

نظارت معارف عمومیہ

ارکان حرب میرالایرندن عزتلو اججد جوادبک تألیفندہ موفق اولدقلمی مع مجموعہ اشکال
تاریخ عسکری عنوانلی کتاب انجمنجه نظر تدقیقندن کچوریلوب امشالی بوانه دکن لسان
عثمانیہ کورلیان و عومک ستایشله استفادہ سنی موجب اوله رق تقدیر و تحسینہ شایان
کوریلان بر اثر معتبر اولغله اصول عمومیہ سنہ توفیقاً طبع اولنده حق مطبعہ نك اسم و محلی
وطابعنك اسمیله تاریخ طبعی و معارف نظارتك تقدیر و رخصتیله باصلدی عبارہ سیله
رخصتنامه تاریخ و نومروسی نسخ مطبوعہ سی اوزینه یازلق و بعد الطبع اوج
نسخہ سنی معارفه و یرمک شرطیله مع مجموعہ اشکال مذکور تاریخ کتابنك کرک عیناً
و کرک السنہ سارہیہ نقلاً طبع و نشری حقوقی میرمومی الیه مآذراجع اوللق اوزره
پامتیاز اشبو رخصتنامه بالترقیم اعطا قلندی .

فی ۲۷ ربیع الاول سنہ ۱۲۹۹ و فی ۴ شباط سنہ ۱۲۹۷

Süleymaniye Kütüphanesi	
Kişi	Asiye Efendi
Yeni Kayıt No.	51
Eski Kayıt No.	272

فهرست

اخطار - ارقام آتیه صحیفه نومرولرینی اشعار ایدر .

«ح» دیباچه «س» اسمی مأخذ «۱» مقدمه - قوقولی ایله اقسامی .

فصل اول

«۳» یکچیریلرک اول دولت علیه ننگ استخدام ایلدیگی هسا کر «۷» یکچیریلرک صورت احداثی .

فصل ثانی

«۱۰» یکچیریلرک صورت انقسامی .

فصل ثالث

«۱۲» اورته لرک اسمی مخصوصه ومشترکسی .

فصل رابع

«۱۷» یکچیری اوجافنک بیوک ضابطانی - یکچیری اغاسی «۲۱» سکبان باشی - قول کتخداسی - زغر جی باشی - «۲۲» صاه صونجی باشی - محضرافا - بیوک و کوچک خاصکیلر - باش چاوش «۲۳» کتخدا یری - یکچیری قانی .

فصل خامس

«۲۵» بهر اورته ننگ ضابطانی - چورباجی «۲۶» اوطه باشی - وکیلخرج - بیراقدار - باش اسکی - اشجی اوسته .

فصل سادس

«۲۸» یکچیری اوجاغنک قشله لریله مجلسلری .

فصل سابع

«۳۳» یکچیریلرک قانون اساسیسی «۳۳» قانون اولک شرحی «۲۷» قانون ثانینک شرحی - قانون ثالثک شرحی «۲۸» قانون رابع «۴۰» قانون خامس «۴۱» قانون سادس - قانون سابع «۴۲» قانون ثامن «۴۴» قانون تاسع - قانون حاشر واحدی عشر «۴۵» قانون اثنی وثالث ورابع عشر .

فصل نهم

«۴۶» یکچیریلرک مقدار نفوسی «۵۳» صوفه تذکره سی «۵۵» جدول .

استانبول — قرق انبار مطبعه سی

۸ باب عالی جاده سنده ابوالسعود سوقاخی و .

۱۹۱۱
۱۸۶۱
۸۲

فصل ناسع

« ۵۷ » علوفه « ۵۸ » دولت عليه مسكوكاتك رسم ونقشى « ۶۰ » يكيچيريلك الغاسنه
 قدر دولت عليه ده مستعمل اولان مسكوكاتك معروف اولنلرى « ۶۱ » مسكوكاتك
 رايچى « ۷۰ » مسكوكات عثمانيه نك اوقات مختلفه ده رايچى و بردهم كوش ايله
 بر اچقه نك دكر ينى كوستر جدول « ۷۱ » علوفه اجالى رسمى « ۷۲ » ايام عاديده
 علوفه توزييعى رسمى « ۷۵ » ايلچى ورودنده علوفه توزييعى رسمى .

فصل عاشر

« ۸۱ » علوفه دفتر نك تعريفى « ۸۵ » علوفه دفتر نك خلاصه سى .

فصل حادى عشر

« ۹۳ » جلوس بخشى .

فصل ثانى عشر

« ۹۸ » تعيينات .

فصل ثالث عشر

« ۱۰۱ » يكيچيرى اورته لر نك ممالك شاهانه ده بولندقلرى مواقع « ۱۰۲ » مواقع مذكوره ينى
 كوستر جدول « ۱۰۵ » جدول اخر « ۱۰۸ » جدول اخر .

فصل رابع عشر

« ۱۱۱ » يكيچيريلك الغاسى تاريخنه قدر دولتمزده مستعمل اولان البسه و قاقوق و توغده دار
 بعض معلومات « ۱۱۶ » استطراد .

فصل خامس عشر

« ۱۱۹ » البسه - يكيچيرى افاسى - اغاسييلجيسى - باش فلقه جى « ۱۲۰ » قول
 كنداسى « ۱۲۱ » باش چارش - صالنه چوقدارى « ۱۲۲ » قول اوغلى باش
 چوقدارى - تكهلى - اورطه چاوش « ۱۲۳ » اغايماغى نوبتجسييله موجى
 و حربه جى - چورباچى « ۱۲۴ » بير اقدار - اوپله باشى و سقاو اورطه امامى - چورباچى
 يماغى - اوتوزايكينك اوچى اوسته سى « ۱۲۵ » برنجى اورطه اوسته سى -
 اوسته - يكيچيرى نفرانى .

فصل سادس عشر

« ۱۲۷ » يكيچيريلك استعمال ايلدكلى اسلحه « ۱۳۰ » صپان - اوق و ياي « ۱۳۴ »

تاتار اوقى « ۱۳۵ » جريد « ۱۳۷ » لبود « ۱۳۸ » مانجينيق « ۱۳۹ » افواه نار يه
 « ۱۵۰ » كرز « ۱۵۱ » قايچى « ۱۵۲ » دوكن - ال بالطه سى « ۱۵۴ » طريان -
 چنال - تبر « ۱۵۵ » زيبقين « ۱۵۶ » ديكر جنس طريان - بح « ۱۵۷ » قنج -
 مزراق « ۱۵۹ » قالفان - رزه « ۱۶۰ » مغر « ۱۶۲ » عثمانلو قنجلرينه دار « لوفبور » ك
 اشعاراتى « ۱۶۳ » « بارون » ولاتين « ك قولى - جنرال « باردهن » ك رايى .

فصل سابع عشر

« ۱۶۵ » يكيچيرى چادرلى .

فصل ثامن عشر

« ۱۷۰ » موسيقي .

فصل تاسع عشر

« ۱۷۴ » عجمى اوغلانلرى - دوشيرمه قانونى « ۱۷۵ » عجمى اوغلانلر يله بوستانچيلرك
 نفوسنى كوستر جدول .

فصل عشرين

« ۱۹۷ » يكيچيريلك ايام رسميه ده و اوقات مخصوصه لر نده اجرا ايلدكلى عادات -
 مولدالايى - خرقة شريف زيارتى « ۱۹۸ » صدر اعظمه افطاره كيتك اصولى -
 صدر اعظمك اسكى اوپله لر دن مرورنده بخشش و يرسمى « ۱۹۹ » صدر اعظمه تبريك
 عيد مراسمى « ۲۰۰ » كذا « ۲۰۱ » رسم معاينه « ۲۰۳ » ديوان كونلرى اوچاغك
 خدماتى « ۲۰۵ » استطراد « ۲۰۷ » سكر دم اوسته لرى « ۲۰۹ » بالطه اصمق « ۲۱۱ »
 اشراك تجارت - چوربا طاغتمق - اغانك ديوانه كيتسى اصولى « ۱۲۴ » اغاقوسى
 او كندن كذار همايون و قوغنده شربت تقديمه دار سلطان محمود خان اولك قانونى .

فصل واحد و عشرين

« ۲۱۸ » يكيچيرى وقت وقت چيقاردقلرى عصيانلرك اسبابى و عساكر مذكوره نك نوقت
 بوزولغه باشلا دىغى « ۲۱۹ » دور فاتح محمود خان « ۲۲۲ » عهد بايزيد خان ثانى « ۲۲۵ »
 عهد سليم اول « ۲۲۸ » عهد سلطان سليمان قانونى « ۲۳۰ » عهد سليم خان ثانى « ۲۳۲ »
 عهد مراد خان ثالث « ۲۳۳ » عهد محمود خان ثالث « ۲۳۶ » عهد احمد خان اول « ۲۳۷ »
 عهد مصطفى خان اول - عهد عثمان خان ثانى « ۲۳۸ » عهد مصطفى خان اول « ۲۳۹ »
 عهد مراد خان رابع « ۲۴۱ » عهد ابراهيم خان « ۲۴۲ » عهد محمود خان رابع « ۲۴۶ »

تاریخ سیکری شہنا

دولت علیہ تک ابتدای تشکیلدن بوکونه قدر وقوعه کلان ترتیبات عسکریه ووقوعات حربیه سنی شاملدر

کتاب اول

یکپیر یلر

یکپیر یلرک احداثندن الفاسنه دکن احوال تاریخیدر بنی باحندر

مؤلفی

احمد جواد

امور نافعہ قومسیونی اعضاسندن و ارکان حربیه میرالایرندن

معارف نظارت جلیله سنک تقدیر ورخصتیه باصلدی

استانبول

هر کتاب صاتیلان محله بولنور

پارس

ارنست لورو • ادیتور • پوناپارت سوقاغی نومرو ۲۷

Ernest Le roux, éditeur

27, Rue ponaparte, 27

فی ۲۷ ربیع اولال سنه ۲۹۹ شباط سنه ۹۷ تاریخلی امتیاز نامه موجبیجه

هرحق محفوظدر

عهد سلیمان خان ثانی «۲۴۷» عهد مصطفی خان ثانی «۲۴۹» عهد احمدخان ثالث -
عهد محمود خان اول «۲۵۰» عهد عثمان خان ثالث - عهد مصطفی خان ثالث «۲۵۱»
عهد عبد الحمید خان اول - عهد سلیم خان ثالث «۲۵۳» صورت نطق همایون
«۲۵۵» صورت خط همایون «۲۶۱» عهد مصطفی خان رابع - صورت حجت
«۲۶۷» عهد محمود خان ثانی .

فصل ثانی وعشرین

«۲۷۵» اشکنجی ترتیبی «۲۷۷» صورت خط همایون «۲۷۸» صورت لایحه
«۲۷۵» صورت حجت شرعیه «۲۸۹» صورت خط همایون «۲۹۰» صورت خط
همایون - دیگر «۲۹۱» صورت امر عالی «۲۹۲» ظهور وقعه خیریه «۲۹۷»
عقیب وقعه نشر اولنان امر عالی صورتی «۲۰۱» خاتمه «۲۰۳» خطا و صواب
جدولی «۳۰۴» سیاق عربی ارقامک دلالت ایلدیکی مقادیری کوستر جدول
«۳۰۵» علوفه دفترینک یارم صحیفه سنک فطوغرافی .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فریضه جدو سپاس جناب خدا و وجیبه حضرت حبیب کبریا و وظیفه ال
 واصحاب سعادت انما ادا و ایفا اولندقدن صکره عرض مافی الضمیر شو صورتله
 اجترأ اولنورکه نزد اصحاب مطالعه رو شن و هویدا اولدیغی وجهله « تاریخ »
 تجارب عقلا و تلاحق اصحاب ارا ایله اصلاح و تنظیم امور بلاد و ترقی سعادت
 و رفاه عباد ایچون وقوعه کلان مآثر جیلله و جلیلله و یا سوء تدبیر یوزندن کور یلان
 نتایج و خیمه بی کوستر و اخلاک احکام و مقتضیات زمانه به کوره شو مآثر و نتایجی
 و قوعات جاریه حاضره به تطبیق و مقایسه ایدرک بر حسن نتیجه و استفاده صحیح
 حصوله کتور ملرینی او کردد تقعی عیم بر علم جلیل و عظیمدر .

جمعیات تمدنه بشریه بی تشکیل ایدن دولت و حکومتک تأمین ضوابط اداره لریله
 داخلأ اعتلای شکوه و شوکت و خارجأ تداید اعتبار و حیثیتلرینی و قوعات
 کونیده کور یلان اذ بیوک انقلابات و تغیرات مهمه بی موجب اولان وسائط و اسباب
 تحریر اولنورسه ارکان اساسیه حکومتدن اولان قوه عسکریه نك ارکان اصلیه سائر ایله
 حصول توازی و صورت ترتیب و استخدام و امر اداره و انتظاملرینک اصول
 و قواعد مضبوطه و سائله تحتنده جریانی ماده لری اولدیغنه کوره تاریخدن اذ زیاده
 استفاده اولنه جق جهت دخی اسلافک اصول و قواعد مذ کوره دن قبول و اختیار
 ایلدک لری موادی بیلوب حال حاضره تطبیق و فوائد عظیمه بی موجب اولان قواعدی
 اخذ و قبول ایله جالب مضرت بولساقی ترك ورد ایملک اولدیغی درکار در .

حتی اورویا دقایقشناسان معارفدن تاریخک شو فوائدینی تصدیق ایدنلر تاریخلرنده
 مندرج اولان حوادث عادیه و سیاسیه و پولتیقیه دن ماعدا وقایع حر پیه لریله

عسکرلرینک اداره و استخدام و صورت تعلیمی حقیقده وضع و تأسیس اولمش اولان
 قوانین و نظامات و بونره دائر قرناً بعد قرن تجارب فعلیه و الجات زمانه ایله اجرا اولنان
 تنسیقات و الحاصل صرف عسکرلکه متعلق اولان فقراتی تقریق و تار یخدن بر شعبه مهمه
 اتخاذا ایدرک « تاریخ عسکری » نامیله هر بر لری کندو حکو متلر یچون بشقه بشقه
 کتابلر تألیف ایتشلر و ایچلرنده ظهور ایدن کوستا و آدولف و فره دریق و پونا پارت
 کبی فن حرب استادلرینک ایتش اولدق لری حرکات و محارباتی فوق العاده دقت و اعتنا ایله
 تحقیق و برچوق کتابلر تحریر و تنقیق ایلدکن بشقه اسکی یو نائلو لرله رومالورک
 تاریخ عسکر یلرینه وار نیجه یه قدر یازوب انلرک مندر جاتی فن حربک مأخذ
 و موضوعی و بیوک قوماندانلرک حرکات حر پیه سنی فن مذ کورک اصول و قواعدی
 حکمنه قویمشر و الحاصل محضاً نتایج تاریخیه سایه سننده فن حربی بو کونکی درجه
 مال العاله ایصال ایتشلردر .

امامه سحجه سلالة عثمانیه اولان عثمان خان غازینک تشکیل اساس حکومت و توسیع
 دائره سلطنت ایله دولت علیه نك وضع بنیان رصین الارکانه موفقیتی و اخلاف کزینی
 اولان جهانگیر لری همان بر قاج بطن مرورنده آسیا و اورویا قطعنه لرنده تعاقب فتوحات
 و علو شان و شوکت دولت علیه بی بردنبره ایصال درجه غایات ایتلری خارق العاده
 دینه ییله جک و قوماندن اولوب اشبو فتوحات و قوعات جسمیه ایسه سلاطین عظام
 عثمانیه نك مظهر اولدق لری توفیقات و تأییدات الهیه و مفسور بولندق لری خصافت
 و کفایت ذاتیه لریله برابر دلسیر نعمت عدالتلری اولان عساکر منقاد لری نك امر و استخدام
 و اداره لری خصوصنده ترتیب و اجرا یسور دق لری قوانین منظمه ثمره سیله جلوه کر
 حیر حصول و ظهور اولدیغی اشتباهدن عاری و بویله بر عسکرک قوانین و ضوابط
 مخصوصه لرندن حصه دار اعتبار اولنه جق نیجه نیجه فائده لر تولد ایلدیه چکی امر طبیعی
 بولدیغنه و اکثر تواریخ اجنبیه ده دخی اعتراف اولدیغی اوزره اورویا قطعنه سننده اذ
 اول موظف و منتظم عسکرک ترتیب و استخدام ایدن و بونک محسناتی دول اجنبیه به طیوروب
 جمله سنه نمونه عبرت و مثال اولان دولت علیه اولدیغنه و خلاصه شو دولت فاتح لری یاوزلر
 سلیمانلر کبی فن حرب خواجه لری نك سیف شجاعت و سطوتلریله تأسیس ایلدیکنه نظراً بزده دخی
 اورویا لوردن مکمل بر تاریخ عسکرینک موجود اولسی اقتضا ایدر ایکن هر نصلسه شمدی به
 قد او بولده بر اثر یازلیوب وقایع دولتی رسماً یازمغه مأمور اولان ذوات احوال و نظامات
 عسکریه بی و قوعات عمومیه ارا سننه متفرقاً درج ایله اکتفا و عزل و نصب و توجیهات
 و تراجم احوال کبی مواده حصر نظر اعتنا ایتشلر و تاریخ عثمانی یازان مؤرخین اجنبیه
 دخی بالمجبور یه انلرک اثرینه کیتشلردر .

هرتقدر موضوع بجز اولان مسائل مهمه به موافق اوله رق مستقله یازلمش بعضی
 مؤلفات مختصره اجنبیه کورلمش ایسه ده بونلرده قوانین و نظامات جنودیه و ترتیبات
 حربیه مزیه تسلسلاً جامع و محیطی اولیوب مثلاً بر زمانه ظهور ایدن بر ویا بر قاج
 محاربه به سوق اولنان عسکر یزک صورت استخدا لرینه و بعضی قواعد حربیه
 واسلحه موجوده لرینه دائر لایحه ققلو شیردن عبارت بولنش اولدیغی کبی بر قاج عصر
 اول یازلمش اولان بوقبیل ائارک نسخ موجوده سی همان جمله محفوظ کتبخانه اعتبار
 اولغله اله ایدلسی بیه کسب عسرت ایشدر .

چراغ مخصوص حضرت حلافتیناهی اولان بو عهد حاجز کبضاعه نك وجود موهوم
 کترانه سی نعمت بینت پادشاهی ایله پرورشیا اولدیغندن قاطبه امال و افکار خاکسارانهم
 نائل اولدیغ ماطفت مالانهایه حضرت شهنشاهینک ادای فریضه شکر و محدتی زمیننده
 عرض خدماته مصروف بولمقدن ناشی اجراسیله مکلف اولدیغ وظائف دائمه بی
 ادادن صکره خالی بولدیغ اوقاتی مکمل نواقص هر کمال اولان عصر فیوضاتحصر
 ملو کانه نك مائر جلیله سنه تفرع ایده یله جک بعضی ائار ناچیرانه نشرینه وقف ایش
 اولدیغندن شوامل و ارزویه نائلیه بختیار و خا کپای معالی احسوا ی حضرت
 تاجداری به عرض و تقدیمه موقیتله حاز نصاب فخر و مسار اولدیغ مثللو بوقبیلدن
 اوله رق بر « تاریخ عسکری عثمانی » قله المقلنی درت بش سنه دبری نخبه امال و ارزو
 ایدنش و حتی بو یولده ترکیه و فرانسزجه یازیلوب جمع و تدارکی نقد و وقته محتاج
 اولان و خاتمه دیباجده اسملری عرض قلنان ائارک تدارکنه بیه باشلامش ایدم .

انجق لسائزله السنه اجنبیه ده موجود اولان مفصل عثمانلی تاریخلرینک و برچوق
 رسائل مخصوصه نك كافة نظر مطالعه دن امراریله مطلوب اولان مباحثک التقاط
 واستنباط اولنه بلسی خبلی زمانه و مساعی به محتاج اولق و علی الخصوص قوه
 عسکریه عثمانیه نك بر قاج عصر لر رکن اعظمی بولنان یکچیری اوجاغنک فسخ و الغاسیله
 نام و نشانلری مندرس اولدیغنی متعاقب قوانین و نظامات اساسیه لرینه دائر اولان
 اوراقدن پک چوغنی کندولری کبی محسو و نابود اولسندن طولایی بویابده تحقیقات
 و معلومات کافیه به دسترس اولنسی مرتبه استعمالده بولنق خصوصلری خاطر قاره
 عاداتا یأس و یرمش واجنبی مؤرخلری اسکی یونان و روما تاریخ عسکر یلرینی تحقیق
 و تمیق ایتککه موفق اولدقلری حالده بزم احوال عسکریه مزیه متضمن مستقل بر تاریخ
 یازماش اولمالری ائرکده مشکلات معروضه به دوچار اوله رق کوزلرینه کسدره ماش
 اوللرندن نشئت ایش اوله جغنی مطالعه سی مایوسیت چا کرانه می قوتلندیرمش و بو کبی

مشکلاته برده عدم لیاقت و قلت بضاعه عاجزانهم منضم اولمش ایسه ده مادامکه نیت خالصه
 احقرانهم بوجه معروض عصر معارفحصر حضرت ملکداری به ناچیرانه عرض
 خدمت و عبودیتدن عبارت اولسیله هر شیده بدایع تأثیر سریعی مشهود و مسلم اولان
 توجهات قدسیه خلافتیناهینک ائار صوریه و معنویه سی حصول مطلبی تأمین ایلیه جکنک
 مجزومیتی ذهن برهزده حاجزانهمدن ازاله تشویش و تردد ایله خامه سیاه جامه به
 بخش اقتدار ایلدیکندن « تاریخ عسکری عثمانی » نامی التنده تحریر مقصده بسمله
 کش ایشدر اولمشدر .

اشبو تاریخ متعدد کتابلره و بهر کتاب بر قاج فصله تقسیم اولنوب تفصیلات
 مندرجه سنه کوره بهر جلد بر و یا خود بر قاج کتابدن عبارت اوله جقدر .
 بو کوره موقع انتشاره وضع اولنان و برنجی جلدی تشکیل ایدن « کتاب اول » یکچیری
 اوجاغنی حقه ده تفصیلات لازمه بی جامع و یکرمی ابکی فصله منقسم اولوب هر فصلک
 بحث ایلدیکی مواد فهرست کتابه مراجعتله معلوم اوله جفندن بوراده تکرارندن صرف
 نظر اولندی .

کتاب مذکور ایله برابر برده مجموعه اشکال اولوب انده ایسه یکچیری افراد
 وضابطسانک ذی وقیافت و بعضی اطوار و عادتلرینی کوسترمک اوزره قرق ایکی قطعه
 انسان رسمی ایله ایکوز یتش عدد اسلحه و چادر و موسیقه و توغ و بایراق و یکچیری
 علاماتی شکلری موجود و مرسم اولوب انسان رسمی بو کون یکچیری موزه سننده
 اولان صورتلردن سلاح و سائره دخی اسلحه عتیقه خزینه سننده کی اصلالردن عینی
 عینه الیر یلوب کمال دقتله حک و ترسیم و طبع و تمثیل ایدیلان رسم اولغله بشقه اثرلردن
 و رسم مجموعه لرندن النمش ظن اولناملیدر .

چونکه عارف پاشا مرحومک مجموعه تصاویر عثمانیه نامنده اولان اثری موضوع بجز
 اولان یکچیری رسملرینی حاوی اولیوب برندیزی نام رسامک یایدیغی رسملرده نقصان
 اولدیغندن اشبو ایکی اثرده مراجعت اولنیوب یکچیری قیافتلری ایچون دولنک کیسه لر
 طولوسی اقیجه صرفیله و کمال اهمیتله یایدیرمش اولدیغی موزه به و اسلحه و سائره
 حقه ده دخی اسلحه عتیقه خزینه سنه و انجق بعضی مواد یی لاجل التاید مؤلفین اجنبیه نك
 و بردکلری سلاح و خیمه رسملرینه مراجعت موافق حال و مصلحت عدا ایشدر .

« کتاب ثانی » نظام جدید نامیله تشکیل و یکچیر یلرک اصرار و هصیانلر یله فسخ اولنان
 پیاده نك احوالی مین اولوب قریباً نشری مقرر در .
 « کتاب ثالث » یکچیر یلرک الغاسنه قدر سرحد قولی و یرلی قولی ناملر یله مسمی و بر نوع

هساگر رديفه ديمك اولان غير موظف پياده مزك احوالني باحدر .
« كتاب رابع » عساكر منصوره مجديه ناميله تاسيس اولنان بياده مزك والدماجده
حضرت خلافتناهي عبد المجيد خان غازي عصرنده اجرا اولنان برنجي تنسيقاته قدر كي
حالي مينيدر .

« كتاب خامس » تنسيقات مذكوره دن خاقان شهيد سلطان عبدالعزيز خان عصرنده اجرا
قلنان ايكنجى تنسيقاته قدر بياده مزك احوالني كوسترر .

« كتاب سادس » مذكور تنسيقات دن عصر ترقيا منحصر حضرت تاجدار بيده اجرا پوريلان
اوچنجى تنسيقاته دكين بياده مزك احوالني بيان ايدر .

« كتاب سابع » عصر همايون شاهانه ده اجرا قلنان تنسيقات جديده اوزينه بايلان تنسيقات
واصلاحات وقوانين ونظامات وتعليقات عسكريه بي مينيدر . اشته بياده مزك احوالي شويدي
كتابه مفصلا ايضاح اولندقدن صكره :

« كتاب ثامن » يكيچرينك الغاسنه قدر عثمانلو طوپچيلري احوالني .

و « كتاب تاسع » يكيچرينك الغاسندن بوكونه قدر اولان طوپچيلر يمز قوانين ونظامات
وتنسيقاتني شامل اولوب طوپچي يه منسوب اولان خبره جي وجبه جي ولعجي وطوپ
هر به جيسي اوجا قريده كتاب ثامنه ذيلاً بحث و بيان ايديه جكدر . والحاصل :

« كتاب ماسر » ابتدای تشكلى سلطنت عثمانيه دن ۲۱۴۱ سنه سنه قدر دولت ترك استخدام
ايلديكي موظف سواري بي .

و « كتاب احدى عشر » مذکور تاريخه دكين غير موظف يعنى زعما و ارباب تيمار و امثالي
آتلو صنفني .

و « كتاب ثانی عشر » يته مذکور تاريخه دكين شمدی يه قدر مستخدم اولان موظف سواري لير يمزى .
و « كتاب ثالث عشر » تاريخ مذکور قدر صنوف ثلثه عسكريه نك اوجي براراده اوله رق
سوق الجيس و تعبيه فنلری نقطه نظر ليله صورت حرکتلريني و هجوم و مدافعه و حرکات
حريه اصوللريني والحاصل عثمانلو قواعد حريه سني بسط و بيان ايده جكدر .

« كتاب رابع عشر » دن « كتاب سابع عشر » قدر اولان درت كتابه دخي ابتدای تشكلى
سلطنت عثمانيه دن ۱۲۴۱ سنه سنه قدر وقوعه اولان محاربات و محاصرات مشهوره بي .
« كتاب سابع عشر » دن « كتاب عشرين » قدر اولان اوج كتابه دخي ادرنه و پارس و برلين
معاهده لر يني موجب اولان اوج بيوك حربله كريد و جبل لبنان و قوزان و صرپ و بلغار
اختلاللري بيان ايديه جك و شويكرمي كتاب تخميناً اون جلد تشكيل ايليه جكدر . و برنجي

كتابه متعلق اولان مجموعه اشكال كبي ساكر كتابلرده دخي كرك اسلحه و قيافت و كرك
ميدان محاربه پلانلريني حاوي مجموعه اشكال ترتيب اولنه جقدر .

بويله برامر جسيم و عظيمك ميدانه كتورلسي ايچون لياقت و بضاعة چاكرانه مك نقصانني
بوراده تكرر اعتراف ايله برابر سعي و غيرتك لندن برشي قورتيله ميه جغي ده معلوم
اولديغندن حسن ختامني الطاف سبحانيه دن تمنى و عمرينك الك مقتضى زماننده قره تخته
باشنده تابش ايله اشكال هندسيه و حريه چيرمش و امور تحريره ايله پك از اشتغال
ايمش اولان بو عاجز كي بر عسکر قلندن چيقان برارده شايان تحسين تعبيرات بليغانه
ومزينه بولنه ميوب طبيعي هر سطرنده درلو درلو نقايصه تصادف ايديه جكندن
اثر عاجزانه مك مطالعه سنه رغبت و تنزل بيوران ارباب لطف و كرمه عرض معذرتله
استغفاي قصور ايلر و شواترك تنظيمي امرنده كرك تشويق و ترغيب لر ينه و كرك معاونت
و تسهيلاتنه مظهر اولديغ بعض ذوات معارف سمانك هم مسبوقة و لطف مخصوصه
سينه لر ينه بشقه جه تشكر لر ايلرم .

جواد

۱	بغداد تاریخی	نظمی زاده	کلشن خلفا
۱		حلیم کرای	قریم تاریخی
۱		تیورلنک تاریخی	..
۱	یکچریلرک الغاسی تاریخی	اسعد	اس ظفر
۱ رساله		عین علی	عین علی
۲		فریدون	منشآت
۴		مکالمه مضبوطه سی	..
۱		قوچی بک	قوچی بک
۱		کاتب چلبی	تحفة الکبار فی اسفار البهار
۲ رساله	فاتح و یاوز سلطان سلیم	کمال	اوراق پریشان
۴		محمد مظهر فوزی	خبر صحیح
۱	زمانه قدر	رفت	تقدالتواریخ
۱ رساله		شمسی	هیئت سابقه قسطنطنیه
۱	۱۲۶۶ سنه سی بوسنه وقوماتی	..	تبصره الاشقیاء
۱		..	وقعه ساقز
۱	۱۱۴۹ دن ۱۱۵۲ به قدر	..	بوسنه وقوماتی
۱		اسعد افندی	فتح قسطنطنیه
۱		اجد نافذ	سلسله محاصره سی
۱		طاشکیری زاده	تاریخ صاف
۲		اجد مدحت	اس انقلاب

✽ آثار فرانسویه ✽

ژ. دو حامر	J. de Hammer.— Histoire de l'Emp. Ott. depuis son origine jusqu'à nos jours (1774) 18 vol.
ژ. دو حامر	J. de Hammer.— Constitution et administration de l'Emp. Ott. (Staatsverwaltung des Osmanischen reiches, Wien, 1813). 2 vol. en allemand non traduits en langue française.
لامارتین	Lamartine.— Hist. de la Turq. depuis son origine jusqu'au règne du Sultan Abd-ul-Medjid Khan. - 8 vol.
ته او فیل لاواله	Théophile Lavallée.— Hist. de l'Emp. Ott. depuis les temps anciens jusqu'à nos jours (1853). - 1 vol.
ه. ل. الیقسن	H. L. E. Alix.— Précis de l'hist. Ott. (jusqu'au règne du S. Sélim III. 2 vol.
دوسالایری	De Salaberry.— Hist. de l'Emp. Ott. depuis sa fondation jusqu'à la paix de Yassy en 1732. - 4 vol.
ژول وانگاور	Jules Vangaver.— Turquie. - 1 vol.
ت. تورنتون	Th. Thornton.— Etat actuel de la Turquie (1812). - 2 vol.
ا. ا. دو ژورودرو	A. de Jucherau de St-Dénys.— Révolution de Consple en 1807-82 A.
کمال پاشا زاده	Kemal Pacha Zadeh.— Guerre d'Orient (1854-55-56). Atlas, hist. de la campagne de Mohacz.

بالاده ذکری سبقت ایدن وشواتر ناچیره مأخذ اتخاذ اولنان اثار تاریخیه معلوم اوراق ایچون شورا جغه مختصراً جدول قفلو یازیلشدر .
✽ اثار ترکیه ✽

(مؤلفی) (اثرک اسمی) (بحث ایلدیکی مواد) (جلد)	
محمد سعید الدین تاج التواریخ دور عثمان خان غازی دن ۹۲۶ سنه سنه قدر تاریخ عثمانی ۲	محمد
۲ » » ۹۲۷ دن ۱۰۴۹ سنه سنه قدر	پجوی
۱ » » ۹۷۱ دن ۱۰۰۰ سنه سنه قدر	سلائیکی
۶ » » ۱۰۷۱ دن ۱۰۰۰	نعیا
۶ » » ۱۰۷۱ دن ۱۱۴۱	راشد
۱ » » ۱۱۴۳ دن ۱۱۵۷	صبحی
۱ » » ۱۱۵۷ دن ۱۱۶۶	عزی
۲ » » ۱۱۶۶ دن ۱۱۸۸	واصف
۹ » » ۱۱۸۸ دن ۱۲۲۶	جودت
۲ » » ۱۲۲۳ دن ۱۲۰۲	حاصم
۲ » » ۱۲۳۳ دن ۱۲۳۳	عطا
۲ » » ۱۲۴۱ دن ۱۲۴۶	لطفی
..	..
۱ رساله	محمد صادق
» ۱	وقعه حیدیه
» ۱	اجدر سمی
» ۱	یوسف نابی
» ۱	کمال پاشا زاده
» ۱	قره جللی زاده
» ۲	کاتب چلبی
» ۱	خیر الله
» ۱	خیر الله
» ۲	سعد
» ۱	عبد العزیز
» ۳	ندیم
» ۵	حالی
» ۳ جزو	مصطفی
» ۱	صولا قزاده
» ۱	محمد پاشا
» ۵	عطا
» ۱	الیاس

(قبوقولی ایله اقسامی - یکچیریدن اول دولت علیه نك استخدام ایلدیکی عساکر)

یکچیریلر زماننده دولتک قوه بریه سی ایکی قسمدن مرکب اولوب برنجیسی علوفه لی و ایکنجینی معاشسز افراددن عبارت ایدی . بوتقسیم پیاده و سواری صنفلر نك هر ایکسینده ده جاری اولوب ازچله پیاده ده قبوقولی دینیلان عسکر علوفه لی یعنی موظف و یایا و مسلم دینیلان صنف معاشسز و کذا سوار ییده دخی قبوقولی افرادی موظف وار باب تیمار و زعامت ایسه علوفه سز ایدی فقط بوراده علوفه سز دیمکدن مقصد طرف دولتدن معیناتلری اولماق معناسنه اولیوب طوغریدن طوغری به خزینه دولتدن علوفه المزلر دیمکدر . زیرا بوتلره برر ایکیشر قریه نك اعشار شرعیه سی بدل خدمت اوله رقی توجیه و تخصیص قلمش اولغله بوتلکه حصه مند نم دولت ایدیلر .

اشبو ایکی صنف عسکر دن برنجیسی موظف اولدیغندن منتظم و دیگرکی علوفه سز ایدوکنندن غیر منتظم بر عسکر دیمک اوله جعی ظن اولنه بیلورسه ده بوطن موافق صحت دکلدن . چونکه دولتک ارتقای شان و شوکتنه بادی اولان عساکرک برقمیده زعما وار باب تیمار اولوب حتی بوتلرک وقتیه نظام و انتظاملری پک مکمل ایدوکی محلنده برتفصیل بیان اولنه جفتندن شو ذهابک سواری به اصلا شمولی اوله من پیاده صنفنده کی علوفه سز عساکرک دخی هر تقدیر پک چوق برارلقلری کورلمش ایسه ده علوفه لی عسکر کی منتظم اولدقنندن ذهاب مذکور بوتلر حقتده بر درجه به قدر صحیح اوله بیلور .

علوفه لی عسکرک صنوف و شعبات مختلفه سنه « اوجاق » و قوماندانلرینه « اوجاق اغاری »

ژ. ب. ناورییه J. B. Tavernier. -- Nouvelles relations de l'intérieur du Sérail du Grand Seigneur. (MDCCLXIII) tom. VI.

بارون دو طوطی Baron de Tott. -- Mémoires, 4 vol. (MDCCLXXXV.)

اسمسنز Anonyme. -- Hist. de la guerre entre la Russie et la Turquie et particulièrement de la campagne de MDCCLXIX.

بارون دو ووالانتینی Baron de Valentini. -- Traité sur la guerre contre les Turcs et hist. des guerres de 1810 - 1811 - 1823. 1 vol.

بارون دو مولتکه Baron de Moltke. -- Camp. des Russes dans la Turquie en 1828-29, 2 v.

ا. اویسینی A. Ubicini. -- Etat présent de l'Emp. Ott. en 1875, 1 vol.

ا. دو قالدانون E. de Cadalvene et A. Bareault. -- Deux années de l'hist. d'Orient faisant suite à l'hist. de la guerre de Mehemed-Ali, 2 vol.

صرب پارگان حریه سی Etat-Major-Serbe. -- Guerre de la Serbie contre la Turquie 1877-78, 1 v.

ن. دو قزنا T. d'Oksza. -- Hist. de l'Emp. Ott. depuis sa fondation jusqu'à la prise de Constantinople, 1 vol.

اسمسنز Anonyme. -- La vérité sur les événements de Candie (1853).

ا. اویسینی A. Ubicini. -- Lettres sur la Turquie (1854).

ریقو Ricaut. -- Hist. de l'état présent (1689) de l'Emp. Ott., 1 vol.

ژورژ پررو Georges Perrot. -- L'île de Crète. Souvenirs de voyage (1867).

ژ. فریللی G. Frilley. -- Le Monténégro contemporain (1876). 1 vol.

شارل Charles Yriarte. -- Bosnie et Herzégovine. -- Souvenirs de voyage pendant l'insurrection de 1875-76.

ابیه سی Abesci. -- Etat actuel de l'Emp. Ott. (1692), 2 vol.

ث. لوفبور C. Lefebvre. -- Tableau histor., politique et moderne de l'Em. Ott. 2 v.

بو قویل Pouqueville. -- Hist. de la régénération de la Grèce, comprenant les précis des événements depuis 1740 jusqu'au 1824. 4 vol.

قونت دو مارسیغلی Comte de Marsigli. -- L'Etat Militaire de l'Emp. Ott. 1 vol.

ژ. ث. بولانچی G. C. Bolanchi. -- Précis de l'histoire de Crète, 1 vol.

... Indépendance Hellénique. -- Docum. relatifs à l'insurrection de Crète.

اوژن فلاندى Eugene Flandin. -- Hist. des chevaliers de Rhodes, 1 vol. (MDCCLXIV).

محمود رائف افندی Mahmoud Rayf Effendi. -- Tableau de nouveaux règlements de l'Emp. Ott. (1738), 1 vol.

سید مصطفی Séid-Moustapha. -- Etat actuel de l'art militaire, du génie et des sciences à Constantinople (1803), 1 vol.

قونت دو بونوال Comte de Bonneval. -- Mémoires, 1 vol.

ژ. ر. دوردان J. R. Durdent. -- Beauté de l'hist. de Turquie 1825, 1 vol.

دوو وایلی De Volney. -- Considération sur la guerre actuelle des Turcs, 1788, 1 v.

دولازونکیبر Le Vte A. de la Jonquièrre. -- Hist. de l'Emp. Ott. depuis les origines jusqu'au traité de Berlin, 1 vol.

مصطفی جلال الدین Moustapha-Djelaledin. -- Les Turcs anciens et modernes (1869), 1 vol.

نیقوله التزک Nahoula-El Turh. -- Hist. de l'expédition des français en Egypte. 1 v.

ژون ماقدونالد John Macdonald Kinneir. -- Voyage dans l'Asie Mineure, l'Arménie et le Kurdistan en 1814 - 1814, 1 vol.

پ. امده ژوربر P. Amedée Jaubert. -- Voy. en Arménie et en Perse en 1805-1806, 1 v.

ا. ل. فاستیلان A. L. Castellan. -- Lettres sur la Grèce, l'Hellespont et Constantinople en 1811, 1 vol.

مونته کوکولی Montecuculi. -- Mémoires (1804), 1 vol.

چوژور Beaujour. -- Voyage militaire dans l'Emp. Ottoman.

و یا «اغا یان بیرون» تعبیر ایدیلر کز کاب همایون اغالر یندهه بالمقابله «اغا یان اندرون» دینور ایدی . اغا تعبیری عسکری امراسنه و مقرین پادشاهی اولان ذوات ایله سرایک متخیران خدمه . سنه مخصوص اولوب کتبه و حکامه ایسه « افندی » و «خواجه» و «خلیفه» و «چلی» تعبیر ایدیلوردی .

قیو قولی دیمک باب سلطانیده بولنان عسا کر شاهانه دیمکدر که شمذیکی تعبیر موجنبجه بونلره عسا کر خاصه دیسک دها یاقیشق الور . چونکه باب وقیو لفظلری پادشاهلرک اقامت ایلدیکی محله ره علم اولمش ایدی .

یکچیر یلرک سفر و حضرده دائماً پادشاهله برابر بولنسی نظامی اقتضاسندن اولدیغی کبی کندولریده موظف یعنی دولندن معاش و تعیین اخذیه منعم ایدیلر . کرچه پادشاهک بالذات بولندیغی سفرلرده سردار اولان ذاتک معیتله قیو قولی افرادندن مقدار کافی عسکر کوند . ریلور ایدیسده تکمیل اوجاغک بردن حرکتی مطلقاً پادشاهک سفره عزیمتنه منوط و بو خصوص عسا کر مذکوریه مخصوص بر امتیاز ایکن سلطان مراد خان ثالث دورنده صدر اعظم قوجه سنان پاشا بچارستان سفرنده صیقیله رق عموماً قیو قولی بلوکرینک اردوی همایونه کوندرلرینی عرض و استرحام ایلدیکندن موجنبجه فرمان عالی صادر اولدی هر نقدر صنایید یکچیریان رکاب همایون سکون اوزره اولدقجه اوجاغک هیئت مجموعیه سیله سردار معینته مأموریتی خلاف اصول و نظامدر دیو عدم حرکتی موجب تعالیه مبادرت ایلدیله . سده سوزلری دکلمیوب استانبولدن چیقارلغله عسا کر مذکورهنک شو امتیازی اولوقت لغو اولندی . [۱]

قیوجی و بوستانجی وسائر کبی سرای همایونده مستخدم اولان بندکان دخی قیو قولی عدادندن ایدیسهلرده بونلر نفس الامرده عسکر اولیوب خدمه و بوستان بکجیسی مقوله سی اولدقنندن و محاربه یه انجق پادشاهلر معیننده کیدوب بو صورتده نفس تاجدا .

[۱] نتایج الوقوعات جلد (۱) صحیفه (۱۳۱)

مارسغیلده قیو قولنک کاملاً اردویه کیتسی قانونی سلطان سلیمان زماننده وقوع بولدی دیو محرر ایسه ده پادشاه مشارالیه دورنده سنان پاشا اسمنده بر صدر اعظم بولندیغی کبی بونک نتایج الوقوعانده بسط اولندیغی وجهله دور مراد خان ثالثده ظهوره کلدیکی صولاقزاده تاریخنک ۶۱۸ صحیفه سنده ده مصدق و محرر اولدیغندن مارسغیلی بو بابده سهواً بولشدرد .

رینک محافظلغی خدمتیه مکلف اوله رق اردوده بالفعل خدمت عسکر یه ده بولندقنندن عسکر صنفندن عد اولنه مزله مع هذا عجمی اوغلانلرندن وقت معیننده یکچیری یازدیغی کبی سرای همایون اغواتندن و قیوجی و بوستانجی مثللو خدامدن شایان مکافات سنیه اولانلری حقیقه تعبیریه وقت بوقت سواری اوجاقرینه و یکچیر یلره الحاقاً اخراج اولنه کلدکرینه نظراً بونلر دخی عجمی اوغلانلری کبی جنود عثمانیه نک مکتب اعدادیه سی حکمنده کور و تمکله تفصیل احوالری محلینده یازیله جقدر .

اصل قیو قولی آئیده محرر اقسامه تقسیم اولنور .

- (۱) یکچیری
- (۲) عجمی اوغلانلری
- (۳) طویجی
- (۴) جبه جی
- (۵) طوب عربه جیسی
- (۶) خیره جی
- (۷) سقا

دولت علیه نک احوالته دائر حاکمک المانیاجه یازدیغی ایکی جلددن عبارت اولان مختصر تاریخده عجمی اوغلانلری یله سقارلر قیو قولندن عد اولنمور . مارسغیلده ایسه خیره جی و طوب عربه جیسی اصلاً ذکر اولنماشدر . حالبوکه دفاتر رسمیه دولنده سقا و خیره جی و طوب عربه جیسی ایله عجمی اوغلانلری قیو قولی عدادندن معدود اولدیغندن بز شو ایکی مؤرخه دخی اتباع ایتیه رک بالاده یازدیغمز صورتی قبول ایلدک .

اقسام مذکورهنک بهری بوجه آتی تفصیل اولنه جق ایسه ده یکچیری و اسملرینی بالاده یازدیغمز اقسام سائر تأسیس و تشکیل اولنجه یه قدر دولت عثمانیه نک استخدام ایلدیکی عسا کرک مختصراً احوالنی بیلک فائده دن غیر خالی اوله جفندن اول امرده بو خصوص یازیله جقدر .

واضع اساس دولت عثمانیه اولان عثمان خان غازی علیه رحمة الباری ایله پدر بزرگوارلری ارطغرل زماننده ار باب حرب و ضربدن اولان اهالی اسلامیه ایجاب ایلدکجه سفره کیدرلر ایدی [۱]

[۱] عثمان خان عهدنده ممالک عثمانیه ده طوی اوجیوز بیک نفوس اولدیغی خیرالله افندی تاریخنده محرزدر .

عثمانلی اردوسی منظم بر اردو اولیوب محاربه اثناسنده تجمع و ختام محاربه ده مصالح ذاتیه و روزمره لینه مباشرت ایتمک اوزره عودت ایدن بر طاقم کواکلو عثمانلوزدن عبارت اولوب یعنی هر عثمانلی کندی خواهش و ارزوسیه محاربه یه کیدر ایدی .

عثمان خانک صیت فاتحانه سی اطرافه شایع اولدقجه و ممالک عثمانیه توسع ایلدکجه بو کواکلی مجاهد و محاربه کرده عددی آتزیاید ایدوب رایت ظفرایتی التنده بولتمق ارزوسیه اوزاق یرلردن بيله کواکلو مردلر شجیع ارلر کلورلر ایدی .

خدمت عسکر یه حیوان اوستنده ادا اولندیغندن عساکر عثمانیه جله سواری و (آقچی) نامیله مسمی ایدی ۰۰۰۰ [۱]

هرکس ایستدیکی کبی البسه کیوب بوباده بر قانون یوق ایدی فقط عثمانلی کواکلیلرینک غزا و جهاده مألوفیت و میدان کار و زارده کی ملکه و مهارتلی هیئت و جعیترینه بر انتظام تام بخش ایلدیکندن البسه جه کوریلان عدم انتظام محو اولور کیدر و انسان بواردوی و وجود واحد حکمنده ظن ایلر ایدی .

سواریلر یوریشلرنده و محاربه لرنده و هجوملرنده بر یرلردن ایرلیه رق - سواری تعلیملرنده افراده اکلاتمق ایچون قوللانیلان تعبیر اوزره - تحت کبی حرکت ایدرلر ایدی .

ارتق بویله حرکت و حر به قارشو البسه نك برینه بکره مامسی ارانیلورمی ؟

عثمان خان محاربه ایتمک ایستدیکی حالده عثمانلوزی بر قاچ کون اول حرب اوله جغندن خبردار ایتمک مجبور ایدی . بو جهته قرا و قصبانده غزا و جهاده کلک استیان دلورلرک حاضر اولوب وقت معینده مقرامیره کلری منادیلر واسطه سیله اعلان اولنور ایدی ۰۰۰ [۲] حرکات حریبه خفی اجرا اولنه جق ایسه کوندریلان خیبرلر دخی اکا کوره اجانبدن مستور طوتیلوردی . مع هذا اشبو کواکلو عسکر دن ماعدن بالذات محافظ و خدمه خاصه اوله رق مقدار کافی عسکر و امرا مرکز حکومتده دائماً موجود ایدی .

بو حال ایله جناب عثمان شب و روز حرب و غزا ایدرک و بو کونکی خداوند کار سنجا - غنک نصفندن زیاده سنی قبضه تسخیره کچوره رک شودولت علیه بی تأسیس کبی بر شرفه مظهر اولدقدن و مخدومی اورخانه اداره امور سلطنتک پر و غزای اولق اوزره هر حرفی پر نتایج حکمیه اولان نصایح مشهوره بی بر اقدقدن صکره عازم دارجنان اولدی ۰۰۰۰۰ [۳]

[۱] او قرا

[۲] او قرا صحیفه ۹۹

[۳] عثمان خان دورنده کی ممالک شاهانه نك حدودی یادکار نرک برنجی جزونده کوستلشدر .

اورخان خان جالس اورنک شاهی اولدقده ممالک عثمانیه وسعت و اهالی کثرت بولغله عسکرک دخی تنظیم و توظیفی ماده سنک درجه و جوبنی برادر عالیکهرلری وزیر خجسته اثر علاءالدین پاشای [۱] نامورالاول اکلماش و پادشاهه بو باده بعض اخطارات اجرا ایتمش ایدی . بونک اوزرینه عقد اولنان مجلس مشورته بيله جک قاضیسی جاندارلی قره خلیل دخی داخل ایدی .

مشار الیهک رأیله اولاد آرا کدن قوی البنیه مردلر انتخاب اولنوب عساکر عثمانیه نك تزیدی تسیب و بونله علوفه کافیه تخصیص و ترتیب بیورلدی و مولانای مشار الیه بو خصوصک اجراسنه مأمور ایلدی .

جاندارلی کمال سعی و اهتمامه بر چوق دلورلر جمع ایلدی و هر برینه ربع درهم شرعی قیمتنده اولان بر اقیه عثمانی وظیفه تعیین اولنهرق تکثیر عسکره همت اولندی . انجق ایام سفر انجام بولوب معاودت اولندقده بونلرک علوفه بومیه سی قطع اولنهرق و طنلرینه عودت ایله اوراده زراعت و فلاحتنه مشغول و فقط رسوم دیوانیه دن معاف اولسی قانون قلمغله عساکر مذکوره دائمی و موظف بر عسکر دکل ایدی .

عساکره و یریلان اشبو علوفه بومیه التون ایله کوشک اولوقنکی نسبتنه و ارزاقک فیثات جزئیسنه نظراً یک مکمل ایدی . عساکر مذکوره نك اسمی (یابا) و یا خود (یاده) نامیله تسمیه و اون و یوز و یک باشیر نصیبه نظامات عسکر یه لری انضباطه ایصال اولنش ایکن احسان بیوریلان وظائفک چوقلغیله طبیعت انسانیه ده مرکز اولان حرص و آرز شیرازه انتظاملرینی از وقتده بوزدی . و کیتد کجه مقدارلری زیاده اولوب

[۱] ترکرده بیوک اولاده پاشا دینک عادت اولدیغندن عثمان غازی مخدوم کبیری علاء الدینی پاشا نامیله تلقیب و یاننده استخدام ایدرک کوچک اوغلی اورخان بکی سردارلق خدمتنده قوللانور ایدی . اورخان غازی تحت چیقدقده مخدوملری اولان سلیمان نامداری پاشا لقبی ایله توسیم بیوردیلر . نوبت سلطان مراد اوله کلدکده کندولرینک یتشمش شهزاده لری اولدقدن بشقه مخدوملری شهزاده صاووچی بکدن داعیه استقلال و سلطنتی مبین بعض امارات حس ایلدکلرندن اواسط سلطنتلرنده قاضی عسکر اولان مشار الیه قره خلیلک اولاد مقامنده اولدیغنی تلحیحاً خیرالدین پاشا نامیله وزیر نصب اولمسنی تسیب بیورمش و اندن صکره پاشا لفظی القاب رسمیه صره سنه کیره رک مراتب عالییه بی احراز ایدن ذواته احسان اولنه کلشدر . حامر تاریخنده پاشا لفظنک پای ایله شاهدن مرکب اولدیغنی اشعار اولتمش ایسه ده حقیقی اشعار من کبیدر . حتی نتایج الوقوعات و منجم باشی تاریخلرنده بوکا دائر تفصیلات بيله واردر .

سفر و حضرده انواع فساد ارتکاب ایدر اولدیله . بونک اوزرینه عسا کر مذکورده دن بشقه بر عسکرک سبسی ضمیر پادشاهیده جایگیر اولغله ائیده بیان ایلیه جگمز وجهله یکی عسکر معناسنه اولان یکچیری بی احداث ایلدیله .

حامرک المانیاجه ایکی جلد اوزرینه یازدیغی کتابده شویله محرردرکه : « ال عثمانک ایلک ایکی پادشاهی اولان عثمان و اورخان زمانلرنده پیادهیه اوجیلقدن اقتباساً (سکبان) یعنی «محافظ کلاب» تسمیه اولنوردی . شرقده صید و شکار محاربه نیک برتمثال و مقدمه سی مقامنده عد اولدیغندن اوه تطبیقاً ویریلان شو اسمی هرکس برشرف و مزیت عد ایدر ایدی . سکبانلردن ماهدا صامصونجی و طورناجی وزغرجیلرده وارایدیکه یکچیر یلرک پک چوق اورتهلری مقدملری زغر و طازی وساره نیک محافظه سنه تعیین قلنانلرک اسملرینی مختار اولق اوزره زغرجی و طورناجی و صامصو . نجی ناملریله مذکوردر . اصل سرای بندکانندن عد اولنان اوجیلر طوغانجی و شاهینجی و چاقرجی و آنجه جی عنوانیله معنون و درت قسمه منقسم ایدی دیگرلری ایسه یعنی صامصونجی و زغرجی و طورناجیلر اصل عسکر اوجیلری ایدیکه اشبو اصول اورو پا اردولرنده دخی جاریدر . مثلاً بزم قولاقلریمز فصل شاسور لفظنه الشمس ایسه اوجی وزغرجی کی تعبیرات دخی عثمانلوره اویله جه خوش و طاتلو کلور ایدی »

حامرک شو قولی یا ککش اولوب سلطان عثمان وقتنده کی عسا کر عثمانیه کاملاً سواری و اقبجی نامیله سسی اولدیغی کی دور اورخانیده دخی آقبجی و یا یا ناملرینی حائر اولدقلری بالاده مسطورو بو بحث حامرک مؤخرأ یازدیغی تاریخ مشهورده دخی کندی تصدیقیله مبرهن بولمشدر . زغرجی و سکبان و ساره نیک دور بایزید اولده احداث اولدیغی تواریخ ترکیه مزایاسندن اکلشیلور .

کتاب اول

« فضل اول »

یکچیر یلرک صورت احداثی

یا یا عسکرینک از وقتده مغایر رضای عالی حرکاته جرأت و مبادرتلری بو عسکرکده تماماً و ظرف اولیوب محاربه هنکامنده کلوب اثنای مصالحه ده کیدن بر نوع اجرتلی عسکر دیمک اولسندن نشئت ایلدیکی اکلشیلدیغندن بو باده ارکان دولت ایله مذاکره اولدقدنه چاندارلی قره خلیل بر پروژه تقدیم ایلدی که خلاصه سی : چونکه روم ایلرنده اقبجیلر ایدن ترکان و اولجه احداث اولنان یا بالره ال عثمانک پایدار اولسی مشکل اولدیغندن قبول رعیت ایدن خرسیتیانلرک دینج و کنجیلرندن بر قاچ ییلده بر بیک نفر قدر ارالنوب وظائف حضریه و سفریه نامیله تعینات و علوفه کافیه و یرلسی قضیه سی ایدی .

واقعا فتح اولنان ممالک اکثر اهالیسی خرسیتیان اولغله و تکثیر نفوس اسلامیه ماده سی ال زیاده اعتنا قلنه جق مواددن و چاندارلی پروژه سی ایسه هم امت محمدیه نیک تکثیر و خرسیتیانلرک تقلیلی و همده تزیید قوه حریه کی ایکی منفعتی جالب بولغله قبول بیور یلرک « دوشیرمه » دینلان قانون وضع اولندی .

بو قانون موجبجه تبعه عثمانیه دن اولان خرسیتیان چوجقلرندن لزومی اولدقجه ایجابی قدر اطفال اخذ و جمع اولنوب تربیه و تعلیم شرائط اسلامیه اولدقدن صکره پای تحت سلطنتده قشله نشین اولق اوزره یومیله اقبجه و وظیفه و تعینات ساره تخصیص ایلدی . واشبو وظیفه بر مقدار محدود اولیوب یرارلق ارازایدنلرک « ترقی » نامیله وظیفه لرینه ضم اولتمسیده فرمان بیورلدی و عسا کر مذکوریه « یکچیری » نامی و یرلدی شویله که : بر کون اورخان غازی امامسیه جوارنده صولوجه قره اوبوکی نام محلده اقامت ایدن سادات صوفیه دن سلطان حاجی بکتاش ولینک یانته کیدوب احداث ایلدقلری یکی عسکرک اسمنی تبرکاً جناب شیخک تسمیه و خیر ایله دعا التلسنی طلب بیورمش اولمیرله عزیز مشار ایله عسا کر

جدیده نفراتندن برینی یانسه چاغروب جبهرلینک بر قولنی نفرک باشی اوستنه قویدیله که شو وضعینده یکاری نفرک ارقه طرفندن بلنه طوغری صارقش اولدی . و « بویکی عسکرک اسمی یکچیری اولسون جناب حق یوزلرینی آق بازولرینی قوتلی قلیچلرینی کسکین اولرینی مهلك کندیلرینی غالب بیورسون » دیودما ایلدیلر [۱]۰۰۰

اشبو دعای خیریه ایله نفرک بلنه طوغری صارقان یکارینی مخطر اولق اوزره یکچیریلر باشلرینه کیدکاری « بورک » نام کلاهک اوستنه برازدها کچه علاوه ایلدیلر . نه کیم البسه واسلحه تعریفاننده بیان اولنور . یکچیریلر اوجاقلرینی عزیز مشار الیهک جایه روحانیه سنده بیلدکلرندن کندولرینه طائفة بکتاشیه و اغالرینه (اغایان بکتاشیان) تعبیر اولنمسی بوندن نشئت ایتشدیر .

ایشته یکچیرینک صورت تأسیسی شوندن عبارت اولوب بوتار یخدره ایسه اورویاده دهاموظف عسکر تأسیس اولنماش ایدی . حتی فرانسه ده پیاده بی ال اولدینجی شارل ۱۴۴۷ سنه میلادیه سنده احداث و « فرائق - آرشر » نامیله توسیم ایلدیکی حالده عثمانلیلر یکچیری بی ۱۳۲۶ سنه میلادیه سنده تأسیس ایلدکلرندن عثمانلیلرک ده اول عساکر موظفه تشکیل ایلدکاری میدانه چیقار .

اوروپا مؤلفین عسکریه سی ال اول عساکر دائمه و موظفه تأسیسی شرفنی موعی الیه یدنجی شارله اسناد و عثمانلیلری بو شرفدن محروم ایتمش و ایتکده بولنمش اولدقاری جهته بوماده مؤلفین موعی الیهک انصافلرینه یاقشدیریله من .

وقتا که عثمانلورک اوچنجی پادشاهی وقوصوه مجاهد و شهیدی خداوندکار غازی جالس تحت عالی اولدی . رایت عثمانی بی (لالاشاهین) و (اورنوس) کبی ایکی غازی نیک الینه تسلیم و برینی قلبه و دیکرینی ایصالحه جهته سوق و تسریب ایلدیکی و بونلرده مودوع دوش کفایتلری اولان خدمت قحقی ایفا و شودولت اوغورنده وقف وجود ایلدکلرک نیجه نیجه فتوحاته مظهر اولدقاری وقت اسراحدندن زیاده اولغه باشلاندی . علمای زماندن مشهور قره رستم ادای خجس شرعینک عثمانلورک بیننده غیر مرعی اولدیغنی کورمکله قاضی عسکر اولان چاندارلی قره خلیل زردینه عزیمت و ادای خجس حقنده کی ایت کریمه بی ایراد ایتکله قاضی مشارالیه قره رستمک حقنی تسلیم و کیفیتی حضور شهر یاری به عرض

[۱] حاصر یکچیری مؤسسلکنی مراد اوله اسناد ایلدیورسه ده اصل مؤسسی بیان ایلدیکنر وجهله سلطان اورخان اولدیغنی موعی الیهک صکره دن یازدیغنی تاریخده دخی مصرح و تواریح ترکیده مذکوردر انجق جناب مرادک یکچیری نظاماتی اصلاح و توسیع بیوردقاری ده معلومدر .

ایلدی . حضرت خداوندکارده موجهیله عمل اولنمسی امر و حکم ایتدیکندن خجس غنایم ضیطنی ملا رستمه تفویض ایلدیلر .

اوانتاده اسرا پک چوق الندیغندن قیمتی ازایدی . بوجهته هر اسیره یوز یکریمی بش اقیچه قیمت وضع اولنمغه بدل و یرمک استیانلره موجب سهولت اولق اوزره اسیرباشنه یکریمی بش اقیچه رسم پنچک الیمسی قراردادده اولدی .

بووجهله النان اسرا یکچیری اورته لرینک نقصاننی اکمال ایلدیکی حالده تبعه عثمانیه دن اولان خرستیانلردن لزومی قدری دوشیرمه اصولیه النهرق اکمال اولنوردی و کرک اسرادن و کرکسه تبعه دن اولان خرستیان اطفالندن النانلر « عجمی اوغلانی » نامیله یاد اولنور ایدی .

ابتداری پاپاسلرک اغواسیله عسکرلکه کیرن خرستیانلرده بر نوع برودت و ارایدی . فقط عسکرلکه کیرمش اولنلرک تفیض ایلدکلرک مأموریت مهمده استخدام اولنمسی دیکرلرینک مسموع و مشهودی اولدیجه و دولتسک خرستیان و مسلمان جهله سنی یکنسق و یکسسیاق اداره ایلدیکی کورلدیکه هر کس دولتک دوشیرمه سنده حاجت براقیه جق و جهله اولادینی اعطایه مسارعت ایلدکلرندن اشبو دوشیرمه دن بشقه برده کورکلوصنی ظهوره کلدی .

« اخطار »

دوشیرمه قانونسه متدار تفصیلات عجمی اوغلانلرینک احوالی بیان اولنورکن عرض اولنه جقدر .

﴿ یکچریلرک صورت انقسامی ﴾

یکچیری هیئته (اوجاق) دنیلدیکی بالاده یازلش ایدی - اشبو اوجاق متعدد (اورته) و (اوطه) لره تقسیم اولمشدر . اورته دیمک عدد موجودی یوز و یادر تیوزو یا بشیوزدن عبارت والحاصل غیر ثابت اولان بر هیئتدر .

اوطه ایسه بو هیئتک اقامت ایلدیکی قرارگاه اولدیغندن شو ایکی تعبیرک بر بردن فرقی اولدیغی حالده بعضیلری اوطه و اورته بر دیمک اولدیغنی و بعضیلر یده اورته بی الای و اوطه بی بلوک تعبیر یله تفسیر ایلدکلی کور یلیور .

اورته کلهسی بو کونکی فن حرب اصطلاحجه (تعبیه جزؤ نامی) ایله تفسیر اولنه یلیور . موجودینک بالاده بیان ایلدیکنمز وجهله یوز و در تیوز و بشیوز اولسی هر وقت تبدیل ایلش اولسندندر .

مثلاً ائیده مفصلاً تعریف اولنه جغنی وجهله سلیمان قانونی دورنده یکچریلرک موجودی اون ایکی ییک نفردن عبارت ایکن صکره لری رفته رفته تزید اولمش واللی ییکی اشمش اولدیغی حالده عدد اورته ثابت قالدیغندن قانونی عصرنده کی اورته موجودلرینک صکره کی اورته لردن ده ازا اولقی لازم کله جکی بدیدر - حتی عبد الحمیدخان اول و سلیم خان ثالث عصرلنده بعض اورته لرک موجودی ایکی اویچ ییک راده سننده اولدیغنی اوراق توارینخده محرر و مسطوردر .

انجق اورته لرک مقدار موجودی صکره لری بر امر اعتباری حکمنه کیروب یعنی بشیوز و یا ییک نفر موجودی اولان بر اورته سفره مأمور اولوب حرکت ایلدیکی وقت بو موجودک نصفی بیله محاربه یه کیتز ایدی .

بونلرک اسباب و تفصیلاتی یکچیری نظامات اساسیه سنک نه وجهله تغیر ایلدیکنی بیان ائیده جکمز صره ده یاز یله چغندن شمذیک بو قدر جقله اکتفا ایدلم . و یکچیری اورته و اوطه لری نه دائر و یرمکده اولدیغمز معلوماته دوام ایلیدلم . اوطه دینیلان قرارگاهده اورته نک اقامتی ایچون بر محل و یمکرینک یشیمی ایچون بر مطبخ و ضابطان ایچون محال لازمه بولندیغندن بوراسی بر اورته یه مخصوص مکمل بردارنه و قشله دیمک ایدی .

بهر اورته محاربه یه بیله طویلی ایدی . اوطه اولقی اوزره جسیم و وسیع مدور بر چادرلری

اولوب و هر چادرده اورته نک علامت مخصوصه سی منقش اولدیغندن اردو کاهه کیرنلر بوعلامات ایله دیلدکلی اورته بی بوله ییلورلر ایدی .

قانونی سلطان سلیمان مرحوم دولتک دوائر و شعبات اداره سنه دائر قوانین تنظیم ایلدیکی زمان یکچیر یلر حقه ده دخی نظامات مکمله یامش و اشبو نظاماتک هیئت مجموعه سنه قانوننامه همایون نامی و یرلش ایدی . (دولت علیه احوال عسکریه سی) نامیله مارسیغلی نام مؤلفک یازدیغنی کتابده اشبو قانون نامه نک عسکره تعلق ایدن جهت لری نی ترجمه ایلدیکنی مؤلف مومی الیه بیان ایش اولدیغندن بز دخی شو اثر مزده مارسیغلینک و یرمکده اولدیغنی معلوماتی توارینخ ترکیبه و سائر یه تطبیق ایله موافق اولان ماده لری نی درج و اشعار و اولیانلری طی ایلک و چونکه مارسیغلیدن صکره ده ایلک چوق نظامات یایلدیغندن انده اولیانلری اکیال ایتک نیتنده یز . هر نه حال ایسه مؤرخ مومی الیه کوره قانونی سلطان سلیمان دورنده یکچیر یلر ۱۶۵ اورته ایکن صکره لری ۱۹۶ اورته یه ابلاغ اولمش و عجمی اوغلانلری بشقه جه درت اورته تشکیل ایش و اشبو یوز طقسان الی اورته ائیده کوسرلدیکی اوزره اویچ قسمة منقسم اولش ایدیکه برنجیدن التمش برنجی یه قدر اولان التمش بر اورته یه (اغا بلوکلیری) و ینسه بردن یوز بره قدر اولان یوز بر اورته یه (جاعت) و کذا بردن باشلیه رق اوتوز درت اورته یه ده (سکبان بلوکلیری) دیرلر ایدی .

بو صورتده یکچیری اوجاغی اصلاً جاعت و بلوک و سکبان نامیله اوجه منقسم اولوب و بلوک اورته لری نه (بلوکلیلر) و یاخود (اغالو کلیلری) و جاعت اورته لری نه (یا یا بکلر) و سکبانلره غلط اوله رق (سینلر) دخی دینور ایدی .

« اورته لك اسامی مخصوصه و مشترکسی »

بالاده مذکور یوزطقسان التي اورته دن برقاچنك اسامی مخصوصه مشترکسی و بعضیسنك یالکز اورته سنه مخصوص اسمی او لدیغی کبی بعضیسنك ده هیچ براسمی اولیبوب نومرو صره سبجه نامی یاد اولنور ایدی . ازجمله یایارلك برنجی و ایکنجی و اوچنجی و دزدنجی و بشنجی و سکزنجی و اوتوز اوچنجی و اوتوز طقوزنجی و قرقنجی و قرق التنجی و الی التنجی و الی یدنجی و سکسان التنجی و سکسان یدنجی و طقسان یدنجی و طقسان بشنجی اورته لرینه شتر بان اغا و یکریمی طقوزنجی اورته یه عتیق شتر بان اغا (دوه جی) دینوب و بونلرک باشلری یعنی ضابطلری سائرلرندن ده اتمتاز ایدی . چونکه محافظی اولدقلری قلعه لرده امور ملکیه یه دخی باقارلر ایدی . و حامره کوره پرلانظه لی صورغوج اوزرینه بالقجین طاقوب کوشلی اکره بیز و صاری چیرمه کیرلر ایدی .

حامرایله برابر سائر مؤرخین اجنبیه مذکور دوه جی جاعتلرینی انجق ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ هنجی جاعتلره حصر التشر ایسه ده الیزده اولان علوفه رسمیه دفترنده ذکر ایلدی کمز وجهله اولدیغندن مؤرخین موچی الیم بو باده سهو التشر در .

اون دردنجی و قرق طقوزنجی و التمش التنجی و التمش یدنجی جاعتلره (خاصکی) دینوب حامره کوره اشبو اورته لر افرادی اغا عنوان فخریسنی حاز ایدی .

چورباچیلری صاری چیرمه کیوب و قطع مراتب ایدرک صامصونجی و طورناجی باشی و حتی کتخدالتق مأموریتلرینه بیله نصب اولنورلر ایدی .

التمش دردنجی جاعت اورته سنه (زغرجی) و باشلرینه زغرجی باشی دینورردی . بونلر پادشاهک اوکو پکرینی محافظه یه مأمور ایدیلر . بو اورته افرادیکن اوتوز دردی اسب سوار اوله رق برالرنده کو پکر اولدیغی حالده شکارده پادشاهه مرافقت ایدرلر ایدی . زغرجی باشی مقر بین پادشاهیدن اولغله بومقام پک معتبر ایدی . حامره کوره زغرجی افرادیکن علوفه سی یومیه اون اچه اولوب برقیه لحم و التي فدوله تعیین دخی و یرلر ایش . بو جاعت ایکی یه منقسم اولوب بر قسمی سواری زغرجیان دیکری پیاده زغرجیان نامیله مسمی ایدی .

التمش دردنجی اورته برحار به ده کاملاضایع اولغله اسمی او لوب جسمی قالدیغی حامره محرردر .

التمش سکزنجی اورته یه (طورناجی) و تمش برنجی جاعته (صامصونجی) دینور ایدی . اشبو صامصونجی یه بعض مؤرخ سکصونجی دخی دیر . بونلر آبی اولغله مخصوص اولان کلبرک محافظه سنه مأمور ایدیلر . رئیس لری اولان صامصونجی باشلیق مقامی دخی او جاعک الک معتبر اولان مناصبندن ایدی . بالاده و یریلان ایضاحاتدن ۶۴ و ۶۸ و ۷۱ جاعتلرینک صرف آوجی اولدقلری مستفاد اولور .

التمش بشنجی اورته افرادندن بریسی سلطان عثمان ثانی شهیدک وجود مقدسه یدشقاوتنی اوزاندیغندن بوتاریخدن صکره مذکور اورته کلیاً لغو اولندیغی جهته یکیچر یلر کرک علوفه دیواننده و کرک اقسام نمازندن صکره وسائر اوقات رسمیه ده کلبانک چکدکلری زمان التمش بشنجی اورته ننگ نامی یاد اولنه جغی صره کلدیکه هپسی براغزدن (یوق اولسون) دیو لعنت و نفرین اوقودقلری ژوشه ردوسن دنیس نام ذاتک تاریخیله سائر تواریخ ترکیه ده مسطور بولمشدر .

التمشنجی و التمش بر و التمش ایکی و التمش اوچنجی جاعت اورته لرندن صولاقلر اخذ اولغله بو اورته لر دخی (صولاق) نامیله مذکور ایدی .

اشبو صولاق اورته لرلی علوفه دفترلرنده ایکی قسم اوزره تخریر اولندیغندن بونلرک بر قسمی خدمت پادشاهیده و قسم دیکری او جاقده مستخدم یکیچر یلر دیمک اولور .

بو اورته لر دن مقدما یوزر صولاق النور و بونلر کرک سفرده و کرکسه در سعادتده رکاب همایون رسمی اولدقچه پادشاهک اطرافنده ماشیاً یوررلر ایدی . قوماندانلری صولاق باشی نامیله مسمی اولوب هر کویری یکیلور ایکن اسب پادشاهینک دیز کینلرندن طومغه مأمور ایدی . هراون نفرینه قوماندان اولان چاوش شمیدیکی خده همایون کبی یوروش نظامنی محافظه ایدرلر ایدی .

صولاقلر طوغلی کلاه کییوب الای کونلرنده بیاض بنش و اوستنه بیاض و درت قوللی خفتان کیرلر و اشبو قوللرک ایکسنی قوللرینه کییوب دیکر ایکسنی قوشاقلرینه صارارلردی . ارقه لرنده دخی اوق قویغه مخصوص برتیرکش و الالرنده اوق و ارایدی . اشبو درت اورته دن النان یوزر صولاقدن ماعدا اورته ده دیکر یوزر و یاده زغرجی نفراتی و ارایدی .

اون یدنجی جاعت حامر و مارسیغلی یه کوره (چرکه جیلر) نامنده اولوب اوتاغ همایون اوکنده چادر قورمق امتیازینی حاز ایدیلر . چرکه ایام عادیه یه مخصوص اولیبوب الایله مخصوص برنوع چادر ایدی . اشبو چادرلرک قبله ایکی مدخلی اولوب قرارگاهده اوتاغ همایونه کیدن ایکی یولک وسطنه رکز اولنور و پادشاه اوتاغنه کیدر ایکن بو چادرلر

ایچندن پکراییدی . بوکا بناء مذکور چرکه لره چرکه جیلردن برر نوبجی قونوب ذات پادشاهی پکرایکن الرینی قاویشدره رق سلامرلرایدی . انجق علوفه دفترنده مذکور جاعت اوزرنده بویله براسم کورمه مدیکمزدن صحنه قائل دکاز .

سکسان ایکنجی جاعت اورته سنک افرادی دخی اوق اتفده ماهر اولدیغندن (زنبریکیلر) نامیله متعارف ایدی . اوق قالقوب تفنک قوللانغه باشلانیدی زمان بونلر دخی تفنکله تعلیم ایتمکله باشلادقلردن صکره لری یالکز اسم مخصوصلرینی محافظه ایدوب سائر یکچیریلردن بشقه کونا ممتاز بولندیلر . مذکور اورته چادرلرینی یکچیری اغاسنه مخصوص اولان جامع چادرینک یاننده قورمق نظامندن ایدی .

اجنبی مؤرخینی سکسان دردنجی جاعت اورته سنه (امام) اورته سی تسمیه اولندیغنی بیان ایدرلر ایسه ده بوروایتلی طوغری اولیوب علوفه دفترنده یکرمی سکرنجی اورته نک (امام حضرت اغا) نامیله تسمیه اولندیغنی منظور من اولغله اصل صحیحی بو اولمق نامر طبیعیدر . وکذا ۲۲ ایله ۹۲ جاعتلر (تفنکچیان) نامیله بنام اولوب باشلرینه سرتفنی دیندیکی دفتر مذکورده محرر اولدیغنی کبی ۶۵ جاعتک (سکبانان سواری) تسمیه قلندیغیده دفتر مذکور مؤداسندن مستفاد اولمشدر .

ایشته یوز بر اورته دن عبارت اولان جاعتلردن اسامی مخصوصه بی حائر اولان اورته لر شوذ کرایلدیکمز اورته لردن عبارت اولوب اغا بلوکلرینک اسم خصوصی بی حائر اولانلرینه نقل کلام اولنجه بشجی اغا بلوکنه (باش چاش اورطه سی) دینلیدیکی هر تقدیر حامر ومار سیغلی وژوشه روده مذکور ایسه ده بز بواسمی علوفه دفترنده بوله مدیغمزدن (العهده علی الراوی) دیمکه مجبورز .

اللهی دردنجی بلوک (تعلیم خانه جیلر) نامیله مسمی اولوب بو اورته یکچیریلر مکتبی دیمک ایدی . اوللری بوراده اوق اتفق اوکر دیلور ایکن صکره لری تفنک اتفق وقوللانغده تعلیم ایدرلردی . مذکور اورطه نک امری مکتب ناظری دیمک اولوب ضابطان سائرهدن ممتاز ایدی و اوق و یای طاشیق و مجوزه صارمق ایله سائرلردن تفریق وتمیز اولنوردی .

مجوزه پاشارک صاردیغنی بر نوع صاریقلی کلاه دیمکدر . قانونی سلطان سلیمان بوامتیازی اوق اتفده ماهر برعربه ویرمشیکن صکره لری بوصفک علامت امتیازی اولمشدر . اشبو اورته افرادی یکچیریلره معملک ایلدیکندن انلرده سائر اورته لر افرادندن ممتاز ایدی بونلرک بللرنده تیرکش و باشلرنده ایسه اسطوانه وی الشکل صاریق و کلاه اولدیغنی تواریخ اجنیه ده محرردر .

۲۷ نجی اورته (محضر اغا) اورته سی نامیله معروف اولوب ۳۳ اورته ایسه (کتخدایلر)

اسمیله مسمی ایدی . (۵۶) نجی اورته یکچیری اغاسنک نوبجیسنی چیقارمق وقایغنه لازم اولان ادملری و یرمک وقپوده محضر اغا ایله برابر بولنق امتیازینی حائر اولدیغنی و بوخصوص ایچون اشبو اورته دن حربه بی نامیله یوز کشتی انتخاب قلندیغنی حامرده محرردر .

سکبان بلوکلرندن دخی یالکز ۱۸ نجی بلوک (کاتب سکبانان) و ۲۰ نجی بلوک (کتخدای سکبانان) و ۳۳ نجی بلوک (اوحی) و آمری (سرشکاری) نامیله معروف ایدی . ایمدی تفصیلات معروضه خلاصه ایدیلور ایسه کوریلور که جاعتلردن ۲۱ و ۳ و ۴ و ۵ و ۸ و ۳۳ و ۳۹ و ۴۰ و ۴۶ و ۵۶ و ۵۷ و ۸۶ و ۸۷ و ۹۷ و ۹۵ اورته لری دوه بی و ۲۹ اورته عتیق دوه بی و ۲۲ و ۹۲ جاعتلری تفنکیجی و ۲۸ جاعت امام اورته سی و ۶۵ اورته سکبانان سواری و ۸۲ جاعت زنبریکی و ۱۴ و ۴۹ و ۶۶ و ۶۷ جاعتلره خاصکی و ۶۴ جاعت زغرجی و ۶۹ جاعت طورناجی و ۷۱ جاعت صامصونجی و ۶۰ و ۶۱ و ۶۲ و ۶۳ جاعتلر صولاق و کذا اغا بلوکلرنده ۵۴ بلوک تعلیم خانه بی ۲۷ بلوک محضرلر و ۳۳ بلوک کتخدا یرلیروینه سکبانلرده ۱۸ بلوک کاتب ۲۰ بلوک کتخدای سکبانان و ۳۳ بلوک سکبان اوچیلری نامیله خصوصی برراسمی حائر اولوب قصوری یعنی ۱۵۸ اورته نک اسم مخصوصی اولدیغنی مستبان اولور .

طفسان طقوزنجی اورته درویشان بکتاشیه نک مقری اولدیغنی و بلوکلیلده اولان مهتر لک دخی ابروجه بر اورته تشکیل ایلدکری و بونلرک قدیمی دولتک قدمنه معادل اولدیغنی و شرقده موسیقه باش قوماندانه مخصوص بر علامت امتیاز بولندیغنی دخی مؤرخ مومی الیهک چله اشعار اتندندر .

فی الحقیقه عثمان خان اوله حکومت سلجوقیه طرفندن کوندریلان طبل و علم بر علامت استقلال ایدی . سلاطین عثمانیه دخی بغداد و افلاق و بوده لرینه و قریم خانلرینه علامت امتیاز اولمق اوزره طبل و توغ کوندرر ایدی . اشبو اسامی مخصوصه بی حائر اولان اورته لردن غیری اولانلر ایسه منسوب اولدقلری نمرور یله و مثلاً تمش ایکنجی و طفسان طقوزنجی کبی تعبیرلر ایله یاد اولنورلر ایدی .

یایا بکر و یاخود جاعت نامیله مسمی اولان اورته لر حدود اوزرنده واقع مواقع مهمه بی محافظه مأمور اولدقلردن قلعه لری اناختارلری بو اورته لری ضابطانسه تسلیم اولنق کبی بر امتیازی حائر ایدیلر . وضابطان مومی الیهم یکچیری اغاسی قارشوسنده حیوانه را کب اوله ییلوب صنوف سائر ضابطانی ایسه بوامتیازدن محروم ایدیلر . و بوامتیازه علامت اولمق اوزره چزمه لری صاری و دیکر لرینک قرمز رنگده ایدی . انجق بوقاعده دن بعض

ضابطان مستننا ایدیکه محالرنده بیان اولنه جقدر . بلو کلیلر کده بالذات محافظ پادشاهی اولق و سنجاغ شریفی وقایه ایلک کی کندیلرینه مخصوص امتیازلری وار ایدیسه ده چور باجیلری بهمه حال قرمزى مست کیمکه و انا حضورنده حیوانه بنیامکه مجبور ایدی . کتخدا یری ایله محضراغا اغابلوکی اورته لرندن ایکی اورته نك امری اولغله اشبو اورته لره (کتخدا یر لیلر) و (محضرا) دینور ایدی انجق بوايکی ذاتک تکمیل یکچیری اوجاغنه مخصوص خدمت لریده اولدیغندن نفس اورته ضابطانندن عد اولناملری قاعده دن ایدی .

بعض اورته لرک بعض جاعت لرله صفه سی بدر دینلور و او اورته ضابطی اوجاعت نفراتی تریه و تأدیب ایده ییلور ایش لکن اصل حکمت و علتی نه اولدیغنی تحقیق ایده مددم دیو نتایج الو قوماتک مؤلفی اولان ذات بیان ایشلدر .

سکبان اورته لر نك ضابطانی بلو کلی کی قرمزى مست و یا جزمه کیمکه مجبور ایدیسه ده اوتوز برنجی اورته بوقاعده دن مستننا ایدی . مذکور اویچ قسمک بربرینه نظراً اولان امتیازاتی یکچیریلرک الغاسی تار یخنه قدر باقی و بدایت تأسسلرنده هر قسمک بالاده بیان اولاندیغنی وجهله وظائف مخصوصه سی وار ایکن وظائف مذکور موخرأ برابرینه قاریشمش و جله سنک وظائفی برلشدرک فرق اختلاف یالکر بعض مراسم ایله "اسمه قالمشدر ۰۰۰۰ [۱] اشبو اویچ قسم یعنی جاعت و بلو کوسکبانندن بر صنف عسکر انتخاب اولنوب بونلرده (قوریچی) نامیله مسمی ایدی . بونلرک وظیفه سی استانبول اطرافنده کی طاغ اورمانلرینی قور یسق و صویولارینه باقی ایدی .

قوچی بکک افاده سنه کوره موجودلری اوائلده قرق کشی ایش مارسیغلی ایسه عددلرینی طقوز یوزه چیقاروب در سعادت و بروسه و ادرنه سرای همایونلر نك محافظه سنه . مأمور اولدق لری یاز یور و کذا خدمات مشکوره سابقه لری جهتیله شایان تلطیف اولان علیل و اختیار یکچیریلر خدمت موظفه دن عفو بیوریلهرق علوفه کافیه ایله تقاعد ایدیلورلر و بونلره (اوتوراق) و (اوتوراقلی) دینور ایدی برده بدرلر نك خدمت سابقه . سنه رعایتاً یتیم و قتمیر و یکس اولان یکچیری اطفالی فدوله خواران نامیله مذکور و بونلر دخی معاش و کافی تعیین ایله اوجاقده اعاشه اولتورلر ایدی .

اشبو قوریچی و اوتوراق و فدوله خوارانک عدد و نظاملرینه دائر اولان تفصیلات ایله موخرأ برخطای عظیم اختیار یله اوجاغه ادخال قلنان چفتچی و اترک و سائر او مقوله کروهک قنغی ناملره ادخال قلندیغنی محالرنده برر ذکر اولنه جغندن شمیدی اوجاغک بونک و کوچک ضابطانندن بحث ایده لم .

« فصل رابع »

❖ یکچیری اوجاغنک بیوک ضابطانی ❖

یکچیری اوجاغنک بیوک ضابطانی آتیده اسامیسی محرر ذواتدن عبارت ایدی .

- (۱) یکچیری اغاسی
- (۲) سکبان باشی
- (۳) قول کتخداسی یا خود کتخدا بک
- (۴) صامصونجی باشی
- (۵) زغرجی باشی
- (۶) طورنه جی باشی
- (۷) محضراغا
- (۸) بیوک و کوچک خاصکیلر
- (۹) باش چاوش
- (۱۰) کتخدا یری
- (۱۱) یکچیری اقدیسی

اشبو ضابطانک وظائف مخصوصه لری بر وجه آتی تفصیل اولنور .

❖ یکچیری اغاسی ❖

بالجمله یکچیری عسکرینه امر و قوماندان ایدی . شمیدی عموم پیاده قوماندانی دیمک اولور . یکچیری عسکرینه بیننده یکچیری اغالرینه (قرق بیک قول اغاسی) دینلیدیکی نتایج الو قوماتده محرر اولوب مشارالیهک صدراعظم لریله قبودان پاشار کی کندینه مخصوص دیوان محلی و قیوسی اولدیغندن بوراده کافه مصالح عسکریه رؤیت اولنور ایدی .

یکچیری اغالری الک عادی یکچیری نفرندن سکبان باشیلیق و باش چاوشلیق منصبلرینه قدر مراتبی بالذات اجرایه مقتدر و خدمت عسکرینه نك کافه امور و وظائفندن مشغول ایدی . دیو حاکم ایله اکثر تواریح افرنجیه ده محرر ایسه ده کتخدا بک کندن ماعدا اولان مناصبی و ازجمله سکبان باشیلیق ایله زغرجی و صامصونجی و طورناچی باشیلقلر و اندن اشاغی اولان

مناصب او جاقده متخذ اولوب بوفصلت نهایتنده ذکر ایده جگمز سلسله وقدم صرهمی مو-
 جنبه اغانک عرضی اوزرینه اراده شاهانه ایله نصب اولندیغی وانجق یکچیریلرک نظامی
 بوزولدقن صکره بعضاً زوربارک انتخابی ایله کیچی ایسترلرسه انلری ایستدکاری منصبه
 نصب ایتدیرمکه مقتدر اولدقنری وینه بوتصبده دخی اراده شاهانه ایله بر اجرا مراسمی
 ایفا ایلدیکی توارنج ترکیه ده محرر اولدیغندن حامر و امثالک یکچیری اغاسنک بلا استیدان
 فصبنه مقتدر دیدیکی ضابطان اولسه اولسه اورته لرده کی جورباجی و او طه باشی ایله سرحد-
 ره کوندریلان ضابطان اولسی ظن اولنور.

اغا تحت اداره سنده بولنان او جاقلو یه آمر اولدن بشقه قلاع واستحکامانده بولنان عسا کر
 مستحفظه نك مقدار موجودینی ترتیب وتنظیم الملک دخی جله وظائفندن اولغله بویه جسم
 جسم امتیازات اغالق مقامی فوق العاده مهم ایش اییدی و یکچیری امتیازاتی محافظه
 سررشته سیله اغا تکمیل او جاعی ایاغه قالدیرمغه و بر بیوک اختلال چیقارمغه ده مقتدر اییدی.
 یکچیری اغاری او جاق ضابطانندن انتخاب اولنمیوب پادشاهلرک عسکر حقنده موجب امنیت
 اولق ایچون رکاب همایون اغارینک المستحق وقدملیسنه مخصوص ایکن او جاعک اصول
 ونظامی بوزولدقن صکره افراد عسکر یه وضابطانک زورباری او جاقندن کیچی ایسترلرسه
 انی اغا ایتدیرر اولدیلر . یکچیری اغاسنک بر وظیفه سیده پای تختک ضبط وربطنه باقق
 اولدیغندن هفته ده ایکی اوچ دفعه کیجه و یا کوندوز استانبول اسواق و بازارینی کشت
 و گذار ایدر اییدی تکیم بوستانچی باشیلر دخی دکر جهتلینی حفظ و حراسته مأمور اییدی.

برده در سعادتده حریق اولدقجه صدر اعظمه برابر یکچیری اغاسی محل حریقده بولنوب
 اطاقسنه چالشمی مأموریتی اقتضاسندن اولدیغی و بومثالو حریقده اقتضاسی حالنده ذات
 پادشاهی بیله عزیمت بیوروب و محل حریق موصلت تاجداری صدر اعظم و یکچیری
 اغاسندن ده اولجه وقوع بولورسه مشارالیه مانک جزای نقدی اعطاسیله تجریم اولنمی
 قاعده متخذدن بولندیغی وسلطان مصطفای ثالث اکثریا کیجه لری تبدیل صورتده
 در سعادتده کزدیکندن حریق وقوعنده صدر اعظم و یکچیری اغاسندن اولجه حریق محلنه
 یتشدیکی و جزای نقدی و یا غضب پادشاهی قورقوسندن و پادشاهندن اول محل حریق
 وارمق املندن ناشی صدر اعظم و یکچیری اغاسی کیجه لری دائماً اوچر حیوان ا کرلی
 بولندیروب قوله ده حریق کورلدکده اعلان اولنمزدن اول اغا ایله صدر اعظمه اخبار
 قلمسی نوبتچیلرک وظیفه سی ایذوی آبه شی نام مؤرخک ۱۷۹۲ تاریخنده یازدیغی تاریخده
 محرر ایسه ده توارنج سائرده بوکا دائر برکونا تفصیلاته دسترس اوله مدیغمزدن صحته
 شبهه کلامک قابل اوله میور . یکچیری اغاسی مطلقاً وزرادن اولیوب بعضاً وزیر اولان

و بعضاً دخی قیوچی باشی و یا سائر رتبه ده بولنان ذواتدن انتخاب و تعیین قنور اییدی مع مافیه
 رتبه سی نه اولورسه اولسون ینه سرای همایونده منعقد و دیوان نامیله مسمی اولان
 مجلس مخصوصده اعضالق صفتنی حاز اییدی . و فقط مجلس و دیوان مذکورده یالکز
 او جاعه عائد سائلده اعطای رأی ایدر اییدی . مخصوصاتی قانونی سلطان سلیمان زماننده
 یومی بشیوز ایجه و سنوی بشقه جه صمان بها نامیله سکسان یک ایجه اییدی .

ترفع رتبه ایله او جاقندن انفصالی اقتضا ایدر ایسه روم ایلی بکر بکیلیکی و یا خود دریا
 قبودانلغی منصبه یله اعزاز اولنوردی .

فقط دیگر صورتله عزل اولنمی لازم کاورسه بر سنجاق بکلکنه کوندریلور و بوده
 اکثر یا قسطمونی سنجاعی اولور اییدی .

انجق یکچیری اغارندن دفعه مسند صدارته ارتقاء ایدنلرده اولشدر . از جمله ۱۱۹۲ سنه .
 سنه صدر اعظم دارنده لی محمد پاشا عزل اولنهرق برینه یکچیری اغاسی محمد افاضل اعظم
 تعیین بیورلندیغی جودت تاریخنده محرردی .

سوقاغه چیقدیغی وقت اها لیدن جزایه اوغرایه جق اولانلر ایچون ارقه سنده فلقه دکنک
 طاشوردی . حر به کیتد کده یکچیری او جاعنه مخصوص توغ ایله بیاض بر یپراق چکیلوب
 کیروسندن درت یدک آت کتور یلور وهرایکی یاننده مطلقاً تکلی بلینه سوقش شاطر
 نامنده بر نوع خدمه کیدوب بیراقلر و او جاق موسیقه سیده اغایی تعقیب ایلر اییدی .

اغادیوانه وار بر ایکن البسه سی و حیوان طاقی سائر وزر البسه سی کی ای دیسه ده آتینک
 اوزنکیسی کوشدن اییدی . و او کنده قرمز خفتان و صرمه قوشاق ایله ملبس اولان اغا
 یساقیلری یورر اییدی . بر یکچیری اغاسی نصب اولندقده صدر اعظمه جائزه نامیله بر قاج
 یوز کیسه ایجه و یروب کندوسیده او جاقده نصب ایلدیکی اغارندن جائزه الوردی .

اغالق مقامی کرچه مناصب مهمه دن اییدی . لکن صکره لری یکچیری کی نظام وانتظامدن
 چیقمش و بر طاق حریص شان و شهرت ضابطانک اغواسیله بغی و اختلاله حاضر بولنش
 اولان عسکرک امنیتزلکی و دیگر جهتمدن بر اراده سیله حیاتدن دور اوله جغی پادشا-
 هلرک قهر و غضبی ایکی طرفلی پولتیقه طومغی ایجاب ایدوب بوده پک مشکل اولدیغندن
 اغارک چونغی کاه طرف پادشاهیدن مظهر غضب اولور . و کاه او جاقلونک ایاغه قالمسیله
 بونی اوریلور کیدر اییدی .

عالی مرحومک یکچیری اغاسنه دائر ویردیکی ایضاحات بالاده مذکور اشعار اتیزی تأیید
 ایده چکی کی بعض معلومات نافع بی ده حاوی اولدیغی جهته عیناً شورا جغه درجی
 مناسب کوردک .

ارکان بیرون زمره سنک اولی یکچیری اغاسیدر که جله اغاردن مقدم و مکرمدر . یومی بشیوزاچه علوفه سی اوستنه الی سکزیک اچه قدر اریلغی منضمدر . اکثر میراخور کبیر اولنردن وقیوجی باشی اولنردن اولور . اما گاه اولسور که میرعلدن وسائر اغاردن برینه و یرله سی دخی تجویز اولنور . پای تحت علیه یعنی که قسطنطنیه نیک ایکی حاکم شرعیسی که روم ایلی قاضیه مسکری واستانبول افندیسیدر . ایکی حاکم ضابط عرفیسی دخی واردر که بری صدر اعظم و بری یکچیری اغاسیدر که کچه لرده و جمعیت عظمی اولدیغی کونلرده قول دولتمتی اقتضا ایتدوکنه کوره کیمک دوکوب و کیمک حبس ایتک و بعض امور معظمه بی صدر اعظمه بلکه جناب شهنشاهه عرض و اعلام ایتک اوله کلش عادتدر . اما جرایم نامنه نسنه المز اول معنی استانبول صوباشیسنه مخصوص خدمت اولغله اغا اولان کشی اکا قارشمز . مزبورک طریق کلی رعایت اولندیغی تقدیرده روم ایلی بکربنکلیکی و یا خود قیودانلقدر . متوسط الحال التفاتدن اطراف ممالکده برولاتیه میر میرانلقدر . اما نوعاً غضبه چیقوب فی الجمله اهانتی مطلوب اولدیغی تقدیرده سنجاق بکلیکی خصوصاً قسطنطنی امارتی کبی فرمانر انلقدر . و عاید سی کویاکه برالتون اولمقدرد . قیوسی یکچیرانه کعبه کبی ملاذ اولغین کثرت عوایدنده سوز یوقدر . جله دن سلطان سلیمانک اوخرا عصرینه دک ۱۲۰۰۰ نفر و سلطان مرادخان وفاتنده دک ۲۵۰۰۰ نفر و تاریخ هجریدن سنه ست و الفه دک ۳۵۰۰۰ نفر مقداری اولان یکچیری به و ۱۰۰۰۰۰ مقداری عجم اوغلانرینه و بر اول مقداری دخی اترک اوستنده کی عثمانه و استانبول وادرنه بجه لرنده ۸۰۰۰ مقداری هجیمانه باخصوص ۶۰۰ صولاغه و ۴۶ اتلو سکبانه و خصوصاً ۱۰۱ یایا باشنه و ۳۵ نفر زغر جیان سواری به و ۳۶ عدد سکبانلر بلوکنه و اغالرنه و استانبول اغاسنه و روم ایلی و اناطولی اغالرنه بالکلیه حاکدر . جله سنک عزل و نصب و تبدیلی ایتک اولدیغنه هر کشی جازمدر . انجق یکچیری او جاغنده کاتب اولنری عرض ایتمز محضاً اکازیر دست اولوب هواسنه تابع اولسون ایچون ایتک منصبی وزیر اعظم کورر اول کورمز . سلطان محمد قانوننده او جاق اغالری نامنده کی کبار و صغار کندو ایچلرندن اوله سی مسطوردر . انجق اغا و کاتب طشره دن اولوب انلردن اولماسی تنبیهات کثیره ایله مذکوردر . زیرا که اولقدرت غلبات کندو اصنافدن برینه و یرلسه تحمل ایتز و استاد باینده استاد پیدا اولوب اولور اولز اخذ و جلبه تترل ایتز . فی الواقع سنه تسعین و تسعمائه تاریخندنبری خلاف قانون محمد یکچیری کتابتی نامنده کی جاه سرآمدی یکچیری لکدن نشو و نما بولنلرک بر قاچهنه و یرلدی . اون اوچ بیکدن از بولنان یکچیری نفری یکریمی و اوتوز بیکه چیمغه انلر سبب اولدی . القصه یکچیری اغالغک در امدینه

نهایت یوقدر . یالکز یکچیری بیت المائکک ثلثی اکا عاتدر . اول مال فراوان کون باشنه اونر بیک اچه مواجبدن ارتوقدر « اغارک ایام رسمیده بعض وظائفی وارسه ده بولنرک تشریفات قدیمه عساکر عثمانیه بچشنده بیان اولنسی تنسیب اولندی .

✽ سکبان باشی ✽

اوائلده سکبان اورته لری سکبان باشینک تحت قومانداسنده ایلی . مؤخرأ مذکور اورته لرخی یکچیری اغاسنک حکمنه داخل اولغله سکبان باشلیق ایشسز بر منصب قالدی . فقط اردوی همایون ایله یکچیری اغالری عزیمت ایلد کده سکبان باشلیر یکچیری اغاسی قائممقامی عنوانیه استانبولده قائم و در سعادتده بولنان هر نوع یکچیری به حاکم اولدقنندن اغانک معاونی دیمک ایلی .

✽ قول کتخداسی ✽

یکچیری اغالغندن صکره اوچنجی درجه ده بر مقام اولوب و مع هذا کرک قوماندان و کرک اداره جهتیله سکبان باشیدن فرقی یوق و بوده اغانک معاونی دیمک ایلی . بلوکلیرک آمری اولوب اورته لر افرادندن بلا وارث وفات اندنلرک میراثه قوندیغی بعض اورویا توار بچنده اوقودق .

حامر دیر که « کتخدانک امتیاز مخصوصندن بریده یکچیری او جاغک رضاسی اولدقجه ذات شاهانه نیک یله کتخدایی عزل ایده مامسیدر . هر تقدیر یکچیری اغاسنک عزلی سائر مناصب عالیه مأمورلرنک کی سهولتله دکل ایسه ده فقط اغای مشارالیه کتخدانک بوامتیازندن محروم ایلی . کتخدا یکچیری اغاسنک معیننده ایسه ده او جاغه اولان نفوذی اغادن دها زیاده ایلی . یکچیریلرک کافه خصوصاتی اغا ایله کتخدا بیننده قرارلشدیر . یلوردی . کتخدا چور باجیلرک مادوننده اولان رتبه لرک عزل و نصبه مقتدر و فقط یکچیری اغاسنکده رضاسی تحصیله مجبور ایلی . محاربه و محاصره لرده هجوم و مدافعه ترتیباتنی اجرا و حدود محافظلغنده بولنان اورته لره اوامر لازمه اعطا ایدر ایلی » ژوشه رویه کوره کتخدالقی مقامی یکچیرینک ارکان حربیه ریاستی دیمک ایلی .

اصل طوغریسی یکچیری اغالغی طرف شهریاریدن مظهر امنیت اولانلره و یر یله کلدیکنندن اغا طرف پادشاهیدن او جاغک ضبطور بطنه مأمور اولدیغی کی مطلقاً او جا قدن یتشمه و صره سیله کلش و زور بالقلر و قوعنده بعضاً مسکری طرفندن انتخاب و عرض اولنش اولدیغندن اوده یکچیری اغاسنه مقابل او جاغک بر قوتی دیمک ایلی .

✽ زغر جی باشی ✽

التمش دردنجی اورته نیک قوماندانی و اغا دیوانتک اعضای طبیعیسی ایلی .

قول کتخدا

صامصونجی باشی

یتش برنجی اورته نك امری اولدیغی کی آو کوپکرنسك دخی محافظی اولان عسکرلرک قوماندانی ایدی . صکره لری سلاطین عثمانیه هوس شکاردن فارغ اولدقلری جهته صید وشکاره دائر اولان رؤسایه مودوع اولان خدمت طبیعی ملغا اولدیغندن رؤسای مومی الهم یالکز اسکی ناملرینی محافظه ایدرک اوجاغک باشلوجه اغارندن بری اولق اوزره اورته لره بالفعل قوماندا ایتکدن و یکچیری اغاسنک مجلسنده اعضا صفیه بولتمدن بشقه خدمتلی قالماش ایدی .

مخضر اغا

بتون یکچیریلرک وزیر قیوسنده قیوچوقه داری ایدی . مومی الیه بر اورته یه قوماندا ایلدیکی کی رتبه سی سائر اورته قوماندانلرینک جمله سندن بیوک واک ممتاز ایدی . وظیفه سی یکچیریلرک قیوجه اولان ایشلرینی تسهیل و متم و یاموقوف اولانلرینی اورته سنه ارسال ایتک ایدی .

بیوک و کوچک خاصکیلر

بونلرده بر اورته امری اولوب علی العاده یکچیری اغاسنک و کیلی مقامنده قوماندانلق ایله حدوده اعزام اولنورلر . واکثری اوجاغه دائر ولایاتده بر مسئله ظهور ایلدیکی حالده خاصکیلردن بریسی کوندریلور ایدی .

باش چاوش

باش چاوش بالاده یازدیغی اوزره بشنجی اورته امری ایدی . وظیفه سی یکچیری اغاسنک عقد ایلدیکی دیوانده عرضحال واستدما اوراقلرینی اغایه تقدیم ورآینی تحصیل اٹک و علوفه ویرلدیکی صره ده سرایک حولیسنه یکچیریلری دعوت ایتک کی شیلر ایدی . واولری سکیانلرک علوفه سنی بالذات سکیان باشی توزیع ایلدیکندن بونلر مذکور علوفه رسمندن معاف و مستثنا ایدی .

مارسیغلی یه کوره باش چاوش یکچیری اوجاغنه کیره جکلری قید ایتک و بونلره عادت اولدیغی اوزره بررطوقات اورمق و قولاقلرینی برر کره چکمک و مجازانه مظهر اولنلری تأدیب ایتک و یکچیری اغاسی کچرایکن عسکری صره سنه قویوب تعظیم ایتک ایدی . شومادتن مقصد نفرات جدیدیه ضابطانلرینه کال درجه مطیع و منقاد اوللری لزومنی اشراب ایتک ایش .

بونک معیتنده ایکی چاوش اولوب بریسی اورته چاوش نامیله مسمی ایدی . بوایکی چاوشلرک ایکسیده ضابطه کل ایستلرده انجق کرک اغا و کرکسه امرای اوجاق مصیة ضابطانلر اولوب

وچور باجیلر طرفندن ویریلان امر موجبجه متم نفراتی تأدیب ایدرلر ایدی . برده بولده بورر ایکن یوریشک نظام اوزره اجراسنه و بر رسم کچید اتناسنده اورطه چاوش الیرینی قاوشدیره رق یکچیری اغاسنی اک اول سلاطغه مأمور ایدی .

کتخداری

قول کتخداسنک و کیلی و یکچیری اغاسنک یاننده تکمیل اوجاغک قیوچوقه داری ایدی . وداثما اغا قیوسنده اوتوروب اغانک اوامرینی کاتب واسطه سیله قلعه و عسکر قوماندانلرینه یعنی دیزدار و سردارلره تبلیغه دخی مأمور ایش . و یکچیریلرک بولندیغی یرلرده محلی حکومت ملکیه سیله اوجاغک وقوعبولان ایشلرینی تسویه یه باقار ایش . شورایه ذقت ایتلیدرکه کتخدا یری لایله قول کتخداسی بربرندن ایری ایکی مأمور و برنجیسنک درجه سی اوجاغک عادی منصبی و دیگر ینکی ایسه اغادن صکره اک بالا مسندا اولغله ایکیسنی برظن ایتاملیدر . مع هذا سلاطین عظام طرفمن اوجاغه خطاباً ارسال یوریلان فرمانلرده کتخدایرینک اسمی اوست طرفلره طوغری یازلمسی ده قاعده دن ایش .

یکچیری کانی

اوجاغک کوتوک دینیلان کنیه دفترینی تنظیمه مأمور ایدی . و بلاوک و سکیان و جماعت تسمیه اولنان اوج بیوک قسمنک کندولرینه مخصوص کتابی وهر اورته نک ده برر کانی وارا ایدی .

برده اوجاغه مخصوص قسام و بیت المالچی و امام و سائر اولوب بونلرک هر یری کندولرینه مخصوص تشریفات و نظامات ایله تعیین اولمش اولغله بو تشریفات ذات پادشاهی بیله تغیر و تبدیل ایتلردی .

« عطا تار یخنک جلد ثالثنده شو وجهله محرردرکه یاوز سلطان سلیم عصرینه قدر سرای همایونه کیرن اغارک اوجاق وظیفه لری سنه ده بر قاج دفعه توزیع واعطا یوریلان عطایای سنیه یه منحصر ایکن مشارالیه حضرتلرینک ایران سفرینه عزیمتلرنده یکچیریلرک در سعادت عودت ایچون چادرلرینه قدر قورشون اتملی موجب انفعال شهر یاری اولغله (یعقوب) نامنده اولان بیر اقدار جسور دفعه یکچیری اغاسی تعیین یوریلوب اغالغه ذی الید اولق اوزره اندرون اغارینک جسور و درایتکارلرندن یکچیری ضابطلکیله التي ذات اوجاغه چیقارلمش و بونلر صره سیله یکچیری اغاسی ایدیلوب بوتدیر ایله اوجاق دائره انضباطه صوقلمش ایدی .

سلطای سلیمان عصرنده بونلر نظام تحتنه ادخال ایله یکچیری اغالغنه مخرج اولق اوزره اولطه باشیلرک مستعدانندن (اورته اوسته لغنه) مأمور ایدیلنر یکچیری اغالغی محلول اولدقده

اچیله جق قطار اغالغنه مخرج اولان چور باجیلغه (بلوکه ال او پدی) تعبیری و بر مقدار معین جائزه اعطاسیله اولین درجه تفضیه تقدیم اولنهرق یکچیری اغالغی تبدلنده سلسله یوریه رک بلوکه ال او پان چور باجیلرک اسکسی والنی درجه قطار اغالغنک ال اولکیسی اولان کتخداری تعبیر اولنور و تکرار سلسله وقوعنده انک ایلر و سنده کی (اورطه چاوش) وبعده (زغرچی باشی) واندن صکره (صامصونجی باشی) وانی متعاقب (طور ناجی باشی) و بونک ایلر و سنده (قول کتخداسی) و بوندن صکره (یکچیری اغاسی) نصب اولنق اصولا مرعی طوتلشدر [۱]

بونکله برابر بعضاً یکچیری اغالغی مأموریتنی حسن اداره یه قول کتخداسنده لیاقت کور یله مرسه یکچیری اغالغنک اندرون همایونده بولنان سکلدار و چوقداز ورکا بدار اغالردن برینه احاله سی سبقت ایشدر .

بواصول ایله اریاب جریزه و جسارتدن اولوبده اوسته لقدن بلوکه ال او پان چور باجیلر ایکی نهایت اوچ نفر دن زیاده اولیوب فقط اشبو قطار اغالرنک ابتداسی اولان مذکور کتخدا یری مأموریتنه بعضاً رکاب همایون صولاق باشیلرنک مأموریتی مسبوق ایلوکی مرویدر . اشبو قطار اغاری الی نفر اولوب اندرون همایوندن چراغ یورلش ایسه ده بالاده تعداد اولنان درجات مأموریات و سلسله قانونی سلطان سلیمان عصر نده تعیین اولندیغندن و بونلر اولوقتلر اصولجه اندرون همایون اغواتیله سرای همایون خدمه سائر سنه معلق طوتلد یعنی جهته اندرون همایون طاقتک یکچیری او جاغنه منسوب و مربوط اولدیغنی معین اولهرق یکچیر یله ایکی قسط علوفه توزیعنده اندرون اغالرنک بهرینه اون بشرغروش و بر قسط علوفه تقسیمنده کذلک اغاره ۷۵ غروش علوفه تخصیصی قانونه ربط اولنمش و ۱۱ تار یخندد یکچیر یله برابر الفا اولنمشدر .

بوماده یه دائر صولاقزاده تار یخنده دخی - صحیفه ۳۷۷ - شو وجهله یاز یلیه درکه

[۱] جودت تار یخنده یکچیری اغاسی عزل اولندقدن سلسله ایله یرینه قول کتخداسی وانک یرینه زغرچی باشی انک یرینه صامصونجی باشی وانک یرینه ده طور ناجی باشی نصب و تعیین اولندیغنی و جهاتنا و صولاقزاده تار یخنده ایسه او جاغک ترفیع رتبه سلسله سی نظاماً کتخداری واندن صکره محضر باشی و صره سیله عجمی یایا باشی و قپو یایا باشیسی و صامصونجی باشی و زغرچی باشی و سکبان باشی ایلوکی و سکبان باشی ترفیع رتبه ایدرسه یایا بک مسندینه نائل اولدیغنی و او جاقدن اون درت یایا بک اولوب بونلرک علامت میره سی برتوغ بولندیغنی و سکبان باشیدن صکره کرک قول کتخدالغی و کرکسه یکچیری اغالغی صره و قدم و سلسله یه تابع اولیوب اراده شاهانه ایله تنسیب یوریلان ذاته احاله قلندیغنی محرردر .

« اول کونه کلنجه سکبان باشی درگاه عالی یکچیر یلی غازیلر یننه اغا اطلاق اولنوب بعدالایوم پادشاه جم جاه حضرتلر ینک سابقا حرم محترم لردن پرورده ونشو و نما بولوب بعده میر عملک منصبی ایله سرفراز اولان یعقوب اغایی یکچیری او جاغنه اغا ایلوب التمش بر بلوکی احداث ایلدی ۹۲۱ رجب المرجب تک سکزنجی کونی او جاغه نصب اولندی دیو بعض تواریخ ترکیده مسطوردر و بو روایت عنعنه ایله او جاغ اختیارلری ینینده مذکور و غایت ایله مشهوردر « حامراشبو وقعیه یی بو یوله یقین و فقط برازقاریشقبه یازمشدر تنه کم جلد ۴ صحیفه ۲۱۵ ده کور یلور .

یکچیری اغالغی بو کونکی مناصب دولته کوره عموم پیاده قوماندانلغنه معادل بر رتبه در انک مادوننده اولان قول کتخداسی اغالغه ملازم الیوبک جنرال و زغرچی و صامصونجی و طور ناجی باشیلقر دخی مشیر و یافریق رتبه سنه معادل جنرال و دیگر رتبه لر دخی میرلوا و میرالای رتبه لر یننه معادل و یکچیری افندیسی دائره نظامیه یوقله جیسی اولق ایجاب ایدر . ایشته او جاغک باشلوجه ضابطان و امراسی شونلردن عبارت اولغله فصل آئیده دخی اورته لرک ضابطانی بیان اولنه جقدر .

« فصل خاس »

بهر اورته نک ضابطانی

بهر اورته نک ضابطانی آئیده اسامیسی محرر ذواتدن عبارت ایدی .

- (۱) چور باجی
- (۲) او طه باشی
- (۳) وکیلخرج
- (۴) بیر اقدر
- (۵) باش اسکی
- (۶) اشچی اوسته
- (۷) سقا باشی

(چور باجی)

اورته و او طه نک امری اولغله اورته یی الای مقامنده طوتار ایسه ک میر الای و طابور دیر ایسه ک بیکباشی دیمک اولور .

مارسیلغی به کوره چور باجی معینده کی عسا کری هر شیده تأدیب ایده میوب بعض جرایم
عظیمه اصحابی بکیچری اغاسنک امریله حکم و جزا اولنور ایدی .

(اوپه باشی)

چور باجینک و کیلی اولوب حرکات عسکر به ده رسم تعظیمک ایفاسنه و بلو کده نظام
و انتظامک جریانه دقت ایدر ایدی . اوپه باشی بکیچریلر میانده یاغمه و محاربه ده دخی
ینه اورته به مخصوص اولان چادرده اسکان ایتمکه مجبور و چادریک بولک صریغی جوارنده
و عسکری دخی اطرافنده بر خلقه تشکیل ایتمک اوزره خالیلر اوزرنده اوتورمق عادتلی
ایجابندن ایدی .

(و کیلخرج)

اورته ارزاقنک اخذ و حفظنه مأمور و اورته ننگ ده ابروجه ضابطی ایدی .

(بیراقدار)

یار یسی قرمزلی و یار یسی صاری و ذوالفقار اشارتی حاوی اولان اورته بیراغنی
محافظة به مأمور ایدی . (دولت عثمانیه ده مستعمل اولان بیراقلر جقنده تفصیلات لازمه
ابروجه بر فصلده بیان قلنه جقدر)

(باش اسکی)

اورته ده الك اسکی و قدملی کیم ایسه اشبورتبه کاویریلوردی . بونلرک قدر و اعتبار
و نفوذی پکز یاده اولوب مارسیلغی به کوره سنجاغی طاشیق باش اسکی اولغه متوقف
ایدی . پای تختده بهر قره قولک ضابطی باش اسکیلردن عبارت اولغله بونلره باش قره
قوللجی دخی دیندیکی بعض توار یخده محررایسه ده قره قوللجیلر کده بشقه جه ضابط
اولدقلی مرویدر .

(اشجی باشی)

اورته ننگ طعامنی پیشورمکه مأمور اولوب کندوسنه معاونت ایچون یانه یماق و جیوه لک
تعبیرلر به نفرات کافیه و یریلوردی . بو خدمتدن بشقه محبوسینی توقیف و محافظه و تیمور
بند ایتمکه و الحاصل امر طرفندن و یریلان امره کوره محبوسینی صیقی صیقی باغلامغه
دخی مأمور ایدی . چونکه اورته ننگ حبسخانه سی مطبخلی ایدی . اشجی باشینک
علامتی محفظه ایچنده اولان بولک بر بجاق اولوب بونی یانه طوغری اصرار ایدی .

اشبو ضابطاندن بشقه اورته سقارینه نظارت ایتمک اوزره برده سقا باشی و هر اورته ننگ
مخصوص بر مهرخانه یعنی بر موسیقه سی وار ایدی . چور باجی باشی به قاشقچی باشی دخی
تسمیه اولنوب بکیچری نفراتی کلاهلرنده بر یریلو قاشیغی طاشیدقلی کی قاشقچی باشیده
برایری کفجه بی حامل اولدیغنی حامر روایت ایدر .

نتایج الوقوعاته محرر اولدیغی اوزره هر اورته ده بوسو یلدی کمز ضابطاندن ماعدا بر
متولی و امام ایله چاوش حکمنده قره قوللجیلر دخی اولوب اورته لک مفتاح و قالیون
تیموری و علم و دبوس مثللو بر نشاننی اولدیغندن بونلر قشله و قولقلی قپوسنده و بیراقلرنده
منقوش اولدیغی حالده صکره لری افراد عسکر به منسوب اولدقلی اورته نشانلرینی مرکب
و یا خود بازوت ایله قوللرینه و بالدرلرینه دو کدرمکی اعتیاد ایتمشیر ایدی . وینه تاریخ
مذکورده چور باجیدن صکره و اوپه باشیدن اول برده اوسته باشی نامنده بر ضابط
اولدیغی محرردر .

ریقو اشجی باشی معینده اولان یماکلرک یمک طبخنه مأمور اولدقندن بشقه متأهل اولوب
قشله لردن خارج و خانه لرنده ساکن اولان بکیچریلرک جلب و جعی اقتضا ایلدکده
بونلری جلب و احضاره دخی مأمور اولدقلی بیان ایدر . اشبو ضابطاندن ماعدا
اوتوراجقی و قولتوقچی و دلال و چور بکی و کوزله جی قلفه ناملریله بر طاقم ضابطان اولوب
بونلر اورته ننگ اسکیلی اولدیغی تاریخ جودنده محرردر .

نعیمه تار یخنده بکیچریده هر اوپه ننگ اسکیلی سائر نفراته ضابطان کی اولوب اسکیلردن
صکره اشجی اندن اوپه باشی و صکره چور باجی کلوب اوپه باشی و چور باجینک ضابطی
ایسه کتخدا بک و جله ننگ ضابطی اغا اولدیغی محرر و مسطور اولدیغنه کوره اورته ده کرک
ضبط و ربطه و کرک قوماندایه مأمور اولانلرک باشلوجه چور باجی و اوپه باشی و اشجی ایله
اسکیلردن عبارت اولدیغی و او جاقده ایسه اصل ضبط و ربط اغا ایله کتخدا بکک یه اداره
سنده بولندیغی اکلاشیلور .

• یکیچری اوجاغنك قشله لریله مجلساری •

در سعادتده یکیچری قشله لری ایکی موقعده اولوب بونلرک برینه (اسکی اوطه لر) ودیکرینه (یکی اوطه لر) دینوردی •

مذکور قشله لر یوز طقسان طقوز دائره اولدیغی عزلی تاریخنده محرر اولوب بهراوطه ویا اورته بر قشله ده اقامت ایدر ایدی •

هر قشله یعنی دائره مطبخ وکیلار وضا بطن و نفرات قغوش و اوطه لرینی حاوی مکمل برداره اولوب هر برینک قپوسی مرمر دیرکارله مزین و اوستنده ایسه ایچنده ساکن اولان اورته نك علامت مخصوصه سی منقش ایدی •

اشبو یوز طقسان طقوز عدد قشله نك یوز عددی جماعت و التمش بری بلوک و اوتوز دردی سکنان و دردی صولاق اورته لرینه مخصوص اولوب بو مختلف اسمده کی دوائر عسکریده دن بوجه مخلوط یکریمی التي عددی اسکی اوطه لر دینیلان موضعه و یوز تمش اوج قشله دخی یکی اوطه لر نامنده اولان موقعده ایدوکی تاریخ مذکورک جمله اشعار ائنددر •

۱۱۰۵ سنه هجریه سنده در سعادتده بر حریق وقوعه بولوب یکریمی درت بلوک و قرق طقوز سکنان اورته سنک قشله لری یاتمش اولغله ۱۱۱۰ سنه هجریه سنده بونلرک مصارف

انشائییه سی تخمین اولندقه اولوقتک رایجنه کوره بلوکایسیرک بهر قشله سی ۱۹۳۴

غروشه و جماعت و سکنانلرک بهر قشله سی ۱۱۶۶ غروشه چیه جفی تخمین اولندیغندن

جمله سنک یکونی اولان ۱۱۲ کیسه رومی [۱] نك تمش کیسه سی خزینه دولتدن اعصا و قصوری رجال دولتله یکیچری اوجاغی اغوانته توزیع اولنه رق یا پندیراش و سلطان محمود

اول دورنده دخی فاتح جمعی قریبده کی قرمان چارشو سنده اتمکچی فروندن آتش ظهور ایدرک ات پازاری جانبنه کذار و اندن قزطاشنی مرور وبعده یکی اوطه لر دینیلان قشله لری

احراق ایتمش و برقولی صاری کوزلندن اشاغی خالیجیلر کوشکی نام محله قدر کیدرک اول حوالی محترق و برقولیده طرف اخردن ات میدانی (میدان لحم) قپوسی حداسنه دکین ملاصق اولغله بوداره داخلنده کاشن یک چوق بیوت و دکا کین ایله اورته جمعی

[۱] کیسه اوائلده ایکی درلو ایدی • برسی کیسه رومی اولوب بشیوز غروشدن عبارت ودیکری کیسه دیوانی اوله رق درتیوز قرق و کسور غروشدن مرکب ایدی •

۱۷۲ عدد یکیچری قشله لری محترق اولوب بهرینک یکی باشند انشاسی مصرفی ایچون محترق اولان قرق عدد بلوک اورته لرینک بهرینه یک بشیوز و یوز یکریمی ایکی جماعت و سکنان اورته لرینک هر برینه ایسه ایکیشریک که جمعاً ۶۸۹ کیسه لک غروش خزینه خاصه پادشاهیدن اعطا و اورته جمعی ایله بلوکات قشله لرینک فی الاصل باب کبیری اولوب انما قپوسی دیمکله شهرتکیر ودها اولجه محترق اولان محل دخی ینه جیب همایوندن مجدداً انشا و اوجاقلونک جبر خاطرینه مبادرت بیورلمش اولدیغی بعض کتب توارینخده مسطور در [۱]

شوتفصیلاتدن مقصد هر دائره سی مکمل اولان بر قشله نك ایکی یک بشیوز غروشه چیه دیغنی بیان ایله اولوقتک رایجنه دائر بر فکر اجمالی و یرمک و دولتک یوز اون ایکی کیسه یی و یره میهرک تمش کیسه سی خزینه سندن بالاعطا یوز اون ایکی کیسه به وارمق ایچون لزومی اولان الی ایکی کیسه سی رجال دولته تقسیم ایتک کی کال درجه اداره و تصرفه رعایت ایتمش اولدیغنی کوستر مکدر •

یکی اوطه لر دینیلان قشله لرک اورطه سنده تکیه میدانی نامیله جسم بر میدان اولوب انکده وسطنده اورته جامع دینیلان جامع وار ایدی •

اشبو معبد نیچه کرهل اوجاغک دولت و سلطنته قارشو اشغال ایلدیکی نائره بغنی و اختلاک مرکزی اولشیدی •

یکچیریلر نوقت قشله چیقارمق استرلسه اغارلیله علمایی بورایه کتور مرک زعمر نجه شرعاً اجراءت ایدرلر ایدی •

انما قپوسی ایسه سلیمانیه جمعی جوارنده بو کون شیخ الاسلام قپوسی دیدیکمز بر اولوب حالا اسمی باقی اولان (تکه لی کوشکی) اوجاغک مجلس مشورتی ایدیکه شمعی شیخ الاسلام

ملرک عرض اوطه سیدر •

عقیب وقعه خیریه ده بوراسی برمدتجک عسا کر منصوره سرعسکری حسین پاشایه مقرر اوله رق باب سرعسکری اولمش و صکره باب مذکور اسکی سرایه نقل ایله اوراسی باب فتوا پناهی اتحاد اولمشدر •

اسکی سرایک مقام سرعسکری اتحادینه دائر عرض اولنان تقریر اوزرینه یاز یلان خط همایون شایان مطالعه اولدیغندن عینیه بو محله درج اولندی •

✽ صورت خط همایون ✽

» بوکا هیچ دیه جک بو قدر طبق تقریر کده بیان اولدیغنی و جمله نك تنسیب ایلدیکی اوزره

اجرا اولنسون سرای مذکورده جواری و حرم اغاری و سائر حرم اغاری و خدمه موجود اولمغله همان انلری بو کون سرای جدیده نقل ایتملرینی شمیدین اقتضا ایدنلره تنبیه ایلمر قالدیکه یکچیری نامی محو و الغا و عساکر منصوره محمدیه عنوانی یاد اولندیغی کبی اغا قپوسی لفظنک دخی لسان ناسدن الغاسی وهم بو ماده مطلقاً شریعت مطهریه جان و کولدن یا پشلسیله حاصل اولوب انشاالله تعالی شریعت غرانک متمادیاً اجراسنه تقال ایله اغا قپوسی نامی کلیاً لسانده سویلتمامکه وسیله اولمق ایچون بعدازین فتوا خانه تسمیه اولنوب پاشا قپوسی مثلوه مفتی الانام اولانلره مخصوص اولسی ذهن همایونه سنوح ایتمکله افندی داعیمزک بوندن صکره نقل ایله اول محله شریعت مطهریه اجرا ایتسون وجیع ناس هر مادهنک شریعت ایله رؤیت اولنه جفنی بیلهرک صلاح طالمه باعث اولسنی تقال ایلم برشی دخی خاطر مه تبادر ایدرکه فتوا خانهنک زیاده او طه لری و ابنیه سنک افندی داعیمزه زیاده اولنلری بوش قالب طریق عملیه ده بر تقریب تحصیل علم ایده میانلره تازیانه شوق اولمق ایچون او مثلولری افندی داعیمز طاقم ایدرک ایچلرندن پلانلر خواجه تعیین ویلیانلر عادتاً درس طلبه سی کبی ترتیب و هفته ده قاچ کون مناسب ایسه صباحلری ملازمه کلور کبی فتوا خانه یه کلوب تعلم علم شریف ایتسه لر دولت علیه مزده علما تکثر ایدر و مشغول درس اولورلر ایدی افندی داعیمز بویله شیرلی دوشمز دکدر سن افندی داعیمزه اشبو ملاحظه یی بیلدر بوجهتی مستحسن کورر سه بکا بیلدرسون برده سرعسکر حسین پاشا عساکر منصوره ایله اسکی سرایه نقل ایده جک اولمغله حریق کوشکنک دخی اقتضاسی اولدیغی تقدیرده فتوا خانه دن سرای مذکورده تحویلی لازم کلور هم ربم تعالی صاحب شریعت افندیک روحانیتی حرمتنه هر مصالحمزی تسهیلات صمدانیه سنه مقارن ایله امین ثم امین» [۱]

یکچیری اغاری اغا قپوسنده اقامت ایدوب اوجاغک امور لازمه سنی رؤیت ایچون منعقد اولان دیوان مذکورده ریاست ایدردی .

اشبو دیوان مصالح عسکریه نک رؤیت و تمشیتی و اجرا اولنه جق مکافات و مجازاتک مذاکره و مشورت محلی اولوب امرای اوجاغک تشریفات موجبجه برر محل مخصوصی اولمغله هر کس برلورنده اوتورر ایدی .

تشریفات مذکورده قانونی سلطان سلیمان واسطه سیله وضع و تأسیس اولنوب وانک ایجابجه اتانک صاغنده سکبان باشی و بونک الت طرفنده استانبول اغاسی اوتورر ایدی . مقدملری یکچیری اغاسندن صکره سکبان باشی کلور ایکن صکرملری قول کتخداسی سکبان باشی به

[۱] لطفی تاریخی جلد ۱ صحیفه ۱۶۱

تقدم ایتمکله اغادن صکره کتخدا وانی متعاقب سکبان باشی و بعده استانبول اغاسی وزغرجی و طور ناجی و صامصونجی باشیرایله یکچیری افندیسی و فدوله خواران کاتبی بولنورلر ایدی . اغا قپوسی یکچیری اغاسنه مخصوص ایدسه ده بوراده اوجاقده برنوع ضابط مقامنده اولان موجیلرایله اوجاق امراسنک دخی اسکان ایلدیکی شونکله مثبتدرکه :

سلطان محمود اول بالاده ذکرا اولندیغی و جمله اغا قپوسنی جیب همایونلرندن انشایندیرد کلری وقت اوجاق امرای و ضابطانک خاکپای شاهانه به تقدیم ایلد کلری تشکرنامه نک بر قهره سنده شو :

« درگاه عالی یکچیری قوللرینک ضابطان و خدمتگذار و سائر سینه فکارلرینک ساکن اولد کلری سکنی کندو جرم و عصیانلر یز کثرتندن ناشی مظهر قهر قهار و دل عاشق زار مثال احراق بالنار و عرصه سی شوره زار ققار اولمغله جمله من خانه بردوش و سرکردان و مدهوش ایکن » جمله سی محرر اولوب و بوندن اغا قپوسنده ضابطان و بعض نفرانک دخی اسکان ایلدیکی مستبان اولمغله یکچیری اورته لرندن اتانک نوبجیسنی چیقارمق و حر به جیلک ایتمک کبی خدماته مخصوص اورته لر دن بر قاچ اورته ایله اوجاق ارکانک و موجیلرک بوراده و قصور اورته لرک دخی اسکی و یکی او طه لر دینیلان محالرده واقع قشله لرده اسکان ایلد کلری منقهم اولور .

یکی او طه لر موقعی بو کون شویله بوله بیلوررکه :

اقسرایده مراد پاشا جامعک اوست طرفنده کی جاده دن صوفیلر خانمه کیدیلور ایکن تصادف اولنان بوستانک قارشوسندن ات میداننه کیدن جاده نک باشنده یعنی تمام او بوستانک قارشوسنده بر مکلف قپو اولوب بوقپو یکی او طه لر دینیلان قشله لرکک بولک قپوسی ایدی . عصر محمودخان ثانیده یکچیر یلرک الغاسی کونی اولاً اجرای نصاح ایتمک و قبول ایتز لسه آتش ایدرک اوجاقلرینی سیوندرمک اوزره اعزام اولنان طو پیچی باشی مشهور قره جهنمک اسماع نصیمختدن عاجز قالدقن صکره کولله ایله دو کدیکی قپو بوقپو اولوب و یاغلی پچاوره لر ایله طوتشدردیغی قشله دخی بوقپونک اوزرنده بولنان دأره ایدی .

قیودن ایچرو کیرلد کده یوقار یده تعریف اولنان تکیه میدانی و ار ایدی . یکی او طه لر قشله لرینک درجه اتساعی خالیجیلر کوشکی و احدیه میداند قدر امتداد ایدر ایدی . اورطه جامعی ایسه سلطان محمود ثانی عصرنده بردها محل اشقاوت و مجمع اهل طغیان اولماق ایچون اساستدن قلع و افنا اولمشدر .

اسکی او طه لره کلنجبه بونلرده عثمان بابا تر به سی ار قه سنده یعنی شهزاده جامعی قارشوسنده اولوب (برلر قپوسی) دید کلری قپوتر به مذکورده نک انصالنده کی سواقغک باشنده (و قرق

درت قیوسی) ایسه اشبورت به یاننده یعنی برلر قیوسی اولان یردن چقور چشمه یه اینان جاده نك نهایتنده اوله رق بو ایکی قیونك اریری ایله دیر کلا ار اسنك ار قه سنه و شهزاده قره غولنه طوغری اولان محلاک ایکی جهتی یعنی شهزاده باشنده قیامه جیلر جاده سندن چقور چشمه طرفنه قدر اولان اطه کاملاً اسکی او طه قشله لرنك حدودی داخلنده ایدی .

الیوم عجم اوغلی جامی دینیلان جام ایسه عجمی اوغلانلر قشله سی دروننده اولوب پادشاهلر ~~ایسه~~ برنجی اورته یه منسوب نفراتدن و مخصوص علوفه لری اولدیغی جهته برلر قیوسی دینیلان قیونك اوزرنده برده خنکار کوشکی واریدی .

یکی او طه لر وقعه کونی احراق اولندی . اسکی او طه لر ایسه بر قاج کون صکره هدم ایلدی . بونلرک عرصه لر نك خالی قالسی و خصوصیه استانبولک جمعیتی محله نده بویه خالی محالک ابقاسی تجویز اولنه مدیغندن ویکی او طه لرک موقعی کاملاً خانه لر بناسنه مساعد دکل ایسه ده یدر پی خان و دکان و بوستانلر بنا واحداثه واسکی او طه لر موقعه شرفلی اولغله خانه لر انشاسیله عرصه لر نك بالاجار تین طالب لرینه ایجارینه و باب عالی جوارنده کی خانه لردن النوب علاوه اولنایان اون ایکی بیک بو قدر ذراع اراضی و قییه نك مذکور عرصه لردن بالمساحه صورت شرعیه سنه توفیقاً استبدال لر نك اجراسی خصوصنه اراده سینه صادر اولمش و سلطان احمد جامعنده لواء سعادت سایه سنده وقعه خیره نك حسن نتیجه سی مشاهده اولندیغندن تشکراً و تیناً محال مذکور نك سلطان احمد وقعه تحسینی ویکی او طه لرک یرینه اجدیه واسکی او طه لر موقعه فوزیه تسمیه سی فرمان بیورلشدی .

یکچیری قشله رینه دائرو یره یله حکمزمعلومات اجالیه شوندن عبارت اولوب بوندن ماعدا اوجاغک ادرنه و بروسه و ازیمید شهر لرنده دخی کندیلرینه مخصوص قشله لری وار ایدی .

چونکه یکچیری اوجاغک در سعادت و ادرنه و بروسه دن بشقه یرده اسکان ایتمی و انجق ارضروم و بغداد و مصر و شام کی کرک حدود اوزرنده و کرکسه داخل ممالکده واک مهم محلا رده اولان مواقع محافظلی ایچون اوج سنده برکه بر قاج اورته نك محال مذکوریه کوندرسی نظامی اقتضاسندن اولغله او مثالو یرلرده دخی قشله لر وار ایدی .

صکره لری اوجاغک نظام و انتظامه خلل کلنجه یکچیریلر حشرات ارضیه کی ممالک شاهانه یه طاغیلوب و بلکه اکثر خلق دخی تکالیف حر بیه دن معاف اولقله برابر ضعفا یه ارأه جبر و شدت ایچون قوری بر نام طاشیه رق یکچیری کسیلوب عباد اللهه اولدق ازا و کورلندک جفا ایتمک باشلا دق لردن ممالک شاهانه نك هر گوشه سنده یکچیری کوریمک باشلا دی و ارتق جمع ارادل اولان قهوه خانه لر و بعض خانلره بیکار او طه لری قشله لرک

یرلرینه قائم اولدی . اشبو قشله لردن ماعدا برده بیک خانه واریدی که محلی فؤاد پاشا مرحوم ملک تریه سی جوارینه اصابت ایدر . بو کونکی موسیقه همایون قشله سی موقعنده صامصون خانه و اسکدارده سلیمیه جوارنده ایسه زغر جیلر قشله سی وار ایدی . حتی قره جه احمد جوارینک طاز یجیلر نامیله معروف اولسی بوندن نشئت ایتمشدر .

« فصل سابع »

یکچیریلرک قانون اساسیسی

یکچیری کیی موظف و دائمی بر عسکر احدائی شرفی اگر چه ثانی سلاطین عثمانیان سلطان اورخان غازی به عائددر . فقط بو عسکرک اکیال نظاماتی و همان یکی باشدن تنسیق و تعدیلی بختیار لغیده قوصوه مجاهدی سلطان مراد اوله راجعدر .

چونکه پدر نك اکش اولدیغی شو تخم جلادتک نشو و نماسنه ونشو و نمابولان او شجره شجاعتک قوصوه میدان حر بنی مستظل امن و امان ایدیه یله جک قدر شاخ و برک اقبال صالمسینه مشار الیه حضرتلری بک چوق همتر اولمش ایدی .

سلطان اورخان دورنده یکچیریلری بر طفل نور سیده یه و یاصبی شیر خواره یه تشبیه ایدر ایسه ک غازی مراد اول عهدنده انلری دال بوداق صالمش بر شجره اقبال کی اولان درت قاشلی دلی قانلی یه مشیل عد ایتملیر .

اسلاف عظامندن اولان ذوات عالییه و با خصوص فاتح و یاوز و قانونی کی امشالی حقیقه هر ملتده و هر دور و عصر و قرننده بک آز کله بیلان مجاهدلر مجددلر فاتحلر ایسه بو اوجاغی نظامات مستحسنه ایله اولقدر ترصین ایلدیلر که مراد وقنده دال بوداق صالحیورن او شجره شجاعت بودفعه میوه خوشکوار فتح و ظفر و برمه باشلدی .

اوجاغک نقصان و نعام قوانینی واریسه انی ده اول درجه اکیال ایتدیلر که درجه تعلیم و انتظامه حقا که دنیانک ال برنجی عسکری اولق شرفنی احراز ایتدیردیلر .

ایشته شو سایه ده رایت فتوحاتی اوروپا و آسیا و افریقا کی دنیانک اوج بولک قطعه سنک اوج بولک اقلیمه قدر ایصال ایلدیلر .

بو عسکرک نظامات اساسیه سی کرچه بر ایکی سطرله افاده اولنه یله جک قدر مختصر ایدی . فقط بو بر ایکی سطرک هر حرفی بر نتایج حکمیه و تفصیلی لازم کسه هر نقطه سی صحیفه لر طولوسی کتابلر یاز یله یله جک قدر مطول اوله ییلور ایدی .

بونلرک ال باشلی نظاملری :

اولاً قوماندان وضابطلری اسرادن بیه اولسه بینه انقیادیعی اولی الامر اطاعت
ثانیاً جله سنک بوجود کبی متفق و متحد و قشله و قرارگاهلریله بریده اولسی .
ثالثاً دبده و وطننه کبی حقیقه عسکرلک و مردلکه یا قشیمان شیرک عدم استعمالی یعنی
ساده لکک اختیاری .

رابعاً طاعات و عبادات البیه حفته حاجی بکتاش ولینک کندولرینه امر و تنبیه ایلدیکی
صورتدن انحراف ایتملری یعنی فرائض اسلامییه ایفا الملری .

خامساً یکچیریلکه دیوشیره اصولیه خرجگذار اولان طواشک یالکز ارمنی و بلغار
و بوشناق و ارناود جنس لرندن النانر و اسرادن طوپلانلردن بشقه سنک قبول اولماسی و بو
صورتده دخی بونلرک عجمی اوغلانلغنده مدت کافیه استخدام ایدلش اولسی .

سادساً قتل و اعدام جزالرینک آتیده بیان اولنه جق اسباب و صورته انحصاری ۰۰۰ [۱]
سابعاً او جاقده ترفیع رتبه نك قدم صره سیله اجراسی .

ثامناً یکچیریلرک کندو ضابطانندن بشقه سیله تأدیب و تکدیر اولنه مامسی .
تاسعاً علیل اولنلرینک اجرای تقاعدی .

عاشراً صقال صالیور ماملری .

احدی عاشراً تأهل ایده ماملری .

اثنی عاشراً قشله لرندن ایر ماملری .

ثالث عاشراً بشقه بر صنعتله مشغول اول ماملری .

رابع عاشراً تعلیم و تعلم ایله وقت کچیر ملری .

کبی شیرلر ایدیکه بو قانونلره دائر بروجه اتی بعض تفصیلات ویره چکر .

(۱)

معلومدرکه عسکرلکک روحی اطاعتدر . اطاعت اولزسه هیئت عسکریه روحسز جسد
مقانه قائم اولور .

عسکرلکک اساسی اطاعتدر . اطاعت اولزسه بنای جسم عسکری محو و مندرس اولور .
وظائف عسکریه امرله تبلیغ اولنوب اطاعت ایله اجرا ایدیلورسه عسکرلک حاصل

اوله جغندن اره بردن بو اطاعتی قالدیرسه ق او امر کده هیچ حکمی قلامش اولور . حکمسز
امرک تأثیر نفوذی ده اولیه جغندن امری حکمسز و عسکری اطاعتسز اولان بر قوماندان

هیچ برایش کوره مز . و معینده کی عسکر درنتی مقوله سی دیمک اولور .

هر رتبه ده بولنان افراد وضابطان اشاعیدن یوقاری به قدر بر نسبت مخصوصه اوزره مافوقنه
اطاعت ایدر ایسه اردو غایت دوزکون بر ما کنه کبی حرکت ایدر . اطاعت اولزسه
اردو صوبی چکلمش دکرمان کبی حرکتدن معطل اولور . چونکه عسکرلکک قوه
محرکسی اطاعت روحی اطاعتدر .

خلاصه اطاعت باعث فتح و ظفردر . عسکرلک عالمنده قنغی اردوده اطانت و ارایمش
ایسه غلبه بی اوچالش وهانکیسنده یوق ایسیسه دشمنک زنجیر اسارته او باغلا نمشدر .

بو صورتده بز دولتمزک قانلی شانلی مظفر یتری او اننی کالی اطاعته واجینه جق صورتده اولان
مغلو بیترینی عدم انقیاده جل ایش اولسه ق حقسزمی اولورز خیر .

صحایف تواریح اجیلسون غلباتمز اسبابنه دقت اولنسون .

مطلقاً عسکرک کالیله انقیاد و اطاعت ایتملردن نشئت ایش اولدیغی کوریلور . مغلو بیتمزک
سبیلری ارشدیرلسون . بوده عسکرک عدم انقیادندن ایلری کلدیکی اکلاشیلور .

ابتداری یکچیریلر یکچرکری محارده اغنیا و فقرادن بغیر حق بر اچه لک نسنه المامق
وکسنه نك عرض و مالنه تعرض ایتمک اوزره تحت رابطه یه ادخال اولنمش اولدق لرندن

ضابطلرینک امر و اراده لرینه اطاعت ونه محله سوق اولنسه لر بلا تردد عزیمت ایدرک
(قرقی بر قیل ایله ایدیلور عسکر) ضرب مثلنه ماصدق اولمشر ایدی . بوجهته هر سفر لرنده

مظفروناس بیننده هر صنفدن معتبر ایدیلر .

بناء علیه خرسزویان کسچی کبی مذموم وزه دن کلدیکی بلورسز اخلاقسز و تربیه سز کیمسه لر
ایچرنده اولدیغندن جمله سی ضابطلرینک برسوز یله جاننی فدا ایلر ایدی .

صکره لری ایچرینه نه ایدو کگری بلورسز اراذل کیره که باشلامغله ضابطلرینه اطاعت ایتمز
اولوب درلو فتلقلرک ظهورینه سبب اولدیلر .

افراد عسکریه ضابطاننه بر کره اطاعتسز لکه الشیدی ضابطانده مافوقرینه اطاعت
ایتمک میال اولور .

زیرا ضابط اگر حقیله ضابط اولسه معینده کی افرادی تحت اطاعتده طوتایلور . دکل
ایسه اوده مافوقی ایچون مطیع اولز .

شو نسبتکه عدم اطاعت بالاییه قدر سرایت ایلر .

اردوده اطاعتسز لک بر کره باش کوستردیمی علت مخوفه ساریه کبی اولقدر چاپوق سرایت
ایدرکه هر کس اوعلته قایلور . اردونک جسمی مزمن بر خسته لغه دوچار اوله رق

قنا بولور کیدر .

حاصل کلام فاتح سلطان محمد خانک بولی اوزرنده بر طور ادب ایله طور ارق جلوس بخششی

تمیسنده بولنقله قاعده نظامیه لرینه رعایتسزلک ایدن یکچیریلر بواطاعتسزلکی برمدتجک
صکره زیاده نشدیروب سلطان یازیدی خلع ایله یاوزی اجلاسه واسطه اولدیله .

کرچه یاوز سلطان سلیم عسکری کندو طرفنه جلب واماله ایله تحت عثمانییه مالک
اولدیهده او عسکر عجم سفرنده برقاچ کره چادرینه قورشون اتغه قدر جرأت کوستردی .
اطاعتسزلک کیتدیجه ایرولیه رک بردرجه یه واردیکه پادشاهلر بیله تختندن امین
اوله مامغه باشلادی . فی الحقیقه بش التی پادشاه خلع ایله بعضیسی دخی شهید ایلدی .
قوماندانلر میدان محاربهده کندو عسکرلری ایله وادی عده یوللاندی . بعضیسی عسکردن
طیاق بیله یدیلر . یکچیری استرسه حرب ایدر . استرسه ایتز . دیلرسه طورر . دیلرسه
طورمیوب میدان حربی ترک ایله اولدی .

اشته بوکبی اسبابله درجه بدرجه ایرولیان اطاعتسزلک نسبتنده دولت دخی شوکتی
مهابتی غائب ایتکه و دشمنلرینه مغلوب اولغه باشلادی .

عسکرک بویله اطاعتسز اولسنه باشلوجه کیلر سبب ایدی؟ شبهه سز ضابطان! چونکه
معلومدرکه نفرات صاف و پاک اولورلر . مثلاً بروقه خلعی ترتیب ایده جک وبرقوماندانی
دیگمیه رک میدان حربی رفقاسنه ترک ایتدیره جک قدر برنفرده ذکاوت ومهارت نطقیه اوله مز
بوجهتله نفراتی اختلاله تشویق ایلیان البته ضابطان ایدی . یا ضابطانی افرادک تغییر
اخلاقه سائق اولان افکار واغراض نه ایدی؟

اکثریسی یکدیگریک رتبه و مأموریتی استرقاب ایتک کبی غایت دکرسز شیلردی . یاقنه
نآغه نک بویله اهمیتسز سبیلرله تکثر ایتسنه و هر دفعه سی یته اوضابطان طرفندن برر صورتله
تاویل اولنهرق متجاسر لرینک جزاسز قالمسنه سبب نه ایدی؟ یکچیریلری اغراض ذاتیه
اوغورنده استعمال ایتک استیان و کلای دولت ودها طوغریسی اوو کلانک دوچار اولدیغی

✽ سودای حرص و امل ✽

چونکه و کلایکی کونلک اقبال ایچون او جاغی بربری علیه تحریک ایدرلر و حتی ایستدکلی
پادشاهی او جاق واسطه سیله تختندن ایندیرلر ایدی . او جاقده کی ضابطان ایسه سودای
حرص و امل ایله اغارینی و بیوکلرینی دوشوروب او مقامه کندولرینک کچمسنی هپ اختلالدن
بکلرلر ایدی . شودسایس ارهسنده بیچاره او جاق افرادی نه یاپسون؟

کندولرینه کوستریلان شیء یاپدیله . اختلالر چیقاردیلر . مثلاً اصل محرک فسادک
صدارته گلسنه سبب اولدیله . بردیگری او صدارته کوز اتدی . انک ایچونده بر اختلال
چیقاروب اولکنی اتدیله . بویله بویله چرخ اداره دولت یولندن چیقیدی . دولتک اینه
اقبال و اجلالی ژنک پذیر ادبار اولدی .

ایش اولدرجه یه واردیکه (آل عثمان تحت یکجه مز مکر قول قلیچی التندن کجه) سوزی
برضرب مثل حکمنه کیردی .

یکچیریلرک بواطاعتسزاکلرینی محل مخصوصنده مفصلاً یازه جغز . چونکه عرض
ایلدیکمز وجهله دولتک غلبه و یا انهمزانه برقیاس صحیح اوله بیله جک اسبابدن بریده
عسکرک اطاعت و یا اطاعتسزلکی اوله بیله جکندن بزده بو عسکرک دور بدور چیقارمش
اولدیغی اختلاللرک اسباب و منشیء بعده محللرنده مختصراً بیان اولنق اوزره شمذیلک
بو قدرله اکتفا ایدوب قاعده ثانییه کله لم :

(۲)

یکچیری او جاغی تشکیل ایدن اورته لریننده اتحاد کامله و ارایدی . و بونلرک قرار کاهلر یه
بریده بولنق قاعده دن ایدی . ۱۲۱۹ سنه سنده یکچیری او جاغی عقلا سندن قوجه سکبان
باشی نام ذاتک سلطان مصطفی مرحومه ولی عهد ایکن تقدیم ایلدیکی لایحه نک بر محلنده :
« یوز طفسان التی اورطه جسم واحدا یکن صکره لری اورطه لریننده عداوت ومباینت پیدا
اولدی » [۱]

دیمسندن دخی اورته لرک وقتیه متفق ایکن صکره لری یینلرینه افتراق و عدم اتحاد
عارض اولدیغی معلوم اولور .

اورته لر ارهسنده بعض سبیدن طولابی حاصل اولان شو افتراق وتشتت ایله برابر یکچیریلر
احداثندن الغاسنه قدر خارجدن وقوعبولان تعرضاته دشمنه قارشو طوررجه سنه کو
کس ویرمشلردر .

اوله بر تعرض وقوعنده یینلرنده کی افتراق کله موقتاً اونود یلوب یاپه جقلمی ایشی البته
متفقاً اجرا ایدرلر ایدی که بو حال افرادک هجج بر صورتله خالیدیر اولماش اولان تعصب
ملیه لرینک اثریدر .

قرار کاهلرینک بر اولسنه کلنجه استانبولده مقیم یکچیریلرک یکی اوطه لر واسیکی اوطه لر
دنیلان محللرد، اقامت ایلدکاری بالاده عرض اولنمش ایدی . هنکام محاربهده یکچیری
اردو کاهی دائماً بر نقطه ده بولنوب واکثریا محافظ خاصه مقامنده اولنق اوزره
قوماندانک قرار کاهی جوارنده چادر قورارلر ایدی .

(۳)

عسا کرمد کوره نک اطوار و مشواری مسرفانه زینلردن عاری و عسکرلکک ایجابی اوزره ساده
اولقله برابر عیون ناسده وضعلری یته مهابتدن خالی دکل ایدی . بونلرک شو حاللری الغاسی تاریخلر

ینه قدر همان دوام التماس کبی بر شی ایدی . یعنی البسه لری غایت ساده اولوب محلبنده کور یله جکی
وجهله کچه بر کلاهدن و طولامه تعبیر اولنان بر نوع عنتری ایله برشلو اردن عبارت اولوب
ایاقلر ینه دخی طولباجی یمینی کبی بر یمینی کیرلر ایدی .

(۴)

دیندارلق خصوصنه کنبجه بدایت تشکیلنده بو عسکرک صلابت و اعتقادی پک مکمل
ایدی .

هر نفر فرائض اسلامییه بی ایفا ایله مناسبتسز هیچ بر حالده بولمز ایکن برارالق توتون ایچمه
باشلادیلر .

کرجه توتون ایچمه نك دینه ملتسه طوقنور یری بوغیسه ده بونده کی قیدسزلغک نتیجه سی
شرب خیره جرأتلرینه سبب اولدی . هر چندکه بیخانه لر قیادلدی . شدتلی بساقلر ایدلدی .
کارکر اولدی . خلاصه ام الفسار اولان عرق و جر عسکر بیننده استعمال اولندیغندن
اولری کمال عفت و دیاتله متصف اولان یکچیر یلر صکره لری ادبسنزلکله و بکر یلکله
شهرت بولغه باشلادیلر .

شوراده عصیت ملیه یه دائر بر ایکی لقردی سو یلیهم :

عصیت ملیه کشی بولندیغی دینک احکامنی اجرا و کافه تعرضاتدن وقایه یه اعتنا ایتمک
دیمکدر .

حرام یمامک ، کسنه یه غدر ایتماک ، بیوکنه اطاعت و حرمت و کوچکنه رفق و ملایمت
ایتمک و میدان کارزارده رتبه شهادته واصل اولنجه یه قدر دشمندن دوغماک رعایایی وقایه ایتمک
کبی هر کسه و باخصوص عسکرلره وجودی الزم اولان مکارم اخلاق اخلاق اسلامیهدن
اولغله اگر افراد عسکر یه ده صلابت دینییه اولورسه ضابطلرینه اطاعت و حرب ووغاده
ثبات و مکانت و خلقه جور و ظلمدن مجانبت کبی فوائدی شامل اثار ممدوحه حصوله کلور .
اوائل سلطنت عثمانیه ده امرا و افراد عسکر یه نك حسن اخلاق و مکانت دینییه لری
اولدیغندن وجودلری دولت و ملتیه فیض و برکت ایدی .

حتی سلطان مراد اول عصرنده قرمان اوغلی عصیان ایلدیکندن اکافارشو محاربه تدارکی
کوریلوب کوتاهییه یه عثمانلور دوسی بجمع التمشیدی .

بوراده صرب بکی طرفندن کوندریلان معاونه عسکری کلدی یتشدی . (چونکه دولتک
بر محاربه سی ظهورنده بکک عسا کر معاونه کوندرمی معاهده ایجابندن ایدی) .

پادشاه اردو بی یوقله ایلد کدن صکره قونیه شهر یکه قرمانیلرک مقر حکومتی ایدی . اکا
طوغری حرکت ایله جوار شهره رکز خیام منهابت ایلد کلرنده موسم وقت حصاد اولغله
زراع طاقی محصوللرینی اولدیغی کبی بر اقرق شهره تحصن ایلدیلر .

پادشاه بو محصولات اصحابی کیم ایسه کلوب المسنی و افراد عسکر یه دن برکسنه طرفندن
تعرض اولنوب لزومی اولان شینک بدلیله اصحابندن اشتراستی و خلافتده حرکت ایدنلرک
اعدام قلنه جغنی اعلان ایلدی .

برقاچ صرپلو هر نصلسه شوامری دیکلمیه رک صاحبندن اذنسز بعض شی الدقرندن
حقارنده اجرای سیاست ایلدی .

شو عدالتی کورن شهر خلقی و جوار قرا اهالیسی ایسه فوج فوج اردو یه کلوب دادوستده
باشلادیلر .

ارقداشلر ینک جزای اعدامه اوغرا دیغنی کورن صرپلور ایسه مملکتلرینه عودت لرنده
صریستان اهالیسی عثمانیلدن تبرید و اخذ انتقامه تشویق ایله قوصوه محاربه سنک
وقوعه کلسنه علت عادییه اولدیلر . ایشته وظایف اسلامیهدن اولان عدالت و حقانیت
ماده سنه بویله جه اهتمام اولنور ایدی .

یلدیرم سلطان بایزید قضاتدن بعضیلر ینک ظلم و جور ایلدیکنی ایشتمکله جلاه سنی بر خانه یه
طولدیره رق ازدها احراق ایدیلوردی .

مدار سعادت ملت اولان صلابت دینییه رفته رفته غائب اولدیغجه نفاق و فساد و ظلم و تعدی
کبی سیات اخلاق زیاده لشدی .

صلابت دینییه علوم و معارفی تحصیل ایتمک مانع دکلی آمر ایکن یکچیر یلر بونی مغایر دین
بولنده کوستر اولدیلر .

صلابت و تعصبک فوز و ظفره پک چوق یاردم ایلدیکی بدیهیدر .

انسانک حسیات وجدانیدسنی اک زیاده تهییج ایده ییلان ماده لر افکار ملیه و دینییه و وطنیه
کبی شیلر اولدیغندن واک مشهور قوماندانلر عسکرلرینی بو بولده تشجیع و مضیق
اضطرابدن تخلیص ایده کلدکلرندن هر ملتده نفرات عسکر یه سالک اولدیغی دینه رعایت
و احکامنی محافظه یه تشویق ایدلشدر . حتی روسیه لیلرلا محاربه اخیره ده نفرانه انجیل
شریف طاشملری محضا بودقیقه یه مبتنی اولوب دولت و حکومتلرک منافع ملکیه و پولتیقیه
لرینی جابجا دین پرده سیله ستر ایدرک نائل آمال اولدق لریده معلوم ارباب دقتدر .

هر نه حال ایسه بز صده کله م : یکچیر یلر و قبیله حضر و سفرده طاعات و عبادات و وظیفه
عسکریه لری ایله مشغول ایکن صکره لری اوجاق حضرت بکتاشده منسوبلر . طریقت
بکتاشیه ده ایسه باده نوش اولق کرکدر . کبی اداب طرق علیه نك و احکام شرع
شریفک مخالفی اولان سیاتی اختیار ایدر اولدیلر .

بونلر کرک قشله و کرک اردو کاهلرده اقشام نمازندن صکره او طه اماملرینک باشنه و یا خود

طرف دولتندن اجرای نصیحت و تشویق ایچون اردولره مأمور کرسی شیخرنک خلقه
درسنه طویلانوب مکارم اخلاقک مسلمانلقدن عبارت اولدیغنه و جهادک فضیلتنه و سائر به
دار اولان سوزلرینی استماعله تهذیب اخلاق ایتکده لایکن اماملرک مشایخک نصایح
منفیده سنه قهوه خانه شاعرلرینک سازیله میخانه میچولرینک اوازی بدل اولدی.

(۵)

بقانون موجبجه عجمی اوغلانلرندن بشقه سی یکچیری اوله مز ایدی . حتی یاوز سلطان
سلیم حلب و شام و مصری فتح ایلد کونده اثنای سفرده اطرافدن خزینه واقچه یتشه میوب
پرمقدار مضایقه حس اولدوقده اولوقت دفتردار و شمعی مالیه نظری دینیلان ذات بر تاجردن
التمش بیک فلوری استقراض وانکله دفع مضایقه ایلدی .

بعده اطراف ممالکدن مال و خزینه ورود ایتکله استقراض ایلدیکی اقیچه بی تأدیه ایچون
تاجری جلب و دعوت و التمش بیک فلوری بی دفعه تسلیم ایلد کده بازرکان « دولت علیه
پادشاهیده مال و منالم حددن افزوندر . دارفاده بر اوغلمدن بشقه کسنه م یوقدر . و یردیکم
التمش بیک فلوری کاملاً میرینک اولسون . فقط اوغلم قوللرینه ایکی اقیچه علوفه ایله
عسکرلکه التمش شرفی احسان یورلسون . بو شرف بنم ایچون التمش بیک فلوری به
دکر » دیو تضرع و نیازه اغاز ایتکله تاجرک بو نیازی حضور پادشاهه عرض اولدوقده
پادشاه مشارالیه شویله جواب و یردیله که :

« اجداد عظام ارواحیچون جهاله کزی قتل ایدردم ! لکن خلق فاتح حرمین الشریفین
اولان سلطان سلیم خان بر بازرکانک مالنه طمع ایدوب بر بهانه ایله قتل ایتش و بر قاج
وزیر و دفتردارینی ده بی کنه اولدرمش یرلر . اندن قاچرم و قورقارم !! بو خسه جهله
کزی طمعه شمشیر ه اوغرادردم !! تیر بازرکانک مالنی و یرک ! و بویله فعل مکروهی
من بعد بکا عرض ایتیک ! ایچیکزدن هر کیم بنم پاک و بزرک عسکر قولرم اره سنه اجنبی
ادخال ایتکله سعی ایدرسه دنیادن عقبایه ایمانسز کیدوب نارجه نمدن فلاح بولسون !
و جناب حقک لعنتنه مظهر اولسون ! » دیو توبیخ ایلد کوری معلوم ارباب مطالعه در [۱]
و کذا سلطان سلیمان مرحوم سکتوار سفرینه کیدر ایکن دائماً بینه دکاری رهوارک کی
قیریلور و کک تعمیرینه قیرلدقیچه اهتمام اولنهرق بر یکچیری نفری نصلسه اهل صنعت اولد
یغندن بلورسز صورتده یاپر ایدی .

کیفیت حضرت شهر یارک مسیوعی اولدوقده طائفه عسکر به به اصناف قاریشدرلش اولد
یغندن طولانی ازقالدی یکچیری اغاسی قضازده اوله یازدی ! هله توسط شفعا ایله اغا

[۱] قوچی بک صحیفه (۱۶) نتایج الوقوعات جلد ۱ صحیفه ۶۶

قورتارلدیسه ده کی تعمیر ایدن یکچیری به تقاعد علوفه سی احسان یورهرق او جاقدن
اخراج یوردیلر [۱]

(۶)

صلب و اعدام جزاسی اجرا اولنه جغی وقت اجرا اولنان اصول متهمک اول امرده اسمی
یکچیری دفترندن حک اولتیق ایدی . چونکه افراد عسکر به بینه بر ادمک یکچیری
اولدیغی حالده اعدای موجب فعل و حرکته بولنیمه جغی اعتقادی وار ایدی . یکچیری لیرک
اعدای خصوصنده یله بر امتیاز اولدیغندن بونلر افراد اهالی کی ملا ناسده قتل و یا صلب
اولنیموب اعدای ایجاب ایدنلر بعد الحکم اغا قپوس نندن بر نوبتجی به ترفیقاً یمش اسکله سنده
واقع چارطاق تعبیر اولنان قوللوقده کی چور باجی به تسلیم اولنوب و اورادن روم ایلی
حصارینه کوندر یلوب حصار محافظلری معرفتیه کیچه تلف اولنهرق و نغشنی کیسه کور
مامک ایچون بر کولله به باغلانوب دکره ایتله رق فقط بر طوب اتلفله او جاغه اعلان حال
ایدیلور ایدی .

(۷)

یکچیری او جاغنده صره سیله قطع مراتب ایدیلوب هیچ بر رتبه به قدمسز و صره سز
بردیگری نصب اولنه مزدی .

منحل بر یرو قوعبولدوقده قدملی هر کیم ایسه او کسنه تعیین ایدیلور ایدی .

اولدن هر رتبه اصحابی بلاوجه و سبب منصبندن عزل اولنیموب او جاق ضابطانک عددی
ثابت ایدی .

کوهل جاورش اسنده اولله

ازجهله او اولنده تکمیل او جاقدن اوچ چاوش یعنی باش و اورطه چاوشلر ایله دیگر بر چاوش
و موجی نامیله اون ایکی ضابط و بالاده ذکر اولندیغی وجهله به اورطه نک چور باجی
واوطه باشلری و و کیخرجی سقاسی و اشجیسی و تکمیل او جاغک بر محضری و ارایکن
سلطان مراد رابع دورینه قدر نظامات قدیمه منحل اوله اوله بر درجه به کلدی که اوچ
چاوش یرینه الی چاوش و اون ایکی موجی یرینه یوزدن زیاده موجی یاپیلدی .

موجیلرک او طه باشی نصب اولنسی قاعده اولغله عددری ز باده لشدرکه او طه به نصب
اولنلری ضمنده رشوت و ارقه به مراجعت ایلد کونلر او جاقدن هر سنه بر ایکی دفعه سلسله
اولغله باشلادی . و امور دیده و روز کارک کرم و سردینی کورمش اولانلر تقاعد ایدیلرک
رلرینه مستحب اولان کسنه لکتوریلور اولدی .

مع مافیله او جاغک رفعه قدر هیچ بروقت قدم صره سی بوزلماشدر . حتی اغا حسین پاشا

[۱] نتایج الوقوعات جلد ۱ صحیفه ۶۶

چورباچی ایکن اوجاغی قالدیرمق ویرینه تعلیم وتریه لی برعسکر تأسیس ایتک استیانلره هم افکار اولدیغنی سلطان محمود ثانی به ایشتدیرمکه خاقان مشارالیه مومی الیهک اغالق مقامنه کلسنی ارزو ایش ایسه ده اوجاقده قدم صرہ سیله ترفیع رتبه قاعده سنه رعایت اولندیغندن حسین اغانک اغالق مقامنه کلسی ایچون صقیجه صقیجه اوجاقده سلسله یوریش ویکچیری اغالی بی بر بهانه ایله عزل ایده ایده وانلرک برینه اوجاقدن یکچیری اغاسی نصب ایلیه ایلیه عاقبت حسین اغالی یکچیری اغاسی ایشرایدی .

ضابطانک برندن موجب عزل بر نهمت ظهور ایدرسه اوجاق اغالی دیوان ایدوب جله اوجاق ضابطلری حضورنده اول کسنه نك قباحتی کندیسنه اخطار و عزل ایله اوجاقدن طرد ایدرلر ایدی . ومن بعد اول کسنه بی اوجاغه المیوب فقط محلول زعامت و تیمارلردن بریسیله تقاعد ایدیلور ایدی .

(۸)

یکچیرلری ضابطانندن بشقه سی تأدیب ایده مزیدی . حتی تشریفات قدیمه دیوان همایونده شو وجهله یازلمشدرکه :

دیوان همایونده وکیل دولتک فرمانیه برکسنه تعزیر اولنق وحد اورملق لازمه کلسه درگاه عالی قیوجیلری دوکر . اماغیری لرلده محضر یولداشلی دوکر . سپاه ویکچیری وجهه چی وطویچی تعزیر اولنق و یاخود حد اورملق لازم کلدکده البته کندو او طه لرنده ضابطلری دوکر . وقتل و سیاستی دخی ضابطلری مباشرتیه اولور . اما بودرت طائفه دن ماعدا عسکر و اهل جهات و سائر اصحاب برواتدن برینه تعزیر و یاخود حد اقتضا ایلدکده مادامکه سادات کر آمدن اولیه وکیل دولت مخیردر . مراد ایدرسه کندو دیوانخاسنده محضر یولداشلی نه دوکدر . دیرسه ضابطلرینه کوندروب انلره دوکدر . وقول دولاشور ایکن اهل برواتدن بری بازارده جرمله طوتلسه البته کندو سراینه کتوروب انده تعزیر ایدر . یوخسه بقال واتمکچی و سائر رعاکبی چارشوده یاتوروب دوکر . «

اشته شوققره دن مستبان اولیور که یکچیری طائفه سندن بری متهماً صدر اعظم طرفندن یله طوتلسه مطلقاً اوجاغنه کوندریلوب ضابطلری واسطه سیله تأدیب ایدیلور ایدی .

مجازات نوع نوع ایدی .

برنجیسی توقیف ایله مجازاتدرکه توقیف امری او طه باشی طرفندن امر اولندقدده آسچی باشی متهمی مطبخده تیمور بند ایدر ایدی .

ایکنجیسی ضرب جزاسیدر که بوجنس جزا انجق چورباچی طرفندن امر اولنه ییلوردی . اولوقت او طه باشی چورباچینک امریله جزای مذکور ی اجرا ایتدیرر ایدی .

مجازات عموم مواجهه سنده اجرا اولنه جق ایسه اخشام نمازندن صکره متهم محل مخصوصنه کتوریلوب « عشق اوله یولداشم » تعبیریه قارنی اوستنه یاتیریلور . واسکی یکچیر یلردن ایکی نفر متهمک باش وایاق طرفلرینه اوطورر . واورته نك وکیل خرجی یا نیش بر شمعدان ایله کلور . ومفصل لرلرینه اورلقسزین قیچنه دکنک ایله ضرب اولنور ایدی .

عدد ضربه قرقدن سکسانه قدر اولوب اگر بوندن زیاده سی امر اولنمش ایسه سکساندن یوقاروسی ایرتسی کونه براغیلور ایدی .

فقط بو ایرته کونی رمضانک برنجی کونه و پنجشنبه کونه والحاصل ایام مبارکه یه تصادف ایتدیرلر ایدی .

مضروب تعیین اولنان درجه ده دکنکی بد کدن صکره ایاغه قالدیرق اوراده حاضر بولنان اوجاق ضابطاننه قارشو ایکی الری کو کسنه مربوط اولدیغنی حالده وضع بکتاشیان اوزره بر نیاز ایدر ایدی . بعض روایت کوره جزای ضرب سقا باشی طرفندن چورباچی یه ویریلان سقا قامچیسی ایله اجرا اولنوب ومومی الیه سقا قامچی صاپنی نره دن طوتارق اورر ایسه چورباچیده اورادن طوته رق اورمغه مجبور ایش . ووقامچی بش اون صاب مشین اولوب بهرینک او جلرنده بر قورشون و ارایش . و زیاده جزا کورمسی مطلوب اولان نفرات ایچون قامچی صاپنک رأسنه طوغری طوتیلوب از مجازات کوره جکلره ده یا شلری تازه اولانر ایچون صاپنک قامچی یه یقین برندن طوتلسی اصول معتاده دن ایش .

مجازات ختام بولدقدده چورباچی و کبلی اولان او طه باشی جزای ضربی موجب اولان افعالدن اجتناب ایتلرینی و بردها اختیار ایدرلر ایسه ده از یاده مجازات کوره جکلرینی نفراته تنبیه و اخطار ایدر وشو مجازات رسمی بتیرر ایدی .

قتل ایله سیاست اولنانلر بالاده سو یلندیکی وجهله اجر اولنور ایدی .

شونظامانک مرعی الاجرا اولسنه اول قدر دقت ایدیلور ایدیکه حکومت طرفندن بعض کره خلافی اجرا اولندیغندن محضا بوسیدن بیوک بیوک اختلالر چیقدی . از جمله سلطان محمد رابع دورنده وقوعبولان بر وقعه بی نعیماشو وجهله بیان ایدر که :

« پادشاه قوی نامنده اولانلر بحسب الشرع والقانون مقتول اولدققرنده میتلری اشکاره دریایه اتلامق رسم قدیم ایکن اوج سپاهینک علناً اذیتله اهانت اولندققری چله عسکره غیرت وجیت دوشیروب الت ضرب و حربله ات میدانه بریکمه که باشلادیلر »

اشبو سکرنجی قانونی بترمزدن اول شایان دقت اولان فقره اتیه بی ده عرض ایدلم :

سلطان ابراهیم ادرنه یه کیدر ایکن بر قاچ قلاب و بر قاچ حرامی طوتلمش حضوره کتورمشلر حرامیلر قتل اولنوب قلابک بری حسین نام یکچیری ایش . سیاست فرمان یوردققرنده

(بن یکیچری یم) دیه اوجاغه نسبتی ییلدیررک کو یا علناً سیاست خلاف قانوندر دیمک استدکده سلطان ابراهیم (بندخی پادشاهم) دیو امر ایلدی لرین وایاقلرین قیروب چارشو ایچنه القا ایلدیلر [۱]
 شوقره معنیداردن یکیچری یلری ضابطانندن بشقه سنک تأدیبایده مامسیله برابر بر پادشاهه قدر اعطای جوابه تصدی ایتدکری اکلاشیلور .
 (۹)

علیل اولانلرک اجرای تقاعدی دخی نظام مخصوصی ایجابندن ایدی . اوجاغک نظامی یولنده ایکن پیر و عملمانده اولدقچه وسفره اشمکه قدرت و قوتی قالدقچه تقاعد ایلدیدی .
 و تقاعد ایچون علوفه یومیسه سی نه ایسه اکا اوج اچقه ترقی و یریلور و تقاعدک احسان اولنور ایدی .

متقاعدینک نامی (اوتراق) اولوب واولاری مقدارلری غایت محدود ایکن قوجی بک مرحو- مک ادراک ایلدیکی عصره طوغری مقدارلری اون بیکی اشدیغی و بونلرک تازه و قوت بدن صاحبیری اولدیغی میر مومی الیهک یازدیغی تاریخچه ده محرردر .

اسکی اوجاقلرک یوقله معاملاتنه دائر منظورمز اولان بعض دفاتر رسمیه ده طشره یه مأمور اولان اورطه لر افرادندن برقاچنک علیل اولسی جهتیله تقاعدلکه چراغ بیورلمسی درسعادتن استدا اولمقله یوقله نک و یردیکی جوابده قانون نامه همايون موجبنه تقاعدک انجق میدان حر بده سقط و علیل اولانلره منحصر اولدیغی ومأموریتله طشره یه کیدنلر میانده علیل اولانلر اولورسه بونلر خدمت مأموره لرینی بعدالاکال درسعادته عودت ایدنجیه دکین تقاعد اولنه میوب عودتلرنده حکیم باشی واسطه سیله حضور عالیده کال دقله معاینه اولنهرق تقاعدلکه شایان اولدیغی تصدیق قلندقدن صکره تقاعدک ایله چراغ بیورلمسی لازم کلسیله بو یولده تقاعد اولق ایستیانلرک تأخیری جوابی و یرلمش اولدیغندن دولتک تقاعدک یولنی ممکن اولدیغی قدرسد و تصعب ایتکه چالشق ایستمش ایسه ده فائده بخش اولدیغی اکلاشیلور .

(۱۰) و (۱۱)

یکچیریلر اوتراق اولنجیه نه تأهل ایده ییلور ونه ده صقال صالحو یره ییلورلر ایدی . حتی یکچیری طاقه سنک متأهلرینه بول و یرلیوب یعنی ترفیع رتبه ایتدیرلیوب مجرد بولنانلری بول وارکان سوروب اوپه باشلیق رتبه سنه نائل اوللری سلطان سلیمان قانونینک قوردیغی نظامدن ایدوکنی صمولاقزاده تاریخنک ۵۸۵ صحیفه سنده بیان ایدر .

تقاعد اولدقدن صکره تأهل وارسال لیه ایدوب دقای دولته مشغول اولورلر وارکک اولادلری اولورسه یودکدن و برقاچ نفر اختیار اوپه مز تولی اوغلیدر دیو شهادت ایلدکدن صکره عجمی اوغلانی یازیلوب اوجاغک برینه تسلیم اولنور ایدی . بورادن بعدزمان یولیه قیویه چیقارلرایدی . و یر یکچیری اوغلی ده صبی ایکن پدیری فوت اولورسه فدوله خوار نامیله دولت طرفندن اعاشه اولنوب سنی کاله رسیده اولنجیه قدر باقیلور واندن صکره عجمی اوغلانی ایدیلور ایدی .

جودت تاریخنده محرراولدیغنه کوره :

« یکچیری اوجاغنک سکردم اوسته لری میانه لرنده اشجی بولنانلرک التي ایده ایکیسی ارسال لیه ایله چراغ اولوب سرمایه ایتک اوزره بعض محله بوغاجه وکاهی توزیعیه بر مقدار اچقه طوپلامق معناد ایمش . کیدرک اصحاب ثروت واصناف سوجه دخی کاهی طاغیدلغه باشلانهرق اوجاغه رزالتی موجب برحالت اولدیغندن ناموس عسکری بی محافظه ایچون بو عادت القا اولنوب فقط کاهی توزیعی وقتنده طرف همايونه و دارالسعاده اغاسنه و سلحدار شهریاری و صدر اعظم و کتخدایک و دفتردار افندی و رئیس افندی و چاوش باشی و اوجاق رجالنه برتابه کاهی تقدیم ایله طرف شاهانه دن یک بشیموز غروش و سائرلری طرفلندن دخی بر مقدار شی و یرلمسی نظام اتخاذ اولنهرق دستورالعمل طوتلمسی فرمان اولمش ایدوکندن بوندن یکچیری طاقی غایت منبسط اولمش ایدی »

(۱۲ و ۱۳ و ۱۴)

خلاصه یکچیریلرک قشله لرنده اوتوروب و بشقه برصنفته سالک اولیوب تعلیم و تعلم ایله مشغول اوللریده نظامات اساسیه لرندن ایدی . و سلقده روز حضر دن روز قاسم حلولنه دک طوپ قپو خارچنده سکردم محله سنده وسعد اباد (کاغذ خانه) ده تعلیمه سعی و مداومت ایدرلر ایدی .

سلطان سلیم ثالث بو نظامی تأکیدوباش کاتب والی نفر یازیجی و تفنکجی باشی و اوپه باشی و سقار و قره قوللجیلرک دخی تعلیمه موجود بولمیرینی و هر دفعه ده دردر اورطه تعلیم ایتک اوزره اللی درت بلوکت چوریا جیسی سر تعلیمجی نامیله اوزرلرینه سر کرده نصب اولمسنی و ادوات تعلیم اولان باروت و قورشونک طرف میر بدن اعطا قلمسنی امر ایلدیه ده یکچیریلر تعلیم خارج از قانوندر دیهرک جله سی یعنی کرک درسعادته و کرکسه طشره ده بولنانلری تعلیمدن فراغت ایلدیلر [۱]

یکچیریلرک بدایت تأسیسنده اسلحه مستعمله اوق و یای و قلیج و کولنک کبی شیلر اولوب

اندرده بوسلاحرك استعمالنى تعليم ايده گلشرايدى . صكره باروتك ايجاديله اسلحه ناريه نك دها زياده ايشه برادىغى كورلدىكندن اولوقتك اختراعاتندن اوله رقى اليوم عربستانده قوللانمقده اولان فيتالى برنوع تفنكر ودها صكره چاقاقلى تفنك و طبانجه و برشته نوع متريس تفنكرى استعمالنه باشلدلر . كافة نفقات اوقات مخصوصه ده بوسلاحرك استعمالنى تعليم و تعلم ايدرلر . وقوه بدنيه بى ايجاب ايده جك يولده اغريوك قالديرمق وقوت طاشى اتقى و ايكدىكريله كورش طوتمق و طوقاق او ينامق كسى ادماندرده دخی بولنورلر ايكن اوجاغك انتظامنه رفته رفته خلل كلدجكه بوندره تعليمدن فراغت ايمكه باشلادقلى كپ اولدن قشله نرنده متمكن و بيشقه صنعتنه غير سالك اولدقلى حالده صكره لرى تاهل ايمكه و ديلدكلى صنعتى طوتوب قشله لرده ياتمامغه باشلاديلر .

ايشته يكيچيرلك نظامات اساسيه سيله بهرینه عائد ايضاحات مختصره شوندى عبارت اولوب بونك دها مفصلى ايجاب ايتدجكه محال مخصوصه سننده دخی يازيله جغندن شمى يكيچيرلك مقدار موجودلرينه دائر بعض معلومات اعطاسنه باشيله .

« فصل ثامن »

« يكيچيرلك مقدار نفوسى »

يكيچيرى اوجاغى تاسيس اولنديغى وقت نفقاتى تبعه عثمانيه دن (ديوشيرمه) نام و اصوليله طو پلنان و عجمى اوغلانى ناميله قشله نره يرلشديريلوب اوراده شرائط اسلاميه تعليم و تربيه اولنانلردن عبارت ايدى .

بونلر اوراده اكمال مدت ايتدكده صكره ايجلرندن عسكرلكه ير ايانلرك اوجاغه اخذ و قبول قلمسى قاعده اتخاذا قلندى .

بوقانون وضع اولنديغى سنه يك نفر النشيدى . صكره لزومى اولدججه طور ناجى باشيلر روم ايلي و اناطولى به چيقارق ايجابى قدر اطفال رعايابى طو پلادقلى نندن عددرلى كيتدجكه زياد ايمكه باشلادى .

محاربه لرده النان اسرانتك خسى غنائم سائره كپ پادشاه ايجون التقى قاعده سى وضع اولنججه بوخس اسراندن دخی يكيچيرى اولق اوزره عجمى اوغلانلغنه بر خيليسى تفريق و انتخاب اولنديغندن رفته رفته يكيچيرلك عدد نفوسى زياده لشمس ايسه ده سلطان سراد ثالثك

جلوسنه قدر عجمى اوغلانلر يله برابر يكيچير يانك مقدار موجودى يكرى بيكى تجاوز ايتامشدر ۰۰۰۰ [۱]

قالديكه محاربه لرده النان اسراندن حصه پادشاهى به اصابت ايدن خسك جله سى عجمى اوغلانى اوليوب اكثر يسى سراى همايونك سائر خدماتنده استخدام قلنور ايدى .

حتى فاتح سلطان محمدخان ايران شاهى اوزون حسنه غلبه ايلدكده شكرانه مظفريت اولق اوزره جيع بماليمك ازادلسون ديمكه لى التعداد قرق بيك عبد مملوكك ازاد اولديغى تحقق ايتمشدر .

اشته بو عددك درت قاتى اولان يوز التمش بيك نفوس دخی غزات اسلامك النده سى اسرانتك مقدار ينى تعيينه بر مير اندر .

حاصل كلام محاربه لرده النان بر جوق اسرانتك جله سى عجمى اوغلانى ايلدديكندن و تبعه دن اولان خرستيان اطفالندن دخی هر سنه ديوشيرمه اصوليله آدم طويلا يموب لزومى اولدججه جمع اولنه كلديكندن بالاده ذكر اولنديغى وجهله دور اورخانيدن تاعهد مراد خان ثالثه قدر گذاران ايدن ۲۵۰ سنه مدته اوجاغك موجودى يكرى بيكى اشماسرايدى .

كرچه دولتك اولوقتكى قوه عسكريه سى حين حاجنده بر قاج يوز بيكى پكر ايديسه ده بونك مقدارى بالاده كوستريلان درگاهعالى يكيچيريلرندن ماعداسى احوال اتيده ايضاح ايديله . جك اولان زعما و ارباب تيمار و عزبان ايله بلكر بكيلى نيك وسائر وزرانتك عساكر و خدمه مخصوصه سى و يرلى قولى دينيلان حدود عسكرلرندن عبارت اولمقده محاربه لرده شهيد و يا تقاعد اولانلرك يرلر ينى طولديرمق ايجون موجودجه تقدر نقصان وارسه اولقدرى ديوشيرمه دن اكمال قلمش و بوجهتله بر خيلو مدت يكيچيرى عسكرينك قوه موجوده سى بر راده قالمشدر .

مراد ثالث زماننده يكيچيرى موجودينك تر ايدينه سبب پادشاهك ولى عهدى سلطان محمدك ختاني ايجون ترتيب ايدوب ايكي آي ممتد اولان سور مشهورده اجتماع ايدن خلقك اوجاغه قبولندن عبارت ايدى .

بومانه مرحوم قوچى بلك سلطان مراد رابعه خطاباً يازديغى رساله ده شوو وجهله محرردر كه : « يكيچيرى اوجاغنه اجنبى دخولى ۹۹۰ تار يخندن برى اولوب سببى بو اولمشدر كه تاريخ مزبورده جد امجدلى سلطان محمدخان حضرتلر نيك سور همايونلرى واقع اولوب وايكى آي مقدارى شب و روز متمادى اولوب اطراف و اكنافدن بيجد و بيشمار خلايق جمع اولوب از دخام ناس بر مرتبه به وارد كيه نيجه ادملر هلاك اولدى . دفعه چاره اوليوب بندر

یاغیله یاغلمش نلوملرید ایدوب بالاخره خاق مزاجه دن منع ایچون طلومرله خلقه هجوم ایدلدیجه خلق بر مقدار ایدوب سور همایون تمامه واروب طائفه مزبوریه رعایت اولمق لازم کلدکده جله سی یکچیری یلک ایستیوب بشقه نسنه ایله متسلی اولیه جق طرف سلطنت علیه دن مراد لرینه مساعده بیوریلوب اول تاریخده یکچیری اغاسی اولان فرهاد اغایه امر اولندقدغه اغای مشار الیه دخی اوجاق ضابطر یله مشورت ایدوب جله سنک زایی بونک اوزرینه اولدیکه بویله اولورسه اوجاغزه اجنبی و بیگانه دخول ایدر . اوجاقده جاری اولان قانون وقاعده الدن کیدر . دولت علیه یه بونک ضرری واردر . دیوراضی اولدیله . بالاخره عاقبت اندیش اولیان بعض ندما و مقر بانک پادشاه عالیپناه حضرت لرینه رجوا الحاح لر یله طرف سلطنت علیه دن تکرار مراد اولنوب اغای مشار الیه قبول ایتمیوب عزلی اختیار ایلدی . برینه اغا اولان یوسف اغا (اغا چراغی) نامیله طائفه مزبوریه اوجاغه ادخال ایدوب بر بدعت احداث ایلدی . بعده اقسرابی محمد افندی نام یکچیری کاتبی (فرزند سپاهی) نامیله بر بدعت دخی احداث ایدوب و بیک اوتوز تاریخده یکچیری اغاسی اولان مصطفی اغا (بجایش) نامیله بر بدعت دخی ایجاد ایدوب بو طریق ایله یکچیری اوجاغنه صوقویدیلر .

یکچیری اوجاغنه بویله خارجدن آدم کیر مسنه بر کره مساعده اولندیگی ارتق ایش چیغرندن چیقیدی .

شفیع مجبره مالک و بندل رشوته سالک اولانلر ایچون صنوف عسکر یه یه صوقولمغه مانع قالدی .

ایشته یکچیری اوجاغنک تأسیس اولندیگی ۷۳۰ تاریخندن تادور مراد ثالثه یعنی ۹۷۶ سنه سنه قدر نظامات موضوعه سی حسن محافظه ایدلمش ایسه ده اندن صکره بوزلمغه باشلا مش و ایچلرینه اهل سوق وسائر اجلاف قارشمش اولدیغندن شو ایکی تاریخ اراسنده گذران ایدن ۲۵۰ سنه مدت یکچیری لک بر دور اقبالی دیمکدر .

بالاده سویلندیکی وجهله ارقه و یارشوت ایله اوجاغه کیرمنک یولی بولندیگی جهته بیک تاریخنندن از صکره مع ضابطسان یکچیری اوجاغی نفراتی عجمی اوغلانلر یله برابر ۴۸۶۸۸ عدده بالغ اولدی .

حالبوکه یکچیری نفراتک جله سی قشله نشین اولمق قاعده دن ایکن بوده بوزیلوب مثلا بریره نسبتی اولانلر منسوب اولدقلری دائره لرده اوتورمق و بعضیدی دخی چارشو و یازارده الیش و بریشیله مشغول اولمق و بیکار اوطه لرنده یاتمق و یینه علوفه لرینی المق کی فالتلر ظهور ایلدی .

بیک تاریخنندن صکره واقع اولان نسه و ایران سفر لری سببیه هر سنه یکیدن عسکر یاز یلغله و برده بیک اوتوزده وقوعبولان عثمان خان شهید وقعه سنندن صکره اون سنه قدر اداره پرکار دولت دائره انتظامدن چیقمش و هر برده زور بار یوز بولمش اولمغله ارتق هر کس منسوباتی عسکره ادخاله دها قولای یول بولدیغندن یکچیری لک عددی کیتدیجه تئاید ایشیدی .

مؤخرأ سلطان مرادخان رابع دورنده تنزیل مقدار عسکره بک چوق غیرت لر اولنه رق همان قوه موجوده نصف نصفه ایندیرلمش و بک چوق ادملک علوفه سی چالتمش یعنی قطع اولمشدر .

حتی سلطان مشار الیه یکچیری کاتبی محمد افندی یه کاتبک مقامی احسان ایلدیکی وقت محل دست بوسیده مومی الیه شو وجهله خطاب بیورمشدر که :

« بقه بره ! مالقوج افندی زمانندن بری یکچیری لک دفتر اسامیلری مختل اولوب مرده برینه کچمک چوغالوب اطفال رعایا وارغاد بریا جله سی یکچیری دفترینه کچوب عددری موفور و خزینه عامر یه ضرر لری نامحصور اولمشدی . کوره لم سنی ! نه کونا خدمت ایدرسین ! زهار زهار بنم علم تعلق ایتمکسزین دفتره براسامه کچور میه سین ! قلمی و دفتری بر خوش حفظ واستقامت اوزره حراست ایلیمه سین ! اگر بر خیانتک و امر یزه مغایر بر حرکتک ظهور ایدرسه باشکی کسرم کوزک اچ ! » بیوردیلر .

افندی مومی الیه عقیف اولمغله تصحیح دفاتره مشغول اولوب وضبط و تفحصده سعی بلیغ ایدوب ساخته اسامیلرک بک چوغنی اولوقت قاره یه چیقاردی و پادشاهه معلومات و پروب اندن رخصت المقسزین یکچیری دفترینه بر فرد واسم کچورمدی .

انجق اداره دولته استبداد حاصل اولدیغندن هر کس وظیفه سنی نظامی و پادشاهک امری دائره سننده کوره جکنه . استبداد ایله کورمکه الشمس اولمغله محمد افندی سلطان مشار الیهک و برمش اولدیغنی شو امرک اجرای تطبیقاتجه بک چوق کوچلکله تصادف الممش و نهایت استغفایه مجبور اولمشدر .

چونکه اولوقت صدر اعظم بولسان خسرو پاشا بر نیجه عجمی اوغلاننی یکچیری دفترینه قید ایت دیو کاتب مومی الیه امر ایلدکده « دولتو وزیر بن قولکزه پادشاه حضرت لری شو یله تنبیه بیوردیلر که کندولر بیک معلومی اولمقدجه دفتره وضع قلم ایتمیم ! » دیدی .

وزیر غضبلسنوب « بره حریف بن پادشاهک مطلق و کیلی ووزیری دکلیم ؟ البتده یاز ! » دیدکده مومی الیه قاتوب ایرو واروب لب نیاز ایله دامان وزیر ی پوس ایدوب « سلطاتم ! بن باشمدن قور قارم ! وضع قلم ایتمیم ! و کتدومی بو خدمتدن اختیارم ایله عزل ایتدم !

بو خدمتی صاحب دولت حضرتلری غیرى داعیلرینه تفویض بیوروب عفو ایتسونلر !
دیوب خامه و دفتر دن قصر ید ایلدی .

ساخته دفتره کجوب اسامه سی قره یده چالانلر و علوفه سی قطع اولنانلر دخی پاشانک اعتراضین کوروب محمد افندیگ خیمه سنه قصد ایتدیلر و « بره ظالم ! پادشاهه یرامق ایچون بزم ایتکلر یزى کسوب و اسامه مزى چالانک ! سندن اول کلن یکچیری افندیلری ایتدکلری غدیری سن ایلانک ! » دیو فریاد و فزعلر ایدوب از قالمشیدیکه وجودینه بر ضرر ایشدیره لر ! وزیر دخی انی قول استمدی نامیله عرض و عزل ایدوب یکچیری کتابتن توابعندن عثمان افندی نام کسنه یه اصمار لیوب مراد ایتدکلری اشخاصی و عجمی اوغلانلرینی دفتره کچوردیلر [۱] پادشاه مشارالیه بو عثمان افندی بی صدر اعظمک و قولک طلبی اوزرینه کرچه یکچیری کتابتنه نصب ایلدیسده مجر بی اولان آدم اولدیغندن و تقلیل مقدار عسکره دخی پک چوق همت بیوردقلرندن تجر به ایچون بر کون عثمان افندی به بر آدم کوندروب یوز التون رشوت عرضیله یکچیری یازلسنی طلب ایتدیردی .

عثمان افندی دفعه اولاده حرینی رد ایتمشیکن تکرار کلوب (بزم صدر اعظم دائره سنده بر بیلدیکم واردر ! انک واسطه سیله نائل مطلب اوله جغم ! بو التونلری المدیغک قاله حق !) دیمکله مبتلای دام طمع اوله رق مبلغ مزبوری اخذ و حرینی دفتر عسکرى به قید ایلدیکی خاقان مشارالیه معلوم اولدیغی انده دفتری و عثمان افندی بی حضور ینه جلب ایدوب انکار و تأویله دخی مجال و محل اولماغله بیچاره کشته شمشر سیاست اولدی ۰۰۰۰۰ [۲] مراد رابعک تقلیل عسکر و تنظیم احوال لشکر بختنده فرط غیرت و انهماکی شونکله ده مثبتدرکه عجم سفرینه کیدر ایکن اردوایله قازقلی دربندینه نزول اولندقده صولاق باشیلردن غلطه لی چلبی نام بر امکدار بر شخصی استانبولده بر ایتدیغی معلوم پادشاه اولدقده بلا امان چو کردوب بیونین اوردیلر ! بو قدر امکدار ایکن عفو اولنمیوب و اخلال نظامه مؤدی اولدیغنه مجازاتاً سیاست فرمان اولتوب ریش سفیدین خون الود ایتدیلر ! ۰۰۰۰ [۳] سلطان مراد رابعه خلف اولان سلطان ابراهیمک کرک مدت سلطنتنده کرکسه خلغنده طائفه عسکره به تکرار یوز الدقلرندن دور مراد رابعه علوفه لری قطع اولنانلر برر صو-رتله تکرار عسکره کیردیلر .

[۱] نعیما جلد ۲ صحیفه ۴۲۱ و ۴۴۱

[۲] نتایج الوصاف جلد ۲ صحیفه ۱۰۸

[۳] نعیما جلد ۳ صحیفه ۲۲۵

اره یده برده کرید مسئله سی یعنی سفری کیرمکله بو مناسبتله هر سنه یکیدن عسکر یازیله رق بو یوزدنده اوجاغک مقداری زیاده لشدی .

کرچه مشارالیه دورنده دخی تقلیل عسکره بعض صدر اعظم لر غیرت ایش ایشه لرده امور دولت هرج و مرج اولنجه بر صدر اعظمک یایدیغنی دیکری بوزمغد و قوی جلب ایتکله صواشدیغندن بو یولده غیرت ایدنلرک همترلندن ینه بر ثمره اقتطاف اولنه مامشدر . حتی صدر اعظم اولان قره مصطفی پاشا یوقله نامیله نیجه اسامه لر چالوب عسکرى طائفه سی تکدیر و میریدن وسائر علوفه ووظایفه متصرف اولانلرک جهت معاشلری اولان علوفه لرندن بر مقدار تنزیل ربعضیسنی نامستحقدر دیو قطع ایش و قوه موجوده دن یالکر اون یدی بیک یکچیری براغوب قصورینی دفتر دن اخراج ایش ایشه ده [۱] اندن صکره مقام صدارته کلانلر کرک قوی طرفلرینه جلب و اماله افکار ایلله و کرکسه صناید یکچیر یانک زور یله تنظیم لشکر بختنده پک اولقدر همت و دقت ایده مدکلرندن قره مصطفی پاشانک اون یدی بیکه ایندیردیکی قوه عسکره به دور سلطان محمد قدرینه چو غالبو حتی مشارالیهک تخته جلوسنده الی بیک یکچیری به جلوس بخششی و یرلش اولدیغنی باش خلیفه حسن افندی روایتاً نعیماً مرحوم نقل ایلدیکنه نظراً یکچیری اوجاغنک مقدار نفوسی اون یدی بیکدن الی بیکه قدر چیقمش دیمک اولور .

هرقدر کو پرلیسر دوری چیغرنندن چیقمش اولان امور دولتک محور قدیمه ارجاعی زمانی اولغله هیئت عسکره به جه دخی بوز یلان قوانین بودورده تجدید و احیا اولمش ایشه ده قانغرن اولان بر یاره طیب حاذق النده اولدقچه بدرجه ید قدر ایلروله میوب فقط ینه قانغرن حالنده قاله جغی و او طیب حاذق خسته سنه باققدن دستکش فراغت اولدقده قانغرنلک حالی دخی تزیاد ایده جکی کی فاضل احمد پاشانک وفاتندن صکره امور دولت ینه بوزلغله باشلامش و حتی و یانه انزاعی دخی بو بوزلنک نتیجه طبیعیه سندن و صدر اعظم بولنان مرز بقونی قره مصطفی پاشانک تدبیر سنلرکندن نشئت ایش و بو کی اسباب هیئت عسکره به نک دخی بتون بتون چیغرنندن چیقمشنه سبب اولمش ایدو کندن کرک بو و کرکسه دولتک ۱۰۹۴ ده باشلایوب ۱۱۱۰ ده ختامه ایردیردیکی سفر مشهور که باشلوجه درت دولت ایله لایتنقطع اون التی سنه حرب ایدوب بمالک کلیه ترکیله نتیجه نمشدر .

ایشته اوسفر مشهور مناسبتیله هر سنه کایتلو عسکر یازلغله مجبور اولندیغندن و حتی دفعه اونوز بیک نفر تصحیح بدرکاه ایدلدیکندن شو مناسبتله قوه عسکره به یش بیکه یله ایشمشدر . شوراده تصحیح بدرکاه نه دیمک اولدیغنی تعریف ایدلم : محل مخصوصنده کور یله جکی

[۱] نعیما جلد ۴ صحیفه ۵۵

وجهه اناطولی وروم ایلیده بولنان یرلی قبولی افرادینک نفوس و مخصوصاتی معین و محدود
ایکن صکره لری اوجاغه خارجدن ادم التغه باشلانیدیغی وقت شهر دلیقانلیلری امتیازات
عسکر یه دن مستفید اولق املیه بلا علوفه یکچیری یاز یلوب منسوب اولدقلری اورتته نك
علامتی بجاقلرینه وقوللرینه دو کدیرلر . و برنوع عسا کر دینه تشکیل ایدرلر ایدی .
سفرلر واقع اولدقیجه طور ناجی باشیلر طرف طرف بیراقلر اچوب اومثللو افراد اردوی هما .
یونه کتور یلور و تصحیح بدرگاه یعنی یوقله لری اجرا قلنهرق اولوقت علوفه یه نائل
ویکیچیری دفترینه اسامیلری قید اولنهرق اصل اوجاغه داخل اولورلر ایدی . [۱]
ایشته تصحیح بدرگاهک اصلی بواولوب بالاده ذکر اولندیغی وجهه قوه عسکر یه یتش بیکی
اشمش ایکن ۱۱۱۰ سنه سندن ۱۱۲۲ یه قدر محاربه اولماغله محمولات عسکر یه خزینه .
مانده ایدیلرک یکیدن نفر یازلامش و بو خصوص قوه عسکر یه بی کتدیجه تقیصه بادی
اولمش ایدیکه کو پر یلی فاضل مصطفی پاشانک ثمره سعی و همتیدر .
۱۱۲۲ ده وقوعبولان روسیه و متعاقباً واقع اولان موره ونسه سفرلر یده ۱۱۳۱ سنه سنده
ختم بولوب واندن صکره صدراعظم ابراهیم پاشا دور سفیانه سی ظهور ایدوب سفاهت
ایچون لازم اولان اچهنک تدارکی مخصوصات عسکر یه نك تقیصنه وابسته و بوده محمولاتک
خزینه مانده ایدلسنه متوقف اولدیغندن تقیص عسا کر موظفه یه دوام اولنور ایدی .
مؤخرأ وقوعبولان عجم سفرلنده اردوی عثمانیده زعما وار باب تیمار ووزار وامرانک
دائرة مخصوصه لری خلقی ایله برده عشا یر عسکرلری استخدام اولندیغنه و دور محمود اولده
واقع اولان نسه و روسیه سفرلر یده ایکی اوچ سنه ده ختم پذیر اولدیغنه بناء چوقلق
عسا کر موظفه بحر پر اولنماشدر .
۱۱۵۳ سنه سنده اورتته یه برده علوفه نك بیع و شراسنه مساعده کی عسکرلکی تملندن خراب
ایدن بر بدعت چیقیدی . بو بدعت مناسبته قاله بیلش اولان قوانین عسکر یه ده بتون بتون
مختل و پریشان اولدی . علوفه برنوع سهم کاغدی مقامنه کچمکله عسکرلک بشقه و علوفه
صاحبی اولق بشقه دیمک اولدی .

چونکه علوفه بی اشترای ایدنلر اصناف و اتباع و یکچیر یلک ایلیانلرک ایسه اورتته لرک علامتلی بی
قوللرینه بالدیرلرینه دو کدیروب طفره ساتان علوفه سز حال و اصناف ایله شهر اشهرلی
اولدیغندن اغور دولتده دو کیله جک قانه بدل و یریلان علوفه عسکرلی بی عسکرلک
ایتمه رک اولرنده بارقلرنده راحت ایدن و علوفه کاغدلر بی حامل اولان اتباع و اصناف انور .
یکچیر یلک صتانلر ایسه علوفه المنزل ایدی . انجق بو علوفه سز یکچیر یلر محضاخلقه جور

وظلم انك ایچون اوجاغه کیرمش اولان حال حال مقوله سی اولماغله بونلر اورتته نك علامتندن
بشقه نه یکچیر یلکک علوفه و تعیین والسه سنه ونه ده تعلیم وتر به سنه اشترک ایلمک کیرندن
اساساً عسکرده دکلر ایدی .

کرچه قشله و قوللقرده چور باجی و اوسته و او طه باشی و بیراقدار و باش قره قوللقری و امام
ومتولی و حربه جی و موجی کی ضابطان ایله اون ایکیش قره قوللقری اولوب اصل یکچیری
دیمک ایدیسهلرده بونلر کده موجودی انجق ایکی بیکه بالغ اولور اولمز درجه ده ایدی .
۱۱۵۲ سنه سنده منعقد اولان بلغراد مصالحه سندن ۱۱۸۲ سنه سنه قدر حرب اولماغله
یکیدن عسکر یازلامش اولدیغندن علوفه نك قسم اعظمی محلول اولق لازم ایکن علوفه
بیع و شراسی بدعتی بو کاده مانع اولمشیدی .

استانبوله اناطولیدن بر ترک کلدیمی همشهر یلری همان یقالیوب (کل بولداشم سنی یکچیری
ایدهلم) دیو منسوب اولدقلری اورتته قشله سنه کتوروب صفه تذکره سی البوریه رک یکچیری
ایدرلر و او ده منسوب اولدیغی اورتته علامتی قولنه بجاغنه دو کدیرر ایدی .

صفه تذکره سی تصادفی بر یردن الیزه کیدی . شایان دقت اولماغله بروجه اتی عیناً درج ایدلک:
« مؤمنز قالو بلاد نبرو . حقک برلکنی ایلدک اقرار . بو بوله و یرمشسز سری . نیز واردر
جناب اجد مختار . ازلدنبر و مستانه لرز . نور الهیده پروانه لرز . بر بلوک بوجهانده دیوانه لرز .
صانلایز پرما قله . تو کنیز قیرلقله . طشره مزدن صورمغله کیسه بیلز حالم . اون ایکی امام
اون ایکی طریق چله سنه دیدک بلی . اوچلر بدیلر قرقر نورنی کرم علی . پیریمز سلطان حاجی
بکتاش ولی . بک ایکوز اوتوز درت سنه سی جنتمکان فردوس اشیان قانون صاحبی الغازی
سلطان سلیمان خان حضرتلر نك قوردیغی نظام مستحسنه اوزره اون طقسوزنجی بلو نك
چور باجیسی حسین اغانک اذنیله اشجی اوسته و او طه باشی اغا و جله اختیارلرک معرفه یه
محمد عطا الله افندی ابن عبدالرحن بک بولداشلغه طالب و راغب اولوب اسمی قول دفترته
قید و صوفه مزه یغمورلق وضع ایدوب یدینه اشبو صوفه تذکره سی اعطا اولندی . وقت
حاجنده ابراز اولنه . »

فی ۵ صفر سنه ۱۲۳۴

بوتد کره نك کنارلری الفبا جزوی کی ورقله سلوی ایشله لی اولوب اوستنده ایکی مهر
اولوب بریسنده سید حسین اوسته ک ۱۹ دیو یاز یلو اولدیغی کی برده سلوی رسمی واردر که
مذکور بلو کک اشارتی اولق کرک . دیگر مهرک یاز یسی او قونه مامشدر .

جعه سلاملقرنده و علوفه کونلرنده قره قوللقریلر بونلری جمع و یکچیری قیافتنه وضعله
ایفای مأموریت ایدرلر ایدی .

ایشته علوفه الیش و یریشی بدعتی بر طرفدن و هراستیانک یکچیری اوله بیلسی بدعتی دیگر طرفدن بنای متین عسکری بی تضییق و تخریب ایلدیکنندن ۱۱۸۲ دهوقوعولوب قینارجه معاهده مضره سیله ختام بولان روسیه سفرنده قوه عسکریه مز پک کثرتلی و روسیه لیلرک قوتی دها از ایکن ینه دولت علیه اردولر ینک مغلوب اولسی بوبدعتلردن نشئت المیش و کرچه سلطان مصطفی خان ثالث دورنده ترکیه تاریخلمزده طوت بکزاده دیو یاز یلان بارون دوطوت واسطه سیله قوه عسکریه نک بعض جهته اصلاحی بولنه کیدلش ایسه ده بوبانده ایدیلان غیرتک ال چوغی طو پچی به صرف ایدیلوب بوندن یکچیری یعنی پیاده عسکری همان محروم اولمش کیدر.

خلاصه کلام سلطان عبدالحمید خان اول باشلادیغی روسیه و نمچه محاربه لرینی سلطان سلیم ثالثه ترک و فراغ ایله عازم کشنسرای جنت اولدیغی وقته قدر سلطان مشار الیه هنکام وحدتنده سلطان مصطفی خان ثالثک تنظیم عساکر بانبده اولان فکرینی دائره خیالنده تصارلیه تصارلیه مکمل برهیته قویمش اولدیغندن حین جلوسنده تصور اتنک موقع فعل واجرایه وضعی امل ایش ایسه ده نه چاره که بالاده مذکور روسیه ونمسه محاربه لری افکار اصلاحات پرورانه سنک اجراسنه مانع وحائل اولمش و یاش وزشتوی مصالحه لرندن صکره براز وقت بوله بیلهرک نظام جدید نامیله پیاده ومنتظم بر عسکر تأسیس وطویچی و خبره جی و بحر یه او جاقلر ینک نظامات مختلفه سنی تنسیق و تنظیم المیش ایسه ده یکچیر یلرک مقدار ینی تقلیه موفق اوله میهرق و بر طرفدن فرانسه لونک مصر و سور یه اوزر ینه هجومی و حجازه وهابی سعودک تسلطی وسائر بوکبی غوائل جسیه بومقداری تقلیه مساعده ایتیه رک کیتد کجه یکچیری قوتی تزايد ایتکله ۱۲۲۰ سنه سنه طوغری قوه مذکور یوز اون یکی یکمیش ایدی.

سلطان مصطفی خان رابعی متعاقب جلوس ایدن سلطان محمود ثانی دورنده دخی یکچیری نفوس موجوده سی تقلیل اولنه میوب بلکه براز دها ز یاده لشدیکندن الغاری تاریخنه قدر پوزاوتوز بش بیکه بالغ ورسیده اولدقاری الدقاری علوفه نک مقدارندن استنباط اولنمشدر. اشته یکچیر یلرک تا بدایتندن الغاری زمانه قدر نفوس موجوده لر ینه دائر ویره بیله جکمز معلومات مختصره شوندن عبارت اولوب روش افاده مزه دقت اولنیدیغی بالده او جاق نفوسنک تزیید اولنسی علیهنده بولندیمز ا کلاشیلور.

هر دولتک قوه عسکر یه سنی تزیید الیسی لازم اولغله دولت عثمانیه نک دخی ایجاب وقت وعصره کوره یکچیری بی ارفته رفته تزیید ایش اولسی مقتضای عقل وحکمت ایکن بزم بونک علیهنده بولنقلیمز بادی امرده بر امر غریب کی کلور ایسه ده معلوم اولدیغی وجهله

قوه عسکر یه نک یالکز تزییدی بر فائده بی جالب اولیوب بونک برده عصرک کوستر دیکی لزوم درجه سنده تنسیق وتنظیمی وتریه و تعلیمی ایجاب ایده جکی و بویکنجی شق اولزسه قوه مذکور نقدر چوق اولورسه اولسون کندوسنک قوتندن بش اون قات اشاغی و فقط معلم وفن حربنده ماهر براردویه قارشو ینه مغلوب اوله جفی بدیهی اولدیغی حالده بزده یکچیر یلرک یالکز تزییدی جهته کیدلش و بوتزید ایسه انجق دفتر و کاغذ اوزرنده محرر بر تزیید لفظی اولوب اساساً خزینه دولتی بوشالندان علوفه عسکر یه بی برطاق اصنافله و بر مکدن بشقه بر نتیجه حاصل ایتامش و بویله دولته ملته حر به ضر به فائده سی اولیان بر تزیید لفظیدن ایسه او جافی اساساً تزیید ایتیه رک قوه کافیه سابقه سیله تنظیم وتنسیق ایتک دها خیرلی اوله جفی درکار بولنش اولدیغندن ناشی تزیید قوت علیهنده بولندق. انجق یکنظرده یکچیری او جاغنک قوه موجوده سنه عارض اولان انقلاباتی کورمک ایچون جدول اتی بی تنظیم ودرج الملکی فائده دن غیر خالی عد ایلدک.

(یکچیری عسکر ینک مختلف زمانلرده اولان مقدار موجودی کوستر جدولدر)

ملاحظات	سنة	نوع	عدد	قوة موجوده
تواریخ سائره ترکیده دخی بوباددر	عین افندی	قانون سلیمان	۹۳۰	۱۲۰۰۰
بوموجود ایتدای جلوسنده کی موجوددر	قوچی بک	مراد ثالث	۹۸۲	۱۳۰۹۹
اواسط سلطنتده کی موجود	جودت	»	»	۲۷۰۰۰
سورختاندن صکره	نتایج الوقوعات	»	۱۰۰۲	۴۸۶۸۸
	جودت	محمد ثالث	۱۰۰۴	۴۵۰۰۰
	عین افندی	احداول	۱۰۱۸	۳۷۶۲۷
	قوچی بک	مراد رابع	۱۰۴۱	۴۶۱۱۳
	علوفه دفتری	» » »	۱۰۳۳	۴۴۸۸۴
عین افندی رساله سنده ۱۱۱۴ سنه سنده ۳۳۳۸۹	نتایج الوقوعات	مصطفی ثانی	۱۱۱۰	۷۰۰۰۰
تفریکه یکچیری موجود ایدوکی محرر اولغله نتایج الوقوعات	علوفه دفتری	احد ثالث	۱۱۴۰	۸۱۰۰۰
عات اید عین افندی رساله سنده بر تناقض وارددر		سلیم ثالث	۱۲۲۰	۱۱۰۰۰۰
		محمود ثانی	۱۲۴۰	۱۴۰۰۰۰

اشبو صکره کی ایکی موجود بر قسط علوفه نک مقدار ینه نظراً تخمیناً بوبه مقدار اولیق لازم کلیور. چونکه - ۱۲۲۰ ده یکچیری به بر قسط یعنی اوچ ایلق و یر یلان مواجبک ۱۹۹۶ کیسه دیوانی اولدیغی نتایج الوقوعاتده محرر وهر کیسه دیوانی ۵۰۰۰۰ اچه اولغله بهر نفروسطلی بومیسه اونراچه الیدیغی حالده بر تفرک الیدیغی اوچ ایلق مواجب مذکور المقدار کیسه دیوانی ایله تقسیم اولندقدن خارج قسمت یوزاون بیک چیقار. محمود خان ثانی دورنده کی نفوس یکچیر یان دخی بویله جه بولنمشدر.

اوراق و دفاتر رسمیه بی استحصال ایلدیکمز مساعده اوزرینه تفتیش و تحری ایدر ایکن تصادفی اوله رق الیزه یکچیری اوجاغنک علوفه دفتری یکدی . بو یادکار قیمتداردن پک چوق استفاده لر ایلدک . دفتر مذکورده مندرج قوه موجوده بالاده محرر جدولده یاز یلوب بوکا متعلق اولان تفصیلات لازمه ایسه علوفه بی تعریف و بیان ایلدکن صکره یازلق تنسیب قلمغله بو باده استحصال معلومات ارزوسنده بولنانلر فصول آتیه به مراجعت ایتلیدرلر .

یکچیر یلرک قوه موجوده سنه داترا اجنبی تار یخلر یکن و یردکری معلوماته نقل کلام اولنجه : توار یخ مذکورهنک اکثر یسنده و یریلان معلومات موافق حقیقت اولدیغندن وغالباً اشبو تار یخلری یازان ذوات اصل یکچیری بی صنوف سائره ایله قار یشدیره رق مقدار موجودلر بی برقاچر یوز بیکه چیقارمش و بناء علیه مجرای حقیقتدن صامش اولدقاری حالده مأخذمز اولان ترکیه تار یخلرک کییمی دفترخانه کبی دولتک مرکز قیوداتی اولان براداره عتیقه و قدیمه ننگ نظاری و کییمی خزائن دولتده موجود دفاتر و اوراق سائره بی تحری ایله معلومات لازمه بی جمع ایش اولان ذوات اولغله انلرک و یردکری معلومات طبیعی دها طوغری اولق لازم کله جکندن اجنبی مؤرخلر یکن و یردیکی معلوماتی اساس اعتبار ایتامش ایسه کده مع هذا انلرکده بیلمسی فائده دن غیر خالی اوله جغی مطالعه سیله بعضیسنک اشعاراتی بوجه اتی خلاصه بیان اولنور .

حاضر زده دن الیدیغی و تار یخنی تصریح ایتیه رک یکچیری بی ۸۰۰۰۰ نفر کوستریور . مارسیغلی به کوره [۱] یکچیر یلرک موجودی ۵۴۲۲۲ اولوب بونک ۲۱۴۲۶ نفری حدود محافظلغنه مأمور و ۴۳۰ نفری استانبول و ادرنه و بروسه سرائلر یکن محافظی اولوب قوروجی دینلان نفرات اولدیغی و ۷۰۰۰ نفری دخی اوتوراق یعنی متقاعد و ۳۰۲۰ نفری فدوله خوار بولندیغی اشعار قلمشدر .

تورتون دور سلیم ثالثده یکچیر یلره الیه بر کره ایکی یکن درتیوز کیسه و یرلدیکندن یخله بونی اوتوزه تقسیم ایلرک قوه موجوده یکچیر یانی قرق یکن نفر در دیورسه ده یکچیر یلره سنه ددرت دفعه مواجب و یرلدیکندن ادعاسی کبی هر دو واجبه ۲۴۰۰ کیسه و یرلسه یله قوه مذکورهنک سکسان بیکه واره جغی درکار اولغله مؤرخ مومی الیه بو باده سهو ایشدر .

موسیواتون اینسه ۱۸۱۲ ده ۱۱۳۰۰۰ یکچیری اولدیغی بیان ایلنور .
ژوشه رودوسنده نیس یکچیر یلرک الغاسنی مین یازدیغی ایکی جلد تار یخده یکچیری

[۱] « ۲۱ » صحیفه مؤرخ مومی الیه سلطان محمد رابع دورینی بیان ایدر .

دفترنده اوج درتیوز یکن یکچیری اسامیسی اولدیغی حکایه ایدیور که محض سهو و خطا در . ۱۷۹۲ ده ابه شینک یازدیغی تار یخچده ایسه یکچیر یکن حاوی اولدیغی اورطه لر دن بهری یدییوز نفر فرضیه جله سنک ۱۱۲۰۰۰ نفر اولدیغی بیان اولمشدر .
ایشته بعض مؤرخین اجنبیه طرفدن یکچیر یلرک قوه موجوده سنه داترا و یریلان معلومات دخی شوندن عبارت و قوه مذکوره به داترا و یردیکنر ایضاحات و اصل درجه کفایت اولغله شمدی یکچیر یلرک علوفه عسکر به سنی بیان صره سی کلمش . بو ماده دخی فصل اتی به درج اولمشدر .

« فصل ناسع »

« علوفه »

علوفه مطلقاً صنوف عسکر به یه اعطاقلنن معاشه دینوردی . و یومیه اعتبار یله و یریلور ایدی . یعنی زمانمزده مثلا برنفرک معاشی شهر به ایله معین ایکن اسکیدن شهریه لقر دیسی اولیوب یومیه شوقدر علوفه لی دینور ایدی . اوائلده بزده معاملات اخذ و اعطانک اساسی اقیچه اولدیغندن علوفه ده دخی بو اساسه رعایتله برنفرک مثلاً ایدی اقیچه علوفه یومیه سی اولسه اکا (یدیشرلی) دینوردیکه یدی اقیچه علوفه به نائل اولان نفر دیمک اولور . اشبو علوفه یعنی تخصیصات عسکر به یجی مهم اولوب تمامیه اکلاشلی و وقت بوقت اوغراد یغی تبدلات و انقلاباتک عصر مز رایجنه تطبیق ایدیه بیلمسی دولتمز مسکوکاتنه داترا بر فکر اجالی پیداسنه متوقف اولدیغی کبی ذاتاً تاریخ مالیز تاریخ عسکر یز کبی وقوعات عمومیه اراسنه صیقیشوب فالش و بو یختک بزجه یعنی عثمانلور لجه بیلمسی لزومی ازاده قید اشعار بولمش اولدیغندن هر تقدیر صدقک خارجنده ایسه ده تاریخ خصوصی ملیمزک الباشلو و جانلو بر قسمی حقتده استحصال معلومات ایدلمش اولق مقصدیه علوفه یخسته کیریشمزدن اول قارئین کرامه بو یولده بعض معلومات مفیده و یرمک استیورز . بو جهته اولاد دولت عثمانیه ده کیسلان سکهلرک صورت رسم و نقشنه و ثانیاً جنس و نوعنه و ثالثاً قیمت و رایجنه داترا بعض معلومات نافعده و یردکن صکره یکچیر یلرک الدقلری علوفه ایله علوفه الور ایکن اجرا قلمنن مراسم متعدده بی بیان ایتک تنسیب اولندی .
تاریخ جودنده تفصیل اولندیغی و جهله بو کون دلائل فیه ایله اثبات اولنه بور که انسانلرجه

مسکوکاتک ایجاد و اختراعی بودند ایکی بیسک التیوز بوقدر سنه اول اولوب یونان وروم سکه لرنده تصاویر و اشجار و نباتات و ابنیه و یهود سکه لرنده اذهار و اشجار و امثالی شیلرک رسملری مرتسم و منقوش و اشکانیان سکه لری حروف یونانیه ایله محرر و ساسانیان سکه لرنده دخی ایشکده رسمی و خط پهلوی مرقم ایدی .

صدر اسلامده و حکومت اموی بهنگ بدایت ظهورنده ضرب سکه خصوصنه اهتمام اولندیغندن بالجله عربستانده تداول ایدن درهم و دینار فرس و مجوس و هندو روم سکه لرنه منحصر ایدی .

فقط دولت اموی به یه تابع اولان شرق طرفی و ایلیری کوش اوزرینه حروف پهلوی به ایله ساسانیلر سکه سی طرزنده سکه ضرب ایلوب حروف عربیه ایله برکنارینه دخی کندو اسملری و دوره سنه بسمله و تهلیل یازارلردی .

ملت اسلامیه ده الك اول صورت رسمیه ده کسپیلان سکه لرک سوجدی (حجاجدر) اموی به دن عبدالملک حجاجی عراقینه والی نصب ایلدکده سکه ضربی تنبیه ایتمکله اوده هجرتک ۷۵ و یا ۷۶ سنه سنده عراقده سکه ضرب ایلوب و بوتار یخندن صکره ممالک اسلامیه ننگ سائر یزلرنده ده مسکوکات اموی به ضرب اولمشدر . امویلرک انقراضی تاریخی اولان ۱۳۲ سنه سندن صکره عباسیلر سکه ضربنه باشلا یوب و صکره کرک مغرب و اندلسده و کرکسه سائر ممالک اسلامیه ده درلو درلو سکه لر کسپیشدر که بختمهزه تعلق اولدیغندن تفصیلندن صرف نظر ایلدک .

(۱)

❁ دولت علیه مسکوکاتک رسم و نقشی ❁

بانی اساس دولت عثمانیه اولان عثمان خان اول حرب و جهاد ایله مشغول اولدیغندن سکه ضربنه وقت و امکان مساعد اولمامشیکن سلطان اورخان دورنده علاء الدین پاشانک اخطار ایله نام اورخان بی باقر و کوش سکه ضرب اولمش و بونک بر یوزنده کلمه شهادت و دیگر یوزنده (اورخان خلداه ملکه) عباره سی مسطور بولمشدر .

مراد خان اول سکه لرننگ بر یوزنده یه کلمه شهادت و دیگر یوزنده (مراد بن اورخان خلداه ملکه) و ییلدیرم یازید سکه لرننگ بر یوزنده (خلد ملکه) و (تاریخ) و دیگر یوزنده یازید بن مراد یازیلوب چلبی سلطان محمد ایله سلطان مراد ثانی سکه لرنده بو طرزده ایدی .

اقچه کوش سکه دیمک اولوب اوچ اقبجه ننگ ثقلتی بر درهم کوشه و عیاری طقسان عیارنه مساوی ایدی ۰۰۰ [۱]

فاتح سلطان محمد خان دورینه قدر دولت علیه ده کوش سکه ضرب اولنوب التون ده کسپلماش ایکن مشارالیه در سعادت ضبط ایلدکده دولت عثمانیه مرکز استقرارینی بولش اولغله دول سائره کبی سکه ضربنه قرار و یرلش و بچار التونی وزن و عیارنده التون کسپلوب بر یوزینه (ضارب النصر صاحب العز و النصر فی البر و البحر) عباره سی و دیگر یوزینه (سلطان محمد خان ابن مراد خان ضرب فی قسطنطینییه) عباره سیله تاریخ یازلشدر .

فاتح صکره جالس اورنگ پادشاهی اولان یازید ولی و یاوز سلطان سلیم و قانونی سلیمان و سلیم ثانی و مراد ثالث زماننده کسپیلان سکه لرک شکلی هپ فاتحک سکه سی کبی ایدی . انجق حلب و مصر و بعض غرب ضرب بخانه لرنده کسپیلان التون سکه لرنده (سلطان البرین و خاقان البحرین) عنوانی یازلشدر .

دور سلطان محمد خان ثالثه سیم مسکوکات عثمانیه ننگ بر یوزنده سکه ننگ ضرب اولدیغنی محاک اسمی و دیگر یوزنده نام پادشاهی طغرا ایچنه نهرق تخریر اولغله سلاطین عثمانیه دن سکه یه طغراسنی باصدیرن پادشاه الك اول محمد خان ثالثدر .

سلطان احمد خان اولک کوش سکه لرننگ بعضیسی طغرای و بعضیسی طغراسز ایدی . التون سکه لرننگ بعضیسنده (سلطان البرین و خاقان البحرین) و بعضیسنده طرز قدیم اوزره (ضارب النصر صاحب العز و النصر) دیو یازلشدر .

سلطان مصطفای اولک کوش سکه لرنیه عثمان خان ثانی کوش و کرک التون سکه لرنده هپ (سلطان البرین) عنوانی یازیلوب شکل طغرا کورلماشدر . و سلطان مراد رابعک التون سکه لرنیه کوش سکه لرننگ بعضیسنده کذلک سلطان البرین عنوانی یازیلوب بعض کوش سکه لرنده دخی شکل طغرا باصیلش و سلطان ابراهیمک التون و کوش سکه لرنده بوضوال اوزره اولوب سلطان محمد رابعک التون سکه لرنده کذلک سلطان البرین عنوانی محرر و فقط انک عصرنده بعض غرب ضرب بخانه لرنده کسپیلان التون سکه لرنه ضارب النصر عنوانی مرقم و کوش سکه لرننگ بعضیسی طغرای و بعضیسی طغراسز بولمشدر .

[۱] حامر ایله تاج التوار یخده اقبجه الك اول عصر اورخانیده کسپیلدیکی وقت دردی بر درهم اولدیغنی محرر و جودت و نتایج الوقعات تاریخ لرنده ایسه اوچی بر درهم دیو مسطور اولغله اقبجه ننگ ابتداری دردی و صکره اوچی بر درهم اولق اوزره ضرب اولدیغنی طن اولنور .

سلطان سلیمان ثانی عصر نده التي درهم وزننده اوله رق غروش کسیلوب (سلطان البرین) عنوانی یازلش و سلطان احمد غروش و التونلری دخی منوال اوزره اولوب سلطان مصطفای ثانی دورنده شکل طغرایه دهها زیاده حسن و انتظام و برلش و التون سکه لک بعضیسنه شکل مطبوع اوزره طغرا باصیلوب و سائر التون و کوش سکه لره سلطان البرین عنوانی یازلشدر .

سلطان احمد ثالث دورنده طغرا لره دهها زیاده حسن و انتظام و پر یلوب بوبک چوک و غایت مطبوع سکه لر کسیلدی . و التون و کوش سکه لر دن بعضی لرنک بر یوزنده سلطان البرین عنوانی یاز یلوب دیگر یوزینه ده طغرا باصیلدی . و التون سکه لر دن بعضیسنک بر یوزینه طغرا و بر یوزینه محل ضربی یاز یلدی . بعده سلطان سلیم ثالث عصرینه قدر کسیلان متنوع سکه لر هپ سلطان احمد ثالث سکه لری طرزنده اولوب و سلطان عبدالحمید خان اول دورنده کسیلان سکه لک بر یوزنده یالکز طغرا و دیگر یوزنده (ضرب فی دار السلطنة العلیه) و تاریخ جلوس یازلشدر .

خلاصه دور محمود خان ثانیده کسیلان سکه لر جهلنگ معلومی اولدیغی وجهله بر یوزنده طغرا و دیگر یوزنده کسیلدیکی محل و تاریخ جلوس ایله کسیلدیکی تاریخ محرر بولمشدر . ایشته یکچیر یلک تاریخ الفاسنه قدر سلطنت عثمانیه ده کسیلان سکه لک یازی جهتیله بر بردن فرقی شو وجهله اولوب بونلک جنس ونوعی دخی بر وجه آتی خلاصه بیان اولنور .

(۲)

* یکچیر یلک الفاسنه قدر دولت علیه ده مستعمل اولان مسکوکاتک معروف اولانلری *

(التون)

(فلوری) دور فاتحده یال دیز التونی (وندیگ دو قاسی) وزن و عیارنده کسیلان بر نوع التوندر . بوکا قزل غروش ده دینور ایش . (شریفی) سلیم ثانی زماننده کسیلشدر .

(فندق التونی) احمد ثالث عصر نده یکرمی اوچ عیارنده و بر درهم بش بغدادی ثقلتنده کسیلشدر . ایکی فندق التونی تمام بر یوزلک مجیدیله التوننه معادل اولور .

(زر محبوب) فندق التونی ثقلت و عیارنده و فقط دهها اندن کوچک ایدی . صکره لری عیاری ازالشدر . احمد خان ثالث سکه لر ندندر .

(استانبول) کذا . اشبو زر محبوب و استانبول التونلرنک نصفیه و ربعیه و ایکسی اوچی دردی بر یرده بوبکلر یده وار ایدی .

(محمودیه) دور محمود اولده بر بچق درهم ثقلت و یکرمی اوچ عیارده کسیلشدر .

بونکده نصفیه سی وار ایدی .

مصر زنجیرلیسی و مصر طغرایلیسی و تونسلی و اینه لی نامنده دخی التونلر وار ایدی .

(کوش)

(اچقه) اوچی بر درهم ثقلتنده در . ابتداری طقسان عیارنده ایکن صکره لری تنزیل اولندی .

(غروش) ابتدای تأسیسنده قرق اچقه یه معادل کوش سکه ایدی . عصر مزدن یوزالی سنه اوله قدر بو حالده ایکن اوتار یخده قرق پاره اعتبار یله معاملات مالیه یه اساس اتحاد اولندی .

(زولوته) ۱۱۱۰ سنه سننده کسیلان یدی درهم ثقلت و طقسان اچقه قیتمنده ایدی . صکره لری عیاری ثقلتی بوزیله بوزیله محمود خان ثانی دورنده اوتوز بش پاره یه اینوب کلیاً لغو اولندی .

(پاره) اوچ اچقه قیتمنده ایدی .

غروشک بشلک و التیاق و یوزلک و ایکیلکری اولدیغی کبی اجنبی پاره لرندن اسپانیا اکوسنه دیرکلی و هولاندا و قره میچه یه قره غروش تعبیر اولنور ایدی .

اشبو قره غروش طقوز درهم ثقلتنده ایدی و (عتیق اسدی غروش) نامیله مسمی اولان سکه سکره لری (سولیه ریال) نامنده اولان سکه سکره بچق درهم و بردنک و (پولیه غروش) سکره بچق درهم و (یوک لپور) ایکی درهم و (کوچک لپور) بر درهم ثقلتنده اولوب بونلک رایجی هر زمان تخلف ایتمش اولدیغندن ائیده بعض سنه لر رایجی بیان اولنه جقدر .

(باقر)

(مانغر) سلیمان خان ثانی عصر نده کسیلشدر . ابتداری برقیه باقردن سکره یوز مانغر قطع اولنوب اوله هر اوچنه صکره ایکسنه بر اچقه رایج قوندیسه ده رغبتسز لکدن لغو اولندی .

(۳)

* مسکوکاتک رایجی *

فاتح دورنده التونلک قیمتی اون اچقه یه اولدیغی حامر ده اثبات اولمشدر . دور مذکور دن یازیند ثانی یه قدر سیم مسکوکاتک عیاری طقسان ایکن انک دورنده سکسان بشه ایدی . و سلیم اولک تخته جلوسدن سلیم ثانی نیک نهایت سلطنتنه قدر قره غروش . و سلطانی دنیلان دو قاسی و بچار و عثمانلی

التونلری ایکی فیلسورین واون بش قرايسر یاخود ۶۰ اچهیه اولوب و بر اچه نسه پاره سیله ایکی قرايسردن بر از زیاده جه ایدی دیک اولور .

مراد ثالث دورنده یعنی ۱۵۸۴ میلادنده کوش سکه ننگ عیاری تبدیل اولندیغی کبی یوز درهم کوشدن در تیوز اچه قطع اولنه جق ایکن سکز یوز ویک اچه قطع اولنغه باشلانوب یهودی صرافلر ایسه اچه ننگ اطرافنی قرقه قرق په رق اوستنده کی کوشک بر خیلوسنی چالغه دادنمش اولدقلمی واقچه ننگ قیمت حقیقه سندن اون اون ایکی مثلی قیمتله تداول ایتیمی مراد اولندیغی جهته قیمتی پک چوق تنزل ایلدی .

حتی بویله اچه ایله علوفه ویرمک ایستمنکله یکچیر یلر ایله سپاهی وسائر سواریلر سرای همایونده کائن دیوانه مسلماً هجوم ایدوب دفتر دار وقت اولان ذات ایله روم ایلی بکربکیسی سید محمد پاشانک پاشنی طلب ایدرک علوفه بی قبول ایتدیلر .

و برنجی دفعه اوله رق سرای پادشاهی به هجوم ایله مطلوب برینه نائل اولدیلر .

ایشته بودورده قرق اچهیه اولان غروش الی به والتون یوز یکر می به چیقدی . محمد ثالث سلطنتنده ۱۰۰۶ سنه هجریه سنده سکه ننگ نهمچی مراد اولنوب قانونی سلیمان عصرنده بش اچه و مراد ثالث دورنده اون ایکی اچهیه اولان بر درهم کوشک بوندن بویله سکز اچهیه ایشلمی امر اولندیسه ده بوامرک حکمی جاری اولیوب بالعکس رایجی ده اشاغیلندی . چونکه بوامری متعاقب التون یوز یکر می اچهیه چیقدی .

اچه را یچنک بویله تنزلنه دبدبه و دارانک سبب اولدیغی ظن ایدلدیکندن چاوشلرک وسائر امرای و مأمورینک کوشلی و صرمه لی غاشیه لره بیخاملری و صرمه ایله ایشلمش البسه کیاملری امر اولندی ایسه ده بونک اچه رایجنه اصلات تأثیری اولدیغندن التون یوز التمش و غروش یوز اون اچهیه چیقوب حالبوکه الیش ویریشلرده اصناف التونی یوز اون و غروشی التمش اچه دن زیاده المدقلمدن والدقلمی وقتده ده سکه ننگ درهمه نظراً الوب حکومتک اعلان ایتدیکی فیثاتی طاییدقلمدن صدر اعظم یمشچی حسن پاشا زمانه قدر اچه ننگ قیمتی ده از زیاده تنزل ایلدی . و حتی التون ۲۲۰ اچهیه قدر چیقدی . مشارالیه جدید وخالص العیار اچه قطع ایتدیرمکه التون یوز یکر می به و غروش سکسان اچهیه ایندیکه سنه ۱۰۰۹ ایدی .

فاتح دور یله اندن محمد خان ثالث اخر سلطنتنه قدر مسکوکات عثمانیه ننگ رایجی ایشته شو حالده اولوب اندن صکره ایسه سلطان احمد خان اولدن دور ابراهیمه قدر بویله مشوش کیدوب و ۱۰۵۰ تاریخنده التون ۲۵۰ و غروش ۱۲۵ اچهیه ایدی .

صدر اعظم کآنکش قره مصطفی پاشا سکه امورینی تصحیح ایدوب التونی ۱۶۰ و غروشی سکسان اچهیه ایتدیردی .

بو تاریخدن صکره مسکوکاتده تغیرات ده از زیاده لشوب و بوعصره قدر دولت عثمانیه التونلری هیچ بوزلیوب یالدریز التونی وزن و عیارنده ایکن مشکلات مالیه سیبیه انک عیارنده ده تغیر حاصل اولغله مقیاس اتخاذا اولندان یالدریز و مجار التونلرینک و غروش دینیلان ریالک فیثاتی پک زیاده ترقی ایتمش و مخصصات عسکریه دن بر نوع تنزیلات اجرایی ضمننده اچه ننگ وزن و عیارینی حکومت ارزوی مخصوصیله تبدیل و تقیص التمش ایدی .

حتی ملک احمد پاشا زمانده عسکره مواجب ویرمک ایچون بوسنه وارنودلق و بلغرادده ز یوف غروش کسدریلوب بونک بهره ۱۱۸ اچه قیمت وضع اولندی . و بوندن حاصل اولان خالص التونلری تکرار ز یوف ایله تبدیل ایتدیره رک بونکله مواجب اعطا قلندی ایسه ده تجار و اصناف عظیم اختلال چیقاردقلمدن عاقبت صدر مشارالیه عزل ایلدی .

مؤخرأ ۱۰۶۵ خلانسه طوغری صدر اعظم اولان مراد پاشا دورنده اچه کیفیتی تون تون مغشوش اولدی . حتی نعیابو وقتک حالی شو وجهله بیان ایلرکه :

« مراد پاشا او جاقلری طولدیروب عسکرک انواعی اضعاف مرتبه سنه واردقلمدن بشقه خزینه ده دخی اچه یوغیدی . وسکه احوالیده مشوش ایدی . ظاهر حالده غروش سکسان اچهیه واسدی یتش اچهیه رایج اولوب لکن مقصود و کعیار غروش و پاره وز یوف سیبیه تعامل ناسه اختلال کلدی . و صرافلر بونقوله مقصود و کعیار نقودی عیار و مقدارینه کوره سیبیه مسکوکه کبی درهم و ترازو ایله الور ایدی . عسکرک مواجبنی ویرمک ایچون تدارک اولنه ییلان بر قاج یوز کیسه اچه مواجبه کفایت ایتامکله نقود خالصه بی صرافلره و یروب اول عصرده (چنکانه) و (میخانه) اچه سی دیمکله مشهور و مقصود قزل اچهیه بوزوب بر قسط علوفه هزار مختله ویرلدی . » مراد پاشادن صکره صدر اعظم اولان سلیمان پاشا بویله قلب اچه ایله علوفه طاغندنجه چنار و یا اغار و قهه سی دینیلان فتنه عظیمه حادث اولدی .

شویله که صدر مشارالیه « ویردیکی مواجبک نصفی مقداری ز یوف و کعیار اولوب صاخ اولان نقودک اکثرین دخی ضابطان عسکر ز یوف اچهیه بوزوب ناقص و کاسه دهرنه ایسه توزیع ایتشلا ایدی . نقرات عسکر اهل سوقدن شی الوب بهاسنی اول اچه دن ویردکلمده سوقلر المدیلر . بواقچه بی بز مواجبزدن الدق . چیل اچه بی قنده بولهلم ؟ دیوب کیسه سین تخته اوزرینه سرنکون ایدرلردی . اهل حرف اگر اهله قاریشدیروب بونده اله جق اچه یوق دیرلر ایدی . و عسکر یلن بعض غضوب و متهور

کسندلر بو حاله چاک چاک اولوب تخته بی دکان صاحبک کله سنه اوروب کیمی دخی الدیغی شیک بهاسنی اول اقیچه دن براغوب شتوم ایدرک کیدردی . کونده یوز یردن زیاده بویله غوغالر ظهوره کلورایدی « ۰۰۰۰ [۱] ایشته بو حالر طائعه عسکری بی اختلاله مجبور ایلدیکندن یکچیری وسپاه اتفاق ایدرک ذات شاهانه دن اوتوزدن متجاوز کبرای دولتک باشنی طلب ایلدیلرکه بختمزه عدم تعلقی جهتیه تفصیلندن صرف نظر ایلدک .

سلیمان پاشادن صکره کوپر یلی به قدر موقع صدارته کلان ذوات دخی سکه امورینی بر حاله بکزه ده میوب نهایت کوپر یلی محمد پاشا موقع صدارته یکدکده امور اداره دولتی یولنه قویدیغی صروده مالیه بی ده دوزلتمش ایسه ده نه چاره که تاریخلر من مشار الیهک سائر اصلاحاتی کبی اصلاحات مالیه سنی دخی همان مسکوت عنه دینه بیله جک درجه ده تفصیلاتسز بر ایش اولدقلرندن نه بیوک کوپر یلینک ونه ده وفاتنده یرینه کچوب کوچک کوپر یلی نامیله تلقیه سزا اولان مخدومی احد پاشانک اجراءت مالیه لرینی تفصیل ایدمه جک .

انجق کرک بیوک و کوچک کوپر یلیر و کرکسه ۱۱۰۰ سنه سنه قدر کلان صدراعظملر وقتنده وقوعبولان بعضی سفرلده ایج خزینه دن یعنی خزینه خاصه سلطانیدن صدراعظم ومالیه ناظری وزرا کفالت سندلریله اقیچه التمش اولدیغندن و بوماده مالیه خزینه سنک مضایقه سنی کوستره جکی کبی مالیه خزینه سی مضایقه ده اولدجه زیوف و کعبیار اقیچه نک قالدر یله میه جعی و رایجینک اشاغی به دوشور یله میه جکی بییه بولتمش ایدو کندن بیوک کوپر یلیدن تا ۱۱۰۰ تاریخلرینه قدر اقیچه رایجی اولکیلردن یک فرقلی اولماق کرکدر .

۱۱۰۰ تاریخنده ودور سلیمان خان نایده صدراعظم توقیعی اسماعیل پاشا صدارتنده سفرلر مصارفی تقریبیله اقیچه تدارکی اهم اولغله خاص اخور خزینه سنه محزون ولزومندن فضله اولان رخت و بساط و اوائی زر و سیم ضرر بخانه به تسلیم اولنهرق نقود کسدرلش و بوندن بشیوز الهی درت کیدسه لک اقیچه حاصل ایلدیشیکن بونکله دفع ضرورت اولنه مامغله صدر مشارالیه یرینه کچن مصطفی پاشا صدارتنده وکلای دولت ایله مشاوره اولندقدده سلاطین ماضیه زمانلرنده دخی بویله سفرلر واقع اولدجه بحسب الاقتضا مانغر قطع اولندیغی واقع اولشدر دیو اخبار و خزینه به وسعت کدکده لغوی اخطار اولنغله برقیه خالص باقردن سکر یوز منغر قطع وایکیسی بر اقیچه به رایج اولسی اراده اولندی . و براز وقت مروونده مصارف سفریه به مدار اولق اوزره منغرک بهری بر اقیچه به کچمی امر ایلدی .

و بوندن کرچه اللرنده مانغر اولانلر کار ایلدیلر ایسه ده برقیه باقر سکر یوز اقیچه کلدیکندن ارباب تجارت ضرر دیده اولدیلر .

ودر سعادته کسیلان مانغر تیمور ایش کبی تکثیری ضمنده بوسنه وارنودلق طرفلرنده ده طرف طرف مانغر قطع اولنسنه فرمان صدور ایلدی .

۱۱۰۱ سنه سنه صدر اعظم کوپر یلی مصطفی پاشا ماننده باقر مانغر ارتق یک زیاده لشدیکندن کوش والتون یک نادر کوریلکه باشلادی . هر نه قدر ویر کونک برثلشک کوش والتون اولهرق تسلیمی صدر مشارالیه امر ایلدیه ده تدارکی قابل اولیان بر شیک اجرایی ده ممکن دکل ایدی .

وایکی کشی بر یله بر مصلحت ایچون قونطور اتو ایتسهر و بازارلق ایلسه لاسکی و یایی و باقرو یا کوش اقیچه ایله اوله جغنی پشیندن مقاوله ایدرلر ایدی . بونک اوزرینه برده خزینه نک مدفوعات و مقبوضا تنده اقیچه رایجینک بشقه فیثاتلرله و یرلسنه دار بر قانون وضع اولندی . شو یله که سابقه کی کبی خزینه نک اله جغنی نقوددن غروش یوز یکرمی و شریفی التونی ایکیوز تمش و یالدریز التونی اوچ یوز اقیچه به التقله برابر خزینه نک و یره جکی ایله بین الناس صرف اولنهرجق غروشلرک یوز التمش و شریفینک اوچ یوز التمش و یالدریز التونک درتیوز و پاره نک درت اقیچه به کتسی امر اولندیکه شوماده هم اولوقتک رایجی و همده مضایقه مالیه سببیه دولتک اتخاذ ایلدیکی تدبیری و بوتدیرک نقدر مناسبتسز اولدیغنی کوسترر .

بودورده لحم غنمک برقیه سنک قرق مانغره اولدیغی راشد تاریخنده محرر اولوب بر مانغر بر اقیچه به کیتکله بر اوقه ات قرق اقیچه به دیمک اولور . الحاله هذده در سعادته صاتیلان لحم غنمک برقیه سی بحساب وسطی یدی غروشه یا خود ایکیوز سکسان پاره اولغله اولوقتیکی بر اقیچه نک بو کونکی رایجی تمام یدی پاره اولق لازم کاور .

۱۱۰۷ سنه سنه قدر مسکوکات عیار و رایجینک بووجهله تبدلی ثروت و تجارتجه فوق العاده نتایج و خیمه حاصل ایدوب از جمله استانبولک اسکی تام العیار التونلری اجنبی به کیدوب یرینه ناقص العیار جزایر و تونس التونلری کلکله اسکی التونلرک پای تختدن طشره به چیقمامسی ایچون دور مصطفای ثانی به مصادف اولان تاریخ مذکورده تدابیر لازمه اتخاذ اولندی [۱]

راشد بوماده بی شووجهله بیان ایدرکه:

« ضربخانه عامر ده قطع اولسان اشرفی التونك ولايت مصر قاهره ده قطع اولسان التوندن درهم وعيار ده تفاوت كلیسی اولغله تجار طاقه سی استانبولدن التون دوشیروب مصره وبلدان سائر هیه کتور ملر بله استانبول خلقنك دست تداول و تعامللر نده اولقوله وزن وعیاری تام وخالص اولان استانبول التونی کوندن کونه قلت و ناقص الوزن و مغشوش العیار اولان مصر التونی کثرت بولغله فیما بعد ضربخانه عامر ده قطع اولنان التونینه اولکی وزن وعیار اوزره مسبوک و لکن طغرای همایون ایله مسکوک اولوب اوچر یوز اچیه رایج و خزینه ده دخی حساب مذکور اوزره النسبه من بعد استانبولدن طشره یه التون کتور لیبوب عموماً سکان بمالك محروسه نك ید تعامللر نده بولنان استانبول اشرفیسی زیاده اچیه رایج اولسی تقریبیله ضربخانه عامر هیه کتور یله جکی ظاهر و اشکار ایدی . دیو مشورت و منوال محرر اوزره معرفت شرعله جت اولندقدن صکره طغرای همایون ایله مسکوک اوله جق جدید التون کثرت و وفرت بولنجیه دکن مصر واسکی استانبول و تونس و جزایر التونلر ندن اهل خدمتک طشره دن استانه سعاده کتور دکری و تجار بیننده متداول اولان مخلوط یوز اون درهم التون یوز عدد التون اعتبار یله رایج و طوغری ضربخانه عامر هیه کتور یلوب قال اولندقدن صکره طغرای شریف ایله سکه لنبوب اوچ یوز اچیه رایج اولق اوزره ضربخانه عامر ده قطعنه مباشرت اولنوب و از میر و ادر نه ده دخی بشقه ضربخانه ل احداث وانلر ده ده دخی ضربخانه عامر ده شروع اولندیغی وجه اوزره سکه جدیده ایله التون قطعنه مباشرت اولنق استحسان اولندی »

و کذا استانبول زولته واسدیبری فی الاصل اجنبی زولته واسدیبرندن دها بهالی ایکن صکره برقیاته و بوتار یخدن اول وقوعبولان سکه تصحیح نده اجنبی زولته غروشلر ندن دخی درت پاره اشاغی یه تنزل ائمش اولدیغندن اشبو اجنبی زولته لریله اسکی غروش ضربخانه یه کتور دیلوب سکه لری تبدیل و طغرایله مسکوک اولق اوزره جدید زولته و غروش قطع اولنق تنسب اولنوب استانبول و از میر و ادر نه وار ضرور

ضربخانه لرینه امر لرو یر یلدی ۰۰۰۰ [۲]
سلطان مصطفی ثانی دن صکره جالس تخت عثمانی اولان سلطان احمد خان ثالث ابتدای جلوسنده مصر سکه لریله روم ایلنده چوغالاش اولان زیوف و کعبیار سکه لره نظام و یرلدیکی کبی بر مدت صکره یعنی ۱۱۳۸ سنه سنده متداول اولان اچیه نك رایجی تکرار تحدید ایدلدی . شویله ککه جدید استانبول

التونی ۴۰۰ و مصر زنجیر لیبی ۳۳۰ و مصر طغرای لیبی ۳۱۵ و جدید غروش ۱۲۰ و نصفی ۶۰ و ربعی ۳۰ اچیه و جدید اچیه نك یوز یکر میسی بر غروش و اجنبی سکه لرندن یالدر التونی ۳۷۸ و مجار التونی ۳۶۰ و سکر یچق درهم نقلنده اولان عتیق اسدی غروش ۱۴۴ و سکر یچق درهم بردنك کلان سولیه ریال غروش ۱۸۶ و طقوز درهم کلان قره غروش ۱۸۱ و عتیق زولته ۸۸ و سکر یچق درهم بردنك کلان پولیه غروش ۱۷۳ و ایکی درهم کلان یوک لپور ۲۴ و بر درهم کلان کوچک لپور ۱۰ اچیه کیتسی اراده و مقصوصی پار دنك یکماسی و بمالك ایران دن ضبط اولنان محللر ده سکه نك نام پادشاهی یه ضرب اولنسی ایچون عباسینك وزنی یدى دنك اولانسك اون التی و انك نصفی سکر و انك نصفی درت پاره رایج اولق اوزره اوزرینه طغرای همایون باصیلهرق سلطان نامیله ایدی تداوله قونسی و وزنی تام اولیانلرک سکه همایون ایله تزیین اولنمیوب بور ایچدن اشاغی جاری اولسی و جدید زنجیر لی التون قطع اولنوب بونك یکر می درت قیراط خالص التوندن هر یوزی یوز اون درهم کلك و بهری درت یوز اچیه یه یکمك اوزره در سعادت دن کسوندر یلان نمونه لری کبی باصیلی امر اولنغله شو تفصیلات دن اولوقت مسکوکاتنك رایج و ثقلنلری مستفاد اولور .

۱۱۵۳ ده سکه همایون تکرار تصحیح اولنهرق زیوف اچیه ابطال ایدلدی . واسکی پارنك هر درهمی اون اوچر یچق اچیه یه حکومت طرفندن تبدیل اولنهرق خلقه تام العیار غروش و اچیه طاغیدلدی . چونکه تجار وار باب احتکار الی پاره زیوفی بر غروشه و یرره رك عباد اللهه کونا کون ضرر ترتیب ایده کاد کلر ندن سلطان محمود اول زیوفی کلیاً اورته دن قالدیر مغه بو وجهله همت یور مشلدر ۰۰۰۰ [۱]

وینه بو وقتده زر محبوب و جدید استانبول التونلرینه ده رایج قونلدیغی و طغرای زر محبوبك ۳۳۰ اچیه یه و مصر زنجیر لی التونك یوز اون پاره یه و مصر طغرای لیبسك یوز بش پاره یه و غروشك قرق پاره یه کیتسی اراده یورلدی ۰۰۰۰ [۲]

سلطان عثمان خان ثالث عصر نده ی رایج همان دور محمود اول رایجی کبی اولوب و سلطان مصطفی خان ثالث دور نده یعنی ۱۱۸۵ خلانده ایسه زر محبوب یوز اون دن یوز یکر می و فندق التونی یوز الی بشدن یوز الشمس اچیه یه چیقارلش و ان دن دور عبدا لجمید خان اولده وقوعبولان روسیه و اوستریا سفرینه قدر مسکوکات رایجی همان بو قرار ده کیتش ایکن دولت علیه نك ایکی دولت ایله بردن محاربه یه طو تشمی

خزینة مالیهی فوق العاده مضایقه که رفتار ایش و حتی ۲۰۲ سنه سنده اردوی همایونند
 اچه ارسالی استر حاضی حاوی کلان تضرعنامه به جواباً ارسال بیوریلان خط همایونده
 « بنم وزیر اعظم و سردار اکرم . اچه خصوصنده مضایقه کز معلوم همایونم
 اولشدر . تیر الدن اوج درت بیک کیسه اچه استه مش سز . موجود اولسه علم
 اه کندی خرج لغمی دخی کوندر ایدم . بو وقته دریغ اولنورمی ؟ لکن خزینه لک
 حالی جنابکزک معلومیدر . بو اچه فکری کیچه و کوندر راحتی مسلوب اولشدر . .
 . . . کرک در علیه ده و کرک اول طرفه بتون مصارف تقده بیندی . بو قدر اموال
 میریه نیچه اولیور ؟ دفتر دار افندی به سو یلیده سز و جنابک دخی ملاحظه ایلیه سز . .
 واه العظیم بو اچه ماده سی بنی کیچه لده اوینخوسز قویور . « دیو مندرج اولغله
 برابر دفعی چاره سی دوشونیلوب و اوروپادن استقراض ایتک موقع بحثه قونلش ایکن
 راضی اولنیوب نهایت هر کسک فضله سی اولان اوانی سیم وزرک ضرر بخانه یه النوب
 و سیم خالصک در همی اوزر پاره دن و التونک مثالی التیشر غروش اوتوز پاره دن اولق
 اوزره بهاسی ویریلوب بوندن حاصل اوله جق التون و کوشدن مغشوش اچه قطع
 اولنسی واسکی به نسبتله بر خس مقدار ده مغشوش سکه کسلیسی قرار ویرلکله ایکیشر
 غروشلق سکه ل کسلیش ایذیکه بونلردن اوج غروش شمیدی عصرک الی غروشنه
 معادل ایدی .

اشته بو دورده یعنی ایکیلک چیمزدن اول یالیز التونی بش غروش اون پاره یه
 و مجار و فندق التونری بشر غروشه و استانبولی وزر محبوب التونری اوج بیق
 غروشه وریال یوز پاره یه ایکن ایکیلک مالیتنه نظراً بریالیز التونی همان بش ایکیلکه
 مساوی اولدیغندن قیمت سابقه سندن بدرجه ده فرلامش و یا خود تعیر اخرله عسا کره
 ویریلان علوفه نصف درجه ده تنزیل قلمش ایدی .

سلطان سلیم حلیم دورنده دخی حربک دوامی مناسبته مجبوراً ینه بووله کیدیلوب
 سیم وزر اوانی استعمالی تحت ممنوعیته النهرق طو پلان کوش و التون ایله مغشوش
 سکه کسدرلمش و هر قدر سکه تحیحی لزومی بعض عقلا طرفندن عرض و اخطار
 قلنه رق ایکیلک لغوی و تام العیار و هیچ اولزسه دور محمود اولده کی مسکوکاته مماثل
 سکه قطعی بیان قلمش ایسه ده منافع ذاتیه لرینی دولتک مضر تنده ارایان بعض مأمورین
 بو اخطارات محقه بی جرح و ابطال ایلدن ایدن ایکیلک قالدیرلدیغی کی برده مغشوش بوزلک
 کسدرلمشدر . و الحاصل دور سلطان محمود خان ثابده ۲۲۴ سنه سنده سکه اصلاحنه
 همت اولنوب یالیز التونی اون غروشه و مجار التونی طقوز بیق و فندق التونی طقوز غروشه

وربعیه سی یوز پاره یه و استانبول زر محبوبی الی بیق غروشه و نصفیه سی اوج و بر
 ربعه و مصر زر محبوبی بش بیق غروشه و نصفیه سی یوز اون پاره یه النوب ویرلمی
 امر اولمش و نهایت ۱۲۴۹ ده بدرهم ثقلنده اولان فندق التونک ۲۳ غروشه کیمسی
 اعلان قلمشدر .

یکچیرلک تاریخ تأسیسندن ۱۲۴۹ سنه سنه قدر مسکوکات دولت علیه نیک معروف
 اولانلرینک قیاساً نتیجه وقت بوقت وقوعه کلان تبدلات اسباب مشروحه دن عبارت
 اولوب اگرچه اسامیسی ایکی رقی جدولده مندرج مسکوکاتن ماعدا خیره ورومیه
 و عدلیه نامنده دیگر جنس التونلر و کوشدن دخی برخیلی نوع سکه لر وار ایلیسه ده
 مقصدیمز مفصل بر تاریخ مالیه یازمق اولیوب محضاً مسکوکات عثمانیه یه دأر بر فکر
 اجالی اعطاسیله علوفه یه عارض اولان تبدلاتی اکلاتق اولدیغندن انلرک تفصیلندن صرف
 نظر ایلدک .

قالدیکه علوفه بحثه سائر بحثلردن زیاده ویرمش اولدیغمز شو اهمیت یالکر
 مسکوکات عثمانیه یه دأر اعطای معلومات ایتک مقصدندن ایرو کلیوب چونکه شو
 بازار جسم عالمده سیم وزرک کوردیکی ایش هر شیدن زیاده و (الانسان عبید الاحسان)
 قاعده کلیه سی شرح و تفسیردن ازاده اولغله عسا کر و مأمورین دولتک حقیله ایش کورمسی
 و یا هیچ کورماسی و عقیف و مستقیم و یامرثی و مرتکب اولسی دولتدن الدیغی
 معاشک یعنی تعیر قدیم موجبنجه علوفه نیک احتیاج مأمورین نسبتیه متناسب و صاغلم
 اولسنه وابسته اولق لازم کله جکی و کرچه بو قاعده دن بعض ارباب مکانت و بوغازی
 طوقلغنه قناعت ایله راه استقامتمده پویان اولان اصحاب عفت مستثنا و خارج اوله بیلور
 و بوکا مقابل چوق معاش الان مأموریندن دخی نیچه مرتکب مرثیلر بولندیغی
 دوشونیه بیلور ایسه ده خلقت انسانیه عمومی اعتباریه دوشونلک ضروری اولوب
 بو حالده ایسه قاعده مذکوره اکثر انسانلر ایچون مرعی اوله جفته و یکچیرلک حسن
 و قبح احوالنه اشبو علوفه ماده سنک دخی دخل کلیسی اولدیغی درکار بولندیغنه مینی
 شوقدر تفصیلاته مبادرت ایلدک .

ایشته اخلاق انسانیه نیک تبدلنه تأثیر کلیسی اولان زر و سیمک دولتمزده کی احوال
 سابقه سنی یازمق ایچون تاریخ عثمانی بی باشند اشاعی قارشیدر مق زحمته قاتلاندیغمز
 سببی بو اولوب شمیدی مسکوکات عثمانیه نیک شو مختلف رایج لرینه کوره هر دورده واحد
 قیاسی اعتبار ایله حکمز و علوفه بومیه فرض ایلیه حکمز بر مقدار معلوم اچه نیک بر برینه
 نظراً نسبتلرینی بوله لم . تا که علوفه قیمتجه حصوله کلان تبدلات و تحولات دخی اوجه
 اکلا شیه .

انجق علوفه یومیه به اوقات متعدده عارض اولان تبدلی بیان ایتزدن اول بر درهم کوش بو کونکی فیسات ایله اوچ غروش و اوچ اقیچه بی بر درهم کوش ثقلننده فرضله تواریخ مختلفهده اساس اعتبار ایلدیکمز بالدیز التونک رایجی و بور ایجه نظراً بر درهم کوشک طوتدیغی عدد اقیچه بی و بر اقیچه نک مذکور رایجه و شمدیکی پاره به کوره دکرینی کوستر بر جدول تنظیم و بورایه درج ایتکی لازمه دن عد ایلدک .

(مسکوکات عثمانیه ک اوقات مختلفهده رایجی و بر درهم کوشله بر اقیچه نک دکرینی کوستر جدولدر)

تاریخ	جنس	رایجی	بور ایجه نظراً بر درهم کوشک طوتدیغی اقیچه	بر اقیچه نک شمدیکی پاره ایله دکری
من ۹۰۰ الی ۹۸۵	بالدیز اتونی	۶۰	۳	پاره ۴۰
۱۰۰۳	»	۱۲۰	۶	۲۰
۱۰۰۲	»	۱۶۰	۸	۱۵
۱۰۵۰	»	۲۵۰	۱۲ (کسر ندن صرف نظرله)	۱۰
۱۱۰۱	»	۴۰۰	۲۰	۰۶
۱۱۳۸	»	»	»	»
۱۱۸۵	»	»	»	»

اورخان خان غازی عهدندن بایزید ثانی به قدر اولان رایجی یازمدق . چونکه اول وقت رایجی حامردن بشقه تاریخدرده بولهمدق .
اشبو جدولدن یک نظرده منضم اوله جغی وجهله ابتداری بر اقیچه شمدیکی پاره ایله بر غروشلق کوش سکه قیتمنده اولدیغی حالده صکره لری تنزل ایده ایله الی پاره به قدر ایشش اولدیغندن مثلاً بر نفک علوفه یومیه سی اولدن اوچ اقیچه اولسه شمدیکی پاره ایله اوچ غروش دیمک ایکن سکه عیارینک تبدلی مناسبتیله بو اوچ غروشک نهایت اون سکر پاره به قدر ایشش اولدیغی بدیدر .
علوفه یومیه به وقت بوقت عارض اولان تبدلات و تحولات معروضات سابقه دن مستفاد اوله جفندن بورادن اشاغیده دخی علوفه نک مقدار و صورت توزیعنه دار تفصیلاتک بیانیه مبادرت اولنور . علوفه نک مقداری هر قدر یومیه ایله معین ایدسه ده زمان اعطاسی یو میه و یا شهریه اولیوب بلکه هر اوچ آیده بر کره یعنی سنوی درت تقسیط ایله ایدی .
و هر اوچ ماه عربینک اسامیسنی تشکیل ایدن حروفاتدن برری النوب بر برینه وصل ایله حصوله کلان الفاظ او اوچ ماه تقسیطنک اسمنی تشکیل ایدر ایدی .

از جمله محرم صفر ر بیع الاول ایلرینک ایلك حرفلری اولان (م ، ص ، ر) حرفلری بر برینه وصل اولندقدن حاصل اولان مصر کلمسی نفروزنده اشبو اوچ ماه علوفه سنک اسمی اولدیغی کبی کذا ر بیع الاخر و جاذی الاولی و جاذی الاخره تقسیطنه ر جیح و رجب و شعبان و رمضان تقسیطنه رشن و شوال و ذی القعدة و ذی الحجه تقسیطنه دخی لذوهر تقسیطنه مواجب تعبیر اولنور ایدی .

اشبو مواجبک بر قسطی محرمده دیکر قسطی جاذی الاولیده و ایکی قسطی دخی شعبانده و یرملک نظامی اقتضاسندن ایدی .

یکچیر یرلک مواجی دیوان همانده و یریلوب عساکر سارمه مواجی ایسه بعضلرینک کندی قشله لرنده و بعضلرینک سرکی فرشیله صدراعظم دیواننده و یرلسی قانون ایدی .

علوفه صالی کونی چیقوب و او کوندن اول دخول ایدن بازار کونی صدر اعظمه علوفه اچالی کتوریلور ایدی .

بونک نظامی شو و جهله ایدیکه . چیقا جق مواجبک اچالی بازار کونی یکچیری افندیسی و سائر لری تعیین اولنان ساعتده باب اصفی به کتوروب چله سی مسافر او طه سنده مجتمع اولدقلری صدراعظمه خبر و یریلور . هر طاق یعنی یکچیری و طویچی و جبهه جی و سائر او جاقلر کتابی دفتر لرینی اللرینه الوب ایدر ایدی . یکچیری افندیسی بعده باش محاسبه جی صکره اناطولی محاسبه جیسی و سواری مقابله جیسی ایله یکچیری و سائر او جاقلر اقلام امراسی اولان خلفاء افندیلر عرض او طه سنه کیروب صدراعظمک اتکینی او پرلر و هراتک اوپان افندی دفترینی حضور اصفی به قویار . و یکچیری افندیسی ایله یکچیری خلفاسی صدراعظمک صول طرفنه و باش محاسبه جی و اناطولی و سواری و کوچک روز نامه و پیاده مقابله جیسی افندیلر صاغنه کچرک قعود ایدر لر . و بوائتاده رئیس الکتاب افندی کلوب دامبوس ایله دفتر لری الوب طشره کیتدیکی کبی طاتلو و قهوه و شربت و بخور و یریلوب ختام بولدقدن خلفادن بدأ ایله صره سیله ینه اتک اوپیلوب عودت اولنور .

محضر اغا و قیوچاوشلری اول و اخراتک او پیمه رک اللرینی قاویشدیروب صف النعمالده طور لر . و بالجمله ارکان کورک و دستار عادی و فراجه کیملری عادتدر . بعده صدارت کتخداسی بکه کلورلر . کتخدایک دخی موسم مقتضاسنجه یا ارکان کورکی و یا صوف فراجه کیرلر . و اجمال کله جکی کوندن ایکی کون اول ساعتی تصریح اولنده رق مومی الیه افندیلرک تشریفاتی افندی طرفندن دائرة صدارته دعوت و اخبار

اولنسی دخی مقتضای تشریفانیدن ایدی .

ایشته بواجال رسمندن صکره صورت توزیعی شو وجهله ایدیکه: علوفه چیغه جغی کون دیوان همایون عقد اولنوب صدراعظم وسائر ارکان دیوان قیه التنده حاضر و پادشاه زمان دخی قفس ارقه سندن ناظر ایکن هر اوجاغک بر موجب دفتر علوفه سی قرمزى مشین کیسه لر ایچنده اوله رق اریلور . یکچیری اوجاغک علوفه سی ایسه ایروجه بریده اوله رق بهر اورته سنه ویریله جکر اورته اورتیه تقریق اولنور . یکچیری عسکری ضابطلر یله سرای همایونده واقع اورطه قیویه کلورلر . صدراعظم وسائر وزرای سلاملر . مطبخ عامر دن چوربا و پلاووزرده حاضر لنوب باب السعاده پیشکاهنه وضع اولنور . اوصرده قبه التنده بولنان قول کتخداسی اغا وقت معینی حلول ایلدکده البسه سنک اتکیله اشارت ایدر ایتمز اورته قیوده طوران یکچیریلر قوشه رق اشبو طعاملری اخذ ایدوب همان سرای حویلسنده اکل ایلرلر . ودر حال قربانلر کسیلور . چونکه اوجاغک اختلال چیقارمق ایستدیکی وقتلرده چوربا بیوب غلو ایلدککری کورلمش شیر او لغله چوربا یدککری حالده اطاعت وسکونلرینه تشکراً قربان ذبح اولنور ایدی . طعام ماده سی بو صورتلر ختام بولنجه نفرات یته اورته قیویه کلوب طورلر . بعده ضابطان دن باش چاوش قبه همایونک اوکنده بر محل مخصوصده قائماً طوروب ایکی الیرینی ققراء بکتاشیه ننگ نیازی شکلنده کوکسنه قویدقن صکره غایت دهشتلی بر صدا ایله « الله الله الا الله باش عریان اسینه پریان اقلنج ال قان! بومیدانده نیجه باشلر کسیلور هیچ صوران اولز! ابوالله ابوالله! قهریمز قلیچمز دشمنه زیان! قولغمز پادشاهه عیان! اوچلر یدیلر قرقلر کلبانک محمدی! نور نبی کرم علی! پیرمز سلطانمز حنکار حاجی بکتاش ولی! دمنه دورانته هودیه لم هو » دهرک بر کلبانک چکدکن صکره یته مرتفع اواز ایله برنجینک اغا بلوکی دیوچاغرر . بلوکن قره قولقچینک بریسی بوراده دیه جواب ویرر . تکرار باش چاوش هاییدی دیه فریاد ایدر ایتمز در حال برنجی بلوکن یولداش لری سکر دوب کیسه لری قاپارلر . وبعضاً اولورکه نفرلرک کیسی برشی اله بیوب کیمده ایکی اوچ کیسه یقارلر . اورادن یته مجتمعاً عودت ایدرک وکیسه قاپانلر کیسه لری اوموزلرینه قویه رق الای ایله قشله لرینه کتورلر . که صحیفه اشکال (۶) ده (۳۱) نومروسیه بر قطعه رسمی مرسمدر . باش چاوش بوندن صکره صره سیله ایکنجی اوچنجی ودر دنجی نهایت التمش دردنجی اورتیه یه قدر چاغروب هپسی بو صورتلر علوفه لرینی الورلر . صره التمش بشنجی یه کلدکده جوابه اجابت ظاهر اولماغله باش چاوش اوچ کره تکرار ایدر . اوچنجی دفعه سنده یوقدر دیه بر جواب ویرلدکده (یوق اولسون) دینجه میدانده طوران کافه نفرات بر اغزدن

(یوق اولسون) دیدکدن صکره یته باش چاوش التمش بشنجی بی چاغرر . نهایت یوز طهسان التنجی یه قدر دوام ایلر .

بالاده حکایه اولندیغی وجهله التمش بشنجی بلوکن افرادندن بریسی سلطان عثمان مرحومی شهید ایله جککری زمان بر پادشاهه دکل عادی برآمده روا کورلیان اذا و حقارتی ایتش اولدیغندن مذکور اورطه ننگ نامی صحیفه دفتر دن کلیاً حک اولنوب هر کیجه اوجاغده لغنت و نفرین ایله یاد اولنور ایدی .

تسایح الوقوعانده شهزادکاندن بریسی دوچار پنجه قسلا اوله جغنی اکلا به رق التمش بشنجی بلوکن قشله سنه فرار ایتدکده حیه ایتیب تسلیم ایلدککری نندن شهزاده اعدام قلمش وبعده بلوکن سرحداته نفی ایله قشله سی قیادلش اولدیغی خلق ییننده مشهور ایش دیندکدن صکره بو خصوصه دائر تاریخلرده برروایت تصادف اولنماش ایسه ده سلطان محمد ثالث اعدام ایلدیکی شهزاده سی سلطان محمودک واقعه سی بوماده یه منشاء اولدیغی بعض سیاق و سباق قرینه سیله استدلال قنور دیو علاوه مطالعه اولنور . هر نه ایسه علوفه بی نفرات بویله جه قشله لرینه کتوردککری اورهده سرکی فرش اولنه رق نقراته حقاری ویرلدیکی صروده (طاس پاره سی) نامیله یوزده اوچ بش غروش اخذ اوجاغک اورته صندیغنه یعنی دیوینه وضع اولنور ایدی .

اورته بر محله مأمور اولدقده لوازمات سفر یه وقشله لرینک تزیناتی وایام رسمیده نفراتک کیدککری البسه بی بو پاره لرله تنظیم وتسویه ایلرلر ایدی . دیو بعض توار یغنده مسطور ایسه ده یکچیری اورته لری بریره مأموراً کیدککری وقت طرف دولتدن دخی خرج راه ویرلدیکی قیود و دفاتر عتیقه ده مندرج اولغله اورته صندیغنه وضع اولنسان اقچه ننگ تکلفات و تزیناته صرف اولغنه مخصوص اولدیغی بدیدر .

علوفه ماده سنی (مارسیغلی صحیفه ۴ جلد ۲) ده شو وجهله بیان ایدرکه هر اوچنجی ایک نهایتکی هفته سنده ضابطان و امرا اغالرینک دائره سنده عقد مجلس ایدرلر . هر بری اورتیه سنک موجود دفترینی کتورر . بو دفترلر دن ایکی نسخه اوله رق عموم بر دفتر تنظیم اولنور . بریسی خزینه مأمورینه دیککری باش چاوشه ویریلور . باش چاوش هر اورطه ایچون نقدر کیسه لازم کلدیکی معاینه ایدر . و صکره او اورطه بی جلب ایلر . اولوقت بو اورطه ایچون نقدر کیسه تقریق ایلش ایسه اول قدر نفرکلور . وضابطان علوفه سی تقریق اولنه رق نذرلرینه کتوریلور . ایرتسی و یا دها ایرتسی کون چور باجی سرکی فرشی ایله اقچه بی توزیع ایتدیرر . فقط بومدت ظرفنده اقچه ننگ رایجنه کوره صاغ اقچه بی چوروک اقچه یه تحویل ایتدیرر . بورسم کونی او طه باشی و کیلخرج ویراقدار

چورباچی زدينه كيدرلر . چورباچی ايسه خزينه داره وير يلان دفتر موجبنجه اورته سني
يوقله ايدر . بعده نفراتی آييده کی اصول ايله چاغر . مثلا عمر بن محمد بروسه لی يوميه بش
اقچه دن اوج ايلق ۵۰۰ اجه يه مستحق ديو چاغروب ونفره (صای ! ال . کیت) دید کدن
صکره نفر مرقوم صابوب الور . اگر نفراتدن بعضیسی اورطه صندیغنه مدیون ايسه
علوفه سندن وکیلخرج واسطه سیله قطع اولنور .

اشبو صندیغک نه یه برادینغی شوراده بیان ایدلم : هر اورطه نك درس عادتده بر صندیغی
واردر . بوکا متوفی یکچیرلرک اموال متروکه سنک بالغ اولدیغی اچه که اکثریا اللی بیك
ریالی تجاوز ايدر . او قوندقن صکره یوزده اون ویا اون ایکی ايله ایشلدیلان فائضیده
علاوه اولنور . هیچ بر کیمسه چورباچی و او طه باشی و کیلخرج و بیر اقداردن خبر سز وانلرک
رأی منضم اولقسزین بو صندقدن ~~کیمسه~~ اچه اله من . و بونلر یئنده صندیغک مقبوضات
و مدفوعات دفتری بولنور . و چورباچینک مهریله مهوردر . و بو اچه دن انجق چادر مازمه سیله
اگر طاقی ایچون صرف اولنور . مع هذا علیل وسقط نفراته باقق واسرای ازاد انلك
ایچونده بو صندقدن اچه النور . اگر اسیر ازادی ایچون ايسه صاتون انه جق اسیرک
بولندیغی یه کوچکر کتوریلور . ساز و سوزدن و قهوه و شربتدن صکره اورطه لری
افرادندن برینک اسیر اولدیغی و ازادی ایچون شو قدر اچه ايسه تندیکنی بولداشله بیان
ایدلر . بوکا یکچیری دو کون دینور . هر نفر کو کلندن قوپانی اوستی چوقه ايله قابلی
والتی اچه المق ایچون دلیک اولان برطاسه اتار . طوپلانان اچه ايله اسیر ازاد ایدیلور .
یکچیر یلرک نظاماتی بوز یلوب علوفه بیع و فروختی بدعتی میدانه چیققدن و مرده لرک
اسامیسی صحیح اولمیه رق بر حیات کوسترلک کی اغازله و اوجاق ضابطانه بر باب مأکل
اچیلدقن صکره علوفه دیوانلرندن بر کچه اول اوسته و او طه باشیلر استانبولده علوفه سز
یعنی بالدرلرینه و قوللرینه اورته علامتی دو کدیروب یکچیری طاسلقغی ایدن حال و جمال
و شهر اشهرینی طوپلایوب و اول کچه قشله لرده یاتیروب صباحی عسکر قیاقبيله علوفه
دیوانه انلری کتوررل ایدی .

وقشله لرده سرکی فرش اولنه رق عارفه طاغیلور ایکن علوفه ایردینه دادنمش اولان اصناف
و منتسبین گروهی الدقلری علوفه نك بر ازینی اوسته لره و ساره یه بیدیرمه مجبور اولدقلری
کی بعض ارادل و اشرادن کندولرینی محافظه اتمک ایستیان کبار زاده لر لفظا یکچیری
اولوب و علوفه چیقدیغی وقت قشله لره کیتد کلرنده الدقلری علوفه بی کاملاً ینه قشله لرده
براغوب عودت ایدرلر ایدی .
یوقاریده حکایه اولندیغی وجهله پادشاه وقت برنجی بلوکک بولداش لرندن اولوب اسم

همایون مذکور بلوکک دفترنده بلالقب یعنی احمد بن محمد دیو محرر ایدی .
موجب چیقدیغی کونک ابرتسی کونی پادشاه یکچیری اغاسی قیاقشده و قرنا ی شهر یاری
دخی یکچیر یلر هیتشده تبدیلاً برنجی بلوکک قشله سنده کی دارة مخصوصه یه کیدوب
علوفه مقنهلرینی اخذ یوررلر ایدی .

جناب حق روحلرینی تقدیس ایتسون . سلاطین سالفه نك بویه اسملرینی بلالقب بلوکک
دفترینه قید ایتدیرملری و عادی برنفر کی علوفه الملری و یکچیری البسه سی کیلری مثللو
عاداتی کال رغبتله اختیار ایش اولملری دولتک و قایه شان و ناموسی او غورنده فدای جان ایدن
صنف جلیکک معنأ و ماده حاز اولدقلری مراتبک عموم تبعه نظرنده کورنمی مقصدندن
نشئت ایدوب اشته بو کون اورو پاده بولسان حکمدارانک فخری اوله رق مثلاً بر الای
قوماندانلغی قبول ایتلری دخی بو غرضدن ایلرو کلبدیکی درکار ايسه ده انصافله
دوشنیلورسه تسلیم اولنور که سلاطین کرام عثمانیه نك ناملرینی برنفر نامنه مساوی
طوتملریله بر فرقه یا خود بر الای قوماندانلغندن اشغی تنزل ایتماک یئنده بولک فرق
واردر . چونکه اکثر اورو یا حکومتلری قونسیتوسسیونل اولدقلری حالده حکمدارلری
میر الایلقدن اشغی رتبه بی قبول ایتیمورلر .

اوزمانلرک قوانین جار یه سندن بری دخی هر قنغی دولت طرفندن کرک مقیم و کرک موقت بر ایلیچی
کله جک اولسه ایلیچینک پادشاه ايله ملاقاتی کونی مطلقا علوفه دیوانی اوله جغی کونه تصادف
ایتدیر بله رک اجنبیلره ارانه عیشت و شوکت ایدیلور و بودیوان عادیلری کی اولیسوب ایلیچینک
قبولنه مخصوص بعض مراسم علاوه سیله بشقه بر صورتده اجرا اولنوردی .
تشریفات مذکورهنک کرچه عسکر لکه طوقنور بری یوق ايسه ده بونده دخی احوال قدیمه
عسکر یه مزه دار بعض معاملات اولدیغندن تشریفات عتیقه رساله سنه مراجعتله شو
دیوانک مراسمنه عائد اولان قسمنک بعض عبارات زائده سی طی اولنه رق شور اجه عینیه نقل
اولندی .

(ایلیچی ورودنده علوفه توزیعی مراسمی)

صدر اعظم سلوة صبحی باب عالیده ادوار باب دیوانک باب همایوندن دخوللری خبرینی
خبرچی چاوش کتوردکده بیاض اطلاس اوست و قلاوی ایه دیوان بساطلوا سبه سوار
والای قصری الزنده چاوش باشی اغا ايله ایلیچی صدر مشار الیه ک قدومنه منتظر اولدقلرندن
انلرک حداسینه کلندکده چاوش باشی اغایه سلام و یروب طوغری سرای همایونده
اورته قیویه کیدر . بعدالنزول اوست کور کینک صاغ یکنی انه الوب ایچ قیودن کیروب
ابتدا اصول جانلرنده اولان سپاه و سلحدار اغالرینه سلام و یردکده دعاچی چاوش صوت

بلندایله و (علیکم السلام و رحمة الله و برکته) دیورد سلام ایدر . یکچیری اوجاخی
چورباچی اغار یله کتخدایک اورتیه قیونک صاغ جاننده مترقب اولماریله انلره دخی سلام
و یریلور . مقابلهده ایسه قیوجی باشی اغاردن بریسی چاوش باشی اغانک استقبال خدمتی
ادا ایتک اوزره قیوجیلر کتخداسی اغایه مراقتاً سیم عصا یله توقف اوزره اولدقردن
انلره دخی سلام و یرلدکده مومی الیهما اغار عصا یزیره ضرب ایدرک پیش صدراعظمده
دوان اولورلر . مشارالیه اهسته رفتار و طرفینه سلام داده اولهرق ابتداکی سلام
طاشنه واردقردن برخطوه مقداری صاغ جانبه توجه ایله یکچیری اغاسنه سلام و یرلدکده
ینه دعاجی چاوش سلام الور . بعده ایکنجی سلام طاشنه واردقده ینه بر مقدار توجه
ایله عموماً درگاه عالی یکچیریلرینه سلام و یرلر . بودفعه دعاجی چاوش سلام الماز .
بعده طرفینده اولنلره اشارت ایله سلام و یره رک دیوانخانه اوکنه تقرب بیوردقده
مقدم کلوب قبه همایونده قعوداً تشریف آصفانه به مترقب وزرا و صدرین و دفتردار
افندیلره سائرلرینک طشره چاقوب سلام اصوی المری ایچون سقا باشی (بیور)
نداسیله اشارت ایدر . و دیوانخانه قیوسی حداسنه واردقده چاوشباشی اغا ایله قیوجیلر
کتخداسی اغا طاش دیرک یاننده توقف ایتماریله اورتیه لرندن مرور ایدرک برفرده
نگاه التفات ایتمزلر . و طوغری باب السعاده به توجه ایله سلام طاشی حداسنده قالدیرم
اورتیه سنده اولان بیوک یصی طاش اوزرینه واریلوب باب السعاده بی سلاملدقردن
ینه دعاجی چاوش سلام الور . بعده صول طرفه دونیلوب خزینه اوکنده طور انلره
واقلام خلفاسنه و خواجکان افندیلره و بروده طور نلره سلام و یر یله رک قبه همایونه توجه
بیوردقردن طاش دیرک یاننده طوران وزرایه دخی سلام و یرملریله کذالک دعاجی
چاوش سلام الور . بعده مقابلهده چاوش باشی اغا و کالتنی ادا ایدن اغا ایله قیوجیلر
کتخداسی اغایه دخی سلام و یریلوب قبه همایونه توجه بیوردقده ابتدا صاغ طرفه
اولان صدرین محترمین افندیلره سلام و یردکردن کذالک دعاجی چاوش سلام الور .
و صول جانبده طوران دفترداران و توقیع و دفتر امینی و تشریفاتی افندیلره دخی سلام
و یر یله رک قبه همایونه دخول و صدر احکامه قعود بیوریلوب ابتدا وزرایه بعده صدرین
محترمین افندیلره و دفترداران و نشانجی افندی به علی مراتبهم معامله آشنایی
بیورلر .

بعده یاز ایامی ایسه سقا باشی حلواخانه خاصه دن مسک شربت و قیش ایامی ایسه
مسک معجون کتوروب صدراعظم بر مقدار استعمال ایدر . طشره خزینه دار باشی
خزینه قیوسی موم مهورینی و خیمه مهتر باشی اغا قبه همایون خزینه سی موم مهورینی

کتوردرلر . منظور اصفی اولور . واسکی دیوانخانه اوکنده فتح شریف تلاوت اولنور ایکن
مراد بیوریلور ایسه خیمه مهتر باشی اغایه امر و اشارت بیوریلوب میقدادن فدوله
ورئیس الکتاب افندیکن مهتر باشیسی پلاو وزرده کتوروب صدراعظم ایله سائر وزرا
و رجال و علمایه کوستر دکردن انلره بر پارچه الوب تناول ایدرلر . و کاهیمه صدراعظم
فدوله کنک حضور مالینرنده وزن اولنسنی فرمان ایدر . و باش یاز یچی پلاو وزرده دفتر بینی
کتوردکده امرار نظار برله قیونلرینه وضع یاخود تشریفاتی افندی به یرلر . بعده
حسن حال عسکره اشارت ایچون محضر اغا طابق ایله عقیده شکری کتوروب
صدراعظم حضر ترینه و سائر ارکانه و یردیکندن انلره بر مقدار الورلر . واسکی دیوان
نخانه اوکنده تلاوت اولنسان فتح شریف قرائتی تمام اولدقده چونک صدراعظمک
تشریف لردن صکره ایلیچی اورتیه قیوده توقیف ایتدیرلش ا لغله مومی الیهی ادخال
ایچون خبر کیدر . چاوش باشی اغا سیم عصا ایله و چاوشلر کاتبی و امینی قیافتلریله
ایلیچی اوکنه دوشوب اورتیه قیودن دخول و ابتدای سلام طاشنه کلدکده قول کتخداسی
اغایلیچیری طاشنه شور بایه سکر دبردیکی وقت ایلیچینک اتباعی دخی اغای مومی الیهک
مسافر او طهرلی سمتنده کشیده قلنان پرده اردننه آماده ایدیلان طعاملرینه کیدرلر .
ایلیچی دیوانخانه همایونه تقرب ایلدیکی تشریفاتی و ساطیله صدراعظمه اخبار اولدقده
دوات او طه سنه کیدرلر . و قبه همایون طاش دیرکری برابرنده قیوجیلر کتخداسی اغا
دخی سیم عصا ایله قارشو واروب چاوش باشی اغا ایله بر یرینه سلام و یرلر . و ایلیچینک
او کجه دیوانخانه همایون قیوسنه کتوب ایچرو ادخال و ایلیچی نشانجی افندیکنک الت یاننده
وضع اولنان اسکمله به اقعاد ایتدیرلدیکنی ینه تشریفاتی صدر مشار الیه خبر و یردکده دوات
او طه سندن تشریف و صدر احکامه قعود بیوریلور . و اول ساعت چاوش باشی اغا و قیوجیلر
کتخداسی اغا سلامیلوب طشره ده مصالحتلری ایچون متوقف امر اولان ارباب استدا یانته
کیدرلر . ایلیچی به دیوان ترجانی واسطه سیله خوش کلدیکر معامله سی اجرا بیوریلور . بعده
رئیس الکتاب افندی تلخیص کیسه سنی کتوروب پیش اصفی به وضع ایدوب طشره کتدکده
چاوشباشی اغا ایله قیوجیلر کتخداسی اغا ارباب مصالحت اوکنه دوشوب ایچرو کیرلر .
دیوان قوریلوب مصالح عبادر و یت اولنهرق ختام بولدقده خیمه مهتر باشی و کتخداسی و وزنه
دارباشی الرینه بر کیسه الوب دیوانخانه به کوروب تمنا ایدوب کیسه لری صدر مشار الیهک
او کترینه قودقردن وزنه دارلر و خیمه مهتر لری کیسه لری قبه همایون قیوسنه طوغری
دوشوب نصف رتبه به کلدکده رئیس الکتاب افندی اولدیغی محلدن دیوانخانه همایونه
کیروب علوفه استیدانی شعر تلخیصی حضور اصفیده اچوب صدراعظمه عرض

ایلد کړنده الرینه الوب بعدالنظرینه رئیس الکتاب افندی به باغلق ایچون ویررلر .
اوده باغلیوب مهر همایون ایله مهر لئک ایچون مهر همایونی رئیس افندی به تسلیم ایلد .
کازنده قیام بیور یلوب تقبیل برله تسلیم اولنور . و تلخیص مهر لئوب رئیس الکتاب افندی
مهر همایونی عرض ایلد کده ینه قیاما الوب تقبیل اولنور .

بووقت قیوجیلر کتخداسی اغادیوانخانه همایونه کلوب تلخیصی رئیس الکتاب افندی
اخذایله رکاب مستطاب پادشاهی به تقدیم ایدر . علوفه کیسه لری تماماً دوشند کده برکیسه
اچده سی حضور اصفیده بر اچده تخته سی اوزرینه دو کیلوب حضاره کوستریلور . و بو اتاده
تلخیص خط همایون ایله مشرف اورود ایلد کده صدر اعظم استقبال و مهرینی فک ایله افخاماً قرائت
و مقام لرینه قعود ایلدنجه محضر اغا امر اصفی ایله او جا قلوبه خبر ویرر . شو خبر اوزرینه یکچیری
افندیسی ایله قول کتخداسی قبه همایونه کیروب صدر اعظمه متوجهاً و قیاماً توقف و روزنامه
اول دخی توزیع دفتر لریله دخول و بر موجب دفتر اسامی بی قرائت ایدر . و اسمی او قونان اورطه
افراد قوشه رق علوفه لر بی قایشورلر . یکچیری او جانی ختام بولدقده سار او جا قلدده
بومنوال اوزره علوفه لر بی اخذ ایدرلر .

بعده طعام کشیده اولنوب ایلیچی صدر اعظم سفره سنده و سائر معتبر ادملری قیودان پاشا
و دفتر دار و نشانچی افندیلرک سفره لرنده او طور لرلر . طعام ختام بولدقده اسکی دیوانخانه
او کنده ایلیچی به و اتباعنه خلعتلر الباس اولنور ایکن اولا یکچیری اغاسی و صدرین افندیلر
و بعده صدر اعظم و وزرا و دفتر دار و سائر رجال عرضه کیررلر . وزرا ایله صدر اعظم دن بشقه
دفتر دار و رجال دولت حضور همایون دن چیققدن صکره ایلیچی نک دخولنه مساعده بیوریلور .
و کتوردیکی هدیه نک او کنه پیشکشچی اغا دوشه رک عرض قیوسنی طولاشوب خزینه دار
باشی به تسلیم ایدر . خلاصه ایلیچی عرضدن چیققدده اولا و وزرا و اک صکره صدر اعظم دخی
زمینبوس ایدرک عرضدن چیقوب رسم و قاعده مخصوصه سی اوزره هر کس بر لورینه طاغیلور .
ایشته علوفه دیوانک طرز و اصولی بو اولوب علوفه نک مقدار ینه نقل کلام اولنجه
بالاده بیان اولندیغی و جمله او جاغک ابتدای تأسیسنده بهر نفره یومیه بر اچده تخصیص
اولنمشیکن صکره لری اوج اچده و یک تاریخ لرینه قریب زمانلرده بش اچده چیقوب انجق
سفرلرده مظفریت عظیمه واقع اولدقجه و بعضاً سفره کیدیلور ایکن اردوی همایونده موجود
بولنان یعنی قشله لرنده قوریچی نامیله قالیانلره بر ایکیشر اچده ترقی و بریله کلدیکی جهتله بعض
امکدار انک علوفه سی ترایداتمش و بوجهته علوفه نفقات برسیاقده اولیوب متخالف المقدار
بولنمشر .

برده قلاع متینه اوزرینه هجوم اولتی و یا بوکا مقیس مخاطره لی ایشلرده استخدام قلمتی

ایچون اوچر بشر اچده ترقی و عدیله ایستک ایدن یکچیر یلر بو مثللو جان و باش بازار لغنه
جذب اولنور ایدی . و بونلر سردن یکدی ودال قلیح نامیله یاد اولنور ایدی که زمانه تعبیر نجه
فدایی دیمکدر . بونلردن صاغ قالا نلری اشبو ترقی موعوده به نائل اولدقدن بشقه امتیاز
مخصوص اولق اوزره سردن یکدی قلووغی نامیله بر نوع قلووق کیرلر و بونلرک سردن یکدی
اغاسی نامیله برده رئیس لری اولور ایدی .

هر جلوس و قوعنده دخی جلوس بخششی نامیله بهر نفر بر مقدار معلوم اچده الیدیغی کبی
برده عموماً یومیه لرینه ضم اولنور ایدی که اشبو بخششک منشا و مقداری حقیقه کی معلومات
فصل آتیده بیان قلنه حقدر . بوندن ماعدا حدودده و ممالک بعیده ده بر لنان قلعه لرده قاله جق
محافظ یکچیر یلر ایچون مثلاً ایکی سنه خدمت محافظه ده بولتی شرطیله ایکیشر اچده ترقی
و عدیله استک ایدن یکچیر یان بورالر کوندریلور ایدی .

هر سنه بهر نفره کان به نامیله اوتوز اچده ویرلسیده عادت بو اچده نک لذذ مواجیبه برانکه
اعطاسی نظام اقتضاسندن ایدی .
و کذا هر جلوس و قوعنده یکچیری ضابطانندن یا باشیله خلعت بها نامیله بر مقدار
معلوم اچده ویریلور ایدی .

یکچیر یلرک بالاده ایضاح قلندیغی و جمله هر تقدر ککرک جلوس و ککرک هجو ملرده
و یا بحار به به کیریلور ایکن ترقی نامیله علوفه لرینه بر ایکیشر اچده ضم اولنور ایدیسه ده
بو ضم بر امر لفظی اولوب حقیقی دکل ایدی . چونکه مسکو کات عثمانیه نک کیندیکه
ناقص العیار بر حاله کلمسی جهتیله اچده رایچی کیندیکه اشاغیلندیغدن یومیه لرک ترقیسی
اصحابنه فائده بخش اولمز ایدی .

حتی بعض محرراتدن استنباط اولندیغنه کوره ۱۰۰۰ تار یخنده لحم غنمک برقیه سی اوج و نان
عز یزک درت قیه سی اوج اچده به ایکن ۱۱۶۸ ده لحم غنمک برقیه سی اوج سکر اچده به
و نان عز یزک قیه سی درت اچده و روغن زیتک قیه سی اوج بش اچده به ۱۱۸۶ سنه سنده
دخی لحم غنمک قیه سی یکر می درت و نان عز یزک قیه سی الی و روغن زیتک قیه سی اوج اچده
اچده چیقوب و سائر ارزاق و اشیانک فیئاتی دخی بومنوال اوزره ترایدو بوتار یخندن
صکره اسعار کوندن کونه ترقی ایلدیکندن علوفه یه ایدیلان ضم و ترقی لر دن افراد عسا کر
مستفید اوله مز لردی . و حسب الزمان سفاهت و دبدبه ده بر یاندن ایرو لمکله و ویریلان
علوفه نه اسعارک ترقیسنه ونده شو دبدبه به کافی اولماغه باشیلا دیغندن هر کس بشقه
بر طریق معیشت بولمغه مجبور اولمش و بناء علیه یکچیر یلرده اصنافلق ایتمک و ملازمت نامیله
مأمور بتلرده بولتی کبی شیلره قاقشتمشر ایدی .

حاضر ك المانيا بجه يازديغي ايكي جلد كتابده يكيچيريلرك اوتوراق اولنجيه وياتر فيع رتبه اينجه يه قدر علوفدلى يوميه ۴ الى ۷ اجه اولديغي اوتوراكلرك يوميه سي ۷ الى ۳۹ اجه يه قدر بالغ اوله بيلديكي وجلوس وقوعنده وريلان عطيه اوائلده يك جزئي ايكن صكره لى افراد عسكريه نك ممنون اينلسنه مجبور اولنق مناسبيله مذكور عطيه كوندن كونه ارتوب نهايت ادم باشنه برتالردن بردوقه يه اندن دخى اون غروشه چيقدغي و اكر جالس تحت عثمانى اولان شهر يارعالى تبار احوال حربه نتيجه سيله تحته چيتمش ايسه جلوس بخششى ده لا اقل يكره بش غروش اولسى قاعده اتخاذا اولديغي وسردن چكدى قيد اولزدن اول اوج اجه الان بريكچرى سردن چكدى اولدندن صكره اون اوج اجه الوب و اكر كوكلى اوله رق ايكنجى دفعه برده محاربه يه كيدرسه اون اجه ده اعلوفه سنه ضم اينلديكي و بر سردن چكدى ختام محاربه ده قيد حيات شرطيله علوفه سنه نائل اولديغي مذكور اولوب كرك سردن چكديل و كرك اوتوراق اولان يكيچيريلرك علوفه سچون مؤرخ موخى اليه بر حد تعين ايش ايسه ده علوفه لر مختلف المقدار وغير محدود اولديغنه و هر كسك كوردىكي ايشه و ابراز اينلديكي يرارغه كوره علوفه يه نائل اولسى نظامى اقتضاس نندن بولنديغنه و باخصوص سردن چكدى اوله جقره وعد اولنان ترقى كوره چكلى ايشك جسامتنه و اتيله جقلى مهلكه نك درجه خطر ينه كوره اولوب بعضاً اون اجه ترقيه سردن چكدى يازلديغي كى بعضاً دخى مخاطره سى ده ازا اولان خدماتده اوج درت اجه ترقيلو نفرات يازلديغي جهتله بونلرك عمومته بر مقدار محدود تعينى مغاير حقيقتدر .

فصل ثامنده يكيچيريلرك اوقات مختلفه ده اولان قوتلر بنى مابين بر جدول تنظيم اولنديغي كى بو فصلده دخى اشبو مختلف قوتلرك الدقلى علوفه يى مشعر بر جدول تنظيمى لازم كلور سه ده فصل مذ كورده و يريلان جدولده اسملى محرر مؤرخينك بعضيسى يالكزو و رديكمز قوتلرى يازوب او قوتلرك الدينغى علوفه يى ياز مامش اولدقلى نندن يكيچيريلرك وقت بوقت تخلف ايندن قوه موجوده لر ينه كوره الدقلى علوفه يى كوستر بر جدول تنظيمى ممكن اوله مدي .

كرچه مؤرخين مذ كوره دن بعضيسى هم قوه موجوده يى و همده او قوتك الدينغى علوفه مقدار ينى بيان ايتشلر ايسه ده بونلرده مذ كور قوت هيتت مجموعه سنك الدينغى علوفه بر قلم كوستر بلوب قوه مذ كوره يى تشكيل ايند مختلف اورته لو بلوكلرك الدقلى علوفه قلم بقم مفردات و جميله كوستر لمديكنه و اليزده اولان ريمى علوفه دفتر نده ايسه مفردات و تفصيلات مجوئه موجود اولديغنه مبنى دفتر مذ كورك اى روجه شرح و تفصيلى تسبب و فصل اتى ترتيب اولمشدر .

« فصل عاشر »

« علوفه دفتري »

علوفه دفتري نه بين الافراد (كوتوك) و (اسامه) ده دينوردى . دفتر مذ كورك يازيسى سياقت دينلان اصولده اولوب بالخاصه يكيچرى افنديسى طرفندن طوتيلور و بشقه سى قلم قار يشديره مزدى . يكيچر يلره سنه ده ايكيسى بروبرى ايرى ايرى ايكيشر دفعه اولمق اوزره اوج قسط علوفه و يرلديكندن دفتر مذ كورده سنه ده اوج كره باشدن اياغى يازيلوب و بر سنه لك كونه لر بر جلد اعتبار اولنوردى . بودفترك انتظامى حقيقه شايان حيرت و تعجب اولديغندن بر صحيفه سنى فطوغرافله الدير وب كتاب اولك آخري نه علاوه اينلك . دفتر مذ كورك بالاسنده

(ياخى ياعلى يامعين)

عباره سى محرر اولوب اندن صكره

دفتر يكيچريان درگاه على لاذال غالباً ياعلى ياباقى كه كوچكان درويشان و غازيان مجبان حضرت سلطان حاجى بكتاش ولى قدس الله سره العزيز در مواجب رشن لسنه ۱۰۳۳ جاعت

يكيچريان درگاه على در زمان خسرو افاغاي يكيچريان درگاه على در زمان حضرت مالقوج افندى كاتب يكيچريان درگاه على

بلوك

محمد كئخدای يكيچريان درگاه على

سرلوحه سى مسطور اولديغي كى دفترك ارقه سنه دخى صورتى آتیده محرر كلبانك يازيليدن:

« اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم دعا ايدهم الله تعالى حضرتلر نك برلكى اچون . خاتم النبیین حضرت محمد المصطفى نك صلى الله تعالى عليه وسلم يالكمنور مطهر عزيز و شريف و لطيف روح شريفلى چون . اولادى چون . اجاعى چون . چهار يار كزين ارواچى چون . تبع تابعين ائمه مشهدين ارواچى چون . كلش كچمش انبيا و اولياء عظام و مشايخ كرام سيدالسادات روح شريفلى چون . باقى علماء و مشايخ كرام سلامتلى چون . قطب عالم سلطان حاجى بكتاش ولى قدس الله سره الله العزيز حضرتلر نك روح شريفلى

ایچون . رضوان الله تعالى عليهم اجمعين . سرری و همت عالیلهری اوزر لریمزه و اوزر لر
 یکره حاضر و ناظر اولقلغیچون . سلاطین ماضین ایچون . حالا عزتو سعادتلو پادشاه
 عالم پناه حضرتلر نیک عمر و دولتی یوما فیوما زیاد بر زیاد اولقلغیچون . عساکر اسلام
 هر زیمه متوجه اولور لر سه منصور و مظفر اولوب اعداء دین حور و حقیر اولقلغیچون
 انا حضرتلر نیک سلامتلیک ایچون . عمر و دولتی یوما فیوما زیاد بر زیاد اولقلغیچون . و بو صدر دن
 گلش یکمیش کاتین ماضین ایچون . حالا افسندی حضرتلر نیک سلامتلیک ایچون . عمر
 و دولتی یوما فیوما زیاد بر زیاد اولوب توابعی و لواحق ایله دائماً صلواتده و سلامتده اولقلغیچون .
 و بو مقام دن گلش یکمیش خلیفه لریمز ارواحیچون . و حالا خلیفه لریمز کوکلری مراد ایچون .
 دوام دین دولت ایچون دفع بلا ایچون . رد قضا ایچون . حضور حاضران ایچون .
 و رضای حبیب الله ایچون . جل و علی فاتحه »

ایشته بودما و بالاده مذکور سر لوحه دن صکره اصل اسامه دفتری باشلار که بود دفتر
 طولانی ایکیشر صحیفه لی بر طاق طبقات دن مرکب اولوب بهر صحیفه نیک عرضی اون
 درت ساتیمتیه و طولی درت ساتیمتیه در .
 چاعت و بلو کلیرده هر صحیفه نیک عرضنه طوغری اون اسم و طولانی اون بر صره اولغله
 بر صحیفه ده یوز اون اسامی موجود بولنور . سکا نلرده ایسه صحیفه نیک الدینی قدر اسم
 یازیلور .

هر اورته و یا بلوک باشلادقه چور باجیسی اسمی ایله مذکور اورته نیک اسم مخصوصی
 وار ایسه اول اسم . یوق ایسه یا لکر بلوک و یا چاعت یا خود سکیان رقی قونیلور .
 و اورته ختام بولجه یه قدر صحیفه باشلر نیک کنارینه مذکور رقم و ضمه نه دوام ایدیلور .
 مذکور او طه نیک او طه باشی واسکی و سقا و وکیل خرج کی ضابطانک ایسامیسی
 موجود اولدیغندن بونلرک یا علوفه لری افراد اراسنده بعض کونا اشارات ایله محرو و یا
 بشقه دفترده مرقم اولدیغی ظن اولنور . برده هر بلوک و یا چاعت و سکیان کونیه سی
 باشلار ایکن الک باشده مثلاً ۶۴۷ کی بر رقم محرو اولوب بو عددک نه دیمک اولدیغی
 اکلامی ایچون او بلوک و یا چاعت و یا سکیان بلوک کنده موجود اسامی تعداد اولندقه
 بولنان اسامی عددی مجموعی بو عدد دن زیاده گلش و انجق قوروجی و متقاعد مجموعی
 طرح و تنزیل اولندقه حاصل طرح بو عدد بهش اون عدد قدر کسک اوله رق تقرب
 ایلدیکی و شو نقصانک وفات ایلنر و یا مأموریتیه کیدنلر دن نشئت ایلدیکی
 مأمول بولنش اولغله عدد مذکورک قوروجی و متقاعد وقوت و مأمور اولانلر دن
 بشقه اورته نیک صرف موجود حاضری اولدیغی مأمولدر .

ریستمته

اسامی یعنی تقرات کینه لری بعضاً (محمد حسن) کی نقرک اسمیله پدر نیک اسمی
 و بعضاً (علی انقره) و (بکتاش مناستر) مثلاً یا لکر نقرک آدی ایله مملکتک نامی
 بر لکده اوله رق مقید اولوب و هر کینه الته مذکور نقرک علوفه یومیه سی مقداری سیاق
 عددیله تحریر اولنمشدر . [۱]

هر کینه نیک اوزرنده اگر صاحب کینه قوروجی ایسه قوروجی یازیلور . بعض
 کینه لر اوزرینه شرح ایله لا اشارتی چکلمشدر که علامت مذکوره غیر موجود یا خود کینه .
 لری علوفه حسابنه غیر داخل اولانلری ارئه ایتکه مخصوص ظن اولنور . و کذا
 - رفت بخدمت کتخدا بک - دانشمند - ملازم کاتب یکچیریان درگاه عالی - خلیفه
 درکار خانه - کی مشروحات متعدده دخی واردر . بعض کینه لر اوستنده ص و ش
 حرفلری کوریلوب بونلرکده علوفه حسابنه ادخال اولدیغی دفترک معاینه سیله اکلش
 ایسه ده نه دیمک اولدیغی نیک و اکلامق و کذا کینه لر اوستنده اولان بعض مشرو-
 حاتک سیاق ایله یازیلیشی غایت قاریشیق اولغله بونلریده اوقومق ممکن اوله مدی .
 هر صحیفه ده اقبه موازی یازیلان بر صره کینه لرک علوفه یه مستحق اولانلری قاج
 کشی ایسه انلرک علوفه یومیه سی مجموعی اوصره کنارینه یازیلوب و مذکور صره ده
 غیر موجود اولملری و یاسا رجه تله علوفه یه مستحق هیچ بر نقر یوق ایسه او صره

[۱] سیاق ارقاننه ارقام عربیه ده دینور . بزه اوچ درلورقم واردر . برسی ارقام
 عربیه و یا خود سیاق ارقامی دیگری ایجد ارقامی و او بری ارقام هندیه در . ارقام عربیه
 بر طاق اشارت مخصوصه دن عبارتدر که بزجه یک معروف اولدیغندن شوراده او اشاراتی یازمق
 استیور ایدک . انجق مطبعه ده بونک قالبری اولیوب یکیدن دو کدیر لیسیده مشکل اولغله
 فطوغرافله بر قطعه صورتنی الیروب اشبو کتاب اولک اخرینه درج ایلدک . ایجد
 حروفنک دلالت ایلدیکی مقادیر ایسه دورقانونیده سولیمش واسکی حساب کتابلریمزده
 کورلش اولان نظم اتیدن معلوم اوله جفندن انک درجیله اکتفا اولندی .

* نظم *

دکله کل ایجد حسابن ای پسر
 کیم الفدن یایه دک بر بر صایر

صای یادن قافه اون اون اکلک پک

قافدن یوز یوز صایلور غینه دک

چون حساب ایجدی ییلدک تمام

علم ضربیده ایله استعمال تمام

حداسنده صفر و وضع اول نور . و نهایت صحیفه نك التنه دخی بهر صحیفه ده حساب اولنان علوفه لری ایله انی الهجق نفراتك یكونی اشعار قنور . و بو حاصل جعه اوصره ده وفات ایتمش و یا مأموریته کیتش و یا علوفه به استحقاق کسب ایتمش اولان افرادك الهجق لری و یا المیه جق لری علوفه ضم و طرح و متقاعدیندن موجود اولان لرك علوفه سیله مقدار تموسلری جمع اولندقدن صکره سکسان بش عددینه ضرب و حاصل ضربده صاعده کی برنجی خانه طی اولندرق مذکور اور تانك او ج ایلق علوفه سی چقار نشدر .

علوفه یومیه نك بویله سکسان بش عددینه ضرب اولنسی بر شهر قرینك بر بری اوستنه یکر می سکز کون سکز ساعت اعتبار اولنسنه جل اولنه پیلور سده صاعده کی برنجی رقك طی اولنسنه بر معنا ویر یله ماش و اولسه اولسه حسابده اساس اولان اقیچه نك دیگر بر جنس مثلاً غروش کی بر سکه به تحویل اولنسی مقصدندن ایلو و کلدیکی مأمول بولنشددر .

هر اورته کنیه سی ختام بولدقدن صکره ایکی درلو کنیه ده اشعار قنوب بونك برنجیسی اوستنه قوروجی و متقاعد لفظلریله بو لفظلرك التنه عدد قوروجی و متقاعد یازلشددر . بو قوروجیلرك عددی اورته کنیه لرنده اوزر لینه قوروجی دیو اشارت ایدیلان کنیه لر مجموعنه توافق ایلدیکندن قوروجیلرك بر خلاصه سی دیمك اولوب و مذکور کنیه لرخی یوقاروده کی کنیه لره داخل اولیان متقاعدین کنیه سی اولدیغی و بونلر کده علوفه لری حسابده ادخال قلدیغی و انجق قوروجیلرك کنیه سیله مقدار علوفه سی داخل حساب ایلدیکندن بونلرك اروجده علوفه دفتر لری وار ایسه ده بو کابزم دسترس اوله مدیغمز ظن اولنور .

ایکینجی نوع کنیه ایسه بر ونهایت ایکی صره کنیه دن عبارت اولنوب کرچه برنجی صره سنك اوستنه کشیده لی بر یازی یازلش ایسه ده اوقونسی ممکن اوله مدی . انجق بو کنیه لرك التنه اولکیلر کی علوفه یومیه لری سیاق ارقامیه یازیلی اولدیغندن بوایکینجی نوع کنیه لرك ده علوفه سزا اولان ملازم و یافدوله خواران اولدیغی مأمول ایلدشددر . ایشته علوفه دفترینه دائر ویره یله جکمز ایضاحات شوندن عبارت اولوب شمدی دفتر مذکور خلاصه سنی یازالم . فقط کوستره جکمز موجود ایله علوفه قوروجی و ملازم و یافدوله خوار و غیر موجود یعنی مأمور اولان افراددن بشقه او جاقده موجود اولان و یا موجود نامی و یریلان افراد ایله متقاعدینه مخصوص اولدیغی شوراده اخطار ایده لم .

الجدول هذا
قسم اول - بلوكات

ملاحظات	نمره	بر قسط علوفه	علوفه یومیه	متقاعد	قورو جی	موجود نظامیسی	موجود
بحر سیاهه مأمور	۱	۴۱۶۹۲۳	۴۶۹۳	۱۲۶	۹۶	۶۲۴	۵۰۴
	۲	۲۳۲۳۱۲	۲۶۳۲	۴۰	۲۱	۳۳۱	۳۰۱
	۳	۰۰۶۵۴۹	۰۰۷۴	۲۳	۱۱	۱۴۱	۰۰۸
	۴	۰۳۸۹۴۵	۱۵۶۶	۳۹	۲۶	۲۱۸	۱۷۱
	۵	۲۶۱۹۶۰	۲۹۶۸	۶۳	۵۶	۳۷۳	۳۰۷
	۶	۹۵۶۶۸۹	۱۱۹۳۳	۲۹۱	۲۱۰	۱۶۸۷	۱۲۹۱
	۷	۰۹۱۸۶۹	۰۱۰۵۲	۲۸	۰۸	۱۴۰	۱۲۶
	۸	۲۳۵۴۱۵	۰۲۶۷۸	۳۲	۳۱	۳۴۲	۳۰۰
	۹	۲۲۷۸۸۷	۰۲۵۷۸	۳۱	۱۳	۳۳۱	۳۱۱
	۱۰	۱۴۱۶۰۰	۰۱۶۰۷	۳۰	۱۷	۲۰۸	۱۷۷
بحر سیاهه مأمور	۱۱	۱۵۲۶۶۲	۰۱۷۳۱	۳۳	۲۷	۲۳۷	۲۰۱
	۱۲	۱۸۰۶۱۲۲	۲۱۵۷۹	۴۴۵	۳۰۶	۲۹۴۵	۲۴۰۶
	۱۳	۱۴۰۲۷۲	۱۵۹۰	۴۳	۲۴	۲۱۴	۱۷۷
	۱۴	۰۹۳۸۱۰	۱۰۶۸	۱۹	۱۳	۱۷۳	۱۲۱
	۱۵	۱۱۰۶۲۵	۱۲۶۰	۱۵	۱۰	۱۶۵	۱۴۲
	۱۶	۲۴۱۱۶۲	۲۷۳۶	۷۲	۳۷	۳۵۸	۳۰۶
	۱۷	۱۰۷۶۱۶	۱۲۲۵	۳۱	۰۵	۱۶۹	۱۴۶
	۱۸	۲۴۹۹۶۰۷	۲۹۴۵۸	۶۲۵	۳۹۵	۴۰۲۴	۳۲۹۸
	۱۹	۱۴۵۱۴۰	۱۶۵۱	۲۶	۱۲	۱۴۵	۲۰۰
	۲۰	۱۱۱۰۶۷	۱۲۶۱	۵۴	۳۳	۲۰۰	۱۴۴
بحر سیاهه مأمور	۲۱	۱۳۰۵۳۷	۱۴۸۵	۴۱	۲۵	۲۴۶	۱۷۰
	۲۲	۱۲۴۷۸۵	۱۴۱۵	۲۵	۰۹	۱۷۷	۱۶۰
	۲۳	۱۲۴۱۶۵	۱۴۰۷	۲۹	۲۰	۲۲۸	۱۵۶
	۲۴	۳۱۳۵۳۰۱	۳۶۶۷۷	۸۰۰	۴۹۴	۵۰۲۰	۴۱۲۸
	۲۵	۰۸۸۹۴۲	۱۰۱۳	۱۴	۱۱	۲۲۱	۱۱۸
	۲۶	۱۲۱۴۲۲	۱۳۸۱	۵۱	۲۳	۲۰۰	۱۶۳
	۲۷	۳۰۴۴۴۰	۳۴۴۰	۸۷	۳۰	۴۳۱	۳۹۵
	۲۸	۱۳۴۳۴۳	۱۵۳۹	۳۱	۱۹	۲۲۶	۱۷۷
	۲۹	۲۰۶۳۸۲	۲۳۳۲	۳۹	۲۰	۳۰۴	۲۷۳
	۳۰	۳۹۹۰۸۳۰	۴۶۳۸۲	۱۰۲۲	۵۹۷	۶۴۰۲	۵۲۵۴
بحر سیاهه مأمور	۳۱	۹۵۷۵۳۰	۱۷۸۰	۳۴	۲۴	۲۲۸	۲۰۰
	۳۲	۱۲۶۵۵۵	۱۴۳۰	۳۸	۲۷	۲۰۱	۱۶۴
	۳۳	۲۲۹۸۳۴	۲۵۹۷	۴۶	۲۳	۳۲۷	۲۹۳
	۳۴	۰۳۱۸۶۰	۰۳۶۲	۲۹	۱۳	۱۶۷	۰۴۱
بحر سیاهه مأمور	۳۵	۱۴۶۰۲۵	۱۶۵۸	۲۱	۱۳	۲۲۴	۱۹۲
	۳۶	۵۴۸۲۶۳۴	۵۴۲۰۹	۱۱۹۰	۶۹۷	۷۵۴۹	۶۱۴۴

ملاحظات	نمره	برقسط علوفه	علوفه یومیه	متقاعد	قورو جی	موجود نظامیسی	موجود
شتر بان آغانامیله مسمی در	۱	۱۳۳۱۹۲	۱۵۱۴	۳۳	۱۴	۱۸۷	۱۶۸
» » »	۲	۱۲۸۲۶۵	۱۴۵۹	۲۶	۱۳	۱۸۸	۱۶۹
» » »	۳	۱۱۱۱۵۶	۱۲۶۳	۶۷	-۹	۱۶۱	۱۳۹
» » »	۴	۱۸۵۸۵۰	۲۱۰۷	۲۵	۲۱	۲۷۸	۲۳۷
» » »	۵	۱۳۷۶۱۷	۱۵۶۴	۲۶	۱۷	۲۰۷	۱۷۸
		۶۹۶۰۸۰	۷۹۰۷	۱۷۷	۷۴	۱۰۲۱	۸۹۱
کاملاناموجود	۶	۰۰۰۰۹۷	۰۰۷۰	۲۴	۱۲	۲۴۳	۰۰۶
اکثریسی مأموردر	۷	۰۰۸۴۱۰	۰۶۶۶	۱۸	۱۶	۱۶۷	۰۷۶
شتر بان آغانامیله متعاقدر	۸	۱۰۳۹۸۷	۱۱۸۴	۳۵	۱۸	۲۶۷	۱۴۹
	۹	۱۱۰۱۸۲	۱۲۵۱	۲۵	۱۲	۱۵۵	۱۴۲
علوفه حسابنه قوناشدر	۱۰	۰۴۷۳۴۷	۰۵۳۵	۲۳	-۶	۱۴۶	۰۶۶
		۲۰۱۶۶۰۳	۱۱۶۱۳	۳۰۲	۱۳۸	۱۹۹۹	۱۳۳۰
	۱۱	۱۲۹۲۱۰	۱۴۶۰	۳۵	۱۴	۱۰۲	۱۶۸
	۱۲	۱۲۶۷۳۲	۱۴۳۲	۳۲	۱۵	۲۱۳	۱۶۳
	۱۳	۱۱۵۲۲۷	۱۳۰۷	۲۸	۱۲	۱۶۰	۱۳۹
خاصکی نامیله مذکوردر	۱۴	۱۲۶۵۵۵	۱۴۳۰	۳۳	-۹	۱۷۴	۱۵۷
برنفر متقاعدو جود کورسترلشدر	۱۵	۱۹۱۳۳۷	۲۱۷۲	۴۰	۱۴	۲۷۱	۲۲۸
		۲۷۰۵۶۶۴	۱۹۴۱۴	۴۷۰	۲۰۲	۲۹۱۹	۲۱۸۵
	۱۶	۱۲۶۱۱۲	۱۴۳۲	۳۱	۲۲	۱۹۵	۱۶۵
نصق دتونه مأموربولشدر	۱۷	۰۰۰۰۹۵	۰۰۷۰	۱۹	۱۵	۱۲۶	۰۰۷
	۱۸	۰۴۷۱۷۰	۵۳۳	-۹	-۸	۱۴۸	۰۶۳
	۱۹	۰۷۹۱۱۰	۸۶۱	۱۳	-۷	۱۰۷	-۹۴
اکثریسی اگری پدمأموردر	۲۰	۰۵۷۵۲۵	۸۵۱	۲۲	-۸	۱۲۴	-۷۵
		۳۰۱۶۱۷۶	۲۳۱۶۱	۵۶۴	۲۶۲	۳۶۱۹	۲۵۸۹
	۲۱	۰۰۰۸۸۷	۰۵۷۹	۱۶	۱۷	۱۵۸	۰۶۸
سرتشکی نامیله مذکوردر	۲۲	۱۵۸۴۱۵	۱۷۹۰	۱۷	۱۵	۲۱۲	۱۸۶
قصوری بحرسیا هه مأموردر	۲۳	۰۰۰۶۷۵	۰۰۰۹	۲۸	۱۴	۱۰۱	۰۰۱
	۲۴	۰۸۰۰۳۵	۰۹۱۱	۱۲	۱۲	۱۲۰	۱۰۴
	۲۵	۱۰۱۵۹۸	۱۱۵۵	۲۳	-۲	۱۵۲	۱۳۱
		۳۴۰۸۲۸۶	۲۷۶۰۵	۶۶۰	۳۲۲	۴۳۶۲	۳۰۷۹
برنفر متقاعدو جود کورسترلشدر	۲۶	۱۱۴۶۰۷	۱۲۹۸	۲۲	-۹	۱۶۵	۱۵۲
	۲۷	۱۱۲۸۳۷	۱۲۸۱	۳۲	۱۱	۱۶۸	۱۴۳
امام حضرت آغانامیله مذکوردر	۲۸	۱۱۴۰۸۰	۲۰۸۴	۱۶	۱۶	۲۶۰	۲۳۸
عشق شتر بان آغانامیله مذکوردر	۲۹	۱۴۴۶۹۷	۱۶۴۳	۲۵	۱۸	۲۱۵	۱۸۲
قصوری بحرسیا هه مأموردر	۳۰	۰۰۰۰۰۰	۰۰۳۶	-۷	-۸	۱۸۵	۰۰۸
		۳۸۹۴۵۰۷	۳۳۹۴۷	۷۶۲	۳۸۴	۵۳۵۵	۳۸۰۲

ملاحظات	نمره	برقسط مواجب	علوفه یومیه	متقاعد	قورو جی	موجود نظامیسی	موجود
		۵۴۸۲۶۳۴	۵۴۲۰۹	۱۱۹۰	۶۹۷	۷۵۴۹	۶۱۴۴
درت نفر متقاعد موجود	۳۱	۱۱۵۷۵۸	۱۳۱۵	۲۲	۳۶	۲۳۳	۱۴۸
بر » » »	۳۲	۱۵۳۷۲۴	۱۷۴۷	۲۵	-۸	۲۷۲	۲۰۳
جای کینخدا نامیله در	۳۳	۱۳۶۶۴۴	۱۵۴۴	۴۶	۲۴	۲۰۷	۱۷۴
	۳۴	۱۳۴۹۶۲	۱۵۳۴	۱۶	۳۲	۲۱۴	۱۶۴
برنفر متقاعد موجود	۳۵	۰۹۱۱۵۵	۱۰۳۶	۲۳	۱۴	۱۸۵	۱۲۴
		۶۱۱۴۸۷۷	۶۱۳۸۵	۱۳۲۲	۸۱۱	۸۶۶۰	۶۹۵۷
کذا	۳۶	۱۹۵۸۳۱	۱۸۵۵	۴۳	۱۸	۲۸۸	۲۶۴
	۳۷	۲۱۲۴۰۰	۲۴۱۴	۵۵	۳۷	۳۱۸	۲۶۹
بحرسیا هه مأمور	۳۸	۰۱۳۱۸۶	-۱۴۹	۴۹	۲۶	۳۶۲	-۲۰
	۳۹	۱۷۴۶۱۰	۱۹۸۳	۳۸	۳۲	۲۶۵	۲۲۴
	۴۰	۱۰۸۷۶۶	۱۲۳۷	۳۴	۲۱	۱۶۹	۱۳۷
		۶۸۱۹۶۷۰	۶۹۰۲۳	۱۵۴۱	۹۴۵	۱۰۰۶۲	۷۸۷۱
	۴۱	۰۹۵۴۹۱	۱۰۸۷	۵۸	۲۳	۲۰۵	۱۲۴
اویج نفر متقاعد موجود	۴۲	۱۸۶۴۶۹	۲۱۱۷	۳۶	۱۹	۲۵۰	۲۲۶
	۴۳	۱۲۶۳۷۸	۱۴۳۶	۱۸	۱۲	۲۰۷	۱۵۸
بش نفر متقاعد موجود	۴۴	۲۳۵۹۱۴	۲۶۷۶	۴۵	۲۹	۳۵۱	۳۲۰
	۴۵	۱۷۵۷۶۱	۱۹۹۶	۷۶	۵۴	۴۰۷	۲۲۵
		۷۶۳۹۶۸۳	۷۸۳۳۵	۱۷۷۴	۱۰۸۲	۱۱۴۸۲	۸۹۲۴
	۴۶	۳۱۱۶۹۷	۳۵۳۲	۴۸	۳۸	۴۷۷	۴۱۵
	۴۷	۰۹۷۵۲۷	۱۱۰۵	۱۴	-۹	۱۳۳	۱۲۰
	۴۸	۱۰۷۵۲۷	۱۲۲۰	۳۰	۱۶	۱۶۸	۱۴۱
	۴۹	۱۳۴۵۲۰	۱۵۲۵	۴۷	۱۶	۱۹۸	۱۶۶
	۵۰	۱۶۶۸۲۲	۱۹۰۲	۴۳	۲۵	۲۵۳	۲۱۵
		۸۴۵۷۷۷۶	۸۷۶۱۹	۱۹۵۶	۱۱۸۶	۱۲۷۱۱	۹۹۸۱
	۵۱	۲۳۷۶۲۲	۲۲۹۶	۵۰	۳۶	۴۱۲	۳۶۰
	۵۲	۱۶۷۲۶۳	۱۴۴۵	۴۱	۲۵	۲۰۴	۱۶۴
	۵۳	۱۶۷۴۴۲	۱۸۹۷	۴۱	۳۸	۳۰۰	۲۰۷
برنفر متقاعد موجود	۵۴	۱۹۳۸۱۵	۲۲۰۲	۳۳	۱۶	۳۰۰	۲۵۲
	۵۵	۱۶۴۸۷۵	۱۸۶۸	۴۴	۲۸	۲۵۶	۲۱۲
		۹۳۸۸۷۹۳	۹۷۷۲۷	۲۱۶۵	۱۳۲۹	۱۴۱۸۳	۱۱۱۷۶
	۵۶	۴۷۷۱۰۲	۵۷۰۴	۸۲	۶۰	۶۸۴	۵۹۱
تعلیم خانه جیان نامیده	۵۷	۱۹۶۴۷۰	۲۲۲۸	۳۸	۴۱	۲۹۶	۲۳۵
	۵۸	۱۳۲۰۴۲	۱۴۹۲	۳۱	۲۲	۱۹۳	۱۶۱
	۵۹	۰۹۸۶۷۷	۱۱۲۰	۱۹	-۹	۱۷۴	۱۲۴
	۶۰	۱۹۱۹۵۶	۲۱۶۹	۳۷	۲۱	۲۷۹	۲۵۰
	۶۱	۱۶۹۹۲۰	۱۹۲۸	۲۴	۲۲	۲۶۷	۲۳۱
		۱۰۶۵۴۹۶۰	۱۱۲۳۶۸	۲۳۹۶	۱۵۰۴	۱۶۰۷۶	۱۲۷۶۸

ایشته امتش بر بلوکلک موجود نظامیسی ۱۶۰۷۶ اولوب بوکاموجود وغیر موجود متقاعدین یعنی ۲۳۹۶ نفر دمی ضم اولندقدده جعا ۱۸۴۷۲ اولور که بونده لازمین خارج اولوب و بونلرده ۸۲۸ نفر اولنقله اوده جمع ایدلرکده ۱۹۳۰۰ نفره بالغ اولور

ملاحظات	نمره	برقسط علوفه	علوفه یوبه	مقاعد	قورو بی	موجود نظامی	موجود
		۳۸۹۴۰۰۷	۳۳۹۴۷	۷۶۲	۳۸۴	۵۳۰۰	۳۸۰۲
	۳۱	۱۰۸۸۰۰	۱۲۳۸	۲۰	۱۱	۱۰۳	۱۴۰
	۳۲	۱۱۳۹۸۸	۱۲۹۳	۲۲	۴۱	۱۶۴	۱۴۷
شتر بان غا اسمیه مذکور در	۳۳	۱۹۲۷۰۳	۲۱۷۸	۳۰	۱۳	۲۶۶	۲۴۲
اکثریسی اوزرند: ناموجود دیزیلید	۳۴	۰۰۶۱۲۴	۰۶۹۷	۲۰	۱۲	۱۶۹	-۸۴
	۳۵	۱۱۳۲۸۰	۱۲۹۰	۳۱	۱۶	۱۶۰	۱۴۰
		۴۴۲۹۰۰۷	۴۰۶۴۳	۸۹۰	۴۷۷	۶۲۷۲	۴۰۰۰
	۳۶	۱۴۱۱۰۷	۱۶۰۳	۳۱	۱۴	۲۰۰	۱۷۸
	۳۷	۱۲۷۴۴۰	۱۴۴۶	۲۰	۰۸	۱۸۰	۱۶۶
	۳۸	۰۶۱۲۴۲	۰۶۹۸	۲۴	۱۱	۶۶۴	-۸۰
شتر بان نامیه مسمیدر	۳۹	۱۴۳۹۰۱	۱۶۳۶	۳۰	۲۲	۲۲۳	۱۸۱
»	۴۰	۱۶۷۴۴۲	۱۸۹۲	۳۳	۱۳	۲۴۳	۳۱۹
		۰۰۷۰۶۸۹	۴۷۹۱۸	۱۰۳۳	۵۴۰	۷۷۸۷	۰۴۸۴
	۴۱	۰۶۳۳۶۶	۰۷۱۶	۰۹	۰۷	-۸۶	-۷۶
	۴۲	۱۱۳۲۸۰	۱۲۹۱	۲۰	۱۲	۱۰۷	۱۳۸
	۴۳	۱۲۲۱۳۰	۱۳۹۰	۲۰	۱۱	۱۷۷	۱۶۳
بحر سیاهه مامورد	۴۴	۰۰۰۰۰۰	۰۱۰۲	۲۰	۰۹	۱۸۰	-۱۱
	۴۵	۱۰۷۶۱۶	۱۲۲۴	۲۰	۱۷	۱۱۲	۱۳۴
		۰۴۷۷۰۸۱	۰۲۶۴۱	۱۱۴۲	۶۰۱	۸۰۰۴	۶۰۰۶
شتر بان نامیه مسی بحر سیاهه مامورد	۴۶	۰۰۰۰۰۰	۰۰۲۱	۳۳	۱۹	۲۰۰	-۰۲
	۴۷	۱۰۰۸۴۸	۱۷۷۱	۳۴	۱۲	۲۳۰	۱۹۹
	۴۸	۰۸۶۹۰۷	۰۹۸۸	۱۹	۱۶	۱۳۴	۱۱۱
خاصکی نامیه مسمیدر	۴۹	۱۸۷۶۲۰	۲۱۲۸	۴۲	۳۳	۲۷۰	۲۲۷
	۵۰	۱۰۱۰۶۷	۱۱۴۷	۲۴	۱۰	۱۹۶	۱۴۳
		۶۰۰۸۰۲۳	۰۸۶۹۶	۱۲۹۴	۶۹۶	۹۰۴۴	۶۶۸۸
اولونیده مامورد	۵۱	۰۱۳۳۰۰	۰۹۳۰	۱۱	۱۰	۱۲۱	۱۰۰
	۵۲	۱۱۲۳۹۰	۱۲۷۴	۱۳	۱۴	۱۶۹	۱۴۷
بحر سیاهه مامورد	۵۳	۱۶۴۱۶۲	۰۷۲۸	۲۱	۱۳	۴۹۶	-۹۰
»	۵۴	۰۰۰۰۰۰	۰۰۱۹	۱۹	۱۴	۲۰۴	-۰۲
	۵۵	۰۰۰۰۰۰	۰۰۰۰	۳۱	۰۲	۱۸۳	-۰۰
		۶۲۹۷۳۸۰	۶۱۶۰۲	۱۳۸۹	۷۰۴	۱۰۴۱۷	۷۰۲۷
شتر بان غا نامتددر	۵۶	۰۹۰۰۸۰	۱۰۸۹	۲۹	۱۱	۱۴۱	۱۲۰
»	۵۷	۰۰۰۰۰۰	۰۴۹	۰۷	۱۳	۲۶۴	-۰۱۱
بحر سیاهه مامورد	۵۸	۹۸۶۴۶۴	۹۸۰	۲۰	۱۴	۱۱۶	۱۰۱
	۵۹	۰۸۶۸۳۰	۹۸۰	۳۳	۱۴	۱۸۰	۱۱۶
		۷۴۶۶۲۰۹	۶۴۷۶۰	۱۴۷۸	۸۰۶	۱۱۱۱۸	۷۳۸۰

ملاحظات	نمره	برقسط علوفه	علوفه یوبه	مقاعد	قورو بی	موجود نظامی	موجود
		۰۰	۳۰	۰۳	۰۰	۳۰	۳
شوا یکی خاند صولاق جماعتی کوسترد	۶۰	۰۰	۳۰	۰۳	۰۰	۳۰	۳
	۶۰	۱۰۶۷۴۶	۱۱۹۴	۴۰	۰۴	۲۶۴	۱۳۰
کذا	۶۱	۰۰	۰۰۰۴	۰۰	۰۰	۱۰۱	-۰۰۴
	۶۱	۱۲۸۶۷۹	۱۴۱۰	۷۷	۰۴	۲۹۰	۱۰۷
کذا	۶۲	۰۰	۰۰۰۳	۰۲	۰۰	۱۰۱	-۰۰۳
	۶۲	۱۳۹۴۸۰	۱۰۷۳	۶۶	۰۵	۳۰۳	۱۷۹
کذا	۶۳	۰۰	۰۰۰۹	۰۰	۰۰	۱۰۱	-۰۰۱
	۶۳	۳۷۴۹۰۰	۴۲۹۶	۱۸۸	۱۰۳	۱۰۹۹	۴۸۱
زغرجیان سواری نامیه مسمیدر « پیاده »	۶۴	۱۹۹۷۴۰	۲۲۷۲	۷۰	۳۱	۳۸۱	۲۶۳
	۶۴	۰۰	۰۰۶۹	۰۰	۰۰	۰۳۰	-۰۰۳
سکبان سواری نامتددر	۶۵	۲۱۴۷۸۹	۲۳۶۸	۵۳	۴۲	۳۱۸	۲۴۳
	۶۵	۰۰	۰۰۰۹	۰۰	۰۰	۰۴۴	-۰۰۳
		۷۸۹۴۳۴	۹۰۷۳	۳۱۶	۱۷۶	۱۹۷۸	۹۹۴

قسم رابع - سکبان

	۱	۰۰	۰۰	۳	۲	۵۱	۰۰
	۲	۴۵۱۳۰	۵۱۶	۴	۱	۶۰	۵۷
	۳	۰۰	۰۰	۶	۲	۴۴	۰۰
	۴	۰۰	۰۰	۸	۰	۹۴	۰۰
	۵	۰۰	۰۰	۳	۱	۴۳	۰۰
	۶	۴۵۱۳۰	۵۱۶	۲۴	۱۱	۲۹۷	۵۷
	۷	۰۰	۰۰	۰	۲	۳۰	۰۰
	۸	۰۰	۰۰	۰	۰	۳۰	۰۰
	۹	۰۰	۰۰	۷	۴	۵۴	۰۰
	۱۰	۰۰	۰۰	۳	۲	۷۲	۰۰
	۱۱	۰۰	۰۰	۴	۳	۸۱	۰۰
	۱۲	۴۵۱۳۰	۵۱۶	۴۸	۲۲	۵۶۹	۵۷
	۱۳	۰۰	۰۷	۴	۰	۴۹	۰۰
	۱۴	۰۰	۰۰	۰	۱	۸۸	۰۰
	۱۵	۰۰	۰۷	۰	۴	۵۵	۰۰
	۱۶	۰۰	۰۰	۰	۴	۸۸	۰۰
بحر سیاهه ماسور کوستر مشدر	۱۷	۰۰	۰۰	۰	۲	۳۳	۰۰
اکثریسی اگری مامورد	۱۸	۴۵۱۳۰	۵۰۱	۷۰	۳۱	۸۸۲	۵۹
	۱۹	۰۰	۰۰	۸	۱	۰۵۵	۰۰
کاتب سکبان نامتددر	۲۰	۰۰	۰۰	۶	۶	۱۰۳	۰۰
کتخدای سکبان نامتددر	۲۱	۰۰	۰۰	۳۹	۲۲	۲۰۴	۴۰
	۲۲	۰۰	۰۰	۳	۱	۰۴۴	۰۰
	۲۳	۰۰	۰۰	۲	۰	۰۴۸	۰۰
		۴۵۱۳۰	۵۹۶	۱۲۸	۶۱	۱۳۳۶	۶۴

ملاحظات	نرو	بر قسط علوفه	علوفه یومیه	متقا عد	قوروجی	موجود نظامیسی	موجود
		۴۵۱۳۵	۵۹۶	۱۲۸	۶۱	۱۳۳۶	۶۴
	۲۱	۸	۵	۴۸	۰۰
	۲۲	۸	۲	۵۸	-۱
	۲۳	۸	۰	۴۸	۰۰
	۲۴	۷	۵	۸۶	۰۰
	۲۵	۱۲	۱۱	۶۸	۰۰
		۴۵۱۳۵	۶۰۶	۱۶۸	۸۴	۱۶۴۴	۶۵
نیشد مأمور	۲۶	۳	۳	۷۸	۰۰
کنیز او سنده لاشا تی وارد	۲۷	۴	۱	۸۴	۰۲
» » » »	۲۸	۲	۲	۵۴	۰۰
» » » »	۲۹	۱۲	۲	۷۴	۰۰
» » » »	۳۰	۱	۳	۴۵	۰۰
» » » »		۴۵۱۳۵	۶۲۵	۱۹۰	۹۵	۱۹۷۹	۶۷
» » » »	۳۱	۳	۲	۳۵	۰۰
» » » »	۳۲	۱	۴	۱۵۵	۰۰
سرشکاری نامیده در	۳۳	۵	۳	۸۴	۰۰
» » » »	۳۴	۳	۱	۸۵	۰۰
		۴۵۱۳۵	۶۲۵	۲۰۲	۱۰۵	۲۳۳۸	۶۷
قسمت خاص - بقیه جاعت من (۶۶) الی (۱۰۱)							
خاصکی نامنده در	۶۶	۱۹۳۰۲۵	۲۱۹۹	۵۰	۳۶	۲۹۲	۲۴۷
خاصکی نامنده در	۶۷	۱۵۸۰۶۱	۱۷۹۴	۴۱	۲۲	۲۴۶	۲۱۶
طوز ناجی نامنده در	۶۸	۱۷۸۷۷۵	۲۰۳۹	۴۸	۴۱	۲۸۰	۲۲۱
	۶۹	۰۷۹۶۵۰	۰۹۰۷	۲۱	۱۰	۱۹۸	۱۱۷
	۷۰	۰۸۵۱۳۷	۰۹۶۹	۲۲	۱۲	۱۲۷	۱۰۹
		۶۹۴۶۴۸	۷۹۰۸	۱۸۲	۱۲۱	۱۱۴۳	۹۰۲
سکسونجی نامنده در	۷۱	۲۳۴۰۸۲	۲۶۵۳	۵۹	۳۸	۲۴۷	۲۸۳
	۷۲	۱۲۹۲۱۰	۱۴۶۷	۲۱	۱۵	۱۸۹	۱۶۶
کفه محافظه سنده مأمور	۷۳	۱۹	۰۴	۱۱۲
اکثریسی استرغونده مأمور در	۷۴	۰۳۷۱۷۰	۰۴۲۴	۶	۰۵	۰۸۸	۰۴۲
	۷۵	۱۳۷۶۲۱	۱۵۷۵	۲۵	۰۹	۲۰۴	۱۷۸
		۱۲۳۲۷۳۱	۱۴۰۲۷	۳۱۲	۱۹۲	۱۹۸۳	۱۵۷۹
	۷۶	۰۷۸۹۴۲	۰۸۹۹	۱۲	۰۸	۱۱۶	۱۰۱
	۷۷	۰۸۰۶۲۷	۰۹۲۷	۲۵	۰۶	۱۱۱	۱۰۳
مجرسیاهه مأمور در	۷۸	۱۷	۰۹	۱۸۳	۰۰۱
	۷۹	۱۴۳۹۰۶	۱۶۴۵	۲۳	۱۲	۱۹۹	۱۸۱
	۸۰	۰۸۹۸۲۷	۱۰۲۳	۳۱	۲۰	۱۳۸	۱۱۰
		۱۶۲۶۰۳۳	۱۸۵۲۱	۴۲۰	۲۴۷	۲۷۳۰	۲۰۷۵

۹۰

ملاحظات	نرو	بر قسط علوفه	علوفه یومیه	متقاسد	قوروجی	موجود نظامیسی	موجود
		۱۶۲۶۰۳۳	۱۸۵۲۱	۴۲۰	۲۴۷	۲۷۳۰	۲۰۷۵
	۸۱	۱۲۶۹۹۷	۱۴۴۴	۰۵	-۹	۱۸۴	۱۶۹
زبرکی نامنده در	۸۲	-۶۱۹۵۰	-۷۰۴	۱۵	۱۸	۱۷۶	-۸۶
	۸۳	۱۰۰۴۴۷	۱۱۴۸	۱۷	۱۳	۱۵۷	۱۲۹
	۸۴	۱۳۱۵۹۹	۱۴۲۹	۲۸	۲۱	۲۰۲	۱۷۳
	۸۵	-۹۰۷۲۲	۱۰۵۰	۲۱	-۶	۱۲۷	۱۱۵
		۲۱۳۷۷۴۸	۲۴۲۹۶	۵۰۶	۳۱۴	۳۵۷۶	۲۷۴۷
شتریان اماننده در	۸۶	۱۴۰۶۳۷	۱۳۰۵	۲۶	۱۴	۱۷۲	۱۴۹
کذا	۸۷	-۶۹۴۷۲	-۷۹۲	۲۴	۱۱	۱۹۶	-۹۵
	۸۸	۱۱۸۵۹۰	۱۳۴۷	۲۸	۱۴	۱۷۰	۱۴۹
	۸۹	۱۳۶۲۹۰	۱۵۴۴	۲۰	-۸	۱۹۹	۱۸۴
	۹۰	۱۳۶۵۷۵	۱۵۶۶	۲۱۵	۱۸۷
		۲۷۳۹۳۱۲	۳۰۸۵۰	۶۰۴	۳۶۱	۴۵۲۸	۳۵۱۱
سرتفکی نامنده در	۹۱	-۵۷۰۸۲	-۶۵۱	۲۵	-۹	۲۱۲	-۷۳
	۹۲	۱۰۱۳۳۲	۱۱۵۲	۲۰	-۸	۱۴۲	۱۳۰
	۹۳	-۹۵۷۵۷	۱۰۹۱	۱۴	۱۰	۱۳۲	۱۱۸
کفد قلمه سنده مأمور در	۹۴	۲۰	-۸	۱۶۷
شتریان اماننده در	۹۵	۱۳۲۱۳۰	۱۵۰۲	۴۱	۲۲	۱۹۲	۱۶۰
		۳۱۲۵۶۱۳	۳۲۲۴۶	۷۲۴	۴۱۸	۵۳۷۳	۳۹۹۲
	۹۶	-۸۹۲۹۶	۱۰۱۹	۱۶	۱۴	۱۳۳	۱۱۵
شتریان اماننده در	۹۷	۱۰۳۴۶۰	۱۱۸۷	۱۳	-۹	۱۴۶	۱۳۲
	۹۸	۱۴۸۵۰۵	۱۶۹۵	۲۱	۲۰	۲۲۰	۱۹۶
	۹۹	۱۲۳۰۱۵	۱۳۹۰	۲۰	-۹	۱۶۳	۱۵۴
	۱۰۰	۱۲۰۴۵۵	۱۳۷۰	۱۳	۰۵	۱۶۲	۱۵۱
۴۱۹۰۷		۳۷۱۰۳۴۴	۳۸۹۰۷	۸۰۷	۴۷۴	۶۱۹۷	۴۷۴۰
	۱۰۱	۷۱۷۰۸	۰۸۲۴	۹	۰۶	۱۰۲	۹۲
جاعت متقا عدین اغایان او جاق		۶۲	..
جاعت نو فندیران که جده جیان		۰۴۳۳۶	۰۰۴۹	۶۸	۰۸
جاعت تبار و تجمیان درگاه عالی		۲۱	..
		۳۷۸۶۳۸۸	۳۹۷۸۰	۸۱۶	۴۸۰	۶۴۵۰	۴۸۴۰

۴۷۸۰

۴۸۱

خلاصه دفتر

ملاحظات	برقسط غلوفه	غلوفه یومیه	متقاعد	قوروجی	موجود نظامی	موجود
آغا بلو کبری عدد ۶۱	۱۰۶۵۴۹۶۰	۱۱۲۳۶۸	۲۳۹۶	۱۵۰۴	۱۶۰۷۶	۱۲۷۶۷
جاعت من ۱ الی ۵۹	۰۶۴۶۶۲۵۹	۰۶۴۷۶۰	۱۴۷۸	۰۸۰۶	۱۱۱۱۸	۰۷۳۸۰
جاعت من ۶۰ الی ۶۶	۰۰۷۸۹۴۳۴	۰۰۹۰۷۳	۰۳۱۶	۰۱۷۶	۰۱۹۷۸	۰۰۹۹۴
سکبان بلو کبری عدد ۳۴	۰۰۰۴۵۱۳۵	۰۰۰۶۲۵	۰۲۰۲	۰۱۰۵	۰۲۳۳۸	۰۰۰۶۷
جاعت من ۶۶ الی ۱۰۱	۰۳۷۸۱۰۴	۰۳۹۷۳۱	۰۸۱۶	۰۴۸۱	۰۶۲۹۹	۰۴۸۳۲
جاعت متقاعدین آغایان	۰۰۰۰۰۰۰۰	۰۰۰۰۰۰۰۰	۰۰۰۰	۰۰۰۰	۰۰۰۰۶۲	۰۰۰۰۰۰
جاعت تفنکیران	۰۰۰۰۰۴۳۳۶	۰۰۰۰۰۰۴۹	۰۰۰۰	۰۰۰۰	۰۰۰۰۶۸	۰۰۰۰۰۸
جاعت بارونچیان	۰۰۰۰۰۰۰۰	۰۰۰۰۰۰۰۰	۰۰۰۰	۰۰۰۰	۰۰۰۰۲۱	۰۰۰۰۰۰
	۱۸۹۶۱۴۴	۲۲۹۶۰۶	۵۲۰۸	۳۰۷۳	۳۷۹۶۰	۳۳۵۰۰

۲۱۷ ۴۶۵۱۴

۲۶۰۴۸

بوندن اول برنجی قسم جدولک التمه التمش بر عدد آغا بلوکنک موجودینی مین بر خلاصه درج التمش ایدک . شمعی ۱ الی ۱۰۱ جاعتله سکبان بلو کبری خلاصه سنده شورایه یازالم : اشبو یوز بر جاعتک موجود نظامیسی ۱۹۳۹۵ و متقاعدینی ۲۶۱۰ و ملازمینی لدی التعداد ۱۶۶۰ نفر اولغله جلهسی ۲۳۶۶۵ نفر اولور و کذا اوتوزدرت سکبان بلوکنک موجود ۲۳۳۸ و متقاعدینی ۲۰۲ و لدی التعداد ~~تعداد~~ ملازمینی ۱۸۴ نفر اولغله جلهسی ۲۷۲۴ نفر اولور .

اولجه التمش بر بلوکنک دخی موجود نظامیسی و متقاعدینیله ملازمینی مجموعی ۱۹۳۰۰ اولدیغی بیان اولتمش اولغله شو اوج یگون و متقاعدین آغایان او جاق و تفنکیران و بارونچیان موجود نظامیله اولان ۱۵۱ نفرله سکنز نفر ملازمینی که جمعاً ۱۵۹ نفر برینه جمع ایدلدکه یگون غومی ۴۵۸۴۸ نفر چیقار که بو حاصل یگون یکچیری اوجاغنک قوه مجموعة ۴۵۸۴۸ نظامیسی اولمش اولور .

فصل حادی عشر

(جلوس بخششی)

جلوس بخششی هر جلوس وقوعنده مأمورین و عساکره و یریلان انعام پادشاهیدر .

انعام مذکور ایکی درلو ایدی . بریسی افراد عسکر یه نك غلوفه یومیه لینه ضمیمه یولنده اولور . و دیگر یی نه افراد مذکور یه طو پدن بر مقدار معلوم و مقن آنچه اعطا اولنور ایدی .

تخت عالی یه جلوس ایدن هر پادشاه ذی جاهک (قولریمک بخشش و ترقیلری مقبولدر و یرلسون) دیولساناً تصدیق ایتسی و بو تصدیق عسکرک ایشتمی قاضدهدن ایدی .

صنوف عسکر یه دن هر بر یسنک انعامی و ترقیسی مساوی اولیوب مختلف ایدی . از جمله یکچیریلرک بهر نفرینه اوچر ییک و سپاهیلره بیکر و عجمی اوغلانلری افرادندن بهرینه ایکیشر ییک و جبه جی و طویجی یه ده بیکر آنچه و یرلسی قانون ایدی .

ایندی شهر یار جدید لساناً عسکرک بخشش و ترقیلرینی تصدیق بیورد قیلرنده یکچیریلر بر خلقه اولوب باش چاوش اولان ذات یکچیری یولداش لرنندن وفات ایدنلره سلاطین ماضیه عثمانیه ارواحنه و پادشاه جدیدک سعادت و سلامتنه دعا او قور . و یکچیر یلرده یکنز بان امین خوان الورلر ایدی .

اشبو انعام یالکز صنوف عساکره مخصوص اولیوب بلکه یوک و کوچک هر صنف مأمورین ایچی . دولت ره اعطا اولنور ایدی .

از انجمله صدراعظم بولسان ذاته ۳۰۰۰۰ و شیخ الاسلامه کذا ۳۰۰۰۰ و وزیر ایله قاضی عسکرلردن بهرینه بیکریشر و معزول موالیدن بهرینه اون بشر و کبار مدرسینه بشر و صغار مدرسینه اوچر ییک و بعض مشایخه بیکر و دفتر داره بیکر و نشانجی یه اوتوز و چاوش باشی ایله قپوچیلر کتخداسنه اون بشر و رکاب همایون اغالرنندن بهرینه اوزر و متفرقه لره ایکیشر و رئیس کتابه یدی و دفتر خاقانی امینه بش و اوقاف محاسبه جیسی ایله مقاطعه جیلره و تشریفاتی و اناطولی و خراج محاسبه جیلرینک بهرینه اوچر ییک و سار مأمورینه ده مقدار معین و محدود آنچه و یرلسی و بعضیلرینه بوندن بشقه اوابلق اعطاسی اصول متخذه دن ایدی .

اشبو جلوس بخششك فاتح سلطان محمد زماننده تأسيس اولنديغى شونكله
مبتدرکه يادشاه مشار اليهك ايكنجى دفعه جلوسنى متعاقب قرمان بكنك عصيانى
اوزرينه بروسه به بچوب بعده مير مومى اليهك عرض ندامت ودخالتى جهتيهله عودت
يوررل ايكن يول اوزرينه وبرجاي تنكده يكيچير يلر الاي باغليوب درنك ايتديلر .

حادم محمد پاشا ايله طورخان بك « دولتلو پادشاه قوللر بخشش رجا ايدرلر » ديو
يكيچيرينك سبب توقفي بيان ايتلر يله حضرت فاتح اون كيسه اچمه فرمان وتفریق
دراهمله جعيتلريني پريشان ايلديلر .

لكن بو اوضاع سر كشانه لري پادشاهك خاطر يني مغرب ايتكله بر قاچ كوندن صكره يكيچيرى
اغاسى طوغان بكى تاديب وعزل ويايا باشيلريني دخى تنكيل واغالغى مصطفى بكه توجيه
بيوردقلى تاج التوار يخده محرر اولغله وبوتار يخدن اول مذكور بخششك وقوع
توزينه دائر توار يخ تركيه دن تاريخ صافده بخششك بيلديرم بايزيد خانك احداثى ايدوكى
محرر ايسه ده توار يخ سائر ده بو كادائر برصراحت مندرج اولماغله جلوس بخششى دور
فاتحه شو صورت وسيله تأسيس اولمش ديمك اولور .

پادشاهان عظامك تحت عالي به حين جلوسلرنده شكرانه سلطنت اولق اوزره
بندكان سلطنته عطيه واحسان ايتلرينه ديه جك يوق ايسه ده اشبو جلوس بخششى
اولدن محضا مشار اليهم حضراتك بر لطف سنيه لري ايكن صكره لري زور بار زور ايله
وتعبير اخرله بر طاق بغات او عطيه مخصوصه يني قليجى اكلر يله الدقلى اعتقادينه
صامش اولدقلى ناشي جلوس بخششى پادشاهلك بر لطف وانعام مخصوصه سي
هيئتندن چيتمش وبو بخشش اوغورنده برخيلو اختلالر اولمش ايدى .

تاريخ عثمانى بو باده بك چوق دلائل ووقوعات عرض ايدر .
ازجمله سلطان سليمان قانونى سكتوار كبي بر قلعه متينه محاصره سندن هنوز اقطاف
ميوه ظفر بورمدن عازم دارچنان اولش ايدى . صدر اعظم صوقولى محمد پاشا
حضرت شهر يارك خبر وفاتنى طيورميه رق او محار به يي رسیده حد ختام ايلديكى كبي
بر ياندن كوتاهيه ده والى بولنان ولى عهد سلطنت سلطان سليم ثاني به خبر مژده
او چوردى .

ولى عهد مشار اليه بو خبرى الورالز اتارقه سته كلسه رك سرعت تام ايله پاي تخت دولته
مواصلت بيوروب رسم يعنى اجرا ايتدير دكن صكره بلغراد دن او ته به
وارديلر .

اردو ايسه ذاتا سكتواري المش وعودته مته بولمش اولغله همان عودت ايدوب

قرق سكر سنه كندولرينه سفر وحضرده هم قوماندان وهم پادشاه اولان قانونى كبي
ر شهر يارك جنازه سنى اوكلرينه وناله وافغانلريني موسم حريفك اربوبار انه قاتهرق
بلغرا ده كلديلر .

صدراعظم اتشاي طر يقده حضرت سليمه مفصل عريضه يازوب « قول طاشقه سي
ماتقدمدن اجداد عظامكز قانونى اوزره بخشش وترقيلريني مبارك لسان شريفكردن
ايشتمسى بينلرنده عادت مقررده در . يعنى جله سي ویرلسون مقبول همايونمدر . ديمكزى
ايتترلر . وقديمى قانونلري چاوشلري اللرين قالد يروب اوجاقدن پكن يولداش لرينه وال
عثمان پادشاهلرينه دعار ايدوب جله سي آمين ديرلر كه خيرو برکت دخى بونده در » ديو
عرض الملش ايكن پادشاهك قريبنى شو اخطارى ناچا كورمريه مشار اليه اجرا
ايتدير مامش ايدى .

شهر يار جديد اردوسنى ويدر ينك جنازه سنى استقبال ايدى . قول طاشقه سي ايسه
پادشاهلردن بخشش وترقى سوز يني ايشتمك لرين رفع صوت ايله غلغله ايدوب
« بزم قانون قديممزه رعایت اولنوب بخشش لريم سويلتمدى . نيجه اوله جقدر . »
ديو باغرشديلر . ووزرايه توجيه خطابه « نيچون بوييله ايلديكز . اما صكره زجت
چكر سكر . ينه صوجللى بز اولورز . ايمدى ادر نه وياسراي قپوسنده ينه سز بزمسكز .
خير اوله . بزنى اوليه جق یرى يلورز » ديديلر .

سلطان سليم بو باغريشدن بريوك اختلال چيقاجغنى حس بيورمليزه هر نقدر جلوس
بخششى ویر مشر ايسه ده تمام ویر مدكارندن ویر موجب نظام بخشش وترقيلرينك
وير يله جكنى لسانلرله تصديق بيورمدقلى استانبوله ورودلرنده يكيچير يلر سراي
همايون قپوسنى سد ايلدكدن بشقه برخطوه ايلر ويوروميوب طور طور ديوايلروده
كيلريده طور طور ديلر . پادشاه توقفه مجبور اولدى .

عسكرك اصراي اوزرينه عاقبت صدراعظم « شوكتلو خنكارم بونلر مبارك لسان
شريفكردن ویر كورلريني ايشتمينجه متسبلى اولزلر . عنایت بيورك قنه دفع اولسون »
ديدك لرنده ناچار راضى اوللر يله بخشش وترقيلريني تصديق ايتديلر . وزرا اتلر نه
بينوب « ارتق مرا ديكز اولدى . قپوي اچيك » ديو نیازلر ايلدكجه ايجرودن « بز
ايشتمك » ديو جواب ویر لردي . نهايت اوسته رك شهادتيله باب همايون اچيلوب
كيچه ساعت بر يچقه كوجه سرايه كيرمك مكن اولدى .

اشته شو فقره تاريخيه اوفيق برياره نك باقلميه باقلميه قانفرن حالنه كلديكى كبي محضا
اقبال اچون فدا اولنان بر حقوق سلطنتك صكره لري نصل زور بالقره سبب اولديغنى
بك كوزل كوسترر بر دليل عليندر .

زیرا سلطان مراد ثانی اختیار یله سلطنتی اوغلی فاتح سلطان محمد ترک ایتد کدن صکره وکلانک رأیله تکرار جلوس ایچون جهت عسکر یه بی تطیب ایله کرچه مطلوبه موفق اولش ایسه ده بو قدر جق برشیدن یکچیر یلر کندولرینه بیک اهمیت وبرد کلرندن فاتحک تکرار تخته جلوسنده قرمان اوغلی محاربه سنی وسیله ایدرک جلوس بخششی استیوب الدیلر .

بایزید ثانیکن جلوسنده بو حال تکرار ایدوب یاوز سلطان سلیم مرحوم دخی پدیری مقامنه قاعد اولق ایچون مراد ثانیکن طو تدیعی طریقه سالک اولغله ارتق جلوس بخششی بر قانون و جلوس وقوعنده عطیه دن ماعداتر قی احسانی وحضرت شهریارک لسانلریله اقرار وتصدیق لری بر قاعده یرینه یکد کدن بشقه یکچیر یلر خزیننه نک مضایقه سنی فلان د کلیوب الک مضایقه لی و قتلرده وقوعبولان جلوسلرده بیله بخشش لردن فراغت ایتزلرایدی . حتی برنجی سلطان مصطفی برنجی دفعه ده اوچ آی قدر پادشاهلق ایدوب صکره سلطان عثمان تحته یکد کده اردویه چاره سز ایکی جلوس انعامی بردن کوندر مکله خزیننه خفت کلشیکن درت سنه مرورنده تکرار سلطان مصطفی و برسنه کذرانده دخی سلطان مراد رابع جلوس ایتزریله وبویله بش سنه ایچنده درت پادشا . هک جلوسی خزیننه رخنه دار ایلکله قیو قولنه وقوعبولان نصیحت و اخطار اوزرینه مراد رابع جلوسی تصمیمنده بخشش وترقی المقدن فراغت ایش اولدق لری حالده سوزلرنده ثابت قدم اولیوب ضابطلرینک تحریکیله تکرار بخشش وترقی طلب ایلد کلرندن ناچار قالدیرق اندرون همایونده بولنان التون اوانی سکه کسدیریلوب جلوس عطیه سی طاغیدلغه مجبور اولمش ایدی .

بو جلوس بخششی اصولنک اویغون سز برشی اولوب ایلروده دهافنالشه جعی اکلاشلدیغندن سلیم خان ثانی جلوسنده یکچیر یلره ایکیشریک ایچه ویرلسنی ایسته مش وسائر صنوف کده انعامی تنزیله چبالا مش ایسه ده یکچیر یلر «قانون قدیمزکی اوچریک ایچه دن اشاغی المیر» دیو اصرار ایلد کلرندن تنزیله موفق اوله ماش ایدی . هر جلوس انعامی ایسه اوچیوز میلیون ایچه قدر اولدیغندن دولته پک چوق مصرف اولش ایدی ۰۰۰۰۰ (۱)

سلطان محمد ثالثک جلوسنده ویرلان انعامده یکچیر یلرک علوفه مفرداتی یازلش اولدیغندن انکله بعض مأمورین وعساکرک الدق لری مقداری شوراجقده عرضه بیخته ختام ویره جکر .

۱۰۰۰۰	یکچیری اغاسنه
۰۶۰۰۰	استانبول اغاسنه
۰۶۰۰۰	کلیسولی اغاسنه
۰۵۰۰۰	اناطولی اغاسنه
۰۵۰۰۰	روم ایلی اغاسنه
۰۳۰۰۰	سکبان باشی یه
۰۹۰۰۰	یکچیری کا تنه

نظام بو ایدی . انجق اول تاریخده یکچیری کاتبی بولنان صاحب تاریخ عالی افندی مرحومه پادشاهک التفات مخصوصه سی اولق اوزره اللی بیگ ایچه و یردیکی توارینخده مسطوردر .

۰۲۰۰۰	یکچیری کتخداسنه
۰۳۰۰۰	یکچیری نفرینه
۰۲۰۰۰	عجمی اوغلانلرینک بهرینه
۳۰۰۰۰	یکچیری وعجمی یا باباشیلرینه
۰۰۴۰۰	وکذا خلعت بهاسی

بو جلوسده پای تختده کی یکچیر یلرک الدق لری علوفه درجه سنه نظراً مقدار نفوسیده شویله ایدی که :

۱۴۹۴	اون اوچرلی یکچیری
۰۴۴۰	اون ایکیشرلی
۱۲۰۳	اون بررلی
۱۲۳۸	اوزرلی
۱۱۵۰۰	طقوزرلی
۱۰۵۰	سکزرلی
۹۴۴۱	یدیشرلی
۰۵۰۵	متقاعدین

۲۶۷۰۰

قسط طشره ده کی یکچیر یلر بو حسابه داخل دکل ایدی . ایشته جلوس انعامنده دایر ویره بیله جکمز معلومات تاریخیه ده شوندن عبارتدر .

بولنان ذخیره یکیلی و اسکیلی صرہ سیلہ بہرماہ چاشنی طوسیہ برق اتمکچیلرہ توزیع اولنور و کسپلان فیثات ایله اتمکچیلر خلقہ فروخت ایدرہ و کدیگی فرونلر ایله سفراہہ مخصوص غلطہ دہ برقاچ فروندن ماعدہ ہیج بریرہ فرون اولیوب بدواحد اصولیلہ اداره ایدیلوردی . ویایغی اتمک و یریلان نر خدن نقصان چیقاران اتمکچیلر انواع جزایہ مستحق اولوب بعض کرہ صدر اعظم لربدیل کزر ایکن اکسک اتمک کورد کلرنده فرونک اوکنده اتمکچی بی قولاغندن دیوارہ میخلدیغی کی استانبول قاضیسی دخی ارہ دہ قولہ چیقوب و قرمزی چوقہ دن پوشیده ایچنده اولان فلقہ و دکنگری اوموزنده حامل مخصوص ادمر ایله کرہ رک ترازو طوتان اصنافله اتمکچیلر دن کونده بش اون ادجی علی ملالانس زقاقده طپراق و چامورلر اوزرینہ یاتیروب طبانلرینی ضرب اتمک قاعدہ بلده ایدی .

انجق امیر اولان یعنی یشیل صارق صاران مناو وسائر اصنافدن جزای ضربہ دوچار اوله جق اولانلرک صارقلری چیقارلدقن صکرہ برہ یاتیر یلوب ضرب اولنوردی .

خلاصہ اولوقت استانبولک اسعار بنہ دولجہ پک پیسوک دقت اولنوب چوق کرہ بر صدر اعظمک اسعار عدم دقتی شایعہ سی موجب نکبتی اولمش ایدو کندن ہفتہ دہ بر کرہ اولسون صدر اعظم لربدیله چیقوب خلقہ کورینش اتمک و ہیج اولزسہ برایی اتمکچی بی دستگاہ باشنده قولاغندن میخلمغہ مجبور اولورلر ایدی .

شونیدہ بیان ایدہ لکہ ذخیرہ سی بول اولوب انجق نقلندہ صعوبت مشاہدہ اولنان قضالردن ویامرتبات خصوصہ فضلہ کورندیکی حالده بالادہ مذکور اسکله لردن ذخائر مرتبہ عیناً النیوب بدلادہ استحصال اولنور ایدیکہ مثلاً کوتاہیہ سنجاغی قضالرینک ایکویزیک کیلہ مباحیہ ذخیرہ سی مرتبی اولدیغی و رایج ذخیرہ یوز پارہ رادہ سندہ بولندیغی حالده یکریمی پارہ سی فیأت مقطوعہ یه محسوب اولنوب سکسان پارہ دن بدلی اولق لازم کلان درتیوز پیک غروش نقداً النور ایدی .

پرنجہ کلنجہ قلبہ وحوالیسندہ واقع چلتوکلر یعنی پرنج ترلاری دولتک مالی اولدیغندن ہر سنہ ملتر مینہ احالہ اولنور ایدی . حتی دور امراد اولدہ بوترلاردن سنوی درت میلیون اچہ کلوب و اولوقتک درت میلیون اچہ سی شمندی درت میلیون غروش قدر اولدیغندن بدل الترامک لزومی قدری عیناً و باقیسی بدلاً استحصال اولنورق دواثر میریہ یه لازم اولان پرنجہ بوندن چیقاریلور ایدی .

افلاق و بغدادن ایله دوبریجہ اوہسنہ روغن سادہ ترتیب اولغله لازم اولان سادہ دہ بورادن کلور ایدی .

ایشته شو صورتہ دولت ادارہ عسکر یه کی الٹمہم برخصوصی وسائط مناسبہ ایله یولنہ قومش و اہالی یه دخی کرک رسمی یرینہ حال و قدر تیرینہ کورہ او جوز فیثاتلہ مقدار مناسب ذخیرہ اعطاسی کی سہولت کوسترمشیدی .

برده یکیچیلرہ و یریلان تعیین یالکر قشلہ لردہ ساکن اولان افرادہ مخصوص اولغله متاہل ویابعض دواثرہ منسوب اولوب قشلہ لرنہ کلیمان کورہہ تعیینات اعطا اولنر ایدی .

یکچیلرک قشلہ لرنده اقامت لری اولجہ پک ملترم ایکن صکرہ لری الترام قلماسی تعییناتلرینک خزینہ مانده ایدلسی مقصدندن ایلر و کلدیکی بعض اوراق توارینجہ دستور و محررایسہ دہ عسا کر مذکورہ قشلہ لرنده یاتمسہ پیلہ جورباجی و اوستہ لری بونلرک تعییناتنی اکل و بلع ایدہ جکرندن بوندن دولتک دکلی بلکہ جورباجیلرک منافع اولدقلری درکاردر .

« فصل ثالث عشر »

یکچیری اورتہ لرینک ممالک شاہانہ دہ بولندقلری مواقع

فصول سابقہ دہ یکچیلرک مقدار نفوس و علوفہ و تعییناتلر یلہ اورتہ لرینک تقسیماتی و ہر برینک اسامی مشترکہ و منفردہ سی بحث و بیان اولمش ایدو کندن شمندی اشبو فصلدہ دخی یکچیری اورتہ لرینک ممالک شاہانہ دہ بولندقلری واقعی ذکر و بیان ایدہ جکر .

یکچیری عسکرئی یوز طقسان التی اورتہ دن عبارت اولوب بونلرک بعضیسی کرک محدود اوزریندہ بولنسان قلاعه و کرک سائر مواقع مهمہ یه مأموراً کوندرلیدی بوندن اول بحث اولمش ایدی .

زمانک کوستردیگی لزوم و ایجاب اوزرینہ بعض مواقعہ ارسال قلنان برقوہ عسکر یه نک مؤخرأ اولزومک اندقاعی حالندہ قصر و تقلیل و یا بتون بتون اشبو مواقعدن النوب بشقہ یرلرہ سوق و اعزاز اولنسی امر طبعی و بناء علیہ یکچیلرک مأمور بولندقلری مواقع ایلہ اشبو مواقعدہ کی قوتلری ثابت و دائم اولہ میہ جفی بدیہی اولدیغندن بوکادائر برقاعدہ عمومیہ و یریلہ مزسہ دہ صورت انقساملری حقندہ بر فکر اجالی حاصل ایدمک ایچون سلطان محمد رابع دورندہ مذکور اورتہ لرک بولندقلری مواقعہ دائر حاکمک ہزار

فندن اولوب تار یخنه درج ایلدیکی معلوماتی شورا جقده بحث و بیان و مواقع مذکورهدن بعضیئرینک خریطه اوزرنده بولمسنی تسهیل ایچون قنغی شهر و نهر جوارنده اولدقلى دخی بسط و اتیان اولندی .

(اسبای عثمانی)

اسمى مواقع	عدد اورطه	اشبواورطه لرك موجودی	ملاحظات
بغداد	۱۹	۳۸۰۰	
بصره	۸	۱۲۰۰	
كر كوك	۱	۱۴۴	
وان	۷	۶۱۱	
ارضروم	۱	۶۲۶	مع یماق
قونیه	۱	۱۱۷	»
اخسخته	۱	۲۲۵	»
دمشق شام	۱	۲۲۷	»
طرابلس شام	۱	۹۶	»
	۴۰	۷۰۰۶	

(اورویای عثمانی)

توچقوو	۶	۱۸۴۹	اسماعیل جوارنده در .
کفه	۱	۲۶۰	قریم شبه جزیره سنده کرج بوغازینه یقیندر .
بندر	۱	۴۷۰	دینستر نهری اوستنده اقرمان ایله کیشنو اره سنده در .
قامینک	۱۴	۳۶۰۰	دینستر نهری جوارنده بو توولیا و لایتنده در .
اوفن	۱	۱۵۹	پشته نك قارشوسى اولوب بوددخی دینور .
اویوار	۷	۹۶۲	غر انك جانب شمال غریسنه دوشر .
گران	۱	۱۲۷	طونه اوستنده قومورن ایله ویترن ار اسنده در
اکری	۱	۱۰۰	یتساو طونه نهر لری ار اسنده و پشته نك شمال شرقیسنده در .

یا نوفره	۱	۲۲۲	..
وارادین	۴	۶۲۲	دراوانهری اوستنده اغرام و غراج ار اسنده در
قنیزه	۱	۴۰۰	سکدین ایالتنده در .
اشتول و آیسنبورغ	۱	۹۱	طونه نك صاغنده بالاطون کولسله بود ار اسنده در -
نویغراد	۱	۴۸	..
بوسنه سرای	۱	۶۶۹	مع یماق
نوی	۲	۲۷۲	»
قلعه سلطانیه	۱	۱۱۹	»
یکون	۴۴	۹۷۷۰	(جزیره کرید)
قندیه	۱۸	۳۲۶۹	
حانیه	۸	۷۱۶	
رعو	۵	۶۰۰	
یکون	۳۱	۴۵۸۵	
یکون کافه	۱۱۵	۲۱۴۰۱	(در سعادت)
قوروجی	۰۰	۹۵۰	
اوتوراق	۰۰	۱۰۱۰۰	
بلوک باشی	۰۰	۲۱	
جاعت باشی	۰۰	۱۱	
سکبان باشی	۰۰	۳۴	
متقاعد اغالر	۰۰	۳۴	
زغرنی	۰۰	۴۰۰	
مجهر سکبان	۰۰	۳۴	
یلیم	۰۰	۴۴	
یکون		۱۱۷۱۸	

برای مواجب و ذخیره‌ها و دستاویز یکپارچه بان درگاه عالی در محافظتین قلاع مذکورین درجهت
اناطولی و روم ایلی لسنة ۱۱۶۴

اسامی قلاع	دستاتی	ذخیره‌ها	مواجب	یوم	نفرأ
قاصه و دین	۰۸۱۰۴	۲۰۶۷۶	۱۸۲۴۳۳	۶۱۸۴۲	۵۴۴۰
» باغراد	۰۷۰۴۶	۲۲۲۹۰	۱۴۸۶۲۹	۵۰۳۸۳	۵۰۳۹
» کوردن	۰۰۴۰۹	۰۱۳۴۹	۰۰۹۶۴۹	۰۳۲۷۱	۰۳۰۷
» بغداد	۰۷۳۴۵	۰۶۴۸۵	۲۱۳۷۹۵	۷۲۴۷۳	۴۹۱۴
» بصره	۰۰۳۲۸	۰۲۹۰۶	۰۰۵۰۸۷	۰۱۸۹۴	۰۲۱۹
» قورند	۲۳۸۳۳	۰۸۷۰۸	۵۶۰۰۹۴	۱۸۹۸۶۳	۱۵۹۱۹
» خوتین	۰۰۳۰۰	۰۲۶۹۹	۰۰۶۱۴۴	۰۲۰۸۳	۰۲۰۳
» بندر	۰۳۱۹۰	۰۷۰۴۹	۰۶۷۶۱۹	۲۲۹۲۲	۲۱۳۴
» ابراطل	۰۶۱۹۰	۱۵۳۴۴	۱۵۷۶۵۵	۵۳۳۰۷	۴۱۳۴
» سلانیک	۰۲۲۶۶	۰۵۶۰۸	۰۵۵۹۳۷	۱۸۹۶۲	۱۵۱۲
» نیش	۰۰۰۰۰	۰۰۰۰۰	۰۰۳۳۰۶	۱۸۰۷۰	۱۲۸۹
» نیکوبلی	۳۰۷۸۱	۸۹۹۰۸	۹۰۰۳۰۷	۳۰۵۲۰۷	۲۵۱۹۱
» قکک	۰۱۷۷۰	۰۷۳۳۹	۰۴۰۶۲۰	۱۳۷۷۰	۱۱۸۰
» قلیرون	۰۱۳۰۷	۰۳۳۶۱	۰۳۱۲۸۷	۱۰۶۰۶	۰۹۰۶
» اوزی	۰۰۲۶۱	۰۰۶۴۲	۰۰۳۷۷۰	۰۱۲۷۸	۰۱۷۴
» اطه کبیر	۰۰۲۵۹	۰۰۶۴۹	۰۰۴۰۷۱	۰۱۳۸۰	۰۱۷۵
» بوسنه	۰۲۳۱۳	۰۵۷۵۵	۰۴۳۵۶۲	۱۴۷۶۷	۱۵۵۱
» بار	۴۱۷۴۲	۱۰۷۶۵۵	۱۰۲۳۶۶۹	۳۴۷۰۰۸	۲۹۱۷۷
» ایزورنیق	۰۰۱۴۷	۰۰۵۷۹	۰۰۲۴۲۴	۰۰۸۲۲	۰۰۹۹
» یرکوک	۰۱۴۴۰	۰۰۲۶۴	۰۳۳۳۴۰	۱۱۳۰۲	۰۹۶۱
» متون	۰۰۱۹۸	۰۰۷۸۵	۰۰۴۸۰۵	۰۱۶۲۹	۰۱۳۳
» قرون	۰۰۳۶۶	۰۱۴۳۹	۰۰۸۲۶۰	۰۲۸۰۰	۰۲۴۴
» اینه بختی	۰۱۱۰۷	۰۳۳۹۲	۰۲۴۲۲۸	۰۸۲۱۳	۰۷۳۹
» قستل اینه بختی	۴۵۰۰۰	۱۱۹۱۱۶	۱۰۹۶۷۲۸	۳۷۱۷۷۴	۳۱۳۵۳
» ایزدین	۰۰۹۷۶	۰۴۲۸۳	۰۱۸۴۹۶	۰۶۲۷۰	۰۶۵۵
» ایاموره	۰۰۴۱۱	۰۱۷۹۸	۰۰۸۷۸۵	۰۲۹۷۸	۰۲۷۵
» قستل ایاموره	۰۰۷۲۰	۰۲۴۲۲	۰۱۶۵۶۷	۰۵۶۱۶	۰۴۸۲
» بنفشه	۰۰۱۵۳	۰۰۵۱۷	۰۰۲۴۸۶	۰۰۸۴۳	۰۱۰۳
» بوزجه اطه	۰۰۵۱۴	۰۲۲۴۴	۰۰۹۳۲۷	۰۳۱۶۲	۰۳۴۴
» حایه	۴۷۷۷۰	۱۳۰۳۸۱	۱۱۵۲۳۹۰	۳۹۰۶۴۳	۳۲۲۱۴
» بنفشه	۰۱۳۱۵	۰۵۷۶۱	۰۳۰۱۰۷	۱۰۲۰۶	۰۸۸۲
» بوزجه اطه	۰۰۲۵۸	۰۱۲۲۹	۰۰۴۱۱۲	۰۱۳۹۴	۰۱۷۳
» حایه	۰۰۳۶۴	۰۱۵۹۰	۰۰۸۸۰۲	۰۲۹۸۴	۰۲۴۴
» حایه	۰۰۴۹۹	۰۱۵۱۹	۰۱۰۳۰۱	۰۳۴۹۲	۰۳۳۳
» حایه	۰۱۴۱۴	۰۳۵۰۸	۰۳۱۵۸۵	۱۰۷۰۷	۰۹۴۵
	۵۱۶۲۷	۱۴۳۸۹۹	۱۲۳۷۲۹۹	۴۱۹۴۲۶۳	۵۰۷۸۹

۱۱۷۱۸	تقل یکون
۳۰۲۲	حدودلرده
۲۱۴۲۸	اردوگاهده
<hr/>	
۵۷۵۶۹	یکون عمومی
۱۱۵	

هزارفک و یردیکی اشبو معلوماته اوروپا و آسیای عثمانی ایله کریده بولنان یوز
اون بش اورطه واشبو اورطه لرك قوه موجوده سی بیان ایدلش ایسه ده درسعادت
ایله حدودك سائر یرلنده واردوگاهده دیدیکی افرادك اورطه لرینی یازمامش و یازمدیغی
اشبو اورطه لرك یوز اون بش دن یوزطقسان التی به وارنیجه به قدر اولان سکسان بر اورطه
اولسی مأمول بولنش اولدیغی کبی اردوگاه ایله حدودلرده کوستردیکی قوه موجوده نك
دخی بر محاربه ده بولنان قوت دیمك اولدیغی ظن اولنور . و کذا و یرمش اولدیغی
یکون الی ایکی بیک شو قدر ایکن مفرداتی لدی الجمع الی یدی بیک شو قدر نفره رسیده
اولغله شونك ایکیسندن بریسی مقارن حقیقت و دیگری سهو و خطالی بولندیغی ا کلاشیلور .
بو خصوصه دائر تواریخ و محرات سائرده برکونا معلوماته دسترس اوله مدینه مزدن
هزارفک و یرمش اولدیغی شو معلوماتی نقصانی ایله برابر قبول و تحریره مجبور اولمش
ایدك .
مؤخرأ قیود و دفاتر عتیقه نك محفوظ بولندیغی محزنه کیروب دفاتر مذکورہ یی
تدقیق ایلمدیکمز صروده بالاسی و بیانلری سیاق خط ایله یازلمش اوله رق الیزه بر اجمال
دفتری یکدیکه قلعده لده کی یکچیری قوتلرینی ابرو ابرو تفصیل ایدبور . اول انده حاصل
اولان مسرتز اثنای تدقیقه طوز و طوبر اقله ملمع اوله رق چکدی کمز صفتی بی اوند یرمش
واجال مذکورہ نك بر صورتی مع المنونیه آتی به یازلمشدر .

بقیه جدول

نفرأ	يوم	مواجب	ذخيره بها	دهستانى	اسامى قلاع
۰۳۹۷	۱۱۳۷۸	۰۳۳۰۶۵	۰۴۸۷۹	۰۱۶۰۴	قلعه مدلولو
۰۹۹۴	۱۲۱۴۹	۰۳۷۹۰۴	۰۴۵۶۴	۰۱۲۸۹	» ساقر
۰۲۰۱	۰۱۸۷۰	۰۰۵۵۱۶	۰۰۷۴۴	۰۰۳۰۱	» مولوه
۰۹۸۴	۱۳۲۶۶	۰۳۹۱۳۴	۰۴۹۵۴	۰۱۴۷۳	» اكر يوز
۱۵۵۳	۲۰۲۸۹	۰۶۱۰۳۲	۰۵۷۶۴	۰۲۳۲۳	» قنديه
۴۰۴۵۸	۴۷۹۴۷۸	۱۴۱۴۴۵۲	۱۶۴۸۰۵	۵۸۶۱۸	
۰۷۲۲	۰۹۴۱۹	۰۲۷۷۸۶	۰۲۶۷۶	۰۱۰۸۱	» شام شريف
۰۱۶۷	۰۲۴۱۵	۰۰۷۱۲۴	۰۰۶۱۵	۰۰۲۵۰	» طربلس شام
۰۲۵۹	۰۳۰۱۵	۰۰۸۸۹۴	۰۰۹۵۸	۰۰۳۸۸	» قدس شريف
۰۸۱۰	۱۱۲۴۳	۰۳۳۱۶۶	۰۳۳۶۵	۰۱۲۱۳	» كنه
۰۱۰۸	۰۱۳۵۵	۰۰۳۹۹۷	۰۰۳۹۹	۰۰۱۶۰	» ترك
۴۲۵۲۴	۵۰۶۹۲۵	۱۴۹۵۴۱۹	۱۷۲۸۱۹	۶۱۷۱۳	
۰۸۰۵	۱۰۸۸۳	۰۳۲۱۰۴	۰۳۳۴۴	۰۱۲۰۳	» طمان
۰۴۴۶	۰۴۸۰۸	۰۱۴۱۸۳	۰۲۰۵۹	۰۰۶۶۳	» اور
۰۱۲۷	۰۱۵۶۳	۰۰۴۶۱۰	۰۰۵۷۷	۰۰۱۸۹	» اخو
۰۴۹۶	۰۵۴۱۹	۰۱۵۹۸۶	۰۲۰۵۸	۰۰۷۴۱	» رباط
۰۱۵۸	۰۱۴۷۰	۰۰۴۳۳۶	۰۰۳۴۸	۰۰۲۳۴	» صوغوجق
۴۴۵۵۶	۵۳۱۰۶۸	۱۵۶۶۶۴۰	۱۸۱۲۰۷	۶۴۷۴۳	
۰۱۳۰	۰۰۹۹۵	۰۰۲۹۳۵	۰۰۲۶۵	۰۰۱۷۸	» صوخوم
۰۱۳۱	۰۰۹۶۸	۰۰۲۸۵۵	۰۰۴۸۴	۰۰۱۹۵	» طربزون
۰۱۸۲	۰۳۳۱۲	۰۰۹۷۷۰	۰۰۶۷۱	۰۰۲۷۱	» ارزنجان
۰۱۲۲	۰۰۹۳۷	۰۰۲۷۶۴	۰۰۲۶۵	۰۰۱۸۱	» امامره
۰۱۱۰	۰۱۴۸۵	۰۰۴۳۸۰	۰۰۴۰۸	۰۰۱۶۳	» بغدادجق
۴۵۲۲۱	۵۳۸۷۶۵	۱۵۸۹۳۴۵	۱۸۳۳۰۱	۶۵۷۳۳	» احسته
۰۵۱۰	۰۵۷۷۶	۰۱۷۰۳۹	۰۱۸۹۳	۰۰۷۳۶	» شهربان
۰۱۱۳	۰۱۱۴۶	۰۰۳۳۸۰	۰۰۴۱۸	۰۰۱۶۸	» رح
۰۰۹۱	۰۰۶۵۴	۰۰۱۹۲۹	۰۰۴۱۵	۰۰۱۳۵	» کوتايس
۰۱۷۸	۰۱۴۹۴	۰۰۴۴۰۷	۰۰۶۵۹	۰۰۲۶۵	» حسن قلعه
۰۱۷۰	۰۱۹۱۷	۰۰۵۶۵۵	۰۰۶۳۱	۰۰۶۵۳	
۴۶۲۸۳	۵۴۹۷۵۲	۱۶۲۱۷۵۶	۱۸۷۳۱۷	۶۷۳۱۸	» كوينه
۰۱۷۶	۰۱۵۳۴	۰۰۴۵۲۵	۰۰۶۵۱	۰۰۲۶۴	» كيره سون
۰۱۴۶	۰۳۴۴۴	۰۱۰۱۵۹	۰۰۵۳۹	۰۰۲۱۹	» باطوم
۰۳۷۵	۰۳۶۷۲	۰۱۰۸۳۲	۰۱۳۹۲	۰۰۵۶۱	»
۰۱۰۲	۰۰۷۵۸	۰۰۲۲۳۶	۰۰۳۷۴	۰۰۱۵۱	» سوسخت
۰۱۲۳	۰۰۸۳۴	۰۰۲۴۶۰	۰۰۵۶۳	۰۰۱۸۳	
۴۷۲۰۵	۵۵۹۹۹۴	۱۶۵۱۹۶۸	۱۹۰۸۳۷	۶۸۶۹۷	

بقیه جدول

نفرأ	يوم	مواجب	ذخيره بها	دهستانى	اسامى قلاع
۰۶۶۸	۲۷۸۶۶	۰۸۲۰۸۶	۰۲۴۷۸	۰۱۰۰۰	قلعه ارضروم
۲۱۴۳	۳۵۸۵۱	۱۰۵۷۶۰	۰۷۹۵۴	۰۳۱۹۹	قارص
۱۳۷۹	۱۶۶۹۷	۰۴۹۲۵۶	۰۶۳۸۴	۰۲۰۵۲	وان
۰۵۸۸	۰۹۲۱۱	۰۲۷۱۷۲	۰۱۲۹۹	۰۰۸۷۶	فاش
۰۸۹۵	۱۱۱۲۴	۰۳۲۸۱۵	۰۳۳۲۲	۰۱۳۴۱	دسوم
۵۲۸۷۸	۶۶۰۳۰۳	۱۹۴۹۰۵۸	۲۱۲۲۷۷	۷۷۱۶۶	
۰۱۵۰	۰۰۵۳۹	۰۰۱۵۹۰	بجيمان كلييه لى
۰۲۵۳	۰۳۳۰۰	۰۰۹۷۳۵	۰۱۳۱۷	۰۰۳۷۸	قلعه ليني
۰۶۸۵	۰۶۳۱۳	۰۱۸۶۲۳	۰۳۱۴۹	۰۱۰۲۳	» اقدى بورنى
.....	۱۹۰۰۰	ذخيره قلعه بغداد
.....	۶۵۰۰۰	دهستانى استانه سعادت
۵۳۹۶۶	۶۷۰۸۵۵	۱۹۷۹۰۰۶	۲۳۵۷۴۳	۱۴۳۵۶۷	يكون

يوم
۶۷۰۸۵۵

نفرأ
۵۳۹۶۶

غروش
۱۹۷۹۰۰۶ -
واحي
ذخيره بها ۰۲۳۵۷۴۳ -
دهستانى ۰۱۴۳۵۶۷

۲۳۵۸۳۱۷
ياخود

غروش
۳۱۷
كيسه
۴۷۱۶

اشبودفترده صفر قونيلان قلعه در اوقوننه میان برلدر . چونکه ۱۱۶۴ سنه سنده يازمش
برسياقت يازى يى اومق خيلوهنردر . بودفترده يالكر قلعه لره مامور يكيچرى افرادى
يازيبلىدر . در سعادتده كى يكيچريلرك عددنقوسى غير محرر ايسه ده انلره التمش بش يك
غروش قيشلق (دهستانى) ويرلديكى محرراولغله ودهستانى ستوننده قلعه بغدادجق
حداسنده التمش بش يك يديوزاوتوزاوج ديو يازيلواولوبينه بوسطرده كى نفرات ۴۵۲۲۱
بولغله استانبولده دخى قرق بش يك نفر قدر ابروجه يكيچرى اولديغى نسبت ايله
اكلاشيلور .

(۱۱۳۶ سنه سنده يکچر يلك قلعه له صورت تقسيمی مین ديگر خلاصه در)

نفرأ	
۰۶۵۶	اضر يوز
۲۸۷۴	ازاق
۱۱۰۰	اوزی
۰۱۱۱	انافره
۰۱۵۵	اور
<hr/>	
۴۸۸۶	
۰۹۰۷	احو
۰۲۸۳	اوارين
۰۸۱۰	اينه بختی
۰۲۳۵	ايزورنيق
۱۲۴۱	ايرائيل
<hr/>	
۸۳۶۲	
۰۳۴۵	ایلاميه
۲۹۸۱	بغداد
۰۰۵۸	يوسنه سمرای
۰۳۴۱	بصره
۰۱۷۳	يار
<hr/>	
۱۲۲۶۰	
۰۳۲۹	بوزجه اطه
۰۲۰۸	بغداد حق
۱۵۷۵	بندر
۰۲۹۹	باطوم
۰۰۴۵	ترك
<hr/>	
۱۴۷۱۶	
	(يونان اطه / ننددر)
	(دون نهري منبعه يفيندر)
	(قره دكرك كرجستان ساحلنده در)
	(قارصك شمال غر بيستنده در)
	(باطومك شرقنده در)
	(يونانستاننده در)
	(كذا)
	(دينستر اوزرنده)
	(كرجستان ساحلنده اولق كرك)

(بقية خلاصه)

نقرا	
۱۴۷۱۶	
۰۰۵۳	تفليس
۰۷۴۹	حايه
۱۸۹۱	خوتين
۰۱۱۲	رح
۴۵۹	رسومه
<hr/>	
۱۷۹۸۰	
۰۰۸۴	رباط
۰۲۶۷	ساقز
۰۵۸۲	سلانيك
۰۰۷۴	سنخيزير
<hr/>	
۱۸۹۸۷	
۰۰۹۴	سوسمات
۰۴۳۶	شام
۰۰۷۴	طمان
۰۰۸۴	طرا بلس شام
۰۰۹۴	كره سون
<hr/>	
۱۹۷۶۹	
۰۲۷۵	كوتاييس
۰۳۸۳	كونيه
۰۱۴۳	كر كوك
۰۲۰۸	كفه
۰۴۷۱	كوري
۰۱۷۲	منكشه
<hr/>	
۲۱۴۲۱	
	(كرجستاننده در)
	(اورفدك اسم قديمی)
	(كوردستاننده در)
	(باطومك شمالنده بمر سياه ساحلنده در)
	(قره باغده در)
	(كرج قارشوسننده در)
	(ايمره يته در)
	(كرجستاننده در)
	(قريم شيد جزيره سنده در)
	(تفليس ايله كوتاييس اراستنده و كرجستاننده در)

(بقیه خلاصه)

نفر آ	
۲۱۴۲۱	
۰۱۴۰	(مدالی اطه سنده در) مولو
۰۶۳۸	متون
۰۶۶۷	(یونانستانده در) مدلاو
۰۶۶۷	مدلاو
۱۹۹۹	قندیه
۰۰۹۹	قلعه جدید
۲۴۹۶۴	
۰۰۷۱	قدس
۰۳۵۳	(یونانستانده در) قستل موره
۰۲۸۴	(کذا) قورنه
۰۰۴۳	« کذا » قستل اینه بختی
۰۰۵۰	قیلبرون
۲۵۷۶۵	
۰۲۹۰	(یونانستانده در) قرون
۰۰۹۵	نیش
۰۳۱۳	نیکولی
۲۲۸۴	ودین
۲۸۷۴۷	
۰۱۷۴	وان
۰۵۸۸	وان
۰۲۷۸	همدار
۰۷۷۳	پرکوی
۳۰۵۶۰	

ایشته یکچیر یلرک مواقع مختلفه ده اولان قوتلری بوندن عبارت اولوب کرک هزار فنک و بردیکی معلومات کر کسه بالاده محرر اجمال و خلاصه لر بر عسکر ایچون پک چوق موجب استفاده معلومات و برر . از انجمله دولتک قنغی نقطه لره اهمیت و یرمش اولدیغنی کو - سترکه سوق ایچیش فی نقطه نظر نجه شو کوستریش حقیقه مهمدر .

« فصل رابع عشر »

* یکچیر یلرک الغاری تاریخه قدر دولتمزده مستعمل اولان البسه و قاووق و توغنه دایر بعض *
* معلومات *

دولت علیه ده سیفیه و علمیه و قلیه یا خود ملاکیه نامیله اوچه ایریلان مأمورین دولته بندکان سرای همایونک حائز اولدیغنی رتب متعددده اوائلده باشه کیلان قاووق و ارقه یه اکتسا اولنان خفتان و بله صاریلان قوشاق و ایاقده اولان ایاق قابی و باشه طاقیلان صور غوج و اوکده طاشینان توغ و علم ایله یکدیگرندن تفریق اولنور اییدی .

هر رتبه و صنف ایچون انواع شکل و رسمده قاووقلر و درلو بیجمده خفتانلر اولوب حتی بو خفتانلرک رنگلری و بعضاً دوکله و شیرید کی شیلری یله تمیز رتبه یه بر علامت مخصوصه اییدی .

تواریخ عثمانیه ده بونلره دایر اولان معلومات همان هیچ دینه یله جک درجه ده از و تواریخ افرنجیه دن حامر و ریقو و مارسیغلی کی بعض مؤرخین کرچه بعض معلومات و یربورسه ده انلرده یا نقصان و یا خود بوکون موزه ده اولان قیافتلره غیر موافق اولدیغندن و مثلاً حامر یکچیری اغاسنک ارقه سنه کیدیکی خفتانی ارقه یه صارقش اوزون قوللی و قابی التون رنگلی بر کورک دیوتعریف ایلیدیکی حالده موزه ده کی اغا صورتک قوللری دوکله لی بر کورک و کذار یقو اغایه توکلی بر کلاه کیدریدیکی حالده موزه ده بولناتی قلفات دیدکلری بر نوع قاووق اولمق کی مبیانتلر کورلدیکندن و کوز یمز اوکنده صورتلر طورر ایکن بو یولده معلومات تاریخیه ارامق اساساً زومسز ایدوکندن شو اثر مزده یازیلان قیافت و البسه موزه ده واقع قیافتلرک بر تعریفی دیمک اوله جقدر .

برده خریطه لره بر لایحه ربط اولنوب خطوط و اشاراتله کوسترلمی قابل اولمیان مواد مذ کور لایحه لره یازی ایله کلاتلیدیغنی کی قیافت و البسه بختی ده یازی ایله تقدر تعریف اولنسه رسملری اولنجه ینه تماماً کلاشیله میه جغندن تعریفات تحریر یه بی اکیال الملک ایچون اشبو جلدک نهایتنه یکچیری او جاغنک افراد و ضابطانی رسملرینی علاوه ایده جکر .

انجق مقصده شروع ایتزدن اول قاووق و خفتان و توغنه دایر مجملأ بعض معلومات تاریخیه اعطا ایدم .

عثمان خان اول حضرتلرینک طریقت مولویه یه کمال محبتی اولدیغندن درویشان مولویه نیک اکتسا الملکده اولدقلری سکه پی اکتسا و بونک اوستنه بردستار تکویر و تپه سنه

صرمه طبله وضعيله تزین پیوردقلمی عطا تاربخنده محرر ایسهده مشار الیهک بورك خراسانی دینلان کلاهی کیمک معتادلمی اولوب سکه مولویه بی سلیمان پاشانک اکتسا ایلدیکی سائر تواربخله برابر عطاده دخی محرردر . اشبو بورك خراسانی قرمزی چوقه ویاقطیفه دن معمول فس بوکلکنده برکلاه اولوب اوستنه تاتار وادیسنده بر دستار صاریلور . و بو قرمزی کلاهی تپه سیله صارق کنارنده التون بر طاقم لوحه لر قونور ایدی . ته کیم مجموعه تصاور عثمانیهده کوریلور .

سلطان اورخانک بوک اوغلی سلیمان پاشایه خفید حضرت جلال الدین فریدون اولو عارف افندی برسکه شریفه ایله خرقة تعبیر اولنان بول یکلو فراجه وتنوره وکردن عبارت برطاقم البسه اهدا پیوردقلمدن پاشای مشار الیه حضرتلمی مع المنونیه اکتسا ایش و فاتح سلطان محمد خان دورینه قدر بوالبسه کسوه سلاطین عثمانی اتخاذ پیورلمش ایکن صکره لمی سکه لر صرمه ایله سراپا تزین اولنه رق اسمنه (تکیه) وتنوره یه (خفتان) وخرقه یه (بینش) و(قونطوش) وکره (قانون قوشاغی) نامی اعطا اولمشدر . سلطان مراد اول حضرتلمی (اسکوف) نامنده بر علامت احداث پیوردقلمدن مشار الیه دن صکره جالس تخت عالی عثمانی اولان پادشاهان کرام اتی تاج سلطانی اتخاذ پیور .

مشردر . اسکوفک سبب احداثه دائر تاج التواربخده مندرج اولان مقاله بلیغه بی تیناً اتی به یازدق . سائر تواربخده وخصوصیه تاریخ صاف وعالیده تاج التواربخک ویردیکی معلو . مات تصدیق اولمش ایسهده عالی مرحوم بونی سیروز قلعه سنک فتحندن و تاج التواربخ ایسه اپولونیا قلعه سنک ضبطندن صکره وقوع بولدیغی روایت ایلدکلرندن ایکی مؤرخک روایتلرنده شو قدر جق برتاین کورلمشدر .

« سلطان مسعود الغزایم نواحی انجو کرده بولونیه - آپولونیا اوله جق - قلعه سی فتحنه عازم اولدی . اون بش کون جنک وجدال و حرب و قتال اولوب مخطوبه فتح تقی احتجاجدن یوز کوسترمدی وشاهد ظفرال ویرمدی . فتح و تسخیرده وقوع تأخیر موجب ضجرت خاطر خطیر اولوب بو تعبیر دلپذیر ایله مشام صغیر و کبیری پر عبیر ایدوب پیوردیلرکه بو یقلا جق سده توقف و آرام فتح و تسخیری غایت مرام اولان ممالکه توجه وعزیمندن مانعدر . مکر بونی تکرری ییقا . دیوب عسکر دن بر گروه رشکوهی محاصره حصار ایچون ابقا ایدوب قره دکر کنارینه صرف عنان عزیمت ودرخت وادی ایمندن خیر و برر بر شجر متین سایه سنده استراحت پیوردیلر . اول سبره ززاده تنزه و آرام ایدر ایکن ناکاه بر برید خوش خرام اول وجهه کرام درکاهنه عقد احرام ایلوب هنگام وصولده

عرض پیغام ایدوب بو وجهله بسط کلام مسرت انجام ایتدی که بمن دعای پادشاه اسلام ایله اول حصار استوارک بر دیواری عرضه انهدام و مضمون ایت کریمه (و کم قصینا من قرینه کانت ظالمه) مشهود دیده انام اولدی . بو مزده سرور انجام ایله شاه نیکنام مسرور وشاد کام اولوب اول درخت همایونه (دولتلو قواق) دیو نام ویردی .

نظم

برو مند باد اهی آن درخت

که بر سایه اوتوان بر درخت

ولالا شاهینی اول جنبه ارسال ایلدی . لالا شاهین دخی بی توقف اول قلعه بی و اموال و غنایینی ضبط ایدوب رعایاسنی مکانلرنده تمکین و مسکنلرنده تسکین ایدوب خزانه بیکرانه ایله شاه فرزانه استانه سنه روانه اولدی .

طلا وقره والات و نقود و سائر تبرکات بر مرتبهده وافر و بیقیاس ایدیکه برالتون طاس بر سپاهی الینه کیروب حفظا من ایدی الناس باشنه کیوب دستار ایله ستر ایلدی .

شاه دل آگاه اول معتاده مخالف کلاهی نگاه ایدیچک (بونه کلاهدر) دیو استخبار پیوردی . اول سپاهی دخی سلطان کریم حضرتلمینک لطف عیم وخلق عظیمه اعتمادی و وسعت کرم و رفعت همته مزید اعتقادی اولغین سرمستورینی اظهار ویم وهراس ایله کتم ایتدیکی طاسی اشکار ایلوب دیدی که دولت شاهی بن خا کزراهی بومسرت کلاهی برله مباهی ایتدی . (استرذهبک) مضمونی مسلك ایدوب اهل غدردن ستر ایچون بو وضعی اختیار ایتدم .

دیدکده کلام بین الاتساجی و افسر سر ایدندیکی کریم سانه تاجی مطبوع طبع خسرو داور و مقبول شاه کرم پرور اولوب نسیم جودلمی امواج بحر کرملرینی تحریک ایدوب اول طاس طلائی مجاهد مذبوره تملیک پیوردیلر .

بعض ناقلان اخبار بویله اخبار ایتمشدر که بندکان شاهی اسکوف دیدکلمی کلاهی ز یور طلا ایله تزین الملک اول زمانده فرمان پیورلدی . و بووضع جدید حدو تنک منشائی اول غازی طاس پوشه تقلید اولدی . «

یاوز سلطان سلیم بر اندازه مقداری طولده اسطوانی الشكل بر علامت اوزرینه بیاض اینجه دلبد صاروب بر نوع کلاه ایجاد پیوردیلر . و بوکا (سلیمی) دیو آد قودیلر . یکجیرلرک الغالرینه قدر بوده پادشاهان عظامک تاج خسروانه سی اولدی .

اشبو کلاه کینجسروک تاجنه مشابه اولدیغنی اول ذبده جلادت سلطان سلیم عالیجنبت
 مصاحبرنه بیان یوررلر ایش .
 سلطان سلیمان قانونی پدینک احداث ایلدیکی شو کلاهی بشقه قابله افراغ ایدوب و اوستنی
 متعدد دلایل تشکیل ایده جک و تپه سی براز کورینه جک و جهله دلبنده ایله صارمش و اوک
 طرفه ایکی صورغوج طاقه رق بوکا (بوسنی) تسمیه یورمشدر .
 خلاصه دور محمد خان رابعه قدر پاد شاهان عظام اشبو سکه (مولویه) و (بوسنی)
 و (عرف) و (سردن چندی) (و سلیمی) نام کسوه لری کیرلر ایکن اندن صکره (دوزقاش)
 و تبدیلره مخصوص و یکچیریلرجه مستعمل اولان (قلفات) و (و دارداغان) دینلور برنوع
 صارق و ملارک صاردیغنی (ملایی) دینلان عامه ایله (پاشایی) نامنده و پاشاره مخصوص
 برنوع علامت و الحاصل (طوغلغه) و (زعمی) (کاتبی) و (قسی) و (پریشانی) و (چتال)
 و (سلحشوری) اسمنده کی عامه لر احداث و اکتسا یورمشدر .
 قسی دینلان علامت چوقه دن معمول اولان قاووغک ایچنه بر اوقه دن زیاده پاموق
 قونهرق الت طرفه کله جک یرنده دخی بیاض دلبندی قفس کبی صارارق حاصل
 اولان علامتدر . عطا تاریخنده یازلدیغنی و جهله دور عثمان خان اولده ضابطان عسکریه
 ایله بکار قزل بورک نام عامه کیرلر ایکن اورخان وقتنده علمابه بیاض و دائرة همایون
 ایله ضابطان عسکریه قرمزیه و اقلامه صاری و سائر خدمه یه سیاه بورک تخصیص
 اولندی . یلدریم بایزید زماننده ایسه بیاض کلاه عسکره و قزل بورک اعیان سلطنته
 تخصیص اولمش و فاتح سلطان محمد خان آق بورکی صنایع زردوزی ایله تزیین ایتد
 یره رک یکچیری یه و قزل بورکی انواع زیب و زینتله بالترسیم ارکان و اکا بردولته مخصوص
 قیلشدر ایدی . سلطان سلیمان قانونی احداثندن اولق اوزره صدر اعظم ایله وزراخیمی -
 الشكل و اوک طرفی اغرتلی (قلائی) که یارم اندازه دن اوزونجه اولوب اوستنه
 غایت ایجه هند دلبندی صاریلدقدن صکره صاغدن صوله طوغری درت پرمق قالینلغنده
 صرمه ایشله ایله تزیین قلمش اولان بر علامتدر انی کیرلر ایدی . و تبدیلره مخصوص
 (پاشایی) و (کاتبی) و (قلفات) و (سردن چندی) و (قسی) و (ملائی) نام کلاهری
 کیوب رجال و بندکان بیرون و اندرون ایسه (سلیمی) ایله (مجوزه) که سلیمی کبی
 اولوب انجیق بونک اوستنده قرمزیه فس کبی برشی اولغله سلیمیدن تفریق اولنور .
 (و خراسانی) یعنی قسی صاریغک کلاهی کبی ایچی بموقله لسولش اولان علامت
 (و پاشایی) و (کاتبی) و (قسی) ایله (اسکوف) یعنی بر بچق اندازدن زیاده
 طولده اولوب نصفی ارقه یه صارقان و یکچیری کچهلری طرزنده بولنان بر علامت

- بونک قرمزیه قطیفه لیسنی ایکی طرفلرینه برده زلف طاقه رق سلحدارلر کیرلر ایدی -
 ایله (تاقیه) و (یلکن) و (پراطه) و (طاس) و (قلیاق) و (قالب ایشی) و (پریشانی)
 (و شمله) و بوی ازاکی زیاده فس کبی بر علامتک اطرافنه ایکی اوج پرمق صاریق صارارق
 حاصل اولان هیئتک اسمی اولان (قاووق) و شیخ الاسلامک رسم قاووغنی اولان (عرف)
 و ینه عرفه مشابه و قطدها کوچورک اولان (کوچک تپه لی) و قاووغک فس
 کبی اولان طرفی حرقه دیکیشی کبی دیکیشلی و اوزونجه و صاریغیده قاووغه کی کبی بر یرینه
 محاذی اولیوب بلکه براز مقوسجه صاریلش اولان (پطلاق دیکیشلی) نام قاووق
 و کذا اشغیسی طار و یوقاریسی کنیش و بر یرینه محاذی دستار ایله صاریلش اولان (قلفات)
 و بونک چتال صار یقلیسی اولان (چتال قلفات) و الحاصل قیو یرجق قوزیسی
 پوستندن اعمال اولنان (قلیاق) و ترسانه چاوشلر بونک فسلی اوستنه صار دقزی صرمه
 و قلاباندن معمول و کنارلری صحاقلی اولان (مقدم) نامیله انواع رسمده قاووقلر کید -
 کاری مسطور صحائف توارینجدر .

البسه به نقل کلام اولنجه بوده (استفه) و (اوقچی اوغلی) و (جبه) و (ابدستک)
 و (قیوت) ایله (بنیش) نامنده قولی برنوع کورک (و قونطوش) ایله (کراکه)
 نامنده چوقه و صوفدن صرمه ایشله لی و دوکله لی بر البسه و (قپانجه) دینیلان
 قولسز برنوع کورک - که اوکننده چاراز واری قیطانلر اولوب یقاسی اکلی اولغله
 کورکی اوموزلره قدر کلور . و اوموزک طیشاروسنه دخی براز کورک قونیلور ایدی .
 و پادشاهلره مخصوص اولان قپانجه لک چارازلری مجوه لری و کورکی اعلا سیاه
 دلکی و قابی اطلاس ایدی - و صالنه تفراتنه مخصوص اولوب قرمزیه چوقه دن معمول
 و (پیرپیری) اسمیله مسمی برنوع جبه و خام اپیک و پاموقدن واره لرینه صاری اپیک
 قاریشدر لرش درت قوللی و (خفتان) ناملی برنوع البسه و (سراسر) ایله (فراجه)
 اسمنده یارم قوللی و ایاقره قدر اوزون برنوع خفتان و اتکلری بله طولانان و (طولمه)
 نامیله مسمی اولان برنوع اوزون خفتانن عبارت اولوب پادشاهلر طرفندن احسان
 اولنان خلعتلر ایسه (خاص الخاص) و (خاص) و (قوشلوق) و (اعلا)
 و (بالا) و (الوان) و (ثوب) ناملریله صور و اشکال مختلفه و درجه متعده اوزره
 ایدی . انجیق بونک رسم و شکلی تعریف صدیمزک خارجنده اولغله تفصیلندن صرف
 نظر ایدرک یالکراسملرینی و بعضیلرک مختصر تعریفاتنی بیان ایله اکتفا ایلدک .
 توغه دائر و اصف افندی مرحومک و یرمش اولدیغنی معلومات توغک نه دیمک

اولوب ودول شرقیه واسلامیه ده نصل احداث واستعمال اولندیغنی ارأه ایلدیکندن
بروجه اتی عیناً درج ایتدک .

* استطراد *

« توغ و سنجاق ولوانک احداث ووضعه سر و حکمت بودرکه بر مصلمته
متوجه اولان نفوس کثیره بر بیراغک التنه جمع اولدقده میانه لرنده اتحاد حاصل ایدرلر
یعنی اول بیراق انلرک متحد القلب و متحد الکلمه اولرینه الت و علامت اوله رق انک
تحتنده اجتماع ایله کندولرینی بر وجود حکمنده تصور ایدرلر . واقربا و تعلقاتدن
زیاده یکدیگر بیه مألوف اولسورلر . وائشای محاربه ده مادام که بر کروهک بیراغی قائمدر
ضرب و دفعه منهی و مستعدلردر دیمک اوله رق ظفردن مأیوس اولزلر . و بیراغی اخذ
ویا اتلاف اولسان کروهه وهم و خشیت طاری اوله رق منزه و یا مترزل اولور . بیراقلرک
طول قائمی وزیب وزینتی دخی جمعیت خاطره بادی و موجب خوف و خشیت اعادیدر .
زیرا موزیقه صداسی طریق سامعه دن روحه شوق و شجاعت ویردیکی کبی بیراقلرک
نمایشی دخی طریق باصره دن اصحابنه غیرت و طرف اعدایه فتور و دهشت کتورر .
امم ماضیه و دول منقضیه متنوع موزیقه الاتی استعمال ایتدک لری کبی بیراق و سنجاقلرک دخی
متعدد نوعلرینی اعمال و استعمال ایتشدرلر .

عصر سعادتده چالغی یوغیدی . لکن بیراق وار ایدی . هجرتک برنجی سنه سی
شامدن کلان قافله قریش که رئیس ابو جهل اولوب اوچ یوز نفر دن عبارت ایدی . بونلرک
معیننه اوتوز نفر مهاجرین تعیین بیوریله رق رسول اکرم افندمز مبارک اللریله بر مزارغه
بیاض بزدن بر لوا عقد ایدوب ابو مرثدینه ویرمش و جزه بن عبدالمطلب حضر ت لرینی
بوسریه یه سردار تعیین ایله ارسال بیورمش ایدی .

اسلامده ابتدا عقد اولنان (لوا) بولوا بیضادر . وابتدا نیت غنائم ایله کوندریلان سریه
بودر .

بناء علیه مرثد بیراقلرک پیردرلر . خیر غزاسنه کنجیه قدر سرایا و غزواته بولوا
مبارک کوندرلشدر .

درتیوز نفره دک سریه اطلاق اولنور . ورسول مجتبی افندمزک برلکده بولندقلری سفره
غزوه و بیله اولدقلری سفره سریه دینور . ولوا اول بلدر که صاحب جیشک محله علامت
اولقی ایچون کتوریلور .

خیر غزاسنده بر سیاه لوای کبیر دخی عقد اولنوب (رایت) دیو تسمیه اولندی . علماء
لغت بیننده لوا و رایت بر معنایه در . فقط عصر مزلک اصطلاحنه کوره لوا بیراق و رایت
سنجاق دیو ترجمه اولنور .

بعده عصر خلفاده بیراق و سنجاقلرک انواعی چوغالدی . خلفای عباسیه شهدای کربلا
ایچون حزن و ماتم علامتی اولقی اوزره سیاه بیراق چکدیلر . و سیاه البسه کیدیلر . بناء
علیه (مسوده) تسمیه اولندیلر .

صکره علویلر عباسیلر اوزرینه خروج ایلدکلرنده انلره مخالفت ایچون بیاض بیراق
طاشیوب (میضه) دیو مشهور اولدیلر . بعده مأمون خلیفه سیاهی قالدیروب یشیل
بیراق ویشیل کسوه استعمالنی عادت ایلدی .

بیراق و سنجاقلرک عددی و مقداری بعض دولترده چوق و بعضیلرنده ازدر . اندلسده
بنی احردولتی الایلرنده یوزدن زیاده مذهب و ملون اشکال غریبه ایله منقوش سنجاقلر
بولندیرلر ایدی . ممالک شرقیه ده و دشت و ترکستانده کی قدیم ترک دولترنده و دول
هند
وچینده بر بیوک سنجاق اوزرینه بویا اورلش ات قویروغی قیلرندن پریشان کیسویه بکزر
بر علامت وضع ایله عسکرک او کنجیه کتوریلور و (حالیس) دینور ایدی .

جنکیر و هلاکو اردولرنده دخی اول حالیش استعمال اولنور ایدی . دولت ایوبیه و ملوک
سلجوقیه دخی اتی قوللاندیلر . فقط بالاسنه مطلقه وضع و قیلرک اطرافنی کیسو کبی
دسته دسته بوکوب تزین ایتدیلر . ایشته دولت علیه ده (توغ) دیدک لری بودر .

و سالف الذ کردول شرقیه ده پادشاهرک باشی اوزرنده کتوریلور بر عظیم رایت دخی استعمال
اولنوردی که نامنه (عصابه) و (شطفه) و (سنجاق) دینوردی . بونی
پادشاهدن بشقه سی استعمال ایده مزدی . و خلفا دولترنده لوا و سنجاقلرک باشنه شکل
هلایده نحاس مطلادن «علم» و یا خود شکل نیرده طرفینی مدور و مشقوق الوسط
بر صحیفه یکانی وضع اولنوردی .

مؤخرأ بعض امر او سلاطین تغلب و تحکم ایتدکلرنده خلفا الویه سنی استعمالدن استنکاف ایله
کندو لوا و سنجاقلرینه مطلقه طویلردن مدور و مستطیل فلکله ر وضع ایتدیلر . و بیوک
سنجاقلرینه زرین یا مطلقه صحیفه لردن موزون کتابلر یا پیروپ سواد و مینا کاری نقوش ایله
تزین ایلدیلر .

خلفایه مخصوص اولان طرز قدیم بیراقلر و هلالی و علمو سیاه ویشیل سنجاقلر کیدرک
طرق صوفیه مشایخنه قلوب جوامع و تکیه لرده بولنه رق اکا بر جنازه لری او کنجیه
کتوریلور . و عاشورا و سایر ایام مشهوره ده آچیلور اولدی .

دنيانك ايشى بويله در . قنغى طائفه نك قوت وشوكتى زائل اولورسه انك وسائل شهرتى اولان رسوم واثار دغى متروك و بى اعتبار قالور .

ابتدا عقد اولنان لوايضا يرينه دولت عليه ده وزرانك يوكرك بيراغى استعمال وعصابه وشطفه يرينه كبير سنجاق اتحاد اولمشدر .

وتوغ خصوصنه زياده اعتنا اولنوب امرايه بروبكر بكيكره ايكي ووزرايه اوچ و پادشاه مالپناه حضرتلرينه طقوز توغ تخصيص قلمشدر « انتهى »

ايشته قاووق وخفتان وتوغه دائر اولان معلومات مختصره تاريخيه شوندى عبارت اولوب دولتمزده مستعمل اولان ايكي درلو توغك رسمى صحيفه اشكال (۵) و (۱۰۵) و (۱۰۶) نمرورايلاه

اشارت ايلدك .

فصل آتیده دغى يكيچرى ضابطان و افرادينك البسه لرينى تعريف ايتمكه وفاووقدن باشليه رق اياق قابنه قدر تعريف سهل اوزره يازمغه مبادرت واكلاشلى دائما صعوبتلى اولان بر طاقم البسه و اياق قابى وفاووق اسامى مخصوصه سنى ياد وتذكاردن بجانب ايتلك مناسب كوريلدى .

« فصل خامس عشر »

البسه

(يكيچرى اغاسى)

— اغا سيبليجيسى وباش فلقه جى اغا —

يكيچرى اغاسنك باشنه كيديكى شي (قلفات) ناميله مسمى ايدى . اشبو علامت قرمزى چوقه دن بيضى يه يقين برشكلده اولوب اوستى برطاقم ديلمز تشكيل ايليه جك وجهله ديكلمش وبونك اوك طرفندن برازيرى اچيق وديكر طرفلى چتال وارى صايرلمش اولان صايريق ايله مستور ايدى . ارقه سنه كيديكى خفتان اوست دنيلان قولسزبركورك اولوب بوكوركك برقارش قدرى اوك طرفندن كورينور وهر ايكي اوموزك الت طرفلريه بويون جهته ده بر مقدار كورك قونيلور ايدى .

مذكور خفتانك قابى قاش وسوايى جنسندن اولوب اغا بونك ايجنه كذا سوايى وياقاشدن برعنترى كيردى .

انحق عنترينك قولى خفتانك طشره سنه چيقده كورو نيمسوب بونك اوزرينه مذكور قولسزكوركه ديكيلى وقول بچمنده يياض اطلاسدن ديكر بر قول كلش وبونك بيلك طرفى ابدست المقده سهولت اولق ايجون دوكله بولمش ايدى .

اغانك برده قرمزى شلووارى اولوب اياقلىرينه صارى مست وياپوچ كير و بلينه ايسه مرصع بر خنجير صوقار ايدى .

رسمى صحيفه اشكال (۱) ده (۱) نومرو ايله ارائه اولندى . [۱]

بنديكى حيوان طاقى كوشلى اولوب او كنده رتبه سنه كوره بر ويا ايكي ويا اوچ توغ كيدردي . ايام رسميه ده ويول يوريشلرنده اغانك ارقه سنندن درت رأس يدك اتى كتوريلور ودها ارقه سنندن اوچاق بيراغى كلور ايدى . اشبو بيراق ذوالفقار شكلنده بر قليچ رسمى حاوى ايديكه شكل مخصوصى صحيفه اشكال (۵) وشكل (۱۰۷) ايله ارائه اولمغله اورايه مراجعت اولمليدر .

[۱] ترتيب ايلديكمز البومده ايكي درلو رسم واردر . بريسى يكيچرى بلك قيافتلرينى كوستر كه انلك منسوب اولدقلى صحائف اشكال نمرولى قالىن رقلره ارائه اولمشدر . ديكرى اسلحه حقيقه عثمانيه اولوب بونلريده ارائه ايدن صحائف اشكال نمرولى ايجره رقلره كوسترلشدر .

چعه كونلری اغا جامعه كيدر ايكن اوكنده بر سيجلي كيدوب صو طاغمسى قاعده دن ایدی . مذکور سيجليگ رسي دخي صحيفه اشكال (۶) ده (۳۳) نروايه كوسترلدی . اغا قول طولاشور ايكن مجازاته اوغرايه جقرايچون برابر نجه طاشيديغي باش فلقه جي اغانك رسي دخي صحيفه اشكال (۲) (۷) نومرو ايله بيان قلندی .

بوزات باشينه چوقه دن قلفات اوزر ينه يياص دستار صارار و ارقه سينه آل چوقه دن قوللری خرطوملی طولامه و اياقلىر ينه ال چاقشير ايله صارى مست و يابوج و ياخود چيرمه كير ایدی . و برنقرى اوجاقلدن بهر هفتنه مناوبه باب عالی به كلور و صدر اعظمك بر محله عزيزمنده دائره خلقنك اردلری صره جلا در ايله ييله كيدر و حسب الاقتضا اعدام اولنه جق مجرمين اولديغي حالده جلا دان بى امانه تسليم ايله ايشلرينى تمام و دوكلسى لازم كلانلر دخي باش فلقه جي اغا يه حواله اولندقه طور به ايله او موزونده اصيلى اولان فلقه و قزلق دكنكلىرى ميدانه دو كرك و شخص متهمك اياقلىرى فلقه به صوقارق و قواسان معرفتريه اوله سي به دو كرك ادم ايدرلردی .

- اخطار -

ريفو نام مؤرخك يازديغي تاريخچه ايله ژول وانغاور نام ذاتك اونورس (عالم) اسمنده اولان تاريخنده يكيچرى اغاسنك قاووغي بشقه شكلده كوسترلش ايسه ده بونك اك طوغرىسي موزه اولق لازمكده جكي و مؤرخين مومى اليهك كوسترلكرى شكل بولندقلرى عصرك قيافتى اولسه ييله بونك بزه لزومى اوليه جغى جهته رسم و تعريفندن صرف نظر ايلدك .

(قول كئخداسى)

قول كئخدا سنك باشنه كيديكى شى يكيچريلرك ايام رسيمده كيدكلى كچه كلاه جنسندن ايسه ده مذکور كلاه كبي بك چوق ارقه يه صارقيه رق فقط براز كير و كيمش و بونك التنه كلان طرفى دائره مادار درت پرمق صرمه ايله ايشلش ایدی . اشبو كلاهك اوستنده يلياژه شكلنده و ارقه يه قيورق و صوله مائل بريچه اولوب بونك صرمه ايشله لى يره صوقولان قسمنك اوست طرفى قرمى چوقه يه قابلى و ده اوستنده ايسه توكدن بر صورغوج طاقىلى اولديغي و صاغه مائل اوله رق توكدن ديكر بر صورغوج بولنديغي كورنلك معلوميدر .

كئخدا بلك عنترى و حقنان و قوشاغى يكيچرى اغاسنك البسه سي كبي ايسه ده اغا كوركنك قولى يياص اطلسدن ايكن كئخدا نككى يشيل رنكده بولنوب صارى چيرمه

كيسيمده قاعده دن ایدی . صحيفه اشكال (۱) ده (۲) نومرو ايله رسي ارائه اولندی . (باش چاوش)

باش چاوشك باشنده كى علامت ينه كچه دن سيور يچه بر كلاه اولوب بونك سيورى اوجى كلاهك ارقه سنه طوغرى قيورلش و اوكنه توكدن بر صورغوج طاقلش ایدی . ارقه سنه (طولامه) دينيلان خفتان و ايچنه عنترى و ديزينه شلوار و اياغنه صارى مست يابوج و ياچرمه كيردى . بر نيديزينك بايديغي رسيمده باش چاوشه قرمى چرمه كيدرلش ايسه ده مومى ايله اوجاگك باشلو ضابطانندن اولسنه كوره صارى چرمه كيمى لازمكور . حتى مارسيغلى ده دخي شو خصوص تصديق قلنشدرد . موزه ده صورتى يوقدر . صحيفه اشكال (۱) ده (۳) نومرو ايله رسي رسم قلنشدرد . (صالنه چوقدارى)

صالنه چوقدارى يكيچر يانك بر نوع تبديللرندن اولوب معينده يكرمى قدر و ايجانه كوره بونك بر مثلى و ده ايزياده تبديل نقراتى بولنور ایدی . بونك مأمورىتى بازار و غلبه لك محللرى كشت و كذار ايتك و قهوه خانه و بر ردكانلر نده ضررت عامه يى موجب و انواع خيائتى مستوجب اولان قاروبوكا مماثل لعبيات . ضرره يى ارتكاب ايدنلرى تكدير و بعضيلرى دخي باب حكومه ايصال ايله تعذير ايتدرك و اذان او قونديغي وقت جوامعه كتمان اصناف و سائره يى النده كى قامچى ايله ضرب ايدرك جوامع شريفه يه بوللامق و قشله لرندن مناوبه چارشو و بازاره طاعلش اولان يكيچريلرك عرض و ادب ليله كزملرينه و جامه كيندكارى . وقت بر كونه نزاع و صداع چيقار ماملرينه و محله و قبرستان ارالرنده اولان فاحشه لرك دفع و منع ردالتلرينه و رمضان شريف كچه لر نده چوجقرك جوامع شريفه ده شماتت ايتاملرينه و ده بونلره مماثل احوال نايجانك موقع اجرايه كتورلما سنه دقت و نظارت ايتك و وقوعات رور مزه يى باژورنال اغا قپوسنده آمر لرينه تقديم ايتك كبي شيلر ایدی .

بونلره صالنه تبديل عسكرى تسميه دن مراد چونكه كچه و كوندوز على التوالى قيافت مختلفه و هيئات متكره ايله تبديل كرز و هر قنغى كوشه و بوجاغه باقيلورسه بونلردن بر يسي مشاهده اولنور . و واقف كنه هر حال اولور و هر خدماته صالدير يلور اولدق لرندن لقب مذكور ايله مقلب اولشدر . بوزمره قشله لر نده بولندقلرى و قتلرده باشل ينه ته سى يشيل چوقه و اطرافى سياد قوزى دريسندن معمول قلياك و ارقه لر نده قرمى (پير پيرى) تعبير اولنور . جبه و اياقلىر ينه دو كنه شلوار كيرل ایدی . صحيفه اشكال (۲) ده (۶) نروايه رسي كوسترلشدر .

(قول اوغلی باش چاوشی)

ثانی سلاطین ال عثمان سلطان اورخان حضرتلری پیاده اوله رق مسلم ویکچیری ترتیب و تحریر بیورمش اولدقاری عسکرک صکره لری خدمات دولته عدم کفایتی جهتله ثالث خواقین آل عثمان برنجی سلطان مرادخان حضرتلرینک زمانلرنده روم ایلی یاقه سنده رفته رفته توسیع اممالک ایله کثرت اوزره النان اسرانک بروجه شرعی بشده بری طرف دولته ترک اولندیغندن بونلردن دخی بلوک و طابورلر کشاد اولنه رق پنجکلی قول تسمیه اولمش ایلی . اشته بو پنجکلی قول طاقنک ملک و ملت ایچنده عجمیلکاری وعادات بلدییه عدم وقوفلری وعلی الخصوص طوایف عسکریه نك شان و شرفنی کوزتمک دولتک اقدام افکاری بولندیغندن بونلرک اسواق و بازارده کشت و کذارلرنده برطرفدن حقارنده معامله بارده وقوعه کتورلماسی و بونلر طرفندن دخی یکچیری وعسکری ناموسنه ایرات شین ایدر برحالات ظهور ایتماسی و اوینغو نسز برلرده کزلماسی و وقت وزمانیله قشله لرینه کیتلری کبی شیلرک تجسس و اجرا آتسه مومی ایله قول اوغلی باش چوقداری مأمور ایلدیشیدی . مومی ایله باشنه تپه سی قرمزلی و بومری و سیوری و اغزی اکلی ییاض صارق و ارقه سنه داریکلی اوز ون اتکلی جبه وایاغنه بول شلوار کیر و بلنه مرجانی قامه طاقار ایلی . صحیفه اشکال (۲) ده (۸) نمر و ایله رسمی ارائه قلمشدر .

(تکله لی)

کلاهی کتخدا بکک کلاهنه مشابه ایسه ده بونک فقط صورغوجی اولوب تماماً النی اوستنه طاقار ایلی . مومی ایله قرمزلی جیرمه کیوب عنتری و خفتانی اولکیلر کبدر . فقط قولدن بیلکه قدر اولان قسمنک قرمزلی رنگلی قاشدن اعمال اولنسی شرط ایلی . تکله لی به دائر توارینجده بر معلومات یوق ایسه ده بوکون بیله شیخ الاسلاملرک عرض اوطه لرینک اسمی تکله لی کوشکی اولغله مومی الیهک اوجاق ضابطانندن اولدیغنی ظن اولنور . صحیفه اشکال (۲) ده (۵) نمر و ایله رسمی رسمدر .

(اورطه چاوش)

ایکی صور غوجی حاوی یکجه یاخود بونک کیردی . ارقه سنه قوللی خفتان و ایچنه عنتری و دیزلرینه شلوار و ایاغنه قرمزلی جیرمه کیدیکی موزه ده کی صورتدن نمایان اولوب رسمی صحیفه اشکال (۳) ده (۹) نمر و ایله ارائه اولمشدر .

زغرجی سکسونجی و طورناجی و سکیبان باشلرایله یکچیری افندیسی و کتخدا بری و ساره نك دخی صورتلری اولدیغندن مارسیغلی و حاهر نام مؤرخلرک بونلر حقنده

ویردیکی معلوماتی شورابه درج ایلدک .

شو یله که سکیبان باشی اوزون اتکلی برخفتان کیرمش . زغرجی باشی کتخدا بک کبی البسه طاشیرمش . فدوله خواران کاتبی جور باجیلر کبی ملبس اولوب باشنده کی علامته بر صورغوج و ارایمش . محضر اغا کلاهنه توکدن بر صورغوج طاقوب صر مه ایشله لی اولان قوشاغی ایله تفریق اولنور ایش .

حاهر « اوجاق جنراللری صرپ ایوسنک دریسندن کورک کیرلردی . بو کورکک بیجیمی و شکلی اغا کورکی بیچمنده ای دیسه ده قانک رنگی بشیل ایلی . باشلرینه دوه تویندن معمول توغ ایله رؤسایه مخصوص اولان قوقه کیرلردی . و صامصونجی و زغرجی باشلر پرلانتله لی بالقچین صورغوج طاقوب حیو انلرینک اکر طاقی کوشلی ایلی . « دیو ایکی سطر جق معلومات ایله اکتفا ایلدیکندن واکرچه ویردیگمز شو معلوماتک کافی اولدیغنی معلوم ایسه ده بوندن زیاده سنه دسترس اوله مدیغمزدن بزده بو قدرله اکتفا ایلدک .

(اغا یماغی و نو تجیسیله موجی و حربه جی)

اغا یماغینک کلاهی بیلک قالینلغنده بوکولمش اولان براسطاری چپ راست واری طولایه رق حاصل اولان بر کلاه اولوب بونک تپه سنده بو سکلی برفس واردر . ارقه سنه کیدیکی خفتان قوللی قرمزلی چوقه دنلر . ایچنه نیمتن ایله شلوار و قوشاق و قرمزلی یعنی کیر . رسمی صحیفه اشکال (۱) ده (۴) نمر و ایله رسم اولمشدر . اغا موجیسی ده بویله ایسه ده شلوار و نیمتنی بونک سیاه چوقه دنلر . رسمی صحیفه اشکال (۳) ده (۱۶) نمر و ایله کوسترلشدر . اغانو تجیسی قرمزلی قوللی جبه و اوزون عنتری و صاری مست پابوج کیوب باشنده قلفات طاشوردی . صحیفه اشکال (۳) ده (۱۷) نمر و ایله برقطعه رسمی رسم اولندی . اشبو اوج ذات افایه مخصوص امر چاوشلری مقامنده کسنلر اولوب موجیدن اوطه باشی نصب اولند . یعنی تاریخلرده مصرح اولسنه کوره دیکرایکیسنک ده صره لرله اوجاقدن برر مأموریته یکدیگری ظن اولنور . یکچیری اغانرینک ارقه سنده کیدن حر به جیلر قیلان پوستندن ارقه لرینه برر پوست و باشلرینه یکجه کیوب الرنده ایسه بر حربه طاشورلر و بللرینه برر بالطه اصارلر ایلی . بونلردن برینک رسمی صحیفه اشکال (۳) ده (۱۵) نمر و ایله کوسترلشدر .

(چورباچی)

قرمزلی چو قه دن قوللی جبه و ایچنه نیمتن و شلوار ایله صاری مست و پابوج کیر .

باشنه كيديكي علامت قلفات اسمنده ايسه ده انا نوبتجيسي قلفاتندن دهامدورجه وچوقه سي
سياه اوليوب قرمزيدر . رسمي صحيفه اشكال (۳) ده (۱۰) نومرو ايله ترسيم اولمشدر .
(بير اقدار)

كلاهنگ تپه سي سيوري و اشاغيسي مخروط ناقص شكلنده صارقلي ومائى رنگده
اولوب ارقه سنده قوللى جبهه و ايجنده عنترى و شلوار والنده ايسه بر صويا بولنور .
صحيفه اشكال (۳) ده (۱۳) نومرو ايله بر قطعه رسمي ارئه قلمشدر .
(او طه باشى وسقا واورطه امامى)

اشبو اوجاق ضابطانك البسه وقاووقلريده صحيفه اشكال (۳) ده (۱۱) و (۱۲)
و (۱۴) نومرو ايله ارئه اولنديغندن بوراده تعريفات تحريره سندن صرف نظرله اختيار
اختصار اولتىق تنسيب قلندي .

حامرده او طه باشلردن اشاغى بولنان ضابطان يكيچريلر مثللو اسكوف كيوب
يالكرز بولنرك اسكوفى صرمه چنبر ايله نفرانك اسكوفلرندن فرق اولنور ديو محرر
ايسه ده بعض اوسته لك قلفات و كتخدابك و باش چاوش كي امرانكده اسكوفه مشابه
بريچه كيدكلى معلوم اولديغندن موئرخ موسى اليهك بيان ايلديكي قاعده عمومي اوله ميوب
بلكه اكثر يتله بويله ديمك اولور .

وكذا التمش بر بلوكك ضابطاننى سياه و اوتوز درت سكبان اورته سنك رؤسايى
قرمزى و يوز بر جاعتك دخى صارى چيرمه كيدكلى محرر ايسه ده بعض اورته
وجاعت و سكبان باشلرينك بوقاعده دن مستثنا اوله رق صارى چيرمه كيدكلى
ويونلر فصل رابعه بيان اولنديغى جهته قاعده مذكوره ده عمومي اوله مز .

(چورباچى يماغى)

باشنه انا يماغى كي علامت قويوب قرمزى ابدستلك و يمى و شلوار و نيمتن كير
ايدى . رسمي صحيفه اشكال (۶) ده (۳۰) نومرو ايله مرسمدر .
(اوتوز ايكنك اوجى اوسته سي)

ارقه سنه قوللى بكتاشى خرقه سي طرزنده و اتكلى رتيق مشيندن برشى
كيوب بونك اوستنده باقرو يا برنج دوكله ر طاقىلى ايدى . شلوارينك اوستنه و اوك
طرفنه ينه مشيندن دوكله ر بر اوكلك قويار و قوشاغى كچمه برنج لوحه لردن معمول
اولوب بورادن يره قدر زنجيرله طاقلمش بر طاقم ذيل و جاكر اصيلور ايدى .

ومذكور مشين خرقه ايجنه بر نيمتن و شلوار و اياغنه سياه يمى كيوب بلنده كي قوشاغه
ايكى بچاق صوفار و باشنه عيني يكيچرى اسكوفى و يا بوركى كيردى . صحيفه اشكال
(۴) ده (۱۸) نومرو ايله رسمي محرردر .

بو اوسته نك ايام رسميه ده ايكي طرفنده ايكي قره قوللجى يورر . بونلر قرمزى
سالطه و سياه نيمتن و شلوار و اوسته نك كي قوشاق و قرمزى يمى و طوزلق ايله ملبس
اولوب كلاهلى ايسه اچيق قهوه رنگنده برقاووغه صارلمشدر كه بوكا نفر قلفاتى و يا
اسطار ديرلر . ومذكور استار بر جوق طويلى ايكنه ر ايله طوتدير يلوردى .
رسملى صحيفه مذكوره نك (۲۱) و (۲۲) نومرو ايله ارئه قلندي .
(برنجى اورته نك اوسته سي)

باشنده كي قلفاتك ارقه سي صحياقلو اولوب ارقه سنه كيديكي كورك قوشاغه قدر
كلان جاك كى قيصه و كوچك برشى ايسه ده قولى غايت اوزون اولديغندن ديز .
لرته قدر صارقاردى . بونك ايجنه طولامه كيوب ودها ايجنه ده نيمتن كيرو برمائى
شلوار و مور طوزلق و قرمزى يمى ايله معدن قوشاق و ديزينه كلان يره بوكون عربه
اتلرينك بعضاً ديزلر ينه قونيلان مشين شيلر كي كوريلان علامت اوسته نك تر يينات
لباسيه سنى اكل ايلرديكه صحيفه مذكوره نك (۱۹) نومرو سيله رسمي كوريلور .
(اوسته)

ديكر اوسته ر باشلرينه قلفات و ارقه لرينه جبهه كي قوللى و اوزون و فقط او كنده
ايكيشر دوكله بي حاوى خفتان و شلوار و نيمتن و معدن قوشاق كيرلردى . صحيفه
مذكوره ده (۲۰) نومرو ايله رسمي ارئه اولندي .
(يكيچرى نفراتى)

ايام رسميه ده باشلرينه بوندن اول تعريف اولنان كچه دن اسكوف كيرلر كه بونك برناميده
بور كدر . و اوقات سائرده ايسه ايكنه لى قلفات اكتسا ايدرلر ايدى . ارقه لرنه كي
خفتانك ادى طولامه اولوب طولامه تعبيرى اتكلى رينك بلرينه صوقولش اولسندن نشئت
ايلديكي ظن اولنور . شلوارلر عادى ييلديكمز شلوار اولوب اياق لرينه دخى طو .
لمبه جى يميسى كيرلر ايدى .

صحيفه اشكال (۵) ده (۲۳) نومرو ايله كچه لى يكيچرى و (۲۴) نومرو سيله مذكور
يكيچرى نك وضع بكتاشيان اوزره صورت نيازده رسم تعظيم و سلامى ايضا ايلسى و (۲۵)
ايله پادشاهلر ياننده كيدن يكيچرى صولاقلرى و (۲۶) ايله جيومه لك نامنده اولان يكيچرى
دلى قائلوسى رسملى ارئه قلندي . جيومه لك تعبير اولنان نفرات مطبخده آشجى باشى
معينده استخدام اولنور و چارشو و بازارده كزرلر ايكن بعض اوباشانك دست دراز
تسلط اولاملرى ضمنده يوزلرينه صحياقدن برشى اورته رك كزرلر و فقط سوقاغه چيچملى
پك نادراً وقوع بولور ايدى . قوللى او كنده ساز ينى چاله رق مصر پيشوروب صانان

برقوالقجی نقری رسمی دخی صحیفه اشکال (۶) ده (۲۹) وعلوفه کتورن نفرک
 رسمی صحیفه مذکورهنک (۳۱) ویکچیری اصنافدن برسراجک هیئت (۳۲) نرولر
 یله رسم اشارت اولمغله افراد مرقومه نك قیافت وهیئتله یینی ا کلامق استیان ذوات
 مذکورنرولره مراجعت ایتملیدرله چونکه بونلرک تحریراً تعریفندن ایسه ترسیماً ارئه سی
 دهها مختصر و مفید اوله جغندن تعریفات ذائده دن صرف نظر ایدلک دهها مناسب
 کورلدی.

یکچیریلرک استعمال ایتدکاری اسلحه

یکچیریلرک زمان الفاسنه قدر دولت علیه ده استعمال اولنان اسلحه یی تعریف
 و تحریر ایچون الیزده موجود اولان معلومات تاریخیه موته کوکولی نام ذاتک یازدیغی مه
 مواریله قونت دومار سیغلینک نشر ایلدیکی مجله مفیده دن عبارتدر .

مقدمه کتابده اسملرینی یازدیغیز سائر مأخذلرک اکثر یسنده اسلحه مزه دائر هیج
 بر بحث کورلدیکی کبی بعضیسنده محرر اولان معلوماته غایت از اولدیغندن اسلحه
 تعریفنجه قبول ایده جکمز مأخذلر بالمجبور یه اشبوا یکی ذاتک بر اقدقلری اثرله منحصر
 قالشدر .

فقط بونلرک ایکسیده اون ^{برخی} عصر میلادیده کادکرنندن و اول عصرده کی عثمانلورک
 استعمال ایلدیکی اسلحه یی یازوب اندن اول ویا صکره قوللانیلان سلاحلری بیان ایلدکرنندن
 دولتیزک تأسیسنندن یکچیری عسکرینک زمان الفاسنه قدر قوللانیلان اسلحه یی تعریفه
 کافی مأخذ اوله مدقلری جهتله بشقه یولده استحصال معلوماته مجبور اولدق .

بونک ایچون اسلحه عتیقه خزینه سنی نظر تدقیقندن یکچورمکی تسهیل مطلبمزه چاره
 منفرد عد ایدرک استحصال اذن و مساعده ایله خزینه مذکورهی معاینه و زیارت
 ایلدک .

اشبو خزینه قیوسنک اوستنده محکولک ایکی قطعه تاریخه کوره بونی ۱۱۰۷ سنه سنده
 سلطان محمود اول انشا ایدوب ۱۱۳۸ ده سلطان احمد خان ثالث تعمیر ایش اولدیغی
 اکلاشیلورسده بعض روایتیه کوره فاتح سلطان محمد در سعادت قیح ایلدیکی
 وقت بورابی سلاح خانه یامش ایش . شوراسی شایان دقتدرکه ضربخانه و اوقاف
 و مالیه و سلاح خانه ایله جبه خانه هب سرای همایون سوری داخلنده اولمغله سور
 مذکور قیولری قیاندقده خارجدن کیسنه نك دوائر اصلیه دولتیه مداخله و تعرضی
 ممکن اوله مز ایدی . و دوائر مذکورهنک سرای همایون سوری داخلنه التیمی ده محضاً
 بودقیقه یه مینی ایدی .

بوراده اسلحه ناریه ثقیله موجود اولیوب فقط برچوق اسکی اسلحه ناریه خقیقه
 و اسلحه چارحه و سائر جنس اسلحه مشهودیمز اولدیغندن انلرک مدققانه معاینه سیله حاصل

ایلدیکمز معلوماتی اسملرینی بالاده یازدیغیز ایکی مؤرخک یازدقیری معلومات تاریخیه به علاوه ایله اسلحه مزه دأر شو فصلی یازمغه موفق اولدق :

انجق مذکور خزینه ده موجود اولان سلاحلرک جمله سی عجبا دولت علیه اسلحه سیمی ایدی ؟ یوقسه عثمانلورک دول سائرهدن ضبط ایلدکیری اسلحه نك بر نمونه سیمی در ؟ دیو خاطره برشبه کلکله بونیده مطالعات آتیه ایله شو وجهله حل ایده ییلدکله :

بوسلاحر میانده اوروپا دولترینه عائد سلاحلر وار ایسه انلر مطلقاً لاتینجه بعض حروف و اشارات وار قامی حاوی اوله جغندن اوقیل سلاحلری کندی سلاحلر عد ایتیه رک بریره ایرمق لازمکلور .

ثانیاً دولت علیه نك اسیا قطعه سنده محارب بولندیغی دولتر اسکیدن باشلوجه عرب و عجم دولترلی اولمغله عربی و فارسی خطوط ایله منقش و مزین اولان سلاحلرکده عرب و عجم دولترینه تعلق امر طبیعی کورینورسه ده بروقت دنیا نك اوج بیوک قطعه سنی زور بازوی اقتداریه لرزه نك ایدن دولت علیه کبی بر دولت پر شوکتک سائر دولتره هرشیده نمونه عبرت اولمش ایدوکی نظر اعتباره النور واشترک دین و مذهب جهتیله عثمانلو سلاحلر ینکده آیات جلیله و یا آیات عربیه و فارسیه ایله تزین قلمقده اولدیغی دوشنبیلور ایسه بز اسلحه ایچون عرب و عجملره تقلید ایده جکمز انلرک بزه تقلید ایش اولدقیری بداهتی میدانه چیقمقله لاتین حروف و اشاراتیه منقش اولان سلاحلردن بشقه اسلحه عتیقه خزینه سنده موجود اولان سلاحلری عثمانلی سلاحی دیه قبولده تردد ایلدک .

کرچه عرب و عجم دولتریده بر زمانلر عثمانلور کی جهانگیر لکه قدر واروب زمان اقباللرنده عالمه نمونه امثال اولمشلر سه ده عثمانلورک حین ظهور و لاسیمان شوکت و اقباللرنده شو ایکی دولتکده کوبک اقبالی سونمش و عثمانلوره نمونه امثال اوله جق درجه بی چوقدن یکوب مائل زوال و انحطاط بولمش اولدقیرندن عرب و عجملرک بزه تقلید ایدوب بزم انلره - هله اوان اقبالزده - تقلید ایتامش اولدیغیز حقنده اولان فکریمز قارئین کرام طرفندن تحطئه اولتیز ظننده یز .

برده فاتح سلطان محمد خان عجم شاهی اوزون حسنی و یاوز سلطان سلیم خان ایسه غوری ایله شاه اسماعیلی بوزوب اساس حکومتلرینی محو و پریشان و اکثر مملکتلرینی داخل حیطة امن و امان ایلدکیرندن و ممالک مذکوره اها ایسی صکره لری عثمانلو دیمک اوله رق عثمانلو عسکرلریله برابر عثمانلو دشمنلرینه قارشو حرب ایده کلدکیرندن اها لی مذکور نك قولاندقیری اسلحه نك بعضیسی فاتح دورینه قدر بزه موجود اولدیغی فرض محال

اوله رق فرض اولنسه بیله خاقان مشار الیهدن صکره ینه عثمانلوره کچمش و عثمانلورک مالی اولمش ایدوکنی و خلاصه قوصوه و وازنه و استانبول و چالدران و غوری فتوحاتی اویله اوفق تفک سلاحله قزائیه جق شیر اولدیغندن عربجه و فارسیجه یازیلی دیو کندی مالز اولان سلاحلری بشقه قومه نسبت ایتکلکمز مغایر عقل و انصاف اوله جغنی تصدیق ایتامک الدن کلز .

شومطالعائیزی تأیید ایدن مواددن بریده عرب و عجم حروفاتیه منقش اولان اسلحه نك چوغنی مونته کو کولی و مارسیغلی نك ائارنده عثمانلو اسلحه سی دیو مندرج اولان اسلحه اولدیغندن بونلری ترکی سلاحی دیو قبول ایتدی کمز ک اصابتی بورادن بر درجه دهامیدان ثبوته چیقاییلور . یاوز سلیم مرحومک قاهره ققنده کرتبای ایله اولان محاور سیده شومدمایی تأیید ایدر . کرتبایک کلوب تابع اولدیغندن حضرت شهریار غایت محظوظ اولوب درونندن رعایت واحسانه نیت ایلدیسده عقل و ادعائنی امتحاناً (کرتبای والی سن میسک) دیو خطاب بیوردقیرنده (بلی پادشاهم بنم) دیدی . حضرت شهریار (یاقنی سنک مردانه حرکات و شجاعتمک و نامدار لغک) دیدکیرند . والی دخی (الان باقیدر . نه چاره که سزده بویله طوب و تفنک بزه ایسه انجق قلیج و ارایکن مردلک فلان کار ایلدی .) دیمسندن دخی اسلحه عثمانیه نك نه درجه مکمل و عرب سلاحلر نك نصل اشاغی اولدیغی اکلشیلور . سلچوقیلر ایله روملری بوراده حسابله ادخال ایتدی کمز سببی بونلرک ایکیسیده اوائل ظهور دولت علیه ده حسابله قاتیله جق درجه ده قوتسز و هله روملر عسکر سز سلاحسز بر دولت اولدیغندن نشئت ایتشدر .

پیاده و سواری و طویچی صنفرینی یازار ایکن هر برینک قولاندیغی اسلحه بی یازمق لازم کلورسه پیاده و سواری نك بعض اسلحه سی مشترک اولدیغنه نظراً بونلری ایرمقده پک اولقدر فائده کوریله میه جکندن یکچیری یعنی پیاده عسکرینی بیان ایدن اشبو کتاب اولده سواری اسلحه سنیده برابرجه یازمق تنسیب اولندی .

معلوم اولدیغی وجهله اسلحه ایکی قسم اولوب بریسی دشمنک و سائط تدافیه سنی خراب و دیگری دشمن الات و وسائطندن کندوی محافظه ایتک خصوصنده استعمال اولدیغندن برنجی قسمه (اسلحه تعرضیه) و قسم ثانی به (اسلحه تحفظیه) دینور . اسلحه تعرضیه تکرار ایکی به ایریلوب بریسی اوزاقدن ایرات خسار ایتکه دیگری یقین مسافه دن قولانمغه مخصوصدر .

اوزاقدن ایرات خسار ایتکه مخصوص اولان اسلحه تعرضیه یا ما کنه واسطه سیله و یا خود عملیات کیمیوه اعانه سیله استحصال اولتان قوای دافعه بی قوه محرکه مقامنده

استعمال ایله دشمنه مختلف و متعدد مر میلر انداخت ایتکدن عبارت اولوب صپان و جرید و اوق و تاتار اوقی و مانجینق و کافه افواه ناریه بوقسمه داخلدر .

یقیندن استعمال قلنان اسلحه تعرضیه ایسه اثنای محاربه و مصادمه ده مستعمل اولان لبود و تبر و ال بالطه سی و کورز واکری قلیج و طوغری قلیج و میج و پالیوش و سواری بجی و مزراق و پاله و خنجر و جنبیه و یتاغان و سونکی و قصاطوره و قامه و سائرهدن عبارتدر .

اسلحه تحفظیه به کلنجه بونلرده دشمنک سلاحی تأثیرندن لاجل الحافظه استعمال اولنان اسلحه درکه قالقان و یوزلکلی قاسکت و تیمور چنبرلی قاسکت و بتون وجود زرهی وزره کوملک و کاساله دن کوملک و قوی و بجاقتری محافظه ایچون زره وال محافظه سنه مخصوص اولان ال دیواندن عبارتدر .

اسلحه نك اقسام و صنوفی بالاده بیان ایلدیگمزمواددن عبارت اولوب بونلردن عثمانلورک قوللانیدیگی اسلحه بروجه آتی بیان اولنور .

(اوزاقدن استعمال اولنان اسلحه تعرضیه)
(صپان)

صپان دوزجه بر بز و یامشین کیسه نك ایکی طرفنه ایکی ایپ ربط اولنمسندن عبارت اولوب بو کیسه به برطاش و یاقور شون وضع ایله اشجو ایپلر تدویر و ویریلان سرعت درجه لازمه ده تئید اولندقدن صکره ایپلردن بری صالیورلدکده طاش و یاقور شون شودور و حرکتدن الیدیگی قوت ایله ایلرویه اتیلوب کیدر .

خزینه اسلحه ده بو یله بر صپانه راست گلامش ایسه کده آلت مذ کوره چورو به جک ایپ کبی شیدن معمول اولدیغندن چورومش اولسی ظن اولنور .

محاربات عتیقه عثمانیه تفصیلاتنده صپان نامنده برالت استعمال اولندیغنه دائر برقید و اشارت کور یله مدیکندن بونک استعمال اولندیگی صورت قطعیه ده کسدیر یله مز .

انجق صپان اوروپاده بیله اون بشنجی عصر میلادی ابتدارینه قدر قوللانیش اولغله عثمانلورده دخی عصر مذ کوره مصادف اولان طقوزنجی عصر هجری به د کین استعمال اولندیگی مأمولدر .

(اوق و یای)

یای خفیف بر خشب و یابونوز یا خود الاستیق سائر بر ماده دن معمول اولوب ایکی اوچلرینه کافی طولده بر کریش ر بطایندلشدر .

اوق بر صاب ایله اوجی سیوری بر تیوردن مرکب اولوب بونک طول و خفت و تخنی مختلفدر . و گاه اناجدن و گاه سائر نسنه دن اعمال اولنور .

مذ کور کریش قوتله چکیلوب دکنتک اوچلری بر برینه درجه مناسبه ده تقریب اولندقدن صکره اوق کریشه طیانوب بردنبره براغیلورسه کریش حال اصلینسه کلورایکن الیدیگی الاستیقیت مناسبیه ایپی کندوسنه جلب و اوده اوقی شدتله دفع ایده جکندن بوقوه دافعه واسطه سیله اوق ایلرویه طوغری اتیلوب کیدر .

اوق عثمانلیلرک بدایت تأسس لرندن پک چوق صکره لره قدر استعمال اولندیگی و عساکر عثمانیه میانده مخصوصاً تیراندازلر بولندیگی مسطور صحایف توارینخدر . حتی دور اورخان غازیده و ازمید او کنده و قو عبولان محاربه ده ازمید قرالجه سنک برادری یلاقونینک بر عثمانلی اوقیله تلف اولدیگی و سلطان مراد اول دورنده و قو عبولان قوصوه محاربه سنده پیشدار مقامنده ایکی بیک نفر تیرانداز اولدیگی کبی عصر مرادخان تائیده و قو عیاقته اولان وارنه محاربه مشهوره سنده دخی عثمانلی کآنکشری خیلوجه خدمات مهمله به موفق اولدق لری صولا قزاده تارینخنده محرردر .

اوقک بدایت دولت عثمانیه دن مراد ثانی دورینه قدر قوللانیدیگی ایشته شو ققرات تاریخیه ایله مثبت اولوب دور مذ کوردن صکره قنغی عصره د کین عثمانلورجه مستعمل اولدیگی بحثه کلنجه ۸۷۸ سنه هجری به سنده فاتح سلطان محمد خانک عجم شاهی اوزون حسنله اولان محاربه سننده یکچیریلرک حربه و تفنک و کان و خدنک ایله مسلح اولدیگی تاریخ مذ کورده مندرج اولدیگی کبی یاوز سلطان سلیم خانک مصر اوزرینه ایلرولدیکی صره ده پیشداری اولان سنان پاشانک غزه ده مصریلر ایله ایلدیکی محاربه بی مؤرخ مومی الیه شو و جهله یازار که « مصریلر فارس لکرینه مغرور اولوب او - زنی اوزنکی به چاتوب و قالقانلرین بوزلرینه چکوب اورشیدیلر الشیدیلر ویرشیدیلر . پاشای مشکل کشای کیچری شهبازلرینک و سپاهلرین کزیده تیراندازلرین ایلرویه دیزدیروب بر یاطلم تفنکارینی بوشالدوب و تیرلرینه شصت ویرینجه عساکر چرا کسه نك اکثری خزان پیراغی کبی زمینه دوکلدیلر : ۰۰۰ (۱)

شوقره دن اولوقکی عساکر عثمانیه نك هم اوق و یای و همده تفنکله مسلح اولدیگی مستفاد اولور .

وینه سنه ۹۲۷ ده و قو عبولان بلغراد محاصره سننده طوپ و تفنک و تیر و خدنک

استعمال قلندبغی ۰۰۰ (۲) کبی سنه ۹۵۵ ده دخی طوپ و تفنک و اوق ویای
قوللانلدبغی ۰۰۰ (۳) و شهزاده سلیم ایله شهزاده بایزید بیننده قونیه اووه سنده وقوعبولان
حربده یعنی ۹۶۶ سنه سنده دخی اوق ویای موجود اولدبغی تاریخ مذکورده محرردر .

سلیم ثانی دور بله انی متعاقب وقوعبولان محاربه لرده یای و اوق استهمالی تاریخلرده
کور یله مدیکنه نظراً ۱۰۰۰ تاریخندن صکره عثمانلورک مخصوص تیرانداز قوللانمدقلری
اکلاشیلور .

حتی ۹۷۸ سنه سنده کی قبریس محاصره سنده «یکچیری تفنک اندازلری احضار ایلدکاری
مترسلره کیروب قلعه بدنلرنده اولان دشمن اوزرینه تفنک فندقلرینی مانند تکرک یاغدیروب
دشمنه باش چیقارتمز ایدیلر » ۰۰ (۴) فقره سنندن دخی محاصره مذکورده ده اوق
ویای استهمال اولندبغی مستفاد اولور .

انجق اوق ویای استهمال دن ساقط اولدبغی و قتلرده دخی سلاطین عظام طرفندن
تعلیم و مشقنه هوس بیوردبغی و حتی سلطان عثمان شهید «لوازم جهاد و غزادن الت
حرب و قتاله اشغال ایدرلر ایدی . سلاح قوللانمده بر مرتبه تیرکار اولشلر ایدی که
انلر کی سلاحشور کورلماش ایدی . از جمله ایساقچی ده بر تیرلدوز پرتاب ایلدیلر که
نهر طونه یی کچوب اندن اوته درت خطوه مقداری یرده قرار قیلدی . اول محله ده بر حفره
بنا اولنوب مرمر عمود نشان دیکلیدی . (۵) ۰۰۰ فقره سی شو مدجایه بر شاهد
عادل اولوب سلطان محمود ثانیکن بیله اوق اتمق ایچون بیکوزجی شیخندن تعلیم واجازت
الدقلری اندرون تاریخنده محرردر .

پادشاهلرک صنایع حربیه ده مهارتلی اولدبغی کبی عساکر عثمانیه یی ده ضررلور
مکافات و تشویقلر اجر ایله استعمال آلات حربیه ده ماهر ایلدکاری و عثمانلوتیراندازلری
اوقلرینی هدف مطلق به یکن کوزل اصابت ایتدیردکاری صولاقزاده نیک شو « فاتح
شهزاده لرینی ختان ایتدیردکده سورده کآنکشلر نعلر و پولاد آینه لردلدی . تیراندازلر
قوشار ایکن یوجه صریقله دیکلش نقره و طلا مشربلری تیر خارا کداز ایله نشانلیوب
استحقاق ایله الدیلر » فقره سیله معلوم اولور .

- [۲] صولاقزاده صحیفه ۴۳۹
- [۳] » صحیفه ۵۱۰
- [۴] »
- [۵] نعیما جلد ۲ صحیفه ۱۹۲

دینیلوب و اوق اتمق تعلیم و تعلی بر طاقم مراسم و عادتله اجرا اولنور .
از جمله اوق اتمق اوکرتمک ایچون براستازک دستنی پوس ایله (کیازه) دینیلور
کوشک (قبضه لی) و قولای (چله لی) بریایی کونده بش اوندن ایکیوزه قدر چکوب
بازویه قوت کتیردکن صکره کوشکجه یای ایله گیاه عملو قیل طور به یه (کسر)
صاپلیهرق تیراندازلق اوکرتمک و اکیال ملکه و مهارت ایلدکده (قبضه المق) نامیله
استاذدن اجازت التمق و بوصره ده رفقایه بر ضیافت و یرلک قاعده مرعبه دندر .

قبضه الندقلدن صکره استاذ اولان ذات کآنکش سری دینیلوب کسنه یه سویلندبغی
و غایت خفی طوتیلدبغی جهته بو کون ضرب مثل حکمنه کیرن سری اذن اله جفک
قولاغنه سویلر و اووه بوسری اوکرندکن صکره طقوز یوزادیمه اوق اتمق اصولنه
واقف اولور .

اوق میدانده حالا موجود اولان تکیه کآنکشله مخصوص اولوب شیخنه (بیکوزجی)
شیخی دیرلر .

کآنکشک ایتک ایستیان ابتدا بو شیخندن استحصال رخصت و اکتساب ملکه و مهارت
ایلدکده بالاده عرض ایلدیکمز وجهله اجازت الور .

پادشاهان عظامک فن سلاح پردازیده اکتساب مهارته انهماکاری اولمشله اوق
اتمق اوکرتمک ایچون اوق میدانی شیخندن رخصت واجازت الورلر . و اکثریا اوق
میدانه چیقوب ابراز مهارت و هنر بیوردقلری کبی ایچلرندن بعضیلری حقیقه اک
مهر ~~نقله~~ کآنکش درجه سنه واصل و اوقلرینی بیک خطوه دن زیاده محله ایضاله نائل اولدقلرندن
اوقلرینک یتشدیکی یرلری مرمرستون و تار یخلر ایله اخلاف عظاملرینه یادکار براغورلر
ایدی .

یکچیریلر دخی مواسم مخصوصه سنده اوق اتمق تعلیم ایدوب اللی التجی جماعت
ایله زبیر کجیلر بو بابده سائرلرندن دهاماهر اولدقلرندن انلر دیکر لرینه معلک ایدرلر
ایدی .

اوق قویمغه مخصوص اوقلق (تیرکش) اسمنده بر محفظه اولوب بونی کآنکش اولان یکچیری
نقری ارقه سنده طاشوردی .

عجمی اولان کآنکشک بازوسنه قوت کتورمکه برابر اوقک یره دوشوب صاپلانسنی
منع ایچون بو یله تعلیم اوقلرینک اوچلری سیوری یا پلینه رق طوپلی اولدبغی مارسیفلی
بیان ایدر .

معلم اولان کآنکشلر ایسه هب بر طولیده و تمرنلری برسیاقدده اوق قوللانمیوب هر کس

بازوسنك قوت و كندوسنك قزانديغى مهارته كوره مختلف جسامترده اوق استعمال ايدر ايدى .

(تاتار اوقى)

عثمانلور بيننده برده (تاتار اوقى) ناميله مسمى اولان اوق مستعمل ايديكه بونك اسمنه نظر ابرزه تاتارلردن انتقال ايتش اولسى لازمك طور سه ده اسكى روما ويونانلور ده دخى آريالت ناميله بويله اوقلر مستعمل اولديغى توارنج حربه ده محرر اولسته كوره تاتارلرده كندولردن اول كلمش اولان ملتردن منتقل اولديغى دركاردر .

اشبو تاتار اوقى جسميم ويابنى برايى ادمك چكهمكه غير مقتدر اوله جغى قدر سرت وقوى اولغله مخصوص بر آلت واسطه سيله قوريلوب ينه اوالت ايله آتيلور و مسافه بعیده يه سوق اولنور ايدى .

خزينه اسلحه يي معايينه مز صرده كوز يمه ياي كرمكه مخصوص اولان اشبو التردن اوج عددنك بر نهايتي چكديكندن مذكور التار ايله اوقلر عثمانلور جهده ^{مستعمل} اولديغى بورادن استدلال اولنه بيلور .

خزينه اسلحه ده بولديغى شى شكل ذيل (۱) و (۲) و (۳) ده ترسيم ايلدكن صكره بونك اوست طرفنى اكالم ايدن شكلى يعنى التكه هيتت مكملة سنى مابين اوج رسمى صحيفه اشكال (۱) ده شكل (۱) و (۲) و (۳) ايله ارانه ايلدك .

شكل (۱) ايله ارانه قلنان تاتار اوقنه (بچى اياقلى) تعبير اولنوب يابنى كرمك ايچون شكل ذيل (۱) ده كوستريلان مانوله قوللانيلور ايدى . شويله كه مذكور مانوله نك كوچك قولانده واقع ايكي عدد چنكالدن فوف چنكاللري يايك قونداغنده كى جوج مويلوسنه صوقيلوب وموم چنكاللريده يايك كيريشنه ايلشد يرلدكن صكره مانوله نك س اوجى كيرويه طوغرى قالديرلدقه مذكور موم چنكاللري ايله كيريش چكيلوب (جوز) دينيلان يره قدر كتوريلور ول نشانكاهى ايله نشان نهرق ك تىكى چكيلور ايدى . و بو اوقى سواريلر قوللانور ايدى .

شكل (۲) ايله ارانه قلنان تاتار اوقى ايسه شكل ذيل (۲) ده كوستريلان الت واسطه سيله قوريلوب بونك ايچون مذكورالت قونداق اوستنه برايى ايله صاريلوب و ديشلري حاوى اولان لوحه نك م اوجى يايه طاقيلدقن صكره هر دائره سنه مربوط مانوله چويرلدكده دائره مذكوره بوديشلري مرور ايدر ك ايلويه كيتد كجه م اوجى كيرويه كه جكندن اوجنده بولنان يابنى دخى بر ابرجه كيرويه كتورر يعنى كررايدن .

خلاصه شكل (۳) ده كوستريلان تاتار اوقى يپاده لجه مستعمل اولوب بونى كرمكه مخصوص وشكل ذيل (۳) ده مرسم اولان الت ايسه ياي قونداغنك ديچيك طرفنه قونداقن صكره رور

مانوله لرى چويرلدكده ■ قولى دوزر وقول دوند كجه براوجى كنديسنه و ديكر اوجى يايه مقررل واسطه سيله مربوط اولان ايب قوله صاريلور و بناء عليه يابنى چكرايدى . اشبو تاتار اوقلر نك كيريشلري چليكدن معمول اولديغى كى طويل و ثقيل و يپاده و سواريلرجه مستعمل شيلر اولوب دهها يوكارى متر سدرده قوللانيلور ايدى .

عثمانلور قوللانديغى اوقلر ك انواعى صحيفه مذكوره ده شكل (۶) و ياي شكل (۵) و اوق محفظه سى ديمك اولان تيركش شكل (۴) و تعليم ايچون استعمال اولنان اوجى كوت اوق شكل (۷) ايله ارانه اولمشدر . تاتار اوقنك برده اوجى اتشليسى اولوب بوده اوقنك اوجنه قابل اشغال بر شى وضعيله اتيلور ايكن ماده مذكوره اشغال اولنمقن عبارت ايدى . بولردن ايكي جنس اوق شكل (۸) و (۹) ده ارانه قلنشدر .

(جريد)

جريد ال ايله اتيلور بر نوع مزراقدر . مزراقدن فرقى بونك طولى دهها قيصه اولسيه در .

جريد اويونى اولدن پك معتبر اولوب سلاطين عظام و وزرا حلقى بوكا تشويق ايدرل ايدى . سر اى همايونده اندرون اغازندن بعضيلرى جريدا تمغى تعليم ايله مكلف اولوب حضور شاهانه ده اكثر يا جريدا و يبارلر ايدى .

بو اويونده بعضاً پادشاهلر كده وزرا و جنديلر ايله اويون اوينادقلى واقع اولمشدر . حتى (سلطان احمد خان اول ادرنه يه شكاره كيدر ايكن يولده برغوس جوارنده فروسيلر جريد اويونيه رق و زرا و اغا يانه دخى سرايت ايلدى . صكره صدر اعظم نصوح پاشا جريده چيتمقله پادشاه شوقه كلوب ز بران شوكت عنوانلرنده اولان رخش سبك جولانى زخم مهمير ايله بران و صدر اعظم جانينه طوغرى ارخاى عنان ايلديلر . پاشا سمت كر يز و طلب مخلص صورتنى كوستروب پادشاه قفاسندن ايريشوب النده كى جريدى كتف وزيره راست ايلدى . اتسه اصابت مقرر ايكن جابا قاعده سنجه تعقيبدر اغراض ايتدى (۱)

جريد سوارى يه مخصوص سلاح اولوب بونى يپاده قوللانماز ايدى . چونكه شدت و ضربه ايله اتيلسى ايچون درت نعل و ياهجوم يورويشله كيدن بر حيوانك سوارى يه ويرديكى بر نوع قوه محرکه يپاده ده اولمديغندن اشبو سلاح يپاده النده تاثير سز حاله كلور .

جرید نوغندن برده (قللی) وار ایلی که بونک هدفه اصابت ایله جک طرفی
 التی گوشه لی وثلثندن اشغیبی عینله یازی قلی کی تسطیح ایلمش اولوب بویه
 قلم کی اچتلق اوق یله سی کی دکنک منزله وصولنی تسهیل ایتک ایچون یاپیشدر .
 طرف عمودیسنگ التی گوشه لی اولسیله هدفه اصابتنده صاپلانسی ممکن اوله من
 کی تصور اولنورسده ملکه ومهارتلی اولانلرک شدت رمی سایه سنده یاش
 سروی ایاچنک جسم صلب عمودیسنه صاپلادقلری مسطور صحائف توارینخدر .
 جریدک پک اوزاق یرله قدر کیده یلیدیکی وتأثیری خیلوجه زیاده اولدیغی قهره آیه دن
 مستبان اولور .

« سلطان مراد رابع اوق وحر به وجرید ایله برقاچ قالقانی دلمک و برضسر بده
 مرکبی ایکی به بولمک وایکیوز قیه کلورکز کرانی صاللامق کی زور آور هنرلی مقدر
 بشر اولقندن زیاده ایلی . حتی اسکی سرایدن اتدقلری جرید سلطان بایزید ولی جامعی مناره سی
 دینه دوشوب حلب قلعه سنندن اتدقلری دخی خندق کچوب سراجخانه اوزرینه دوشدی .
 ایکیسنده نشان دیکیلوب تاریخ یازدیله . موصلده هندایلیجیسی فیل قولاغندن کرکدان
 پوستی قاپلانمش برسرکتوروب اوق و تفنگ فندیغی کار ایتز اعتقادیه لاف اورمش ایلی .
 قارشولرینه کتوروب اولا بر خشت زرک ایدوب طرف اخره کدر ایلی . ثانیاً زه کاندن
 بر خدنک بجلا پیکانه کشاد ویردیله . اولدخی بی تردد کجدی . بعده سپر مزبوری فلوری
 ایله طولدیروب ایلیچی به کوندردیلر . اول سرحالا هند پادشاهی قو سنده اصلمش
 طور دیرلر .

موسی پاشا حرم همایونده سلحدار ایکن چوق دفعه کل سلحدار دیوب صاغ اللریله
 قوشاغندن قالدیروب سلحدار دخی جسم وعظیم پهلوان ایکن بر اللریله باشلی اوستنده
 طوتوب خاص او طه بی دور ایدرلر ایلی . نیجه رفع ایدرلر سه ینه اوله ایندیروب قو -
 لرینه فتور کزدی » [۱] .

عثمانلورده جندی نامیله حیوانه بیمنکی واوستنده جرید اوینامغی مهارتله اجرا ایدر
 برصنف مخصوص اولوب بونلرک احوالی سوار یلری بیان ایدر ایکن یاز یله جغندن
 جرید او یونی دخی اولوقت بیان ایله جکدر .

خزینه اسلحه ده درت عدد تمرن منظور من اولوب بونلرک جرید تمرنی اولدیغی
 وجرید تمرنیله مزراق تمرنی بیننده برفرق بولندیغی جهتله اشکال مخصوصه سی صحیفه
 اشکال (۱) ده شکل (۱۰) ومارسیغلینک ویردیکی جرید رسمنی که طولنی ایکی یچق

[۱] ۰۰۰ نعیما جلد ۲ صحیفه ۴۳۰

قدم دیور - شکل (۱۱) وجرید نوغندن خشت نامیله مسمی اولوب ینه مؤرخ موسی
 الیهک عثمانلو اسلحه سنی بیان ایدر ایکن ترسیم ایلیدیکی شکل دخی شکل (۱۲) ایله
 ترسیم وارانله اولندی .

(لبود)

برزراع درت بش پارمق طول ودرت پرمق قظرنده رچو پدر . اشبو چوپ
 حیوان اوزرنده جرید مقامنده ایلویه افقا آیلدیغی کی صنایع جرید بازیده ماهر
 اولان کسنه لرسمایه طوغری برخیلوار تقاعه قدر چقیمق اوزره لبودلرینی عموداً دخی
 اتارلر ایلی .

حتی « اسماعیل پاشا مرحوم لبودی اسب معلمک سرعت رفتار واهترار وجنبشی
 حالنده چفته سنه اویدره رقی یره اوروب وسط القامه مناره ارتفاعنده اولان ایکی
 شجر بالاقدک تپه لرنده مربوط طنابدن اشیروب (اوکل) المق کی هنرزور بازیده
 اثبات ملکه ومهارتله نهاده میدان التفات اولان اسب مسرج ومزین و عطیه به نائل
 اولدیغی » تاریخده محرردر [۱] .

وکذا اندرون تاریخنده شو وجهله محرردر که [۲] « دائرة همایون فیض مشخون
 شاهانه ده اولان جندیلرک صنایع و بدایع جرید بازیده مهارت تامه لری درکار اولدیغی کی
 تفرعانه دائر شیلرد دخی معلوماتلری انکار اولنه مدیغندن دائماً استعدادلری مزداد اولق
 ایچون پادشاه محلدا لاقبال بردونانمش آت کلخانه میدانه ارسال ومیدان مذکورده
 افلا که سرچکن سرو یلرک اوزرنندن یره اوردقلری لبود اشار ایسه قوشی نامیله
 قونیلان اسب مزینی اوکیسه المسنی امریور مغین بش اون کوندنبرو وهوار مساعد
 اولدقجه جندیلرک جله سی میدان امتحانه ورود وسروی حداسنه حساب
 ایله قونیلان کتوکه کسکین دیزکین ایله آت سوروب اوردقلری لبودک بعضیسی سروی
 معهودک نصفنه یقین صعود و کینک لبودی تلاش ایله نابود کی یره یاپیشمی ذوقیاتدن
 معدود اولدیغی حالده ایچلرنده اصحاب وجود معارف الوددن خزینه لی قطوحسن
 اغانک اول و اخر لبود اورمقده نظیری نادر ونشکل اولسه اتدیغی اورمغه قادر اولدیغی
 کی بوسفرده اغای موسی ایله لبود معهودی آنک چفته سنه اویدروب صدقله اورنجه
 انواع قوس پیدا ایدوب اورغانک اور بر طرفته آشدیغی هزاران تحسین وستایشه سزا لبود
 ببودی ایچون

[۳] اندرون جلد ۲ ص ۱۱۵

[۱] عطا جلد ۱ صحیفه ۱۸۰

« نظم »

عرشه اص شمدنکرو تیغ ثریاجوهری کبی سوزلر بجا کور بلهرك اسب استغنا طاقی ایله حسن اغایه روا کوردیکی حقا که غبطه فرمای چندیان بی پروا اولوب شمدی دکل نوقت اولسه بویله بش یك غروش ایدر دونانمش اسبه اکثر سئک اراده سی سلب اولوب بش اون کونلر طاب و طاق و خواب و راحت جلب ایده مدکلری رجب تری العجبک دردنجی صالی کونی وقوع و قوشویه جله جندیلرک اسماسی یاندیغی شیوع بولدی « لبود بازویه قوت و یرمک و جرید آتغی حدیکاله کتورمک کبی منافی حاوی اولدقدن بشقه دیوارلری یوکسک اولان قلعه لر داخلنه لبودی اشیره رق ایچروده اولان مستحفظینی رخنه دار ایلک اساسنه مبتنی اوله رق اوائلده کترتله استعمال اولندیغی معلوم ارباب دقتدر .

(مانجینق)

مانجینق مرمیات ثقیله بی مسافات بعیده به رمی ایتکه مخصوص اولوب قتا پوات اسمیله ده مذ کورددر .

اشبواتک اساسی الاستیق بر کیشک بر اوجنی برره ایلشدر دکلن و دیگر اوجنی بر بوجور غاده مربوط اولان ایپله اشاغی طوغری چکد کدن صکره بر دبره براقق و کریش شدتله حال اولیسنه کلور ایکن اوکنه قونیلان جسمی شدتله دفع ایلکدر .

بونکله هم اوق و همده طاش ایلویدی . اندیغی اوق بوی بش بچق متره به یقین و اوجی جسم اولدیغندن بر صره اوستنده طور ان دشمن نفر اتدن ایکی اوج کتی بی دلر کچراییدی . بونکده ها انواع و اشکال مختلفه سی ویوکی کوچکی اولوب از جمله منجیقدن ده ها کوچک بر آلت ده ها و ارایدیکه نامه عراده دینوردی .

منجینق ایله عراده نك استانبول محاصره سنده استعمال اولندیغی تاج التوار بچک فقره آیه سندن مستبان اولور .

■ و منجینق و عراده رمی احجاری اعاده ایتکه پاسبان برج و بارو اولان بی رولری علی التجیل مصدوقه (ترمیم بحجارة من سجیل) ایدوب قاضی محکمه قضا و قدر مقرری فقر سقر اولدوغین تسجیل ایدراییدی ■

اوراق پریشانده محرر اولان « حضرت پادشاهک فطانت و احتیاطی استانبولک فتحی کبی بر امر عظیمی ده ها تجر به سی کورلماش بر واسطه نك تأثیرینه حصر ایده مدیکی جهتله محاصره به بر چوق منجیقدر دخی کتیرمش و ایچنه اوقلی و تفنکلی عسکر و دوشدیکی برده آتش الهرق اطراف ایدر بر نوع اجزا ایله ملو شیشه لر وضعیله قلعه اوزرینه

سوق اولتیق اوزره تکرلکله یورر درت قله یابدیر مشدی « فقره سیده منجینق بزده مستعمل اولدیغنه شهادت ایدر .

فاتح دورنده وقوع بولان ردوس محاصره سنده منجیققرله جسم طاشلر اتیلوب قلعه بدنی دو کیلدیکی کبی محصور بن طرفندن دخی ینه بویله منجیققر استعمال ایدلش و عثمانلورک اتدقیری جسم طاشلر قوللانیه رقی بکیچیری مترسلی دو کیش اولدیغی حامر تاریخیه ردوس شوالیه لرینک حالی کوسترن تاریخده مسطور و محرردر .

سلطان مصطفی خان ثالث دورنده دولت عثمانیه خدمتده بولان بارون دو طوت خزینه اسلحه بی زیارت ایلدیکی زمان بونک بردانه سنی توز و طویر اقره « ملع اوله رق کوردیکی و عثمانلورک بوکا اعتبار ایتیبوب سپورنتی ایچنده براقدرینی و ازمنه عتیقه اسلحه لرندن شویله بر قیتملی یادکارک بو حالده قاسی اجینه جق بر حال ایدوکنی روایت ایدر [۱]

انجق منجینق خزینه اسلحه ده نمونه سنی کوره مدیکمزدن و کرچه فنون حر به کتابلرنده رسملر وار ایسه ده عثمانلو منجیققر یله یرلی تانار اوقلرینک اشکالنه مطابق اولوب اولدیغنی بیله مدیکمزدن رسملرینی ترسیمدن صرف نظر ایلدک .

« افواه ناریه »

علی العموم باروتله طولوب اتیلان اسلحه به افواه ناریه دینوب ایکی به منقمددر . بونلردن بریسی (افواه ناریه حقیفه) دیگر (افواه ناریه ثقیله) در . افواه ناریه حقیفه تفنک و طبانجه و امثالیدر . ثقیله ایسه طوپ و هوان و سائر در .

بزوراده افواه ناریه حقیفه دن بخت ایدوب قسم ثانی بی طو پچی بی تعریف ایدر ایکن یازه جغز .

افواه ناریه زمانک ترقیسنه نظراً مختلف الاشکال ایدی . یعنی الاول (ارکبوز دینیلان قتیلی تفنکدر) وار ایکن صکره (قتیلی موسکت) و (زبرکلی موسکت) و ده ها صکره (چقماقلی) تفنکدر احداث اولندی . و کذا اولاری غایت اغرتفنکدر یا بطلغله بونلر الدهه طاشینه .

میهرق مترسدرده قوللانیه بیلدیکندن (مترس تفنکی) نامیله مسمی ایکن صکره لر ده حقیقلری ایجاد اولغله انلرده الدهه طاشینور ایدی .

بوندن بشقه بوتفنکدرک طول و چاب جهتیله ده تقسیماتی اولوب شویله که بوی غایت قیصه و چابی اغز طرفنده بشقه و ایچ طرفنده بشقه اوله رق بر جنس تفنکده ها احداث اولنه رق اصل تفنکدن فرق اولتیق اوزره قره بنا نامیله معنون ایدی . و بونلر کده مترسدره

مخصوص بیوکلری و سواریلر ایچون کوچکلری وار ایدی .

(۱) باروز دو طوتده مواری جلد ۱ صحیفه ۱۴۰

بز بواثر مزده اولاً اغر تفنكردن تايباً مترس قره بنالردن ثالثاً خفيف تفنكردن بحث ايدنه جگزه .

(اغر تفنكر)

نمرو

- ۱ -

(قبيللى مترس تفنكى)

اشبو تفنكك ابعادى شويله دركه :

فدن قاليه يه قدر طولى ۲,۷۱ متره

قاليه دن ديجيكه قدر طولى ۰,۵۵

چاپ ۰,۰۲۸

ناملو اغزنده اولان ناملو قطرى ۰,۰۵۹

مذكور تفنك قبيليدر . خروس مقامنده اغزنده قبيللى حاوى اولان آلت تنك

چكلكده قاليه دليكي اغزنده باروت دو كيلي اولان خزينه يه اينه رك باروته ايش ويرر .

فم التندن ۰,۵۱ متره بعدده قونداغه مر بوط برخلفه اولوب بوكا اوجى سيورى

و ۰,۸۵ متره طولنده اولان بر تيمور چبوق ر بط ار لشم ايدو كندن بو صورتده اشبو

چيوى يره صاپلنوب و ديجيك مراد اولنديغى كبي قالدير يله رق ويا اوده يره قونه رق

ايش ويريلور .

مع قونداق ثقلىتى ۳۷ قيه اولديغندن بو يله اغر برسلاحك عربه لرله طاشينوب

طايه لره سوق ايدلديكى ازاده قيدا شعاردر . صحيفه اشكال (۱) شكل (۱۳) ايله رسمى

كوسترلدى .

نمرو

- ۲ -

(مويلولى و چقماق مترس تفنكى)

اشبو تفنكك ابعادى شو وجهله دركه :

فدن قاليه يه قدر طولى ۳,۳۵ , ۱ متره

قاليه دن ديجيكه قدر طولى ۰,۴۵

چاپى ۰,۰۳۵

فم التنده اولان ناملو قطرى ۰,۰۸۰

متره اولوب چقماق مزدر . طوپ ايشلر كبي ايشلنور . قاليه نك كيروس سنده مرتفع ويكرمى

ميليمتره تخننده بر لوحه اولوب اوستنده او چ ثقبه واردر كه نشانكاهلق خدمتى ايفا ايدر .

تفنكك اوزرى يشيل رنكده بر نوع قايله ايله مزيندر . وسطنده بر مويلوسى

وكيروس سنده و ديجيك التنده ايكى طرفدن قونداغه ويده ايله طوتد يرلمش ايكى تيمور

اياقلى اولوب بو اياقلى واسطه سيله يره چاقيلور . ويا خود مويلوسى برسها اوزرنده كى

محل مخصوصنه قونيلور .

قاليه يه يقين ير ده و ناملو اوستنده (الحاج على من محصل جانيك بطرف طر بزون فى

عباره سى محرر اولغله اشبو تفنكك اون ايكنجى عصر هجرى نهايتنده مستعمل

اولديغى مستبان اولور .

مذكور تفنك وزن اولندوقده تمام ۳۱ قيه كلدى .

صحيفه اشكال (۲) ده شكل (۱۴) ايله بر قطعه مقطعى و ينه صحيفه مذكوره ده شكل

ذيل (۱۴) ايله مذكور سپهر رسمى ارائه اولندى .

نمرو

- ۳ -

(مويلولى بر مترس تفنك تيمورى)

اشبو تفنكك بوندن اول بيان اولنان ايله فرق بونك دها اوزون اولسى و برده فمالت

نار يه يه يقين يرى مدور كوله كبي دها اتلى و طولغون بولنمى اولوب بونكده سببى

باروتدن متحصل غازلك زور و شدتيله قورشون چيقار ايكن تفنكك اغزيني پاره ليه مامسى

مقصدينه مبتنى اولديغى دركاردر .

اسكى تفنكارك اكثريسى بو يولده در . حتى بو ناملورلك خزينه طرفلرله اورته لرنده

بولنان اتدن دها تخنلى اولوب بوماده ال تفنكارنده بيله جاريدر .

برده اشبو تفنكك داخلى تيمور و اوستى اينجه بر باقر زار ايله مستورددر . و مرور

زمان ايله مذكور باقر زار بعض يرلردن قوپوب چوريمكله شمدي ايجروده كى تيمور

كوريلور .

تفنكلى بويله باقر لوحه ايله قاپلامق يالكر بوتفنكده كورليوب خزينه اسلحه ده

بولنان افواه نار يه نك اكثريسنده مشهور من اولديغندن بو خصوصيكده اسلحه عتيقه

عثمانيه نك قسم كليسنده جارى اولديغى اخطاره حاجت بو قدر .

بونك سببى تيمور رطوبت و پاس طومغه صالح اولديغندن شو مخذورك دفعى مقصدينه

مستند اولديغى ظن اولنور . ايله

= ۱۴۲ =

اشبو تفنك ابعادى :

فدن فاليه به قدر طولى ۲,۳

چاپ ۰,۰۲۸

بلا قونداق ثقلى قيه ۲۱,۵

كور يلبور كه مذ كور تفنك طول جهتيه ايكنجى درجه ده در .
صحيفه اشكال (۲) ده شكل (۱۵) ايله برقطعه رسمى چير لى .

نمرو

- ۴ -

(چهماقلى اوزون تفنك)

بونك ابعادى :

فدن فاليه به قدر طول ۱,۷۳

فاليه دن ديچيكه قدر طول ۰,۴۷

چاپى ۰,۰۲۵

مذ كور تفنك عادى و بيلديكمز كى چهماقلى ايسه ده طولى بالاده يازلديغى وجهله
۲,۲ متره وثقلى ايسه ۷ قيه اولغله بونكده . ترسه مخصوص اولديغى ماملدر . صحيفه
اشكال (۱) ده شكل (۱۶) ايله رسمى ترسيم اولندى .

نمرو

- ۵ -

(ديكر چهماقلى تفنك)

ابعادى :

فدن فاليه به قدر طولى ۱,۰۵

فاليه دن ديچيكه قدر طولى ۰,۳۵

چاپى ۰,۰۲۴

چهماقلى اولوب مع قونداق ثقلى ۸ قيه در . صحيفه اشكال (۲) ده شكل (۱۷) ايله
رسمى كوستردك .

= ۱۴۳ =

نمرو

- ۶ -

(ديكر تفنك تيمورى)

بونك ده ابعادى :

فدن فاليه به قدر طولى ۱,۳

چاپى ۰,۰۲۳

اتى ۰,۰۶۳

اشبو تفنك اغز و ديچيك طرفلى اورطه سندن دهاز ياده در . يعنى اغز طرفنده
ناملو قطرى ۶۳ و فاليه به يقين برده كى قطرى ۵۱ و اورطه ده كى قطريده ۳۴ ميلتره در .
ثقلتى ۵,۵ قيه كلدى . صحيفه اشكال (۲) ده شكل (۱۸) ايله رسمى ارانه قلندى .

نمرو

- ۷ -

(كذا)

بونك تيمورينك ابعادى :

فدن فاليه به قدر طول ۱,۳۴

چاپى ۰,۰۲۵

بونكده اغزى ۴۱ و وسطى ۳۳ و ديچيك طرفى ۴۸ ميلتره قطرنده و ۵,۵ قيه ثقلتنده
اولوب صحيفه مذ كوره ده شكل (۱۹) ايله رسمى ارانه قلندى .

اشبو ۴ و ۵ و ۶ و ۷ نمورلر ايله بيان قلنان تفنكلر هر تقدر اغز ايسه لرده بونلر ك مترسه
مخصوص اوليوب الله طاشيغه مخصوص اولديغى ماملدر . بالاده مذ كور يدى نمرو
تفنك ابعادينه دقت اولنديغى حالده كور يلور كه بونكده چاپك اعظميسى ۳۵ و اصغرىسى
۲۵ ميلتره و طولك اعظميسى - فدن فاليه به قدر - ۲,۸ و اصغرىسى ۱,۰۵ متره و ثقلتك
اعظميسى ۳۷ و اصغرىسى ۵,۵ قيه در .

(مٲرس قره بنالری)

نٲرو

- ۱ -

بونك ابعادی :

فدن فالیه به قدر طولی ۰٫۰۸

قره بنا اغزنده کی چاپ ۰٫۰۲۷

قره بنا داخانده کی چاپ ۰٫۰۲۰

اشبو قره بناك اورته سنده قونداغه مربوط بر حلقه واو حلقه به متصل اوجی سیوری بر تیمور اولدیغندن مذکور تیمور واسطه سیله بره صاپلانور . دیچکی بیلدیگمز کی وثقلتی مع قونداق یدی قیه وچقماغی طاشلیدر . صحیفه اشکال (۲) ده شکل (۲۰) ایله رسمی ارانه اولمشدر .

نٲرو

- ۲ -

بونك ابعادی :

فدن فالیه به قدر طولی ۰٫۳۰۴

فالیه دن دیچیکه قدر طولی ۰٫۶۷۵

۰٫۰۴۴

چاپی

ناملوسی غایت قیصه وقونداغی اوزون وچاپی غایت بیوک بر نوع قره بنادر . بونکده یره صاپلانور و فدن ۰٫۱۹ متره بعدنده بر تیموری واردر . طاش چقماقلی اولوب مع قونداق ۹ قیه ثقلتنده در . ناملونك بودرجه قیصه اولسی بو التي بر نوع هوان مقامنه قائم ایده بیلور . صحیفه اشکال (۲) ده شکل (۲۱) ایله رسمی کوسترلشدر .

(خفیف تفنك تیمورلی)

نٲرو

- ۱ -

الی تفنك کرینك اشبو برنجی نٲروسنك ابعادی :

فدن فالیه به قدر طولی ۰٫۵۰۵

چاپی ۰٫۰۲۱

فده کی اتی ۰٫۰۳۵

ناملوسنك اغز طرفی اژدرها اغزی بیچمنده واورته سنندن دها اتلیدر . چونکه ناملو وسطنك قطری ۳۰ و دیچیکه کی قطری ۴۶ میلتره در . اژدرها اغزینی متعاقب اولق و حیوانك جلدینی کوسترمك اوزره تفنك اوستی قایلله برطاقم تز بینات ایله مزیندر . فالیه سنه یقین بعضی ترکیه یاز یلروارسه ده اوقویه مدق . بلاقونداق ثقلتی ۳ قیه اولوب صحیفه مذ کوره ده شکل (۲۲) ایله رسمی کوسترلدی .

نٲرو

- ۲ -

بونك فدن فالیه به قدر طولی ۱٫۲۸

وچاپی ۰٫۰۲۹

متره اولوب اغز طرفی مدور و کوله کی قالین وایکی قیه ثقلتنده در . ونشان ایچون اریه حق اولیوب بلکه اره لری او بوی و کندی لری براز قالدیق ایکی چیرکی بو خدمتی ادا ایدر . صحیفه مذ کوره ده شکل (۲۳) ده رسمی مرسمدر .

نٲرو

- ۳ -

بونکده طولی ۱٫۴۳

چاپی ۰٫۰۲۹

اولوب اغزی ینسه قالین و ۶۵ میلیمتره قطرنده واورته سننك قطری ایسه ۴۵ میلیمتره اولوب یالکز تیمورینی ۶ قیه ثقلتنده بولدق . شکل (۲۴) ایله رسمی ارانه اولندی . (۱۰)

(الهوانی)

بونک ابعادی :

فدن چاقق نهایته قدر اولان	
طول	۰ ۲۹۰
اصل ناملونک طولی	۰ ۱۳۰
فده کی چاپ	۰ ۰۶۸
داخلنده یعنی باروت خزینه سنده کی	
چاپ	۰ ۰۲۷

اشبو هوانک قونداغی ۸۷ و ۱ متره طولنده اولغله آتشک ایچون چاققده بردلیک اولوب اکا طاقیلان براب دیچیکه قدر کتوریلور. واوراده طوران برآدم چکدکه چقماق فالیه دوشوب آتش ویرر.

چقماقدن صکره قونداغک التنده بر خلقه اولوب اکاده اوجی سیوری برتیمور پکورلدیکندن بونکله دیچیک طرفنده طوران نفر دیچیکی اشغی یوقاری قالدیره رق استدیکی وضعیتده قونداغی طوتا بیلور.

شکل (۲۵) ایله بو هوانک برقطعه مقطعی ترسیم اولندیغندن تفصیلات سائره سی شکل مذکوره مراجعتله معلوم اولور.

(بریده متعدد مترس تفنکری)

مترس تفنکرینک اونی اون بشی بریده اوله رق جله سی بو کونکی مترالیوزلر کی بردن اتیلور جنسیده وار ایدی . بونلردن خزینه اسلحه ده برقاچ دانه موجود و مشهور اولدیغندن بوجه اتی تعریفنه مبادرت اولور .

مذکور سلاح افقی وضعیتده یان یانه کتورلش اون ایکی تفنکدن عبارت اولوب بونلرک فالیه طرفلری بررلینه یقین واغزلری یلپازه تشکیل ایده جک وجهله ده اوزا قدر . یان طرفده اولان تفنک خارچنده برطاشلی چقماق اولوب بونک فالیه سی مذکور چقماق واسطه سیله آتشنور ایسه ده بو آتش دیگر فالیه لره ده سرایت ایده بیلک ایچون باشند اشغی اولوق کی برشی واردر که اکا دو کیلان باروت برنجی فالیه جهتندن کلان اتشله آتشنوب تکمیل تفنکری آتشکله سبب اولور .

بوسلاح زمیندن یارم متره مرتفع برقونداق اوستنه موضوعدر . ونفس قونداق دخی درت تکرلکه بیز . بوتکرلک تقلده سهولت اولسون ایچون یاپیلدیغی درکاردر . بوسلاح برده یکرهی دردیسی یعنی ایکی قات تفنکلیسی واردر که احوالده

اوستده کی تفنکر ایری والتده کیلر ایری اتشنور . فقط اساس ترتیب بالاده مذکور یالین قاتلی مترالیوز طاسلاغی کیلدر .

قونداغک ال ایله طویله جق و یا ایله چکله جک برصاپی اولغله ایستیلان یره قولایقله کتور یله بیلور . صحیفه اشکال (۳) ده شکل (۲۶) ایله اوکدن و (۲۸) ایله یاندن کور ینشی و شکل (۲۷) ایله مسطحی کورلش اولدیغندن تفصیلات زانده اعطاسندن بوراده مجانبت ایلدک .

ایشته خزینه اسلحه ده موجود اولان افواه ناریه خفیفه مزک تعریفات و تفصیلاتی بوندن عبارت اولوب شمعی اثبات مدما ضمنده اجنبی مؤرخلرینک افواه ناریه خفیفه مزه دائر ویردکری تفصیلاتی ده شوراده تحریر ایده لم .

مؤته کوکولی شووجهله بیان ایلدر که :

« ترکارک موسکتی بز مکندن اوزون ایسه ده چاپلری دها کوچکدر . انلرک موسکترلنده - تفنک انداز - پلاصقه و باروتلق اولدیغندن طولدریمق ایچون بز مکیلردن - یعنی اوستریالوردن - دها زیاده وقت صرف ایلدرلر . آنجق تیمورلرینک صوتی غایت ایو اولدیغندن موسکتری قورشونلرینک اغرلغی قدر اغرلقده اولان باروتله طولدریلور و بوجهته منزل و تأثیرلری بز مکندن - یعنی اوستریالوردن - دها زیاده اولور .

برده ترک موسکترلنده ایکی تیمور پارچه سنندن عبارت اولوب تفنکی اوستنه طیا به رق نشان المقده مستعمل اولان فورشت - چتال - اولدیغندن نشانلری دها خطا لیدر . فیللری بوکله پامو قدر .

بز - یعنی اوستریالور - ایسه پیاده مزک ثلثی قورشونک تأثیرندن باشی محافظه یه مخصوص و پوانتت دینلان فاسکت و کوبک و معدده و صدری محافظه یه مخصوص قورسله دینلان زره و اوموزدن دیرسکه قدر ستر و محافظه یه مخصوص براسار نام زره و یکه دینلان مزراق ایله تسلیح و ایکی ثلثی دخی فورشتلی تفنکله تجمیر ایتلیر . و طابورلرک برنجی صره نفرلرینی تسلیح ایچون برچوق قالقان دخی تدارک ایدوب بونلری و سائر اسلحه تدافعیه یی ایجابنده نفراته توزیع ایتک اوزره طویچنی ایله برابر سوق ایتلیر .

بوراده ترک تفنک اندازلرینک پلاصقه و باروتلغی یوق دینلیور سده مؤرخک مقصدی منتظم بر پلاصقه دیمک اولوب یوقسه هیچ یوق ایدی دیمک اولدیغی محتاج ایضاح دکلدر . چونکه اسکی زماند نبری ترکارک قوللاندیغی باروتلق و فشنکک بوکون دخی

اکراد و عربان و اناطولی اهالیسی بیننده مستعمل و سراجخانه لرده مرعی ایدوکی بدیدر .

و کذا مؤرخ موعی الیه مه موارینک بشقه بریندهده شو و وجهله یازار که :

• ترکرک اوزاقدن قولاندقلمی اسلحه تعرضیه اوق و جریدايله چیقریقلمی ارکبوز و موسکت نامنده اولان تفنکرله طبانجه در « ۰۰۰۰۰ [۱]

بو چیقریقلمی ارکبوز نمونه سنی اسلحه عتیقه خزینه سنده کوره مدیکمزدن نه دیمک اولدیغی قارئینه معلوم اولق ایچون تاریخ جرب کتابلرنده بوله رق رسمنی عیناً صحیفه اشکال (۲) ده شکل (۲۹) ایله درج ایلدک . مارسیغلینک عثمانلی افواه ناریه سنه داریازدیغی مقاله دخی حرفیاً بورایه ترجمه اولندی

• آتیده احوالی بیان ایده حکم افواه ناریه نیک استعمالی ترکره خرسیتیانلردن یکدی اولا خرسیتیانلردن بعضیسی طمع و حسدن و بعضیسی اخذ انتقامدن طولای ترکره افواه ناریه استعمالنی او کرتدیله . ثانیاً عثمانلولر زمه اورویاده ایش اولدقلمی حربده بالذات کندی تجربه لریله افواه ناریه قولانسنی تعلیم ایلدیله . باخصوص کرید محاصره سی استعمال اسلحه نیک نصل اولسی لازم کله جکنی ده کوزلجه انره تفهیم ایلدی . و اورادن الدقلمی بعض نتایجی و یانه محاصره سنده تطبیق ایلدیله .

بو محاربه اثنا سنده اولدن طانددقلمی و خرسیتیانلرک استعمالنی کندولرینه تعلیم ایلدیله ایلمرکله دیگر جنس اسلحه ییده قولانمغه باشلادیله . برترک عسکرینک اسلحه ناریه سی قبیلی و غایت اغر موسکت درکه ۶ و ۹ و ۱۲ و ۱۵ و ۲۵ درهم وزننده قورشون اتار .

تفنکرلی ایسه همان اسپانیول تفنکی طرزنده در . خلاصه جمله سنندن کوچک اولان طبانجه دخی جمله اسلحه لرندن اولوب بونکله ۴ و ۶ و ۸ درهم اغر لغنده قورشون اتارلر .

اسلحه مذکوره چاپلرینک شو وجهله مختلف اولسنه سبب طوبخانه لری اصلا قورشون یتشدرمه ماسنندن نشئت ایدر . بوجهتله ترکر مهمات عربه لریله برچوق کولچه قورشون نقل ایدوب نفراته توزیع ایدرلر . نفراتک چوغنده ایسه تفنکرینه مخصوص قورشون قالبی اولمغله بوقالبله کولچه لرندن قورشون دوکرلر . بوندن بشقه قالبی اولیانلر دخی دیکرالت استعمالیه کندولرینه لازم اولان قورشونی تدارک ایلرلر . از جمله بوکا مخصوص کسکین بر نوع بالطه اولوب انکله قورشونی مربع الشكل کسه رک بونلرله تفنکرینی طولدیرلر . و تفنکرینک چوغی اصحابنک مالی اولوب دولت طرفندن

[۱] مونه کوکولی کتاب ثانی صحیفه ۱۲۳

ویرلماشدر . چونکه صنوف متعدده دن عبارت اولان بوقدر عسکر کندو کندولرینی تسلیح ایلدکلمی حالده انره طوبخانه نیک سلاح یتشدرمسیدی غیر ممکن و محالدر . منزله زیاده اولان تفنکرلی محاربه ده طاشیق مشکل و فورشتسزاتمی غایت کوچدر . بونکله برابر ترکر و باخصوص مصر یکچیریلری انلری او موزلرنده نقل ایدرلر . حتی هیچ بریره طیامقسنزین تفنک اتدقلمی و تفنکک تمه سنه مقابله ایلک ایچون اتار ایکن بر صاغدن کیری ایدرک غایت صحیح منزله اصابت ایتدیردکلمی کوزمه کوردم .

بو تفنکرک پک چوغی کوشله مزین و ایات قرآنیله ایله موشحدر . باخصوص مصر یکچیریلرینکی تزینات جهتیله سائرلرینه فائقدر . بوندن بشقه دیکچیک اغاجنی فیل دیشی و صدف و مرجان ایله ده تزین ایلرلر .

یکچیریلر سوار یلرک جزؤ اعظمی کبی طبانجه ایله مجهز اولوب بونی یان طرفلرینه اصارلر « ۰۰۰۰۰ [۱]

ایشته مارسیغلینک ویردیکی معلوماتده شونندن عبارت اولوب ابتدای مقاله ده سلاح استعمالنک خرسیتیانلردن بزه یکمسی ققره سنی مؤرخ موعی الیه ک بولندیغی عصرده هر ملتده کوریلان تعصب دینه یه جل و اسناد ایتسک یا قیشق الور . چونکه همان مارسیغلی ایله هم عصر اولان مونه کوکولی کبی حقیقه عصرینک الحار و اک ایو قوماندانی اولان برذات ترکرک اورغانیر اسیوننی اسلحه سنی و سائر سنی مدح و ثنا ایدوب اوستریا دولتنک بزدن درس عبرت المسنی توصیه ایدوب طور رایکن ارتق مارسیغلینک ترکرک تفنک دولدرمسنی اوستریا لوردن الدی دیمسی تعصبدن بشقه برشیته جل اولنده مز . مع مافیه ویردیکی معلومات سائره تاریخیه حقیقه جالب دقت اولدیغی کبی بزه دائر پک قیمتدار یادکارلر بر اقص اولسنندن ناشی عالم معارفجه کندوسی سزاوار تشکر و مدحتدر .

تفنگ

موعی الیه ک اثرینه درج ایتدیکی رسملی صحیفه اشکال (۲) ده شکل (۳۰) و (۳۱) ده کوستریلوب و قورشون کلچه سیله انی کسمکده مستعمل اولان بالطه شکل (۳۲) و ترکرک قولاندیغی طبانجه دخی شکل (۳۳) ده عینیله ترسیم اولندی . بونوال دخی مه موارنده « ۰۰۰۰ [۲]

۱۷۳۸ سنه سنده یکچیریلرک اورویا طرزنده بر تفنک و بر قلیچ و برسونکی ایله تسلیح اولنسی امر اولوب عجم سفری اثنا سنده براز عسکره بو سلاحلر ایله کندیسنک تعلیم ایتدیمرش

[۱] مارسیغلی کتاب ثانی صحیفه ۱۰

[۲] بونوال جلد ۲ صحیفه ۷۱

اولديغي محرر اولديغنه نظرأ سنه مذكوره دن صكره بزده سونكى استعمال اولنديغى
ا كلاشيلور سده بارون دوپوت نام ذاتك يازديغى مه موارد سلطان مصطفى خان
ثالث زمانده موخى ايله سونكى ايله برازطو پي عسكرى تسليح ايلديكى وشيخ الاسلام
وقت بولنان ذات تعليم ميدانه كلوب سونكى وتفنى معايه و منافعى بارون دن لدى السؤال
موازنه ايلدك دن صكره عسا كر عثمانيه جه استعمالى موافق شرع شريف اولديغى
بيان و رسمآ قبولنى بردما ايله اعلان ايلديكى ويكيچر يلده اول وقت سونكى بولنديغى
يازديغدن بونوال وقتنده قبول قلنان سونكى يكيچر يلر ك مخالفتريله صكره لرى لغوا اولنديغى
ظن اولنور .

عثمانلورده تفنك قنغى تاريخده استعمال اولنغه باشلا ديغى ماده سنه كلنجه سنه ۷۳۰ ده
ييلديرم بايز يدايله تيمورك ايتمش اولديغى محار به ده باينده صر بستاندن كوندر يلان معاونه
عسكر ينك ياده وسوار يدن عبارت و اكثر يسي تفنك انداز اولديغى صولا قزاده تاريخنده
محرر اولديغدن و عسا كر عثمانيه ميانه كلان بر معاونه عسكرنده تفنك بولنديغى حالده
او معاونه عسكر ينك حاميسى اولان بر دولت عسكرنده تفنك اولماسى بر امر غريب اوله جغندن
بزم عسكرده ده اول تاريخلورده تفنك قوللا يلد يغى ا كلاشيلور . انجق ده اول
وقتلر دنيانك هيچ بر رنده تفنك استعمالى نعم ايتديكندن عثمانلورده دخى دور مذ كورده
عسا كر ك قسم كليسى كانكش و قسم جزئيسى تفنك انداز اولسى عقله ملايم كلور .
(يقيندن استعمال اولنان اسلحه تعرضيه)

(كرز)

كرز يكيچاره و يا خود يالكز باشى تيمور و ياباقر و صاپى اغاج و ياتيمور و باقر اولان بر نوع طپوز
اولديغى بوراده تعريف لازم كلر . بونوع اسلحه يه طپوز و ششپرده دينور .
اسلحه عتيقه خزينه سنده اوج نوع كرز منظور من اولدى .

برنجيسى قطر كبيرى اون درت و قطر صغيرى اون ساتيمتره اولان ارمودى الشكل
بر باش ايله التى دسيمتره طولنده بر صاپدن عبارت اولوب وزن اولندقدده
طقوز قيه كمش و صهيغه اشكال (۳) ده شكل (۳۴) ايله بر قطعه مقطعى ارايه
اولنشدر .

ايكنجيسى كروى الشكل ايچى بوش بر اوفق كوله نك سطحه اوچلرى سيورى . برطاقم
چيويلى يكيچاره رك كرزك باشى تشكيل ايدى لوب برده صاپ علاوه قلمشدر كه صهيغه
مذ كورده شكل (۳۵) ايله مرسم عموديسى ترسيم اولندى .

اوچنجيسى يضى بر سطح دورانى اوزرينه متعدد ديلر ياپله رقى بر صاپ علاوه سيله

حاصل ايدى لان كرز اولوب بوكا التى بوزلى ديمك اولان ششپرده دينور . صهيغه مذكوره ده
شكل (۳۶) ايله كوستلدى .

اشبو اوج جنس كرزك ثقيل اولسى جهتيه سوار يلرجه مستعمل اولديغى بديميدر .
انجق خزينه مذكوره ده مشهود و آتیده محرر اولان كرزك ياده يه مخصوص اولسى
امر طبيعيدر .

اشبو كرز كاملا اخشاب اولوب يالكز باش طرفى صاپدن ده قالين و اوستنه اوچلرى
سيورى اوچر صره چيوى چاقبلى و غايت خفيف اولغله ياده عسكر ينك استعمال
ايده يله جكى و بوندن بكنيلان خدمت بر يره وارلدقده ثقلت جهتيه اوريلان يري ازمك
اوليوب بلكه سيورى چيويلى اوريلان يره كيرمسيله ياره اچسى اولديغى امر
ظاهر در . بو كرزك رسمى شكل (۳۷) ايله ارايه قلندى .

موتنه كو كولى عثمانلورده كرز قوللاندى يغنى مه موارد تصديق ايدر . [۱] مارسيغلى
ايسه بونك اكر ك صول طرفه اصيلى اولديغى و طاشيان آدمك قدر و اعتبار ينك
علامتى ايدوكنى و طوپوز ناميله مسمى اولديغى بيان ايدر كه ترسيم ايلديكى شكلنى بوراده
شكل (۳۸) ايله عيناً ارايه ايلدك ۰۰۰ [۲]

كرزك تركجه سى بوز طغان اولوب تيمور ايله ييلديرم بايز يدينده وقوع بولان چبوق ابادوقعه
مشهوره سنده مشار ايله بايندقو لائمش ايدى . بو وقع يي صولا قزاده شو و جهله بازار كه ييلديرم
دستنه مانند كرز كر ان بوز طغان الوب آچ قور دقيون سوريسين نيجه تار و مار ايدر سه اويله ايدر دى .
والنده اولان ششپرايله ضرب ايتديكى حله واحده ده زير و زير ايدوب ضرب ثانى يه
محتاج ايتزدى . وكاه رعد و ار نعره كنان خروشان اولوب شمشير خوف افشان ايله برق
نمايان اولغله چالديغى مرد تاتارى مرد و بيچان ايدر دى . وكاه سنان جانستان ايله امثال برق
خاطف هجوم ايدوب اورديغى عدو يى ات يوننه سر نكون ايدر دى . سنه ۷۳۰ ■
وكذا ييلديرم نيكبولى محار به سنده دشمن طرفدن اور يلوب مشار اليه مجروح ايدن بوز طغان
اولغله اولوقتكى اجنبى اردولر نده ششپقوللانديغى بوندن ا كلاشيلور [۳] ۰۰۰

(قامچى)

يارم متره طولنده تيمور دن معمول برزنجيرك اوجنه برويا متعدد طوپارلق كوله جك و اوتنه كى
اوجنه اخشاب بر صاپ طاقمش و كره نك و ياطوپار لغك اوستنه متعدد چيويلى چاقلمش اولوب

- [۱] موتنه كو كولى كتاب ۲ صهيغه ۲۲۲ ماده ۱۴
- [۲] كتاب ۲ صهيغه (۹)
- [۳] صولا قزاده صهيغه ۶۳

مهارت و قوتله اوریلورسه تأثیر ضربه سته همان پک از زره مقاومت ایده ییلورایدی . اشبو قامچینک شکلی صحیفه مذکوره ده شکل (۳۹) ایله اراآه قلندی .

(دوکن)

بوانتک شکلی بشاق دوککده مستعمل اولان دوکنه مشابه ایدی . الت مذکوره برصااب ایله انک اوچنه مربوط اوزون برنجیر و زنجیر اوچنده کائن برطو پارلقدن عبارت اولوب اشبو طویارلغک اوستنه متعدد چیویلر چاقیلوردی . و بعضاً طویارلق یرینه سائر شکلده بر جسم قونیلوردی . صاب کاملاً تیموردن معمول اولغله ثقلتی اولکنندن زیاده در . شکلی (۴۰) نمر وایله ترسیم اولندی :

(ال بالطه سی)

خزینة اسلحه ده منظور من اولان سکز درلو ال بالطه سی بوجه اتی بیان اولنور .

نومرو

(۱)

اشبو بالطه نك صاپی تیموردن ایسه ده اغر اولماق ایچون ایچی بوشدر . مسدس شکلنده بر تیمور باشلق ایله صاپه پکر . بالطه نك قسم اعلاسی ۱،۴ متره قدر عرضه اولوب یوزک انحاسی صاپدن ده یوقاری به طوغری چیتمشدر . رسمی صحیفه اشکال (۳) ده شکل (۴۱) ایله اراآه اولندی .

نمرو

(۲)

صاپی بر متره طولنده اغاجدن معمولدر . اوستنه کچن بالطه بوکونکی اودون یارمده مستعمل اولان بالطه لره مشابه اولوب بالطه نك قسم علیاسی ۰،۲۴ متره طولنده در . صحیفه مذکوره ده شکل (۴۲) ایله شکلی اراآه اولندی .

نمرو

(۳)

اشبو تبرک قطر کبری ۰،۷ و قطر صغیری تخمیناً ۱،۸ متره اولان بر نصف بیضی شکلنده اولوب بونک بیضی طرفی کسکین اولغله یرینه اورلدقه بچاق کبی کسر . بیضی مذکورک اورته سنده اولان بر اولوغه اخشابدن معمول بر صاپ پکر یله رنک اوموزده طاشینور .

صحیفه اشکال (۳) ده شکل (۴۳) ایله رسمی ترسیم اولندی .

نمرو

(۴)

برنجی نمرویه مشابه ایسه ده بونده کی بیضی نصف اولیوب بلکه بتوندر . اوتنه کی کبی محور کبری استقامتی اویوق دکدر . و صاپی اخشاب اولیوب ایچی بوش تیموردن معمولدر . اصل تبر اشبو صاپه اوچ کند واسطه سیله ربط ایندیشدر . ابعادی شکل (۴۴) ده کوریلور .

نمرو

(۵)

اشبو تبر صاپک صاغ وصول طرفلنده بر یوزی حاوی اولوب بو یوزلردن بریسی خفیف برهلال شکلنده و دیگری چکیچ کبی سیوری اوچلی اولغله برنجی یوز اورلدقه کسمکه وایکنجی یوز ایسه سیوریلکی مناسبیله اوریلان یره کچمکه مخصوص و صحیفه اشکال (۳) ده شکل (۴۵) ایله رسمی ترسیم بولمشدر .

نمرو

(۶)

بونک شکلی بیضی اولیوب شکل (۴۶) ده کوریه جک دیگر بر منحنیدر . صاپی اخشاب اولوب ابعادی شکل مذکورده کوستر لکه بوراده احترازاً للتطویل تفصیلندن صرف نظر اولندی .

نومرو

(۷)

بو بالطه نك قسم اعلاسی افقه موازی الهرق ۰،۳ متره واصل یوز یعنی کسه جک طرفی ۰،۱۶ و صاپی دخی ۰،۵ متره طولنده اولغله مذکور بالطه نك بالخاصه الده قوللاقی ایچون اعمال اولدیغی درکاردر . صحیفه مذکوره ده شکل (۴۷) ایله رسمی کوسترلدی .

نومرو

(۸)

اشبو بالطه نك صاپی اخشاب اولوب بر متره طولنده در . بوندن ۰،۲ متره قدری بالطه نك تیمور اولوغنه کیرر .

بالطه یوزینک اوست طرفی ینه افقه موازی و ۰،۴ متره طولنده و بو یوزه محاذی اولان الت طرفی دخی ۰،۲ متره بوندن اولدیغندن اصل کسه جک یوزی صاپدن ۰،۲ متره اوزا قدر .

اصل يوزك عرض فوقانیسی ۰,۱۲ و عرض تحتانیسی ۰,۸۰ و كسه جك جهتك طولی ۰,۳ متر و اولوب استقامتی ایسه همان صاپه مواز یدر . شكل (۴۸) ایله برقطعه مقطعی ترسیم اولمشدر .

بالطه نك فارسجه سی تیر ایسه ده تر كجهده تیر بانخاصه ۳ و ۴ و ۵ و ۶ نمرولرده رسملری كوستریلان سلاحره وبالطه ۱ و ۲ و ۷ و ۸ نمرولرده کی سلاحره علم اولمشدر .

مارسیغلی اسلحه عثمانیه بی تعریف ایندیکی صروده اولوقت عثمانلورلك قوللانقلری بالطه بی رسمیه ارائه ایش اولدیغندن رسم مذ كوردخی شكل (۴۹) ایله ارائه قلندی .

بالطه بوكون بیله سور یه ده مستعمل ومشهور اولوب حتی سوریه اختلال عظیمنده درزیرلك اك باشلی سلاحی مقامنه قائم اولدیغی معلوم اولسیله بونك محاربات عتیقه سابقه ده كترته

استعمال قلندیغی وهله بوغاز بوغازه كند كده منافع كثیره سی مشاهده اولندیغی دركار ایسه ده بونلردن (۸ و ۷) نمرولرایله كوستریلان بالطه لرك ال بالطه سی اولیوب استحکام

ومتسرلده استعمال اولتی ایچون یایلدیغی مأمول اولنور .

(طریان)

اكریلکی از ۰,۶ متره طولنده بریچاق کبی اولوب صاپه کچه جکی یره یقین محلنده برده چنكل واردر .

بونك رسمی صحیفه اشكال (۳) شكل (۵۰) ایله ترسیم قلندیغی کبی طریان نامیله عثمانلورلرجه مستعمل اولان سلاحك مارسیغلینك اثرنده مندرج اولان رسمی مدعا مزی لآجل التاید

صحیفه اشكال (۳) ده شكل (۵۱) ایله ارائه ایلدك .

(چتال)

بر برینه موازی وبرراوجی غایت سیوری ایکی تیمور اوچدن مرکب اولوب اشاغی طرفلری برقول ایله ربط اولمشدر . بوتیمورلك خارجه کلان یوزلرنده وایکیشر محله هلالی

اشاغی یعنی زمینه متوجه و بری بونك دیکری کوچك ایکی تیموردها اولوب بونلك برشی کسه میه جکی دركار اولغله یرتمق خدمتنده قوللانلق ایچون اعمال قلندیغی بدیدر .

۸۵۲ سنه سننده وقوعبولان قوصوه محاربه سننده یکیمیر یلك بر قسمی تیمور شیشلر ایله مسلح اولدیغی صولاقزاده تارینك ۱۸۳ صحیفه سننده محرر اولوب شوشیشلردن

مقصد ایسه اشبو ایکی تیمورلی چتال اولدیغی ظن اولنیور . شكل (۵۲) به مراجعت اولنه .

(هالبار دینیلان برجنس تبر)

هالبار تعبیر اولنان سلاح عمومأ طوغری و اوجی سیوری برناه لولایله بونك صاغنده صولنده بالطه یوزی کبی دیکرایکی یوز بولمس نندن عبارت اولوب هم دورتمك همده اورتی ایچون

مستعملدر . اشبو سلاحی پیاده عسکری قوللانوردی . اصلی چین اولدیغی توارینخده محرردر . خزینه اسلحه ده کوریلان برقاچ جنس هالبار بوجه اتی تعریف اولندی .

نمرو

(۱)

دورتمکه مخصوص اولان اوجی اهرام مثلثی شکلنده ۰,۶ متره طولنده اولوب اهرامک بر برینه مجاور گوشه لری اراسی براز او یوقه یاپلس واشاغی طرفی بر دوکله ایله

منتهی اولمشدر . اورمغه مخصوص اولان یوزلر شكل (۴۸) ده کوستریلان تبره مشابه ایسه ده بودهایوب کچه و اوستی برطاقم تزیینات ایله مزیندر . صحیفه اشكال (۴) ده شكل

(۵۳) ایله رسمی ارائه ایلدك .

نمرو

(۲)

بونك برنجی نمرودن فرقی دورتمکه مخصوص اولان اوجكدها قیصه اولسی و اورمغه مخصوص بولنان طرفك هلال کبی معقر اوله جفنه مستوی یاپلسی جهتیله اولوب ابعادی صحیفه

مذ کوره ده شكل (۵۴) ایله ارائه وترسیم اولندی .

نومرو

(۳)

ایکنجی نومروده کی تبردن اساساً فرقی یوق ایسه ده دورتمکه مخصوص اولان اوجی سیوری اولوق و اوره جق طرفك شکلی بعض جهتله اوته کندن فرقلی بولتیق کبی

برفرق جزئی ایله ایکنجی نمرو تبردن ایریلور . شكل (۵۵) . مراجعت اولنه .

نومرو

(۴)

بونك دورتمکه مخصوص اولان اوجی سیوری اولیوب خنجر کبی ایکی یوزلی اعمال قلنمش و اورمغه مخصوص بولنان طرف ایسه شكل (۵۳) تبرینه مشابه بولمشدر . شكل

(۵۶) به باقیله .

(زییقین)

چتال نوعندن اولوب استحکام و قلعه لرده مهاجین البسه سنك بر طرفنه طاقه رق انلری چکمك و یا قلعه هجوملرنده زردبانلری چنکمك یا خود زردبانلرله چیقان دشمنی ایتك کبی شیلر

ایچون مستعمل اییدی . اساساً بر سیوری اوج ایله انك نهایتنده هلال وار ایکی قانجه و بر صاپدن عبارت اولوب خزینه اسلحه ده منظور مز اولانك رسمی صحیفه اشكال (۴) ده شكل (۵۷) ایله

ارائه ایلدك .

(دیگر جنس طریبان)

بوده طریبانه مماثل و مشابه بر سلاح اولوب اصلاً سیوری بر اوج ایله انکالتنده بر قاچ چتالندن عبارتدر که خزینة اسلحه ده کوریلانک رسمی صحیفه اشکال (۴) ده شکل (۵۸) ایله کوسترلدی. تبر اورمق و دورتمکده مستعمل اولدیغی کبی بعض موانعک بر طرف ایلدیلوب یولرک تطهیری ایچونده قوللانلدیغی توار یخده اشارت قلمشدر. از جمله « ۹۵۴ سنه سنده قانونی سلطان سلیمان بغدادنه سفر ایلدکده بغداد و یوده سی پوتشان جوارنده واقع صعب المرور برطانی پناه ایدینوب اطرافنه قرنتی ایله مانعک یاپدیغی کبی طریق وسیلی دخی کوچه بندر ایله مضیق انلکه حضرت پادشاه افلاق عسکرینک تبردارلرینه امر ایلدوب اول محله بر راه واسع اعمال و عسکرک مرورینه مانع اولان حائلری دفع ایلدکری» پجوی جلد ۱ صحیفه ۲۱۱ ده محرر اولغله تبرلک یول دوزلتمک یعنی یولده کی چالیری کسک ایچون استعمال اولندیغی و عثمانلورجه مستعمل اولدیغی شو ققره دن مستفاد اولسور. و کذا صولاقزاده نک ۶۶۸ نجی صحیفه سنده « مترسده بولدقربی دخی هدف تیغ و تبر ایلدوب » ققره سنندن تبرک ۱۰۰۷ سنه لرینه طوغری بزده مستعمل اولدیغی اکلاشلور.

(مج)

خزینة اسلحه ده منظور مز اولان مچریغی طوغری قلیچلرک انواع متعدده سی وارسه ده بزوراده الک باشلورینی بیان ایده جکز.

بونلر اساساً قیصه و اوزون اوله رق ایکی به ایریلور. و هر ایکی قسمده یا انجه و سیوری و یا عریض و ایکی بوزلی و یا دورتلدیکی حالده بوره رق ایچروده یاره اچق اوزره دیشلی اولوب اشبو اقسام مختلفه رسملر یله دهاکوزل اکلاشیله جغندن شکل (۵۹) ایله یدی عدد مختلف مجلرک رسمی ارانه اولندی. بونلردن برینی اوستنده ۷۳۰ دیو بر تاریخ اولوب قصورنده یازی بوق و یازیلی اولانیده زمان مرور یله اوقونمز حاله گلش اولدیغندن بونک عثمانلورجه مستعمل اولوب اولدیغنه شبهه و تردد ایش ایکن مارسیغلی شوشبه مزی حل ایشدر.

چونکه مؤرخ مومی الیهک عثمانلی اسلحه سنی یازار ایکن و برمش اولدیغی رسملر ده مذکور مچلر دخی داخل اولدیغندن بونلرک اصلاً اسلحه عثمانیه دن اولدیغنه شبهه مز قالمش و ویردیکی رسملر تأیید مدعا به مدار اولق اوزره شکل (۶۰) ده ب و ف و ه حرفلر یله کوسترلشدر که بیه (فادارعه) دینوب ارقه سی تیمور ایله محاط اولدیغی و ف (مج) نامیله مسمی

اولوب مجارستان حدودنده کی عسا کر حدودیه عثمانیه بونکله مسلح بولدیغی وه ایسه طوغری و (پاله) نامیله مسمی اولدیغی مؤرخ مومی الیهک جمله اشعار اتندندر.

(قلیچ)

اولدن بزده مستعمل اولان قلیچلرک چوغی اگری اولدیغی معلوم اولوب خزینة اسلحه ده کوریلان قلیچلردن بری شکل (۶۱) و شکل (۶۲) ده ارانه اولندی و مارسیغلینک کوستردیکی اگری قلیچلر دخی شکل (۶۳) ده شود حرفلر یله ترسیم اولندی.

ت ترکره مخصوص اولوب (قلیچ) نامنده ایلدوکنی دایسه (عجم قلیچی) نامیله مسمی ودها اگریجه بولدیغی مؤرخ مومی الیه بیان ایدر.

پاله نوعندن خزینة اسلحه ده کوریلان سلاح شکل (۶۴) ایله و (یتانان) نامیله مسمی اولان دخی ینه خزینة مذکورده دن النهرق شکل (۶۵) ایله ترسیم قلندی.

عثمانلورک استعمال ایتدکری خنچر مارسیغلیدن النوب شکل (۶۶) و خزینة اسلحه ده موجود اولانی شکل (۶۷) وینه (قا) نامیله مسمی اولان ایکوزلی سلاح دخی شکل (۶۸) ده ترسیم اولمش و بونلرک حالاً عثمانلورجه مستعمل اولدیغی بدیمی و معلوم اولسنه نظرأ اسکیدن بزده قوللانلدیغی امور معلومه دن بولمشدر.

مارسیغلی به کوره اشبو قلیچلری پیاده و سواری ضابطانی طاشیوب و بوکون روسیه و عربستانده اولدیغی کبی بوغازلرینه ایکی قیطان ایله اصارلر ایش.

عثمانلورده قلیچ چالقی اسکیدن فوق العاده مشهور اولوب حتی کسکین جنیدلر بش اوندن اوتوز قاته قدر تیمور تل اوزرینه تکویر اولنوب اصلادلمش اولان قارچه سنی قطع ایتک ایچون اتنای اهترازده خیولک حرکت و رفتارینی شمیرک استادانه ضرب و تصادمیله اویدیره رق اسبک خرده رفتارندن کنایه اولان نخل تعبیرات جنید یانه سیله منتظم برحالده و ابتدا اهسته دن بدأ ایله یواش یواش خیر لندیریلوب کچه حداسنه کلور ایکن درت نعل تعبیر اولنور منتظم سیر سریع ایله کچه نک یانه و اریلدیغی انده شمیر کچه به ضرب اولندقدده کچه بی ایکی پاره ایتک کبی مهارت ل اجرا ایلدکری صحایف توار یخده مسطوردر ۰۰۰۰۰ [۱]

(مزراق)

خزینة اسلحه ده کوریلان متعدد مزراقلردن ایکسی جمله سنندن زیاده شایان دقتدر.

بونلردن بریسی غادی بیلدیگمز مزراق کبی ایسه ده تهر نندن ۶,۶ متره قدر اشاغیده مزراق صاپنه چاقیلان ایکی عدد بچاقلر جهته شمیدیکی مزراقلردن فرق اولنور .
اشبو بچاقلر خفیف وطیش وایج طرفه کلان یوزلری کسکین والاستیقیتی حاوی اولوب اشاغیکی اوجی مزراق صاپنه بالاده بیان اولندیغی وجهله مربوط ایسه ده یوقاروی اوجی سربست بولنش وقسط تمرنک التنه خفیفجه برراییلک ایله ایلشدرلش اولدیغندن بومزراقله بریره دورتلدکده خفیفجه صاپنه ایلیشان بو بچاق قولر قورتیلوب الاستیقیتی جهتیه قوتله ایکی طرفه اچیلور وشوقوت عینی بر بچاق اوریلور ایکن صرف اولنان قوت یرینه قائم اوله رق اوریلان یری کسک ویا خود مزراقله اولدقدن صکره صاب بوریله رق چوریلدکده مذکور قولر دخی بر سطح دورانی حاصل ایدرک مهلک بر یاره اچق کبی خدمت کورر .

شایان دقت اولان اشبو مزراق شکل (۶۹) ده ترسیم اولنوب مذکور قولر اچیلدقده کسب ایلدیکی وضعیت دخی موهوماً شکل مزبورده ارئه اولندی .

ایکنجی مزراغک تمرنی قما کبی ایکی یوزلی وعریض اولوب بهر یوزده برطاق اولوقلر موجود اولدیغندن اوریلان یرده قانک کوردیکی خدمتی کوره ییلور . اشبو قواروی تمرنک التی یعنی صاپه متوجه اولان طرفی ارلری بوش ایکی تیمور ویا چلیک چبوغه مربوط و بوچوقلرده اصل صاپه متصل بولنش و صاپی ۳,۳۵ متره طولنده یایلشدر .
صحیفه اشکال (۴) ده شکل (۷۰) ه باقیله

اشبو ایکی نوع مزراغک صاپلری پک اولقدر الاستیقیتی حاوی اولیان اغاچدن معمولدر .
خزیننه مذ کوره ده مشهوردمز اولان دیگر بر مزراغک تمرنی صحیفه اشکال (۱) ده شکل (۱۰) ایله کوستر یلان تمرنله مشابه و صاپی ایسه درت بش متره طولنده غایت طویل وزیاده الاستیقیتی شامل قامشدن معمول اولغله طاشینسنده خفت اولدقدن بشقه مذکور مزراغی صاللابوب وشواهتر زینی آنک سرعت مشی و رفتار ینسه اویدیروب وقت مناسبنده دشمنه حواله اولندقدن پک زیاده تأثیر حاصل ایدر .

بونوع مزراقلرک الی یومنا هذاعربان و قبائل بدویه و کوردلر بیننده کثرت استعمالی اولدیغی کورنلرک معلومی اولغله عثمانلورزه عربلردن یکمیش اولسی مأمولدر .

مارسیغلی قوستانیچه نامنده عثمانلی سرحدقولی سواریلرینک استعمال ایلدکلری بر نوع مزراغی رسمیه برابر ارئه ایدوب بونک طولی معتدل یعنی نه پک قبصه ونه پک اوزون اولدیغی کبی صاپک اوجنه یقین یرده برده یوارلق دوکده واردر که مزراق شدتله اولدقدن عکس مصادمه دن قورتلق و مزراغی نندن دوشورمامک مقصدیه اعمال

اولمشدر . صحیفه اشکال (۴) ده شکل (۷۱) ایله رسمی محرر اولان اشبو قوستانیچه ننگ بزده استعمال اولدیغنی صولاقزاده دخی تاریخنده حکایه ایدر .

وینه (فارغی - مزراق) نامیله عثمانلور بیننده یاد اولنوب وقیو قولی سواریلر یله اناطولی عثمانلور ی بیننده مستعمل اولدیغی مارسیغلی طرفندن بیان اولنان مزراق دخی شکل (۷۲) ده ارئه قلنش و بونک تمرننه یقین یرده فلامه کبی بر اوفق بیر اقبیق موجود بولمشدر .

ایشته یقیندن استعمال اولنان اسلحه تعرضیه دن عثمانلورجه مستعمل و متعارف اولانلری شو بیان اولنان اسلحه دن عبارت اولغله بروجه زیر اسلحه تدافیه عثمانیه تحریر اولنده جقدر .

(اسلحه تدافیه)

(قالقان)

اسلحه تدافیه دن قالقان معلوم اولدیغی وجهله خصمک حواله ایلدیکی قلیچ و کرز و حر به و سائر اسلحه دن کنندی باریتق ایچون قوله طاقیلان بر سپر اولوب یا مشیندن و یا طیانچی بر معدندن اعمال اولنور .

اسلحه عتیقه خزینه سنده ایکی جنس قالقان مشهوردمز اولدی ، بریسی غایت خفیف اولوب باقردن دیگر ایسه چلیکدن معمولدر . ورسم و شکلری صحیفه اشکال (۵) ده شکل (۷۳) ایله ارئه قلنشدر .

مارسیغلینک بیاننه کوره کندی بولندیغی عصرده عثمانلور ایکی جنس قالقان قوللانوب بونک بریسی انجیر اغاچندن معمول اوله رق داخل و خارجی بردری ایله مستور و دیگر ی بوکده وقوی ایپ ایله محاط و قولک طاقیلسی ایچون داخلنده بر قولق موجود بولمشدر . وانجیر اغاچندن اعمال اولنسنک سبی خشب مذکور خفیف اولدقدن فضله پک زیاده بوکلدیکندن نشئت ایش و مومی الیهک ارئه ایلدیکی قالقان رسملری دخی صحیفه مذ کوره ده شکل (۷۴ و ۷۵) ایله کوسترلشدر .

(زره)

زره وجوده کیلوب خصمک قلیچ و اوق و مزراغندن قورونغده مخصوص معدنی برشی اولوب ککوکسده بولنانه ککوکسک قوله کیرنه قولچاق و دیزده کنه دیزچک و ارقه یه کلانه ارقه لقی تعبیر اولنور .

الکرک محافظه سیچون دخی ینه تیمور و یاسائر معدندن یایلان شینه الدیوان و باشک محافظه سی ضمنده کیلان معدنی کلاهه مقفر دینور .

اشبو زره هرملت و دورده اشكال مختلفه ده اعمال اولوب عثمانلور ك كيدىكى زره ايسه يكياره معدنن معمول اوليوب بلكه برقى اوفق اوفق تيمور حلقه لرك بربرينه التصاقندن وقسم ديكري مسطيل الشكل وبويلرى بررد سيمتره قدر طولده اولان معدن لوحه لرينك ارتباطندن حصوله كلسدر .

اشبو تيمور حلقه لر وجودك ضررسز اولان قسمنى ستره مخصوص اولوب اك مخاطره لى يرلى ايسه مذكور معدنى لوحه لر ايله ستر اولمش وازجمله وجوده كييلان كوملك كبي زرهك كوكسه تصادف ايدن جهتى بولوحه لردن وسائر يرلى حلقه دن اعمال قلمش وقولچاق وكوكسلك وسائرده واقع اولان بولوحه لراوزرينه التوله برطاقم ايات قرانیه و پادشاهان عظام اساميسى يازيله رق تزين ايدلسدر .

اشبو زره دن ماعدا يالكز كوكسى محافظه ايجون قارنه كله جك جهت دائره شكنده مدور و اوستى كوكسى ستره مخصوص شبه منحرف شكنده بر نوع زره ده اولوب طوقه لره ارقه به طاقيلور وبونى يكيچير قولا لاور ايدى .

(مغفر)

عثمانلو مغفر لرى مختلف اشكالده ايسه ده عموماً ايكي قسم اولوب برىسي انجه باقردن ديكري چليكدن معمولدر .

شكلى تهسى سيورى فس شكنده اولوب اصل تهيه كله جك ير برتمزله تزين اولمش و بوتمرنگ اوجى كاه سسيورى وكاه لفظه جلال وياشكل هلال ايله منتهى بولمش اولديغى كبي او كنده برونى محافظه به مخصوص ومغفر اوستنده اشاغى بو قارى اينوب چيقه بيله جك صورتده معمول بر لوحه ايله بونك صاغ و صولنده اسباب تزينينه دن اولق اوزره توغ صوقغه مخصوص بر محلى حاويدر . و ارقه و قولقلى محافظه ايجون درت بش پرمق قدر زنجير حلقه لر مغفره مربوط اولغله او ك طرفدن بونك ايكي اوجى قاو يشد ير لدقه برون محافظيده ايند ير يلورسه كوزل ايله يناقردن پك آرقسى كورينوب راسك اقسام باقيهسى كاهلاً مستور بولور .

اشبو مغفر ك اوستى دخى برطاقم ايات جليله قرانیه ايله موشحدر .

عثمانلو زره لرينى قسم قسم كوسترمكدن ايسه بونى كيمش اولان بر عثمانلويى ارانه ايتك دهها مناسب كبي مطالعه قلمش اولديغندن شجاعتى جهتيله موزه ده صورتى موجود اولان زره لى كورد محمدك رسمى صحيفه اشكال (۵) ده شكل (۲۸) نمره ايله ويكيچير لره مخصوص ديديكيمز كوكسلك كيده شكل (۷۶) و عثمانلو مغفر لرينك المتعارف اولان لرينى

صحيفه مذ كورده شكل (۷۷ و ۷۸) و ييلديرم بايزيد مرحومك مغفر ينى شكل (۷۸) ذيل ايله ارانه ايلدك .

انجق اشعار اتمزك بر معلومات تاريخيه به مستند اولديغنى اثبات ايجون هر دفعه وسلاحده مؤرخين اجنبيه و عثمانيه نك و يردكلى معلوماتى يازوب خبر و يرمك كبي اولان مسلك متخذ مزي شوراده دخى اجرا و ايضا ايتك ايجون مارس غليناك عثمانلى مغفر وزره لرينه دائر و يرديكى معلوماتى بروجه اتى ترجمه ايتدك :

• تيموردن معمول اولان اسلحه تدافيعه عثمانيه (زرين كلاه) دينيلان ايكي مغفردن عبارتدر كه برنجيسى شكل (۷۹) تماماً مدور اولوب ارقه سى باشدن قويروق صوقومنه قدر كيدن ايليكه موازى اولوب ايكنجيسى شكل (۸۰) مخروط شكنده باشك اوستنه طوغرى ترفع ايدر .

بونلرك ايكي سيده بونك ايكي ثلثى ستر ايدنه جك تيمور خلقه لرى حاويدر . و برنجيسى نك جناحلى ينه تيمور حلقه لره مجهز ايسه ده ايكنجيسى جناحلى دو كه تيموردن معمولدر . بونلردن بشقه عثمانلور زره ده استعمال ايدرلر . صحيفه اشكال (۵) ده (۸۱) ده كوستر يلان زره لى عثمانلور يوزى ايات قرانیه ايله محرر بر بزدن عبارت يوقلى بر خرقة اوستنه كيرلر . خلاصه صحيفه اشكال (۵) ده شكل (۸۲) ايله ارانه ايلديكيمز برالديوان دخى عثمانلور جه متعارف وقولچاق ناميله مسمى اولوب ديرسكه قدر قولى ستر ايدر . والى مدافعه و باشه اوريلان ضرره لره مقاومت ايتكه پك اعلا خدمت ايلر . «

مؤرخ بالاده ذكر ايلديكيمز ايكي جنس قالقانى تعداد ايلدكدن صكره «صحيفه مذ كورده ده شكل (۸۳) ايله محرر بر قالقان دخى اولوب بو قالقان عادى اغاچدن معمول و (بو يوناق) ناميله مسمى اوله رق حيوانك بو يننه وضع ايجولر . تاتارلر بونى پك زياده استعمال ايدر .

باخصوص ميانه لرنده قليچ قليجه حرب ايلدكارنده الك باشلو قوتلردن عبارت اولان حيوانلرينى محافظه ايجون بونى قوللانورلر . چونكه بر كره حيوانلرى سقط اولوب ده انلر پياده اولدبى ارتق انلر غلبه دن قولاي برشى اوله مز . بو بو يونقلر ياز بن پك ايدر . زيرا سينكلى قوغمق ايجون حيوانك باشنى چو بر مى كبي سوارى ينى اكثر ياراحتسز ايدن ير شيدن حيوانى منع ايلر . « دير

مارسيغليتك و يرديكى شو معلوماتى لاجل الاكامل شوراسنى اخطار ايدنه لكه عثمانلو سواريلرى يالكز حيوانلرينك بويله بو ينلرينى محافظه ايتيوب بلكه باش و صغريلرينى دخى محافظه ايجون رزه و باشلق قوللانمشدر . اشبو باشلق خزينه اسلحه ده موجود اولوب شكلى صحيفه اشكال (۵) ده شكل (۸۴) ايله ارانه ايلدك . صغرى محافظه سنده قوللانيلان

زرهیده صحیفه مذکورده شکل (۸۵) ده کوستردک . مطالعه سیله کیفیت معلوم اوله جغندن بوراده تفصیلندن صرف نظر ایتدک .

اشبوزره و یغفرلرک سواریلره مخصوص اولدیغی امور معلومه دن ایسه ده تکمیل عثمانلو سواریلرینک زرهلی اولیوب ایچلرنده پک ازی بویله زرهله مسلح اولدیغی مونته کو کولینک بالای فصلده درج ایتدیکمز مه مواردن مستفاد اولور .

بوفصلک خاتمه سی اولوق اوزره بعض مؤرخینک اسلحه مزه دائر و پردکاری معلوما تیده آئیده بیان ایدلم :

« قلیجه صوو یرمک فنی عثمانلورده الیوم محو اولدیغندن ال کوزل و فیساتلری عالی اولان قلیچلر اسکیدن یا بیلش اولانلوردر . هر حالده ترک قلیچلری شکل و منظره و خفت جهتیله بزمکیلردن - اورو یا قلیچلردن - ده ااعلادر . اورو پاسوار یلرنده کی ال بیوک فنالق قلیچلرینک اغرا اولسنددر . المانیا اختیار سوار یلردن قلیچلرینک اغرا لغندن ناشی چوق کره شکایتلر ایشتمده که بوماده به دائر عمرینک قسم اعظمی قلیچ قوللانمده پکورمش اولان بر اختیار حکمی شایان قبولدر . هر کس استعمال ایده جسکی قلیچی کندی انتخاب ایلک عثمانیلردر عادتدر . و ترکلر قولایلقله قوللانمق ایچون ال خفیف قلیچ انتخاب ایدرلر عثمانلی قلیچلرینک زاغری ایوا اولغله کرل شو کسکینلک و کرکسه خفیف برسلاحه قولک و یردیکی چاپکک ثقلتک از لغندن طولای طبیعی الحصول اولان فالغی محو ایدر . یوزلرجه سنه لردنبرو عثمانلور انظار دقتلرینی قوللانمقلری قلیچک اصلاح واکالنه حصر ایش و قلیچلری سایه سنده قلمرو حکومتلرینی فتح و تسخیر ایش اولدقلرندن عثمانلو قلیچلرینی هر حالده نظر اعتباره المیر بوقلیچلرک بر فائده سیده شودر که طوغری دورتیلورسه درجه انحناسنه کوره بر یاره آچار . قول افتاقو قلیچ ایسه الده طوغری طوتیلورسه بیلکک خفیف بر حرکتیله اغزی صوله و صاغه چو برلده که اکر یلکی سایه سنده وجود ستر اولنور که بوماده دخی عثمانلی قلیچلرینک غایت اعلا و سائط تدافیه دن بری اولدیغنی تصدیق ایتدیرر . مقدا بیکچر یلره اگری قلیچ قوللانمق او کردیلوردی عثمانلی قلیچلری نارین اولقله برابر استعمالنده ملکه کسب ایدن بر آدم آئنده اولورسه اغزلی کورلغزو ناملوری قیرلر و پرمق قایلنلغنده اولان بر تیمور چیسوی بی کسه بیلور . ققطاز بردقتسزک ایله قیریلان بر قدح کی قیریلغله مساعددر . عثمانلی سواریلرینک قلیچلری نادر آقیر یلور . لکن قلیچ استعمالنده ماهر اولیان پیاده لرک پک چوق دفعه قلیچ قیردقلری کورلمکده در . حتی کوکللو اوله رقی روسیه محاربه سنه کیدن و بحرسباه دونیاسنه منسوب اولان انکلیز

ملازم موسیو فوقس او قزاقوو ضبطنده ایکوز نفر دن عبارت بر روسیه غرنادیه سنه قوماندان ایتدکده والنده بالکز بر عثمانلی قلیچی اولدیغی حالده مفرزه سنک باشنده بولمقده ایدی . مو می الیه کندیسنه هجوم ایدن ترکره بوقلیچله مقاومت ایدرایکن استعمالنی ایو بیلدیکندن قلیچی قیرمش و در حال معیت مو جوده سنک میدان حربدن طویلادیغی دیگر عثمانلی قلیچی الیه الهرق مدافعه یه دوام ایش ایسه ده اونیده شکست ایش و بوضورتله برخیلی عثمانلی قلیچلرینی کسر ایتددر . بر ترک قوتیله مناسب و خفیف اولان قیصه قلیچی ایله اوزون واغر قلیچی حامل اولان بر اورو پالی کی چابوق یورولز . انجق شو مطالعه من سواری حقنده اولوب پیاده ده سونکی ایجاد اولنه لی قلیچ فنا برسلاح برینه بکدی کسندن انک حقنده جاری دکلدر [۱]

« ترکلرک قلیچ استعمالنده تفوق و رجحانیتی ماده سنه سبب قلیچلرینک ایو اولسی و برده صورت استعمالنک همان ترک ملتنه مخصوص کی نعم ایشیدر . کوربوز و قوتلی بر اورو یا کویلوسی النده اینجه چلیک دن معمول اولان ترک قلیچی صرجه کی برنجی اوروشده قیریلور . حالبوکه ینه بوقلیچ بر ترک النده اولسه اوردیغنی ایکی به بولر . بوقلیچ دشمنک رزهنی ، مغرینی ، و سائر بالمله اسلحه سنی کسیدیکی کی برانده باشی و یا سائر اعضای انسانیه بی بدنن جدا ایدر . عثمانلی ایله اولان سواری محاربه . لرنده اوفق تفک یاره لردن نادرأ بحث اولنسنه سبب بوماده در . حتی بر روس قولونلی الای جهه سی اوکنده ایکن بغته سپاهیلرک اوستنه هجوم ایلدیکنی کورر کورمز الی قلیچنه کتوره رک عسکرینک ده انلره هجوم ایشنی امر ایلک اوزره قوماندان ایده جسک ایدی . قوماندان سنک برنجی کله سنده بر ترک قلیچی باشنی بدنندن ایره رقی قوماندانی یارم بر اقدیریغنی روسیه اردوسنده مشهور ددر . بوقلیچلر ایوجه ایشلش او اورسه اسباب تزینیه دن قیمتی بر معدن ایله مزین اولدقلری حالده بیلینه اوندن و زدوقایه قدر صاتیلور . لکن اسکندر بکک افاده سی وجهله شوراسنی اوتیه ملکه بویله قلیچ انی قوللانمق قول سایه سنده بر تأثیر حاصل ایدر . بوقیمتلی قلیچلر طبان دینیلان شیئندن معمول اولوب و بر قلیچک طبان اولوب اولدیغنی بر دو قای خود سائر ایو بر التوتله اوستنه یازی یازلمق ممکن اولوب اولدیغیله فرق اولنور [۲]

« پیاده نک سلاحی اوق ، یای ، قتیلی تفنک (موسکت) ، ارناود کاری قرنیل تفنکی ،

[۱] لوفبور . . جلد ۱ صحیفه ۱۰۵

[۲] پروسیا لیونتنان جنرال لردن بارون والانتینک (ترکلره قارشو محاربه) عنوانلی اثری صحیفه ۳۱

قیصه موسکتون، وقره پینا، و خنجر و سائر در. قسم اعظمی تیر انداز اولان اناطولی عساکری
تیر کش ایله مجهز ایدی که بوتیر کشرک بهری الی قدر اوق اله ییلور ایدی. ترک سواریلرینک
اسلحه تدافیه سی: زر، الدیوان، قولچاق، قالدان، مغفر اولوب حیوانلرنده بو یوند روق
- بو یونلق اولوق کرک - وار ایدی. اسلحه تعرضیه لری ایسه قارغی، مزراق، جرید، کرز،
بالطه، طبانجه، اکری قلیج، پالا اسمنده طوغری قلیج، چقالوز طوپی ایدی. «۰۰۰ [۳]
خلاصه خشتک بزده استعمال اولندیغی شیخ الاسلام یحیی افندی مرحومک سلطان
مراد رابع حقنده سویلیدیکی قطعه آیه ایله استهاد اولنور.

❁ قطعه ❁

کوروب قوت بازوسن سلطان مراد خانک
خشتی ایله دلدی بو ^{سخت} آهنی بی منت
هم تیر کش اوقتی ضر بی ایله اول آهندن
اویچ یرده پچور مشدر اول شاه قدر قدرت
بو قوت بازوسن کوردی شه غازی نیک
یحیی دیدی تار یخک احسنت زهی قوت

سنه

(۱۰۴۷)

ایشته طو پدن بشقه اسکی عثمانلویاده و سواریلرینک قوللاندیغی اسلحه شو نلردن
عبارت اولوب بونلردن اشبو کتاب اولک اساسی اولان یکیمیر یلرک استعمال ایلد کبری
اسلحه طبانجه و تفنگ و قلیج و بعض تبر و شیش و کوکسک اولدیغنی دخی شوراده
اخطار ایدهلم.

[۳] ۰۰۰۰ جنرال باردن

« فصل سابع عشر »

❁ یکچیری چادرلری ❁

اسکی عثمانلی چادرلری هم مکمل و همده متین و دلنشین ایدی. چونکه محال مخصوص.
صه سنده ذکر اولنه جغی و جهله سوقیات و نقلیات عسکریه مصارفی زمانزده اولد.
یعنی کبی کاملا دولت خزینه سندن چیقیمیوب هر بکریکی ایله سنجاق امراسی و دره بکریله
عشار رؤسای و قبائل مشهوره مشایخی معیتلری خلقیله امر اولنان محل اجتماعه
کلمکه و رخصت و یریلنجیه قدر انلری اعاشه و اتفاق و تحریکه مأمور و مجبور اولدیغندن
وقیوسی خلقی مکمل و لوازماتی مضبوط اولان امر پادشاهک مظهر لطف و افرینی
اوله رقی رقاسی میانده متمسک اولوق کبی رقابتلر و لاسیما محل اجتماعه و رودلرنده عموم
اردویه و خلقه قارشو الای کوسترمک کبی عادتلر نلندن که ییلدیکی درجه ده لوا زما ت
حریبه بی تنظیم و تجهیر و اکاله و رقاسندن کیر و قالمغه و عسکر و خلق یاننده محبوب
اولماغه هر آمری مجبور و مضطر ایلدیکندن بونلرک کتوردیکی چادرلر متین و قوی
و اعمالری مصارف کثیره به متوقف شیلر ایدی.

خصوصاً عثمانلی مایه سی دایه طبیعتک حاضر لدیغی بساط حضرای لطافتده سوریلرینی
اوتلادوب کرن عشار و شو دولتی تشکیل و تأسیس شرفنه مظهر اولان ذات
عالی ایسه او عشار دن برینه امر اولمغله بو خیمه و او به لرک مضبوطیت و مکملیتی
عثمانلیرک الک بیوک جدلرندن قالمش بر یادکار قیتمدار اولدیغنی کبی ال پارلاق زمانزده
نصل بران حربدن خالی قالمش ایسه ک صکره لریده دشمنلریمزک هجومندن هیچ بر
زمان قورتیله مامش اولدیغمزدن کیچه و کوندوز حرب و غزا ایله وقتلرینی پچورن عثمانلور
متاعب سفریه نك شو جهندن اولسون تخفیفی ضمننده ال زیاده چادرلر ینک مضبوطیتنه همت
ایتشلردر.

کرچه بو چادرلرک رتب و مناصب مختلفه به کوره شکل و ابعاد و ترتیبات و تزیناتی بشقه
بشقه اولدیغندن هر کس درجه سنه و نظامک کوستردیکی شکل و هیئته کوره چادر طاشیمه
مجبور ایدیسه ده بو نظام چادرلرک متانت و مضبوطیتنه مانع ذکل آمر ایدی.
دولت ایسه انجق قپو قوی دینلان عساکر موظفه سنک چادر و سائر لوازماتی نقل
ایتدیردیکندن و بونلرک موجودی ده چوق اولدیغندن چادرلرک جسامت و وسعتی
حقنده الحاله هده هر دولته ارانیلان قاعده تصرف اولوقلر ارانیلدرق افراده جسم
- جسم چادرلر تخصیص قلنش ایدی.

بوچادرلر ياغمور و روزگار وقار و حرارت شمك تأثيرينه مانع اوله جق درجده متين اولان بموق بزندن معمول ایدی . واسکی عثمانيلرك سجاده وحالی وکليم والچق کرسيلر اوستنده اوطورمق معتادلری اولق جهتيه مذکور چادرلر اولقدر يوکسک دکل ایدی .

بونکله برابر اعمال اولندقلری قاشک صیقلغی جهته نایت اغر کلورلر ایدی . خيام مذکوره بوکونکی عثمانلی چادرلری کبی مخروطی الشكل و برديرکله طوتدیرلمش اولوب دیرکی ضبط ایچون متعدد ایپ وقازقلر وارایدی . اوستلری برقات بزندن او- لوب پاشارله امرا و امرا معاونلری ایچون ایکی دیرکلی وایکی قات بزلی چادرلرده مستعمل ایدی . مارسیغلینک اسکی عثمانلی چادرلرینه دائر و یردیکی معلومات اشعاراتمزی مؤید وشایان دقت اولغله بوجه اتی ترجمه سنه مبادرت اولنور .

«ویانه اوکنده ترکلرک انهمزاندنبری اوستریالور انلره پک چوق غلبه چالوب اردو کاهلرینی ضبط ایلدکلری کبی بوغلبات ایله پک چوق پاشا وقوماندان وضابط و نقرات چادریده قزانديلر . ترک چادرلری ياغمور و روزگار وسار بوکبی اثار و تحولات هوائیه و تأثیر حرارت شمسه مقاومت ایدوب داخلنه کچورمدیکندن کرک بوایولک و کرک جنس و ابعاد و اشکال و بریده بمجمتعا قورلمش ایکن حصوله کلان منظره حسنه و اباخصوص دبدبه و عظمت جهتيه اولان فرقلری اکلامق وکندی چادرلرله ترک چادرلرینک شو فرقلرینی مقایسه ایتمک اوستریالورجه قولایلمش ایدی .

اشبوچادرلر کاملاً بموق بزندن معمول اولغله بوخصوص انلرک اغر اولسنی موجب اولمش وهر نه قدر ترکلریره سربلش سجاده اوستنه اوتوروب بزم - اورویالیر - کبی یردن بو- کسک شیلره - بانقلره - اوطورمدقلرندن الحق یایلمش ايسه ده مذکور چادرلرینه ثقیل ایدوکندن اوستریالور شوو محذوری دفع ایچون دهها خفیف و خیطو اعمالی سهل اولان المانیا بزینی استعمال و ترک چادرلرینک ابعادینی تقیص ایدرک قورلمسی قولای وار دوکاهه مخصوص چادرلر احداث ایلدیلر .

و بحارستانک شوره زار اولان اووملرنده یدی آی سورن محاربه اثناسنده بو تمدیلات و اصلاحاتک اجرا سنده دوام ایتدیلر .

اگر ترک چادرلرینک اشکال و اجزاسنی بویه تعدیل ایتمش اولیدیلر . ترکلرندن الدقلری بیکرجه چادرلر کندولرینه پک چوق مشقت وزجت ویره جک ایدی . باخصوص انلری قورمغی اسرا تعلیم ایتمش اولیدی . بو بایده ده صعبو بت چکه جکلردی .
بم فکرمه قالورسه ترکلر بزه اک فائده لی برشی اوکرتدیلر

ترکرک بربرینی متعاقباً وقوعیافته اولان بو قدر غلباتلر یله برابر هیچ بریسنده ویانه اوکنده می اردو کاهلرنده اولان دبدبه و عظمت و داراتلری کبی احتشاملری کورنظامش وشو عظمته همان دور اقبال و عظمتلرینک نهایتی دینک بجا کورنمشدر .

ترکرک مخروط شکلنده چادرلر قوللانورلر . بونی طوتمق ایچون چادر برديرکه کچر . بزلی برقات اولوب ایکی دیرکلی اولان چادرلرده واردر . یوک ضابطان ایله معاونلرینک و پاشا- لرک چادرلری ایکی قاتلی ايسه ده دیرکلری ینه بردر . بوچادرلرک شکلی مسدس شکلنده و اتکلری چادری وسطندن طوتان دیرکه موازی اولوب ایپلر ایله طوتدیرلشدر .
بونوع چادرلر صوک بهار نهایترینه طوغری یا تمغه پک مساعددر . چونکه ایچی دوه تویندن مصنوع برقاش ایله مستورددر . ترکرک خلاری ستر ایچونده مخصوص چادرلری واردر .

عثمانلور چادر زمیننی اکثریا بر خالی ایله ستر ایدرلر . واک فقیر برترک بیله ایکی قیون پوستی قویار . و یوک ایله طولمش چوقه قابلی یصدقلریده اولوب بونلر و باخصوص بونلردن طیامغه مخصوص اولانلری ایشلمشدر . اشبونهایتکی یصدقلری اخشاب کرسیلر اوستنه وضع ایدرلر . و کرسیلری نقلده سهولت اولق ایچون قوریلور سوکیلور یعنی ایجاب ایلدکده متعدد پارچهلر برلشدیرلرک برکرسی یا پیلوب یوله کیدر ایکن سوکیلهرک نقل ایدیلور طرزده اعمال اولمشدر .»

اسکی عثمانلی چادرلرینک اشکالنه کنبجه چونکه مؤرخ مومی الیهدن بشقه نه اجنبی ونه ده عثمانلی مؤرخینی بو بایده ایضاحات کافیه و یرسدکلرندن مارسیغلینک و یردیکی رسملری شوراده درج و بو قدر جق اعطای معلومات ایله آکتفایه مجبور اوله جغز .

صحیفه اشکال (۵) ده شکل (۸۶) ایله کوستریلان چادرلر بیکچیری اورطه سنه مخصوص اولان چادری ارائه ایدر . شکل (۸۷) ده ارائه قلنان بوچادرلرک دهها کوچکیدر .
شکل (۸۸) ده ارائه اولنان ايسه ینه بیکچیری اورطه سنک چادری ايسه ده بونده بیکچیریلرک پوستلر اوزرنده و قرمزی مشیندن معمول صوفره ده طعام ایلدکلری ارائه اولمشدر .

شکل (۸۹) ده ینه عینی چادرلرک دهها یوک مقیاسده رسمی اولوب بونده احرفیله پوست ب ایله صوفره کوسترلشدر .

شکل (۹۰) ده بروسه قالیچه سیمله دو شمش اولان بیکچیری چادری رسم اولمشدر .

شکل (۹۱) ده قبه سزومار کیر نامیله مسمی مستطیل شکل اولان چادر کوسترلشدر .

شکل (۹۲) ده عینی شکلده وینه مارکیر اسمنده فقط قبلی اولان چادر ارائه قلنمشدر .

شکل (۹۳) ده خلاری ستر ایچون درت دیورادن عبارت اولان چادر ترسیم ایدلشدرد.
شکل (۹۴) ده اوستی اچیق اولان خلا چادرینک رسمی وشکل (۹۵) ده دخی اغایه
مخصوص کولکه لک چادرینک رسمی ارانه اولمشدر.

هر یکچیری چادرنده او او طه یه مخصوص بر علامت و اشارت فارقه اولوب بو علامته
مذکور او طه اردو کاهده بولنه ییلوردی.

علامت مذکورده بی برترکت ترسیم ایلدیکی کتابدن الهرق مارسیغلی اثرینه درج الملش
اولدیغندن بز دخی عینله کتاب اول اشکانه درج و علاوه ایلدک. انجق مارسیغلینک
و یردیکی رسملرده بر وایکی الی اخره نمره صره سنجه اولان اورطه لک علامتلی
صره نمره سنجه کوسترلیوب مثلاً ۲۷، ۳۶، ۱، ۹۷، ۶۵ کی نمرور قاریشق یازلمش
وبعضاده عینی بر نمرویه منسوب اولق اوزره ایکی ویا اوج عدد رسم کوسترلمش
اولدیغندن مطالعه سهولت اولق ایچون صره نمره سنجه یعنی بردن باشلیه رق ایکی
ویا اوج دیو ترتیب و عینی بر نمرویه منسوب اولان ایکی اوج رسملردن فضله کلانتری موجود
اولیان نمرور محله وضع ایلدک.

واشبو فضله نمرورلی ارانه ایچون رسملک صول طرفلرینه موهوماً مارسیغلیده
بولدیغمز نمرویی و صاغ طرفنه ایسه قبول ایلدیگمز صره نمروسی تحریر و هیچ بر نمرویی
حاوی اولیان رسملرده ایسه کذلک صاغ طرفلرینه موهوماً اتخاذا ایتدیگمز صره
نمره سنی تمیق ایدرک صحیفه اشکال (۷۶ و ۹۸) ایله ارانه ایتدک.

اشبو رسملک مجموعی ۱۶۳ عدد اولوب بو ایسه ۱۰۱ اورته دن عبارت اولان جماعت
ایله ۶۱ اورته دن مرکب بولنان اغابلوکنک حاصل جمعی اولدیغندن سکبان بلوکلرینک
چادر علامتلی بومیانده یوق دیمک اولوب وحد ذاتنده سکبان چادرلری علامتسز
اولدیغی ویا علامتلی اولوبده مؤرخ موسی الیهک بوله مامش ایدوکی ظن اولنور.

بالاده یکچیری چادرلرینک یالکز رسم و شکل و هیئتندن بحث ایدوب انلرک قورولسی نظامنی
واردو کاهلرینک حالنی یازمدق. زمانمزده اولدیغی کی اسکی وقتلرده ده صنوف مختلفه
عسکرینه نک چادر قوروسی ایچون طبیعی بر اصول و قاعده اولدیغی درکار ایسه ده
بونی بیلک و بولق محال و الیزده اولان مأخذ عثمانلی صنوف ثلثه عسکره سنک اردو کاهنی
هیئت مجتمه سیله بیان ایدوب هر برینی ایری ایری تفصیل ایلدیکندن یکچیری چادرلرینک
قورولسی نظامنی بوراده بیان ایلک عدم الاحتمال اولقله بوبابده اختیار صمت و سکوته
مجنورز.

انجق بر او طه نک یالکز واسع بر چادری اولدیغی و او طه باشینک یکچیری لره برابر یان دیغی

ویکیچیریلر دائماً اردوده الیسوک قوماندان اولان ذاتک جوارینه یقین چادر قوردقلری
معلوم اولقله شوق درجق بیان واعطای معلومات ایله اکتفا ایدرز.

صنوف سائره یعنی اسکی عثمانلی سواری و طویچی عسکرینک احوالنی مشعر یازده جغیز
کتابلرده انلرک چادرلری هیئتیه ده بوجهله کوسترلکدن صکره بر موضع عسکری بی
طوتق و برقلعه بی مدافعه و محاصره ایتک و بر مستحکم شهره هجوم ایلک و ایلری کیری
یورومک و بر یرده اردو قورمق کی صنوف ثلثه عسکرینه نک مجتمه اجرا ایده جکری
تعبیه و سوق الجیش حرکاتنده عثمانلورک اتخاذا ایلدکری قواعد و اصولی ابروجه
یازده جغیزدن انشاه عالی او بحثه کسیدیگمز وقت عساکر عثمانیه اردو کاهلرینی دخی
اوصرده بیان و یادشاهان عظام ایله باش قوماندانلره مخصوص اولان (اوطاق) و (خیمه)
و (اوبه) و (چرکه) لر مناسب رسملر ایله ارانه و اتیان ایدیله جکدر.

موسیقہ طاقنہ مہتر خانہ دخی دینور . بونک سبب احدائی شویله درکہ ۶۸۸ سنہ ہجریہ سندھ سلطان علاءالدین کعباد سلجوقی طرفندن واضع اساس دولت عثمانیہ اولان سلطان عثمان غازی یہ منشور پادشاهی ایله طبل و نقارہ و کرہ نای تعبیر اولان الت اھنک گلش ایدی .

بو موسیقہ ہر ایکندی وقتی سرای ہمایونہ چالغہ باشلابوب و عثمان غازی علاءالدینہ لاجل التعظیم مہتر خانہ چالنور ایکن قیام یوررلر ایدی .

شوعادت فاتح سلطان محمد دورینہ قدر دوام ایشکن یوز سنہ اول کلوب یکن و بو کون اوجاغی سوسینن بر پادشاہہ تعظیم ایڈلز . دیو سلطان مشارالیہ شوعادتنی لغویور دیلر . یعنی قیام ایتمک اصولنی قالدیر دیلر .

اشبو مہتر خانہ بادی امرده بر علامت استقلال ایکن صکرہ لری وزرا و وکلای سلطنہ تعمیمی روا کورملکک صدر اعظم و وزرای ساثرہ ایله دولت کتخداسنک و یکچیری اغاسنک مکمل طقوز قات مہتر خانہ لری بولنور ایدی .

مہتر خانہ ننگ دولت عثمانیہ دە زمان تأسسندن تا ۱۲۴۱ سنہ سنہ یعنی یکچیری وقعہ سنہ قدر مرور ایدن مدت ایچنہ بر قاچ دفعہ لر بوکا بر طاقم الات چنک و آھنک علاوہ و بعضیلریدہ تقیص اولنہ رق نہایت سکز زلن ایله بر زلن باشی و سکز سور نازن ایله بر سور نازن باشی و سکز نقارہ زن ایله بر نقارہ زن باشی و سکز بوریزن ایله بر بوریزن باشی و سکز طبل زن ایله بر طبل زن باشی و وزیر ایچ اوغلان باش چاوشنک معیندہ دخی طقوز نفر چاوشان الرندہ چتال چوکانلر ایله بوہیتنہ داخل اولدیغندن جہلہ سی التمش درت کشیدن مرکب بر باندو دیمک ایدی .

طبل زن باشی یہ باش مہتر و شو باندو یہ طقوز قات مہتر خانہ دینوب جہلہ سنک باشی وزیر ایچ اوغلان باش چاوشی ایدی .

اشبو طاقم ہر ایکندی وقتی حاضر اولسق ایچون وزرادہ ایچ اوغلان باش چاوشی و یکچیری اغاسنہ اکا معادل بر ذات « وقت سرور و صفا مہتر باشی ہی ہی » دیوندا ایلر . مہتر خانہ طاقی اوجہ حاضر لشمش اولدیغندن مہتر باشی اغا الندہ سورنا اولدیغنی حالده باندو یہ پیشرو اولہرق وزیرک و یا اغانک اوتور دیغنی عرض اوطہ سنک اوکنہ کلہرک یرلہ برابر تمنا ایلدکن صکرہ چاوش مومی ایلہ و یا یکچیری اوجاغندہ اکا معادل اولان ذات (اصحاب حاجات و عرض حال صاحب لری واری) دیو باغرر .

واولدیغنی حالده ایجاباتی اجرا اولنق لازم کلان محللرہ حوالہ ایلمک ایچون وزیرہ یاخود اغایہ تقدیم ایلدکن وایشلر نہایت بولدقن صکرہ سور نازن باشی گرفت ایدرک و مناسب برہوادہ نغمہ شوق و طربہ اھنک و پرہرک صکرہ مہتر باشی اغا قومانداسیلہ جہلہ سی بردن اجرای نغماتہ ابتدار وارہ یردہ طاقندن بریسی مغایر اصول ہروادہ بولنورسہ مرقوم باش مہتر اشارت مخصوصہ سیلہ اصلاح اصول و کار ایدر .

وفصل ارہ لرنہ و مہتر خانہ طاقندہ چاوشان مرقومان دخی الرندہ کی چوکانلری بین ویسارہ و اشاغی یوقاری صالایہرق (آلاہی) دیوندا و القشدر ایدرلر و ختامندہ دعا ایدرک تمنا ایلہ عودت ایلرلر .

مہتر خانہ طاقنک شویله بر تذکیر و توصیفندہ قباصبا برشی اولدیغنی اکلاشلور و استماعی ایسہ صاغر لقدن بشقہ بر فائدہ بی منتج اولز کی کورینورسہ دہ اول وقتلر قولاقلر موسیقی آھنکنہ الشمامش اولدیغندن بونکلہ کسب سرور و صفا اولنور و مستعینک اکثر یسندن بکا صدور ایدر ایمش . مہتر باشی ایلہ قصور اغوات ارقہ لرینہ آل قاپوط یاخود چوقہ بنیش کیر و باشلرینہ دستار قاووق صارار و یا قلرینہ کذلک آل چوقہ چاقشیر و صاری مست و یا بوج اکتسا و قصور نفرات دخی باشلرینہ دستار قاووق و ارقہ لرینہ سیاہ و یاخود مور و یا لاجورد چوقہ دن بنیش و یا قلرینہ چوقہ و یاخود بزدن زدیزلک و قرمز ی مست و یا بوج کیرلر ایدی . [۱]

مارسیغلی ننگ موسیقہ لریمزہ دائر و یردیکی معلومات تاریخیدہ بروجہ اتی درج اولنور : « ترکر اردولرنہ اساسی مصادمہ و صدا اوزرینہ مؤسس اولان الات موسیقہ استعمال ایدرلر کہ بونلرک اشکال و ہیئت لری مختلفدر . بونلرک بشقہ سی عسکر مناوورہ لرندن زیادہ بر یوم رسمی بی دبدبہ لی کوستر مکہ یرار .

مصادمہ واسطہ سیلہ صدا حاصل ایدن الات موسیقہ دن عثمانلورک استعمال ایلدیکی الات ایکی جنس طاوول و بر جنس معدنی و مستوی نقارہ در .

طاوولک بیوکی اصل (طاوول) دیدکلری شی اولوب اوچ قدم ارتقاغندہ در . بونی طاوولجیلر حیوان اوزرنہ کوتوررلر . قرمز ی چوقہ دن مہمول بر محفظہ سیدہ واردر . طاوولک اوستنی صحیفہ اشکال (۵) دہ شکل (۹۷) ایلہ کوریلان بر چوماقلہ والتنی دخی (۹۸) شکل دہ مرسم اینجہ بر دکنک ایلہ ضرب ایدرلر و ہر ایکی دکنکی بر بری اردنجہ و فقط بر صنعت و مہارت مخصوصہ ایلہ اوررلر کہ سامعہ یہ حقیقہ خوش کلور .

طاول پاشارک مهترخانه سنه مخصوص اولدیغی کبی عساکر عثمانیه جده مستعملدر .
 زیرا عثمانلور دشمنه یقین اولدقلرنده اردوگاهی محافظه ایدن عسکرلرک متیظ
 بولملری ایچون انلره یقین دایم طاول چالارلر . و طاولچیلر کا هیجه (یکدیر الله) دیو باغرلرکه
 بوده عسکرک درجه تیظلمی ارتسون ایچوندر . شکل (۹۶)

ایکنجی جنس (قدوم) نامنده ایکی عدد طاولچقدرکه بونلر پاشا فامیلارینه اشارات تعظیمیه
 مقامنده مستعمل اولدیغی کبی حرکتیه مباشرت اشارتنی ویرمکه ده مخصوص صدر .

الت مذکورده اهنکی پک کوزلشدیرر . و بوکا (سردار نقاره سی) دینور . اوچ طوغلی پاشارک
 ایکیشر نقاره جیسی اولوب بونلرک بندیکی حیوان اگری اوزرنده بر طرفه بر قدوم
 اصیلوب بزده - مؤرخک مملکتنده - اولدیغی کبی چالارلر . شکل (۹۹)

بونلر چالقی ایچون مستعمل اولان چوماقلرده شکل (۱۰۰) ده کوسترلدی .

ترک باندوسنی تشکیل ایدن موسیقه لردن بریده ذیلدرکه غایت اینجه وچقور و معدندن
 معمول اولوب محذب طرفنده ایکی یاخود اوچ پرمق کیره جک وجهله بر حلقه
 یا نلشدر .

بونلر بر برینه اوریلهرق بر کوزل صدا حاصل ایدر . اوچ طوغلی پاشارک بوالتی حامل
 ایکیشر موسیقه جیسی واردر . شکل (۱۰۱)

صدا ایله اولان الات موسیقه ایکی درلودر . بونلر اعمال اولدقلری مازمه جهتیله بر برندن
 تفریق اولدیغی کبی حاصل ایلدکلری صدادن دخی فرق اولنه ییلورلر .

بونلردن برنجیسی (بوری) اولوب خیلوجه طویل و بزده - مؤرخک مملکتنده - اعمال
 اولنان معدندن معمولدرکه شکل (۱۰۲) ده کوریلور . بونی چالان (بوریزن) نامیله مسمی
 اولوب دایم حیوانه ییز و اوچ طوغلی پاشارک یدی بوریزنی واردر .

ایکنجی خشبدن اولوب شکل (۱۰۳) ده کورلدیکی اوزره بش پرده دن مرکب و (سورنا)
 نامیله مسمی در . سورنا نلر دخی حیوانه را کب اولور . اوچ طوغلی پاشاهمهترخانه -
 سنده بش سورنازن واردر .

اشبو الات موسیقه ننگ یالکر اولهرق حاصل ایلدیکی اصوات مختلفه کرچه سامعه خراش
 ایسه ده طاول واسطه سیله بواجی صدالر تعدیل اولدیغی کبی باخصوص جله سی
 برلشورسه حصوله کلان اهنک خیلوجه کوزل اولور .

مارسیغلینک شو تعریف ایله مرحوم عارف پاشانک بالاده یازمش اولدیغیمز ایضاحاتی براره یه
 کتور یلورسه پاشای مشارالیه زماننده کی مهترخانه لمارسیغلی ننگ اولدیغی عصر
 مهترخانه لردن ده ازیاده اولدیغی کوریلور . خزینه اسلحه ده کرچه الات موسیقه یوق ایسه ده

اوچ درت عدد (کوس) دیدکلری بیوک طاولر ایله بش اون عدد کوچک طاول واردر .
 کوس دینیلان طاولک سطح فوقانیسی بر متره و ایکی دسیمتره و سطح تحتانیسی یدی سکز
 دسیمتره قطرنده اولوب هر ایکی سطح بیننده کی ارتفاع ایسه ۱٫۳ متره در . اشبو کوس دوه تر
 ویا استرلر اوزرنده اولهرق میدان محاربه ده جالینور ایتمش . مارسیغلینک محاربه ده چالندیغنی
 روایت ایلدیکی طاول کوس اولق کرکدر .

بالاده ذکر اولنان موسیقیه دن وزرا و قوماندانلرک بر مهترخانه سی اولدیغی کبی
 یکچیچی اوچاغنکده بر مهترخانه سی اولوب اغا قیوسنده ایکندی و قتلری چالندیغنی و اغا
 محاربه یه کیدر ایکن برابرجه کتدیکی و هر اورته ننگه بر اوفق مهترخانه سی اولدیغی
 مسطور صحایف توار یخدر .

عجمی اوغلانلری - دیوشیرمه قانونی

عجمی اوغلانلری عجمی نفرات دیمک اولوب بونلرک قشله لر ایله اماکن و محال سائره معلومه ده برخیلو سنه لر تعلیم و تعلمه وقت کچورهرک یکچیری اوچاغی کبی قدر و اهمیتتی دولت و ملتجه معترف و مصدق اولان بر هیئت متمتازه یه دخول ایچون معلومات لازمه و اوصاف مخصوصه بی اکتساب ایتمکجه یکچیری اوله ماملرینی سلطان مرادخان اول قانون قیلش لر اییدی . کرچه جناب اورخان غازی تبعه عثمانیه دن اولان خرسیتیان اطفالندن اولایک کشی طوپلایوب بونلره یکچیری نامنی اعطا و هر سنه موجود لرینی تنیده صرف مساعی و اعنا ایتمش لر ایسه ده دیوشیریلان افراد جدیده نک عجمی اوغلانی نامیله قشله لرده اوطوردیله رق تعلیم ایتمیسی نظامنی الاول خداوند کار مبرور مشار الیه احداث بیورمش و حتی ادرنه ضبطندن صکره مجدداً جسم جسم قشله لر انشا و اسرا اولندقیچه حصه پادشاهیلرینه اصابت ایدن خسی سرای همایون ایله مذکور قشله لره اسرا ایتمکده بولتمش لر اییدی .

بو قشله لر اوزمانلر ایچون بر مکتب عسکری اییدی . زیرا اسرا و اطفال رعایان النان کسان بورالده یدی سنه توقیف اولنهرق موظف و معلم استادلر واسطه سیله عسکرلک عالمده کوریلان متاعب و مشاقه الشدیریلور . و بر عسکره لزومی اولان صفات و اخلاق و هنر و معرفت او کوردیلور اییدی . ذاتاً عجمی اوغلانلرغه کنج و دینج اولانلرک قبول اولنمسی خداوند کار مالیتبارک وضع و تاسیس ایلدیکی نظام اقتضاسندن اولغله طول مدت دوام ایدن تعلیم وادمان سایه سنده بوتوانا یکیتلرک قوه بدنیله ری رسیده حد کمال اولدیغی کبی تحصیل ایلدکلری هنر و معرفتله ده تزین ذات و صفات ایلدکلرندن وقتیلری کلوبده اوچاقلره چیقان افراد مکمل برر عسکر دیمک اولور اییدی . یکچیریلرک دنیانک هر طرفنده قراندیغی نام و شهرت و ظفر و نصرت ایسه شو تعلیم خانه هنر و معرفتدن چیقان دلورلر و مکمل عسکرلر سایه سنده حاصل اولمشیدی .

عجمی اوغلانلری دفترینه اسملری قید اولنان دلیقانلیرا سرای همایون و یا عجمی اوغلانلری قشله لرینه یا خود طشره و لایاتی والینری خدماتنه یا خود بکلک چفتلکانه کوندریلوردی . عجمی نفراتک بدایت تاسیسنده دو ارمیریه نک عدم کفایتی جهتله بر طاقی سپاهی و چفتلک صاحبی کبی عزاته تقسیم ایدیلوب انلر معرفتیه و وظائف عسکریه او کوردیلور ایدیسه ده صکره دن بوکا حاجت قالماش اییدی .

سرای همایونه ایریلان عجمی اوغلانلرندن اوچ بشیک نفر در سعادتده واقع بک اوغلی و ابراهیم پاشا و بکر بکی و سار سرای همایونلر ایله اسکدار و داود پاشا و بوغاز ایچنده ی حدایق سلطانیه ده و ادرنه و کلیولی شهرلرنده بولنان سرای و بستانلرده بوستانچیلق خدمتی ایفایه مأمور اولدقلرندن بونلره (بوستانچی) تعبیر اولنور . و بوستانچی باشی زیر اداره سنده بولنورلر ایدیکه کیدرک بونلرده ایروجه بر عسکر اوچاغی هیئتنی الوب و بوستانچی باشیلر بوغاز ایچیله سرای و حدایق پادشاهی و جوار لرینک امور ضابطه سنه مأمور اولدیلر . [۱]

وبرازی دائرة همایونک قایقچیلق ایشتی کوردکلری کبی بعضیلریده سرای همایون و جواع شریفه انشا اتنده مستعمل اولان و از میددن قادر غه لر ایله جلب ایدیلان اغاج و سرای همایونلرده یا قیلان اودونی کتورمک ایچون قادر غه لرده کورجیکلک و طائفه لق خدمتنده استخدام اولنور اییدی . [۲]

حتی مرحومه خاصی سلطان نامنه منسوب اولان جامع شریفی بنا ایلدکده عجمی اوغلانلری ابراز خدمت و غیرت ایلدکلرندن موچی الیهانک رجاسنه مینی سلطان سلیمان خان زماننده آیده بش اچه پابوش اچه سی و برملک فرمان اولمش و حالا جاری و قواعد مرعیده دن بولنش اولدیغی عین علی افندی رساله سننده محرر اولغله افراد مر قومه نک انشا اتده قوللانیلد . قلمی بو قهره دن دخی مستفاد اولور .

برده التیوز نفر قدری سفائن بحریه بی قالفاتلامق و مرانقوزلق او کرمک ایله مکلف اییدی . مذکور قالفاتچیلرله مرانقوزلرک مکانی محل مأموریتلرینه یقین اولق ایچون قورشونلی محزن ایله کورجکی قیوسنده ایکی باب قشله اولدیغی حامر و مار سیغلیده محرردی . خلاصه اوتوز نفری اغا قیوسنده نعلبند و سراج و بربرک کبی صنعت او کرمکده و برازی اغا ایله قول کرمک و فلقه طاشیق خدمتلرنده مستخدم اولدقلری کبی ترکیه یلانلرندن سرای همایونه بالطه جی و اشچی یماغی النوردی . چفتلکانه کوندریلانلرک بر خیلوسی کتخدابکلک کوتاهیه ده و استانبول اغاسنک قره حصار و انقره ده و طورناجی و یا یا باشیلرک منشأ و قره سی و سلطان اوکی طرفلرنده واقع خاصلرینه کوندریلیوب فلاحت و زراعت و هر درلو متاعب و مشاقله اشغال ایدیلبور و اوصره ده شرائط اسلامیه

[۱] نتایج الوقوعات جلد ۱ صحیفه ۱۷۴ و ریقو و مار سیغلی

[۲] مار سیغلی و ریقو و حامر

ولسان ترکیه دخی او کردیلور و شو مناسبته حربک متاعبته و فصول و اوقاتک تبدلاتنه وجودلری الشدیریلور و پرهیر و محنت اچلق و صومزلغی و مشقت و اسارت ایسه اطاعت و انقیادی بونلره تعلیم ایدردی . و حکومت هر نوقت وجودلرینه لزوم و احتیاج کورر

ایسه اولدقلری محالردن طویلانوب در سعاده سوق اولنور ایدی . [۱]

حتی قوجی بک مرحومک رساله سنده شو وجهله محرردر . « دیو شیرمه دن ابتدا قزل عبا ایله کلان عجمیانی آیین اسلامی و ترکی لسان او کرتک ایچون اغازی اولان کسنه ایکیشر قلوری به ترکستانه فروخت ایدر ایدی . و استانه ده بونلر ایچون انشا اولنان سرایله قورلردی . درت بش سنه دن صکره دفتر یله اولان برلردن جمع ایدوب هر براوجاغه خواهش و میللرینه کوره توزیع اولنوردی . »

اشبونقرات لزومی اولدقجه در سعاده کتوریلوب بیکچیری اوطه لرینه قبول ایچون اسملری کوتوک دنیلان دفتره یازیلور و بونی یازان کاتب جهرأ اسامی بی او قومدن بشقه اوطه یه قید و دخول ایچون سائر کونا مراسم اجرا ایتمزایدی .

نقرات بالاده مذکور قرا و چفتلکات و خاصلردن در سعاده و رود ایلدیکی زمان بررصره کیدوب واک مسنی اک اوکده کیدر و ارقه دن کلان افراددن بهری اوکنده بولنانک اتکنی طوتاردیکه بو کامتقال قامشی دیسکدها مناسب الور .

افراد مزبورنه ک اسملری دفتره یازلدقده قوشه رق منسوب اولدقلری اوطه باشینک یانه عزیمت و برر برراوکندن گذار ایدرلر . و مومی الیه اوطه باشی کندوسنه اطاعته مجبور اولدقلرینی افهام ایچون قولقلری طوزینه برسایله عشق ایلر ایدی . [۲] ریفونک و بردیکی اشبو معلوماتک انجق برجمتی محتاج تصحیح کورینور . اوده اناطولیده واقع و اسامیسی بالاده محرر اولان چفتلکات و خاصلرده بئشوب در سعاده کتوریلان افرادک طوغریدن طوغری به بیکچیری اوطه لرینه قبول اولندیغی قهره سیدر . چونکه بویله زراعت و فلاحتله مشغول و عسکر لکدن بیخبر اولان کسانک برهیئت معمله عسکر به دیمک اولان بیکچیری اوجاغنه اخذ و قبول قلمسی اوجاغک تأسیسنده وضع اولنان قوانین حکیمانته ک دلالت ایلدیکی فکر عسکر پرورانه یه منافی اولدیغندن بوقبیل افراد در سعاده ورود ایلدیجه عجمی اوغلانلری قشله سنده مدت مناسبه الیه توقیف اولنه رق تریه عسکر به لری حاصل ایلدکدن صکره اوجاغه قبول قلمش اولدقلری ظن اولنور . بو ماده نک مدعی و اقمز کی اولدیغنی اثبات ایچون الده اولان دلائل تاریخیه دن بریده « در سعاده قشله

[۲] ریفو

[۱] ریفو

نشین اولوب تعلیم و تعلمه وقت کچورمش اولان عجمی اوغلانلردن یدی سنه خدمت ایتمش و هر درلو مشاق و متاعبله سلاح تعلیمده استحصال ملکه ایلمش اولانلرک اوجاغه قبول قلماسنی « قانونیدر .

اشته شو قانون کوز اوکنده اولدقجه بویله خاصلرده فلانلرده فلاحت و زراعتله مشغول اولان کسانک بر دنیره اوجاغه قبول قلمسی انسان مستبعد کورور .

کرچه صکره لری دکل بوقبیل افراد حال و حال مقوله سی اولانلرده بیکچیری اوجاغنه قبول قلمش ایسه ده و بر دیکمز معلومات اوجاغک نظامی بوزلیدن اول اولان حالی اولوب و ریفودخی بو حالی مبین اولدیغندن مؤرخ مومی الیه ک و بر دیکی معلوماته شو فقره ادما ایلدی کیمز اوزره تصحیح و تعدیل اولنق لازم کور .

هرنه حال ایسه عجمی اوغلانلری تعلیم و تعلمه قشله نشین اوله رق اولوقتر مستعمل اولان اغر سلاحلری قوللانق و طاشیق ده الزم اولان قوه بدنیسه بی استحصال ایچون هر درلو متاعب و مشاقه الیشوب ویدی سنه انواع ادما نلرده بولنوب خدمت ایلدکدن صکره (بیکچیری قپوسی) و یا خود (چیمه) تعبیر لریله و اوجاغده فوت اولانلرک برلرینه کیمک اوزره لزومی قدری اوجاغه الندیغی کبی محال مخصوصه سننده ذکر ایده حکمز وجهله طویچی و خبره چی و جبهه چی و طوپ عربه جیسی اوجاقلر یسه ده بونلردن یسه لزومی قدری و بریلور ایدی .

صکره لری نظام و انتظام عسکر به یه خلل کلوب اوجاقلره شهر اشبه لری کیر مکه باشلایچه عجمی اوغلانلردن اوجاغه از نفر الیمغه باشلانمش اولغله طول مدت قشله نشین اولمقدن بیر ار اولان عجمی اوغلانلری و سرای خدمه سی قپویه چیمق ایچون اره صره کورلتیلر ایدر ایدی .

حتی ۱۰۵۷ تاریخده سلطان محمد خان رابعک جلو سنی متعاقب جلب نامیسه مسمی اولان سرای خدمه لری یعنی عجمی اوغلانلرینک بو باده چیقاردقلری کورلتی بی نعیا شو وجهله بیان ایدرکه « قانون قدیم اوزره یدی یلده بر حرم همایوندن چیمه اولدیغندن بو ائشاده جلبلرک مدیت عرفیه سی تمام اولوب فرمانه منتظر لری ایکن بونلر دفعه چیقار یلور ایسه فساد ایدرلر تدریج الیه ایکیشراوچر یوز چیمه ایده لم دیوسوه تدبیر ایدوب بو فکر فاسدی اجرا به مصر اولدیلر . و بعد العید ایالت شام الیه چیقان سلیم دارم رضی پاشا الیه بر دفعه در تیوز جلب قوشیلوب چیمدی . تکثیر سپاهدن احترازاً غیر یسی چیقار لیدی . سائر ایچ اوغلانلرینک ایسه بر کون طور مغه نجلملری یوغیدی . سلطان ابراهیم زماننده غلظه سراینده هر کون اه اه صداسی کلور و فقیر لری اچلقدن قوری اتمکله کچینان

هیچ بریده امثالی کورلیان عدالتله قاریشقی برزاکت ابرازر و ملره سربستی دین و آیینی امر برات و فرمان احسان ایلدیکی و قتلده - ودها اول سلطان اورخان ازینق ده برنجی دفعه کندی ایله ققرايه چورباطاغفق کبی غریبنواز لقلر کوسته دیکی عصرلده - خرسیتیانلرک اکثریسی

کندی کندیلرینه مسلمان اولورلرایدی

بو کون ایتمدن دیدیکمز دولتدرن بعضیسی تبعه لری اولان ملل محکومه بی رتب عسکریه یه نائل ایتک امرنده کندولرینک منسوب اولدقلری قوم حقنده مرعی اولان مکافاتن محروم ایتک و مثلاً یوز باشیقندن یوقاری ترفیع رتبه ایتدیر مامک کبی عدالتسزلکلر کوسته مکده ایکن عثمانلی پادشاهلری ماسه دوان بلغار و بوسنه و خروات و ارنادو ملت خرسیتیانیه سندن محمود پاشار، ابراهیم پاشار، صوقولیلر، خیرالدینلر، سنان پاشا، مارشال و بونلری نقطه منتهای مراتب عثمانیه اولان صدارته قدر چیقاردیغنی و بعضیسی شرف صهرتیه نائل ایلدیکنی کوردیکمز خرسیتیانلردن چوغنی همده پک چوغنی ارزوی وجدانیله مسلمان اولوردی! عثمانلی پادشاهلری ذاتاً خلقی مسلمان ایتک جهتنی التزام ایتش اولیدیلر بو کون بزی حشرات مضره کبی تعبیر ایدن و بلکه فلاکتزه سبب اولان روملری، اولاحلری، بلغارلری، صربلری، کوره ییلورمی ایدک؟ شمندی یه قدر طوطدیغمز مسلکدن و قبیح کوردیکمز موادی اولدیغنی کبی یازمقدن اصلاً تحاشی ایلدیکز دخی بزی تصدیق ایده ییلورکه شو افادامتز هیچ بر مقصد و غرض اوزرینه اولیوب بلکه حقیقت ماده بی بیان ایتک ایسه ده اگر عثمانلیلر اطفال و اسرای خرسیتیانیه بی زورله مسلمان ایدرلرایدی. سز یا گلش یازیورسکز دیو سنک تعریضه هدف اولور ایسه ک بزه « فاتح روملره سربستی آیینی احسان ایلدیکی زمان ردوس شو ایله لریده قلعه لرینی محاصره ایدوب اله میهرق دونوب کیلرینه کیدن عثمانلورک میدان حربده براقدیغنی اون ایکی بیک یکچیری شهداسنی چایر چایر یاقق کبی برتعصب کوستردکلری جهتنله اولوقت عالمده وهر ملتده حکمنی سورن شویله برتعصب دن شو عثمانلورده حصه سنه دوشانی اجرا ایتش؟ انلره حقسزلق اسناد اولنیورسه بو اسنادی اوته کیلره و سائرلرینه ده ایتلیکه هیچ اولزسه قاعده مساوات و عدالت یرینی بولسون « دیو رد جواب ایلسک آیا حقسز می سونلش اولوروز؟ خیر.

هر نه حال ایسه شو قدر محاکمه یه بزی مجبور ایدن شیء کندی وطن قرانداشلریمزدن اولوب حقوقجه نظرهنزده هیچ بر صورتله دینداشلریمزدن فرقی اولیان خرسیتیانلرک بو کون عثمانلی سنجاغی التنده حرب ایلدکلرینی و بر صره ده قان دو کدکلرینی کوره مامک

کبی قلمیزده اچیلان بریاره پراسفک شو وقایع تاریخیه بی یازار ایکن دشلیش اولسی و اگر دیوشیرمه قانونی صکره دن هیچ اولزسه بالتعدیل اجرا اولنه ایدی . شمندی نه بو اتحادسزلق ونه ده مشهود اولان برودت کوریلور و خرسیتیانلرده بزم کبی عسکرو وطن خادمی اولور ایدی ملاحظه سنکده بدرجه دها حسیات وطنیه مزنی تهییج ایتش بولنمی ایدوکنی شوراده عرضه لزوم کوردک .

سوزی بوراده کسدرک عجمی اوغلانلرینک متقاعد و متفرقه لریله ضابطان و امر اسنی بیانیه مبادرت ایدم :

عجمی اوغلانلرینک کندولرینه مخصوص متقاعد یعنی اوطوراق و متفرقه لری وار ایدی . اوطوراق اولان نفراتک تخصیصات یومیه سی یدی اقیچه اولوب متفرقه لرک دها زیاده اولدیغنی حامرده محرردر .

عجمی اوغلانلرینک آمری کرچه یکچیری اغاسی ایدیسده ده اغاتک بونلره باقغه وقتی اوله مدیغندن طرفندن استانبول اغاسی اغاوکیلی اوله رق نظارت ایلدیکی کبی بوستلجی باشیده عجمی اوغلانی دیتک اولان بوستلجیلره بات ایدی .

استانبول اغاسی اسطوانی الشکل بوکسک صاریق یعنی مجوزه صاروب ارقه سنه کورک کیردی . بندیک ایتک غاشیه سی کو شلی اولوب دیوانده سکبان باشینک الت طرفنده اوتورردی . باشلیجه ایشی استانبول شهرینه لزومی اولان خطبی تدارک ایتک ایدی .

بونلر مقدمه مارسیغلی یه کوره ۴۲ و حامر ۳۰ نظرأ ۳۰ اورتیه ایکن صکره درت اورطه یه منقسم اولدیغنی حامرک اشعارندن مستبان اولیورسه ده الیزده اولان رسمی دفترده استانبول عجمی اوغلانلرینک بلوک نامیله ۳۰ و جاعت اسمیله ۲۹ یعنی ۵۹ اورطه یه منقسم اولدیغنی محرر اولغله ک طوغریسی بو اولق لازمکلور .

بهر اورطه ده

چورباچی

میدان کتخداسی

قیوجی

ناملریله اوج ضابط اولوب برنجیسی عینی یکچیری اورطه لرینک چورباچیسی خدمت و مأموریتنده و میدان باشیده اوطه باشی نفوذنده اولدیغنی و قیوجی یکچیریلرده محضر اغا خدمتنه معادل خدمتی ایفا یعنی عجمی اوغلانلرینک محکوم و تأدیبه مستحق اولانلرک کندی ضابطانی واسطه سیله مجازات کور ملرینی طلب ایچون یکچیری اغاسی زندنده

مخدومی سلیمان پاشا ایله متفقاً اوداڤه ظفري تزیید ایتمک ایچون ینه بومسلمان وخرستیانلری قوللامش اولدیغندن بویله یارم عصر همان بلا انقطاع محاربه ایله مشغول اولان اناطولی خلقنه مساعدنه ائلك وروم ایلیده دخی عنصر اسلامی بی تزیید ایتمک تمام رعیتپورلک وکشورکشالیق شانندن اییدی . اوروپا قطعه سننده اولکا ضبط ایدن اناطولیلر ایکن ارتق بونلرک روم ایلیلرکی جسور وکورپوز اولدقلرینی ادعا ائلك نقدر حسرتقدر ؟ ! تبعه دولت علیه خرستیانلردن قنغی تاریخه قدر عسکر الندیغی بختنه کلنجه دیوشیرمه قانونی موجبجه اطفال خرستیانیه بی طویلامق ایچون دولت طور ناجی باشی وامشالی اوجاق امراسنی مأمور ایدر اییدی . مؤرخین عثمانیه دن بعضیسی امرای مذکورنه شو مأموریتلرینی بعضاً قید و اشارت ایلدیکندن شوبحی اکلایه بیلك ایچون تاریخ عثمانی باشند اشاغی کوزدن کچورلدکده شوقید و اشارتلك نهایتی دور مراد رابعده

۱۰۴۷ سنه سنه تصادف ایدیور .

از انجمله نعیمه تاریخنده سنه مذکوره وقایعی داخلنده « طور ناجی باشی درویش اغا صاخ قوله که طونه یالیسیدر تابلغراده و بودینه وارنجه و مصطفی اغا اورتا قوله که ارناودلقدن بوسنه سراینه واول ممالک نهایته وارنجیه قدردر . دیوشیرمه اوغلانلرینی جعه مأمور اولوب کیتشلر اییدی . هربری خوف پادشاه ایله قاضیدن حسن سلوکنه عرض و محضر لر الوب اوغلانلری جمع ایدوب رجوع ایتمش لر اییدی » قهره سی کوریلوب اندن صکره تاریخ مذکور ایله راشد و سلائیکی و سائر تواریخنده بویله مأمور کیدرک دیوشیرمه اصولیه عسکر طویلانلیغنه دائر هیچ بر اشارت کوریله مدیکندن خرستیانلردن سنه مذکوریه قدر عسکر طویلانوب اندن صکره الندیغی اکلاشیلور ایسه ده تواریخ عثمانیه دن بشقه المزده برده بعض سنه لر مواجینی کوسترر دفاتر واجال موجود اولوب و بونلرده عجمی اوغلانلر بنگ عدد و موجودیله الدقلری مواجب یازیلی اولدیغنه و عجمی اوغلانلغی باقی قالدقجه خرستیانلردن اورایه عسکر النقی قاعده سیده طبیعی جاری اولسق لازم کله جکنه و دفاتر مذکورده دن تاریخی اک صوکه اولان دفتر ۱۱۶۴ سنه سنه تصادف ایلدیکنه مبنی خرستیانلردن بو تاریخه قدر عسکر الندیغی مستبان اولور .

و ۱۰۴۸ سنه سندن ۱۱۶۴ سنه سنه قدر کذران ایدن مدینه دیوشیرمه قانوننک اجرا ایچون کوندریلان مأمورلری مؤرخین عثمانیه پاشایان قید و تمیق وقوعات تاریخیه عد ایلمدکلرندن و یاخود قانون مذکور متروک کیی قالب عجمی اوغلانلغی فقط سفزلده النان اسرایه منحصر قاهره بویله مأمورلر اعزامنه احتیاج قالدیغندن طویلابی

تاریخینه بر شی یازمدقلری ظن اولنور . اطفال رعایانک قاج سنه ده وقاچده بری طویلانلیغی بختیده مختلف فیهدر . از انجمله خیراه افندی تاریخنده هر اوج سنه ده اونده بر رعایا چوجغی الندیغی ۰۰۰ (۱) محرر وقائیر ایله تورتنوک اشعاراتی بونی مؤید اولدیغی حالده بوسبکده « پادشاه هر سنه ولایته مأمورلر کوندره رک اورالده ساکن اولان خرستیان چوجقلرنک اوج یادرته برینی الدير » ۰۰۰۰ (۲) ريقوده « بش سنه ده بر کره خرستیان چوجقلرینی عسکره المی قاعده دن اییدی » ۰۰۰ (۳) دیویازلمش و ريقونک شو قوی ۱۵۷۰ سنه سنه لیونده طبع اولنان ب . ريقو نام ذاتک یازدیغی ائرده دخی تصدیق اولنش ایسه ده ۱۵۲۷ ده ترکیادن یازیلان مکتوبده

■ بوراده اوج چوجقدن برینی امپرا طوره ویرمک قاعده در . بونلری پاشا ل انتخاب ایدر . و چوجقک لیاقتنه کوره پادشاه او چوجغی دیلر اتلی واسترسه پیاده یعنی یکچیری عسکر ایدر » دینشدر .

اطفال رعایانک عسکره التمسی قاعده سنی موقع اجرادن دوشورن اسبابک ال برنجیسی ارباب زعامت و تیمار تحت تصرفلرنده بولنان یرلرده کی ذراع خرستیانیه نک عسکره کیتدیکندن بر اراق پک چوق شکایت ایلدکلرینه جل واسناد اولتمده ایسه ده بز شو اسبابک اصلنی انده بولیوب اداره امور دولته خلل کلدکلن صکره اوجاقلره اوجاقلی اولادلرندن عسکر التمسنه جواز ویرنش اولسنده بولیورزکه بو مناسبتله شهرلور و محیلر اوجاقلره صوقیلوب قوه موجوده مطلوب درجه ده تزیید ایلدکجه دولت بشقه بر صنفدن عسکر المقدن استغنایه باشلامش و بر طرفدن دیوشیرمه ایچون اعزام قلنسان مأمورلر زکینلردن رشوت المی و یازومندن فضله عسکر طویلامق کیی جور و ظلم ایدرک رعایابی شکایته مجبور ائللریله نهایت طرف حکومتدن شو شکایاتک ارقه سی التمس ایستمش اولغله بویله بر قاعده ترک اولنش اییدی .

حریت ادیان طرفداری اولدیغیز جهتله اطفال خرستیانیه نک زور ایله مسلمان ایلمسی بختنده اوروپا مؤرخینک ایلدکلری تعریضاتی شوراده محاکمه ورد و دفعه کیریشمک استه من ایسه کده شوراسنی ده بیان و ایمادن کیرو طوره میر که دولتک خرستیان و مسلمان جله سنی بر وطن اولادی اعتبار ایلدیکی زمانلرده . وفاتک استانبوله فاتحانه دخولنی متعاقب روم بطریقنی کال تعظیم ایله قبول ایدرک ماشیا تشییع ائلك کی اولوقتلرجه

- (۱) جلد ۱۴ صحیفه ۸۴
- (۲) » ۲۹۸
- (۳) جلد صحیفه ۸

اسیر لر کبی طور لر ایدی . زیرا کثرت مصارف دن شهر امینی انلره تعیین اولنان خرج و مصرفی ویرمه قدر اوله مزدی . لاجرم ضرورت واجلق جانلرینه کار ایدوب شوالک یدنجی کونی غلطه سرایی خدای عموماً بوشانوب ابراهیم پاشا سراینه کلدیلر . انلر دخی بزنه طور ریز یوری چیقالم . دیو بر لرینه تقویت ویروب ال قاقوب طشره چیقار ایکن یکچیری اغاسی مانع اولق ایستمش ایسه ده جله جلیلر اغایی قاقیروب و بونلری ایشیدن یکی سرای غلانی دخی ضبط اولنه میوب انلر دخی زور بازو ایله یکپاره طشره چیقدیله . عموماً واروب ایلیچی خاننی و بعض خانلری و او طه لری تخلیه ایدوب کچوب او طور دیله . دنیایی کورمش حبس خانه ده ستم چکمش کیمه لر لا ابالی شهرک ایچنه طاغیلوب سپاه یازلق سوداسنه دوشدیله .

و کذا ۱۰۵۹ ده « عجمی اوغلانلری عرضحال صونوب او طه باشیلر اونر غروشه بقال و حالی یکچیری ایتدیله . بز بونجه زماندر خدمته یوز . یولزجه بدرکاه اولهلم . والا عجمی اوغلانلغنی دخی براغوب واروب حاللق ایلیوب اونر غروش پیدا ایدوب او طه باشیلره ویریز قیویه چیقارز . دیمه لر یله بدرکاه فرمان اولنوب اغا استانبوله کچوب عجمی اوغلانلرندن یولنجه بر مقدار انلردن و غیریدن یازوب اسکنداره کچدیله »

اشته شو قهره ل اثبات ایلر که بیک تاریخندن صکره عجمی اوغلانلغنی اسکی قدری قالمیوب او جاغه خارجدن ادم المق بدعتی تراید ایلدیکه خرسیتیانلردن عسکر طو پلامق قانونی اولنوب سبتده کیرولمکه باشلامش و نهایت قانون مذکور بتون بتون ترک ایدلمشدر .

چیقمه تعبیر یله کرک عجمی اوغلانلرندن و کرک سرای همایون خدمه سندن پیاده و سواری او جاقلرینه افراد کافیه چیقارلمق قانونی شو و جهله خلپنیر اولدقدن صکره طوتیلان اصول شو یاه ایدی که مثلاً قنیره قلعه سی فتح اولندقدن اولا جوارنده واقع الویه دن بر قایق سنجاق الحاقیله ایالت اتخاذ و بکریکی نصب اولنور . ثانیاً اراضی مفتوحه تحملی درجه ده تیمار و غامته تقسیم و مستحفظینه تفویض اولنورق انلر دخی خدمت محافظه ایله مکلف اولنور ایدی . ثالثاً جبهه جی طویچی و یکچیری اوله رق ایکسکیرلی قولی و تعبیر اخرله قلعه یماغی ترتیب اولنوب علوفه لری او جاقلق تخصیص اولنان اراضی معینه واردات عشریه سندن و یا خود جزیه و کرک مثلور رسومات حاصلاتندن تعیین و حواله اولنور ایدی . رابعاً اگر صلح منعقد اولیوبده قلعه یه تسلط دشمن وقوعی ملحوظ ایسه علوفه قدیمه لرینه اوچر بشر اقیچه ترقی اعطاسیله ویر سنه خدمت محافظه ده بولنمق شرطیله برایکی بیک ترقیلو یازیلور . خامساً کذلک برسنه خدمت محافظه ده بولنمق

وبعدہ سواری و پیاده او جاقلرینه الحاق قلمق شرطی و قول اوغلی تعبیر یله ایجابی مقدار نقرات دخی مجدداً علاوه جیوش عثمانیه [۱] قنور ایدی . حتی کرید محاربه سی هنکامند . هر سنه کوندریلان عسکر وجه مشروح اوزره یاترقیلو و یا خود یکیدن یازیلان نقرات اولوب ضابطان عسکر یه ایسه بالاده بیان اولندیغی و جهله عجمی اوغلانلرندن زیادہ کندولرینه عرض رشوت ایدن حال و بورجکی و چور کچیلری الور لر ایدی .

(دیوشیرمه قانونی)

بالای فصلده گذارشینر صحیفه تذکار اولدیغی اوزره اسرادن النوب عجمی اوغلانلغنه قوللانیلان اطفال خرسیتیانیه دن بشقه تبعه عثمانیه دن النانلر (دیوشیرمه قانونی) دینیلان قانون ایله طویلانور ایدی . اشبو قانون موجبجه هر خرسیتیان چوجنی عجمی اوغلانی اوله مزدی . بلکه بونلرک ارناود و بوسنه لی وروم و بلغار وارمنی ملترینک روم ایلیده ساکن اولانلرندن التمسی مشروط و غیر بسندن اولق ممنوع ایدی . و لزومی اولدیقه اقوام مذکور دن طور ناجی باشیلر دلا تلیله طویلانور ایدی .

ژیبون ۰۰۰۰ [۲] و مؤرخین اجنیه دن بعضیسی عجمی اوغلانلغنه یالکر اوروپا اطفال رعایاسنک النوب اناطولی و آسیای عثمانیه کی ولایتک کرک خرسیتیان و کرک مسلمانلرندن عسکر التماسنی آسیای شاهانه سکانک عسکر لکه یرامدیغنه اسناد ایتمکده ایسه لوده شو اسنادلرینک حقیقته عدم مطابقتی کون کبی اشکاردر .

سلطان مراد اول بو قانونی شجره طیبه عثمانیه نک شاخ و برک صالحدیغی یری تحقیر ایچون یامدی ا چونکه کندیسیده اونال اقبالدن حصوله کیش برمیوه مراد ایدی . قانون مذکور ی پادشاه تأسیس ایدرایکن اولقدر حکیمانه ومدقمانه تأمل ایلدیکه نتیجه مطالعه سنی اکلایه میان بعض مؤرخین عکسی عکسی شو یله معنار ویرمه قدر وار مشلر سده خداوند کارک اساس فکرینی اکلایانلر حکمت قانونی تامیله درک و تفرس ایدرک مشارالیه حضرتلرینه حق ویرمشلردر . نصل ویرمشولر که اناطولی اققنده نیر شوکت عثمانیه ظهور ایلدیکی زماندن عثمانلورک روم ایلیده یرلشوب ایلر و طرفلری الدقلری وقته قدر چکان مدته اناطولینک خرسیتیان مسلمانن همان بر محاربه دائمه التنده بولنمش و عثمان غازی اوفجق بر ناحیه دن باشلایه رق حکومتی توسیع و اورخان غازیده پدرینک بر اقدیغی یردن طوته رق

[۱] قوچی بک مرحوم بو ماده حقنده شو یله یازار : « یدی ییلده بریکچیری قپوسی اولوب متوفلری دکلو (کبی دیمک) اون اونیش یکر می چوقه لی اسکی اوغلانلری قپویه چیقارلردی . زیادہ بر اوغلان چیقمزدی . »

[۲] ژیبون جلد ۱۲ صحیفه ۵۹

عجمی اوغلانی هیئتی طرفندن قیو چوقدارلغی خدمتی ادا ایلندیکی بعض توارینجده محرردر.

عجمی اوغلانلرینک دفترینی طوتمق اوزره (عجمی اوغلانلرکاتی) نامیله برکاتب وار ایدی. موغنی الیه دوه جیلر مثللو باشنه بالقییل طاقوب دیوانده فدوله خواران کاتبینک الت طرفنده اوتورراییدی.

حامرک روایتنه کوره عجمی اوغلانلرنده درت نفر بلوک باشی اولوب بونلر باشلرینه اطرافی کجه ایله چویرلش قرمزلی براظه ایله ایاقلرینه سیاه جزمه کیرلر ایش و بریسی میدان کتخداسی نامیله رسمی اوله رق قباحت ایدن افرادی تأدینه مأمور ایش.

برده قول اوغلی باش چوقداری نامیله ضابطلری اولوب بونک وظیفه و مأموریتی ایسه البسه بختنده بر تفصیل بیان قلنمش اولدیقتندن بوراده تفصیلندن صرف نظر اولنمش و بر عجمی اوغلانی رسمی صحیفه اشکال ده (۲۶) نمره ایله کوسترلشدر.

عجمی اوغلانلرینک نفوس وقوه موجوده سیله الدقلری مواجی مین اولوب اتیده صورتی یازیلان دفتر بالاده بر بنده بحث ایلدی کیمز خلاصه لردن بر اینک صورتیدر.

بونفوس میاننده بوستانجیلر ایله ذات شاهانه یه مخصوص باغرده مستخدم اولان افراد دخی داخل ایسده بونلرک اساساً عجمی اوغلانی دیمک اولدیغی ازاده اخطار و اشعاردر.

دفتر جماعت غلمان عجمیان استانبول مع باغهای خاصه و بوستانجیان و غلمان باغهای ادرنه و کلیسولی درلند فی سنه ۱۰۳۳

{ قسم اول }

(جماعت غلمان عجمیان استانبول)

بلوکسک

مادت زر پول	علوفه بومیه	نفر آ
۴	۱۷۲	۹
۸	۴۴۹	۱۱۷
۴	۲۹۶ -	۹۰
۱۲	۳۶۲ -	۱۰۹
۸	۳۷۱	۱۲۱
۳۶	۱۶۵۱	۴۴۶
۱۸	۲۶۹ -	۸۰
۵	۲۰۲	۶۹
۰	۱۶۳ -	۵۳
۳	۱۶۸	۴۶
۲	۱۶۱ -	۴۹
۶۴	۲۶۱۵ -	۷۴۳
۱۴	۱۹۳۹	۴۵۵
۲	۰۸۷۷ -	۲۱۷
۱۶	۰۴۵۲	۹۷
۹	۱۳۱	۴۹
۱۶	۴۷	۲۱
۱۲۱	۶۰۶۲	۱۵۸۲
■	۹۴	۳۸
۱۳	۳۳	۱۳
۱۱	۲۶۰ -	۷۹
۰۷	۹۷	۳۴
۱۱	۶۷ -	۲۴
۱۶۸	۶۶۱۴	۱۷۷۰

= 191 =

علوفه يومية

3948
124 -
103 -
209 -
144 -
512
<hr/>
5382
237 -
120 -
198
239
311 -
<hr/>
5070 -
194
139 -
127
142
267 -
<hr/>
7723 -
130
147
114 -
182 -
123
<hr/>
7340 -
103 -
188
102 -
170 -
80 -
<hr/>
8000 -

تقراً

874
29
23
42
28
53
<hr/>
1039
22
27
34
57
22
<hr/>
1239
38
28
28
30
27
<hr/>
1439
30
38
20
33
24
<hr/>
1589
20
33
41
41
24
<hr/>
1703

= 190 =

{ قسم ثالث }

(جماعت بوستانجيان)

علوفه يومية

180
163 -
97 -
183
229 -
<hr/>
808 -
222
189
170
198 -
333
<hr/>
1271
277 -
184 -
147 -
240 -
194
<hr/>
3094
100
120
299
100
179
<hr/>
4368

نفر

42
30
27
41
40
<hr/>
184
20
43
37
28
70
<hr/>
1271
42
42
47
00
42
<hr/>
202
27
37
29
42
38
<hr/>
328

= ۱۸۹ =

{ قسم ثانی }
(جماعت باغبانی خاصہ)

نقراً	علوفہ یومیہ
۰۰۰	۱۱۶۶ -
۷۸	۳۳۶ -
۸۸	۳۸۳
۶۳	۲۶۱
۵۵	۲۱۰ -
۳۳۹	۲۳۵۷ -
۷۰	۳۰۹
۸۲	۳۵۹ -
۷۶	۳۵۵
۹۹	۴۳۶ -
۸۷	۳۴۲ -
۷۵۳	۴۱۶۰
۷۳	۳۰۳ -
۷۶	۳۲۶ -
۶۸	۲۷۰
۵۱	۲۰۶ -
۷۱	۳۰۵
۱۰۹۲	۵۵۷۱ -
۶۲	۲۵۶
۶۷	۲۲۷
۹۵	۲۷۶
۶۵	۲۶۵
۱۳۸۱	۶۷۱۵ -

اشبو پیک او چیوز سنکسان برنفرک اوچ ایلق علوفہ سی دخی

الحق
۶۰۴۲۶۰

= ۱۸۸ =

نقراً	علوفہ یومیہ	عادت زرپول
۸۲۶۷	۲۵۸۹۷	۱۳۲۳
۲۹	۱۱۰ -	۶
۶۵	۲۲۸	۷
۱۹	۵۴ -	۸
۸۳۸۰	۲۶۲۹۰	۱۳۴۴

(اجمال قسم اول)

نقراً	علوفہ یومیہ	عادت زرپول	ملاحظات
۲۷۴۷	۹۸۲۱ -	۲۸۶	بلوکات
۸۳۸۰	۲۶۲۹۰	۱۳۴۴	جماعت
۱۱۱۲۷	۳۶۱۱۱ -	۱۶۳۰	

اون پیک یوزیکرمی نفرک برقسطمو اجی ۳۲۴۸۷۷۵
پیک التیوز او تونز نفرک اون بشر اچیدن اله جقلمی عادت زرپول ۲۴۴۵۰
یکون ۳۲۷۳۲۲۵

عادت زربول	علوفه يومية	نقراً
٤٩٥	٧٠١٥	٢٣٨٨
١٧	٤٥٨ -	١٤٣
٣٧	٦٨٨ -	٢٣٨
٣٠	٩٦٨	٣١٣
٢٠	٣٠٩ -	١٢٦
٧٤	١٥٢٩ -	٤٨٣
<u>٦٧٣</u>	<u>١١٠٠٠</u>	<u>٣٦٩١</u>
٢٢	٥٧٤	١٩٣
١٩	٥٣٠	١٤٧
١٩	٦٤٩ -	١٩٧
٤٩	٩٨٣ -	٣٣٤
١٨	٣٩٣ -	١٢٩
<u>٨٠٠</u>	<u>١٤١٨٠ -</u>	<u>٤٦٩١</u>
٦	٣٠٥	٩٤
١٥	٤٠٠ -	١١٥
٢٥	٤٧٥ -	١٥٦
٣٢	٧٨٣	٢٥٧
٧٠	١١١٣ -	٣٦٩
<u>٩٤٨</u>	<u>١٧٢٥٨</u>	<u>٥٦٨٢</u>
٩	٣٣٠	٨٦
١٠	٥٥٦	١٦٣
١٥١	١٠٨٣	٢٤٦
٨٦	٥٠٧	٢٠٦
٨٩	٤٥٦٦ -	١٢٤٧
<u>١٢٩٧</u>	<u>٢٤٣٠٠ -</u>	<u>٣٧٨٤٠</u>
٦	٥٦٤	٣٧١
١	٢٩٧ -	٧٤ -
١٠	٨٤	١٩ -
١	١٨١ -	٢٤
٧	٤٦٦ -	١٢٥
<u>١٣٢٣</u>	<u>٢٥٨٩٧</u>	<u>٨٢٦٧ -</u>

عادت زربول	علوفه يومية	نقراً
١٦٨	٦٦١٤	١٧٧٠
٢٣	٩١ -	٣٥
٨	٥٥٠	١٦٩
٨	٤٧٣ -	١٣٠
٨	٣٦٤ -	١٠٧
٢٠	١٣٧ -	٤٦
<u>٢٣٥</u>	<u>٨٢٣١</u>	<u>٢٢٥٧</u>
٣	١٥٢ -	٥١
١٧	٢٨٦	١١٣
١٦	٤٤٢	١٣٤
١٢	١٩٥	٥٧
٣	٣٥٥	١١٧
٠	٠٦٠	١٨
<u>٢٨٦</u>	<u>٩٨٢١ -</u>	<u>٢٧٤٧</u>

(جاعت)

عادت زربول	علوفه يومية	نقراً
١٠٦	٧٢٨ -	٣١٥
٥٢	٧٢٩ -	٢٦٥
٦٧	١٤٠٧ -	٤٤٠
٧٧	٥٨٤ -	٢٢٠
١٣	٢٨٥	١٠٠
<u>٢٢٤</u>	<u>٣٧٣٥</u>	<u>١٣٤٠</u>
٥٢	١٠٩٨	٣٧٤
٤٣	٤٥٢	١٧٣
١٥	٧٠٥	١٧٨
٣٥	٦٧٤	٢٠٥
٢٦	٣٥١	١١٨
<u>٤٩٥</u>	<u>٧٠١٥</u>	<u>٢٣٨٨</u>

= ۱۹۳ =

{ قسم رابع }
(جماعت باغهای ادرنه)

علوفه یومیه

۱۴۳
۳۱۶
۱۳۸
۹۱
۱۳۴
۸۲۲
۱۲۲
۱۲۵
۱۴۱ -
۱۱۹
۱۱۰ -
۱۴۴۰
۱۲۶
۶۰ -
۵۳
۷۱ -
۲۳ -
۱۷۷۴ -
۶۵
۳۲
۱۱۶
۱۹۸۷ -

نفرأ

۹
۹۲
۳۰
۲۰
۲۹
۱۸۰
۲۷
۲۸
۳۱
۲۷
۲۶
۳۱۹
۲۹
۱۱
۱۲
۱۳
۷
۳۹۱
۱۳
۱۰
۴۶
۴۶۰

اشبودرتیوزالتمش نفرک الدبغی بر قسط علوفه

الخیه
۱۷۸۷۴۰

= ۱۹۲ =

علوفه یومیه

۸۰۵۰ -
۱۹۴
۱۰۱ -
۵۸ -
۶۲ -
۲۰۵ -
۸۶۷۲ -
۱۴۹
۶۵ -
۲۲ -
۲۲ -
۱۸
۲۶ -
۳۶ -
۹۰۱۳

یکون

بر قسط مواجب

۸۱۰۷۶۵

علوفه یومیه

۹۰۱۳

نفرأ

۱۷۵۳
۴۰
۲۰
۷
۱۵
۵۴
۱۸۸۹
۳۰
۱۷
۱۵
۱۵
۱۲
۱۲
۱۶
۲۰۰۶

نفرأ

۲۰۰۶

بوجدولی یکچیریلک الدقری علوفه بی ارئه ایدن و خلاصه سی بوندن اول بیان قلنان دفترک نهایتده بوله رق اورادن عینله الدق . بوجهتله صحتنده قطعاً شبه اولنه مز . عین علی افندی رساله سنده ایسه استانبول و ادرنه عجمی اوغلانریله بوستانجیلرینک ۱۰۱۸ تاریخنده کی موجودی ۹۴۰۶ نفر اولوب بر قسط مواجیلری ۲۲۰۶۸۲۰ اچه اولدیغی و ۱۱۱۴ ده عجمی اوغلانری ۱۸۲۰ و غلمان حدایق ۱۹۱۲ او بوستانجیان سائر ۲۲۰۷ و بوستانیان ادرنه ۷۹۲ و بوستانیان کلیولی ۵۰۰ که جمعاً ۶۸۸۱ نفر و بر قسط مواجیلری ۳۷۶۱۶۴ اچه ایدوی محرردر . بوستانجی باشی اداره سنده اولوب استانبول و بلاد ثلثه مواقعدن بعضیلرینی محافظه ایدن او جاقلری ده آتیده بیان ایلدک . بونر (طولنه بغچه قریبالی قلیج علی بشکطاش خیرالدین اورته کوی قوری چشمه بک یکی کوی قلندر بیوک دره صاری یار قواقر بکتوز توفاد سلطانیه پاشا بغچه سی اینجیر کوی چقلی کو کصو قوله بغچه سی چنکل کوی قوز غنچق اسکدار ایازمه صله حق حیدر پاشا تاز بچیلر قاضی کوی قنار بغچه سی نردبانلی ارن کوی ، بوستانجی باشی کوی پرسی بلغورلی چاملیچلر فلوریه داود پاشا طو بچیلر و یدوس کوی علی بک کاغدخانه بهار یه قره اغاج حصکوی) او جاقلری نامیله مسمی ایدن . بونردن بشقه آتیده مذکور او جاقلرده بوستانجی باشی معینده ایدی . و از جوق عسکر لکه ارتباطلری واردی . (یشلکچی او جاغی) بوستانجی باشی معینده اولوب ایچلرین الی نفری کیدش وقوعنده اوق طاقیرینی نقل ایدرلر ایدی . بوجهتله بونره او اداان بوستانجیلری دینور ایدی . (اغا باباسی او جاغی) سرای جالارینه نظارت ایدر و اورته قپو قوله لرینک بریسنده اوتوروب باشلرینه اغا باباسی دینور ایدی . (شوقیه نام اینجولی و افطاریه قصر هما یونلری او جاغی) بویکی قصره مأمور بوستانجیلردر . (کلخانه او جاغی) کلخانه قصرینه باقان بوستانجیلردر .

والحاصل (باغچیلر و اشله جیلر و قریبان و اسحاقیه مز بله کشان) او جاغی (و سنجیلر کوشکی) او جاغی ایله یالی کوشکی و صغوق چشمه و بامیه جیلر و جزمه قپوسی و طوب قپو و خاص بغچه و قوشخانه [۱] و اوتلق قپوسی و بالقخانه و هکبه جی و فیل قپوسی [۱] قو حوقوشلرینک جته لرینه اتصال ایدن قنادلرینک یالکز او یناق یرنده کی بر عدد توکلرینه (سلطانی بک) دینیلوب بوتوکلر غایت فاصله سز صیق اولدیغندن (پیشرو) دینیلان او قنرک اوچ پارچه اوله رق کزینه یا بشدریلوردی . بویله توکلر بشقه حیوانات قنادنده اولدیغندن و بویله لرک مر بوط اولدیغی پیشرو اوقنک هدفه اصابتی مجرب بولندیغندن قو حوقوشلری کانه کشرجه بک معتبر اولغله مذکور قوشچی او جاغی بو قوشلرده باقرا ایدی .

{ قسم خامس }

(غلمان کلیولی)

جاعت

علوفه یومیه

۶۲۷ -

۲۱۴

۲۴۳

۲۰۸

۲۷۰ -

۱۵۶۳

۲۲۷ -

۱۷۵

۲۳۵

۲۲۱۰ -

نفرأ

۹۳

۳۹

۳۱

۳۷

۳۹

۲۳۹

۴۴

۳۰

۳۹

۳۵۰

اشبوا و چوز الی نفرک الدیغی بر قسط مواجب

اچه

۱۹۸۹۴۵

(اجمال عمومی)

نفرأ	علوفه یومیه	لدر مواجی	ملاحظات	عدد جااعت و بلوک
۱۱۱۲۷	۳۶۰۹۷ -	۳۲۴۸۲۷۵	جااعت عجمیان استانبول	۲۹
۱۳۸۱	۶۷۱۴	۶۰۴۲۶۰	جااعت باغهای خاصه	۱۹
۲۰۰۶	۹۰۱۳	۸۱۰۷۶۵	جااعت بوستانجیان خاصه	۵۷
۰۴۶۰	۱۹۸۷ -	۱۷۸۷۴۰	جااعت باغهای ادرنه	۱۸
۳۵۰	۲۲۱۰ -	۱۹۸۹۴۵	جااعت غلمان عجمیان کلیولی	۸
		۵۰۴۱۴۸۵		
۱۵۳۲۴	۵۶۰۲۲ -	۲۴۴۵۰	بیک التیوز اوتوز نفرک عادت زر پولی	
		۵۰۶۵۹۳۵		

و بالطه جیلر [۱] و صندالجی و صولاق و بیکار و سقار او جا قزیده اسملر نیک دلالت ایندیکی برلده محافظلق و یا خدمات سارده مستخدم ایندیله .

[۱] سلطان مراد ثانی روم ایلی فتحنده یولری تطهیر ایچون بر بلوک خدده استخدام ایندیرک نامنه بالطه جی دیمش ایندی . صکره لری یکی سرای بالطه جیلرینه زلفلی واسکی سرایده کبلرینه اسکی سرای بالطه جیسی دینوب دائرة داخلیه همایون استحقاقیله بر طرفی تشریف همایون وقوعنده چادر قورمق یول آچق یوک قالدیروب ایندیرمک کبی خدمتله مکلف قلندیله . ایچلرندک پک چوق علما و ار ایندی . بورادن بر خیلی صدراعظم بنیشدر . چونکه اسکی سرای بالطه جیلری مطلقاً بازید جامعنده دیرس او قومغه مجبور ایندیله . ردی . ایشته بزده ساپوردیمک اولان بالطه جیلرک صورت تاسیسی ده شو و جمله در .

■ فصل عشرين ■

یکچیریلرک ایام رسمیه و اوقات مخصوصه لرینده اجرا ایندک لری عاداته دائر در *

ربیع الاولک اون اینکچی کونی قرائتی دو تیجه معتاد اولان مولد نبوی سلطان احد جا معنده او قتمق معتاد اولدیغندن یوم مذکورده پادشاه الای ایله جامع شریف مذکورده کیدوب مولد شریف قرائتندن صکره یته الای ایله سرایه عودت بیوررلر ایندی . بوسره ده یکچیری نفراتی جامع شریفک درت اورتیه دیرکلرینک اطرافده دیزیلوب قیاماً طور ملری قاعده تشریفاتدن ایندی .

یکچیری اغاسی ایسه جامعه موصلت و جامعدن عودت پادشاهیده حیوانندن ایندیر . وب بندیرر . و چیرمه سنی چکر کیدیرر و اغا محاربه مناسبتیله در سعادتده موجود دکل ایسه شو خدمتی سیکبان باشی ایضا ایندیر ایندی .

مولدک قرائتی ختامنده جانب او قافدن اکرام اولنان شکر طلبه لرندن او جاق خصده سنه دوشان طلبه لری زغرچی باشی و سکسونجی باشی ایله محضر اغانک المسی قاعده دن ایندی .

* *

رمضان شریفک اون بشنجی کونی یته دبدبه و سلطنت اوزره خرقة شریف زیارتی معتاد اولوب بوزیارتیه چاوشباشی اغا طرفندن یکچیری اغاسیله سار او جاق اغاری باتدکره رسمیه دعوت اولنور ایندی .

و یوم مذکورده یکچیری او جاقی نفراتنه بقلوا و بریلور ایندی . بونک سبب تاسیسی شو یله درکه سلیمان خان اول عهدنده اسفار همایونده غلبه و نصرت وقوعنده پلا ووزر . ده و یخنی کبی ایکی اوج درلو طعام ایله طوائف عسکریه اضیاف و اطعام ایله تلطیف و بو وسیله ایله غزایه اغرا و تشویق بیوریلور ایندی . و پادشاه مشار المهدن صکره جالس تخت عالی اولان پادشاهلردن بالذات جریبه کیدنلر دخی شو و ادتی اجرا بیوررلر ایکن مؤخرأ بالذات اسفاره عزیمت پادشاهی ترک بیورلدیغندن بولطفه مقابل علوفه دیوانلر . نده چوربا و پلا و وزرده و رمضان شریفک اون بشنجی کونی استانبولده بولنان طوائف عسکریه نیک بهراون نفرینسه کافی بر تیبی بقلوا اکرامی اعتیاد بیورلشدر .

یوم مذکورده یکچیری اورتی لری سقا و اوسته و قرا قوللقجیلری ایله ضابطان ساره یکی سرایده اورطنه قیونک ایکی طرفنده اولان دیوان بری صفیه سنندن ایلروده کی مطبخلر پیشکاهنده فوطه لره باغلو و حاضر بولنان بقلوا تبسیلری حداسنده اقامت ایندک لری متعاقب اوزطه قیو چوریلوب باب السعاده ده منتظر بولنان

سليدار اغانگ صاغ قولتوغنده انختاراغاسي وصول قولتوغنده باش لالا بولنديغي ويدي
نقر چاقى سالان اغاز پيشلرنده وكيلارجي باشي بالطه جيسياله صفه اوجاغى معتبرانندن
امين خاصكيسي تعبير اولنان سليدار اغا پالوده جيسي ارقيه لرنده حركت ايلديكي
حالده اق اغاز قپوسندن سليدار مشاراليه چيقار وكيلارجي باشي بالطه جيسياله پالوده.
جي اغادن بشقه سني قپونك اوكنده ترك ايله كندوسي بوايكي نفرله بقلوا تپسيلرى حذا
سنه تقرب ايدر *

كيلارجي باشي بالطه جيسياله پالوده جي ذات شاهانه ايچون حاضر اولان برتسي بقلوايي
الوب سليدار مشاراليه اعطيا وتسليم ايدرلر *

بوني متعاقب افراد عسكريه دن ايكيشم نفر بقلوا تپسيلرى فوطه لريني اللرنده كي يشيل
يوللو صريفله تعليق ايدوب حاضر اولدقلى اورطه قيوه اشارت اولندقدده قيو
اچيلوب هر بلوكك اوسطه وسقا ومتولى و اوطه باشي و قره قوللجى و بير اقدارى بلو.
كلرى اوكنه دوشه رك و بقلوا جيلرده ارقيه دن كله رك الاي ايله قشله لرينه ايصال و بعد
التناول ايرتسي كسوفى تپسي و فوطه لرى مطبخ عامر هه اعاده و تسليار ايدرلر ايدى.
بو الايك بر قطعه رسمى صحيفه اشكال (۴) ده (۴۱ و ۴۲) نمرولرله ارايه اولندى.

* * *
رمضانك يكرنجي كيجه سي يكيچرى اغاسنى اوجاغى اغواتيله صدر اعظم افطاره دعوت
ايدر ايدى. عرض اوطه سنده ايكي سفره قوريلوب اغا ايله سكبان باشي وقول كئندا.
سى اغا و يكيچرى افنديسى صدر اعظمك سفره سنده و سكصونجى وزغرجى و طورنا.
جي باشيلره استانبول اغاسى و اوجاق امامى ديكر سفره ده و ديكر ايكي نفر اوجاق اغالى
يعنى محضر اغا ايله باش چاوش مسافر اوطه سنه ترتيب اولنان ايكي سفره ده اوطورمق
اصول تشرىفات قديمه دن ايدى.

يكرمى برنجي كيجه سي اينه سپاه و سليدار و بلوكات اربعه اغازينك و يكرمى ايكنجى
كيجه سي جبه جي و طوپچى و طوپ عربه جي اوجاقلرنك دعوت اولمى اصولدن ايدى
كه محلنده بيان اولنور *

* * *
رمضان شريفك يكرمى التنجي كيجه سي تبريك عيدايچون صدر اعظمك شيخ الاسلام
افندي هه افطاره كينسى قاعده تشرىفاتدن اولغله يوم مذكوره ابتدا صدر اعظمه
مخصوص دليل و كوكلى اوجاقلرى نقراتى ماشيا وارقه لرندن اغالى را كبا و بعدده قلا.
غوز چاوش و ائى متعاقب ديوان چاوشلى و چاوشلر كاتبي و اميني اغارودماجي چاوش

كيدرلر و كدكلو و متفرقه كان صاغده و چاوش كدكلورنى صولده كيدوب بولردن
سكره مكتوبى و تشرىفاتى و تذكره جي ورئيس الكتتاب افنديلر و چاوشباشى اغا صره سيله
البسه مخصوصه و معينه لريله بولنورلر *

بعده صدر اعظم كلوب ارقيه سنده يكيچرى لردن محضر اغا معينده اولان افراد كجه قلا.
هريله و انلرى متعاقب اغاى مومى اليه بالتقيين طاقه رق و بر مقتضاي موسم اركان سمور كورك
وياصوف فراجه كيه رك صاغده و بوستانجىلر اوطه باشيسى اغا قلاه و ال چوقه طولامه
وسراسر قوشاق ايله صولده راكباً و بعدده صدر اعظمك اغازيله يدك انلرى كلورلر
ايدى *

عودنده صدر اعظم يكيچرى اسكى اوطه لرى او كندن چكرسه مذكور اوطه لرده ساكن
اولان يكيچرى اوجاغى طرفندن مشار اليه شربت تقديم اولمى معتاد اولديغي كبي بو
شربت اوزرينه صدر اعظمكده عطيه و بخشش و يرسي قاعده دن و حتى و وعطيه
مقدارى بيله محدود و مقن ايدى *

* * *
رمضانك يكرمى يدينجى كوني شيخ الاسلامك صدر اعظمه تبريك عيدايچون كلسى و مفتى
مشار اليهك عودتندن سكره اولوزرا و اثنائياً اركان دولت صدر اعظمه و بعدده شيخ الاسلامه
كيدوب تبريك عيده مسارعت انلرى معتاد اولوب و بو صره ده اوجاق رجال و اغواتيده
صدر اعظم و شيخ الاسلامه كيدرلر ايدى *

رمضان شريفك يكرمى سكرنجى كوني صدر اعظمه عموم بيرام معاينه سى رسمى
اجرا اولنور. چونكه بر كون اوليسى اجرا اولنان تبريك بر تبريك خصوصى
اولوب بو كونده ايسه تكميل وزرا و وكلا و اركان دولت رسم معاينه بي مجتمعا اجرا
ايدرلر ايدى. رسم مذكوره و كلا و وزرانك نصورتله معاينه ايلدكارينى يازمق شو
رساله نك وظيفه سنندن خارج اولغله يالكز يكيچرى اوجاغى اركانك صورت معا.
يده لرى بر وجه اتى بيان اولنه جقدر *

يوم مذكوره ديوان خانه نك صاغ طرفى يعنى ديوان قلى جانبنه يكيچرى اوجاغى
رجال و صول طرفنه سپاه و سليدار و بلوكات اربعه و جبه جي و طوپچى و طوپ عربه.
به جي اوجاقلرى اغا و رجالى البسه ديوانلرى ايله كلوب مجتمع و ديوان چاوشلرى ديوا.
نخانه ده صف بستة قيام اولورلر ايدى *

يكيچرى اغاسى و زرادن ايسه مراد ايلديكى خالده چاوش باشى اغانك اوطه سنده تنفس
ايدوب صدر اعظمك ورودندن اول ديوان خانه هه تكرر كلور *

بعده دیوانخانه ده او جاقلونک آماده اولدیغنی چاوش باشی اغا ایله کتخدای بوایین شهر : یاری اغاسیم عصا و مجوزه و سراسر اوست ایله کلوب صدر اعظمه تمنا ایله اخبار ایلد کورنده مشارالیه قلاوی و بیاض اوست اکتسا ایدوب و عرض او طه سنده چزمه لرینی کیوب و مومی الیهما اغار او کورنجه عصا رین یره ضرب ایدرک دیوانخانه یه کلد کورنده ایکی طرف لرینه سلام و یره رک صدر احکامه طوغری کلور ایکن یکچیری اغاسی استقبال و تمنا برله قولنقرینه کیروب صدر صدارته صعود ایدر لر . بوسره ده دماچی چاوش صوت بلند ایله سلام الوب و صدراعظم او طورر ایکن چاوش لر طرفندن (دولتلو وزیر دولتکله یک یشا) تعبیر یه . و صوت بلند ایله القش اولنور .

ابتدا یکچیری اغاسی دامنبوس ایدوب و او جاغنی اغواتی تکمیل اولنجه یه قدر بیوک تذکره چی افندینک طور دیغنی طرفدن صدراعظمک دامنی طوتوب او جاقلولرینه اتک او پدیرر . او جاغ امانه قدر صدر مشارالیه قیام ایدر .

قول کتخداسی دامنبوسدن صکره اغانک الت طرفنده طور دیغندن یکچیری اغواتی کاملاً اتک او پد کدن صکره تکرار اغا ایله قول کتخداسی بر کره ده اتک او پوب اولجه طور دقلری یره عودت ایدر لر .

بعده سپاه و سلحدار و بلوکات اربعه و جبهه چی و طویچی و طوب عربه چی او جاقلری اغواتی صره سیله دامنبوس ایدوب بونلرک رؤساً و کتخدالرینه قیام اولنور .

هر او جاغ اغاسی دامنبوسدن صکره او جاغنی تکمیلنه قدر کوچک تذکره چی افندینک طور دیغنی طرفه کچوب طورر لر و او جاقلری تکمیلنده تمنا ایدرک عودت ایدر لر .

ختم رسیده صدراعظم حرکت ایدوب و القش اولنوب چاوش باشی و قپو جیلر کتخداسی اغار عصا لرینی ضرب ایدرک عرض او طه سنده عودت ایلر لر .

*
**

بیرام کونی صباحلین قبه همایونده صدراعظم ینه تبریک اولنور . شویله که مشارالیه مقامنه قعود ایدوب ابتدا وزرا و صدرین و شکار همایون اغالری و سائر امرا و ارکان دولت تبریک ایلد کدن صکره یکچیری اغاسی او جاقلوسیه کلوب دامنبوس ایدر . او جاقلوسیه تمام اولنجه یه قدر صدراعظمک صاغ طرفنده طورر . او جاغ امانه قدر

قیام بیوریلور . اغا و زرادن ایسه او جاقلوسیه تمام اولنجه یه قدر صدر مشارالیهک یاننده طوروب بعده قدم و حیثیتنه کوره صف و زرا ده بولیله او طورر . خلاصه یکچیری او جاغندن صکره سائر او جاغ امر اسیده بوندن اولیگی تعریف و ترتیب اوزره رسم تبریکی ایفا ایلر لر .

*
**

ذات شاهانه یه مخصوص اولان معایده رسمه کلنجه رسم مذکورک ایوجه اکتلا شلسی ایچون او لا تخت همایونک اطرافنده طور انلری تعریف ایدلم : تخت همایونک صولنده قریم و سائر حکومت ممتازه خان زاده لرندن استانبولده موجود ذوات وار ایسه انلر طوروب بونلرک ارقه سنده زلفی تبردار لر توقف ایدر لر . و بونلر کده اشاغینده یک باشی و ضابطائی طورر لر . تحت مذکورک مقابلنده صوله ما تلجه میر علم اغا ایله تشریفاتی و قپوچی باشی اغار و شکار همایون اغالری و متفرقه لر مرتبه لر نجه بونلور لر .

سکبان باشی اغا میر علم حداسنده و صاغ طرفنده بونلور .

یکچیری اغاسی و زرادن دکل ایسه سکبان باشینک او کنده طورر . و زرادن ایسه صف و زرا ده بونلور . سکبان باشینک ارقه سنده دخی سپاه و سلحدار او جاقلری و بلوکات اربعه رجالی طوره رق مقابله همایونده صاغه ما تلجه چاوش باشی و قپو جیلر کتخداسی اغالری عصا لر یه توقف ایدر لر .

ایشته شور تیلدن صکره ذات شاهانه تخت همایونی تشریف بیورد قده (علیک عون الله) و (اوغورک اچیق اولسون اقبالک فزون پادشاه دولتکله یک یشا) (ماشاه مغرور اوله پادشاهم سندن بیوک الله وار) کبی مخصوص و مرتب اولان القش لر دن قنغیسی قاعده دن ایسه اول عباره و یوکسک صدار ایله القش اولنوب مهتر خانه متمادیاً چالمغه باشلار .

بوسره ده تشریفاتی افندینک اشارتیه تقیب الاشراف بولنسان ذات جمعیت رجالدن آریلوب حضور همایونه طوغری کلور کن القش چاوشلری ینه براغزدن (حرکت همایون پادشاهم دولتکله یک یشا) دیو باغر لر لر . مومی الیه پادشاهک الینی او پهرک دعا ایدوب کیدر . بعده خازاد کان و میر علم و قپوچی باشی اغار ایله میرا خور و شکار همایون و چاشنی کیر و متفرقه کان صره سیله دامنبوس ایلد کدن صکره صدر اعظم کلوب و اوست کورکنک صاغ یکنی انه الوب تحت همایونه تقرب و صاغ طرفنده قالدریم کنارنده واقع طاش تکنه پی کذار ایلد کورنده چنزاره میل ایله بر ایکی خطوه یور یوب و دیز چوکوب

زمین بوس ایلد کزنده القش اولنور . بعده چنزار اوزرندن تخت همایونه قارشو بر قاج
خطوه دها کیدوب تکرار زمین بوس ایتد کارنده بنه القش اولنور .
ذات شاهانه به تقرب ایلد کده القشله وقو عبولان اخطار اوزرینه قیام پور یلوب
القش اولدقدن صکره صدر مشارالیه دیز چوکوب ابتدا پادشاهک صاغ و صکره صول
ایاقرینی بوس برله تخت عالیئک صاغ طرفنه کچوب قیاماً طوررلر .
بعده وزرا و صدرین و دفتر دارور رئیس الکتاب و سائر خواجگان و قیوچی باشیلر معایده رسمی
ایفا ایلد کدن صکره شیخ الاسلام کلوب ایفای رسمه مسارعت و بردعا ایدرک عودت
ایلدیکنی متعاقب علماء عظام داخل دیوان اولوب دامنبوس ایلرلر . صدر اعظم النده اولان
دفتره باقهرق اسکدار قاضیسنه قدر ذات شاهانه به اسامی علمایی تعریف ایدر .
واستانبول قاضیسنه دک قیام بیوریلور . نوبت مدرسینه کلد کده (استراحت همایون
پادشاهم دولتکله یک یشا) دیو القش اولنور . پادشاه او طورر . و صدر اعظم
جمله سنی بردن مدرسین داعیلریدر دیوب اسامیسنی تعریف ایتزلر . بعده سپاه و سلحدار
وبلوکات اربعه اغازی اوجاقری امراسیه استین بوس ایدوب کیدر . یکچیری اغاسیده
اوجاغی ارکانیله رسم تبریکی اجرا و عودت ایدر سده اوجاغی تمام اولنجه به قدر طورر .
خلاصه پیکان خاصه وجهه جیلر و طویچی و طوپ عربه جیسی و چاوش باشی و قیو جیلر
کتخداسی دخی اوجاقری ایله استین بوس ایلد کدن صکره تشریفاتی افتدی معایده نک
ختم بولدیغنی مشعر استین بوس ایلد کده حضرت پادشاه حرکت بیوررلر .
صاغ قولتقرینه صدر اعظم و صول قولتقرینه دارالسعاده اغاسی کیروب تخت همایون
دولاشلدیغنی کبی صدر اعظم قولتقری بر اغوب سائر وزرا ایله سلام شاهانه به منتظر اولورلر .
باب السعاده به تقرب بیورلدقده ذات تاجدارای کیرویه سلام و برد کزنده و کلا و وزرا بره
برارتمنا ایدرلر .
صدر اعظم و وزرا اورطه قیوده سر یلان سجاده لرده او طوروب ذات شهریاری بی بکلرلر
قلاغوز چاوشی بدکهای همایون کلوب الای مهیا اولدیغنی صدر اعظمه خبر و برد کده
مشارالیه بوستانجی قره قولاغیله ندر و نه خبر ایصال ایدوب بنش خبری کلد کده قیو خار جنده
وصولده خاص فرون دیواری اوکنده را کباً توقف ایدرلر .
وزرا انلرک الت یاننده و انلرک الت طرفنده مناصب سته افندیلر طوروب ذات شاهانه
اورته قیودن تشریف بیوردقزنده چاوشلر القش ایدرلر . ووزایه احاله چشم التفات
بیورلدقده جمله سنی تمنا و سر عتیله رفتار ایله ایلروده بدکهای همایون اوکنه عزیمت
ایدرلر .

ابتدا خواجگان بعده قیوچی باشی اغالر و توقیعی و دفتر امینی و شقی ثانی و ثالث و دفتر دار
ورئیس الکتاب و وزرا و صدر اعظم صره سیله حرکت ایدرلر .
صدر اعظمک یاننده یکچیری بلوکلرینک چوربا جیلری کیدر . و مشارالیهی متعاقب
بدکهای همایون و امیر اخورثانی اغا و چاوش باشی اغا و اندن صکره ذات شاهانه کیدرلر .
یکچیری اوجاغی سلطان احدجامعک حویلیسی اورته سی حداسندن زردبانلی قیویه قدر سلامه
طوررلر . و بونلرک اوستنه مناصب سته و انلرکده اوستنه وزرا کچوب را کباً توقف
ایدرلر . و سپاه و سلحدار اغالریده آت میدانی طرفنده واقع جامع قیوسنک ایچ طرفنده
طوروب ذات شاهانه حویلی به داخل اولدقزنده اوتوز قرق خطوه قدر رکابده
بیوروبوب صکره کیرو قالورلر .
یکچیری اغاسی محفل همایون قیوسنده اینوب ذات شاهانه حویلی قیوسنه و اصل اولدقزلی
کبی قیوچی باشی اغازی کچوب یرایله برابرتمنا ایدرک پیش همایونده دوان اولور .
و ذات شاهانه بینک طاشنده نزول بیوردقزلی کبی صول قولتقرینه کیروب محفل همایونه دک
کتورر . صاغ قولتقرینه ایسه صدر اعظم کیرر . چونکه صدر مشارالیه الای
ایله جامع حویلیسنه کلد کده حیوانندن اینوب قدوم شهریاری به منتظر ایکن تشریف
شاهانه وقوعنده قیوچی باشی اغازی کچوب یعنی اوتوز قرق خطوه مقداری استقبال
و دیز چوکوب زمین بوس ایلد کدن صکره ذات تاجدارینک اوکلرنده حرکت و بینک
طاشنه مواصلت ایلرلی و اوراده ذات شاهانه نک صاغ طرفندن قولتقرینه کیره رک
سجاده لرینه قدر کتورملری اصول تشریفات قیودن ایدی .
عودت همایونینه بو صورت و رسمده اجرا و انور ایسه ده اندن از اولجه یکچیری امراسی
نقراتی الهرق اورطه قیویه واررلر . ذات شاهانه اورطه قیودن داخل و محفلرینه
عودت بیوردقندن صکره یکچیر یلرده کندولرچون حاضرلنمش اولان چوربایی یمکه
سکر درلر . و طعامی اکل ایلد کدن صکره قشله لرینه عودت ایلرلر .
چونکه ۱۲۵۱ سنه سنه قدر صلاصه صبح بعدالایفا معایده رسمی اجرا اولتق و صلاصه عید
معایده دن صکره ایفا قلمق اصولدن اولغله ذات تاجدارینک عودت لرندن صکره هر کس
رلو یرینه کیدر ایدی .
عرفه کونیده یکچیری اغاسیله سائر اوجاقرلر رؤساسنک ذات شاهانه بی تبریک ایلرلی
اصولدن ایدیسسه ده بونده نقراته بر خدمت یوق ایدی .
*
*
دیوان کونلری یکچیری اوجاغیله سائر طوائف عسکریه نک خدماتنه نقل کلام اولدقده یوم

مذکورده صلاة صبحدن صکره یکچیری نقراتی باب هماپونه ارقه و یروب قات برقات
 دیزیلورلر و یوزلری میدانه طوغری بولنور . بونلرک اوکنده برصره یاز بیجیلر دیزیلور .
 اغاسیلک الت طرفنه طوروب وانک التنه روزناجه وباش محاسب وسائر خواجکان
 طوررلر . وانلرک ارقه سنده جبهه جی جور باجیلری وقارشولرنده میت قیوسی صره سنده
 قیوجی باشی اغار عمارت پنجره لری حداسنه قدر کیدرلر . بونلرک کیرولرنده واوست
 طرفه طوغری یکچیری اوجاغی رجالی وانلرک کیروسنده دفتردار رئیس الکتاب وشق ثانی
 وثالث ونشانی ودفتر امینی و باش باقیقولی بولنوب ذات شاهانه نک ایا صوفیه جامعه
 دخول ایلد کیری قیو کوشه سنده دخی سپاه و سلحدار چاوشلری و عمارت قیوسی حداسنده
 سپاه و سلحدار اغاری و کتخداری وجبهه جی باشی وجبهه جی کتخدا چاوشلری و باب هماپون
 کوشه سنده قاضی عسکرلر طوررلر . اوجاق دماجیسی کلوب یکچیری اغاسینک طور دیغی
 محکک اوکنده کی کوچک طاش اوزرینه چیقارق سلامت دین دولت ایچون مختصر بردما
 ایلدیکی کبی سرای قیوسی آچیلور .

اولا یکچیری نقراتی و کتابی و پیاده صولاقلر ایله جبهه جی قوللقیلری وجبهه جیلر کتخداری
 وجبهه جی باشی اغا و یکچیری اوجاق اغاری و سپاه و سلحدار چاوشلری و اغاری و قیوجی
 باشی اغار و خواجکان دیوان افندیلر وجبهه جی چور باجیلری . بعده دفتر امینی ونشانی
 و رئیس الکتاب و دفتردار و بعده جبهه جی نقراتی و صکره طویچی نقراتی و عربه جی نقراتی
 و یکچیری و صدرین و وزرا شو یاز دیغمر صره ایله قیودن دخول و دیوان هماپونه طوغری
 حرکت ایدرلر . انجق یکچیری اغاسی هر کلان وزیره تعظیم ایچون اتنی بر ایلر و سوروب
 واکا طوغری کال اکرامله سلام الور .

ارباب دیوان دیوان هماپونه کیردکده واسکی دیوانخانه ده فتح شریف تمام اولدقده قیوجیلر
 کتخداسی غلبه دیوانی ایسه قول کتخداسنه دکل ایسه یکچیری به توجه ایروب سلام
 ویردکده یکچیری نقراتی سکر دوب شور با قیازلر .

اشبو دیوانده مصالح عباد رؤیت و تمشیت اولنوردی . وایام تعطیلیه دن ماعدا هر کون علی
 السحر قور یلوب پادشاه دیوانخانه یه چیقار و اجرای احکام ایدرلر ایدی . فاتح عصرینه
 قدر پادشاهلر وزرا ایله برابر اوتورلر ایکن کدک احد پاشا وزراتنده اتر اکن بر مصلمتلی
 دیوان هماپونه کیروب دولتی پادشاه قنغیکردر ؟ دیو کال غلظت ایله سؤاله جسارت ایتمکله
 موجب انفعال پادشاهی اولدیغی پاشای مشار الیهک منظوری اولیحق بعدما پادشاه همزک
 وزای قفسدن استماع امور یورملری اقتضای وقت و حالدن اولمشدر . دیمکله وزرانک اوتور .
 دیغی محله ناظر اقامتگاه هماپون ترتیب و اوکنه قفس وضع اولندیغی نتایج الوقوعانده محرر

ایسده قوچی بک بونی عصر قانونی یه اسناد ایدر . هر نه ایسه رؤیت مصالح باشلامدن
 اولا نوبت پادشاهی چالنور . صکره امور مهمه دولته دائر اوراقی رئیس الکتاب
 افندی او قویوب قراری در حال ویریلور . یعنی قنغی دائره یه متعلق ایسه خواجکان دیوان
 هماپون تحریر ایروب بعده چاوشان و متفرقکان ایله حاضر بولنان چاوش باشی
 دعاوی عظیمیه دائر اولان ار باب مصالحی طاقم طاقم دیوان هماپونه کتور مکله
 ایجابی و جهله محاکمات اجرا و قنغیسنه عائد ایسه قاضی عسکرلر یا خود استانبول
 قاضیسی جانبندن حکم شرعیسی ایفا اولندیغی متعاقب اولا وزیر اعظم منفرداً
 ومؤخرأ وزرا مجتمعاً وانلردن صکره وایام معینه سنده قاضی عسکرلر و یکچیری اغاسی
 حضور هماپونه کیروب امر مأموریتلرینه متفرع خصوصات وار ایسه عرض ایروب
 چیقارلر . ومنصب ویر یله جک علما و امرایه خلعتلر اکسایله مأموریتلری اعلان قلنهرق
 دیوان تمام اولور که بواجرا اتک جمله سی ظهر وقتندن اول ختامه رسیده اولغله ار باب
 دیوان یر لورینه عودت ایدرلر . و دیوان بوزلدقده ابتدا یکچیری اغاسی چیقوب
 اوجاقلوسیله عودت ایدر .

(استطراد)

نبوت و سلطنتی جمع ایدن انبیاء عظام علیهم السلام استماع دعاوی ایچون بر مخصوص
 مکان اتخاذ ایروب ترتیب دیوان ایدرلردی . از جمله حضرت یوسف مصرده کی سرای
 مخصوصنده تحت اوزرنده قعود ایروب اجرای احکام ایدر ایدی .
 حضرت داود و بعده حضرت سلیمان قدس شریفده کی قبه مخصوصه التنده تحت نشین
 اوله برق فصل احکام ایدرلر ایدی .

حضرت موسی طوردن کلد کدن صکره بنی اسرائیله امر ایروب بر قاج بیک ذراع
 قاش تدارک ایتدیردی . (بیت النبوه) نامیله ایکی قات واسع اوتاق دیکدیردی .
 بر طرفنه داخلیه دینوب انده حضرت موسی ایله قرنداشی حضرت هارون و اولاد هارون
 و کبار بنی اسرائیل اوطوروب فصل منازعات ایدرلردی . خارجیه دائره سنه سائر کبار
 اقوام اوطورر ایدی .

ابتدا مسند نشین سلطنت اولان کیومرث تختکامهی اولان بلده خارچنده مدور الشکل
 صغه شکلنده بر صحره اوزرینه کونده بر کره و طلوع شمس وقتنده چیقوب اوتورر .
 و خلقک دعوالرینی استماع ایدر ایدی . وباشنه ارسلان پوستندن تاج شکلنده سرپوش
 کیوب والتنه قیلان پوستندن سجاده سروب النده دخی عهود واری چوبینی طوته برق
 مسند نشین حکومت اولور ایدی .

صكره (هوشنگ شاه) اول قيارينه تخت اتخاذايدوب بالاسنه سايبان مثلو چتر كونا
كون زينتر احداث ايلدى.

بعده ملوك اكاسره وقتنده تختگاه سلطان انواع تحف و نوادر جواهر له ترين قلندى.
ظهور اسلامده (سيدكائنات) عليه افضل الصلوة افندم امت مرحومه لرينه مسجد
شريف لرنده تلقين امر دين و اجراى حكومت عدالت رهين بيوررلر ايلدى.

خلفاء راشدين رضى الله عنهم حضراتى گاه مسجد نبويه اجراى احكام ايدرلر . و گاه
خانه مخصوص لرنده ترتيب ديوان ايلرلر ايلدى . خليفه بالحق امام على رضى الله عنه
افندم ترك شهادت لرندن صكره معاويه شامده بالاستقلال پادشاه اولنجه مخصوص ديوان
خانه و تخت شكنده كرسي احداث و اتخاذايدوب اورايه قعود ايله اجراى احكام ايدر ايلدى .
دولت عباسيه ده دخى بويله اولوب هيله اواسط حكومت عباسيه ده ديوانخانه فرش
ملوكيه ايله دوشنوب ووزرا وقاضى القضاة ايچون مخصوص كرسي لر و صندلي لر وضع
اولنوب مكان خليفه خالى قالور ايلدى . امور ديوانيه بي وزير لر و رويت ايدر . و خليفه
برمنظره عاليه دن ديوانه نظارت ايله وجودى كورنمز ايلدى .

لكن عيدلرده اشكارا اوتوروب واعيان و ارگان واروب كيمسى مصافحه و كيمسى
دستبوس ايلرلر ايلدى .

معتصم خليفه احتشامى ارتوروب ديوان يرينه دارالعدل ديدى .
وسفرلرده اوتاغى او كنه زردبان ايله چيقييلور نقله قابل بر كوشك ياپدوروب اسمنه (قصر
عدل) تسميه ايلدى . و ديوانخانه ده كندو ناظر اوله جق منظره كه كعبه مكرمه كسوه سندن
مصنوع سياه و اوزرى زردوز قاشدن پرده اصوب اطرافه پرواز ميخلاتمش ايلدى . ديوان
كونى مؤكلر پرده بي قالدير لرلدى . اما پنجره نك زر ين پر مقلر لرندن خليفه نك وجودى
خارجدن كورلرلدى .

وعيدلرده وسائر ملاقات كونلرلنده كوزلر قاشور زينت ايله مرصع تخت اوزرينه قعود
ايدوب ياننده نصفنه دك نيامندن چيقيش سيف و بر طرفدن گانه كچمش تير آهنين بيكان طورر
ايلدى . و ارقه سنده اولان خلعت سردوزك استيننه ملاصق يدى زراع قدر بر طويل
آستين زمينه طوغرى دوشنوب ملاقاته كلان اول آستين مفروشك اوجنى پوس
ايدرلدى . (واصفدين خلاصه)

شهزادگان و حريم خاص سلطان جنازه ايلر يله صدراعظم و شيخ الاسلامك جنازه لرنده
دخى افا ايله اوجاقلونك بعض مراسم و خدماتى وارسه ده بورآده تفصيلندن اجتناباً
صرف نظر ايلدك .

**

يكچيرى اوجاغنك عادات مشهوره سنه دارالده كرچه معلومات مكمله يوق ايسه ده بعض
محررات و توارىخدن استنباط اولنه بيلان فقرات تاريخيه بي شورا يه نقل و درجلاه ا كتفايده جكز .
بونلر دن اك مشهورى يكچيرى شاعرلر ي اولوب بونلر اوجاغنك محار به ايچون در سعادت دن
مفارقننده و يا خود در سعادت دن خارج بر محله مأمور يتده ايكن صدارت توجهيله استانبوله
كلان وزيرك ايلرلنده بولنه رق او ازلى چيقيديغى قدر صوت غريب ايله باغرمق
و كندى و اديلر نه و فكر لر ينه موافق نظمر او قوبه رق القش ايتكه مأمور ايديلر .

از جمله ابشير پاشا صدراعظم اوله رق در سعادت و ورود ايلديكى وقتده بي الاي نعيما
مرحوم تعريف ايدر ايكن شويله يازار كه « او كارنده سكر نقر يكچيرى شاعرلر ي باشلر
نده بچه و ارقه لرنده برر قپلان پوستلر ي سينه لرنده نطبل و اري چو كورلر ين چاله رق
قد و قامت صاحبي ديواندام حر يفلر صدارى برر ساعتك يردن ايشيديلور اواز بلند
ايله تور كيلر ين چاغره رق و هر برى نوبته رعايت ايدر ك تور كيمسى حايقره رق
سراى همايونه و اصل اولنجه بويله جه كيتديلر . » [۱]

*

يكچيريلر ك ميري طرفدن مرتب اولان ما كولاتى بچله سندن اولان لحم غنم قصاب باشيلر
معرفيله استانبول و بلاد ثلاثه نك مواقع معلومه سنده و على الخصوص يدى قله سلخانه لرنده
ذبح ايديلان حيوانات دن افراز و اعطا اولنه كلوب اسكى و يكي او طه لرده مسكون
طائفة بكتاشيه نك يومى معيناتى ايچون قاچ اوقه لحم لازم ايسه بومقدار شى بهر صباح
سلخانه لر دن حيوانلر ه بوكله ديلوب قطارك او كنده و ارقه سنده بر قاچ نقر يكچيرى اولديغى
حالده برهنكامه ايله قشله لره كتوريلور ايلدى . تعيين اتى كلور كن چارشو و بازار لرده
بونلر ك او كندن و يا ارالزندن كچمك قطعياً ممنوع اولديغى جهته كلوب كچنلر ايكي
طرفه قاچيشور لرلدى . حتى جودت تاريخنده شو وجهله محرر در كه : « يدى قله دن بر
معتاد سكر دره ك بار كيرلر ايله ات ميدانسه لحم كتورن سكر ديم اوسته سي حكيم اوغلى
سمنه كلدكه بر پير ناتوان بالتصادف ايلر و دن ظهور و بلا شعورات كتورن حيوانلر ك
او كندن مرور ايتمكه معاذاه اوغرى كسك ديو اول اوغور سز بو بيچاره اختيار ك
اوزر ينه هجوم و حواله تاز يانده ضرب و شتوم ايتديكنه قناعت ايتيوب اياغى الته
اله رق باشنه دكه ايله اورمقده اولديغى حالده بيچاره اختيار دخى (مسلمان يوقى) ديو
فر ياد و فغان ايله اوراده ساكن اولان حكيم اوغلى على پاشا حفيدى و سعادت الله بكك
امامى و حاجى صالح نام چوقدارى و حكيم اوغلى پاشا جامعى امامى (بوادم بيلر لك ايله

[۱] نعيما جلد ۶ صفحه ۴۶

چشمش ارتق یتر واز چکیز) دیه رجا صورتیله مر قوم بیچاره بی تخلص اتمک ایستد کده اوسته ایله رفقاسی انردخی شتوم غلیظه ایله تکدر ایتمز یله انلری دخی مضار بهیه قیام ایتمز اوزرینه کویا که قیامت قویمش ویلدیزلر به دوشمش کبی التمش قدر او جاق سکبانلری اوسته ل بالا اجتماع سکبان باشی به واروب مر قوم اماملر ایله چوققداردن اشتکا ولاجل المرافعه اغاقیوسنه احضار لر یله اعداملر بیی استدا ایتمز اوزرینه سکبان باشی دخی (بونلر علمادندر . بو خصوص بنم عهده مدن خار جدر) دیو اعتذار ایلد کده چونکه سکبان باشینک مقتضای صداقتی اوزره بر خیلی اشقیانک اعدامنه همت ایله سائر عبرت کوستر دیکنه یکچیری زور بالری تحمل ایده مز اولدقلرندن بشقه شهر لوتک یکچیر یلر علیهنه حرکتی الشملر بیی حقلر نده یک مخاطره لو بر کیفیت یلدکرینه مینی مر قوملرک اعدامیلله شهر لولری قور قتمق خصوصنی کندولر بجه بر مسئله حیاتیه عد ایدرک سکبان باشی به خطاباً (صوکنی صای . شمدی به قدر بشیوز تقریمی اولدر دک . البت بونلر یله اولدر میلر سک) دیو مر قوملرک صلب و اعداملری خصوصنده اصرار و اولدیغی صورتده ایفاظ قتنه یه قیام ایده جکری بیی اشعار ایلدکرندن ناشی اغای مومی الیه کندوسنک عزلی لازمه جالدن اولدیغی باب عالی به انها ایتمکین عزل ایله اسکدار جوارنده قاضی کوینده اقامت و از وایه مأمور اولوب و مومی الیهما امام افندیلرله مر قوم چوققدار بلا موجب شرعی اغاقیوسی جوارنده کی تابخانه ده بوغدر یلوب نعلری دریاه آیلدی [۲]

اشبو تعینات لحمیه قشله قیولرینه واصل اولدیغنده قشله ده بو لنان سکر دیم اوسته لری تعینک و رودینه انتظار ده اولدقلرندن و رودنده قصابلرک بریسی کسلش قویونلرک بری بی قوجاغنه الهرق قشله قیوسنک ایچ طرفنده قائم طورر . سکر دیم اوسته و نفر لری دخی قشله نک اورته سنده کی میدانک دیگر جهتنده حاضر اولور . و بوضه ده قشله لک نفرات موجوده سندن خدمت مخصوصه ده بولمیانلر عموماً او میدانده اجتماع ایدرک تماشا یه ناظر بولنور . اشته بوزمانده باش چاوش قشله میدانده هر زمان کلبانک چکدیکی بو کسک طاشک اوستنه چیقوب و ایکی قولرینی نیاز بکتاشیان اوزره کوسنه باغلا یوب بر کلبانک چکد کدن صکره « حاضر اولولک اغالر . ات کلدی یلدک بیلدک دیمه یکر . اوسته لری کزی کورد کده پشتمالر یکرزی چویری کز . هاییدی بابام هاییدی . » دیه بر صیحه ایدر ایتمز اتی قامغه آماده اولان سکر دیملر بر صره و بر حله ده اتی قوجاغنده طوتمغه اولان قصابه طوغری سکر دیم الی کیم اول اورر سه بو مسابقت مر قوم ایچون عادتاً بر قلعه ققنه معادل موجب « فخرت واقعیه

اولدیغندن سکر دیم نفراتندن ایکیسی در حال حریفک قولغنه کیره رک بر طور مخصوص ایله قشله سنه کتور لر دیکه بو ادمان و مسابقه طاشقه مر قومه ایچون قوانین اصلیه دن معدود بر حال ایدی . سکر دیم اوسته لرینک لحم کتور ملری صورتنی صحیفه اشکال (A) ده ترسیم ایلدک .

*
**

طاشقه مذکور ه نک عادتندن بری ده بعض بنالری بالطه اصحق تعبیر یله تعبیر و انشا آندن منع ایتمک ایدی . بو باده یکچیر یلرک زماننی ادراک ایتمش و شخصی معروف مسن بر ذات طرفندن افاد اولنمش اولان فقره اتیه بی درج ایله تأید مدعا یه مبادرت ایدرز : بو ذات ایله بر کون احوال سابقه دن بحث اولنور کن دیدیکه « بن اون بش اون الی یا شلرنده ایدم . یکچیر یلرک عتو و طغیاننی ارتق تحمل اولنر درجه لره واروب بتون خلق بونلرک غلو و تحکمندن بیر از اولملر ایدی . حتی پیکخانه سمتده پدیرمک بر خراب قوناغی اولوب تعبیر بیی مراد ایلدیکندن هدم ایلدیلرک یکیدن انشاسنه باشلانور . قوناغک جاده اوزرینه اولان کوشه سنده عایشه قادین نامنده طول بر خاتونک ایکی اوطه لی خرابه بر خانه سی وار ایدی که انک او حالده طور مسی قوناغک منظره سنی چرکین بر شکلده بولندیره جفی بعض احبا طرفندن پدیرمه اخطار ایلدی کی جهتله بر صباح عایشه قادینی چاغیروب قومشو قادین سنک خانه نک بکا لزومی اولدی . رایج وقتیه کوره قاچ غروش دکری وار ایسه بکا ترک ایله دیمسیله خاتون بیک غروش طلب اتدی . پدیرم راضی اوله رق یارین صباح کله پاره کی ویره یم دیمشیدی . قادین ایرتسی کون کلوب بیک بشیوز غروش استدی . بر از محاوره دن صکره آکاده راضی اولوب فقط پاره نک ویرلمسی ده ایرتسی کونه قالدیغندن عایشه قادین او چنجی کون صباحین کله رک ایکی بیک غروشدن اشاغی ویره میه جکنی و نهایت بو مقدار ه دخی موافقت اولندیغی حالده دردیجی کونی صباحی ینه کلوب اوچ بیک غروش ویرلر سه راضی اوله میه جغنی سو یلدی . بیک غروش دکری اولان بر خانه یه خاتونک اوچ بیک غروش ایسته . مسی پدیرک کوجنه کیتدی کندن عایشه قادین ایله منازعه یه باشلا یوب ایکی بیک بشیوز غروشه ویرمز ایسه ک بنده خانه کی جبراً الورم دیو تخو یف یولنده بعض سوز لرله قادینی دفع ایدوب تعبیرات ایله مشغول اولدیغی صره ده پیکخانه ده چالشغه اولان بویاجی اوسته لرندن و یکچیری اشهلرندن اجداغاً نامنده بر حریف قوناغه کلوب والده مک خانه سنی ایکی بیک بشیوز غروشه جبراً الندن الهرق بیقه جق بک افندی کیم ایمش . بقیام چیقسون میدانه کوره یم ؟ دیه اسوب صاورمغه باشلا بجه پدیر یاتنه چاغیروب

لسان مناسب ایله ماجرای اکلانق استبدکجه حریف اوضاع بارده اظهار یله خشونت ایدر . « امان دایی هله سوز دکاه ایش شویله باشلادی . بویله اولدی . » دینلدکجه اوسته ننگ حدقی شدت بولدی . « به جانم سن امر حقه دخی راضی اولزمیسن ؟ اشته محکمه اشته حاکم . هایدی کیدم طانیشم . حکومت نه رأی ایدر ایسه راضی اولهلم . بوکا دیه جک قالمزیا ؟ » کبی اقتساعه باشلانجه « بن نه حاکم نه شریعت طانورم . بن یکچیری بنم سوزم سوزدر . » دیه فریاده باشلادقه حریفک حدناشناسلخی پدرك حد تنی تحریک ایلدیکندن « وای بره ادبسن ! باق ایتدیکی هزیانه ! اشته بن آدمه شریعتی بویله طانتدیریم ! » دیه اجد اغایی مجروح ایدنجه یه قدر خدمتکارلره دوکدیرر . اوکون اولنجه وقت یکجوب صباح اولدوقده قوناغی انشا ایتمکده اولان دولکر وعمله ننگ بریسندن اثر کورلمز انیه معطل قالور . سببی تحقیق اولدوقده سقانامیله معروف اولان یکچیری ضابطاننگ بریسی علی الصباح کله رک ایش باشیری چاغیروب یایی پایدوس اولدی . بالطه آصدق . ایشلمیه جک دیسی اوزرینه عمله ننگ طاغیلدیغی خبر اولتور . ایش بو پر سه یه کلدکده پدراعایشه قادینک اوینی المقدن واجداغایله دعوی ایتمکدن وازچکر سه ده یایی یه دوام ایتمک بردرلو چاره سنی بوله مدیغی موجب حیرت اولور .

کندیسی باب عالی مأمورلردن اولدیغی ایچون برکون آمدی افندی یه نقل ماجرا ایله استمداد ایلدکده آمدی افندی اظهار اسف و حیرتله « عجایب شیء نه دیورسکمز ؟ » کبی بر قاج سوز ایله لاقردی بی قیادیر . افدینک بو وضعی پدیره بر قیدسزلقدن عبارت کبی کوریندیکندن ایرتسی کونی صدارت کتخداسی افندی یه حکایه حال ایدرک چاره جو اولدوقده اودخی « امان نه سویله یورسکمز ؟ بونقدر جرأتدر ؟ » فلان دیه بیان تحیردن صکره سوزی بشقه جهت عطف ایدرک ایشه کیرمکدن استنکاف طوری کوسترنجه پدرك تدبیر واراده سی لندن کیدوب بویله اهمیتسز بر ایشی صدر اعظمه قدر سوتلکی نیت ایدرک کیدوب بالاطراف اکلادیر . صدر اعظم فقط اظهار حیرت وتلاش ایتمه رک « نه چاره بک افندی حریف سوز دکلمکدن قالدی . ملایتله بر چاره بولکر . یورغلق فائده ویرم مز . » دیه جواب یأس و یرمش اولدیغی اقشامه بزه حکایه ایدر . اقریامزدن اولوب اوراده موجود بولنان بردات سوزله باشلایه رق « به افندم ! ایشک بویله حاصل اوله میه جغنی بن سزه اول سوتلیشدم . ایشی بنم رأیمه براقیکز . » دیوب ایرتسی کونی البسه یه متعلق بعض اشیاء نفیسه دن مرکب بر بوغجه ترتیب ایتدیروب و بر مقدار پاره حاضر لیوب بنی دخی یاتنه الهرق طوغریجه یکی اوطه لر دنیلان ات میدانی قشلاسه کتدک . بولده کیدرکن اوتوز برنجی چاغتنک اوسته سی اولوب یینه اقریامزدن بولنان حسین اغایه

مراجعتله دفع مشکله چاره بوله جغنی خبر ویرمشیدی . قشله دنیلان محله وصولزده اینیه لرینک مناظر ومداخلی انسانه دهشت و یره جک یولده قورقنج جیم برداره یه کیروب حسین اغانک اوطه سنی بولدق . قیوده نوبت بکلمکده اولان قره قولقجی ایله بعد الاستیذان حضور یینه کیردک . بو حسین اغا اوزنجه بویلی کوسه صفالی باقیشی محوف سوزی سرد ویوکسک فقط دنلواز بر آدم ایدی . رفیقم بوغجه بی اوکنه قویهرق پدردن عرض سلام ایله ماجرای اکلادوب « بوده مندومیدر . سزیک کوچک ایکن کورمش ایدیکز . بلکه طانیدیکز . » دیه سوزه ختام ویردی . بن ایسه حسین اغانک اوضاع واحوالنه باقهرق طالمشیدم . هدیه یه اظهار بشاشته زجت اولمش . بوتکلفه نه حاجت واردر . انلرک خدمتی بزمدر . » کبی بیان تسلیت صره سنده « قره قولقجی بره » دیه بر صیحه ایلدیکه عقم باشمدن کیده یوردی ! قره قولقجی کمال تعظیم ایله تتره یهرک اوطه یه کیردکده « قهوه و شربت » دیو باغیروب و بونلر کله رک ایچلدکن صکره « هایدی ! بو افندی ایله شوچلی بی الوب فلان اورطه ننگ اوسته سی اغایه کوتور . بندن سلام ایدوب بولد اشلردن بر قاج ارکانسز فلان محلمده یاپلقده اولان قوناغه بالطه اصمشر ایندیرسونلر . اوراسی بزمدر سویله . دیه رک بزی حریفه ترفیق ایتدی . برچوق دائره لردن و میدانلردن یکهرک دیگر بر اوطه قپوسنه دهاکلدک . بزی اوراده توقیف ایله قره قولقجی ایچری کیروب چیقهرق بزی چاغردی . بودخی اولکی اوسته ننگ عینی فقط یاصدق بیقلی بک کریمه المنظر بر آدم ایدی . اکرام والتفاتنه تنزل ایتمیوب طارغین برچهره ایله « بزیم او قوناغه کم نظر من یوق ایدی . اما وارک اغا برادر مزه دعا ایدک . بالطه بی الدق » جوابیله باشندن صاودی . بز بعد التشکر عودتده اولکی اغایه دخی اوغرایه رق اکاده عرض تشکرله کلوب پدیره ایشی اکلانق . زواللی آدم حریفلرک شو حاللردن طولایی حررتدن حیرته اوغرایدیغی ایچون صباحی طار ایدوب ایرکندن وهیپمز برلکده یاپلقده اولان قوناغه کلدک . بزنی متعاقب قشله دن ایکی سقا اوسته کلوب قوناغک قارشوسنده کی قهوه ننگ بیکه سنه اوتوروب قهوه وچنوق ایچدکد نصکره دولکر قلفه سی ایله ارغاد باشی بی یانلرینه چاغرات « شمعی ایشه باشلایکمز ! لکن دقت ایدیه جک ها ! اگر اغاجک بریسی یا کاش کسلور ویا برچوی آسک اولورسه کندیگری یوق بلیکمز !! » دیه حریفله برده تعلیمات ویررک چیتوب کیتدیر . قوناغه یاپیلوب . بتدی وعایشه قادینک اوی بیک بشیوز غروشه الندی .

*
*
یکچیری عادتلردن بریده یکچیریلردن هر بری صنعتداشیلردن برینک دکانه داخل

وانك اليش ويريشنه ناظر اولور . واخشام اولدوقده اول تاجرك تجارتنى بالحساب تمتعنه مشاركت ايدر ايدى . حتى ۱۳۰۰ تاريخنده مصره داخل اولان قبودان غازى حسن پاشا ايله برابر بولنان يكيچيريلر حقنده جودت تاريخنده شووجهله يازيلودر كه «يكيچيرينك هادت قديمه قبيحله نندن اولديغى وجهله طائفة عسكريه مصر ايچنه ياييلوب وهر يري نه صنعتده ايسه اول صنعت اصحابندن برينك دكانته كيروب اخشامه قدر اوتوروب اوكونكى تجارتنى حساب ايدر ك تمتعنه شريك اولدقلرندن و بو خصوص مصر اهاليينك كورمدكلى بر بدعت اولديغندن شكاييت ايتقريله در حال بو شركت يساغ اولوب هر كيمك دكانته عسكريندى برى كلورسه طرد وضرب ايتسى والوب حاكم ووالى به كتورمى اعلان اولدى .

*

**

وبرى دخى قولقلمه چوربا طاغمنك بر صورت مخصوصه ده اجرا اولمى ايدى . شوييله كه در سعادت محلاتك محافظه سى ايچون مواقع متعدده ده بولنان قره غول و يا خود قولقلمدن بر ويا بر قاچنه يكيچيرى اورته لردن مقدار كافى نفرات مأمور ايدلديكندن هر صباح بهر اورته نك قاچ عدد قولغى وارايسه اوراره چوربا كتوريلوب طاغيديلوردى . بونك ايچون باش قره غوللجى نامنده اولان ضابط بر بيوك تيمور چوربا كچه سنى حامل اولديغى حالده او كه دوشهرك وايكى نفر قره قوللجى چوربا قزغاننى طاقدقلى صريغى اوموزلرینه الهرق ضابطك ارقه سندن كلورلدى . بونلر اورطه لر ينك قولقلمينه اوغرادقلمنده مذكور قولقلمه كى نفراته كافى اوله جق درجه ده چوربا براغوب بشقه قولغله چكزلر ايدى . وچوربا قويمغه مخصوص اولان قراوانه لرى قوللق نفراتى اولجه حاضر ايدرك چوربا ووردنده قزغان اطرافنه ديز يلورلر ايدى . اوچاغك مقدس بر قزغانى ده او ارايديكه مذكور قزغانده حاجى بكتاش و لينك چوربا پيشيردكلى اوچاقجه معتقد اولديغندن پير مشار اليهك يادكارى ديو قزغانى تقديس و مذكور قزغان بولنديغى محلدن قالدير يلو بده يرينه بر قوغه صودو كيلور ايسه دنياالت اوست اولور ديو اعتقاد ايدرلر ايدى .

بو قزغانه دخالت ايدن جانيلر اوچاغك حايه سنى قزانش ديمك اولديغى كى فترت وقتلرنده ده اطرافنه طويلتهرق مشورت ايلرلر ايدى .

قولقلمه چوربه كتوزمه رسمى صحيفه اشكال (۸) ده نمرو (۳۸ و ۳۹ و ۴۰) ايله ارايه ملدك .

*

**

يكيچيرى افا سنك دپوانه كتمى اصولنى مارسيغليدن الهرق آتیده بيان ايلدك .

اغانك راكب اولديغى حيوانك اكرى صرمه ايشله و مجوهر قاقه لى وكى عريض اولوب كك باش طرفنه كلان يرنده برالتون لوحه وارايدى . اوزنكيلى كوشدن معمول وا كرك كنارلر يده كذا كوش لوحه لرايله مزين ايدى . اغانك دائره سى خلقى مشار اليه تعقيب ايدوب و بر قضا كلسون ديو اوزنكيلى بر اوشاق طوتار و ارقه سندن درت راس يدك حيوان چكيلور ايدى .

اغانك صاغنده عادى قظيفه دن برجه اکتسا ايدن سكبان باشى كيدوب اندن صكره استانبول اغاسى كلور ديكه بونك اباسى سكبان باشينك لباسى كى ايسه ده كلاهى اوستنده سپاه توكدن بر صور غوج اولمق و صارى مست پايوج كيمكه فرق اولنور ايدى . كئخدا بك استانبول اغاسنى تعقيب ايدوب اندن صكره ده يكيچيرى افندي سييله فدوله خواران كاتى و محضراغا و باش چاوش و ايكى چاوشلر شويلاز يلان صره ايله كيدرلر ايدى . خلاصه اورته لر ضابطا نندن صكره عادى نفرات يورويوب و ديو ايدن عودتده دخى بونظامه رعایت اولنهرق اغا قپوسنه كلنور ايديسه ده بودفه اغانك ارقه يه قلوب اوچاق ارکانى مشار اليهك او كنده دوان اولورلر ايدى .

تكه لى كو شكنده منعقد اولان اوچاق مجلس كبرى اخشامه يقين ختام بوله جغى وقت باش چاوش قبله يه توجه ايدرك خليفه زمان ايله اسلاف عظامنك و يكيچيرى اغاسى و صدر اعظمه اوچاق ضابطا نك سلامت و عافيتلى ايچون ادعيه مأثوره دن بردا او قور ايدى .

بودعانك حاجى بكتاش و ليه هاندر ققره سى اولوب و بورايه كلندكده اولوقته قدر قياماً طوران ضابطان سائره كى يكيچيرى اغاسيده قيام ايدرو ققره مذكور ختامنده ينه اوطورر ايدى . هر جعه كونى اوچاق ضابطانى يكيچيرى اغاسنى زيارته كلورلر و بعدالز ياره اغا حضرتلى الاى ايله صدر اعظمه كيدر ايدى .

اغاعينى الاى ايله دائره سنه عودت ايلدكده ضابطانه بر سلام و برهرك اعطاي و رخصت ايدر ايدى . مخاربه ده ايكندى نمازندن صكره اغاچادرى او كنده اوتوروب و معيتى اطرافنده برداره تشكيل ايدر و سائر اوطه لرده كندى اوطه باشيلر ينك اطرافنده طويلانورلر ايدى .

اردو بويله جه بر ردائه تشكيل ايلدكدن و اوچاق امامى كئخدا بك نزدينه عزيمت و بعده بر لكده اغا بى زيارت ايتدكدن صكره عسا كرك جله سى يارم ساعت قدر نعره اه اه ايله طافلى ايكديرو بعده بردا ايله مناجاتلر ينه ختام و يرلر ايدى [۱]

*

**

پادشاه زمانك اسكى او طه لر او كندن كذار و مرورنده التمش برنجى جاعتك او طه باشيسى طرفندن شربت تقديمى قانون سليمانى اقتضاسندن ايكن سلطان محمود اول دورنده اغاقپوسى او كندن كذار همايون و قوعبولديغى صروده كذلك شربت تقديم قلمسى مخصوص خط همايون ايله امر و فرمان بيورلمش اولغله سلطان مشار اليهدن صكره بو خصوص ايكنجى قاعده و رسم مقامه قائم اوله رق او دخى اجرا ايديلور اولدى .

عزى مرحومك بو خصوصه دائر يازديغى مقاله تاريخيه شايان دقت اولديغى كى اولوقك شيوه افاده سييله او جاعتك سائر عاداتنى ده كو سترديكندن شوفلك خاتمه سى اولوق اوزره عيناً بوراجفه درجنى تنسيب ايتدك . « مؤيد من عند الله اولان دولت عليه ابد ا كناه ابقاء الله تعالى و تولا هك ابتدائى ظهورندن بو اوان ميمت اقترانه كلنجه واقع اولان غزوات ظفريات و فتوحات كثيرة البركاته وسيله جليله و ذريعه مستفله اولان دو دمان بكتاشيه نك دلاوران جانسپاران و هزيران صلابت نشانى اونه دن برو ابراز غيرت دينيه ده ممتاز و اظهار صدق يقينيه ايله اجناد سائر دن سرفراز اولملى ايله اول گروه جلادت شكوه كو ياقبضه با اقتدار دولت عليه نك شمير عدوت دميرى و ساعد ميامن مساعد سلطنت سنيه نك شهباز بلند پرواز شكار كبرى اولوب دول نصارى عدادنده اولان ار باب اعتد ايه او جاعت مزبور غاز يلى به افتخار و صمصام عدو التقاملرندن شكاف سينه دشمن بيدار و رخنه دار اولوق حسيله برداب ديرين بل كل وقت و حين ساير طوايف عسكريه دن از يد و اوفر عنايات بي غايات خديو انه يه مظهر اوله كلكلرى مسلم الثبوت بردعواى معول عليها و اول زمرة جليله نك بونم جيله تشكرنده الان ظهوره كلان خدمات صداقت سمانى اثبات مدعا يه براهين اقوى در . بناء عليه مرحوم و مغفرت نشان غازى سلطان سليمان خان صبت عليه شأيب الرحمة و الغفران حضرتلر نك وضع بيوردقلى قانون حكمت نمونلرندن اولوق اوزره درگاه هالى يكچيريلرى قشلالرندن اسكى او طه لر ك شهزاده جامع شريفى جانبنده واقع اولان قپوسى پيشگاهى كذركاه پادشاه اسلامپناه اولدقده التمش بر جاعتك او طه باشيسى نفس نفيس همايونه سزاوار كاسه فغفورى ايله شربت شير ينكوار عرضه داشت نظرگاه شهر يارعالى تبار ايدوب لطف و كرمالب نهاده التفات و بو وسيله ايله مظهر انعامات بي غايات و بالطبع دار السعادة الشريفة اغاسى اولنلره دخى او طه مزبورك و كيلنجى يديله ظروف مخصوصه ايله شربت خوش جاشنى و يرلك مراعاته مراعات ايله فخر و مباهات ايلدكلى و خصوصاً صدارت عظمى و وكالت كبرى مقابله قرين اكرام اولان ذوات ستوده صفات حضراتى دخى اكثر يا قول طريق و آخر وجه ايله محل مذكور دن قادمه جنبان رهوار محمديت آثار

اولدقنده كاسه لبر يز معهوده برداشته دست تعظيم و مقام خدتمده عرض و تقديم اولوق قانون قديم و على السدوام اجراسى دأب مستديم اولغله بنا برين بوندن اقدم سبب عراقى عالم باعث اطمينان قلوب بنى آدم مشيد اركان دين و دولت ممد بنيان قصر خلافت قطب دوران تقوى پناه خسرو كيتى ستان ظليت دستگاه ابو الفتوحات و المغازى جناب سلطان محمود خان غازى لازال الدهر مفتخر ابو جوده الاعلى و ما برحت العباد متنعمين بلطفه و جوده الاسنى حضرتلرى على السدوام اسلاف عظامه اقتدا و اخلاف كرامه آثار جليله ابقا قصديه او جاعت مزبوره اعتبار و اعتنائى ملوكانه لرى افزون و حققرنده نظره التفات و حسن توجهات شهنشاهانه لرى كون بكون درجه ترقيده رونمون اولغله و قابيع گذشته خلاننده زيب افزاى سطور اولديغى اوزره بوندن مقدمه درگاه هالى يكچيريلرى اغاسنه مخصوص اغاقپوسى تعبير اولنانى مجددا نورسم دلارا و هيتت بيمثل و بيهمتا اوزره بنا و احيا بيوروب او جاعت مزبورى محسود عالم و رجالتى كمال كرملى به نمون و خرم بيوردقندن صكره بالاده مسطور رسم مذكور شيرينكار يعنى شربت خوشكوار و يرلك قانون لطافت نمونى آنفا تحرير و سالف كذار شير اولديغى منوال اوزره اغاقپوسى پيشگاهنده دخى اجرا و او جاعت مزبورك ذوق دماغ فخر و مباهاتى دوبالا اولوق اراده سى و اسكى او طه لرده خدمت مرقومه بي اورته سالف البيانك او طه باشيسى تأديه ايتديكى مثللو اغاقپوسنده دخى قول كتخداسى اغا كاسه بي طوتوب يكچيرى اغاسى اولنلر عرض ائلك حالتى خاطر خاطر الهام مظاهر خديو انه لرينه خطور و بوتربيب دلپذير قريحه صبيحه لرندن سرزده ظهور و مضمون مذكور اوزره اشبو سنة مباركه ذى الحجه سنك يدنجى مبارك يوم سبتده خط همايون كرامت نمونلرى شرفبخشاي صحيفه صدور اولوب حالا شرف افزاى صدارت عظمى و مسند آراى و كالت كبرى دولتلو راقنلوا مين محمدپاشا حضرتلرى طرفلر نه وارد اولدقده انلر دخى او جاعت مزبور رجالتنه بعد الاخبار آرايش صحيفه بيضا اولان سالف البيان خط كرامت نقط پادشاهانه بي حالارئيس الكتاب عزتلو نائل عباده افندى توسطيله او جاعت مزبوره ارسال بيورملى به يوم مزبوره اغاقپوسنده بيوك سلاملق تعبير اولنور .

قاعده به رعايت و عموماً او طه باشى و چور باجى و سائر ضابطان و رجال او جاعت جمعيت و خط همايون موهبتقرونى اغاقپوسى خارجنده استقباله مسارعت ايدوب رئيس اقتدى سليمانيه جامعى پيشگاهنده آندن نزول و خط همايون عنايت شمولى زيور دست تعظيم ايدرك مشول ايلد كنده اولو او جاعت باش چاوشى و كتخداسى اري اغاز و سائر بو پايه ده اولان رجال و ثانيا طور ناجى باشى و سكه صونجى باشى و زغر جى باشى و قبول

کتخداسی وسکیان باشی اغار ویکچیری افندیسی طشره قپو خارچنده وحالا درگاه عالی یکچیری اغاسی اولان سعادتلو السیداجد اغا حضرتلری دخی اورته قپو خارچنده استقبال ورئیس الکتاب فندی لندن کمال تعظیم ایله الوب لب تجییل برله تقییل وسر نهاده تکریم واجلال ایدرک وایکی طرفده صف بسته اکرام اولان اوپله باشیره سلام ویره رک بویوزدن حاصل اولان هزار بشاشت و مسرت تام ایله دیوانخانه به اصل و دیوانخانه ده حاضر اولان چور باجیر و اوجاق رجالی مقام نما واجلالده قیام وقد خیده اکرام اولوب اغای مومی الیه مقاملرنده تکرار صد شوق وغرام ایله تلثم ورویال ایدرک ظرفندن اخراج ایدوب عین عبودیتنه مالیده ورئیس الکتاب افندی مومی الیهک دست تعظیمه اعاده ایادکنده انلر دخی جهر اقراآت و مضمون بشاشت مشخونی جله به اعلان و اشاعت ایلد کدن صکره او جاق امامی افندی دست نیازی درگاه بی انبازه بازو کمال شوق و کداز ایله دوام عمر و دولت سلطان نام دعواته لهجه پاکیره ایله اغاز ایلدکنده * بر دعا ابتدی که آمین دیدی جبریل * مفادی اوزره حضار مجلس حالت رقت انکیر ایله اشک ریز سرور اوله رق ولوله آمینی اویزه طاق اجابت و فائحه ایله خاتمه مجلسه مبادرت ایلد کبری اتاده اغای مومی الیه بوکونه مستغرق لجه احسان شهنشاه جهان اولدیغنه بناء حاصل اولان سرور ابتهاج بی انتهادن ناشی رئیس الکتاب افندی به تبرکاً فراجة سمور اکسا و مضمون خط همایون عنایتقرون دن منقهم اولان التفات اکسیر نظیر شهنشاه کشور کیردن او جاق مزبور مجدداً احیا بیورلق مرتبه لری هویدا اولغله بو موهبت کبری و عنایت عظیمایی بررلینه تبریک برله تهنیت کویان اولوب نامق الحروف وقعه نویس و تشریفاتی بنده لری دخی مجلس مذکورده مقام خدمت نظامه قیام ایتمکله مظهر نوازش و اکرام اولمشدر . حق سبحانه وده لی حضرتلری شوکتلو قدرتلو کرامتلو ولی النعم عالم افندمزی هر حالده بوکونه سرور قلوب عبادالله باعث اولور آثار مبراته موفق و مظهر و اینماکانوا اعدای دین دولتین مقهور و مدمر ایلیه آمین بحرمه سید المرسلین .

« صورت خط شریف لطافت ردیف »

درگاه معلام یکچیری اوجاغی فی الاصل مظهر دعای خیر ظل اه و نظرگاه اهل اه اولمش بر غازی اوجاق اولغله علوشان و اعتبارینه اعتنا و دقت وسیله سعادت دنیا و آخرت اولوب خصوصاً زمان سعادتقران همایوننده اوجاق مزبور رجال و عموماً نقراتی قولریمک سفرلو و حضرتلرده صداقت ایله ظهوره کلان غیرت و خدمتلی بالجمله پسندیده و مقبول طبع خسروانهم اولمشدن ناشی طرفرینه کمال انجذاب درون شاهانهم درکار

وشان اعتبارلرینک یوما فیوما مز داد و مترقی اولسی اسبابنده عنایت پادشاهانهم مبذول ویشمار اولغله اجداد کرامندن مرحوم و مغفرت نشان غازی سلطان سلیمان خان علیه الرحه حضرتلرینک ایام میمنت ارتساملرنده اسکی اوپله ر قپوسی پیشگاهی کدرگاه همایون اولدقده التمش برجاعتک اورته سندن کاسه ایله شربت شیرین کوار عرض اولمشی قانون مستحسنه لرندن اولدیغی کبی زمان برکت نشان خدیوانه مده دخی او جاعک رونق و اعتبارینه برقات دخی وسیله زیور افتخار اولق اراده سیله فیما بعد اغا قپوسی پیشگاهی هر نه وقت کدرگاه ملوکانه م اولور ایسه اسکی اوپله ره قیاساً آنده دخی قول کتخداری بولنان اغار کاسه ایله شربت خوشکوار طوتوب و یکچیری اغازی کاسه بی قول کتخداسی اغادن الوب بالذات کندوسی حضور همایونمه عرض ایتمک خصوصی مجدداً قانون منیف اولوب قانون سابق مثللو بودخی الی ماشاه تعالی دستور العمل و مرعی و معتبر طوتلق و اوجاقده حفظ و ضبط اولتقی ایچون خاصه اشبو خط همایون موهبتنوم شرفیافته صدور اولمشدر . جناب حق بویه غازی او جاعک عز و رفعتنی آناً فاناً مز داد و بدخواه و اعداسی اولنلری صرصر قهر صمدانیسی ایله مقهور و بر باد ایلیه آمین .»

(تذیل مقاله سکرین مال)

یوم مزبوره اغای مومی الیه و سائر اوجاق رجالتک کباریله اشبو مجدداً وضع بیوریلان قانون بهجت نمونک تمهسی بوکونه صورت پذیر و ثبت جریده تشویر اولدیکه منطوق خط همایون عنایتقرون اوزره جناب روح عالم شهنشاه جم خدم حضرتلرینه خدمت مزبوره قول کتخداسی اغا و یکچیری اغاسی شرف مأموریت ایله مشرف اولدقلری مثللو دارالسعادة الشریفه اغازی جناب لرینه دخی سکصوچی باشی وزغرجی اغار تخصیص ایله وایه دار بهجت اولوب وکذلت اغا قپوسی پیشگاهی کدرگاه رهوار حضرت آصفی ایله شرفیاب اولدقده یکچیری اغازی قپوده بولندقلری حالده دأب قدیم اوزره صدراعظم حضرتلرینی قپو خارچنده سلام لایوب تقییل ذیل کرملر یله مظهر التفات اولدقلری ائشاده شربت ویرلک مراسمنه دخی او جاعک رجال بنامندن کتخداری اغا ایله قول کتخداسی اغا مسارعت و کسب شرف و مفاخرت الملک اوزره جله اتفاقیه قراردادده و جراید وقایع و تشریفاته بووجهله تزییر و تخریرینه قلم ازاده و اماده اولغله صورت خط همایون اوزره شرف صدور ایدن فرمان عالی موجبجه دفتر تشریفاته قید و صورت مزبوره قلم مرقومده حفظ اولنوب اکا تبعاً جریده وقایع دخی ثبت و تسطیر اولمشدر .»

بیکچیر

« فصل احدى وعشرين »

بیکچیر یلرک وقت وقت چیقار دقلری اختلالر ایله بونلرک اسباب و منشی - و بو عسکرهانیکی تاریخ قدر محار به لرده اثبات مردانکی ایله وظائف عسکریه بی ایفا ایدوب نوقدن صکره تبدیل حال ایدرک پای ثبات و شجاعتلرینه تزلزل عارض اولدیغی و شو تزلزلک علتی *

بیکچیر یلرک وقت وقت چیقار دقلری عصیان و اختلالر تی تفصیل و ایضاح ایتک بدرجه به قدر لزومسز کبی کورینور . فقط تاریخ او قومقدن غرض و مقصد نه اولدیغی دوشنیلورسه بو تفصیل و ایضاح فائده سی در حال تصدیق و اعتراف اولنور . چونکه تاریخ چرخ امور دولتی تدویر ایدمک اولان ذواته بدرس عبرت اولدیغی کبی پرکار داتره قوماندانی بی دوندره جک اولانلرده بر استاد پر معرفت اولدیغندن قوماندانلر موجود معینلر نیک تحت انضباطده طو تیلسی اسبابی تاریخدن او کورنورلر .

تاریخ برضابطک وظیفه جلیله عسکریه سنه همان همان واسطه اجر ایته در . تاریخ تدابیر فائده عسکریه لر ایله مظهر غلبه اولمش اولان قوماندانلر او کنده رحله نشین تدریس اولورجه سنه فنون عسکریه بی او کوردر .

تاریخ غالب و مظفر اولان قوماندانلرک اسباب مظفریتلری ایله منزه اولان سردارلرک وجه و سبب انهمزاملرینی اکلادر اولدیغندن انسان هر ایکسندن ده متنبه و ایوسنی استعمال و فناسندن تحاشی ایلر . تجر به منفرد انسانیه هر فنی تمامیه او کرده مدیکندن اسلافک بو یولده بی تجارب واقعه سنی بیلمک احتیاج حاصل اولشدر .

هر فن و علم مرور ازمنه ودهور ایله نیجه بیک اساتذه معارفندالنه دوشمش وانلرک سایه تربیه لر ایله اکیال وظائف انسانیه ایتمش اولان بر انسان کامل کبی اولوب بالخاصه فن حرب ووغانوع بنی ادم ایله شو کارخانه فنیه کلمش والتی بیک بو قدر بیلمدن بری رفقه رفقه ترقیده بولمش بر رفیق بشر ایدوب کندن بر اساتذه مشار الیهک میدانه قوید قلری اثار ی بیلک ایچون مطلقا تاریخه مراجعت ایتلیر .

افکار عسکریه نیک نه صورتله خلیلیذیر اولوب و یانه وجهله درجه کاله کادیکنی کورمک تاریخ و کوسترمک ینه تاریخ واسطه سیله اولور .

الحاصل بر خیلی عصرلر شهرتلی افاقی طوتان بر اختیار واسکی او جاغک او ان قهرمانیسیله وظیفه لری خارجنده اوله رقی امور دولته تسلط سیته سیله نام و ناموسلرینی بر باد ایدرک هیئت اتحادیه لر نیک وجودنده حصوله کلان امراض تدنی بی کورمک و او اختیاره نسبتله

دها ترو تازیه اولان بو کونکی هیئت عسکریه مزنی معاذاه بو یله امراض مهلکه دن صاقلانمک اسبابی بیلک محضا تاریخ سایه سنده و تاریخکده بو قسمتی تدقیق و مطالعه ایله حاصل اولور . ایشته بوندن طولانی درکه - احوال عسکریه مزه داتر اتر بر ایش اولان بر چوقه و ورخلر کبی - بز شو اختلال و عصیان قسمتی لزومسز کورمیه ریک بالعکس اک زیاده اهمیت بی بو بختده بولدیغیمزدن بیکچیری او جاغنک ابتدای تشکلندن زمان الغاسنه قدر کتزان ایدن بر اوزون مدتک اک زیاده شایان دقت اولان جهت لرینی خلاصه وجهله شوراده عرض ایدمک جکر : بیکچیر یلرک بدایت احداث و تاسیس لرندن فاتح سلطان محمد خانک برنجی جلوسنه یعنی ۷۳۰ سنه سنندن ۸۴۶ سنه قدر پکن وقتده بر درلو اختلال و عصیانلری ظهور ایتدیکی تواریخ عثمانیه و اجنبیه ده بوکا داتر بر قید و اشاره تصادف اولنماسیله استشهاد اولنه بیلور .

کرچه چسوق اباد وقعه مؤله سنندن صکره بیکچیر یلرک نظام و انتظام لرینه خلل عارض اولدیغی بعض اوراقده محرر ایسه ده تواریخ عثمانیه نیک اکثریسی شو اختلال نظامدن بحث ایلد کبری جهته ل اوراق مذکوره قائلر نیک بو یاده ویر دکبری معلوماته امنیت اولنه مز . سلطان مراد ثانی مخدومی فاتحک ذاتنده بر لیاقت و نفسنده بر نشانه فوز و نصرت کورمکله بر کون خلیل پاشایه دیدیلرکه :

« بونجه دمدر عباد اه ایچون چالیشوب اسلامی حاشاک فتنه دن پاک و اعدانک کر بیان حیاتن چاک ایدوب دین دولت او غرینه مقدوری صرف ایلدک . بر مدت دخی حکومتسندن ال چکوب کوشه ازواده فارغ البال واسوده حال اولوق خاطر دن کچر . سلطنت و احتشامک نتیجه سی نه ایدوب کی بیلندی . و نقوش حب و جاه لوحه خاطر بزدن سیلندی . حال حیاتمه ولی عهدم محمد خانی مالک ملک جهان و عامه عالمه فرمان ران ایتکی مناسب کوردم » [۱] .

حضرت شهریارک شو عزم فیلسوفانه سنه قارشو خلیل پاشا بر خیلی اقدام ایلدیه ده تحویل افکار ایتدیرمکه مقتدر اوله مدیغندن سلطان مشار الیه امور معظمه سلطنتدن دستکش فراغت اوله رقی شهزاده عالیجنابلرینی سر بر سلطنته اجلاس ایتدیردیلر .

اون درت یاشنده بولسان شهزاده سلطان محمدک جالس اورنک عثمانی اولدیغنی کورن و کلای سلطنت ایسه بو یله بر چوجغک زمان حکومتنده زمام دولتی بتون بتون اله المغنی قورمش ایکن اوز مامک چوجوق کسوه سننده رأی پیرانه و حرکت و همتی جوانانه بر پادشاهک ید غالبه کچدیکنی کورنجه شهزاده نیک تکرار مغنیسایه کیتسی اسبابی جست و جوو ایلدیلر .

[۱] صولاق زاده

وژان هونید قومانداسیله تجمع ایدوب حدودمزی تجاوز ایدن بر اهل صلیب اردوسنک کثرتی وخلق ایله عسکرک شدت اضطرابی وسیله ایدرک سلطان مرادک لزوم عودتی بالاتفاق پادشاهه عرض ایتدیلر .

فاتحک ویزدیکی امر اوزرینه کیفیت گوشه عزتده صفای وجدانیسیله مشغول اولان سلطان مراده عرض اولنججه (بز اوغلی محمد خانه امور خلافت و سریر سلطنتی انک ایچون تقویض ایلدک که بعد الیوم اسایش و حضور ایدوز . کندو خود بونسل پاکدن اولوب خار حدن کله دکدر . پادشاهلق کندویه لازم ایسه دین و دولتی صیانت ایتسون . ■ دیودفعه اولیده رد ایتشکین فاتح بلاتأخیر تکرار التماس و صورت التماسنی شو ■ اکر سلطنت و جهانداری جنابلرینه متعلق ایسه دفع عدویه مباشرتلی فرض عیندر . واکر بوجانبه متعلق ایسه اولوالامرہ اطاعت لزومی ضمیر منیرلرینک معلومیدر . مقتضای وقت اولدرکه تخلف بیورلیه . تا که نظام اسلام خلل پذیر اولیه » [۱] .

قیاس ملزمیله عرض ایدنججه سلطان مراد عودته مجبور اولوب کلمش و وارنه مظفریت عظیمه سی وقوعدن صکره تکرار مخدومنه تسلیم امانت سلطنت و خواص خداملری ایله ینه مغنیسایه عودت بیورمشرایدی .

وکلا و باخصوص خلیل پاشا فاتحک سلطنتدن فراغت ایتسنه سبب اولدقلرندن بودفعه کی جلوسنده پادشاهک غضبندن قورقه رقی عسکری ال التندن تحریک و اختلاله تشویق ایلدیلر . وشوتشویق ثمره بخش تأثیر اولوب یکچیریلر خلیل پاشانک خلا فکیری و جناب شهر بارک طرفداری اولان شهاب الدین پاشانک قوناغنی باصوب پاشایی جناح سلطنته التجایه مجبور ایلدیلر و بوجق تپه سنه چیقوب قلوب ناسه القای خوف و هراس ایتدیلر .

وکلا ایسه ال التندن سلطان مراد ثانی بی تکرار دعوت الطر یله مشار ایله بوجق تپه به نزول و شکار بهانه سیله اطرافی کشت و کذار ایدوب یکچیرینک مافی الضمیرینی و کلانک صورت اشعارلرینه ده موافق بولدقدن صکره برخط شریفله فاتحی تکرار مغنیسایه اعزام بیوردیلر . » [۲]

ایشته خلیل واسحق پاشارله اوغورلواوغلی کی اوج فسدک اتفاق ایدوب اغراض شخصیه لرینک ترو یجنه عسکری کروهنی توسط ایتلری یکچیریلرک مؤخرأ وقوعه کتو . ردکاری جسمیم جسمیم عصیان و اختلالره بر مقدمه شرو مفسدت اولمش و فی الحقیقه او مقدمه

[۱] تاج التواریخ

[۲] عالی جلد (۵) . من ۲۱۱ الی ۲۱۶ صحیفه و تاج التواریخ جلد (۱) من ۳۷۵

الی ۳۸۷ صحیفه و حامر جلد (۲) صحیفه ۳۰۴ و ۳۱۵ و ۳۴۷ ده تفصیلات لازمده محرردر .

ملعنت مراد ثانیکنک وفاتیه حضرت فاتحک جلوسنی متعاقب ظهور ایدن قرمان سفری عودتنده جلوس بخششی ایستک صورتیله باش کوسترمش ایسه ده پادشاه اولکی بیلدکلی کی حال صباوتده اولیوب اجدادینه غبطه بخش اوله جق برطور قهرمانی پیدا ایتدی کی ایلدی کتره و حاز اوله جغنی حا کلک عنواننی عالم صفت فاخره سیله ده تزیین ایده جک قدر علوم و فنون او کرونوب تحلیه ذات و صفت ایتش اولدیغندن وشو اختلالی آتیده اختیار ایده جکی سفرلرده کی اسباب موقیتنه مانع و تمامی موقیتنی عسکرینک کالی اطاعتنه وابسته بیلدیکندن محرک فساد اولسلی در حال عزل و تأدیب ایتش ایدی .

فاتحک شو تأدیبه کوستردیکی شدت ثمره سیله درکه مشیه عتو و استکباردن تولید ایدیلان طفل نورسیده طغیان دهها مهد ظهورده ایکن لحد فنیایه کوندرلش و دور سلطنتنده یکچیریلر هر بر امر و فرماننه کردن بسته اطاعت اولمشرایدی .

یکچیریلرک مقام عبودیتده پارچا و ثابتقدم اولسنه پادشاهک نفسنده کی صولت و جلادت دخی الک برنجی اسبابدن بری ایدی .

از انجمله بیر انسلوره لاجل الامداد خلیجه قدر کلوب صوقولان فرنک کیلرینه دو نامزک غلبه ایده مدیکنی کورن پادشاه « غلیان حدتله براتشپاره غضب کسیله رک همان برق جهان کی سوار اولدیغنی کچیلان ایله دکره » [۱] . ائلق کی بر جرأت کوستر . دیکنی کال بهت و حیرت ایله سیر ایدن عثمانلو اردوسی افرادی قوماندانلرینه قارشو بر اغزدن (علیک عوناه) چاغریشه رق استانبول سورینه اول درجه متانت قلب ایله هجوم ایلدیلر که کورنلر بو اردویی طاشدن برقلعه ظن ایدرایدی . شو هجومه سبب ایسه فاتح ایدی .

بغدان و یوده سی استغان اعلان عصیان ایله آغاچ دکری نامیله شهرت شعار بر چنکستانی مقرر استکبار ایتش ایدی . فاتح اردوسیله استغانی صاقلاندیغنی یرده باصدیرمش ایسه ده اورمانک مداخلی مسدود اولدیغندن یکچیریلر یوریمکه اقدام ایده مدیلر .

بودلاورلر سینه لرین طوب و تفنکه سپر ایتک معنادلری ایکن چنکستان ایچندن اتیلان طوپلرک و همندن یوزلری اوستنه دوشوب قالدیلر . سلطان محمد خان غازی یکچیریدن بو اوضاعی کورنججه اغارینه خطاب ایدوب « شو اوغلانلر نه عجب ایلدیلر ! » دیو عتاب ایدی .

و بالذات اللرینه سپرالوب ایلرو آت درتدی . فاتحک شو شجاعت رستمانه سنی تماشا ایلان اردو خلقی حجابندن یرله کچهرک وشو حجابی اره سنده ده (علیک فوزاه) دیو تقدیردن

[۱] اوراق پریشان

دخی واز کچه مبهرك بونلردن يکچيريلر پادشاه اوغرينه جان و باشلرين فدا قىلدىله ايليوب اوکته
دوشدیلر . بلوک خلقي دخی براغوردن يور يوب رکاب همایونلردن جدا اولدیلر . روم ایلی
واناطولی عسکری ده خداوند کارک بومرته اقدامن کورنجه وار قوتلرین بازویه و یروب و طوب
وتفنکه قارشو سینه لرینی کروپ ضحوه صغریدن بین الصلاتین اولنجه ده دکن بونلر
صحرا ده دشمن اورمانده جنک واشوب ایلدیلر . عاقبت فتح و فیروزی اسلام عسکرینه روزی
اولدی . بونصرتنه سببده ینه حضرت فاتح ایدی .

فاتح بلغراد محاصره سنده عسکرینک کیرویه پوسکور دلدیکنی کورمکله « یاره لی ارسلان کبی
برجم صولت کسیلوب باشنه صعودایدن دمک شدتدن طوداقری یار یله رق طمله
طمله قان دوکلمکه باشلامغله کمال حدتدن ارقه سنه زره یله کیمکسزین یالین قلیج دشمن
الایرینک دروننه اتیله رق قارشوسنه طور مق ایسنیان بر زرهللی ضابطک باشنی شمشیر
ذوالفقار اترینک بر ضر به سنده مغریله برابر تاحلقومنه قدر ایکی چاک ایتدکن صکره
میدان محاربه ده ناره بلانک اک زیاده علو خیر اولدیغی طرفره یتشه رک » [۱] .
قوماندان ایتش و شهریارک شوصولتنه مقابل عساکر عثمانیه « علیک نصره » اوازه سیله
حایقره رق تکرار ایلری یوروش ایدی . چه فائده که خداوند کار جهور یجاغندن
اور یله رق وجعک شدتدن پایلوب آتینک طرناغی دینه دوشیورمکله بو حال
عسکرلریمزک پای ثباتنی مترزل ایلدی . دهها زیاده تفصیل و ایضاحی استنلسه برچوق
صحیفه لرک اداره ایده میه جکی قدر بهادرلق کوسترمش وارلک عالمنده نام و کامالمش
اولان حضرت فاتح صاغ ایکن یکچیریلر هم شجیع و همده مطیع برحالده قالدی .

* *

فاتحک وجودی یکچیریلری مقام عبودیتده طوتان برزنجیر و پابند ایشکه او وجود
نادرالموجود تکور چارنده ترک کارو بار عالم ایدینجه وفاتی اشاعه اولتیه رق پادشاه
برقاچ کون جامه کیرمک ایچون استانبوله کیده جکدر . دیو عربه ایله تابوتنی استانبوله
کوندریلر . و استانبوله اولان عجمی اوغلانلرینی قیل چارنده کی کوپری تعمیر یله
اشغال ایلدیلر . واسکدار یقاسنه کی ویرمه یناشمامسنی امر ایتدیلسه ده کیفیت ینه
طوبولدی .

اردوده اولان یکچیریلر بونی طویار طویماز سلاسل ارتباطلری چوزیله رک وزنجیردن قور تیلش
مجنونلر کبی بوشانوب برقاچ کی ایله استانبوله قوبولدیلر .
صدر اعظم نشانجی محمد پاشانک قوناغنی باصوب کندوسنی قتل ایتدیلر . استانبول

اغنیاسنه تعرض ایدوب یهودی خانه لرینی تالان ایلدیلر . برکت ویرسونکه اسحق پاشا
استانبول محافظه سنه مأمور اولوب یکچیریلره ده اشنالغی اولدیغندن غارتک کوجه
او کئی الدی . و سلطان قورقودی پادشاه جدیدک مواصلتنه قدر نایب سلطنت اتخاذا ایلدی .
سلطان بایزید ایسه اما سیه دن سرعتله کلوب اسکداره یتشمش ایدی . اسحق پاشا خفیا
یکچیری پی « حزه اوغلی مصطفی پاشا برنادان و منتقم کشیدر . وزارت مسندینه
کلورسه بنم معرفتمله زیاده اولنان وظائف کزی قطعه کوشش ایتسه کرکدر . فراغ بال استر
سه کرانک استانبوله یکمسی بابنی سد ایدک » دیونحر یک ایتدیکندن انلرده قارشو به یکن پادشاه
قدر غه سنه یناشوب مصطفی پاشانک عودتنی استدعا ایلدیلر . پادشاه ولی سیرت چارناچار
بومستول نام عقولی قبول یوروب پاشایی کیر و اسکداره دوندردی .

سلطان جدید قایقندن چیقوت باب همایونه مواصلت یوردقده یکچیریلر پدشگاه بایده
صغیر باغلیوب عرض حاللر وار دیو پادشاهی توقیف ایلدیلر . و نشانجی محمد پاشایی قتل
ایدوب بعض ناچار کانه تصدی ایتد کیرینه اعتذار ایله قصورلر ینک عفوینی
دیلدیکلرندن ضروری بومستولار یده اسعاف یورلدی .

ایشته او جاغک شو طغیاننه سببده اسحق پاشا اولدی . زیر انشانجی محمد پاشایی قتل ایتدیرن
و مصطفی پاشایی کیرویه کوندرن هب او ایدی . یکچیرینک مقصدی یغما ایدیه
استانبوله کی اغنیا و بوقدر مأمورین طورر ایکن طوغریجه نشانجی به کیتلری بر اثر
تحریک دکله نه در؟ [۱]

سلطان بایزید ثانی پدری کبی یکچیریلری ضبط وربط ایتک یولنی ییلور برذات اولدیغندن
و بالذات یک چوق محاربه لرده بولندیغندن او اخر سلطنتنه یقین برمدته قدر او جا قلو مقام
اطاعتده قالوب و محاربه لرده ابراز شجاعت ایتش ایدی . کرچه بروسه لولر یکچیریلرک
استانبوله ایلد کیری شناختدن اورک رک جموقعه سنده قلعه قیولرینی قیایوب انلری داخل
شهره قبول ایتماش اولدقلرندن سلطان بایزید چه غالب کله رک استانبوله دونر ایکن
یکچیریلر غلوا ایدرک بروسه لولری قیرمق استیوب و مساعدده اولند قچه « البته یولداشله
ایتد کیری اهانتک جزاسنی کوستره جکر » دیو اصرار ایدوب بخشش و احسان ایله ناره
قنه لری تسکین اولتمق کبی بعض اطاعتلر لکری اولمش ایسه ده بونلرده جزئی
بر تلطیف ایله یکشدیرلش ایدی . انجق سلطان مشار ایله او اخر سلطنتنده ضعف ییریدن
تدبیر بدنه اشتغاله مجبور و هر طرفدن اعدا باش قالدیروب رهبا و مملکت احوالی
اختلال پذیر اولدیغندن مراد ثانی کبی حیاتنده شهزاده لردن برینی اجلاس ایتک نیتنده ایدی .

پادشاهك سكرتفر شهزاده سندن دردی بر حیات اولوب أكبر اولادی اولان سلطان
شهنشاه دخی بوسرده ار تحال ایتمکله نوبت سلطنت سلطان قورقوده کله جک ایدی .
انجق وکلا قورقودک اوتوزسنه اول ایکی هفته سورن نیابت سلطنتنده لایق تخت
وتاج اولدیغنی آکلامش وسلیم خانک قهر و جورندن بپش اولدقنندن سلطان احمدی
تر جمیح ایدر زور پادشاه ایسه شفقت پدرا نه سنی شهزاده سلطان احمده حصر الملکله وکلانک
شور چیغنی نصیب و بجا کورر لرایدی .

یکچیر یله کلنجه نه ضعف اخلاق جهتیله پدربنه شیه اولان سلطان احمدی ونه ده شعر
وموسیقیدن بشقه بر شیئده حظی اولیان شهزاده قورقودی سزا وار اورنک سلطنت
کورمد کلرنندن و سلطان سلیم کورجی و قزلباشله چالدیغنی غلبات نصل جنگاور و غضنفر
برذات اولدیغنی عالمه و عالمه برابر یکچیر یله طانتدیرمش ایدو کندن انک طرفداری ایدیلر .

تفصیلی مفصلات توار یخده مسطور و جله جه معلوم اولدیغنی وجهله سلطان
سلیم قریمندن ادرنه اوزرینه یورویهرک بایزیدک عسکر یله قارشو قارشویه کلدیکی حالده قانون
عثمانی به مغایر اوله رق روم ایلیده بر سنجاق و یرلسی استدعاسنه مساعده رجاستنده اولغله
سمندر، سنجاغنه مأمور اولوب زغریه قدر یولالمش ایکن یه دونوب و عساکر سلطانیه
ایله حرب ایدوب قزانه میهرق نهایت کفه به کیمش ایدی .

یکچیر یلر سلطان احمدک تخت عثمانی به کچه جکنی اکلا یجه اتفاق ایدوب « شیطان
قولی اوغراشنده سلطان احمدک عدم شجا عتنه واقدام دمنده فقداقی قدرت و بضا
عتنه واقف اولان گروه وزرانک بوفکرینی مکروه کوروب ایتدیلر که اناطولی اتر اکنندن
برقاج ایاغی یارقلی سارقلر میان مملکتده بونجه افسادات وهتک عرض اشراف و سا
دات ایدر ایکن و عتبه علیه دن سپاه فراوان قوشیلوب هر وجهله امداد اولنمشیکن ناموس
سلطنتی صیانت ایتوب برقاج بی سروپادن قچان ریاست عامه به قچن استحقاق بولور ؟
وسلطنت مسندینه اترکایه نه وجهله مستعد اولور ؟

رعایت حقوق نعمت مقتضاسی بودر که سلطان سلیم کبی سعادت مند شهزاده دوحه
سلطنتده سروازاده کبی قائم ایکن سایه سعادت معایه سنه التجا ایدوز . و اول شاه عالیجا
هک اطاعتی راهندن اوز که راهه کتیه وز . رمادمکر وتلیس ایله مستور اولان حجرات
قنه و فسادی شعله زن اولمامشیکن تیغ ابدار ایله اطفالازه دولته خواهی و اول بداند
یشله مساعده فکر و اهیدر « ۱۰۰۰ [۱] دیوب اتفاقله سلطان احمد طرفکیر اولان ارکان
دولت منزله هجوم و دخول ایلدیلر . و استانبول اسکله لرینی کوزتوب مالته ده طوران
سلطان احمدک بر طرفه کچماسنه تقید ایتدیلر .

سلطان مشار الیه مأیوساً مالته دن عودت ایلدی . و قزلباشلرله حرب ایدوب
شان قزانه رق کندیغنی یکچیری به سودیر مکدن بشقه چاره اولدیغنی اکلا دی . و وزیر یولار
قیصدی سنان پاشایی براردو ایله نورعلی خلیفه ننگ اوستنه یوللادیسه ده سنان پاشا بر
مخاربه عظیمه دن صکره بوزیلوب قاجش و اناطولی قزلباشلر النده حراب و ویران
اولش ایدو کندن تدبیری تقدیره موافق دوشمیدی .

پاشانک شوهریمتی و شهزاده ننگ برایش بجره مامسی حوادتی استانبولده شیوع
بولونجه یکچیر یلر دیوانه هجوم ایدرک « وارد قجه مزاج مملکت معتدل و بنیان
دولت مختل اولوب انواع بدع و شناع شایع اولمقده در . بر جانبدن تعرض اجانب
وبر طرفدن دخی اختلاف ورثه ملک سبب اختلال نظام اولمدر . بونقصان جبری
صبر ایله میسر اولماز . و بوتله عظیمه ننگ تعمیر و تسویه سی اهمال و تقصیر ایله حصول
بولز . شویله که امهال اولنه . بهر حال مفاصد عظیمه به مؤدی اولق مقرر در .

سلطان احمدک حالی معلوم . وزیر حکومتنده اولان بیچاره لر هر وجهله مظلومدر .
سلطان قورقودا کرچه فضائل و خصائل نامعدود و علم و عرفانجه نظیری مفقوددر .
لکن نسلی منقطع اولوب جانشینی اولدیغنی جهندن سزاوار سریر عثمانی دکدر « [۱]
دیملر یله پادشاه سلطان سلیمی دعوته مجبور اولدی . شهزاده قورقود هر نقدر
تبدیل قیافله او جاغه التجا و تاج و تخت ایچون اغایان بکتاشیه دن رجا ایلدیه سه ده
شورجاسی کارکر اولدی . و سلطان سلیم کلوب و اون ایکی یک یکچیری او کنده
اولدیغنی حالده باب همایونه واروب پدیری مقامه قائم اولدی . [۲]

خلاصه سلطان بایزید ولینک اوائل سلطنتی بروزیرک اثر تحریکی و اواخر حکومتی ایسه
برقاج شهزاده ننگ سودای حرص و املی سائقه سیله یکچیر یلرک اختلالنه تصادف ایتمدر .

یاوز سلطان سلیم حضرتلر ننگ شهزاده لکنندبری یکانه املی ملت اسلامیه بی کله واحده به جمع
ایتمک اولد یغندن ایشته شو صورتله جلوس ایلدکدن و داخل مملکتده حکمنی سورن
شورش و اختلال ایله برادری سلطان احمد غایله سنی بتورد کدن صکره عجم
شاهی اسماعیل صفوی به اعلان حرب ایلدی .

بوز قرق یک نفر دن مرکب جسم براردو ایله ارزنجان یولنی طوتدی . وقتا که قضای
ارزنجان منزله لشکر بیکران اولدی . ارکان و امرای عسکریه ارا سنده « بویله جسم ایدو

[۱] تاج التواریخ

[۲] صولاق زاده من صحیفه ۳۲۵ الی ۳۴۴ و تاج التواریخ جلد (۲) من صحیفه ۱۳۸ الی ۲۰۱

و حامر جلد ۴ من صحیفه ۱۰۳ الی ۱۲۴ ده تفصیلات وارددر .

ایله کشور بیکانه به کیرمک عنان دولتی اله ویرمکدر . زیرا که بونجه سپاهه ممالک ایرانده زاد و زواد بولمق بر امر محالدر « دیونهای کفت و شنید اولمغه باشلدی .
پادشاهک بطش و شدتی اولدرجه زیاده ایدیکه حضورینه کیرن صدر اعظم
و صیتنامه لرینی قویونلرنده طاشور ! و حضوردن صاغ و سالم چیقار لسه دنیا به یکی
کلمشجه سنه سوینورلردی ! و ظرفای عصر :

رقیقک اولسنه چاره یوقدر وزیر اولسون مکر سلطان سلیمه

یتیمی یاد ایدرلردی . بوجهتله ارزنجاندن ایلری کیدلاماسنی عرض و اخطاره و کلادن هیچ بری
جرات ایده مدیکندن یکچیری بی تحریک ایلدیلر .

یکچیریلده « دشمن موهوم و خصم نامع . لموم اردنجه روان و بیکانه کشورده بهودهیره
دوان اولمق بلای قحط و غلایه ابتلادن بشقه نسنه اتاج المیز . اگرانده ننگ و ناموس اولسه
جاموس و حل نشین کبی بر محله قرار و مملکتک پایمال اولماسین اختیار ایتزدی . اعدا اثری پیدا
اولسه باش و جائیزی پادشاه عالمپناه اوغورنده فدا ایلر ایدک . خصم ناتوان کنج مذلت
وهوانده نهان اولیچق مقابله سین طلب مستجلب انواع تعبدر « ۰۰۰۰ [۱] دیو
پادشاهی ایرانه کیرمکدن منع چبالادیلر سده ثبات و متانت افکاره ممالک اولان اول شهر یار
بلند منقبت بوسوزلرک هیچ برینه التفات بیور میوب حتی اوسته برده ارزنجاندن مقرآزر بایجان
اولان تبریزه دک قرق قوناق تعیین ایدرک بوله دوزلجه یکچیریلرله برابر وزیر اوو کلا فرط
هیبت و سمولت شهر یاریدن سس چیقاره میهرق شهر یاری تعقیب ایله برابر حضور هما یونده
بی تکلفانه سوز سویلیان همدم پاشا واسطه سیله پادشاهی فکرندن عدول ایتدیر مکه چبالادیلر .
بوسفرده بیچاره همدمک دیلی بلاسی قربان اولسندن بشقه برشی قرانه مهر قلدن مجبوراً
پادشاهله برابرالش کرده اقدر واردیلر . وزراذاتاً قیشقیرمش اولان یکچیری بی برقاندھا
افساد ایتکلکه انلرده « اوچ ایدرکه علی الاتصال قطع صحارے و جبال ایدوب بادیه پیمالقله
حالمز دیکر کون و چکدیکمز محن حددن افزون اولمشدر . اگر خاقان دانادل عزم هما یونلرین
راه رجوعه منعطف بیورمز لرسه خاراذیه ایله حالزم شکل اولمق مقردر » خلاصه ایرانه
کیر میهلم دیه کوردیلر . و حر به لری اوزرینه چار قلدن بینی دیکوب فلا کتدن دم اوردیلر .
دشمن یوق بزقنده کیده رز دیهرک رهگذرده توقف ایلدیلر . حضرت شهر یارینه ثبات ایله
مقابله بیوردی .

و بر مکانت خارق العاده الله شکایتجیلره توجیه خطاب ایدرک .

« بنم تاریخ جلوسم آیت جلیله » اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر « اولدیغندن بکا

اطاعت ارزوسنده بولنمیان الحقر شمدی اردو کاهی ترک ایتسون . سزه امر تعیشده صیقندی
چکدیر مامک ایچون قرمدن دوه لرله نقل ایتدیردیکمز دن غیردی دزدن کیلرله طر بزونه
وانندن ده بورایه کلنجه نیجه بیک کيله ذخیره کتورتدک . حتی بلای قحطه دوچار اولمامق لکن
ایچون قرق بیک نفر یکزی ده یولده بر اقدق . بیلزمیسکز که « تعب چکمنجه کوه ر راحت
اله کیرمز . و دیجور طلبده سهر چکمن سهر کشایشنه ایرمز . زورینه اعتمادی دهرک تلخ
و شورینه اعتیادی اولان غازیلر بکا همراه اولسون . پای بندعیال و بسته جبال خیال اولان
بو یولده یراشماز ! بزایستین جان فدالرک تیغ و تر کشی بلنده وزهر چش قهر کش اولمقدن
اجتناب ایدن تن پرورلرک اختیاری انده اولسون ! » ۰۰۰۰ [۱] سوزیله مدافعه بیورهرق
طرف اخره عنان تاب اولدیلر .

یکچیریلر کرچه پادشاهی تعقیب ایلدیلر سده تخویف ایچون اوتاق هما یونه قورشون اتوب
چادرینی سوراخ سوراخ قالبوره بکرتدیلر .

متانت افکاره باقلیکه شهر یارک باشی اوستنده و یز یلده برق کچن قورشونلر سینک و یز لیتسی
کبی تأثیر سز قالمش و خیالخانه سنده دشمنی ایچون نصار لایوب حاضر لمقده اولدیغنی تدابیر
حریبه بی دشمنن بیله کندیسنی منع ایده مامش ایدی .

خلاصه چالدران صحرا سنده شاه اسماعیلی بر ایواز دکن صکره ینه یکچیریلرک زوری ایله
ازر بایجانده قیشلیه میهرق مقر حکومتنه عودت ایدر ایکن اماسیه به وصولرنده ایودن
ایوقیش باصغله قیقولنی قشلاقره یرلشدر مشر ایدی .

یکچیریلر محاسده و کلا ایله تکرار غلوا ایدرک پادشاهک ندیم خاصی اولان پیری پاشا ایله معلم
سلطانی حلیمی افندینک خانه لرینی باصوب یغما ایلدیلر .

پادشاه بوفساده سبب اولان دوقه کین زاده بی اعدام وهرسک اوغلنی عزل و تحقیر ایلدکن
صکره مرکز حکومتنه عودت بیوردی .

فقط یکچیریلرک شواطع سز لکی اولقدر کوچلرینه کیتدیکه کیمسه به برسوز سولنز
و حتی ابن کالی بیله چاغرمز اولمش . و بر قاج کونلر صحرا لرده یالکز کزمکه باشلامشرا ایدی .

نهایت یکچیریلرک پیر ویدش قلدن لرینی حضور لرینه چاغیروب « عجم سفرنده بداموز یکنز
واره جو عده قلاغوز یکنز کیملر ایدی ؟ و اماسیه ده پیری پاشا ایله حلیمی افندینک

اولرینی کیملرک تحریکی ایله باصدیکنز ؟ » دیوسؤال و حقیقت حال سوز لری ایچون اصرار
بیوردیلر . اسکندر پاشا ایله قاضی عسکر جعفر چلبی و سکیان باشینک محرنقنه اولدیغنی خبر

المز یله فتوایی ینه قاضی عسکر مومی الیهدن الهرق و اولوقنه قدر علمایه سیاست اولنماشینکن

اکاده باقیه رقی او چنیده قتل ایدوب فصل رابعده بیان اولندیغی وجهله یکچیری اغالغی
مقامیله زغرچی و سکسونچی و طور ناجی باشیققری و قول کتخدالغی و کتخدایرلیکی
ایله باش چاوشلغی احداث و شوماموریتلری اندرون همایوندن صداقتلری مجرب اولان
ذواته توجیه و تفویض بیوردیلر .

پادشاهک فتنه به باعث اولانلری تأدییده استعجالی و اوجاغی اساسندن اصلاح و تنسیقی
سایه سننده در که مصر سفری اسکنداردن تاحلب و شام و قاهره یه کیتک و چولارده
صومزلق چکمک کی مشقتلی و عجم سفرندن دهامختلی اولدیغی حالده یکچیریلر حرف
واحد یله تفوه ایده میوب راه مطاوعتده دوان اولدیلر . و حکومت عثمانیه بی خلافت
اسلامیه یعنی اسلامی برمر کزه جمع و او مرکزیده استانبول ایلدیکچون شهریار مرحومک
قراندیغی شهرت و شان معینده بولندقلری جهته اشتراک ایتک کی بر شرفده مظهر اولدیلر .
قدرتک نادراً براندیغی خوارق عاداتن معدود اولان سلطان سلیم ذاتاً و صفاتاً تقدر
بیوک ایسه حیفا و واسفا که زمان سلطنتی ده باله کس اولتقدراز اولدیغندن فکر جهانگیرانه سنده
تصاریقده اولدیغی اتحاد اسلامی مرتبه کاله کتورمه که موفق اولدن عازم دارجنان اولجه
یکچیریلر ده و اتحادک واسطه حصولی اولق شرفندن محروم اولمشلردر .

*
*
*

قانونی سلطان سلیمان از دیاد جاه و اقبال و امتداد سن و سال جهته ملوک عثمانیه تک ال
بختیاری ایدی .

دورنده رایت ظفرایت اقبالی مرغ زرین بال کی کاه و یانه یه قدر بال کشای پرواز
و کاه بغداد و شروان او کارنده مساز اولور ایدی .

لوای نصرت ادای اجلالی ایسه کاه بحر احر و عمانده و کاه بحر سفید و سیاهده موجهر یز
عظمت اولمده ایدی . اق دکری بر عثمانلی کولی هیئتنه کتورمش و امیرالی بارباروس
واسطه سیله دورینک انکاری اولان و ندی کلوبی شاشرمش ایدی .

اقباله باقلیکه پادشاهه برانق ایچون انانلی طور فریدیناند شهریارک بر صدر اعظمی
بیوک برادری اتخاذ ایشیدی . اجلا نه دقت الظلیکه فرانسه کی بر دولت جسمه تک قرالی
حکمدار مشهور شارلکانک دار حبسنندن قور تیلیق ایچون حضرت شهریارک جناح راقنه
صیغمش ایدی .

شهریارک ال بیوک بختیار لغندن بریده ۹۲۶ سنه سنندن ۹۷۴ سنه سنه قدر امتداد ایدن مدت
سلطنتنده یکچیریلر هیچ دکل ایسه ده پک از اختلال چیقارمش و چیقاردقلری اختلاله ده
ینه کندیلری دعواچی اولمشلر ایدی .

از جمله ۹۳۱ سنه سنده قائم مقام ایاس پاشا و باش دفتر دار عبد السلام افندی خانلرینی غارت
و یهودی محله سنده عظیم خسارت و صکره صدر اعظم ابراهیم پاشانک سراینی باصوب
خزینه بی یغمایه جسارت ایتدیلر ده اوجا قده بی اهل عرض کرو هی بر قاچ او باشک
ایتدیکی عصیان بر درلو قبول ایده مدیکندن متجاسرینک مطلقاً مجازاتلری کورلسون دیو
بالواریلر .

و اورطه لرندن اشقیایی آیروب محرک فساد اولان اغالرینی ده اله و بر دیلر . جمله سی قتل
اولندی .

و کذا صدر اعظم ایله برابر ایران سفرنده ایکن دفتر دار اسکندر چلبی کی ابراهیم پاشانک
خلا فکیری اولان امراتشویقیله بعض کورلتی ایتمش ایدیلر .

ایشته شو ایکی اوفق وقعده دن بشقه زماننده بر اختلال ظهور ایتماسی پادشاهک عسکر
قوللانق بولنی بیلدیکنه بر شاهد عادلدر . سلطان مشار الیه شاه طهماسب اوزرینه
یوریدیکی وقت سلطان مصطفی کی قرق ایکی یاشنده مرد و شجیع و بهادر بر شهزاده بی
نصلسه هدف تیغ غدر ایلدیکندن بو ظله اردو خلقی و بالخاصه اوجاغی یکچیری پک زیاده
مغبر اولمشلر و شو اغبر لرینی پادشاهه طیور مشلر ایدی .

پادشاه عسکری استزاج ایدوب قائلر نده اولان حراست باقیی و اغور دولته ایلرویه می
کیده جگر یوخسه کوسکنک ایدوب کیرویه می چکیله جکار دیو مخصوص بر دیوان
ترتیب ایدوب :

«اشته بز حضور و راحتزی فدا و شو اختیار لقمه مشاق سفری اختیار ایله عجم شاهنک
نیجه معموره لر می ویران ایتدیکنک جزاسنی و یرمک ایچون سزلی بالذات قوماندازه
الهرق شو دیاره قدر کلدک . شمدی یه قدر راحت دو شکنده یا تمیوب سز لاله
برابر حر بک الام و مشاقنه حصه دار و دولتی شو حال عال العاله ایصال ایلدیکنز
معلوم کزدر . انجق بعضیلر یکرده شائبه ندامت حس ایلدیکندن هم استکنانه ماده و همسده
سزندن برسوزالمق بیتی ایله چولک صحرا سنده بودیوانی ترتیب ایلدم . یکچیری غاز یلری
اجداد عظامنر او غورنده بذل مقدور ایدوب نیجه نیجه اولکار فتح ایلدکاری کی سز لاده
زماننده رایت عثمانی بی شرق و شمالده مظفرانه کزدر دیکز . و مقام مطاوعتده پویان
اولهرق مکافات و خیر دامازه مظهر اولدیکز . بوندن صکره ده کالاول مقام اطاعتده قائم و جان
و کو کلدن امور دولته خادم اوله جقمیسکرز .»

دیو عسکرک جذب قلوبنی موجب بر خطبه ایراد ایدنجه اردو خلقنک صغیر و کبری
و جوان و پیری کوز یاشی دو که رک براغزندن :

« هندستانه وبلکه کوه قافه سفر ایدرسن یوز دوندر مرز . و اوغور همایونده باش
 ترکی دولت دارین بیلورز . هر نه امر ایدرسک فرمانبرز . سن پادشاه همزسک . قنخی طرفه سفر
 امر ایدرسک بیور فرمانک اولسون چله خدمت جانه مندر » دیه رک مقابله ده بولمش ایدی .
 و بو کی خطبه لر و استمالتر سایه سنده هر نفر کندینی پادشاهک عبد مملوکی طانوردی .
 شو ماثر جلادت ایله برابر و اسفا که کمال اقبال پادشاهک ، ملک ، عسکرک ، خلاصه امرک ،
 مأمورک اخلاقه زیب و زینت و دارات و احتشام بلیه سی صوقدی . و ریاض سلطنت
 ازهار ترفه و تنم ایله طونامغه باشلادی . سادهلک عثمانلورک دده لرندن قالمه بر طبیعت
 ایکن انک یرینه زر و زور ایله اراسته البسه فاخره قائم اولدی .
 شو حالات مؤله دن طولایندر که اکثر مؤرخین بو عصری دولتک رفته رفته صعود ایلدیکی
 درجه اقبالدن پیدر پی حصیض ادبانه طوغری نزولنه مقدمه اتخاذ ایتلدر .
 بو عصره قدر تواریح عثمانیه ده عساکر مرکز فرارینه و فرار یلرک مجازاته دائر بر قید
 و اشارت کورلش دکل ایکن بودورده اوده کورلمکه باشلادی .
 حتی ۹۲۳ ده قلندر اوغلی دینیلان خارجی اوزرینه کوندر یلان اناطولی بکر بکی
 بهرام پاشا منزه اولمغه امدادینه یتیشان صدر اعظم ابراهیم پاشا قلندری بوزوب
 طوتقدن صکره عقد دیوان و بهرام پاشایه توجیه خطابه « بر بلوک چیرل چلاق بر
 سر دسته لی طور لاق اشقردن نیچون فرار ایتدیکز ؟ » دیه رک تقشیش ماده به مسارعت
 ایش ایسه ده نه پاشادن ونه ده امرای ساره دن سکوتدن بشقه بر جواب الله منجه چله سنی
 قتل ایده جک ایکن پیر محمد پاشایک مخدومی محمد بکک « بو یله امور معظمه ده ارباب تجارب
 ایله مشاوره دن صکره ایشه مباشرت اولنق لازم کور ایکن سردار لر یز نه حتی
 تذکیر ونه ده ارباب عقول ایله تدبیر ایتدکن بشقه بو خصوصی القا ایدنلری یله تشنیع ایدر لر
 ایدی . غرورک شئامتی بو ایدیکه باشمیزه کلدی . اشته تیغ اشته کردن . موقوف
 بودر که خاکپایه تقریر ایتدم » دیو حقیقت حال و سبب انزاهی بیان ایدنجه پاشا عسکرک
 انزاهی نقصانی شجاعتن دکل قوماندانلرک تدبیر سز لکندن نشأت ایلدیکی کلامش
 ایدی [۱]

وقتا که سلطان سلیمان سکتوار اوکنده مازم دارجنان اولدی . صدر اعظمی بولنان
 صوقوللی محمد پاشا شهریارک ارتحالی اردو خلقتدن اخفا ایدرک قلعه بی ضبط ایش
 و وارث تحت عثمانی سلطان سلیم ثانی به خبر اوچور مش ایدی .

پادشاه جدید مقر حکومتدن استانبوله و اورادن بلغراد قدر کلدی . اردو ایسه
 سکتوار مظفر یتندن صکره سلیمان جنتمکک تابوتنی اوکنه قاته رق عودت ایلدیکیکندن
 بلغرادده پادشاه ایله عسکر بر یرینه قاوشدیلر .

صوقوللینک اخطاری خلافت اوله رق سلطان جدید یکچیر یلرله سپاه و لشکرک
 جلوس بخششی تصدیق بیور مامق ایستدیلر ایسه ده بوندن از قالدیکه نتایج و خیمه ظهور
 ایده جکدی .

حتی استانبوله موصلت لرنده ایکی ساعت قدر باب همایون پیشکاهنده متوقف اوللرینه
 سببده بو ایدیکه وقعه نک تفصیلاتنی جلوس بخششی بحثده ذکر و بیان ایش اولدیغیزدن
 بوراده تکرارینه لزوم یوقدر .

انجق شوراسنی عرض و اخطار ایده لمکه یکچیری و سپاهک موجب عصیانلری اولان
 ترقیلرینی پادشاه تصدیق ایلدکن صکره مقر حکومتک غلبه لکن قور تیلسی ایچون
 معیت اردوی همایوندن اولان وزرا و میر میرانلرک یرلی یرینه کیتسنی امر ایلدکنده
 قره مان بکر بکی و سائر رؤسای عساکر رعیتدن ورنجبر طاقندن عسکره یاز یلانلر
 ایرلسون دیو رجا اللریله شهر یار مشارالیه :

« برادر م سلطان بایزید اوزریمه عسکر چکوب کلدیکی وقت پدیرمه اعلام حال ایش ایدم .
 بکا وارد اولان خط همایونلرنده اوغلوم بایزیدک سنک اوستکه سوق ایلدیکی عسکر
 چفت بوزان طاقندن و درمه چاته رعیت تقویتلندن اولمغه سنده آته یز طونه قادر
 رعیتدن یوه میله عسکر یازوب قارشو جیفه سین بیوردقلرندن بر موجب امر زمرة رعیتی
 طریق عسکرکی به قبول ایلدک . بوجهته بو مقوله لر دن شمندی به قدر وقوعه اولان اسفارده
 سردار و قوماندانلرک امرینه امتثال ایدوب ابراز خدمت ایدنلرک الارنده برات و ارایسه
 سلک عسکریده ابقا اولنوب قصور لرینه اذن و یرلسون . وینه رعیتدن عد اولنهرق کلدکلری
 یره کوندرلسون »

دیو جواب چیقدیغی مسطور صحائف تواریح اولمغه شو کیفیتدن دور سلیمانیه او جاقره
 خارجدن آدم قبول اولنمش ایکن عصر سلیم ثانیده بونلرک چیقارلش اولدیغی استفاد اولور .
 سلطان مشارالیه امور سلطنتی پدیرنک یادکاری اولان صوقوللی محمد پاشا کی سیاسی
 و محارب بر ذات الینه تفویض ایدوب اوائل جلوسنده پاشانک جلوس بخششی حقدیمکی
 اخطارینی مفرینتک تشویقیله رد ایتسندن طولانی ازدها پاطلیه جق اولان ناره
 فساد و اختلالی نه صوقوللینک تدبیریه یا تشدیردکن صکره ایودن ایویه صدر
 مشارالیه امنیت و اعتماد ایش و یاوز سلطان سلیم و قانونی سلطان سلیمان کی انحر

عمر زینی چادر لرده یکچیرن ایکی پادشاهک دول متجاوریه ویردیکی دهشت و وضع ایلدیکی قوانین معدلت قولای قولای خاطر لردن چیقوب بوز نظامش اولدیغندن زمان سلطنتنده دشمنلر یورغون وعسکر ویکچیر یلر طورغون ایدی .

کرچه مشارالیهک سکر سنه سورن دور سلطنتنده دونماجه بعض ضایعات اولمش ایسه ده اولوقت کیسه لفلوری ایله ملو و خزینهلر التوله و ترسانه محزنلری برقاچ بحری دولتک ترسانه سنه کفایت ایده جک انواع مهمات ایله طوبطلو اولغله التی ای قیش ایچنده غایت مکمل بردونما تدارک اولمش وین و قبریس فتوحاتی و توننده واقع حلق الواد قلعه سنک ضبطیه بقیه سلالة بنی حفصک اورادن قالدیرلسی و بحر حوزدن قره دکره قتال ایچطفه باشلامسی کی ایشلر کورنیش اولدیغندن بوضایعاتک سوء تأثیری اولماش ایدی . نه چاره که بودورده کوردیکمز کمال اقبال واستراحت و اسایش حال دخی دائمی اولیوب ماضی ایدی .

زیرا که یاوزمر حومک قزاندیغی شهرت و اقبالک ثمره سی سلطان سلیمان زماننده کوریندیکی کی سلطان سلیم ناینک هوا و هوسه میل ایله خلقه کوستردیکی ملامت و نزا کتک سوء تأثیری دخی خلق اولان سلطان مراد ثالث دورنده کورینه جک ایدی .

*
*
*

سلطان مراد خان ثالث ۹۸۲ سنه سنده تخت عثمانی بی تشریف بیوروب صوقوللی محمد پاشایی صدارتده ایبقا ایتمیشلر ایدی . پاشای مشارالیهک آثار مهمادانیسی ایله یکچیر یلر مقام مطاوعتده ثابت قدم قالدیلر سه ده صوقوللی بر مجذوبک دست قهریله شهید ایدلد کدن صکره یکچیر یلر ده اوقق تفک برقاچ عصیانه متجا مسرا اولدیلر . از جمله ۹۹۷ سنه سنده صدر اعظم سنان پاشا منصبندن شبهه یه دوشه رک استانبوله دوندیکی وقت عسکر مشتای ارضرومدن استانبولده سور وار امش صلح اولمش دیو بلوک بلوک طاغیلق کی نظام سز لقلر ظهور ایتمک باشلادی . و ۹۹۸ سنه سنده دخی مصر یکچیر یلری علی الاتفاق سرکشک ایدوب بکار بیکی ایاس پاشایه هجوم ایلدیلر . و پاشایی حرمنه قاچرد قدن صکره حرمنه ده کیروب اثواب و اشیا سنی یغما ایتمدیلر . و کذا ۱۰۰۰ تار پنخنده ارضرومده بولنان یکچیر یلرک در سعاده جلبی امرینی ورن صدر اعظم فرهاد پاشایه صنادید یکچیر یان مغبر اولغله صدر مشارالیه دیوانه کور ایکن یکچیری پیننده غلغله اولوب ارضرومدن کلان شاکیلر صلب و سیاست اولنوب بزم حقیر النامشدر . بزم حقیر ده اوروک ایچو کزدن چیقاروک دیو امر ایدندن بزادیمز الورز . دیو پاشا اوزرینه هجوم ایتمک ایستد کورنده یکچیری اغاسی محمد افا

وسکیان باشی عمر افا و کتخدا بک محمود افا « های مددیبولداش لرنیز سکر . کوز کوره بزه پادشاه میدانسا قیامیسکر . » دیوقار شو واروب و اکثری طاغیلوب اول کون شوربایی دیمیوب سرکشلکر اظلاله فرهاد پاشا صدارتدن عزل اولانه رق قنده تسکین قلندی .

و ۱۰۰۱ سنه سنده وقوعبولان انکروس سفرنده سردار سنان پاشا عسکره قشلاق تعیین ایتمیشکن عسکر سردارک سوزینه اطاعت ایتمیوب قشلاق تعیین ایلدیکی بردن استانبوله دو کیلوب کلدیلر . سردار عسکرک اطاعت سز لکدن بحث و شکایت ایدر ایکن عسکره سردارک جباتندن شکوا ایلدی . و « بوسردارک سوزینه امیتیز یوقدر » دیو پاشایی ایستدیلر . سلطان مراد ثالث دورنده اوجاغه خار جدن عسکر التمسی بعض مقرینک سوء تدبیر یله ترویج بیورلمش ایسه ده فرهاد و اوزدمیر عثمان و لالامصطفی و کایس پاشایی مصطفی پاشا کبی جسور و وقور و محارب و غیور ذوات سایه سنده ایران و شروانده بر خیلی غلباته مظهر اولمش ایدی . فقط قوجه سنان و اوغلی محمد پاشا کبی جبین قوماندانلر سینته سیله ده اوستریالولر ایله ایدیلان محاربه لک چوغنده مغلوب اولمش و بر طرفدن قزاندیغیزی بو جهنده غائب اولمش او لدیغیزی تصدیق ایتمک الدن کلز . ایشته بو کبی کشمکش احوال ایچنده هیئت عسکر یه مزده اولکی شطارتنی غائب ایتمک یوز طوتمش ایسه ده وقوعبولان مغلو ییتلر عسکرک صفحری ترک ایتمی و باغوغادن قاچسی کی شیلردن منبعث اولیوب قوماندانلرک اثر بلاهت و سوء تدبیر لردن نشئت ایتمش ایدی .

*
*
*

وقتا که سلطان محمد خان ثالث سر بر سلطنته جالس اولدی . عجم سفرنده بر اراق و شهاک اوغلی اسیر ایتمک کی ایش کذارلق ایدن صدر اعظم فرهاد پاشا محاسده و کلا ایله عزل و قتل اولندی . قوه مالیه سی سیبیله برینه کچن و بالاده اسمی کچن قوجه سنان ایسه افلاق سفرنده فرار ایدر ایکن بناغه دوشوب حسن نام برروم ایلی بهادرینک ارقه سنه الوب چیقار مسی ایله اولومدن قور تیش بر جبین ایدی .

انک سوء تدبیر یله افلاق سفرنده ناموس عسکره ز ایمال اولدی . و حتی اولوقته قدر المانیا ایچرو . لرینسه دک آقینلر اولوب اورو پایه دهشت و یرنو بو کونکی پروسیا او هلانلردن کیرو قالیان آقینچیلر یز کاملاً نحو ایدلدی . چونکه سنان پاشا افلا قده دیکیش طوتدیره مدیغندن برکوی یه چکیلوب کندیسی کیجه یار یسنده قارشو به کچمش وارد و ایرتسی کونی کچمکه باشلامش ایدی .

پاشا اردویی بر طرفه بر آن اول یکیره جکنسه کور یریدن کچه جک اسرا صاحب لرنک پنجهک و یروب او یله کچمسنی امر ایددی .

هر کس کو پری باشندند اسیر لینی صایوب و بشده برینی و پروب پکر و شو تعداد خیلو زمان استرایدی . اردو بی تعقیب ایدن دشمن اوکله وقتنده بر کوکی به یتیشوب دانته طوب ایله کو پری بی یقه رقی بو قدر عباداللهی طونه به دو کد کدن بشقه اولوقته قدر قارشو طرفه کجه میهرک قالش اولان اقبیلیری کاملاً قلیچدن کچوردی . و اکثر یسنی شیشه صوقوب دیری دیری کباب الملك کبی جاتورلرک بیله یابه میه جغی وحشیلکر ایتدی .

سنان پاشا افلاق جهنده بوکی سوء تدبیر ایله مشغول ایکن مجارستانه سردار ایلدیکی مخدومی محمد پاشاده باباسنه سوء تدبیرده مسابقت ایدر ایدی . از جمله استرغونی محاصره دن قورتارقی ایچون شهر مذکور اوستنه یورو دیکی وقت عارضی جرأت تحصیل ضمنده راقی و شراب ایچوب مست لایعقل اولغله آت ارقه سندن استفرغه باشلابوب کندوسنی بتورمش و عقلنی بتورمش اولدیغندن حال سکر ایله سو یلدیکی بیلز و همان یور یسونلر دیر ایدی . کورن عسکر طعن ولعنته اغاز ایدوب بوسفیهک سوزینی ایشتمکدن ایسه اولک یکدر دیرلردی . پاشاعسا کر عثمانیه حرب ایدر ایکن سرخوشلغندن عسکری بوز یلندی ظن ایتمکله اتباعیله حربدن یوز دوندیر مشر واسترغون بوز غلغنه سبب اولش ایدی . سنان پاشا التنجی دفعه صدارتنده « پادشاهم من بعد کشور اعدایه سردار تعیین ایتک محض خطادر . زیرا ایکیدن خالی دکلدن . تعیین اولنان یاصدر اعظم و یاسائر وزراندن بری اوله . وزیر اعظم اولورسه استانه دولته قائم مقام اولان انک صدارتنه طالب اولوب یوز اغرتدیغین ایستیموب مهمات کوندر مکده تقصیر ایتدوکی ایچون ایش بیتمز . وزراندن بری اولورسه وزیر اعظم حسده ذاهب اولوب شاید خدمتی مقبول اوله اول اجلدن وزارت عظمایه لایق کور یله . دیو خوف ایدوب ایش کوردیکن مراد الخز . بوسیدن نیجه سالدر که بونجه خزان و عسا کرتلف اولوب مصلحت کورلر) دیمکله ذات شهر یاری بالذات سفره عزیمت واکری معرکه مشهوره سنده استحصال اثمار ظفر و نصرت بیورهرق مهابت دور سلیمانی بی اعاده ایشلر ایدی . اسفا که محاربه مذکور بی متعاقب عجله ایله در سعادت عودت بیورد قلرندن بو عودتی طویان اوستر یالو بر قوه کلیه ایله ینه تجاوزه مسارعت ایلدی . سردار لقی منصبی ساطورجی محمد پاشانک کردن بلاهتنه تحمیل اولغله بوکی مکانتسز درایتسز بر قوماندانک سوء تدبیر یله عسکر مغلوب اولغله و ذخیره سز- لکدن پک چوق مصائب چکمهکه باشلادی . حتی وار اتده بولنان اردو یکر می کون ظرفند اطراف و نواحیسنک ما کولانتی بیوب بتوردیکندن اردوده قحط و غلا کورندی . نهایت بر کیه شعیر اوچ بش التونه و برا کک بر التونه چیتدی . « جوع و فرط غلبه سیله ناتوان اولان عسکر دریا کی خروشه کلوب همان یکچیری غلوا ایدوب سردارک اوتاغنی باشنه

یعقوب دخی هر بری النه بر رهیرم یاره الوب فرار ایدر ایکن سردار نامدارک ضربات متعدده ایله باشن یاروب طاش ایله بازوسنی بر لندیلر : مطبخ و کیلارینه قویولوب آن واحده یغما ایلدیلر . اگر ضابطلری ایر شمسه وجودین یاره یاره ایله جکر ننده شبهه یوغیدی . بعده دفتر دار اتمکچی زاده چادرین یعقوب غارت ایلدیلر . ضابطلری توسطیله هله دفع فساد اولندی [۱]

قوماندانلرک سوء تدبیر نمن ناشی بری اردنجه مغلوب اولان عسکرک افکار عسکریه سیده بوزیلور . و مغلوبیته ایشان بر عسکرله ابو قوماندانلر بیله نادراً موفق اوله ییلور . بوما . ده بی تاریخی یازمده اولدیغمز شو هصرک کوزل اثبات ایدر .

ساطورجینک سوء تدبیر یله یکچیریلر دشمندن یوز دوندیره دوندیره نهایت فضائل عسکریه لرینی ده غائب ایلد کوندرن سردار مشارالیهک قتلندن صکره برینه یکن سردار ابراهیم پاشا قنیره قلعه سنی محاصره ایلد کده محصورینه امداد اوله رقی اوستریالورلر یوز قدر طوب ایله قرق بیگ پیاده و سواری کوندر مشر ایدی . ابراهیم پاشا عسکری ایله بوقوه امدادیه حربیه طوتشندی . و قلعه یه باروت و ذخیره ادخالی ایچون دشمن یکچیری لاینه بر هجوم کوستردی .

یکچیریلر دشمنه ثبات ایله مقابله ایدر جک برده ■ قیون سور یسی قورددن اور کر کی اور کوب اردویه فرار ایدر ایکن سردار او کندن گروه گروه یکدیلر . سردار اکرم بونلره ■ بیی یولداش لر نیچون بویله ایدر سز . « دیه کوروب جنکه ترغیب و تحر یصلر ایتدی . مفید اولدی

یکچیری به هر بار که اقدام اولندی . قرق الی نفردن زیاده بولنیموب چادرلردن باش کوسترمدیلر [۲]

برکت ورسون که ابراهیم پاشا ارباب مکاتندن بر ذات ایدی . عسا کرسائر ایله ثبات ایدوب دشمنی رجعته اجبار ایلد کدن بشقه قنیره بی ده فتح ایلدی . ابراهیم پاشادن صکره سردار اولان یمشچی حسن پاشا ماننده تریاکی حسن پاشا کی بر وزیر بر تدبیرک تدابیر مستحسنه سیله ده قنیره محاصره سنده کلان قرق الی بیک دشمن تارومار و طوب و ججهانه لری ضبط اولنهرق همان اکر یه وقعه سندن بیولر نام و شان قز ایلدی .

سردار اردوده ایکن استانبولده اولان قائم مقامی محمود پاشا ایله مفتی صنعاه افندی کندوسنک قتلنی پادشاهه عرض و بوبابده فتوا بیله تنظیم ایشلر ایدی .

حسن پاشا بونی طویله قده « محمود پاشا بنم قتلیم ایچون سپاهه او توزیک فلوری ویر مکه تعهد ایلدی . مطلوبنه مساعده بیوریلورسه بر قاچ کونه قدر عظیم فساده جرأت ایدرلر . محمود پاشانک بلا

[۱] نعیما جلد ۲ صحیفه ۱۹۶
[۲] نعیما

امهال قتلانه فرمان همایونری صادر اولق کر کدر . یکچیری طاقه سنی بو بنده لری کندومه تحویل ایشمدرد . دیو ذات شهر یاری به عرض ایدنجه پادشاهده قائم مقامک قتل امرینی ویردی . بوا مر سپاهک مسموعی اولدقده « مادام که حسن پاشا جایه بیوریلور . ز سراینه وارر کندیمز قتل ایدرز . » دیو چی قوب ات میداننه واروب مشاوره ایدر لر ایکن یشچیده یکچیری او جاغنه التجا ایلدی . خلاصه شیخ الاسلام ردوسه نفی اولنوب یکچیری لرو واسطه سببه سپاه تأدیب قلندی . وشو ایکی او جاق بیئنه بر یوک نفسانیت برا غلدقن بشقه یکچیری لر بر قاندها اهمیت وجود لرینه جازم اولغنه و اداره امور دولته تسلط الملکه باشلادیلر .

غر یدر که حسن پاشا « بن یکچیری بی اله الدم » دیو تلخیص ایلدیکی حالدده اول زمانک حالیمی نه در مظهر غضب سلطانی اولماش ایدی . پاشا صکره لری او جاغنه کوه نهرک اداره امور حکومتده تفر د ایتکه باشلانجه عزلی ایچون سرای همایونه دعوت اولندیغی وقت او جانی نه تحریک ایشو « او جاق اغالی فی الحال جله یکچیری لرایله بر یره تجمع ایدوب کچه اغاقپوسنه او شوب باعث سن اولدک » دیو اغاری قاسم اغایی بر خانه ده حبس ایدوب خانه قپوسنی اوزرینه بندواندن کروهلری ایله مفتی افندی وقاضیه سکر لره عزیمت ایدرک « نه خاتم وزارتی پادشاهدن حسن پاشایه معجلا تسلیم ایتدیر مکه کیده سز . یوق دیرسه کز خانه لر . یکزی احراق ونیجه کیسه لرک دمنی هدر ایدرز » دیو چاغری شوب بو مضمونی مشتمل کاغذ لری اوزوب حضور همایونه کوندر مش ایدیلر چون صباح اولدی . یکچیری کستاخلری دیوان اولدیغنه باقیوب بالاتفاق سرای همایونه واروب کیر و البته مهر شریف حسن پاشایه و یرلک کر کدر دیو اقدام [۳] ایشلر سه ده هله نصیح و پند ایله افکار لری تحویل ایتدیر لیدیکندن هر بری و کالنده وزارتده نه علاقه مزوار ؟ پادشاه کیمی استر سه استخدام ایلسون دیمکه باشلادیلر .

ایشته او جاغک بود فعه چیقاردیغی قتلنده یشچینک اثر ملعنتی ایدی .

۱۰۱۲ سنه سنده سلطان اجد جالس سریر پدرا اولوب اون درت سنه سورن مدت سلطنتنده لالا محمد پاشانک حسن تدبیر یله اوستر غون فتح اولغنه نسه لور اون بش سنه تمتد اولان بر حربه نهایت و یرمک مقصد یله صلحه راغب اولدق لری کبی صدر اعظم قپوجی مراد پاشا همبینه ده جغاله زاده سنان پاشانک باشلابوب تلویث ایلدیکی ایران سفری حسن صورته ربط اولنمش ایدی .

خاقان مشار الیه دورنده یکچیری لر اختلال چیقاره میوب انجق بر کره علوفه ماده سیچون سپاهله متفقا چاغر شوب باغر شدیلر سه ده پادشاه او جاغک یوکارینی حضورینه چاغر وب کال وقار ایله تو بیخ ایدنجه جله سی مهابت و جسارت شهر یاریدن اور کیش والی باشلرینی اله و یر مشلر ایدی . ایشته شو اوفق کور لتیدن غیر ی سلطان مشار الیه عصر نده بر اختلال چیقماش و دور سلطنتنده خیلوجه ایو ایشلر کورلش ایدی .

*

۱۰۲۷ سنه سنده سلطان مصطفی خان اول جالس تحت برادر اولوب و درت ای دوام ایدن مدت سلطنتنده شایان تذکیر وقوعات اولماشدر .

*

یرینه چکن سلطان عثمانک دور سلطنتی درت سنه قدر او ایدنی حالدده ایران ایله کوزل بر مصالحه عقد اولنمش و لهلو ایوجه تپه لنوب اوستر یالو ایدسه تجدید صلحه رغبت ایش ایدی . خداوند کار مشار الیه ذاتنده غیور بر نوجوان اولغنه دور سلطنتی اجداد عالی نژاد لرینک شمشعلی زمانلرینه مثیل الملک عزمنده وبالذات جرب و آشوبله کشور لر ضبط ایلک املنده اولدیغندن ووزراسنک لهلویه چالیدیغی غلبه ن از کور دیکندن افلاق و بغدادنه دست درازت سلطاولانلری مقهور الملک عزمنله در سعادتدن حرکت و خوتین قلعه سی جوارینه نصب سرادقات مهابت ایش ایدی .

**

له اردوسی ایسنه قلعه مذکور جوارنده استحکاملر یاهرق تحصن ایش اولدیغندن هر طرفدن بر آی قدر محاصره و تضییق ویدی سکر دفعه یوریش اولندیغی حالدده هر نصله شاهد فوز و ظفر مرآت قدرده جلوه کراولدی . کرچه لهلولر خوتین دولت علیه به قالمق شرط یله استدعای صلح و مسالته مسارعت ایشلر ایدسه ده سلطان عثمانک بیوک جدیدنه چکن افکار عالیجنابانه سی بو قدر موقیتی ده از نسامش و دشمنی کاملاً محو ایدمه مامک قباحتنی یکچیری و سپاهک غیر تسز لکنه جل ایش ایدی .

استانبوله عودت لرنده عربستانه طوغری کیدوب فارسان عربدن عسکر ترتیب وانلرو واسطه سیله یکچیری و سپاهی تأدیب عزمنه دوشد کلرندن چجه کیمکی بهانه و تدارک اسباب سفر به بی اراده بیوردیلر .

پادشاهک شو عزمی طوبونجه یکچیری و سپاه اتفاق ایدوب شهر یارک بو طریقه بقره حجازه کیمسی بز دن اغراض و فقرته مبنی اولوب غیر مرجعی یوقدر . نظام عالم ایچون پادشاهلر حج شریفی ترک ایدمه کیشدر [۱] دیوبات میدانی سمتنه بر یکدیلر . و پادشاهی چجه کیمتکه تشویق ایدن التي کشینک باشلرینی طلب ایتدیلر . حضرت شهر یار امتناع الملکه بوراده

تفصیل و اشعار ندن حیا ایلدی کیمز حال و صورته سلطان مشارالیه خلع اولوب و خان داود پاشا او تو جوان حیدر مهابت و شهر یار عمر صلابتی بر چارشو عربه سنه ییند یروب یدی قله یه کتورد کدنصکره معلوم الاسامی و کندوسی کبی خان و جانی بر قاچ او باشه شهید ایلدی .
 اول کون استانبول قیامتدن بر نشانه ایدی . صانکه شهر بر بلا بارانی یا غاردی . حیفا که یکچیر یلر وقعه دلسوز کر بلا یه نظیره یاپدیله . عرض سلطنتی یا مال ایلدیله . شهر یاران عظامدن هیچ برینه سلطان عثمان شهیده ایدیلان جور و ظلم کبی ظلم اولماش ایدی . کاتب چلبینک مشارالیه حضرت لری حقنده سویلدیکی مرثیه تیناً بورا یه درج اولندی .

بر شاه عالی شان ایکن شاه جهانیه قیدیلر
 غیرتلو کنج ارسلان ایکن شاه جهانیه قیدیلر

غازی بهادر خان ایدی عالی نسب سلطان ایدی

نامیله عثمان خان ایدی شاه جهانیه قیدیلر

حکم ایتمکه قادر ایکن حق امرینه ناظر ایکن

حج ایتمکه حاضر ایکن شاه جهانیه قیدیلر

ای دل جگر لر اولدی خون دردم بر ایکن اولدی اون

قان اغلدی اهل فنون شاه جهانیه قیدیلر

وقعه به سبب اولان خائن کرچه از وقت ایچنده بر بر مجازات کوردی . نه چاره که دولت و ملت بر خیلی زمان شو صدمه ما معتله رخنه دار اولدی . با خصوص که یکچیر یلر بتون قانلی ارتیروب اداره امور حکومته تسلط ایلدیله . [۱]

یکچیر یلر خیانت ولی نعمت ایلهر طرفدن مظهر طمن و نفرین اولدیغندن شو قباحتی اوز لر ندن اتقی زعمیله داود پاشا خائنه هجوم و « بز سلطان عثمانی سکا ماتا تسلیم ایتمش ایدک . سن نیچون شهید ایلدک خان » دیه باغرشدیله سده خلق بوفساده یکچیر یلر کده بر بیوک مدخلی اولدیغنی ییلدیکندن شهید مشارالیهک نامی یاد اولدقجه تاریخ عثمانی بی قانلی صحیفه ایلر اولدییران شووقعه دلسوزی تحطرا یلرک یور کارندن قان اغلر و یکچیر یلر لعنت او قور ایدی .

باق تصادفه که خان مراد پاشا کرمی سکر کون مرورنده عزل ایدیلوب اختفا ایلدیکی نخلدن چیقار یلدیغی زمان شهید مشارالیه یی ییندیردیکی عینی عربیه بیتمش وانکله یدی قله یه کوندر یلرک بوغدیلمش ایدی .
 مجازات رب العالمین بعضاً اولدرجه سرعتله جریان ایدر که نظر بصیرتله وقوعات چاره یه

[۱] حامر جلد (۸) من صحیفه ۲۹۰ الی ۳۱۴ وصولا قزاده من صحیفه ۷۰۳ الی ۷۲۰ ونعیمه جلد (۲) من صحیفه ۲۱۱ الی ۲۲۹ ده تفصیلات واردر .

ذقت ایدن ارباب فراست هر وقعه دن بر حصه الهرق همجنسینه اولک ایتمک و کسنه نک فنا لفته بو ننامق و اولی الامر اطاعت ایتمک کبی محاسن اخلاق ایلر متحلی اولمغه چالی شورر .
 خلاصه سلطان مصطفای اولک بودفعه کی مدت سلطنتیده اون الی ماهی یکماش ایسه ده بو مدت ظرفنده داود خائندن صکره مره حسین پاشا و لفته لی مصطفی پاشا و کورجی محمد پاشا و تکر مره حسین پاشا و کاشا و کاش علی پاشا کبی الی صدر اعظم دکیشدی . جله سی یکچیر یلرک ارزوسیه طغیانیه تبدل ایلدی .
 ملک و دولت بر سحاب مظلم ظلم ایلر مستور . و تبعه ورعیت ایسه غموم و مکسور ایدی .

* * *

سلطان مراد رابعک اوائل سلطنتی هر تقدیر سپاه و یکچیر یلرک تسلطن و زور بالقریله یکمیش و رجب پاشانک تخر یکی ایلر کورجی محمد پاشای قتل ایتدیرمک (نعیمه جلد ۲) صحیفه ۳۹۴) و حلبده یکچیری کاتبی مالقوج افندی بی فراره مجبور ایتمک (صحیفه ۳۹۵) و ینه رجبک تخر یکی ایلر حافظ پاشانک شهادته سبب اولمق (نعیمه جلد ۲۳ صحیفه ۷۹) و کذا معهود رجبک اغواسیله پادشاهی ایاق دیوانی ایتمکه و دفتردار و حسن خلیفه و موسی چلبی بی شهید ایتمکه اجبار ایتمک (نعیمه جلد ۳) صحیفه ۹۲) کبی ادب سز لکاری ظمور ایتمش ایسه ده و اخر حکومتنده زمام اداره بی الرینه الوب بالاستقلال اداره امور سلطنت ایلدیله .
 و زور بالری اولدرجه تهدید و تخویف ایلدیله که نام شهریاری بی سویلیان عسکر خوفندن تتر ایدی . کرچه ابازه پاشا ر ضرورنده اعلان عصیان ایتمش ایسه ده پاشانک مقصدی صوری اولسون حقیق اولسون سلطان عثمانک خون کلکون شهادتی اجیسنی یکچیر یلرک چیقارمق اولغله پادشاهک ابازه یه اولقدر بغضی یوق ایدیکه حتی ایکنجی دفعه استیمان ایلدیکی وقت فوق العاده نوازش و التفات ایلسندن ده استدلال اولنور . [۱]

پادشاه مشارالیه ممالکی گروه اشقیادن تطهیر ایلدکن صکره بغدادی ایادی سرخسر اندن قور تارمق ایچون اردو ایلر حرکت ایلدی .

چونکه اوائل سلطنتندن بری بغداده واران سردار لر شهری تخلیص ایده ماش و بو بولده یکچوق قانلر و خزینه لر تلف ایتمش ایلدیله .

حتی سردار حافظ پاشا پادشاهدن اجه و عسکر طلبنی حاوی منظوم بر تلخیص عرض ایلدیجه طرف شهر یارین دخی نظماً جواب ویرلشیدیکه شهر یار مشارالیهک کال و بهره قلیه سنی کوسترن بر اثر اولدیغنی جهتله تبرکابور ایه درج اولندی .

[۱] ابازه نک یکچیری کتخداسنه یازدیغنی مکتوب شایان دقت اولوب نعیمنک ایکنجی جلدنده و ۳۱۲ نجی صحیفه ده بر قطعه صورتی محرردر .

نظم حافظ پاشا

الدى اطرافى عدو امداده عسکر یوقیدر

دین یولنده باش ویرر مردانه سرور یوقیدر

خصمی برکشی او یونده رخ بر رخ شہمت ایدر

جنگده آت او ینادر فرزانه برار یوقیدر

بر عجب کرداہ دوشدک چاره سز قالدق مدد

اشنار زمره سنده بر شناور یوقیدر

جنگده همپامن اولوب باش ویرر باش المغه

عرصه عالمده بر مردھنرور یوقیدر

دفع ینداده تکاسلیدن غرض نہ بیلرز

درد مظلومان سوال اولزمی محشر یوقیدر

اتش سوزان اعدایہ بزملہ کیر مکہ

دھر ایچندہ امتحان اولمش سمندر یوقیدر

درکہ سلطان مراده نامہ من ایصالنہ

باد صرصر کبی بر چاپک کبوتر یوقیدر

پادشاہ زمانک جوابی

حافظا بغدادہ امداد ایتمکہ ار یوقیدر

یزدن استمداد ایدرسن سنده عسکر یوقیدر

دشمنی مات ایتمده فرزانه یم بن دیر ایکن

خصمہ قارشو شمدی آت او ینامغه بر یوقیدر

کرچہ لاف اور مقده یوقدر سا کہ همپا ییلورز

لیک سندن دادالور برداد کستر یوقیدر

مرداک دھواسن ایدرسن بو محنتک ندن

خوف ایدرسک باری یانکده دلاور یوقیدر

رافضیلر الدی بغدادی تکاسل ایلدک

سا کہ خصم اولزمی حضرت روز محشر یوقیدر

بو حنیفہ شہر بن اہمالکله ویران ایتدیلر

سندہ آیا غیرت دین و یمبر یوقیدر

بیخبر کن سلطنت احسان ایدن پرورد کار

ینہ بغدادی ایدر احسان بقدر یوقیدر

رشوتیله چند اسلامی پریشان ایلدک

ایشیدلزمی صنورسن بو خبرلر یوقیدر

عون حقلہ انتقام المغه اعدادن مکر

بندہ دیرین وزیر دین پرور یوقیدر

بر علی سیرت وزیر ی شمدی سردار ایلدم

حضر و پیغمبر معین اولزمی رهبر یوقیدر

شمدی خالی می قیاس ایلرسن آیا عالمی

ای مرادی پادشاہ هفت کشور یوقیدر

شہر یار حیدر شعار بر ایکی سرداردها کوندر کدن صکرہ بالذات در سعادتدن حرکتله

روان وتبر بغدادہ واروب اول خطه مبارکہ بی دست دشمندن نزع یوردی .

و یولده کیدر ایدن سعادت ایلدیکی رؤسای بغاتی تأدیب و تنکیل ایدرک جلالیرک بقایاسندن

مملکتی تطہیر ایلدی حقا کہ مشار الیہ حضرتلری دور ینک یاوزی بر فرید جهان

ایدی دولتک بر قاج عہد حکومندن بری باشنہ کلان فلاکتلری اصلاح ایچون مشار الیہ کبی

بر قہار و جبار پادشاہ الزم ایدی یکچیری و سپاہک عتو و طغیان حلم ایله دکل سیف

سیاست ایله تسکین اولنہ بیله جک ایدی .

بعض مؤرخینک مشار الیہ خونخوارلق اسناد ایتملری نقدر حقسنزد بر صاحب کمالک یاوز

سلطان سلیم حضرتلری حقندہ یازدیغی سوز بورادہ نقدر مناسبت الور :

■ واقعا سلطان بو مقصدہ قان ایچندہ یوزرک واصل اولدی عجباتناج مطلوبہ بی

بودرجه شدت ایتمکسزین حاصل ایتمک قایلیدی ویل او قومہ کہ عدالتہ استحقاق

بولق ایچون ظلمہ احتیاج کوستر ایشته سلطان ک مبادی ظهوری بو یله مستثنا

بر زمان ایدی

*
**

سلطان ابراہیم دور ینک کباشلی وقوعات عسکر یہ سی کرید سفر ایدر بو سفرده یکچیریلرک

کوستردیکی شجاعت حقا کہ ناقابل تعریف اسدہ ہونک دە سببی جنتمکان سلطان مرادخان

رابع ایدی

چونکہ مرحوم مشار الیہ بر قاج دور سلطنتدن بری یکچیریلرک صغومش اولان قانلرینی

غلیانه کتور مشیکن حیفا که اوده عینی سلطان سلیم قدیم کبی پک آزی شامش وشوکت عثمانیه بی اعاده ایده جکی زمان شودار فنادن پکوب کیتشدر .
 اوائل سلطنت ابراهیم خانیده صدر اعظم قره مصطفی پاشا یکپچریلری تحریک واغوا ایتشیکن « بز پادشاه مردن نه جور واذیت کوردک که یعنی تصدیع ایدلم وشور بایمهلم » .
 دیهرک مراد ابعک کندولرینه ویردیکی درس اطاعتی اوتماش ایدیلر .
 سلطان مشارالیهک او اخر سلطنتنده وندیکی ایله آتش حرب و قتال هر سگده کرما کرم اشغال ایکن وندیک دونمائی اق دکر بوغازینی ابلوقه ایدرک کرید اعانه سنی کوجلشدیرمش ایدی .
 یکپچریلر وکلایله همدست وفاق وقوجه مصلح الدین ومراد اغا وقره چاوش کبی سرکار او جاق پیشرو ارباب نفاق اولمش ایدیلر که تفصیلاتی مفصلات توارینجده محرر و مسطور اولغله بوراده تکرارندن صرف نظر اولندی .

* *

سلطان محمد رابع یدی یاشنده سریر پدیری به جالس اولدقدن صکره والده سلطانک دلاتیه یکپچری اغاسی مراد اغا دفعه مسند جلد اول صدارته ارتقا ایلدی وقره چاوش یکپچری اغاسی اولدی .
 خلاصه جهله ارکان دولت او جاقندن اولوب امر تسلط بونقش غریبی اقتضا ایلدی .
 و کرید اردوی همایونده روم ایلی نگر بکی سورنازن مصطفی پاشا سردار حسین پاشا علینه عسکری اغوا ایلدیکندن یکپچری سردارک منزلی یاقوب اولدرمک ایچون اوزرینه هجوم و برقنه عظیمه احداث ایلدیلر . نهایت سردار ایله عسکرک اراسی بولندقدن صکره مشارالیه جهله عسکری دعوت ایدوب کمال تأثرندن صوت بلندایله بکایه باشلادی .
 و « بره الله مدن حیا ایتزلر . عرض دولت و ناموس وزراتک حرمت و رعایت ایتزلر . بو ایتدی ککزی ادبالت ندر . پادشاه اسلاک وکیل ووزیری وجهله کرک سردار و مشیری دکلمیم ؟ بنم جرم و قصورم ندر که بو اذیت و حقارتیه مستحق اولدم . دشمنه شاطر کوندردی دیمش سز . طوتیلان شاطری کتورک کوریم . بو قدر زماندر دین مبین او غریبه مال و جائله سعی و خدمت ایتش امکدار وزیر ایکن بویله قبیح تهمتی بکایجه اسناد و افترا ایدرسز .
 اللهمدن قورقزمیسز . اعدایه قارشو عرضی پایمال ایتدیکر . جهله مالی غارت ایدوب بنه بندن علوفه ایسترسز . بونه کونه انصاف سز لاق و ادب سز لکدر » دیوزاری زاری اغلادی . [۱]
 اوچ درت سنه دن پرو کریده بدلجان و مال ایدوب ایکی اوچ کره یاره لنان او سردار حیدر شعار بر قاج دینک تحریک ایله عسکره رسوای اولدی .

کریده اردو خلقی شو حال پر ملالده ایکن استانبولده دخیرتی وفتق امور اغایان

بکتاشیان النده دوز طورر ایدی . حتی صدر وقت مراد پاشادن صنایده بکتاشیان مستشعر اولغله قلی ایچون قول کتخدا سنک تشویقیله اتفاق ایتش لر ایدی . او جاق امر .
 سندن بکتاش اغا « بی ادملر شوادم بنم خصمدر جهله کرک رضاسیله وزیر اولدی . ایسترسه . کر حسن رضاسیله مهری صاحبنه تسلیم ایلسون . قتل ایتک نه ایچوندر . انک قوشجه جاننی البته بکا باغش لرسکر . معقول کوردیکر وزیر اولدی . ایستدیکر کوزارتی بر اقزسه اولوقت یلدی ککر الیکزده در . « دیو یالوارغله جهله سی بو کاراضی اولدیلر . و بکتاش اغا صدر مشارالیه خبر کوندروب « بعد ایوم سنک وزراتکدر رونق قالمدی . مصلحت وقت اولدر که مهری کتوروب طایعاً پادشاهه تسلیم ایده سین . [۱] دیمکله ملک احمد پاشا صدارته یکمیش ایدی . ملک احمد پاشا ایسه او جاک شوتغلیله بارکران صدارت التنده از یلوب قاله جغنی یلدیکندن بادی امرده قبول ایتماش ایکن او جاقندن بر فرد امور صدارته مداخله ایتماک شرطیله خدمت صدارتی کردن املنه تحمیل ایلدیلر .
 سده او جاق بو قدر یوزه چیقیش ایکن بویله شرطک فائده سیمی اولور ؟ بوندن بشقه صدر مشارالیه انواع شروط ایله قبول ایلدی صدارتی طاتلی بولمش اولق کرک که براز وقت صکره محافظه جاه و اقبال ایچون اولوقته قدر امثالی مسبوق اولدیغی حالده محض اقول کتخدا سیله ارهمنه کیرن برودتی کیدرمک ایچون انک دعوتنه یله اجابت ایتش ایدی .

یکپچریلرک عتو و استکباری بر درجه یه واردیکه استانبول خلقی ارتق طیانه میهرق بر آنچه ماده سندن طولایی عظیم اختلال چیقاروب وسرای همایونه جمعیتله کیدرک نظم حال ایلدیلر . انجق بویله سچاتمه شهر خلقیه او جاقن انک استکبارینی قیرمق ممکن اوله مدیغندن صدرک تبدلنه مسارعت و مسهر صدارت یکپچری اغاسی قره چاوشه ویرمک ایچون دعوت اولمشیکن کتامکله سیاوش پاشایه احسن اولنش ایدی .
 صدر جدید اغارک ارتضاسی ایچون اورطه جامعه واردقده بکتاش اغا « بقه پاشا قرداش . اگر چه سن بوایشی ایتدک اما کیم ابو ایتدک . « دینجه پاشا » بزنه ایتدک « ؟ دیدکده بکتاش « بزم مشاوره مز اولدین نیچون مهری الدک . سکا وزارتی کیم ویردی ؟ « دیدی . وزیر بی پروا « بکا وزارتی سعادتلو پادشاه ویردی . بن طالب وراغب اولدم . حتی برایکی دفعه امتناع ایتدم . اما چون فرمان ایلدی . امرینه مخالفت اولمز قبول ایتدم « دیدی . بکتاش « بویله ایسه نه کوزل الله مبارک ایلسون .
 اما اگر بزم مشورتمز اولینجه برایش ایدیم دیرایسه ک وزیر لکی ایدهمز سن « دیدکده

پاشا « بن پادشاهمك امرندن بشقه سنی طایم و بیلم » دیورد جواب ایلدی [۱] .
ایشته بو عصرده او جاغك حالی بودرجه به وارهش ایدی .

پادشاهك بیولك والده سیله اصل والده لری بینده جلوسدن بری حکمنی سورن میانیت و رقابت بو صورهده واصل درجه نهایت و غایت اولغله والده کبیر طائفة بکتاشیان ایله اتحاد و کوچك والدهنك ازاله وجودینه امضازن اتفاق اولمشیدی . یکچیریلر شو مقصدی حیرت حصوله کتورمك ایچون اورطه جامعده تجمعله و کلاو عملانی جمعیتلرینه دعوت ایلدیلر .

حتی صامصونجی باشی بی صدر اعظمه کوندروب مرکز جمعیتلرینه چاغردیلر . برقاچ کون اول سکنه شهر یکچیری علیهنده بولمشیکن برده او جاغك شو یله بر جمعیت عقد ایش اولسی کندولرینه برسله تأدیباور لقی زمان وفرصتنی احضار ایش اولدیغندن صدر مشارالیه بو فرصتی غنیمت یلوب همان سرای همایونه عزیزمته سنجاغ رسول اللهك چیقارلسنی اخطار ایلدی .

قول قول استانبولده طولاشان منادیلر خلقی یکچیری علیهنه دعوت و اهالی شهردن سلاحنی قپانلر ایسه ظل رایت پیغمبر یده بولمق اوزره بو دعوتنه اجابت ایلد کاری کبی بیولك والده کوچك طرفدارانی ایله وادی عدمه بوللانمش و قازدیغنی قویویه کندی دوشمش اولدیغندن من غیر مأمول ظهور ایندن شو تجمع عمومی ایله دستگیر لری اولان والده کبیرك ارتحال ایلسی یکچیریلری اور کتوب جمعیتلرینی طاغتمش و ذاتاً سوزابه سی مصلح الدین کبی بریر پرزور برقاچ سنه اول وفات ایلوب ایچلر نده تدویر پر کارملعتن ایده جك سوزاری قوجه لده قالمدیغندن جمله سی عرض مطاوعت ایش ایدی .

صدر اعظم او جاغك ایلری کلانلرینی همان بر محله مأمور و استانبولدن تبعید و دور ایلد کدن صکره ارقه لرندن جلادلر کوندره رك بوغدیرمش و قره چاوش و بکتاش اغا قول کتخداسی کبی هر بری برداء عضال اولان او باشیندن وجود دولتی تطهیر ایش ایدی . دولت کرچه شوسایه ده او جاغك تغلبندن قورتیلدی . فقط مسند صدارته کوز دیکن وزرا بر بر یله محاسده و نفاقه اغاز و هر بری بر پرده املسده نغمه سنج و دم ساز اولدق لرندن طرخونجی و درویش پاشادن غیرسی ملت و دولته نافع برایش بچره مدیلر .

عاقبت ابشیر زماننده قپودان دریا اولان مراد پاشانك تشویقیله تکرار یکچیری اختلال ایدرک مراد پاشا متکاپیرای صدارت عظمای اولدی ایسه ده چاشنی صدارتن مرادی اوزره کام

الهدیغندن استغایه مجبور و صدر اعظم ارمنی سلیمان پاشانك وفاتندن صکره چنار و قعه سی دینلان و قعه هائله ده شتمای میدان ظهور اولدی .

کرك ابشیر زماننده وقوع بولان و کرکسه بودفعه ظهور ایندن اختلال لرك تفصیلاتی قرق الی صحیفه قدر راستیغاب ایده جکندن او تفصیلاتی بوراده درج ایتمکی لزومسن کوریرز . انجوق بویکی و قعه دن بری مراد پاشانك او جانغی تحریکی و دیگرکی زیوف اچهنك سوء تأثیری اولدیغنی شوراده اشارت ایده لم .

خلاصه دولت اختلالات داخلیه ایله بر حال بحرانده اولدیغندن هر کس نتیجه حاله منتظراً دمبسته حیرت اولدق لری حالده کورپریلی مرحوم حامل مهر صدارت و متکفل اصلاح امور دولت اولغله اندن صکره ایشلر بولنه کیرمش و او جاغ قوزی کبی مطیع و منقاد اولمش ایدی . کورپریلی ایله مخدومی فاضل احمد پاشانك دورلری بردبره نیر رایت عثمانی بی پارلته رق خیلو غلبانه مظهر ایتمکی کبی فاضل احمد پاشادن صکره احوال ینه دکشمش ایسه ده بولنری بوراده یازمق وظیفه من خارچنده اولدیغندن و محاربات مذکورهنك جمله سی انشاه تعالی بحال مخصوصه سننده ذکر ایدیله جکندن بوراده اختیار اسکوته مجبور اولدق .

شورایه دقت ایتمکله هر نوقت که ملکه بر صاحب سیاست کلور . بر مظلم او طه یه قونیلان شمعاً لامعه دار کبی اوملك در حال اشعه عدالت صاچار . ونور ثروت و اسایشه غرق اولور . نه زمانکه بو صاحب سیاست اوملك و یا مقام ریاستدن فك ارتباط ایلر . شعله پرنونثاری النان او طه کبی اوملكده در عقب سیم سیاه قراکلی یعنی ظلام ظلم ایله احوال عالم تباه اولور . بودلائل تاریخیه برهان استنورسه احوالی یازدیغمز عصری ارانه ایدرز .

زیرا اوائل سلطنت محمد خان رابع نصل اختلالره مصادف اولمش ایسه کورپریلی زماننده بالعکس اولقدر سکون و راحتیه وارمش و کورپریلی کبی ارباب سیاستدن اولان ذواتك اداره امور دنیادن دستکش فراغ اولدق لری متعاقب حال اولی ینه عودت و رجعت و یکچیریلر یلده اولکی عصیانلرینه مشارت و مباشرت ایشدر . حتی یکچیریلر اولکی نفوذلرینی تکرار اله کتورد کدن صکره ایشلر ده ایلروسنه کیدوب واردودن محضر کوندره رك ایستد کلرینی نصب و ایستد کلرینی عزل ایتمکله فالفشدق لری و مستدعیات و افعولرینك قبول اولندیغنی کورره رك بر قاندها از دق لری جهته بعضی خلا فکیر انك تشویقنه فریفته اوله رق بلا استیدان استانبوله عودت و حرکت ایشلر ایدی که تفصیلی کتب تواریخده محرر و مسطور اولغله احترازاً التطویل شو قدر حق بیان ایله اکتفا قیلدی .

ابتدای سلطنت سلیمان خان نایده یکجیری سپاهله متفقاً اختلال چیقاردیلر . راشد بوماده بی شو وجهله بیان ایدرکه « یکجیری اوجاغندن فتواجی چاوش سپاه سر بلو کلرندن کوچک محمد کبی رقاچ | دانه آج و فتنه حدوئندن مقدم فلوس اجره محتاجلر ایکن هربری زور بالقی تقریبه زمان قلیلده خواجه بندرگاه استدراج اولدی . مساعده روزگار پکرفنار ایله هر برینک اتباع نامنه باشلرینه نیجه اتباع وحشرات جمع اولوب هر نه مراد ایتدیلسه مقصود و مسؤلاری حصوله موصول اولدیغندن برآلای ملاعین یوزه چیقوب ارکان نظام دولتی ییقوب عالمی فساد ویردیله . حتی اشبوماه محرمک سکزنجی جمعه کونی دخی بعض اغراض فاسده لرینی تمشیت ایچون یکجیری اسکی او طه لر پیشگاهنده واقعات میداننه نصب لوای بغی و طغیان ایدوب یکجیری و سپاه هر حالده بر برینه پناه اولق اوزره عهد و پیمان ایلدیله سپاه طاقه سندن بعضیلری کوچک محمدک اوضاع ناسزا سندن دلگیر اولوب همان اعدام و تدمیرینه بروقت فرصت اتهاز ایتکده ایکن بوجعبیتی غنیمت بیلوب جروب و شتوم ایله اوزرینه هجوم ایتدکارنده فرار ایتکین ضربه بخانه او کنده یتشوب قتل و هلاک ولوث وجود خیشندن ساحه عالمی پاک ایلدکارندن صکره یاغنه ایپ باغلیوب سورو بهرک ات میداننه کتوردیلر . غرایب حکم الهیدندر که مزبور کوچک محمدار تکاب ایتدیکی کار ناصوا بک صورت جزا و مکافاتنی بغی و شقاوتده ینه کندو ایله همدست معاهده اولان اشقیادن مشاهده ایلدی . »

بو قتنه ننگ باعث و بادسی ده قائم مقام سابق رجب پاشا اولدیغی تحقیق ایلدیکنه مبنی همان پاشانک بیونی اوریلدی . وزور بار علوفه الورا ایکن ینه مرلدا تمش ایسه لرده کوچ بلا ارضا و تسکین قتنه به مسارعت قلندس . اون بش کون صکره تکرار رفع رایت شقیاق ایدرک « اغامزی استمز » دیملریله عرک اولنهرق دیکری نصب ایلدی .

یکی نصب اولنان یکجیری اغاسی ناره شقاوت و طغیان اطغایه غیر مقتدر اولدیغی حالده زور بارلر کتد کجه منظومه جمعیتلری و رعایا و فقرایه جور و غدرلری مستزاد اولوب او ائله طوائف عسکر یه ننگ برنده بومقوله اتار بغی و عصیان نمایان اولدقده مقام مطاوعتده پارچا اولان فرقه دیکرا و بری اوستنه تسلیم اولنور ایکن بودفعه که عصیانلر نده سپاه یکجیری ایله عقد پیوند اتحاد ایتدیکی جهتله تغلب و استیلاری سکونت بولق دکل کتد کجه تر اید ایتکده ایدی . صدراعظم سیاوش پاشا خر بوتلی علی اغاده بویله بروقه جسمه ننگ حلنه بر اقتدار کوردیکندن مومی الیهی یکجیری اغاسی نصب ایلدی .

اغای مومی الیه اوجاغک صنایندن فتواجی مراد دیدکاری خائنی خدامندن بریسیله هلاک ایتدیرمش ایسه ده خبیث مرقومه طرفدار اولان ارادل اشقیبا بوندن فوق العاده دلگیر اولدقندن بیچاره علی اغایی پاره پاره شهید ایتدیله و حدت لرینی تسکین ایده میوب ابتداد فتردار

حسین پاشانک خانه سنه و بعد وزیر اعظم سراینه هجوم ایتدیله . و کوندوزدن صباحه قدر حرب ایدوب نهایت حر مسرای صدراعظمی به دخول ایدرک اول وزیر و قوری شهید ایتد کدن بشقه جاریه لرینی بیله غزاملر دیره رک او طه لرینه کتوردیلر . و ایرتسی کونی علمایی طویل دیوب « دولتله دعوا مز واردر » دیونفسلرینی محافظه ایچون زعملر نجه شرع شریفه تشبث ایلدیله . عاقبت غیرت حق ظهور ایلدی . شویله که رقاچ خذله اسکی بز ارستان جوار نده ساداتدن برینک دکانندن علناً برازاشیا غارت ایتکله خلق دکانلرینی سد ایتکله باشلادی . اشیاسی غارت اولنان امیردخی بر صیرق اوجنده بر پاره بیاض بز باغلیوب « مسلمان اولان سنجاق دینه کاسون » دیوندا وایشیدن خلق سوق اراده سنجانه ایله مومی الیه اقتدا ایتکله زیر لواسنه وافر کسنه طویلاندی . « وشهرده سنجاق شریفه چیقمش » دیو بر شایعه ظهور ایلدی .

وفی الحقیقه حلقک تدمیر بغاه حقمنده اولان شوارزوسندن استفاده اولنهرق سنجاغ عالی اورطه قیو اوستنده اولان بدن باشنه نصب اولنمغله اهالی بلده طوتد قمری سرکاران اوجاغی کشان بر کشان اول میداننه کتوره رک قتل ایلدیله . اول کجه مذکور میداننده قالوب بعده مساعده شاهانه ایله طباغیلوب پرلورینه کیتدیله . زور بار شهر خلقنک ایکنجی دفعه ظهوره کلان شو جمعیتلرندن قورقوب سس چیقاره مدیلر . مقام صدارته کجان تکفور طاغلی مصطفی پاشا ایسه روم ایلی و اناطولی جانبنده اختفا ایدن سرکاران اوجاغی برر برر اله کتوروب بلا امان جله سنی قتل و اعدامه تقید ایتدیکندن از زمانده پک چوغنی اله کچور یله رک ملکی وجود خیانت الودلرندن تطمیر ایلدی .

انجق برار زمان صکره سر عسکر عرب رجب پاشا انزامنندن صکره زور بارلر بعضیسی نیشی براغوب « صدر اعظمه دعوا مز وار » دیو صوفیه به عودت ایتشلسه ده قارشولرینه کوندریلان اوجاقلری امر اسنک الحاح و ابراملر یله ینه محله رینه اعاده اولندی .

وکذا حدود محافظلغنده اولان یکجیر یلردن بعضیلر افق تفک اختلال چیقاره رق مرکز دولته اولان رفیق لرینه نظیره یا مقدن کیر و طور عسکر سده بوردیله بر صورتله تسکین ایلدی . بو کبی اختلالا تک قحط رجال بلیه سندن نشئت ایلدیکی ارتق تحقیق ایتکله کور پریلی زاده فاضل مصطفی پاشا صدر صدارته اصعاد اولندقدن صکره احوال بر دنبه بالکلیه تبدل ایدوب نسه لور نیشه قدر کلش ایکن کیر و سور یله رک پر شتنه نونه برده و شهر کوی و نیش و سمندره و بلغراد و اطه قلعه سی و بوکا بمائل نیجه قلاع استرداد ایلدش واردلده جنرال حیدر اردو . سنه قارشو کوندریلان چرکس احمد پاشا قولی ده دشمنه غلبه ایلدیکی کبی اولونیا و ندیکدن استراد و مورده دخی و ندیکلویه قارشو خیلو غلبانه موفق اولنمش ایدی .

سلطان سلیمان ثانی اوج دفعه بالذات سفره حرکت ایتمک و کورپلی زاده بی صدارتده و قوجه خلیل و چرکس اجد پاشا رکبی ذواتی قوماندانلقده استخدام بیوره رق دشمن تانیس واسکوب و کوستندیل جهترینه قدر صارقش ایکن کیر و پوسکور تمک کبی موقیاته مظهر اولمش بر پادشاه جلیل الشان اولوب اوائل سلطنتلرنده کوریلان زوربارل صکره لری شدت تأدیب سایه سنده کاملاً محو اولمش ایدی .

* *

دور سلطان اجد خان ثانی سکونته کچدی . زیرا کورپلی زاده مصطفی پاشا کبی روز یر دلیر اوائل سلطنت اجد خانیده دخی صدر اعظم ایدی . مشار الیه بر قاج سنه دهامهمساز مصالح حرب و سفر و تنسیق فرمای مهام و عسکر اولسه تلافی مافات میسر اوله جق ایکن اسفا که اسلانتهمن بوغازی محاربه سنده صدر مشار الیه و اصل ریاض جنت اولغله هر نقدر دولته حاضر لدیغی غلباتک اردی کسید یسه ده یرینه کلان قوجه خلیل پاشانک حسن تدبیر یله یکچیریلدن ینه بر صیر یلدی چیقماش ایدی .

* *

سلطان مصطفی خان ثانی یدر لری مقامنه جالس تحت عثمانی اولدقن صکره اوج کره بالذات حربه تشریف ایدوب خیلو محاربه لرده مظفر اولدی . وان التی سنه د نبر و روسیه ونمسه وله ووندیک دولت و جمهور لریله ای دیلان محاربه به دور سلطنتلرنده نهایت یرلدی . عصر نده عثمانلی عسکر لکی دشمنلرنک مأمول ایلدیکی کبی چیقمیوب حتی طبیعتک فوقنده بعض شجاعت بیله کور لدی . از جمله زانه نام محله نیسه نهری اوستنه قوریلان کوریدن اردوی همایون پکر ایکن بقضاه تعالی کور پری منهدم اولغله صدر اعظم و سائر ارکان دولتدن پک چوقلری شهید اوله رق قارشو طرفه اردونک انجق سکزده بری کچه بیلیش وانهدام جسر مناسبتیله هر ایکی طرف بر برینه امداد و اعانه دن فالمش ایدی اوستریالولر شو فرصتن استفاده ایله قارشو یقاده اولان دلاور لره شدتلی بر هجوم ایلدیلر ایسه ده عثمانلولر دو گوشه دو گوشه شهد شهادتی نوش ایدرک دشمنه تسلیم اولدیلر .

پادشاه مشار الیهک او اخر سلطنتنه قدر یکچیریلر ینه مقام اطاعتده قائم اولمش ایکن بعض تحریکات و تنسویلاته قایلهرق ادرنه وقعه مشهوره سی ظهور ایلدیکندن قیوقولی افرادی معیت پادشاهیده اوله رق بغا اوزرینه یورومش ایدی . شخصیته اردوی همایون ایله عساکر باغیده اراسنده ایکی ساعت مسافه قالدقده اولجه ای دیلان اتقاقی خفی اوزرینه اولملیکه قیوقولی افرادی معیت جهاتقیمت سنیه بی ترک ایدرک اوته کیرله التحاق ای دیویردی . وزد شاهانه ده سرای همایون خلقیله وزرا توابعندن غیر ی کسینه قالدی . وقعه مذکور هتک

تفصیلی تواریخ مخصوصه سنده مذکور اولوب وشوعصیانه سببده قوانوز اجد پاشا مفتی افندی کبی معزولین و کلا ایدی [۱]

* *

سلطنت اجد خان ثالث ابتدا سنده یکچیری افاسی اولان جالق اجد اغادن باشلنه رق نصب کرده جمهور اولان صدر اعظم و شیخ الاسلام و سائر برر بر نفی و اغرام و کلزار سلطنت خارازار استیلا لرندن تخلص اولندقدن و متجاملر بغی و عصیان اولان خونده دخی قهر و تدمیر قلندقدن صکره یکچیریلر ده بر اطاعت کامله دورینه داخل اولمش ای دیلر . دلی پترونی تسلیم سلاحه مجبور ایدن بالطه جی محمد پاشا وقعه سی بودورده ظهور ایلدیکی کبی موزه جهتنده ده حیلو غلباته موفق اولمشیکن بوزرو فجه معاهده سیله طمشوار و بلغراد ایالتلرنک اوستریالوییه و چوقه اطه لریله و ندیک کور فرزند و واقعه سائر بعض محاربه و ندیکلوییه ترک اولمشینی و روسیه نک بحر حزر سواحلی و در بندوباکو قلعه لریله داغستانک بعض بر لرینی المسی و ایران ایله ای دیلان محاربه لرده غالب کلنه رک همدان و کرمان شاهان و روان و کنجه و تبریز ضبط اولندیغی حالده شروان و تفلیس و روان ایالتلری دولت علیه ده قالمق شرطیله تبریز و کرمان شاهان و همدان ایالتلرنک ردینه موافقت اولمشی و الحاصل بالطه جی و ایران و موره غلبه لرندن صکره بو قدر بر لرک ضیاعنه رضا کور ستر لسی نوشهرلی معهود داماد ابراهیم پاشانک سیئه سی اثارندن ایدی . هر نه حال ایسه سلطان مشار الیه حضر تلرنک او اخر سلطنتلر ینه طوغری یکچیریلر ینه اختلال چیقماش ای دیلر [۲]

* *

۱۱۴۲ سنه سنده سلطان محمود اول سر بر سلطنتی تشریف بیوردیلر . مصلی و بطرونه که ایکسیده ارنبودو برسی قهوه جی و دیگری بایزید جامنده سر نوبت ایکن بالاده ذکر اولنار اختلال لرده پیشوای ارباب شقاوت اولدقنندن قول کتخدالغی و روم ایلی و البانی مثللو مناصب رفیعه به ارتقاء ایلدکاری کبی قریم خان غلیله مملکتین بوده لغنی دخی منجبرینه توجیه ایدر مشرا ایدی . پادشاه اول امرده بونلرک افنای وجودینه مسارعت بیوردی . هر نقدر خذله اشقیبا اخذ انتقام سودا سیله رفع لوای عصیان الملشر سده او چنجی دفعه اوله رق سنجماغ شریف چیقاریلوب تأدیب و تریسه نری اجرا بیوردی . و ایران و روسیه و اوستریا دولتلریله حرب ای دیلوب هله بونهایتکی الله بلغراد خار جنده وقوعبولان محاربه بلافاصله اونیدی ساهت دوام ایدرک قوماندانی برنس والس یاره لندیغی کبی اردوسنک ثلثی مرتبه سی تلف اولمش واقشامه

[۱] حامر جلد (۱۳) من صحیفه ۱۱۳ الی ۱۲۸ ده تفصیلات واردر .

[۲] حامر جلد (۱۴) من صحیفه ۲۱۹ الی ۲۲۸ ده تفصیلات واردر .

یقین امداده کلان بکرمی بیک قدر دشمن وقت شامه قدر طیانوب اوده کجه این رجعت ایتدیر بیه رک
بلغراد محاصره قلمش ایدی .

سلطان مشارالیهک مدت سلطنت لری دولتک اوان انحطاطنه تصادف ایشیکن هیچ ضایعات
اولدیغی کبی بلغراد وسمندره واطه قلعه لر یله صربستانی نمسه لودن استرداد موفق
اولش ایدیلر . ثبات اقوال و افعال ایله موصوف بر پادشاه جلیل الشان اولغله بیکچیریلری سلسله
اطاعتله باغلابوب وحلم و التفات ایله جناه سنی اسیر لطفی ایش و زمان سلطنتلرنده هیچ بر
اختلال و عصیان ظهور ایتوب کر چه دارالسعاده اغاسی حافظ بشیراغانک سیئات یله معاذالله
بر چنار و قعه سی ده اظهور ایده جک ایکن حسن تدبیر شهریاری ایله اوده تسکین قلمش ایدی .

*

**

سلطان عثمان خان ثالث مدت سلطنتی اولان اوچ سنه ظرفنده موضوع بحثمز اولان بیکچیر-
یلرجه شایان اشعار بروقعات جریان ایتماش و مرتحل داراخرت اولدق لرنده سلطان مصطفی
خان ثالث زیب ارای دیهیم عثمانی اولمش لردر .

*

**

دور مصطفی خان ثالثده بیکچیریلر هر نقدر بر کونا اطاعت سز لکه متجاسر اولما مشرا یسه ده
روسیه ایله ایدیلان ۱۱۸۲ محاربه سنده دخی پک اولقدر شجاعت کوستر ماش ایدیلر . چونکه
روسیه اردولری دلی پترو و قترینه نک اقدامات متوالیه سی سایه سنده معلم عسکردن تشکیل
ایدلش اولدیغندن اولوقت مستعمل و جاری اولان قواعد فن حربیه تطبیق حرکتله محاربه
ایلدکاری حالده اردولر مز حالا اسکی عصر قواعده حربیه سنه توفیقاً محاربه ایتکده اصرار
ایتمشل ایدی . باخصوص بیکچیریلر اکثریسی پیاده لکی بر اغوب ققرای اهلیدن جبراً بر
حیوان الوب آتلی اولق و محاربه صیفیشورسه اواتر ایله قاچق کبی نظام سز لقرده متجاسر
اولغه باشلادق لرندن بو کبی اسباب ایله روسیه لور غالب اولدقجه سلطان مشارالیه معلم عسکر
تأسیسی اسبابینی تفتیش و تحری بیورر لرایدی .

حتی حلیمی افندک ایله بر کون مصاحبت بیورر لرایکن « صسا کر جدیده تنظیم ایتد کجه دشمنلر یمزله
باش ایده میه جکر نه بیالم ؟ » بیور دق لرنده افندی مشارالیه « بیکچیریلری اصلاح ایدلم . »
دیمسیله « انر نظام قبول ایدرمی ؟ » دیوا و جاغک قابل اصلاح اولدیغی ایما ایتمشل ایدی . و بارون
دوطوت نامنه بر فرانسولی بی طوپخانه عامر لرینه الهرق انک واسطه سیله خیلوجه اصلاحاته
موفق اولمشلر سه ده محاربه مذ کوره نک امتدادی مناسبیله بیکچیریلر چه تصمیات شاهانه لرینی
اجرایه موفق اولمشلرین مازم دار بقا اولدیلر . و فقط اشبو افکار اصلاحات پرورانه لرینی

شهاده لری سلطان سلیم حلیمه تقیم و تعلیم بیورمش اولق تسلیتیله بلکه ده غم ییعدن ترک
کاروبار سلطنت ایتدیلر .

*

**

دور عبدالحمیدخان اولده اولجه باشلان روسیه محاربه سی دوام ایدوب ۱۱۸۸ سنه سنده عقد
اولنان قینارجه معاهده سیله ختام بولدق دن صکره بند قریم منازعاتی ظهور ایله دولت علیه
بر مدت هیئت مسلحه ایله طور مغه مجبور اوله رق اعاده حربیه رفق قالمشیکن نهایت فرانسه لونک
توسطیله بعض مرتبه عماشات اولنده رق اینه لی قواق معاهده سیله غائله بر طرف قلندی زعمیله
اجراسی لازم کلان نظامات ملکیه و عسکریه یه باقیله مدیغندن خاقان مشارالیه بو حالات خاطر
خراشه نظر حیرت ایله باقره رق اسباب سفریه نک نقصانی حسبیله وقوع سفردن بغایت تحاشی
و حذر ایدردی . قترینه ایسه دولت علیه نک بو طورینی فرصت اتخاذا یله قریمه عسکر صوقش
واوستر یایی ده دائرة اتحادینه چکمش اولدیغندن ۱۲۰۱ سنه سنده دولین مشارالیه
قارشو اعلان حرب اولمغه مجبور اولندی . و اوستریا لویه قارشو کوندریلان اردوی همایونده
بیکچیریلر بعض اطوار سرکشانه یه متجاسر اولدیلر .

جو دت بو ماده بی شو و جمله بیان ایدر که :

« صوفیه صحراسنده مدت اقامت اوز ایوب بی وقت عودت ایسه اوته دنبرو بیکچیری طائفه سنه
عادت اولدیغندن برالای یعار صوفیه دن اختیار فرار ایتکده باشلادق لرنده کندوزینی اشغال ایچون
مشق کارزار و تعلیم صنایع حرب و یکار ایللری سردار اکر م طرفندن امر و سپارش اولدیغنه
مبنی انلر دخی چند روز تعلیم ایله اشغال و تکمیل تعلیم و ازمایش ایلدکارینی اغاری انها و صدر عالی
قدره تکلیف تماشایلد کده صدر اعظم اردو اهاالیسنه ترتیب ضیافت خصوصی اراده و قازغانلر
تدارکیله کفایت ایده جک طعمی اماده ایدوب بیکچیری اردوسی پیشگاهنه نصب اولنان
سایانه تشریف و بو بهانه ایله بیکچیری شهباز لرینی تلطیف ایدرک ثبات و استقرار لینه وسیله اولق
قصدیله اطعام طعامه مبادرت و اجرای عملیات جنگ و استعمال و طبانجه و تفنک تماشاسنه رغبت
ایلدیکی اثاده نشان اورانلره عطیه ایله اکر ام اولنور ایکن بروجه معهود قلیج و قالقانه میدان
نوردنک و تاز اولان بر قاچ شهباز خواهش عطیه ایله کر مساز تنور حرص و از اولوب اوتاغ
سرداره هجوم ایلدکارینی کورن براز مششوم مزبور لره پیرو تبیت و دیده دوز فرصت اولان
طائفه بیکچیریان سل سین ایله اظهار عصیان ایدرک اوتاغ سرداره مهاجه ایتد ک لرنده وزیر
اعظم و رای سایانندن فرار و بر تقریب کوچله تخلیص جان انلش ایسه ده بغتة فرقه باغیه نک هتک
پرده اطاعت و بویله برفته ایقاعنده اجرای عادت قدیم لرینه جزأت ایتلرندن و بو مقوله
عسکر یدن فائده شویله طور سون مستوجب ضرر اوله جق لری ملاحظه سندن رجال دولت مقیر

ومتألم ایکن نه حال ایسه حسن تدبیر ایله قننه باصدر یلوب انجق بو حال اوزره ارتق صوفیده
 اقامت موجب وخامت اوله جغی ا کلاشدیغندن همان کوچ تدار کنه تشبث اولمشدر»
 اردوودین جوارنده موسامان نام محله واصل اولدقده یکچیریلرینه غلوه اغارینک چادرینه
 هجوم ایدرک علفه طلبی بهانه سیله صدر اعظم چادرینه مهاجمه ایچون اغاییده اوکرینه قائمق
 ایستدکارنده « یولداشرا اوچاغز اطاعت اوچاغیدر . بویه یولسزایشدن فارغ اولک ! » دیو
 نصیحت ایتدیجه زور بار اظهار حدت وحتی اغای مومی الیهی بر قاج یرندن مجروح ایدرک
 اعلان شقاوت ایلدیلر .

مع هذا اوستریا اردولری اولوقت معلم عسکر اولدقلمی حالده شیش وقعه سی کبی بر چوق
 محارباتده دولت علیه اردولرینه مغلوب اولدقلمدن ابتدای سفرده یکچیریلرک متجاسر اولدقلمی
 اطوار سرکشانه نگ تدابیر جیله سایه سنده اوکی انمش اولدیغی ا کلاشلور .
 شوسفر مناسبتیله شهریار مشار الیهک مزاجلرینه انحراف کلی عارض اولغله بر کون چشرلکه
 ناظر اولان کوشکی تشریف بیوروب هنوز صدر نشین ارام اولمشرا ایکن سردار اکریم قوجه یوسف
 پاشا طرفندن قائم مقام صالح پاشایه کلوب اودخی رکاب همایونه کوندرمش اولدیغی قائم مقامی قره
 قولاق اغا محمل مر قومه کتور مکه باش چوقدار تلخیصی قره قولاقدن الوب دست پادشاهی به
 صوندقده تخریراته نظر بیوردیلر . اوزی قلعنه سنک احوالنه دأر اولان محله رسیده
 اولدقلمنده دریای حیت شهریار یلری خروش ایدرک و نأره عبرتله یانه رق برآه جکر سوز
 و بر این الم افروز ایلدیلر . کال تأسف واضطر ابلرندن در حال بر شدتلی نزول اصابت ایتمکه
 ایرتسی صباحی تسلیم روح ایتمشلر ومدت سلطنتلرنده بران راحت یوزی کور میسه رک
 دولتی نصل که دغدغه جنک وجدالده بولدیله ایسه یینه اول حالده ترک ایدوب کیتمشلردر .
 بایزید ولی به ثانی بر شهریار کرامت نهاد ایلدیلر .

* * *

وقتا که سلطان سلیم جالس اورنگ سلطنت اولدی . ایکی دولته ایدیلان محار به یه ناچار
 دوام بیوروب مع هذا ملکی اصلاح و اوچاقلمی تاسیق جاره لریننده نظر لرندن دور بیور میوب
 اوچاقلمده قالان محلولاتی ار بانه تقویضه فوق العاده اظهار غیرت ایلدیلر . حتی اردوی
 همایوندن انچه رسالی ایچون فریاد نامه کلدیجه قائم مقام پاشایه خطابا « دولتک ایرادوم صرفی
 وزائد سفاهتی جله کزک معلومیدر . اگر بکا شمذیلک قوری آککه قانع اول دیسه کز بن
 راضی یم . اگر بن برینه تعرض ایلسم پدری دخی بویه ایلدی دیولسانه کتور لرلر . سز بکایان
 ایلک الله عشقنه دولت الدن کیدیور . صکره فائده ویرمز . بن بیلدیگی سزه بیان ایلدم .
 سزده دولتدن حصه مند سز » و دیگر بر خط همایونلرنده دخی :

الله بونه کیفیتدر . هرشیده حق ستر اولمش . تراش ایچون حضور یمه کلان
 بر بردن ایکسی « طویچی اسامه مز وار » دیونقل ایتدیلر . عسکر دینلسه نه بیلم سفره
 کیده جک وظیفه لو عسکر یز یوق جوابی ویریلور . تخریر اولنسون دینلسه بیت المالد
 انچه یوق دینیلور . بوکا چاره دینلسه شمذی وقتی دکدر اوچاقلمه تعرض اولنسون
 دینور . بزدمیر که هرکسک نانیاره سی الندن النسون . اما محلول اولدقجه اهلنه
 ویرلسون . اکر بوسوز حق دکسه راضی اولنسون . حقه راضی اولوب معین اولیانی
 الله قهر ایلسون . ایشته بویه بویه مملکت الدن چیقیور !! »

دیو محلولاتک اربانسه تقویضی امر و فرمان بیورلمش ایسه ده ورق مهر و وفا بی کیم او قور
 کیم دکلم مضمونجه بر قاج عصر دنبرو یرلشمش اولان بر داء عضال قولایلقله دفع
 ایدیله یلور می ؟

سلطان مشار الیه عساکری تشجیع و فرار یلرک اوکنی الم ایچون اردوی همایونه جابجا
 وصایا و تعلیمات لازمه کوندردیکی صره ده هر حرفی بر نتایج حکیمیه اولان واهمیتی
 جهتله آتیده بر صورتی یازیلان نطق شهر یاری بی اردوده لاجل الاعلان سردار اکریم
 ارسال بیورمشرا ایدی که بونطق عالیدن یکچیریلرک میدان حربدن فرار ایلد کلمی مستبان
 اولور .

(صورت نطق پادشاهی)

ابا واجدادم مجاهد وجهانگیر پادشاهلر اولوب قرق الی شاهلق یرلری ابتدا الله
 تعالینک توفیق و عنایتی و ثانیاً حاجی بکتاش کوچکلمی و دین بولنده سینه لرینی دشمنلرک
 طوب و تفنکنه سپرایدن یکچیرلی اوچاغی غازیلری و سائر اوچاقلم و مرتب اولان عسکرلر
 سعی و ثباتی ایله فتح ایتدیلر .

و اول غازیلر و دلاورلر پادشاهلرینی معنوی بابا کبی یلوب (اطیعوا الله ا و اطیعوا الرسول
 واولی الامر منکم) آیت کریمه سی موجبجه امرینه مطیع و رضاسنی تحصیل و دشمن
 قارشوسنده دمردن دیوار کبی طوروب و شدتله و مختلره صبر و تحمل ایله الله تعالی
 و شریعت محمدیه اوغورنده ارساللر کبی اعدایه هجوم ایتلرله رب العالمین موفق ایدوب
 قیامتده ک ادلری خیر ایله یاد اولنقده در . جناب رحیم و غفور مجموعنک دوراقلرین
 جنت ایلسون امین .

الحمد لله بزم زمانم زده بی عساکر مز دخی انلر کبیدر . و بلکه ایچلرنده بیکتله واردر که

شجاعته سافده بکنندن زیاده در . بونه حال و کیفیتدر که الله و پیغمبر مزدشمنی اولان برالای دشمندن یوز دوندریوب اعدا مملکتلری میزی المغه باشلادی . بونک سببی نیتلری بی و درونلری بی تصفیه ایتمکدن و محضاً کولکرده دین خدمتله خلوص اولماقندن اقتضایدر .

جناب الله بزرگ نصرت و ظفر احسان ایله آمین . قرآن عظیم و عدالتشدر . وعدنده خلاف اولمز . لکن نصرت و عددینی بر قاج شرط ایله قیدالتشدر . بریسی بودر که عسکر اسلام غزایه توجه ایلدکارنده دنبالق جلبینی درونلرندن اخراج و دین مبین غیرتی ایچون چیقما لودر .

وبری دخی اعدا ایله مقابله کیدلده سردارا کر مه و ضابطلرینه درونی اطاعت ایوب طور دیدکلیری برده طور مق و یوری دیدکلیری برده یوریمکدر . وبری دخی اجل بر اولدیغنی واجل کلدجه کسنه اولیه جکنی واجلی یتیشن دوشه کنده یله خلاص بولیه جغنی بیلوب جنگ کونلرنده ثبات و متانت و یاشمیدلک و یاغازیلک دیوب مردانه محاربه یه اقدام ایتمکدر .

بوشرطلرینه کتورلد کده بریم البته فتوحات احسان ایدر . مسقول اولکی سفرده و خصوصاً بوسفر مزده قرالچهلری نانه بر عورتک غیرتی ایچون اجلغه و صوسزلغه و قیسه و یازه و یاره یه و بریه تحمل ایوب بشیوز سنه یه بالغدر که ملوک نصارایه غلبه ایله مشهور اولان دولت عثمانیه یه بو خسارتلری ایتدی . اهل اسلامه بو خسارتلری ایدن دشمنلرک قصد و نیتلری نه اولدیغنی ملاحظه لازم دکلیدر ؟ دشمن انده اسپردوشن بو قدر قیر خفر و خاتونلر و آناسندن و باباسندن ایرلش اطفال صبیان دیوان محشرده جله مزک یقاسنه یایشورلر . احرنده عذاب مشکدر . بنم سزلردن دریغ اولیوب دولتک قدرتی مرتبه وظائف و تعییناتکزی ویرلمکده و ضرورتکزدفعنده و جنگ و مهماتکزی و غزالو ازماتکزی کورمکده پادشاهلر ذمتنه واجب اولانی اجرا ایدیورم . بونندن صکره دخی برارلغی ظهور ایدلره اکرام ایدرم . و قیامت کوننده بره توجه والهی بن قولک سنک دینکه اعانه ایده جک غازیلره و دلاورلره لازم اولان نصیحتی ایتدم جوابی ویریرم . ارحم الراحمین عفو ایدر نیازنده ایم . انجق سزلرنه جواب ویرر سز . قالدیکه اولان اولمش کیدن کیتش قضایه سپر اولمز . بونندن صکره بقهلم غازی دلاور قولرم . جله کزدن التماس ایدرمکه غیرت کرینی میانه کزه بر قاج بردن بغلیوب جبالق و الحقیق ایدلری قبول ایتمیوب تکمیل عرض اسلام و فضل حق ایله دشمندن اخذ انتقامه اهتمام ایده سز . بنم دعام سز کله یله در .

پوککزی و کوچککزی بر خوردار اوله سز . حضرت فتاح مستعان سزلری منصور و مظفر ایلیه . آمین . بجرمه من ارسل رحمة للعالمین . « ابرائیل صحر اسنده قرائت اولنان اشبونطق پادشاهی اوزرینه یکچیر یلرک جلته پیاده اولسنی تکلیفدن قیل وقال تکون ایده جکی ملاحظه اولنه رق بمن مرتبه پیاده اوللری خصوصنه غیرت ایتمی یکچیری اغاسنه

تعهد ایتدیرلش و عسکرک فرار ایتمیوب ثبات ایده جکلرینه دائر تحلیف اولنسی قرار کیر اولش ایدی . واقعاً اصول تحلیف اجرا اولندیسده بوزه تهری جوارنده وقوعبولان محاربه ده یکچیریلر یینلرنده طور ماش و حتی حیوانلرینی براغوب پیاده اولغه راضی اولیه رق حربدن یوز دوندرمشلر ایدی .

بومثالو حالات مکدره پادشاه مشارالیه حضرتلر بنک فوق العاده کوجلرینه کیتسیله صورتی ایتده محرر خط همایون ایله عسکرک انضباطی بولنی بولق و تدارکاتده بولنق خصوصلرینی اراده بیورمش ایدیله خط عالی مذکور یکچیریلرک اولوقته کی حالی بک کوزل شرح و بیان ایلدیکندن بزجه شایان دقتدر .

✽ صورت خط همایون ✽

قائم مقام پاشا . بوسفر احوالی فصل اوله جقدر ؟ بو قدر ممالکی دولت علیه نک او جا . قری نقراتی غیرت دین چکهرک و او جا قزلرک ناموسنی خیانتله دشمندن یوز دوندر میسوب مردانه متانت ایدرک فتح ایلدکلیری تار یخدرده مسطور ایکن شمدی او جا قزده بو حالت اولیوب نه طرفه تعیین اولنسه ل اقل قلیل کیدوب فرار عار بی ارتکاب ایده یورلر . میری نامیله ضم اولنان عسکر و ایچلرندن یول وارکان تیلز برالای یغماجی مقوله سی اولوب اردوده و یولارده باخصوص دشمن قارشوسنده ایتمک فصاحت قوم یورلر ! بویه سفری اولور ؟ دشمنلردن اخذ انتقامه بویه می چالیشیلور ؟

حیف صد حیفکه کیمسه ده دین غیرتی قالامش ! سابقدرده بو قدر فتوحاته مظهر اولانلر نوع بشردن دکلیدی ؟ خوش ایمدی ! اولان اولدی ! دین بولنده صادقانه غیرت ایدلره الله ایکی جهانده سلامت احسان ایلیوب و خیانت ایدلری قهر و بر باد ایلیه ! فیابعد جله یه تنبیه ایوب غفلتدن او یانوب دشمنلردن انتقام اخذینک چاره سنه باقالو . بنم مرادم و جناب حقدن کیجه و کوندوز نیازم فضل حق ایله اعدادن انتقام التذقیه قلیج قینه کیر مامکدر .

انشا الله تعالی ایکی جهان کونشی پیغمبر میزافندمز صلی الله علیه وسلم حرفته مرادیمی الله ذوالجلال میسرایدر . شمدیکی حالده لازم اولان همتدر . بکاراحت و عنوان لازم دکلدر . انجق اخذ انتقام لازم . ابتدای جلوسنده سفره کیده می دیم مناسب کورمدیلر . ایشته بویه اولدی . خوش ایمدی ! کندو جرم و عصیانمزددر . بودفعه جله کز اتفاق ایوب شمدیدن عسا کرو ذخیره و لوازم سائره و او جا قزده مهمات نه لازم ایسه برنده

قصور اولتسون . بنم دخی حرکت اقتضا ایدر ایسه بالانس سفره کیدرم . ایشلی
اکاکوره تنظیم ایده سک . یولاری وادرنه . سراینی نظامیه سک . دوروب او طوره جق
وقت دکادر .

بزم حاله ییزی کورن سفر یوق ظن ایدر . معاذ الله تعالی دولته تزلزل کسه یالکز بکا
راجم اولیوب جمله کزه عائد اولور . نعمتی یرینه کتوره جک خدمته چالشه سکر . بنده
سزک بریکرم . برابر چالشورم .

دینز خدمته شوسفره اقدام تام و دشمنلردن عون حقله اخذ انتقام ایدلم ! بن کیمه
و کوندوز جناب حقندن نیاز ایدوب روز شب اغلیوب دیورمکه : یارب بنی بویه رسوای
جهان ایدوب کافره مغلوب و پریشان ایمدن وزمان دورمده امت محمدک بویه پریشانلغنی
کورمدن براینی سنه مقدم هلاک و جسم حیاتی خاک ایله دیوب جناب حقه نیاز وسیعی همت
ایده یورم . سزده رضاء الله تعالی سعی و همت ایدیه سز . بویه اعدای دینه رزیزیل اولق
شان دولتمزه و دینمزه لایق دکادر . بن دنیا به باقغه حجاب ایدرم .

جاوید اجد بکت بویه و یردیکی معلومات تاریخچه دخی شایان مطالعه اولغله جودت
تاریخندن بورایه عینله نقل ایلدک .

■ اوائلده عساکر اسلامیه نظام و رابطه تختنده بولندقلری حالده واقع اوله کلان اطوارنر یمانه
و شجیعانه لری مسلماندن ایکن سلطان اجد ثالث عصرنده سور همایونده طولومبا جیلر
مطلوبلری اوزره راحت بولسون دیومقتول ابراهیم پاشا مساعده سیله قول دفترینه الحاق
اولنوب بر کره نظامه خلل کلیجک سائر دخی سرایت ایدرک اوجاغ عامره اسافل ناس ایله
طولوق حسینیه قرق اوج و قعه سنده قانون ییلورون نظام طاوور ذواته دخی ندرت کلهرک سلطان
محمود اول حضرتلرینک جلوسلرنده بینهایه اشقیانک اعدای صره سنده نیجه بیکناه و یرار
کسه لر دخی انزلله برابر خرجه سورلمش و ایران سفرنده دخی صحیحاً یکچیری اولنرک برخیلیسی
تلف اولمش ایدوکنه مبنی اوجاقلرک قانونه رعایت ندر ییلنره بتون ندرت کلهرک
هر کسک معلوم و مشهودی اولان صورتی کسب ایلدی . وعن اصل سرحدلرده چته
مادت اولغله حربیه مألوف کیمه لر پک چوق اولوب مقتول ابراهیم پاشا سعداباد ذوقنه
مبتلا اوله رقی بومقوله سرحدنشین اولان یکیتلری افنا ایله اعدایه دوستلق ایتدکن
بشقه استانه ده دخی ادنا بهانه لرله نیجه یرار کیمه لر اعدام اولغله جمله سی عورته دونوب
ایش اری ادم قالمدی . بعده یکچیری اغاری رشوته نصب اولنوب وانلر دخی ضابطلری
اچقه ایله نصب ایدوب اسامه لر ایسه دعا کو وظیفه سی کی النوب صالتغه باشلا دیغندن
عن اصل یدی اچقه اسامه یه مالک اولان یکچیری زعمجه وزرادن خوشحال یکینه رک

ییلنرنده یدی اچقه دن بیوک عنایت اولور می اعتقاد ایدر لر کن بلا استحقاق رشوت ایله اغا
اولنر قیور جانسه و نفوذی اولان محللره مواجب چیقد قجه اوزیکر میشر ودها زیاده
یومیه ارسال ایله حسن همتلرینی نیاز ایدر اولدیلر . بوسورتله کرچکدن یکچیری دیه جک
یکیتلر قالیوب ایلدکلری اسامه لر ایسه رجال چوقد ایلرنده و قاضیه سکر خدمتکارلرنده
کومروک علوفه سنه دونوب اعتبار دن ساقط اولدی . وفی الاصل دشمن قارشوسنده
مترس بکلیه رک یارملر یسوب وایاغن طوندیروبده مالک اولدیغنی یومیه نک اوج ثلثنی
خدمتکار مقوله لرنده کوردیکه عسکری طائفه سنه فنور کلهرک کاشکی بزده خدمتکار اولدق
دیمکه باشلا دیلر .

بوسورتده اغر اسامه لر بتون تقاعدیومیه سی اولوب اشکنجی غایت ازالدیغندن سفر کشاننده
مجدداً اسامه ویرلمکه محتاج اوله رقی و قتیله علوفه و یرمک دخی میری به کران کلور اولدی .
وملوک نصاری عثمانلو شهادت ارزوسیه اولوم اری اولدقنده انلره مقاومت امر
مشکلدر . دیوشجاعترینی اعتراف ایلدکاری یکچیری عسکری اولوب عجم سفرلرنده دخی
عثمانیلرک « دیزچو کر عسکری چوقی » دیو ابتدا یکچیری بی تجسس ایدر لر ایکن اوجاقلرک
نظاماتی مختل اولسیله ایشه رامن اولدیلر . بناء علیه اشبو ایکویوز درت سنه سی شوالنک
اواسطنده اوجاقلرک اصلاح نظاماته اراده سنیه تعلق ایدوب بوکادار سردار اکرم
شریف حسن پاشایه برقطعه خط همایون اصدار و ارسال یوریلوب مضموننده « یکچیری
اوجاغنک اسکی قانونلری احیا اولنق خصوصی جلوس همایوندن برو املدر . بونلرک
اکثر نظاماتی بوزلمش . از جمله بومیه لری کون بکون تزیایدوبلوب مواجبلرینه اموال
میریه کفایت ایتیه جک درجه یه واردی . مع هذا اکثر نفراتک الارینه برشی کیر میور .
دیو فیابعد اوجاقلرک اسکی قانونلرینه رعایت اولنق و یومیه النوب صاتماتق کی بعض
تذیبات ووصایا درج اولمشدر .

واز قدیم یکچیریلرک مترس لرده ایکن قزانلری قینایوب چورباری ایاقلرینه وارر ایکن الیوم
شیرازه نظاملری خلل پذیر اولغله انلره هیچ باقلز اولوب آج و محتاج قالدقلری جهته
یسدر پی اردودن فرار ایتدکده اولدقلری استماع اولنغله بو کاسر یعاً برچاره بولنق
ایچون ذی الفعه ده او اخرنده دخی سردارا کرمه خط همایون ارسال اولمشدر .

بعده اردوی همایونک یرکوی صحرا سنه مرورنده یکچیری عسکر یله ارنانودسکبانلرینک
سواری اولدقلری سموع همایون اولوب حالبوکه یکچیری پیاده عسکری دیمک اولوب
اته سوار اوللری قانون قدیمک خلافی اولدیغندن وسکبان عسکری دخی پیاده عسکر دیمک
اوله رقی سواری اوللری خلاف معتاد ایدوکنندن جمله سنک اتلری برو طرفه کچور یله رک

پیاده اولمر یچون هلال ذی الجمه ده سردار اکر مه خطاباً خط همایون اصدار وارسال
یورلش ایسه ده هنگام حربده عسکری طاقه سنی کوسترمک دخی جائز اولدیغندن
حکیمانه صورته اصلاح نظامرینه باقلمق اوزره کیفیت سردارا کریمک رأینه تفویض
قلمشدر .»

خلاصه اوستریالو ایله مصالحه و روسیه ایله ده برتارکه عقد اولمش ایسه ده امال
مخصوصه سلیم خانی هیچ اولزسه برشانی حرب ایلدکن صکره مصالحه اولمش
جهتده اولدیغندن دوام محاربه ده دائر اردوی همایونه اصدار یوریلان امر همایون سر-
دارا کریمه ورود ایلدکده مشارالیه ارکان اردویی جلب و دعوتله امری ارئه ایدرک دوام
حرب حقنده استشاره ایتمک ایستدکده حضار مجلس برمدت کوتدن صکره شو وجهله
بسط حال ایتمشرایدی که :

■ اول امر پادشاهی به وثائياً اراده کزه امتثال چله مزه واجبه دمت و لازمه دیانت
اولغله هر بریز واروب دشمن اوزرینه حرکتیه قیام ایلرز . انجق بوا مر عظیمک بر کره انجا.
منی دخی کرکی کبی ملاحظه و عسکر یزک احوالی تفکر ایدهلم . یوقسه نفسمه قالمور
ایسه بز جائزی فدا ایدرز . اما بر کره دخی شور ابطه ده خلل یک لازم کلور ایسه دولت
علیه ده ترتب ایده جک خسارات کلیه ظاهر در . وسواحل طونه ده بوقدر ممالک
اسلامیه نك و باخصوص ابرائیل قلعه سنک و دروننده بولنان بوقدر عجزه ونسوان
وصیانتک حالرینی مطالعه ایدهلم . اکر بز فدا نفسز ایله دشمنه غلبه و بوقلعه و مملکتک
محافظه لری ممکن اوله ییلور ایسه بوندن اعلاسی اولرز . لکن عسکر یز کونبکون
بویله یازاتناسنده فرار ایتمکده و بوقدر فراری طوتلد قجه برونلری و قولقلری کسپیلور
واکثریسی قتل ایله سیاست اولته یورینه ممکن اولیوب کل یوم و لیل حسابسز عسکر
قاچقده در . قالدنر دخی بر ایکی یاغوره باقیور . چله سنک کوزلری فرارده در .
بو حالده جنکه شروع و مباشرت ایدهلم دیسک دخی دشمن طونه نك قارشو یا قه سنده
طونه ایله سیرت بیننده طپراغه کیروب متین و مستحکم طایبه و متریسرایله و کنتیلو طوپلر
وانواع ادوات حربیه ایله متانت و یرمش و اطرافنی صو و بطاقلق احاطه ایتمش . جنک
اولندیغنی صورته میدان جنکی ایتمک امکافی یوق . اولسه اولسه طایبه و متریسرایله طوپ
جنکی اوللی . دشمن بزمله بر قاچ آی طوپ جنکی ایدر ایسه طایبه و متریسنه خلل کلرز . بز
عسکر یز طوپ میوب و ایکی کون طوپه طایبه میوب کیدر لر . اما شمدی اردوی همایونه
مهیا ممکن رابطه و یریلوب و بوقدر پریشان اولمش عسکر خارق عاده قیلندن اوله رق جمع
ایدیلوب دشمنه بر کوسترش ایده جک قدر حال کسب ایلدک .

اگر دشمن برو طرفه کچوب جنک ایده جک اولور ایسه بو عسکر دن بری قالمیوب فرار
ایده جکری و همان وزرا و اوجاق ضابطان ، و اغاری بر قاچ نفر ادملر یله قاله جقلمی کون
کبی آشکاردر .

شمدی خیرلو ملاحظه مصالحه در . و اندن غیری چاره سنی ییلورز . و بومصالحه
هر نه قدر مرامه موافق دکل ایسه ده مادامکه دشمن قارشو سننده یرلو یریمزده متانت
کوستر ییلور . شان دولت علیه له الحمد یرنده اوله رق نظام بوله جقدر . والا جنکه شروع
ایده بده بر کره پریشانلغه یوز طوتار ایسه ک دشمن شیرینلوب انواع تکالیفه ایستدار
ایده جکی و صکره مغلوبیت عاری اوزریمزده قاله رق صلحه مجبوریت حاصل اوله جغنی
در کاردر .

صورت حالده نظر انججوریت بو غیکن بود دفعه لق امر مصالحه ده شروع ایله ختام و یرلدکن صکره
عون حقله و اهالی و رعایا مزه نظام و یروب و عسکره عارض اولان فتور بر طرف
قلنوب هر بر خصوص کرکی کبی تسویه و ترتیب اوله رق بش اون سنه دن صکره دشمندن اخذ
انتقام ایله الیزدن کیدن قلاع و بقاعک استخلاصی چاره سنه باقلیدر . والا غیری امکافی بوقدر . ■
دیو چله حضار یکر بان و قاق اوله رق جواب و یریمک صدر اعظم مقابله ایدوب « بوایشک هر در لو
سنی ملاحظه و کچه لده خواب و راحت کنیدیم حرام ایدوب یا شو دشمندن نه تقریبه اخذ انتقام
اولنور ؟ و بو عسکره نوجهله جنک ایتره ییلورم ؟ و فراردن مغلری نه یوزدن اوله ییلور ؟ دیو بحر
افکار و اندیشه ده گرفتار اولمشم ! بوقدر ادم اولدیر یورم ! و بوقدر نفوسی تکدیر ایده یورز ! بر
چاره بولنه میوب یته عسکر یز قاچقمده در . بونلری چله ییلدم و تحصیل و قوف ایتمم . و عسکر یزک
دشمن قارشو سننده ثبات ایتمه جکنی تجربه ایلدم . بناء علیه دولت علیه نك شو حالده شاننی وقایه ضمنده
مصالحه طرفه میل و رغبت کوستر شیدم . انجق شمیدیکی حالده بن طرف شهنشاهیدن جنکه
مأموز اولدم . خلاف رضای پادشاهی سرمو حرکت ایده مم « دیملکه چله حضار یته یکر بان اوله رق
■ بونکر زالت و مضراتی دوات علیه به راجع ولوب بز لر کبی عاجزلرک النندن نه کلور . عسکر
جنک ایتمدیکی صورته شو اطرافده قلان ممالک اسلامیه بی و باخصوص ابرائیل قلعه سنی صیانت
لازم دکلی ؟ اردوی همایون شو محلدن بر خطوه حرکت ایده جک اولور ایسه ابرائیل
یداعدایه گرفتار اوله جغنده ودها نیچه رسوا یلقلر ظهور ایده جکنده شبهه مز اولدیغندن
بومصالحه بی ترجیح ایدیورز . « دیملری اوزرینه سردارا کریم دخی « بعدازین مصالحه نك
ترجیحی خصوصنی بن رکاب همایونه تحریر ایده مم . سزینکرده مناسب اولانی یازوب قرارینی

ویرسه کز سز ییلورسز . « [۱] دیمکه جمله بر عرض محضر یابیش ایدی .
 اردونک صلحه دار اولان اشو عرض محضری در سعاده وورد ایلد کده ارکان دولت و اوجاق
 رجالی جلب و دعوتله جمله سنک رأیی سؤال اولنسی اراده یورلمش ایدی . استانبولده
 اولان بعض رجال ایله یکچیریلر اردودن فرار ایدوب کلانلرک شوینه آصدق بویه
 کسدک متیس متیسه موسقوفله بویه جنکر ایتدک دید کارینه الداندق نندن بر موجب اراده
 رجال دولتله اوجاق اغارندن مرکب اوله رق تشکیل اولنان مجلسده بوقیل سفسطه لره الدانمش
 اولانرا الحمد لله یکچیری شویله ایتمش بویه ایتشدن کریشه رک « اشته اردودن کلانلر یکچیریلرک
 شو و شو فدا کارلر بی سوییلورلر » دیو فراری سفسطه لری بی تمداده اغاز و اوجاقلو
 طاقی ده سکوت ایله انلری تصدیق ایلد کزنده روم ایلی قاضی عسکری مقابله ایدرک « غالباً اغارک
 و قوئانندن خبر لری یوق . اردو محضری اوقونسون » دیملر یله محضر مذکور اوقونده
 جمله سنک نطق طوتیلوب بر زمان متفکر و متخیر قالدیلر . نه دن صکره ایچلرندن سوز ییلور طور ناجی
 و اوطه یکچیری عقلرینی باشلرینه دیوشیروب « برایش در اولمش نه چاره ایدلم ؟
 فی الحقیقه عسکریمزده اطاعت قالدی ! لکن بوندن بویه چفتجی ورعایا مقوله سندن یکچیری
 یازلسون . غیرت ایدلم » دهرک حقیقت حالی اعتراض مجبور اولدیلر .

حضرت شهر یار کده ارادینگی بوماده ایدی . چونکه افکار عمومیه معلم عسکرک درجه
 لزوم و اقتضاسنی تصدیق ایش ایدسه بو مقتضایی اوجاق اغارینک دخی بالذات
 اعتراف ایتلری ازم ایدی .

انجق بردولتک وضع نظامات جدیده ایله تغییر حال و اداره ایتسی یکیدن بردولت
 تشکیلندن دهها کوچ اولغله هر نه یایلق لازم کورایسه هیئت اداره دولتک اتفاقیه
 قرارلشد برلمسی الترام یورلدیغندن خواص مأمورینک نظام دولتله دایر بر لایحه قلمه
 الملری امر و اراده واردوی همسایونه ده بو بولده اشعار یورلغله ارکان و رجال دولت
 ایشالاً للامر تنظیم عسکر حقه لواج خاطر لرینی بشقه بشقه لایحه لر ایله عرض
 و بیان ایلدیلر .

اشبولایحه لرک بوراده خلاصه عرض و اتیانی بیه قرق الی صحیفه قدر بر استیعاب ایدسه چکنندن
 بسط و بیانندن صرف نظرله یالکز شوراسنی بیان ایدسه بلکه بونلر براره کتور یله رک
 بر قاج دفعه لر مجالس مشورتده مذاکره اولند قده جمله سنک نتیجه و خلاصه سی
 دولتک عساکر معمله ترتیبسه اولان مجبوریتنی مصدق بولمش اولدیغندن و ذاتاً
 ارزوی شاهانه ده بو مجرا ده جاری ایدو کندن لوند چفتلکننده (نظام جدید) نامیه بر عسکر
 تأسیسی قرار کیر اولدی .

برده یکچیریلر روسیه نک استرلیج عسکری کبی یالکز دارالحکومتده اولان بر عسکر
 اولیسوب بلکه حشرات مضره کبی ممالک شاهانه نک هر رینی استیلانمش اولدق نندن
 بونلرک بتون بتون اورطه دن قالد برلمسی محال اولغله برابر انلر واریکن یکی عسکر ترتیبی ده
 بعید الاحتمال اولدیغی و یکی عسکری استرقاب ایدرک نشر شراره شر و شوره مجاسرت
 ایدسه جکری مجالس مشورتده در میان اولنهرق تدابیر حکیمانه ایله سر کرده لری اله النوب
 ایچلرندن لزومی قدر پیاده و سواری اریلوب تعلیم ایتلری کندولرینه سپارش و تنبیه اولنسی
 و قبول ایلد کزای حالده فیه ایتمز رایسه زبیه و تأدیبری ایچون بدایت امرده اله بر حجت
 ایدلمش اوله جغنی ماده لر یده اتفاق آرا ایله قبول و تصویب اولندی . و موججه عمل
 اولنسنه اراده منیه شرف صدور یورلدی .

یکچیریلر نظام جدیدک احداثی کوندن بری کوسکون اولدق لری حالده بیع اسامی
 ممنوعیتنه دار دولتک انحصار ایلدیکی اصول علوفه بیع و شراسی لذتسه دادانمش اولان
 محترک لرک منافع ذاتیه لرینه مغایر اولغله بومثال اولده بر طرفدن نفقات و اغوائی اضلال
 و افساد ایلد کزندن بر موجب اراده بر قاج ماه تعلیم ایلد کدن صکره « تعلیم قانونمزه
 یوقدر » دیو فراغت ایلدیلر .

انجق طرف دولتدن یکچیریلرک شووعصیان و امتنان لرینه اهمیت و بر لیه رک مرکز سلطنتده
 نظام جدیدک تکثیر و توفیرینه همت اولنقدن کیر و طور لمدینگی کبی اناطولی جهتنده دخی
 پیدرایی پیاده و سواری نفقات جدیده تحریر اولنهرق عدد و مقدار لرینک تکثیرینه
 چالیشلش و حتی جبار زاده ایله علائیه متصرفی قاضی عثمان پاشا بوبایدسه چوق همت
 و غیرت ایلد کزندن انلر واسطه سیله خیلو جه معلم عسکر تدارک ایدلمش و بغدادده بیه
 (جونریموند) اسمنده بر انکایر معلمی جلب اولنهرق عسکر تعلیمه باشلانمش و الحاصل
 روم ایلیدن بشقه ممالک شاهانه نک محال سائر سنده دولتک جدأ و اساساً محتاج اولدیغی
 شو تعلیم ماده سنه اهمیت و بر لیشکن فرانسه ایله پروسیا بیننده شراره پاش اولان ناره
 حربیه دن طولانی دولت علیه نکه تدارکلی بولنسی لازمه دن کورلمکله و ذاتاً روسیه لورک
 افسادیه صریح علم کشای بغی و عصیان اولملر یله قاضی پاشانک نظام جدید
 عسکر یله روم ایلی یه چکمی اراده یورلدی . طالبو که نظام جدیدک روم ایلینده دخی تعمیمندن
 یکچیریلر ایله یکچیرینک بر بشقه درلوسی دیمک اولان دره بکری پک زباده توحش ایلد کزای
 کبی ذاتاً تکفور طاغنده نظام جدید ترتیبسه دار اولان امر عالی بی حاکم افندی قرائت
 و مضمونه اطاعت اولنسنی نصیحت ایلر ایکن یکچیریلر غلو ایدرک بیچاره افندی بی
 شهید ایتد کزای جهته قاضی پاشانک روم ایلی یه مروری دولتک روم ایلینده کبی یکچیریلر

قیرمق نظام جدیدی تأسیس ایدہ چکی اشاعہ سنہ میدان ویرمش اولغلہ پاشای مشارالیہ
 یکریمی درتیک نفرلہ اسکدارہ کلوب اکال لوازم سفریہ ایلہرک روم ایلی طرفند یکدیکی
 زمان روم حقی اعیانندن مشهور تر سنکلی اوغلیدہ سائر روم ایلی اعیانلرینی قشقردهرق
 اضلال ایتش و جله سی پاشایہ قارشو بولمق اوزرہ ادرنہ دہ تحشدہ مسارعت کوسترمش ایدیلر
 بوجہتلہ قاضی پاشا سلوری یہ مواصلت ایلدکده اھالیسی اعلان اختلال وانندن چورلی یہ
 کلد کدہ چورلی خلقیدہ اوتہ کیلرلہ ہمال اولدققرلی کبی ادرنہ دہ کی یکچیریلر
 روم ایلی اعیانلر یلہ عقد پیوند اتفاق و اعلان طغیان و نفاق ایتش اولدققرندن بتون روم
 ایلینک نائرہ اختلال ایلہ یانسی قوہ قریبہ یہ کلش و بوتاشک قبیلہ دہ پاشای مشارالیہک
 الندہ بولمق ایدلی

پوکی احوال و اختلال ایچندہ بعض خلاف کیران سلطنتک دہ پرمققرلی اولدیغی و قاضی پاشا دھا
 ایلر ویہ کیدرسہ تیجہ احوال و خیم اولہ جغی سلطان سلیم ثالث حضرتلرنجہ معلوم اولمش
 ایدو کندن روم ایلی اعیانلرینک ادرنہ دہ تحشدی خبرینی الورالز پاشایہ رجعت امرینی اعطا
 یوردیلر

پاشای مشارالیہ سلوری یہ عودت ایلدیکی وقت اشقیادن بریسی چفته قورشونلہ طولواولان
 طبانجہ سنی اوزرینہ صیقمش ایکن اصابت ایتدیرہ میوب یقہ بی الہ ویرمش و بعض ارباب
 فساد افکار عمومیہ یں ایشتہ بودر جہ یہ قدر نظام جدیددن تبرید و تغیر ایتش اولدیغندن پاشانک
 رجعتی کرچہ آتش اختلالک علولنما سنہ بادی اولمش ایسہ دہ نظام جدید ایشلرینی دہ بتون
 بتون سکتہ دارالمش ایدلی

شہزادہ سلطان مصطفی حضرتلری دخی بر طرفندن حرص سلطنتلہ روم ایلی اعیاننی و یکچیری
 اغواتنی اختلالہ تشویقندن خالی اولدیغی حالہ ایشہ بردہ اجنبی پرمغی کیردی

چونکہ فرانسیسی سبستیانی دولتعلیہ بی برغالبہ یہ اوغرادو بدہ فرانسیسہ دن استمدادہ مجبور
 ایتک و بووسیہ ایلہ ممالک اسلامیہ یہ و بلکہ استانبولہ عسکر ادخال ایدہ بیلک اوزرہ کندو
 یساقچیلرینہ متعلق اورتہ متعینلرینہ ارہ صرہ ہدایا و عطایا و یوروب و محرمانہ صحبتہ کیریشوب :

(سزک و کلاکزک نظام جدید و وضعندن غرضلری یکچیری او جاغنی الغالبہ بوقہ رواجی کندو
 لرینہ تخصیص ایتدیرمکدر . امپراطورمز بوندن خبر دار اولوب سزک حالکزرہ تأسف
 ایدبور . و دولتعلیہ نک اصول قدیمہ سنہ خلل کتورلماستی املندہ اولغلہ الالعسکرمز
 حدود اوزرنده اولوب لدی الاقتضا ہمہ ان امداد ایچون استانبولہ جلب اولنہ جغی
 درکاردر) بولوسوزلرایلہ اوچاقلو یہ قبیل ویرمکدہ ایدلی . وانکایر دو نغسی استانبولہ
 کلدیکی وقت (بوکیلر بورایہ رجال دولتک دعوتیلہ کلدی) دیوی یکچیری اغابی پهلوان

اغابی الداتوب ایناندردی . انکلیز و روسیہ طرفلورینک برطاقم القا آتی دخی یکچیریلرک
 برقاندھا معدہ لرینی بولاندردی . اول اثنادہ ایسہ یکچیریلردن برخیلی دال قلیج یازلمق
 مناسبیہ خلیجہ یوزہ چیقمش لر ایدلی . و پهلوان اغا خالی الذهن و سادہ دل بر آدم اولدیغندن
 دشمن بزم ایچمزدہ اعش دیو زقاقرده علناً و کلای دولتی ذموقدح ایدوب کزردی . [۱]
 خلاصہ تفصیلی مفصلات توار یخندہ مجرر و مسطور اولدیغی و جہلہ بالادہ بیان اولتان
 سبیلردن واسباب سائرہ دن طولایی افکار عمومیہ کلیاً نظام جدید علیہندہ بولمغہ باشلامش
 و بلکہ بو طریقہ برخیلو بولیلہ المشیکن صدارت قائم مقام لغنہ موسی پاشا و شیخ الاسلام لغنہ
 عطا اللہ افندی کبی مفسدین تعیین اولنجنہ ایش بتون بتون چیغرنندن چیقدی .

چونکہ عطا اللہ افندی ریائیشہ بر اعرج و موسی پاشا فساد اندیشہ بر کوسج اولغلہ سیرتدہ
 و صورتدہ یکدیگریک شبیہی و شوایکی مقدمہ موجبہ الفسادک بریبوک فتنہ بی انتاج ایدہ چکی
 بدیہی ایدلی . ہلہ موسی پاشا حضرت موسی علیہ السلام زمانندہ سامری دیوہ معروف و فساد
 پیشہ لک ایلہ موصوف اولان موسایہ بئس الخلف دینکہ سزا بر شخص بدلقا اولوب حتی مقدمہ
 طرابلس شامہ مأمور اولدققدہ جزار پاشا (ادی موسی بوی قیصہ صقالی کوسہ بویلہ آدہ دن
 خیر کلز) دیو اول حوالیدن وجودینی استتقال ایتشیدی . [۲]

اشتہ بویلہ شروملغت بحسبہ دینکہ سزاموسی کبی خائرا لالتندن یکچیری بی افساد و سلطان
 مصطفی طرفدارلر یلہ اتحاد ایلدکقرلی حالہ سلطان سلیم حلیم فتنہ نائمہ دن بخبر و بندکان صادقہ
 سلطنت ایسہ نوم غفلتہ طالمش برالای ازادہ سرا اولمزلیلہ قائم مقام شیمنت ابترسام میدانی خالی
 بولہرق بوغاز یماقرلرینی اغفال و قباحتی وقعہ سنی احداث ایلدی . و نظام جدید لغواولنہرق
 سلطان سلیم حلیم حضرتلریدہ اولوقتک قاعدہ جاریہ سی اوزرہ و رای قسودہ موقوف اولا
 شہزادہ سلطان محمودہ رفیق ایلدی .

شہزادہ مشارالیہ عوجہ سنک مکارم و فضائلنی مفظور اولدیغی استقامت افکار ایلہ بیلوب
 تقدیر ایتش و باخصوص کرک کندوسنہ و کرک سلطان مصطفی یہ پدرانہ ایلدیکی معاملہ دن
 طولایی ذاتاً منتدار لطف و عاطفتی بولمق اولدیغندن شہر یار مظلوم داخل دائرہ رفاقتی اولمق
 اوزرہ قبودن ایچری کرینجہ شہزادہ جوا بخت دخی دیدہ کر بان سینہ نالان اولہرق کندوسنہ
 اقباسکاہ انوار محاسن ادب و دقایق حکمداری اولہ جق اولان آغوش فضائل پوشنہ آیتلش و ایکی
 دست مکارم پیوستنی کمال تعظیم ایلہ دوداقرینہ کتورمش ایدلی .

سلطان مظلوم شہزادہ نک شو معاملہ مالینجانا بنہ سبیلہ فلاکتنی نسیان و اویلہ کنج و غیور
 [۱] حوت ۸ جلد صحیفہ ۲۰۲
 [۲] جودت جلد ۸ صحیفہ ۲۰۳

مجنبتك تربيه سنه حصص افكار و زمان ايلدى . قارشوسنده ايسه ووردىكى درسلى كمال تعظيم ايله برابر حسن تلقى ايدن برشا كرد صادق بولغله اقدامى كيتدىكجه ارتيردى . فضيلت حلقه و مكارم اخلاقجه حقيقتاً يكدىكر ينه مشابه اولان شوايكى ساظان عاليشان كربت و الام وحدتى لذت محبت حقيقى ايله اوتودوب كيتديلر .

*
**

سلطان مصطفى خان رابعك جلوسى كوفى نظام جديد طرفدارى طائمش اولان معلوم الاسامى رجال دولت زور بارك زور يله شهيد ايدلدكدن صكره قباچى مصطفى خاننى دفعه روم ايلي قلعه لرى نظارتنه و سائر سركار او باشان بره امور يته نصب و تعيين و نفرا ته عطيه و احسان لر اعطا و جمعيت لرى تفر يق اولندقدن صكره او جاق افارى حاضر اولديغى حالده شيخ الاسلامك تحت رياستنده بر مجلس عقدا و لنوب اشو حادثه دن طولايى يكيچر بلردن هيچ برى مؤاخذه اولنماق و فقط انلرده امور دونته مداخله ايتماك شرط لرى ايله طرفيندن بر نسخه حجت يازيلوب برسى قائم مقام و شيخ الاسلام و مجاسده حاضر بولان سائر علما و رجال طرفندن تمهير و بالاسى خط همايونله توشيح و مرتب الاى ايله اغاقپوسنه بعث و تسبير و او جاقلى حضورنده قرائت اولندى . و بعده حالت افندى « اغار يولداش لر : تهمتدر ديو خوف ايدرك ايتديك كزماده ينى شوكتلو پادشاهمز و جله علما و رجال دولترى سزه خدمت صابمشر در . شمدى قلبكز مطمئن اولديمى ؟ » ديد كده « هاى هاى مطمئن اولدق . الله تعالى شوكتلو پادشاهمزك قلميچنى كسكين ايلسون . » ديمر يله يكيچرى اغاسى حجتى او جاقده حفظ اولنقى اوزره الوب و سكبان باشى ايله درت نفر سكبان باشى معزول لرى و باش چاوش و متولى و باش چاوش و كيلى و او جاق كاتى و سائر طرفندن دخی ديكر نسخه سى تمهير اولنه رق نزد دولتده حفظ اولنقى اوزره افندى مومى اليه تسليم اولندى .

✽ صورت حجت ✽

سبب تحرير كتاب شريعت نصاب و باعث تسطير حقيقت انتساب اولدر كه دولت عليه دامت في الحماية الر باينه ده خواص اندرون همايون و رجال دولت ابد مقروندن بعض دورانديش اوليان كيسه لر بوندن اقدم مأمور اولدق لرى خدمات دولت عليه ده نظام جديد تعبير يله مثلى نامسبوق بدعت عظيمه و ايراد جديد ناميله مظالم كثيره احداث و نتيجه سى انجق جلب منافع و اجراى سفاقتلر ينه انبعاث ايله هر برى انيه و البسه و كافه امور لر ينى كفر يه تقليد دن بشقه دولت عليه يى دخی دول نصارى قواعدينه ارجاع و اولوجهله

عامه مسلمينى تكدير و دولت عليه نك از قدیم انواع فتوحات عليه و اصناف خدمات جليه ايله مقبول و معتبرى اولان بالجمله او جاق لر ينى تنفير و خداوندكار سابق سلطان سليم خان حضرت لر ينى بعض محاسن مزوره بيانيله اغفال و مجموعى اغراض نفسانيه لرندن عبارت اولان تدابير مزخرفه لر ينى ساحة حصوله ايصال الملش اولر يله دولت عليه نك از قدیم غير تكشلى اولان او جاق عامره اغارى و نفرا تى مجرد اصلاح عالم نيت خالصه سيله قيام و بالجمله علمى اعلام و رجال دولت عليه دن سائر ارکان صداقت اتسام اتفاق و التيام و موجب شرع و قانون اوزره خداوندكار سابق مشاراليه حضرت لرندن قطع رشته تبعيت و حاد ار يكه پيراي تحت و اجلال و رونق افزاى شوكت و اقبال اولان شوكتلو مهابتلو قدرتلو عظمتلو پادشاهمز افندمز سلطان مصطفى خان ابن السلطان عبدالحميد خان حضرت لر ينه (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله فوفى ايديمهم) وجه مسنون و طريقه حقايت نمونى اوزره مدايدى بيعت اولنوب (و اذ اردنا ان لنهلك قرية امرنا متر فيها ففسقوا فيها فحق عليها القول فدمرناها تدميرا) نص كرامت فصنك اسرار حكمت مختصى ساحه زيب ظهور و مارا نك خونۀ دين و دولت دنيا ده مخدول و مقبول و مقهور و بقيه عفو بتلرى وابسته يوم نشور اولوب بحمده تعالى دولت عليه دور اولديغى حسن نظامه موصول و او جاق عامره نك بو حر كترى تقصير و تهمة غير محمول و كرك نزد شاهانده و كرك عامه اهل اسلام عندلر نده معتبر و مقبول اولشدر . انجق بوندن بو يله او جاق عامره نك على وجه الائتزام التماس ايلدك لرى ماده كه (الفقهاء امناء الرسل) حديث بلاغت نحديثى اوزره علمى اعلام دخی لازمه ديانت ارتسام لرى اولان امر معروف و نهى منكره قيام و رجال دولت دن خلاف شرع و قانون بعض حر كترى رونمون اولدقده كلاء حقى تكلمده سعى و اهتمام الظلرى استدعاسى بسط و اتمام ايلدكدن صكره كنديلر ينك دخی ضابطان و نفرا تى اونه دنبرو عهده صداقتلر ينه احاله اولسان امور لازمه لرندن ماعدا امور دولت عليه يه مداخله ايتيوب هر بر يى اونه دنبرو شريعت زاهره و قاعده او جاق عامره اوزره مأمور اولدق لرى خدمات صادقانه لرنده قيام و تحصيل رضاي بارى و تكميل ارتضاي شهر يارى ايتلك مصالح صالحه لرنده سعى و اهتمام ايله جكر ينه تعهد و التزام و بوكفتار و رفتسار لرنده صدق و استقامت لرى بيدار اولوب خلافتنه وضع و حر كت ظهور ايتديكجه كرك طرف باهر الشرف بلو كانه دن و كرك و زراى عظام و وكلاى كرام و ضابطان ذوى الاحترام طرفلرندن خصوص مر قومه كرك ضابطان و كرك احاد و افرادندن بر فرده مقدار ذره بر خطاب و عتاب و سرزنش و عقاب توجه ايتيمه جكنه اولاً شهر يار عدالت شعار شوكتلو قدرتلو مهابتلو پادشاهمز افندمز سلطان مصطفى خان خلد الله

خلافتہ الی یوم المیران حضرتلری و ثانیاً وکلای دولت و ضابطان صداقت منزلت طرفرندن دخی عهدالله و عهدرسول اللہ یاد و تکرار و بوعهداستقامت عقد اوزرہ ثابت و پایدار اوله جعنه عن صمیم الببال قطعی الاثار اولدیغی ثابت و استوار و بالاسی مبارک خط همایون کرامت نثار ایله زینتدار و ذیلی حالا شیخ الاسلام سماحتلو فضیلتلو سید عطاالله افندی و قائم مقام عالی مقام سعادتلو عطفونلو سید موسی پاشا و حاضر بالمجلس کبار علمای اعلام حضراتنک اعضاء و خاتملریله رونقدار و بلا نزاع و بلا جدال ابدی آباد دستور العمل قنوب محاکم شرعیده تسجیل و باش محاسبه و دیوان همایون قلمرینه قید و تکمیل و اوجاغ عامره طرفنه سند شرعی اولمق اوزرہ اشبو وثیقه تسلیم و اعطا و اولوجهله ختام مصلحت تئیم و ایفا اولندی . تحریراً فی الثالث والعشرین من شهرالربیع الاول لسنة اثین وعشرین و مائین بعدالالف ■

بوقبیل فترتک نتیجه سنده مضی ماضی معامله سیله تأمینات و یرلک مسبوق ایسه ده بویله الای ترتیب اولنهرق زور بار ایله معاهده سندلری مبادله اولنمق امثالسز بر بدعت ایندی که دولت شو بدعت یوزندن ناقابل تعداد ضرر و خساره اوغرادی .

مرکز سلطنتک شو حال و خامت اشتهالندن اردوی همایون دخی حصه دار نکبت اولمغله یکچیریلر (سردار اکریمی ایستیوز) دیو هجوم و مشارالهی فراره مجبور ایدرک چلبی مصطفی پاشایی صدر اعظم و سردار نصب ایتدیردکلرندن ارتق بر درجه دهها سوز یاغنه دوشوب نه سروار و نه سردار هیچکس زور باره بر امر ویره مزاولمش ایندی .

کرچه علمدار پاشا بشیک سواری ایله اردوی به ورود ایدرک ارانیه قهر و شدتله زور بازک هر برینی برردلیکه طیمش ایسه ده صدر اعظمک اردوی به ورودینی متعاقب مشار الیهک روسجغه عودتی عصاتی اولکنندن بر درجه دهها شمارندی . روسیه لولر ایسه جاسوسلری ایله یکچیریلری اغفال ایلدکن بشقه خدمه دولت قیافنده قوی دقلری آدملری کویا اقدیمجه بیع و شرا اولنمش خوتین و بندر کی قلعه لک اچقه سنی قبض ایدر صورتده بر محله قویوب و اسرای عثمانیه دن بعضیلرینی دخی بر تقریبه کویا تصادفی اوله رق اورایه اکتوروب برکناردن کیر لوجه ارانیه ایله « ایشته فلان قلعه نک اچقه سی صایلیور . واردودن فلان و فلان افندیلر کلوب قبض ایدیور . » دیدکن صکره انلری اردوی به صالیور یررک عسا کر عثمانیه بیننه تقرقه دوشورمک ایچون خاطر و خیاله کلز انواع دسایس ابلهقر بیانه دن خالی قالدقلرندن اردوده اولقدر نظام سزلق حکم سورمکده ایدیکه بویله بر اردوی به تعریف ایچون عرب صاچی کی قارمه قاریشیق تعبیرندن بشقه ترکیه بر تعبیر خاطر کلپور .

استانبولده ایسه حجت فلان پاره ایتیه رک زور بار اولکی کی امور دولته مداخله و تسلطه اغاز ایدوب حتی غلوا یله سکبان باشی بی عزل ایتدیردکاری کی معهود طو پال مفتی افندی نک اغوا سیله تکرار جمعیت ایدرک انی شیخ الاسلام نصب ایتدیر مشر ایندی .

خلاصه یکچیری دایملری اردوده اسکی اغازی اولان پهلوان پاشا اوزرینه دخی هجوم ایدرک انیده پارهلق کی زور بالقردن خالی قالدقلرندن کرک اردو جمعیتی و کرک مرکز سلطنت طرفی شدتلی بر بورایه طوتیاش و قضا زده اولمغهرمق قالمش اولان بر سفینه کی زور بارک در یای زور و تغلبلری ایچنده چالقنوب طور مقده و خیرخ واهان دولت ایسه مملکتک اوستنی قاپلیان صحاب مظلم ظلم و اعتساف ایچنده بو کالمقده ایندی .

هله غیرت حق ظهور ایدرک عنایت الهیه بر علمدار پاشا خلق ایلدی . مشار الیه قباچی بی ادملریله اول امرده اعدام ایتدیردکن صکره اردو سیله آنسزین استانبوله کلوب عصاتی تأدیپ ایندی . و ولی النعمت بیعتی اولان سلطان سلیم حلیم حضرتلرینی تخت عالی عثمانی به دعوت ایچون باب همایونه واردی ایسه ده تدبیری تقدیره موافق اولدیغندن اول شهر یار عالیتبار بر طاق جانی و خائثر الیه عازم مکافاتخانه بقا اولمش و معاذالله سلطان محمود عدلی حضرتلرینه دخی جانلر واسطه سیله ضرر اصابت ایتکه رmq قالمش ایکن صکره لری جوریه اوسته دیوشهرت بولان و حقیقتده خیریه و فخریه دینسی لازمکلان بر جاریه صادقه نک شهزاده بی محافظه ده کوستردیکی فدا کارلق او وجود عالی بی ملتسه باغشلادی . نته کیم تواریخ عثمانیه ده بر تفصیل بیان اولمشدر .

علمدار پاشا عقیب جلوس همایونده روم ایلی و اناطولیده تسلط ایتکه باشلامش اولان دره بکارینی استانبوله طوپلایوب انلرده داخل اولدیغی حالده بر مشورت عقیده شو وجهله بسطه مقال ایتشیدی که

« بز لر عن اصل او جاقلو یز . یکچیری او جانغی حقه ده تصبیز درکاردر . خداوند کار شهید او جاقلی به مرام اکلانه میوب انلردن رغبتنی قالدیردی . و تعلیمو عسکر ترتیبینه همت پیوردی . بو ایسه بزم منفور مز اولمغله جانب شاهانه لرینه انقیاد باندده قصور مز درکار ایندی . وقتا که رتبه وزارتله باشمز باغلانندی و عنوان سرعسکری ایله قدریمز اعلالاندی . کرک اردوی همایون معیتده و کرک بالاستقلال عسا کر دشمنله حرب و قتالماز انا سنده اهدانک غالب اولدیغی کوراکه اسباب حقیقیه سنی تدقیق و تحری ایتدیکمده دشمنک غلبه سی عسکرینک معلوم منتظم و ضابطلرینک فن حریده ماهر و سرکارانک متحد الافکار اولسنندن نشئت ایلدیکی تیقن ایلدم . و کیدیشمز یولسز و ییشمز یا کلش اولدیغینی او کرندم . و شهید مرحومک سعی شاهانه لری مجرد تأییدین و دولت نیت خیر به سنه مبنی ایدوشکنی

اکلابوب پشیمان و متأسف اولدم . و کیفیتی سرداشمز اولان بعض عقلو ادملره اچدیغمه
انتری کنده من زیاده متأسف کوردم . خلع و قهقه سی ظهور یله سلطنت تبدل و ایشلر
صورت قدیمه سقیمه به تحول ایتد کده عسکری گروهی بتون بتون نظامندن چیقدی .
واهل اسلامه بیک قات زیاده ضعف کلدی . اولوقت استانبولک نه حالده اولدیغی
چله کرک معلومیدر . بهر حال خذلاندن متأثرو بویله کیدرسه دشمنک استانبوله قدر کله چکی
ملاحظه سیله مکدر خاطر اولدیغمز ائشاده حالا امنای دولت اولان اشبوذاتلر ایله ملاقات
و حیت اسلامیه و غیرت دولتیله اقتضاسیجه اجرای مذاکرات و مصاحبات ایله حاللشه رک
نهایت اعاده جلوس ایله صورت سابقه نیکیدن ترتیبی خصوصنه فاتحه او قوش
ایدک . زیرا خداوند کار سابق سلطان مصطفی نیک حالی معلوم و برمنت دهاسریر
سلطنتده بقاسی معاذ الله تعالی دولت علیه نیک باعث اندر اسی اوله جغی چله عندنده مجزوم
ایدی . و اگر چه نیتز دیگر کونه اولدیسه ده لله الحمد و المنة پادشاه کرین و خلیفه روی زمین
علم و فضیلت و ورشد و درایت ایله متصف اولوب بزرک مشهور دامت اولان صور انلرک فطانت
فطریه و معلومات مکتسبه لری حسینیه اینده قلب همایونلر نه جلوه کرا اولدیغی حق الانصاف
ریاسز اوله رق جلوه اعتراف ایلرز . و ذاتنده غیور و دلیر و عالی همت و صاحب شهامت بر پادشاه
جهانگیر اولوب اقصای امل پادشاهانه لری تطاول ایددی اعدادن محافظه در .
بوا یسه و کلای دولت علیه و بالجه وزیرای عظام و سرکاران و حکامک یکدل و یکجهت اولمیرینه
منوط اولدیغندن اراده سنیه لری اوزره جلوه خاندان و اشراف بورا به دعوت اولمشلر
ایدی . کلدیلر . و مشرف اندر اس اولان بنیان دولتی احکام ایچون میانه دن رفع شقاق ایله میانه
بند کرا اتفاق ایتدیلر . شمعی مسئله بی تصویرونه یا بلیق لازم ایسه تصور و تدبیر ایدلم
علمدارک بونطقی حضار طرفندن تحسین اولندقدن صکره اعظم رجال دولت دخی مقدمجه
میانه لر نه جریان ایدن مذاکراتک نتیجه سی اولان اصول و نظاماتی تفسیر ایلدیلر .
خلاصه الخلاصه سی هر حال و کارده او امر سنیه نافذ اولق اوزره هر یرده مراتبات
خزینیه استیفا اولتمق . دولت نامنه عسکر التفق . شاید مخالفت ایدن اولور ایسه تأدیبی
ضمننده بالجه اعیان و خاندانلر دعواچی اولق . و فقط انلردن بریسنک حقتده دخی
خلاف شرط اتفاق بر حرکتی ظهور ایتد کجه تعرض اولتماق . ماده لرندن عبارت ایدی .
اشته شو اساس اوزرینه بر قطعه سنند اتفاق تنظیم و چله طرفندن امضا و تختم اولتمق
قرار یله مشورت ختام و یرلشدر « ۰۰۰۰ [۱] شو سنند اوزرینه لوند چفتلکنه بر مقدار
عسکر قونوب و اسکدار و استانبولده سکبان نامیله عسکر یازلغنه مباشرت اولندی .

[۱] جودت جلد ۹ صحیفه (۵) الی (۷)

سکبان نامی ایسه نظام جدیدک بر بشقه اسمی دیمک اولوب مقصد بر تعلیمی عسکر تأسیسنندن
عبارت اولغله اساساً ایکیسیده بر ایدی . اشبو بی عسکره یکنسق اوله رق عبا
و توزلق و باشلرینه شو باره کیدیرلدی . [۲] و سهم کاغدی کبی النوب صایلان علوفه
حقتده بر نظام وضع اولنوب یعنی علوفه مهور لرینی کرکاره کتسورنلره بدلی نصفنه
کرک تذکره سی و یر یله رک مبادله اولتمی قانون قلندی .
واز وقت ظرفنده سکبان اوجاغی افرادی تکثیر ایلدیکندن دیگر اوجاقلر ده اولدیغی کبی
بونکده قدر و اعتباری ترفیع اولتمق مقصدیله توغ و علم و طبل احسان بیور یله رق الای
ایله سلیمیه قشله سنه ارسال اولندی . و استا نبولده اصنافلق ابدنلرک سکبان و یا قالیونجی
اوجاقلرندن یرنده صنعت حر بی تعلیم ایتد کجه ایستد کاری کبی دادوستاده مأذون اوله ماملری
امر بیور یله رق بومثللو حال و مجال مقوله سنک یکچیریلره معنارشته ارتباطلری کسیدلی .
علمدارک شو اجرا آتندن هر بر یسی اوجاغک قلبه بر رخچیر زهر آلود صوقار چه سنه
تأثیر ایتد کجه ایکن مشار الیه طرفدار اولنلر باده دولت و اقبال ایله مست و مدام
وعیش و نوش و صحبت زنان ایله گذارنده ایام اولغنه باشلامش و حتی قادینلر واسطه سیله
او متصلب علمدار یرده بموشاعش ایدیلر . و مشیمه شبک تولید ایده چکی فتنه دن غافل
شودهر پرفسانه و فسونک مکروالندن جاهل اوللر یله علمدارک مدار استنادی اولان روم
ایلی عسکرینی طاغتمقده محذور کور مامش اولدقلری کبی برده تزی نه میل ایتد کلرندن
انلره تقلیداً روم ایلیندن کلان علمدار عسکر لری ده زرو سیدن توزلقلر و چیر است
تعبیر اولنان سینه بندلر و هر بری جو بز قدر ککوش دوکهلر و یکپاره سیم خالصدن دوکله
قونداقلی طبانجه لرو بومثللوز یا نلره انهماک ایلدیلر .
سکبانلر مدار تشویق اولمق ایچون حدلر و مندن فضله معاش احسان اولمشیکن ذاتاً اکثریسی
اغنیوا و اغنیازاده اولدقلرندن انلر ده روم ایلی عسکرینه باقره رق شو باره لرینی التوندن منسوج
شریدلر ایله تزیین و تپه لرینه دوکله دن قرمز ی اینجولر وضع و تمکین و اوسترلرینه ده بشر اوزر
بیک غرو شلق شالار تکویر ایتد کجه باشلادیلر . یکچیریلر ایسه کوشه باشلر نه لیمون و کور
صانه رق چاره جوی سدرمق اولمق درجه سننده اعتبار لرینی غائب ایلد کلرندن کانون علو
نمون درونلر نه مکسوز اولان آتش انفعال و اختلال بر دیره پارلامق راده سنه کلشیکن
رمضانده سکبان اوجاغنک سار اوجاقلر کبی صدر اعظمه کله سی و شو کلشیده جلوه سنک
ککوش و التونلره غرق او اش بولتمی اوجاقلونک بتون بتون حقد و حسد بی داعی و اونا ره
[۲] شو بازه یدی سکرز نکلکی چوقه قالیق اولوب بر قسمنک اوزر یسه قرمز ی و دیگر ی
اوستنه نر کسی مغرب شالری صار نلش ایدی .

بغض و عداوتك علو افشان میدان ظهور اولسنه بادی اولغین بر کجه جمعیت عظیمه ایله باب عالی به هجوم ایدرک بی یارویور روز کارک کرم و سردندن بخبر اولان علمداری بر محزنه التجایه و اوراده اولجه حاضرلیدیغی باروت واریننه آتش ویره رک کندی ایله قسبله حیاتی دفنایه ویرمه که مجبور و مضطر ایلدیلر .

و صکره سرای همایونه هجومه مجاسرت ایتدیله سه ده حضرت پادشاه موجودی درت بیخی آشیان سکبانلری جعله اغاری اولان سلیمان اغانک تحت قومانداسنده عصانه هجوم ایتدی . و باب همایون اوکنه درت عدد طوب قویدیره رق جمعیت مشئوملرینی دانه طوب و تفنگله پریشان ایلدکن صکره اوچ قول اوله رق اشقیایی تعقیب ایتلرینی فرمان یور مغله بر فرقه سی جبه جیلر قشله سنی ضبط و استیلا و دیگری آت میدانده ازانه صولت و اوچنجی قولیده پاشا قپوسی اطرافنده اولان اشقیایی رهین خذلان و نکبت ایلدی .

و اغا قپوسی طویه طو تدره رق مرکز ناره عصیانلرینی خراب ایتدی . خلاصه سکبانلردن التیوز قدر شهید و بغاندن برایکی مثلک وجود شئامت الودی صفحه عالمدن نابید اولدقن صکره او جاق امانه دوشمش و حضرت شهریار یکر می سنه صکره کوستره جکی غلبه نک مقدمه سنی بوسفر کوسترمش ایدی .

اول کون که یوم اربعه ایدی . استانبول آتش خانمانسوز ایله نمونه های محشر ایکن یکچیرینر تکرار غلوی ایدرک قاندره لو محمد نام خبیثک دلاتیله ترسانه وسفاین میریه بی ضبط ایلدکن صکره طو پنخانه بی الدیلر . و اولوقته قدر طویچی و عربی اوجاقلری قزغانلری چیقارمق معتاد دکل ایکن بونلرده قزغانلرینی حاملات میداننه کیدوب اصل اوجاغلک قزغانی اولان محله اجتماع ایتدیلر . و یولده کلور ایکن انواع تفوهاتنه تصدی و اوازه ملعنلرینی عیوقه قدر اعلا ایتدیلر .

حیاسلر دشمن قارشوسنده ثبات ایده میوب فرار ایتکده ایکن استانبول ایچینده هر بری بر شیرز یان کسپله رک حدلرینی طاشوردیلر . بوغلو و تهاجم اشقیای سببیه سکبان اوجاغی چاره سز رفع و الغا اولنه رق ظهور ایدن داهیة دهیا دفع و ازاله اولنه یلدیسه ده زور بار بونکله حدلرینی یکمد کلرندن سلیمه قشله سببیه لوند چفتلکنه آتش ویردیلر . و شو صرده قشله ره جوار اولان دکان و خانه و سار اینه بی ده احراق و نه بولدیلر ایسه حتی قاندرک فراجه لرینه وارنجه غارت ایتدیلر . و او کون جمعه اولدیغندن حضرت پادشاه صلاة جمعه بی ادا ایچون زینب سلطان جامعنی تشریف یور مشلر ایدی . زور بار خواص بند کان همایوندن بعضیلرینک اعدامنی طلب و تکلیف ایده جک اولدقاری حالده یکچیری اغاسنک تدبیر یله و انواع صعو بت و مشقتله طاغیلدیلر . و شیخ الاسلام صغوق

چشمه قپوسندن چیقار ایکن نظام جدید شیخ الاسلامی تعبیر یله حرف اندازلقی ایتد کلرندن و بو حال ایله مشار الیهک مقامنده طور مسی او یه مدیغندن عزل اولندی .

والخاصل مقدا قپودانلقدن عزل ایله روسه ده منفیاً مقیم اولان سیدی علی پاشا او جاق لونک دعوتی اوزرینه بلا امر و لادعوت در سعاده کلوب طوغر یجه اغا قپوسنه زول و زور بار لره بلندا کره ترسانه یه مرور و مقام قپودانی یه خود بخود قعود ایتک و معهود قاندره لی محمد خائنی میر میرانلق رتبه سیله روم ایلیده علمدار طرفدارانندن فرار ایدن رجال دولتی تعقیبه مأمور اولوقی کبی زور بالتره جرأت ایلد ککلی حالده ناچار وقت مرهونه تعلیقاً شو حیاسلر لقرندن دخی اغماض عین اولمش ایدی .

بوزمان احوالک الک اجینه جق و یورک یانه جق بر جهتیده شو ایدی که یکچیر یلرک آچش اولدقاری جر یجه و یاره لرله وجود دولت آل قانلره بویانمش و سرکارده بولنان رجال دولت و اطبای حاذقه سیاست داروی حسن تدبیر ایله بویاره نک التیامنه چالشمق صداقت و عبودیت ایجابندن بولمش ایکن بعضیسی فریفته لذت اقبال اوله رق منفعت ذاتیه لر ی اوغرینه منافع دولت و ولی نعمتی فدا کبی کفران نعمته صامش لر ایدی . از جمله قائم مقام بولنان چرخه جی علی پاشا صدارتک ضیا پاشایه توجیه اولدیغنی ایشیدنجه کجه لین بعض دوا اعالیه دیوار لرینه کیر لوجه یافته لر یاشدیرده رق قول اغزندن صدر اعظم جدیدی ایستمد کلرینی یازدیرمش ایدی . حالبو که یکچیر یلرک بوندن قطعاً خبر لری یوق ایدی . اوتنه طرفندن روسیه ایله مصالحه قرار کیر اوله مدیغندن تکرار حر به دوام اولنه جنی و یکچیر یلرک اردو ایله چیهه جنی شیوع بولنجه بیچاره اصناف زور بارک بومثللو حرکاتده معتاد لری اولان زور بالقردن قورقه رق دکانلرینی سد ایله ترک دادوستاده مجبور اولدیلر . و شو مجبوریت مناسبیله چارشوو بازار ایصسز بر عالم سکونت و تنهایی به کیر دیکندن استانبول سو قانلرنده کزن و احوالی کورن بر آدم شهرده انسان یوق ظننده بولنور ایدی .

فی الحقیقه خلقک قورقدیغی شی براز زمان مرورنده باشلرینه کلدی چاندی . واردوی همایون چیقار ایکن یکچیر یلر اولقدر ادب منزلکه جرأت ایتدیلر که حقیقه قلله تعریفی محالدر . اهون شر اولانلری ساعته با قدر بوب حریف ساعتی چیقارر ایکن البوب فاجق و اوجه بوزدیر مق بهانه سیله عباد اللهک کیسه سنی چیقار توب قایق و بعضیسیده بومثلو معاملاتنه حاجت کور میهرک جبراً ساعت و کیسه و سار ره بی الملق کبی حیاسلر لقی وقوعات عادیه صرده سنه یکمش ایدی .

اهالی یه بویله غدر ایدرک کیسه ملعنلرینی طو لدر مق ینمور ایش کبی برده دولت خزینه سنی

صومعه و موجود لرینی زیاده کوستره ريك تعینات المغه بحاسرت ایتمک یکجیری ضابط لرینه بر نوع
عادت اولمش ایدی . حتی اردود او دپاشا صحر اسندن حرکت ایلدیکی وقت موجود لری طوی
طوی درتیک کشی ایکن او طه باشیر تمام اون درتیک موجود اوزرینه تعینات یوروده ريك
میری بی بو قدر خساره او غراتدیلر .

برده غزا و جهاد ایچون اناطولیدن نفیر عام طریقیله کلان کسنته لری از میدو ککبوزه ده توقیف
ایدوب کتدو جنسلرندن ایسه استانبولده کی درمه چاتمه نفرا تندن سفری قیافتنه قوی دقلری
نفراتله اشونفرا ت جدیده بی استقبالا، وقوه موجوده لرینی تزیید ایله استانبوله داخل اولورلر
وسوقا قلدن چکر ایکن « هابابام ها ! پادشاهک اتدن قلعه لری . قربانلق قوچلری . » دیو
حایقره رق خلقه نمایش ایدر لر ایدی . ونفرا ت جدیده همجنسلر نندن دکل ایسه زور ایله بیر اقلرینه
یکجیری نشانلری وضع ایدوب و موجود لری مثلا اللی نفر ایسه بشیوز اوزرندن تعیین یوریتک
ایچون نفرا ت مذکوره سر کرده لری ایله بازار لغه کریشور لر و بوسر کرده لر اهل عرض
و مستقیم اولسه بیله خواه و ناخواه وادی سرفقت وار تکابه سوق ایلر لر ایدی .

ویکیجری وجهی کروهندن بحراً وارنه یه دالقیلیج یازیلانلر (پوستال اچقه سی) نامیله وسائر
بهانه لر ایله اهلیدن نیجه لرینی صویدقدن ماعدا بوغازدن چیققیجه یه قدر پک چوق ساحلخانه لری
یغما ایتمش لر ایدی .

دولت ناره حرب و پیکار ایچنده یانوب طوتیشور ایکن استانبولده صومون بیان زور بار کویا
روسیه ایله حرب ایدیبور لر ایش کبی بر لر یله مجادله و معارضه و محاربه دن ده خالی دکل ایدیلر .
حتی ۱۲۲۵ سنه سنده یکر می بشجی اورطه دن بریکجیری (سمر دورمه) تعبیر یله یتش برنجی
اورطه یه نقل ایدوب یکر می بشجی اورطه افرا دندن برینی قتل الملکله یکر می بشجی و یتش برنجی
اورطه لر یینه مبانیت دوشه ريك طرفین بر بر یله تمام ایکی کون حرب ایدوب استانبول سوقا قلدن
بار یقاد لر یاپوب بر چوق ادملر تلف ایش ایدیلر .

بوندن ماعدا علاوه کتاب شقاوتلری اولق اوزره سوقا قلدن ده راست کلدکلری اهل عرض
خاتونلر ده دست دراز تعرض اولق کبی انواع قباچه جرات ایدر اولمش لر ایدی . از انجمله
بالق بازار ی ستمنده بر قاچ حال بر اهل عرض خاتونی طوتوب جبراً او طه لرینه کتورسک
ایستد کلرنده خاتون فریاده باشلغله خلق حال ره هجوم ایدوب خاتون بجزی قور تار مشر سه ده
خلقک ارتق تحملی قالدیغندن « یکجیری طاقه سی شقیلرینی ضبط ایسون . والا بو مقوله لری
ایزله طوتوب قتل ایدرز . » دیوسو یلنکه و دکان و محزن لرینه سلاح طاشیغه مسارعت ایلد کلرندن
زور بار ایشک نهایتی وخیم اوله جغنی نفرسله ایچلرندن بر قاچ شقی بی کندو الریله قتل ایتمش
ایدی .

نه چاره که اخلاق لری بتون بتون بوزیلوب جبر و تغلب و غضب و سرفقتدن بشقه شیلرله متلذذ
اولد قلدن بو وقعه دن بر قاچ کون صکره بر قاچ یکجیری اسکدار ده بیوک جامک مستاجرینه
کیدوب جبراً یک غروش المی ایستد کلرنده حاجی . مسلمان یوقی ! « دیو باغرمغه باشلاد
یغندن یونی ایشیدن و ذاتاً قولاق لری کریشده اولان اهالی صوبالرله شقیله هجوم و ایکسینی
طوتوب الریله قتل ایتمش لر ایدی .

بوماده استانبول یکجیر یلرینک کوجنه کیتسی مناسبتیله اسکدار خلقنی باصق عزمنده بولمش
ایسه ده خلقک اتقاقنی کورد کلرندن جسارت ایدوب هله سر کرده اشقیا خلیل اغامعیتله
یقلوب اردویه کتدیلر .

اردوی همایونده دخی هر کون نیجه جانخراش حالات ظهور ایدر ایدی . از جمله بالحق
محافظه سه بولر خلیل پاشا به روسیولو هجوم ایلد کده یکجیر یلر کاملاً عار فراری اختیار
ایدوب پاشایی تک و تنهار اقد قلدن اوده مجبوراً اردوی همایونه رجعت ایتمسینه دشمن بی محابا
وارنه یه کلوب محاصره ایلدی .

و کذا اردوی همایونده دالقیلیج مهوری زاعیله طاقه بک تاشیان ار اسنده قتنه ظهور ایدرک
اغازینی عزل ایتدیر دیلر . و ۱۲۲۰ سنه سنده اردویه کوندر بلان موجب خزینه سنی زورله
بولدن چو یروب مطلوب لری اولان یدیبوز اللی کیسه سنی اخذ ایله قصورینی رد ایدیلر .

وینه اردویه امداد اوله رق استانبولدن تدارک اولنان اونبر اورطه یکجیری ایچون او طه باشیر
اون اوچیک موجود اوزرینه تعینات المشر ایکن کوچک چکمه کور پر یسندن چکر لر ایکن
کیر لوجه تعداد ایتدیر لده طوی طوی بیک التیوز نفردن عبارت اولد قلدی نحقق ایلدیکی
کبی کرک بولرده و کرک شهر لردن و باخصوص در سعادتدن اثنای خروچ لرنده اولدق
قضاحتله جرات ایتدیلر .

و ۱۲۲۹ ده یکجیری اغاسی سر کرده بغاتدن اوچ اوسته بی زاندانه قوی بدقه دیکر اوسته لر
اتفاقله اغایه هجوم و محبوس اولان اوسته لری تخلیص ایله بیچاره اغایی قتل و شهید ایدیلر .

خلاصه ۱۲۴۱ سنه سنه قدر زور بار تعریف و تحریری بلکه محال دینیله بیله جک جور و ظلمه
دوام ایدرک خلقی و دولتی بیر ار ایتمش لر ایدی . حرب و صلحه ایشلری کوچلری
وجود نازنین دولته نیشتر ملغنت صوق و دشمنک بیله ایدمه جکی اهاتلری ایتمک ایدی .

دولت ایسه شو قبیل عسکرله حرب ایتمکه صواشور طورر ایدی . ا کردولت بر قاچ
زماندن بری محاربات واقعه ده قزاقمش ایسه مطلقاً کواکاو و نفیر ماملرک همت و غیرت لر یله
قزاقمش و یکجیری یوزندن دائماً خسار دیده اولمش ایدی .

باقی مکاتبه که سلطان محمود عدلی دولتک ایچنده بولندیغی شو کبی مهالت و مخاطراته

ثبات ايله كوكس و يرهك جلوه ان ۱۲۴۱ سنه سنه قدر يكرمي سنه مدت شوزور با
 اوجاغني محو واحما اسبابني تهينه ايتكدن اوصانمدي . واسلافنك بوقبيل تشبثاتده
 اختيار ايلد كاري عجله يي ايتيه رك او يله رزمان مناسب دوشورديكه ماله حيرت
 و يرهك سرعته بش اون پادشاهك موفق اوله منديغي شيله موفق اوليو يردى .
 هر خصوصده و باخصوص مصالح سياسيه ده بوكونكي اديباردن مايوس اوليه رق صبر
 و مكانت ايله تصميم اولنان نتيجه يي ميدانه كتور نتيجه قدر اعمال دسائس و تدابير ده دوام
 ايدلك لزومني كوسترمك ايجون بوندن اعلا نتيجه تار نتيجه يي اولور ؟
 يكيچير يلك بدايت تاسسلرندن يك تار نتيجه قدر محار به لرده ابراز صداقت و شجاعت
 ايلد كاري خالده تاريخ مذ كوردن سلطان محمود اولك او اخر سلطنتنه دكي اوقوما .
 ندانلر معيتنده اولدقجه ينسه حربدن بوز چوير مامش ايسه لرده اندن القار ينه قدر
 محار به لرده ثبات و مكانت ايله مد كدن بشقه بتون بتون اطاعتسزلكيده اله اله رق دولتك
 ملتك ناموس عسكري بسني پايمال ايله جك حالاته مجاسرت ايلد كاري جايجا چيقاردقلى
 غصيانلرك اكثر يسي دخی و كلا و مأمورين دولتك تشو يقار يله حصوله كلديكى
 تفصيلات معروضه دن مستبان اولور .

اشكنجی ترتیبی - يكيچيرى اوجاغنك الغاسى *

سلطان محمود ثانی كرك روسيه محار به لرنده و كركسه مورده و مصر و قعه لرنده يكيچيرى
 كبي چيغرنندن چيغمش بر عسكركله ايش كور يله مينه جكنى كورمش و معلم بر عسكرك
 لزومني ده شاهزاده ايكن جناب سليمك محبسه كندوسنه و برمش اولديغي درسدن
 اكلابوب اسباب لازمه يي بدايت جلوسندن برى حاضرلش ايدو كندن ۱۲۴۱ سنه سنه
 اشكنجی نامنده تعليمي بر عسكرك تاسيسي تصميم ايله اجرا به تشبث بيورديلر .
 يكيچيرى اغالرندن مشهور حسين اغا كه صكره لرى پاشا اوله رق اغا حسين پاشا ديو تلقيب
 اولمشيدى . ۱۲۳۹ سنه سنه اوجاق اغاسى ايكن يكيچيرى اشهرلندن خيلو او باش و قلاشى
 اعدام ايتش سلطنت طرفدارى بر مرد دلير اولديغندن اوجاغك استداماسيله قطاردن
 اخراج اولمش ايسه ده استانبولدن اوزاق اولماق ايجون بوغازلر محافظلغنه تعيين
 بيورلش ايدى . بو خصوص ايجون رأى سؤال اولدقده يكيچير يلك ايجولرنده سوز
 اري اولان اشجى اوسته و اوسته و خصكى او طور اغى و متولى كبي ضابطان دفعه
 وادى عدمه كوندلر يلور سه تصميم بيور يلان اشكنجى ده ترتيب اولنه يلور ديو
 بيان مطالعه ايتكله بو صورت تصويب اولنه رق انجق اول امرده تعلم قواعد حرب
 و بيكار ايتلري تكليف اولنوب قبول ايتد كاري حالده فيها ايتلر سه مستحق اولدقلى
 جزايه چار بلى و فقط يكيچير يلك مياثنده نبض كبر احوال اولان بعض صنديد ايله اتفاق
 اولمق صورتلري بر انجمن خاص الخاصده قرار كير و موجبنجه عمل اولمسنه اراده
 سنه شرف ريز اولغله اولوقت يكيچيرى اغاسى اولان محمد جلال الدين اغا و مقدمه چاوشلقدن
 قول كئخدالغنه كتور يلان حسن و سكيان باشى ابراهيم و كئخد ايرى مصطفى و اوسته لقدن كله
 مرجع كله اوجاق جانباز كورد يو سف و سائر چند نفر سوز باشى اغالر يكيچيرى اغاسنك و ساطيله
 اول امرده ايرى ايرى بوسره محرم انخاد اولنه رق هر بر ينه انواع عطايا و رتب عاليه
 وعد و تبشير و پشندن خيلو نقود و نوادر اعطا و نظامات عسكريه نك ايجابات عقلى
 و شر عيسى على وجه الازام بيان و تفسير قلنغله بونلرده تعليمي عسكرك لزومنه قائل
 و ابراز صداقتله حسن تمشيشه مائل اولوب اشكنجى ناميله عسكرك تحريك و تعليم بنه بدن
 تقديمه معاونت ايله جك رينى تعهد ايتديلر .

اوجاق سرکارانندن اولان اشبواغارك شو صورت رضاجو بی و انقیادری صدر اعظم طرفندن معروض خاکپای سلطانی قلندقدده مومی الیهک اشبو تعهدری طرف شردن حجت اولتی اراده سی شرفصدور بیورلدیغندن ۱۲۴۱ سنه سی شوالنک اون سکنجی پنجشنبه کونی باب شیخ الاسلامیده بر مجلس عقد اولندی .

و بو مجلسده کیفیت تکرار میدان بحث و مناظره یه چکیلوب صدر اعظم وجه شرعیسنی عملادن سوال ایلدکده اتفاق علما ابله تعلیم جنک و پیکار فتوی اشرفیه ابله تصدیق قلندیغی کی یکچیری اغاسیده اوجاقلونک نحر بر عسکره تعهد ایلدیکنی بیان ایتدیکندن دارالفتواده بر جمعیت عمومیه عقیده کیفیتک جمله یه اعلان و اشاعه سنه قرارو یریلوب انجق تعهدی شامل اقتضا ایند حجت سندنک تسویدی ایچون جمعیت عمومیه مذکوره نک اوج کون صکره تجمع اتمسی تصویب اولندی .

ذی القعدة نک یکرمی برنجی کونی یوم موعود اولغله و کلاوارکان دولت و علمای امت و اوجاق اغازی باب فتوایه طو پلاندرنده صدر اعظم محمد سلیم پاشا جمله یه خطاباً بر خطبه بلیغه ایراد ایلدی . بو خطبه نک نتیجه التیجه مآلی دولت محمدیه نک شمعی یه قدر دشمنلرینه مغلوب اولسی یکچیریلرک نظامسزقلرنندن نشئت ایلدیکنی کوستره رک اشبونظامسزلغک نصورتله اوکی الله بیله جکنی و یکچیریلرک توجهله وادی اطاعت و انقیادده بیان اوله بیله جکلرینی اعضای مجلسدن سوال و استفساردن عبارت ایدی .

جمله دن اول سراطبا بهجت افندی صدر اعظمی تصدیق و مقالاتنی تفسیر و تأیید ایلدکدن صکره « فی الحقیقه بوداء عضالک بالاتفاق علاجنه بقالم . انجق ابتدا رئیس الکتاب افندی احوال دوله دأر مضبوط جریده معلوماتی اولان موادی بزه ایضاح ایلسونکده حتی سبب علت حضار مجلسجه معلوم اوله . و تدبیرتد او یسی چاره سی کور یله » دیدکده رئیس افندی دول اجنبیه نک اول و اخر نتیجه نیجه مطالب و ادعای حق ناشناسیده بولندقرینی و باخصوص روم و قعه سننی اجرای مافی الضمیر لرینه وسیله اتخاذیله ظهوره کلان تکلیفات طاقتفرسارینی یکان یکان تقریر و بیان و حضارک حجت ملیه لرینی تهییج ایده جک نیجه وقایع جانکداز عرضیله بسط ادله و برهان ایتد کده جمله دن اول حاضر بولنان علما نک دیده لری اشک رقت ابله طوله رق شو وجهله تصدی جواب اولدیلرکه :

« حال شو صورت و خامت اشتماله مقارن اولنجه بالجمله مؤمنینه فنون حریه بی تعلیم بر امر لازم و لابد و بوباید اطاعت امیر المؤمنین اوزریمزه الزم و و اجبدر . لازم کورسه بزه سلاح بدست اتفاق تعلیم اصول حرب و ووا اولهم . شو بولده قانردو کدرک دولتی

شو حال خطر مآلدن تخلیصه چبالیهلم . دیدکارنده قول کتخداسی « فی الواقع اوجاغزک اسکی قانونه رعایت اولندیغندن ایچلرینه او یغونسز اشخاص قاریشدی . حتی اول مقوله اثر بیه سز عسکرله محاربه یه مأمور اولسم پای عزیمته شکستکی تردد مارض اولور . زیر اسلاسل نظامله سراطاعتلری باغلو اولیان اجناد خارج از تعداد و هر بری رستم و قهرمان نهاد اولسه ینه ایچلرنده بر خاتک فراری سائر لرینه سرایت ایدر . همان اصلاح احوال عسکر قنچی صورتله اولور بترسه شروع بیورلسونکده خیر و برکت و ملک و ملته منفعت مطلقاً بونده در . دیوب موجود بولنان اوجاقلی ده مومی الیه تصدیق ایلد . کدن صکره صدر اعظم جمله سنه اظهار روی بشاشت و یکچیری اوجاغنک تعلیم ایتدیرلسنه دأر شرفساخت اولان خط همایونله بوباید تنظیم قلنان لایحه بی ارازه مسارعت ایلدی . حضار قائم اولدقری حالده خط همایونی رئیس الکتاب او قودی .

(خصوص مذکوره دأر خط همایون صورتیدر)

بنم وزیرم

اشبو تقریر یکی بالتأمل بند بند قله النان لایحه بی مطالعه ایدوب مألری معلوم همایونم اولشدر . دولت علیه نک نعمیله پرورده اولوب کیسه نک کوزینه کسدرمدیکی رومر عصیان ابله موره وجوارنده ایالات والویه ضبط ایدرک قتی کلی اهل اسلامی ونسوان و ضیائی شهید و عرضلرینی پامال ایدرک اهل اسلام حقنده انواع حقارت و رذالت اولمش و بش سنه در اخذ انتقام ابله هنوز نتیجه بولسامش و مسقولو اولکی سفرلرده بوقدر بمالکده مالک اولوب بودفعه کی تکلیفاتی دخی نصل اغرا ولدینی و سائر دولتلردخی وسیله آره مقدمه اولدقری میدانده طوررکن اسبابنه یا شوب فعله کتور مامک کوز کوره سمت سمت بلاد اسلامیه بی برر بردشمنه براقق و اهل اسلام و صبیان و نسوانک اسیر لکرینه راضی اولقی کار عقل اولیبوب اتفاق قلوب ابله شریعت مطهره یه اشبو حال و کیفیت ابله محاربه و وقوعنده دین اسلامدن اولنر نه وجهله مقابله بالمثل ایتلری شرعاً لازم کله جکی مفتی الانام افندی داعیزدن سوال و استفتا اولنوب افندی مشارالیه دخی الهک امرینی و صاحب شریعت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم افندمک جهاد خصوصنده اولان حدیثی و بوباید احکام شرعیه بی بیان ایدرک وزرا و علما و رجال دولتم صمیمی اتفاق قلوب ابله هر بری شریعت غرا احکامنک مقتضاسی نه ایسه اکا تشبث ایتلری فرض عین اولوب ذات شاهانه امیر المؤمنین و حامی دین مبین عنوانیله معلم اولدیغندن بلاد مسلمینک استیلای دشمندن محافظه سی ذمت همت شاهانه مه مرتب اولغله الحاله هذه دولت علیه مک قدیمدبرو اهل سینی

واجداد عظام وقتل زنده بوقدر ممالکی فتح و تسخیر ایدن یکچیری اوجاغنک ایچلرینه بعضاً ادب وار کانه مخالف اولنلرک کیرملری سببیه قانون و نظاملری یولیه اجرا اولنه مامش ایسده له الحمد کینده اوجاغ عامر ننگ موجود دآره اغواتی و صنوف ضابطان و اختیار لرینک صغیر و کیری رضا پرور و مجرب الاطوار اوله رقی هر برندن دولت علیه م امین اولمش وانلر دخی جله کردن امین و مستریج اولملری لازم کلکله بالاتفاق تنظیم اولنان اشبولایحه ده مندرج مواد اجداد عظامدن صاحب قانونک وضع ایلدیکی دآره اغواتی موقوفلرینک و ضابطان معاشلری و اشکنجی یومیله لرینک غلاء اسعاره تطبیقی و شو وقت دشمنلرینک حاللرینه کوره سفر و حضرده ترتیب و حرکتلرینک شریعتیه مطابق اوله رقی اجراسی صورتلری اولوب حقلرنده محض عنایت اولقله ثبات و اجراسنه کندولری جداً اقدام تام ایلد کیری حالده کیدرک قوه عسکریه حاصل اولور و دشمنه جواب ویریلور دین و دولت علیه مه صدق درون و اخلاص ایله خدمت ایدنلرک دنیا و آخرتده مکافاتنی اوله جفنده شبهه اولدیغنی کبی خلافتده اولنلر دخی شکسز مجازاتنی کوررلر هر حالده جناب حقه توکل تام ایله قوی القلب اولوب کیسه یه غرض و غدر و فسادیت تجویز اولنلوب عمومک اشبوتقریر کده بیان اولنان قراری اوزره تکرار افندی مشارالیه داعیزک خانه سنده بالاجتماع حقیقت حال حضاره بیان اولنلوب قراری طرف همایونه عرض اولنسون .

و بعده مکتوبی افندی لایحه بی قرائت ایلدی .

(صورت لایحه)

سایه مر احوایه سنده استظلال ایله از هر جهت مظهر انواع نعمت و نائل عزت و سعادت اولدیغیز دولت علیه سرمدیه ننگ ظهور میامن نشور ندنبر و سلاطین کزین آل عثمان مدالله تعالی سلسله خلافتهم الی آخر الدوران حضراتی (قاتلوا المشرکین كافة) امرر بانسی و (حرص المؤمنین علی القتال) فرمان صمدانسی اقتضاسنجه اعلائی کلمه الله العلیا ایچون طوائف عسکریه سنی دائماً غزای غرایه اغراو فی سبیل الله قتال و جهاده سوق و تحریر یص ایدرک فریضه جهادی اجرا برله اوازه شان و شوکتلری طرف طرف رسیده سرحد اشتهار و صفوف محفوفلرینه قارش کاتلر طحمة شمشر قهر و دمار و همیشه هر بران عساکر جبار و دلیران دشمن شکن کرارلری تیلک کنجینه غنایم بی شمار ایله بخت کنان میدان افتخار اولدقلری کافه انامک تواتراً معلوم و مجزومی و بالخصوص مجرد غزا و جهاد ایچون موضوع و مخصوص اولان یکچیری اوجاغنی خلقنک عون حقله و خصمایه غالب اولدقلری کتب توارینخده مصرح و منصوص ایکن سنین و فیره دنبر و دست دسیسه جاسوس فسوس مأوس ایله عقد عقد و عنایت ربانی ایله فی القدیم هر درلو اعدا حسن نظاملری انقطاع و انقصاص و کیدرک اورتله رنده جبل متین اطاعت اولی الامر

انصراف و انصرام بولدیغندن بشقه فی الاصل جله سی اشکنجی تعبیر یله اسامه لو بولداش اولوب سفر و قوعنده جله بیراقلری التنده حاضر و امر و اراده یه منتظر اولق اساس قانونلرندن ایکن یک یوزاللی ایکی تار یخنده مورچه جزیره سنده واقع انابولی قلعه سی قفنده ظهور ایدن خدمتلری مقابلنده بعض عاقبت اندیش اولمیان ذواتک مساعده سیله اشکنجی اسامه لرینک تقاعد اولملرینه بر تقریب رخصت الدقلرندن صکره زمرة متقاعدین لرنده اولان اسامه لرینی اقیه ایله عسکری طائفه سندن اولمیان زید و عمروه قصریدی عادت ایتد کلرندن بو ماده بالتدریج اوجاغ مرقومک فقدان عسکر و بی نظامی لشکر جهتلر یله رخنه دارانقراض و محمل صحیح اعتراض اولسنه مؤدی و عدم انتظام دخی عساکر میانده آچیقندن آچیفه جواسیس خصما کوروب القای فساده یول بولملرینه بادی اولوب بوایسسه اشقیاء اعدانک دولت علیه عایهنه رفته رفته فرجه یاب تعدی و بیضه منوره اسلامیه حقلنده پیدر پی سوء قصد و اهانته دست دراز تصدی اولملرینه مدار جرئت اولدیغنی جله یه مشهود عین بداهت اولدیغندن امدی مؤید من عندالله اولان بودولت محمدیه تأید رهین و سلطنت سرمدیه نصرت قرین غیرتنی چکن کافه اهل ایمان و عامه ارباب اذنان و بالجمله بند کان اخلاص نشان ورؤسا و ضابطان کلمه متفقه ایله جبر نقصان ایدرک بعدازین اعدانک شیشه صنایع حریره لرینی کسر و ابطال و جبل جبل فرنگانه لرینی تفریق و اضحلال ضمننده حواله سنکسار قدرت عسکریه و اطاله زور بازوی صنعت جهادیه استحصال ایچون تدابیر لازمه یه ازجان و دل سعی اتم ایلک الیوم نه مرتبه ده فرض عین اولدیغنی جله عندنده مسلم و اعداد قوت عسکریه ایسه فی زماننا هذا مقابله اعدایه لازم اولان فنون حریره حالیه بی مشق و تعلمه منوط اولدیغنی جز مکرده عالم و علی الخصوص قرآن عظیم الشانده (واعدوا لهم ما استطعتم من قوة) نص کریمی دلالتنجه وجیهه عهدیه عبودیتدرکه معنای شریفی عبارة و اشاره مفسرین عظام روح ارواحهم الملك المنعم حضراتنک بیان بیوردقلری اوزره سزله کفار اوزرینه غلبه یه مدار اوله حق شیرلی اعداد و مهیا ایدک دیمک اولوب اشبو آیت جلیله و بومقامده وارد اولان احادیث شریفه مفاهیم منیفه لری اوزره فنون حریره بی تعلیم و تعلم امر مشروع اولدیغنی و ارسته قید رقم و دولت علیه ننگ دخی هر حالده باشی شریعت مطهره یه باغلو اولدیغنی امر غیر مهم اولقله ان شاء الله تعالی عون و توفیق حضرت باری و امداد روحانیت جناب رسالتینهای ایله بوندن بویله بروفق مطلب اظهار شوکت اسلامیه و حفظ ناموس دین و دولت محمدیه نیت خالصه سنه اتکاء و جبل متین شریعت غرایه اعتصاماً یکچیری اوجاغندن مجدداً اشکنجی نقراتی ترتیبه و تسویه مأموریت و صورت اداره لرینه و ضبط و ربط ایده چک

ضابطانك عزل ونصبی خصوصاً درینہ واسلحہ و ملبوسات لریہ دائر لایح خاطر اولان کیفیات شو و جہاہ اشعار و بیان اولنور کہ :

در علیہ نك داخل و خارج سورندہ واقع قوللق خدمتندہ کر بستہ قیام اولان بلوك و جماعت و دائرہ اغواتی و صولاق باشیلری و باب عالی و افاقیوسی خدمتندہ و باش چاوش ایله اوجاق امامی و بیت المالجی معتبرندہ و اوتوز اوج آوجیلر اورتہسی بتون تعبیر اولنان الہی بر عدد اورطہ لہر برندن یوز الیش حرب و ضرر بہ قادر واصلی و نسلی معلوم اولنلر دن اشکنجی نقراتی تحریر و ترتیب اولنلق .

نقرات مرقومہ نك ایچلرندن بالانتخاب ضابطانی معرفتیلہ ہر براورطہ نك اون بش نفرینی قرہ قوللقجی قوشوب و عددلرندن بشقہ برنقر سقاو بر باش قرہ قوللقجی و بر تعیین اوستہسی و بر علمدار و بر وکیلخرج و براوطہ باشی و چور باجیسی موجود اولمیان اورطہ یہ برنقر چور باجی نصب اولنوب انجق دائرہ اغاری اولان قول کتخداسی و زغرچی باشی و سکصونجی باشی و طور ناجی باشی و محضرافا و چور باجیلرک حین نصبلرندہ یکچیری اغارینہ اعطاسی معتاد اولان جائزہ و بوغچہ بہاری بعدازین کلیاً ترک اولنلق . و بو مقابلہ دہ مقام صدارتدن دخی یکچیری اغاسی جائزہسی التمامق .

و الیوم حسب الطریق یکچیری اغالغنیہ منتهی اولان بتون اورطہ لک اصول طر یقلمینہ خلل کلیہ ترک اشبو اورطہ لرجور باجیلرندن برینک کتخدایری نصبی و وقوعندہ اورطہ دہ مستخدم اوٹہ باشی چور باجی و وکیلخرج اوٹہ باشی و علمداری و کیلخرج و باش قرہ قوللقجیسی تعیین اوستہسی و اوستہ دخی علمدار و سقاسی باش قرہ قوللقجی نصب اولنلق . و ملازم بولداشنک بری مجدداً یومیہ لو اشکنجی نفری تحریر یلہ تنظیم اولنلق .

و یکچیری اغالغنی طریقتندہ اولمیان اورطہ چور باجیلرینہ التی سنہ خدمت ایلد کدہ خدمتی مقابلی یوز یکرمی اچہ کرکدن تقاعد اسامیسی احسان بیورلق و چور باجی اخراجندہ بالادہ بیان اولدیغی و جہلہ اوٹہ باشی چور باجی و ساری علی الترتیب نصب اولنلق . و نقرات مرقومہ نك دخی تقاعدلکہ شایان اولان علیل و عملماندہ سنہ و محار بہ وقوعندہ مجروح اولنلرینہ ترتیب بیور یلہ حق تقاعد بومیہسی کرکدن عنایت بیورلق .

و اشبو ترتیب اولنہ حق اورطہ لک ہر برینہ جراحلق فنی بیلور جراح تعیین اولنلق . و اشبو نقراتک مأمور اولنلرندن مقصود و مرام مجرد فنون حر بیہ بی تعلیم ایلہ قواعد حرب و ضرر بی او کرنلری امنیہ سندن عبارت اولدیغی اجلدن فی الاصل ات میداندہ تعلیمخانہ محلی موجود وختی ضابطانك قعود یچون رکز اولنان طاشلر الان مشہود اولہرق مرور ایام ایلہ ترک اولنمش ایسہدہ کافی السابق تعلیم الخیر یچون بہریدی اورطہ یہ اوجاق

ضابطی اغواتسندن بری مأمور اولوب اولاسکیبان باشی طقوز اورطہ ایلہ ثانیاً زغرچی باشی ثالثاً سکصونجی باشی رابعاً طور ناجی باشی بعدہ باش چاوش بعدہ اورطہ چاوش و کوچک چاوش بدیشراورطہ ایلہ تعیین قلندر ق یومیہ نو بتلہ ہر بری معیتندہ اولان سالف الذکر اورطہ ایلہ محل تعلیمدہ بولنلق . و آتشی تعلیم ایچون بعضاً کاغد خانہ و بعضاً داود پاشایہ حقیقلہرق باراندن ستراوندہ حق صورتلہ مناسب محل تخصیص و درونلرینہ برصوندہ انشاقلنلق . و قالدیکہ نقرات مرقومہ نك صورت تعلیمی بر اورطہ نك یوز اوتوز بش اشکنجی نقراتی صف اولوب صف باشندہ علمدار و دومندہ باش قرہ قوللقجی و صف مذکورک وراسندہ اوستہ و سقاوانک وراسندہ بہر طقوز نقرہ بر قرہ قوللقجی ایلہ فاصلہ و بر یلہ رک اون بش نقرہ قوللقجی یالکز بر قلیج ایلہ عسکر مذکور ی تشتندن محافظہ ایلک .

و اشبو قرہ قوللقجیلرک و رالزندہ و کیلخرج ایلہ اوٹہ باشی دخی قرہ قوللقجیلری کبرویہ رجعتدن محار سہ ایدوب و رالزندہ چور باجی دخی انلری محافظہ ایلک . و ہر براورطہ یہ استانبول قاضیسی افندی معرفتیلہ بر امام انتخاب و حضورندہ و قراء مواجہہ سندہ امتحان ایلہ نصب و تعیین اولنوب کرکدن یوز یکرمی اچہ وظیفہ تعیین اولنلق .

و امام افندیلر اخشاملری قشلازلندہ موجود بولنوب نقرات مرقومہ یہ قرآن عظیم الشان و علم حال تعلیم ایلک .

و نقرات مذکورہ تعلیم کونلری تخصیص اولنان محل تعلیمدہ جاعتلہ اداء صلوة ایدوب بعدہ امام افندی رضاء اللہ تعالی فاتحہ شریفہ قرائتیلہ جلہسی تہلیمہ شروع ایلک . و ائمہ افندیلر بش سنہ امامت خدمتندہ اولدقندن صکرہ طریق قضادن کندولرینہ بر علامت منصب ویرلک .

و موئی الیہمدن برینک وفات یا خود استعفا سی و وقوعندہ برینہ ینہ استانبول قاضیسی افندی معرفتیلہ دیکر مناسبی کذلک انتخاب و امتحان ایلہ نصب و تعیین قلنلق .

و نقرات مرقومہ نك ضبط اورطی خصوصاً سنندہ اون نفرہ بر قرہ قوللقجی تعیین و نقرات مذکورہ دن جنجہ ظہوریلہ تر بیہسی اقتضا ایلد کدہ اول قرہ قوللقجیلر دن سؤال و مطلوب اولنہرق معرفتیلہ کتوردیلوب بعد الترتیبہ خلاصندہ ینہ مذکورہ تسلیم اولنلق . و نقرات مرقومہ نك مجموعی قشلہ و قولقلرندہ موجود بولنلق .

و بر محلہ حین مأمور یتلرندہ اوج نہایت بش کونہ قدر اورطہ سیلہ بالمعیہ لازم اولوب اتنای راہدہ نقرات ضابطانندن بر خطوہ آرلیوب برابر کتک و مأمور اولدقنری محلدن اذنسز عودت ایتمامک .

و اثنای راهده و محل اقامت لرندم بلوک اغاسنه عبدی پاشا بچمی تعبیر اولنور رسیده چادر
و علمدار و باش قره قوللجی و سقایه اوزری یشل بر عدد سکنان چرکسی ویر یلوب اوسته دخی
انلرایله برابر اوطور مق .

و اوطه باشی ایله و کیلخرجه دخی اوزری یشل سکنان چرکسی و طغوز نفر ایله بر قره قوللجی به
بیاض سکنان چرکسی اعطا اولنق .

و بلوک اغاسنه اوج کلیم و اوطه باشی سنه و و کیلخرج و علمدار و اوسته و باش قره قوللجی
و سقاسنه بر کلیم و قره قوللجیله و سائر نفرات دن بهراون نفره ایکیشر کلیم اعطا اولنق .

و اشبو نفرات دن اوج نفری سلاح و یغور لقی ایله اوطه باشی و و کیلخرج چادیرینه نوبجی
تعیین اولنوب یکریمی درت ساعتده بر تبدیل اولنق .

و باش قره قوللجی و سقا چادیرینه دخی بومنوال اوزره نوبجی زمین اولنق .
و نفرات مرقومه دن بهراخشام صحرا ده سقاسی معرفتیه کلوب بر نفری چور باجی چادری
اوکنده نصب اولنان بیراق نوبتی بکلمک .

و و کیلخرج نزل جانندن اورته نک تکمیل تعییناتی اخذ ایچون بهر یوم قره قوللجی معیتیه
بر نفر و اروب و کیلخرج چادرنده تعییناتی اخذ ایله مذکور نفر یکریمی درت ساعتده قره قوللجی
یائنده طعام طبخ ایدوب بعده دیگر نفر نوبته کیرمک .

و نفرات مرقومه دن صله رحم از زوسیه عزیتمه طالب اولنلر دن ضابطی
معرفتیه قوی کفیه ربط اولنلر ق قول کتخداسی طرفندن اذن مکتوبی اخذ
ایدوب قاج کونه رخصت ویرلش ایسه اذن مکتوبه تصریح ادرج اولنق .

و اکر اشبو مأذوناعزیت ایدنلر دن عودت ایتیان اولور ایسه یکچیری افاسی طرفندن
تجسس اولنلر ق اخذ و احضارینه دقت اولنق و اخذی ممکن اوله مدیغی صورتده یکچیری
افاسی طرفندن باب عالی یه بانقریرانها ایله امر مالی صادر اولوب بهر حال فرار ایتدیگی محلدن
احضارینه اهتمام اولنق .

و نفرات مذکور نک اسلحه لری خصوصی بهر نفره بر تفنک و بر قلیج و قره قوللجی لرینه
یالکز بر قلیج و اوسته و سقا و علمداره کذلک بر قلیج و و کیلخرج و اوطه باشی و چور باجی به
مناسبی و جمله بر دفعه اسلحه لری جانب میریدن تنظیم اولنوب اوجاق معرفتیه اعطا اولنق .

و یالکز قره قوللجی لره ابتدای نصب و تعیینلرنده بر دفعه بر آل نیتن و بر عبا طوبله جی شلواری
و بر رچفت قرمز طوز لقی و نفرات مرقومه باشلرینه بر عدد لاز قلیاغی جابه جانب میریدن
و یرلک .

و نفرات مرقومه نک مأکولات و مشروب ایچون اغا قپوسنده بر صندوق وضع اولنوب

نفرات مرقومه به مع کسوه بهاتخصیص اولنه جق علوفه لری اغا قپوسنده توزیع اولنلر ق
سکسان سکر بچق حسابیه جانب میریدن اعطا بیور یلوب نفرات مرقومه به سکسان حسابیه
و یریلرک حاصل اولان فضلله و نفرات مرقومه نک بلا وارث فوت اولنلر ینک تر کله لری
صندوق مذکور ایچون ضبط و حفظ ایله نفرات مرقومه نک نان و لچمدن مع اعداد و زمره مأکولات لری
اندن اداره قلیق .

و سفر بر اوله رق حین مأمور یتلرنده و یریلان امر عالی موجبجه تعیینات لازمه و حوایج
ضروریه لری اعطا اولنق و ذکرا اولنان اورطه نک چور باجی لری و اوطه باشی و و کیلخرج
و علمداری و اوسته و باشی قره قوللجی لرینه مناسبی و جمله معاشر تخصیص قلیق .

و خدمات غزا و جهاد ایچون موضوع اولان اوجا قرا سامه لرنک بیع و شر او قصر یدلری
شرعاً جائز اولماغله بعد ایوم سائر اوجا قرا مثل علوفه و اسامه النوب صائلقندن منع کلی ایله
منع اولنوب صاحب اسامه عمری اولدقچه اخذ و اکل ائلك .

و محمولاتی و قوعنده تماما خزینه مانده اولوب قوریجی و تقاعد اسامی لری مقداره
بالغ اولور ایسه محمولات دن اخباریه و حصه خله او اغا موقوف ایچون ثلثی و دالغیج اسامیسی
محلولی و قوعنده دخی فقط اخباریه ایچون ایکی اچده سی مقابلنده جانب میریدن بهراچقه به
یکریمی غروش اعطا اولنق .

و نفرات مذکور صله به مأذوناً کیدوب حین عودتده قدر اخراج اولنان مواجبدن یومیه سی
بر وجه امانت صندوق مذکور و وضع ایله کلدکده تماما و یرلک و مواجب اخراجنده و سائر
خصوصی صرلنده یکچیری افندیسی بولنانلرک نظارتی منضم اوله رق دائم اسمرکی باشنده بولنق .

و وضع اولنلر جق صندوق ايراد و مصارفی تحریر ایچون افندی قلدن متفنن و مستقیم کاتب
ایله بر نفر یناق تعیین اولنق . و تعلیمه کیده جک اورته نک نوبتی کلدکده چور باجیسی علی
النحر قشلایه کلوب نفراتی تکمیل اولدقده ایکنجی قپوسندن خروج ایله تعلیم محلنده
عزیمت و صلوة ظهیری محل مذکورده بعد الادا اجرای تعلیم برله عودت ائلك .

نفرات مرقومه و ضابطانی ایچون بر محله مأمور یتلری و قوعنده ترتیب اولنان چادر لر دن بهر
چادره ایکی تجره اوج قره وانه و بر مشربه و ایکی اریق و بر فسار و چادر باشنه ایکیشر
مشین سفره و اورطه یه بش قطعه نمشا ایله اوچر عدد جام چادری و یرلک . و اشبو نفراتک لحم
تعییناتی ات میداننده تمام و یرلدیکنندن اورایه حواله اولنوب بعد ازین تماجد و برلمس ایچون
جوار لرنده اولان قصابدن اعطا ایتدیرلک . و ایوم چور باجی اغارک یومیه بر رقیه لحم
تعییناتی و ارایسه ده اداره ایتیه چکنندن بر رقیه دخی ضم اولنلر ق قصابدن اعطا ایتدیرلک .

و نان تعیینات لری طویخانه مامره قاعده سنه تطبیقاً تنظیم و سکنان باشی اغا ققول کتخداسنه

برقسطه یدی بیک بشیوزوز غریجی باشی اغایه التي بیک و سکسونجی باشی اغایه درت بیک
بشیوزو طور ناجی باشی اغایه اوچ بیک یدی یوزاللی و محضر اغایه بیک بشیوز غروش موقوف
وبلوک اغاسنه برقسطه یدی یوزاللی و علمداره یوزاللی و اوسته یه یوزاوتوز یدی بچق و باش
قره قولقجی یه یوزاوتوز و سقایه یوز غروش معاش و قره قولقجیلرک بهر ینسه یوزیکرمی
واشکنجی نفراتک بهر ینه یومیه طقسان اچیه ترتیب و تنظیم اولنق .

قره قولقجی خصوصی دقت اولنه جق ماده دن اولغله قره قولقجی قوشیله جق شخصک
انتخاب و نصبه کوزلجه اهتمام اولنق .
و ترتیب و تحریر اولنه جق اشکنجی نفراتی دفتر اجاله داخل اولدق دن صکره تکرار
سائر اوجاقلره و یا خود محل آخره فرارلری ممنوع اولغله بو وجهله حرکت
جسارت ایدن هر نه محمله اولور ایسه اولسون ضابطی معرفتیه تحریر و تجسس اولنهرق اخذ
و ترتیب جزاقلنق .

ومن القديم اورطه لوده اولان عتیق اسامه لو نفراتک علوفه لری مواجب اخراجنک
فرداسی چهارشنبه کونی کافی السابق بلوک اغاری معرفتیه قشلازنده توزیع و تقسیم
اولنوب فرداسی پنجشنبه کونی مجدداً تحریر اولنسان اشکنجی نفراتی و قره قولقجیان
وضابطانک مواجبلرینی دخی اغا قیوسنده سرکی فرشیله وقت اغاسی بولنانلرک قارشوسنده
هر بری اثبات وجود ایدرک مواجبلرینی اخذ ایچون بلوک اغاری معیتله طاق طاقم
کوب مواجبلرینی اولوجهله اخذ ایلک . ذکراولنسان اورطه قنغی محله مأمور اولور
ایسه مواجب اخراجنده یومیه لری حساب اولنهرق مواجبلری مأمور معیتی اولدق لری ولایه
عظام حضرته و قتیله ارسال و حضورنده اثبات وجود ایتدیره رک توزیع و تقسیمه دقت قلنق .
و ذکراولنسان اورطه لک هر قنغیسنه سائر اورطه یولداش لردن حسن رضا و اختیار لری یله
بودغه اشکنجی نفری تحریر اولندیغی حالده اسکیدن یولداشی اولدیغی اورطه ضابطانی
بروجهله دخل و تعرض ایتملری خصوصه اهتمام و دقت اولنق .

وصحرا ده نفرات مرقومه نك چادرلری صره سیله تسویه اوزره و اوزر نفر حسابیله
قور یلوب بهر صره نك باشنه بلوک اغاسی خیمه سی و وسطنه او طه باشی ایله و کیلخرج
و دومنده علمدار ایله باش قره قولقجی خیمه لری قور یله رقی بهر اخشام صلوة مغربی امام
افندی چاعتله بعد الاذاعار اسلامیه دن اولان کلبانکی چکوب امام لر دخی او طه باشی
چادرنده اقامت ایلک و بهر کیجه هر بر چادرک او کسده نصف الیله قدر بر وجهه اکاهی
بر نفر نوبتجی تعیین اولنوب بکلمک و نصف الیله نوبتجی نفر دکی شوب یر ینسه دیگر
نوبتجی وضعیله صباحه قدر بکلمک . و او طه باشی اولان کیجه ساعت اوچه قدر چادرلر

نوبتجیلرینی یوقلیوب کزیمک . وساعت اوچدن التي به قدر و کیلخرج والتیدن طقوزه قدر
علمدار و طقوزدن صباحه قدر اوسته کزوب نوبتجیلری یوقلق .

و بنصر الله تعالی دشمن طاہوری قارشوسنده ایکن بهر چادرک اوزر نفرندن ایکیشر نفری
چادرلری بکلمک ایچون براغیلوب اشبورتیب اولنان نوبتجیلری نصف الیله اورطه نك
چور باجیسی یوقلیوب تا کیدانک .

ویکیچری افندیسی نفرات مرقومه یه ناظر اولدیغی جهتله هر بر امور ینه نظارت و نظا .
ملر ینه خلل کله جک حالت وقوعه کلامسنه دقت برله هر بر امور و خصوصی بکیچری
اغاسی بولنانلر ایله مذاکره و مشاوره ایدرک تنظیم و دولت علیه یه انها و افادسی لازم
کلان موادی اغار ایله بالاشترک تقریر و تمهیر ایله تقدیم ایلک شرائطی بر وجهه بالاچله
اتفاقیه تأسیس اولنهرق اشبورتیب و نظام حسن انتساب خون و عنایت حضرت رب
الارباب ایله حصولیاب اولدقده بفضل الله تعالی اعدای دین و دولته هر درلو غلبه و ظفر
میسر اوله جفی الطاف الهیه دن مأمول و مستدام . انتهى

اشبولا یجه نك قرائتند نصکره صدر اعظم شیخ الاسلامه توجه خطاب ایله « قن حرکت تعلیم و تعلی
واجبیدر دکلیدر ؟ » دیه سوال ایلد کده او ده واجب اولدیغی بیان و فتوا سنک تحریرینی فتوا امیننه
اشارت ایتکله بعدا تحریر او ده قرائت اولندیغندن صدر مشار ایله تکرار کلامه آغازو « ایسته
ایجاب احکام کتاب و سنت و اجماع علماء امت ایله تعلم قواعد جنک و کارزار واجبه
ذمتمز اولدیغی آشکار اولدی . مطلوب عالی اولان عسکرک تحریر و تعلی تدبیرینی
تعهد ایدر میسکر ؟ » دیه سوال ایلد کدرنده حاضرین یکر بان اتفاق اولهرق . بو یلجه
متعهدز « دیملریله طرف صدر مشار الیهدن « اشبوزور کی شروع اولنه جفی امر مشروعه
شاید بعض بدطینتان طعن و تشنیعه آغازو بین الناس نشر اراجیف ایله اضلال و افساد
عباد الله سارعت ایدر سه بو مثلورک شرعاً جزاسی نه در ؟ » دیو استفتا و جانب فتوا
پناهیدن دخی « او مقوله ساعی بالفساد اولانلره شرعاً تعذیر شدید اقتضا ایدر .
جوابی اعطا اولغله حکم مذکورک فتوا سنی دخی تحریر ایتدیر دکن صکره اولجه حاضر لیش
اولان حجت قرائت اولندی .

❁ صورت حجت شرعیه ❁

سبب تسطیر کتاب شرعی تصاب حجت انتصاب اولدرکه اغلای کلمه العلیا
واحیای شریعت غرا ایچون من کل الوجوه طغاة کفره مشرکین پر کین و بغات اعدای
ضلالنقرین دین ایله مقاتله ایتک (قاتلوا المشرکین كافة کایقاتلوا نکم كافة) نص صراحت مختصیله

سائر نصوص کرامت فصوص قاطعه موجب رنجه موحدین اوزر لرینه فریضة ذمت دیانت
 و قتال دخی بالبداهه آلات حربیه تک تدارک و استعماله متوقف و آلات حربیه تک تعلی دخی
 امور صنایعیه دن اولقی ملبسه سیله بهر حال سائر صنایع کبی تعلیم و تعلمه موقوف اولوب تعلیم
 و تعلم دخی وسیله ثبات و متانت اولغله بوضور تنده فرض اولان قتالک موقوف علیهی اولان
 آلات حربیه تک تعلی درجه وجود به رسیده اولسی لازم کلوب حتی سرور سر به رسالت
 ورهبر کتیبه نبوت صلی الله تعالی علیه وسلم افندیم حضرت لرینک زمان سعادت نشانلرنده
 کفره قریش انجیق اوق و سیف ایله محارب اولدقلرندن رمی سهام و مسل سیف ایله اعدایه
 مقابله یوروب تعلم رمی سهامه ترغیباً (ماسبقه سلاح قط الی خیر) حدیث صحیح تحدیثیه
 فن رمی سهامی ثنا یوردقلرندن ماعدا آت و دوه یا خود ماشیا بر از کیسه لرک یارش
 ایتملرندن عبارت اولان مسابقه ملاحیدن ایکن اثنا ی حربیه سرعت سیر و حرکتی ملکه وادمان
 ایتمک نتیجه مسابقه تعلی جائز اولدیغنه اشاره (لانتحضرا الملائکه شیئامن الملاهی سوی
 النضال و الرهان) حدیث شریفی مدارحاث امت اوزره دائر و حدیث دیگرده (لاسبق
 الا فی خوف و النضال او حافر) کلام شریفی دخی زبان حکمت بیان ختم نبوتدن صادر
 اولشدر . نضالدن مراد رمی سهام و رهان و حافر دن مقصود مسابقه خیل خوشحرام و خوفک
 معنایه تسابق جمال بدیع الاجسام دن عبارت اولدیغی کتب مغازی و سپرده مرسوم خامه
 اعلامدیر . و الحاصل (و اعدوا لهم ما استطعتم من قوة) آیت کریمه سی موجبجه وقت
 حاجتده اعدای دین اوزرینه غلبه قوتنی تحصیل ایچون مطلقاً اقتضا ایدن هر نوع
 آلات حربیه بی اعداد و اتخاذ ایتمک واجب اولوب استعیذ بالله (یا ایها الذین آمنوا اصبروا
 و صابروا و رابطوا) قول کریمیه (ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله صفا
 کانهم بنیان مرموص) آیت مکرمه سندن مستفاد اولدیغی اوزره قنون حربیه بی بیتمک و اعدایه
 مقابله بالمثل ایله معامله ایتمک لازمه دن و حتی عبده اصنام اهل اسلامه غلبه زعمیه بالندرج
 انواع حیل حربیه اختراعنه باشلیوب از جمله هجرت نبویه علی صاحبها افضل الصلوة
 و التحیه تک قرقچی سنه سی باروت ایجاد ایلد کلرنده طرف باهر الشرف اسلاماندن دخی
 باروت استعمالیه مشرکینه مقابله اولنه رقی الی یومنا هذا را حد باروت اتخاذینی انکار ایتمیرک
 بونک اوزرینه اجاع امت منعقد اولدیغی قضایای مسئله دندر . پس تفصیل مذکور اوزره
 جمیع اوقاتده اکتساب اقوات کبی اقتضای دین الات حربیه بی تدارک و اتخاذ و تعلیم و تعلم اهل
 ایمانه لازم اولدوعلی الخصوص اشبوا و اوانده اعدای اهل اسلام بر برله زنا بر بد اتفاق و کانون
 فساد لری هر طرفنده شراره فشان شقاق اولقی جهتیله موحدین دخی مقابله بالمثل قاعده سی
 اوزره مباشر قتال اولمیری مهم و واجب اولغله بناء علی ذلك از قدیم اقتضای وقت و حال حسیده

منتظم اولدقلری حالده دین مبین اوغورنده جانسپارانه غیر تلمی آشکار اولان یکجیر یان
 اوجاقتدن در سعادت تمکک داخل سور و خارج سورنده واقع قولقی خدمتنده کر بسته قیام
 اولان بلوک و جماعت و دائره اغواتی و صولاتی باشیلرو باب عالی و آغا قیوسی خدمتنده و باش
 چاوش ایله اوجاق امامی و بیت المالچی معتبرنده و اوتوز اوج آوجیلری بتون تعبیر اولنور الی
 بر عدد اورطه لرک هر برندن یوز الیشتر نفر حرب و ضرر به قادر اصلی ونسی معلوم اولنلرندن
 تیرال دن مقدمه الجیش صورتنده یدی یک بشر یوز نفر اشکنجی نفراتی تحریر اولنقی و نفرات
 مذکورده لایحه ده مندرج شروط فیض منوط حسنه به رعایتله تعلیم و تعلم الات حربیه ایدرک
 دائماً حاضر و آماده بولنقی باینده لدی الاستفتا جانب شیخ الاسلام و المسلمین و فوق لرضاء رب
 العالمین طرفلرندن اعدای دین ایله محارب به وقوعنده عسکر اسلام آلات حربیه تک استعمالنی
 و اعدانک فنون حربیه و دسائسی بیلوب کفره مشرکینه غلبه ایچون استعیذ بالله (و اعدوا لهم
 ما استطعتم من قوة) نص کریمه امثالاً آلات حربیه اتخاذی لازم اولمیری ؟ الجواب اولور .
 بوضور تنده آلات حربیه بی استعمال امور صنایعیه دن اولوب کیفیت استعمالنی بیتمک تعلیم و تعلم
 ایله اوله جغی بدیهی اولغله امیر المؤمنین پادشاه اسلام خلدالله تعالی خلافتیه الی یوم القیام
 حضرت لری عسا کر اسلامه آلات حربیه ایله جنک تعلیم التلمی بی امر و تنبیه یورملری مشروعیدر ؟
 الجواب مشروعدر . دیو و یریلان فتوای شریفه موجبجه شرفبخش صحیفه صدور اولان
 خط همایون کرامتقرون حضرت ظل الهی یه امثالاً بالجمله اوجاق اغازی و ضابطان اتحاد
 کلمه و اتفاق آرا ایله بوجه محرر شمیدیک اولمقدار نفراتک تحریرینه و لایحه مذکورده محرر
 شرائط اوزره آلات حربیه تعلیم ایدر جکارینه شیخ الاسلام مشار الیه حضرت لرینک دارالفتوای لرنده
 و آغا قیوسنده معقود مجلس مالیرده عن صمیم البال یکان یکان تعهد و التزام و اشبو
 خصوص خیر به ده غرض آخر اولیوب مجرد عون و توفیق الهی و امداد روحانیت جناب
 رسالتیناهی ایله شوکت اسلامیه بی کما کان اظهار و اجمال و حفظ دین و دولت محمدیه لوازمی
 کاینبغی استحصال نیت خالصه سیله حبل متین شریعت غرایه اعتصام و بنصر الله تعالی
 بوندن بویله اعدادن اخذ ثار و انتقام ایچون مرکز صدق و استقامتده پایدار اولقلغی التزام
 امرنده جمله سی عهد الله و عهد رسول الهی از جان و دل تکرار ایتمیرله اشبو عهد و میثاق
 قطعی المفاد الی ابد الابد بلا نزاع و جدال دستور العمل قلنه رقی ارتباط یافته حسن استقرار اولقی
 اوزره بالاسی مبارک خط همایون عنایتقون شاهانه ایله زینتدار و ذیلی دخی حال رونق پیرای
 صدارت عظمی حضرت لری و آلان زینت انداز مشیخت کبری حضرت لری و حاضر بالمجلس
 وزرای عظام اولی النهی و علما اعلام تقوی پیر اورجال دولت علیه تأییداً تا حاضراتی و بالجمله
 ضابطان ختم و امضای یله ثابت و استوار اوله رقی اشبو سند قوی شرعی و کتاب مستطاب

مرعی تسجیل و ترقیم و اولو جملہ مصالحت خیر یہ مسطورہ تہم قلندی . ربنا لا تزغ قلوبنا
بعد اذھدینا وھب لنا من لدنک رجۃ انک انت الوھاب . حرر فی الیوم الحادی والعشرین من
شوال المکرم سنہ احدی واربعین ومائین والفق .

اشبو جتک قرائتی متعاقب حضاردن ہربری مأل حجتی تصدیق ایملر یلہ شیخ احد افندی مقامہ
مناسب بردا وختامندہ فاتحہ شریفہ تلاوت ایلدی .

و صدر اعظم مفتی وحسین و محمد عزت پاشا صرہ سیلہ و سائر رجال و علما برر برر حجتی تمہیر
ایلدیلر . و صدر مشار الیہ فتوا شریفہ فی فتوی امینی افندی یہ و حجتی محرری اولان اس ظفر
مؤلفی اسعد افندی یہ و لایحہ بی یکچیری اغاسنہ و بروب صدوردن بشقہ موجود اولان علما
ورجال و مشائخہ خطاباً « شمعی اغاقپوسنہ عزیمت و حجت و فتوی و لایحہ بی جملہ حضورندہ
قرائت ایدیکز . و ذیل حجتی او جاقلو یہ ختم و امضا ایتدیروب تعہداری مشعر اغاظر فندن
دخی بر قطعہ تقریر الہرق نہ بورایہ عودت ایلدیکز . » دیملر یلہ جملہ سی الای ایلہ اغاقپوسنہ
کتیدیلر .

و تکہلی کوشکنندہ جلسہ خفیفہ دن صکرہ خارج قصردہ واقع صفہدہ تجمع ایدن اوستدر
ویکچیری افندیسی و کتبہ و دائرہ اغازی و صولاق باشیلرو بلوک و جاعت چور باجیلری
و قشلہ متولیلری و او طہ باشیلرو او طہ اسکیلری و خصمی او طور اقلندن عبارت اولان جمعیہ
چیقیلوب فتوی و حجت و لایحہ قرائت و مضمونی جملہ یہ اشاعت اولندی . و مدر .
سیندن بعضیسی تعلم فن حربک لزومندہ دارخیلو مقالات ایرادیلہ ذہنلری قبول و تصدیقہ امالہ
ایلد کدن صکرہ یکچیری اغاسی « اشته فتوی و اتفاق علما ایلہ جنک تعلیمی اوزر یمزہ واجب
اولدیغی ظاہر و امر پادشاہیدہ بومر کزدہ دائردر . نہ دیرسکر ؟ تصدیگری باب عالی یہ
باتقر بر عرض ایدہ یم می ؟ نفسمچہ بن جملہ سنہ راضی و او جاغزک شرفنی بو یولسدہ
بولاندن بری یم . » دید کدہ صف اول جاعتدہ طور ان بلوک اغازی و اختیار لردن بعضیلری
سمعنا و اطعنا معناسنی امیا و باقیلری دہ انلرہ اقعاً ایتد کربنی متعاقب شیخ احد افندی
ینہ بردا ایلہ بخشہ ختام و بردی .

و افا و افندیلر قصرہ داخل اولدقن صکرہ حجتی تمہیر ایچون قول کتخداسی
او طہ سنہ کونرد کربندہ « قائمزلہ مہرلرز » دیہرک منتظر اولان طور ناجی باشیلر و او جاق
امامی و ضابطان ذیل حجتی تمہیر ایلدیلر . و حتی مہری اولیانلر حکا کردن قوشہرق
مہر الدیلرو یارم ساعت ظرفندہ عدد ختم ایکویوز سکرہ چیقیدی .

اشبو جت و لایحہ و فتوی و بو قرارک علیہندہ بولنہ جقلرک مجازانلری ایچون النان
دیگر فتوی حضور پادشاہی یہ عرض اولندقدہ ایرتسی کونی جتک بالاسی خط

ہمایونلہ توشیحاً اغادہ بیورلغہ صورت حجت مستقلاً اتخاذا اولنان سچلہ قید و برازستان
عقیقہدہ واقع صندیغندہ وضع و ہمان اول کون اغاقپوسندہ عسکر نحر برینہ شروع اولندی .

✽ صورت خط ہمایون ✽

« عموماً اتفاق و قرارلری شرع شریفہ مطابق و موجبچہ اجراہہ تعہدی متضمن
اولان اشبو جت شرعیہ مضمونی اوزرہ عمل و حرکت ہر بر یمزہ و امضا و مہرلری
مندرج اولنلرہ و سائر افراد مسلمینہ فریضہ ذمت دیانت و خلافہہ حرکت موجب
تہمت و عقوبت اولغلہ موجبچہ دیوان ہمایونم قلنہ قید و حفظ ایلہ استانبول
محکمہ سنہ ثبت و تسجیل ایچون علم و خبر اعطا اولنہ . »

لایحہدہ محرر اولدیغی و جملہ عسکرہ لازم اولان البسہ و اسلحہ بر قاج کون ایچندہ ترتیب
و بش یک نفر تحریر اولوب و تلبس لباس و بدأ تعلیم ہرنہ قدر داود پاشا صحر اسندہ
اولق تصمیم اولنمش ایسدہ یکچیری اغاسنک بعض افادہ سنہ مبنی خصوص مذکورک ات
میدانندہ اجراسی تاسیب اولندی .

انجق یکچیریلر اشکنجیدن مراد نظام جدید دیمک اولوب بو ایسہ ذاتاً منفورلری اولدیغی
کی نظام جدید الغاسندہ فساد و اختلالہ باش اولانلر حالا موجود بولنغلہ خواص وزرا
بو باندہ و ہمنساک ایدیلر . حتی صدر اعظم بر کیمچہ حسین پاشای خفیاً پالیسنہ جملہ
و ہمنی بی ان ایلد کدہ حسین پاشا مادام کہ بر موجب شریعت فرا بو ایسہ اتفاق ارا ایلہ
قرار و برلشدر . بوندن ذرہ قدر نکول ایتوب بالعکس ثبات و اقدام ایتک کر کدر .
دیمش ایدی .

مع ہذا صدر مشار الیہک و ہمیدہ بوش دکل ایدی . چونکہ اشکنجی ناظری واسطہ سیلہ
تعلیمک قذنی کون اجرا اولتہ جغی یکچیری اغاسندن سوال اولندقدہ او مجلسدہ حاضر
بولنان او جاق رؤسائی « تعلیم تفنک آتمقدن عبارت ایسہ بولدا شریک ہیسی بونی یک
رعنا بیلورلر . » دیملر یلہ « تفنک آتمقدہ لازم ایسدہ بالکز بونکلہ ایش کور یلہ مزہ .
اعتداتک اجرا ایلدیکی حرکات حر بیہ یہ مقابلہ ایدہ جنک موادی بیللی . تاکہ ا کامقابلہ
اولنہ . بونلری چکنکی مجلسدہ مواجہہ کردہ عموم تصدیق ایتش و او عومدہ سزلر کدہ رأی
داخل بولنمش ایدی . بوسوزلری اولوقت سونلکزل لازم کلوردی . جو ابی و برلد کدہ
« تعلیم دیدیککز تفنک تعلیمی دکل ؟ » دیدیلر . ایستہ ارہ دن دہار قاج کون چکمدن او جاق
امراسی بو مثالو کفتکو یہ باشلامش اولدیغندن بران اول مصالحتک موقع اجراہہ قونلجی
ضمنندہ ذی القعدہ نک التبحی اثنین کونی تعہد مجلسلرندہ بولنان ذواتدن انجق موالی و فتوا امینی

وسائر خواجه افندیله مشایخ و یکچیری افاسی و اشکنجی نظری و بالجمله اوجاق اغاری نیک
ات میدانده نینا تعلیمه مباشرتلی تنسیب اولمش و صدر مشارالیهک مابین همایونه ارسال
ایلدیکی تقرر ایله سکه دار اغایه مر سول تذکره اوزرله نینه صورتلی آتیده محرر خط همایونلر
یازلمش اییدی .

تقرر یالاسنه یازیلان خط همایون

اشبوت تقررک منظور و مالی معلوم همایونم اولمشدر . کرک سنک یکچیری اغاسنه واقع اولان
افادهک و کرک موحی الیه صائب افندیک متولیرله اولان افاده سی تمام جواب مسکت ایسه ده
بو متولیرک تردد اوزره اولان معامله لری کویا بزم بو تعلیم خصوصتی اولان امرده اکلایه مدق
یوقسه بو صورتده اوله جفتی اکلماش اولدق قبول ایتمزدک دیمک چیقده یور . انجق مصلحت
بو پر سه یه گلشیکن ارتق بو کاحسین پاشانک دیدیکی کبی بو سوزدن ایرلیوب ثبات اولنق
لازمدر . مادامکه بو مصلحتده شریعت مساعی اوزره مباشرت اولندی . ان شاء الله شوت تعلیم
خصوصتده دخی تمامیه موقیت حاصل اولسی جناب حقندن مسئول و مستدادر .
قالدیکه بو تعلیم ماده سنده بعض متولیرک تردد اوزره واقع اولان حاللری بهجت افندی وسائر
عقلی ایرنلرک شمیدین معلوملری اولق ایچون سن کندولکندن اوله رق مناسب اولورسه
یلدی ره سین . شاید بازار ایرتسی کونی بو متولیرینه تردد ایدر لر ایسه ایلروده اولنه جق تدابیره
مداری اولسون دیمک ایسترم .

تذکره مذکورده بالاسنه یازیلان خط همایون صورتیدر

« بازار ایرتسی صاوشجه یه قدر عجب معامله لری نوجهله اوله جق دیو دروندن چیققی
ممکن دکل ایسه ده ان شاء الله تعالی صاحب شریعت افندمک روحانیت شریفی یاور
ومعین اوله رق طبق دنخواه شاهانه تم اوزره حصول پذیر اولسی الطاف کبری یادن مسئول
ومستجادر . افندی داعیزک طبق اشعار لری وجهله خواجه افندیلرک جمله سی یوم
مذکورده موجود بولمسی . و کله واحده ایله تعلیم و تعلمک مساعی شرعیسی نوجهله
اولدیغنی آچیق آچیق افاده و تلقین الطلری و ذهنلری کلبا میل ایتدیرمکه سعی و غیرت
الطری لازمه دن اولغله اکا کوره شمیدین هر برینه اقتضاسنه کوره کیفیت ییلدیرمک
لازمدر . جناب حق تائیرینی احسان و اولنان تدابیری احسن تقدیره موافق ایلیه
آمین .

هر نه حال ایسه یوم مذکورده موالی و اغوات موحی الیه علی الصباح ات میدانده طوبیونوب
اشکنجیان تحریر اولنه جق الی بر اورطه نک بهرندن اوچر بشر تقری جلب و هر برینه

مخصوص اولان لباس بعد الدما کندولر نینه اعطا اولندقدن و تشبث اولنه جق تعلیم
مصر تعلیمی اولوب قرنک تعلیمی اولدیغنی موالی و مشایخ افندیلر طرفندن جمله به تفسیر
و ایضاح ایلدکدن صکره عساکر مصریه بیکباشیلرندن بو ائانده استانبولده بولنان
داود اغا ایله دور سلیمده تعلیم اوکرنمش برقاچ کشتی به باب مالیدن کوندر یلان اعلا
قاپوتلر لباس اولنوب معلم تعیین اولندیلر . و ابتدا امین فتواتیر کا الینه برتنسک الوب
اغایه اعطا و اولدخی تقبیل ایدرک اخذ و سکبان باشی و قطار اغاری و چور باجیلر
یعنی ضابطاندن مرکب هیئت صف بستنه تعلیم اولوب نفرات اوزاقدن تماشا ایلدک لری
حالده برقاچ کره تفنک تعلیمی و براز ایاق تعلیمی ایتدکدن صکره احد افندی صوت بلند ایله
نصایح و تعلیمک فوائدی شامیل برده ایلدکدن صکره هر کس یرلو برینه کیتدی .
و تعلیم علیهنده سوز سو یلیانلرک تأدیب اولنه جق لری محله اماملری واسطه سیله خلقه
اعلان ایلدی که صورت اعلان آتیده محرردر .

صورت امره الی

بو دفعه بتوفیق الله تعالی مقتضای کتاب و سنت و اجماع علماء امت ایله جانب شیخ الاسلامیدن
و یریلان فتوای شریفه موجهه و واقع و منعقد اولان اتفاق و اتحاد عومیده و یریلان
قرار اوزره شرفیافته صدور اولان خط همایون شو کتقرون حضرت خلافتناهی
منطوقجه یکچیری اوچاغندن تعلیمی اشکنجی نفرات تحریری مصلحت خیریه سنه شروع
و مباشرت اولمش اولغله بو خصوصک مجلس عومیده قرائت اولنان لایحه سنده
مندرج اولدیغنی وجهله یکچیری اوچاغی دائره و بلوک اغواتک قدیم معاش و موقوفلرینه
و چور باجیلرک لحم تعیینلر نینه ضم اولدیغنی و بالجمله اوجاقلرک وضع و احیاسی
غزا و جهاد ایچون اولوب اسامه نک بیع و شرا و قصر بدی شروع اولدیغنه بناء
بغدادین خلاف شرع شریف بیع و شرا اولنمیب صاحب اسامه عمری اولدقجه
اخذ و اکل ایلیه جکنی و من القدم اورطه لده اولان عتیق اسامه لو نقراتک علوفه لری
کا کان و یریه جکی و اوچاغ مذکورک تعیینات قدیمه و هر کسک متصرف اولدق لری اسامه
مه لرینه و بر موجب نظام تر قیلرینه بر کونه خلل کلیه جکی و الحاصل بو خصوصده
هیچ برکسه به شرعاً مقدار ذره غدر شائبه لری اولیه رق بو مصلحت مطلقاً خدمات
دین مبینی احیاء و شعائر اسلامیه دن اولان غزا و جهاد لوازمی تعلیم و تعلم ایله فریضه
دیانتی ایفانیت خیریه سنه مبنی اولوب اساس و مبنا سی و اصول و فروعی شریعت
مطهره به مطابق و موافق اوله رق شروع اولمش اولدیغندن بو خصوصده وجهاً

من الوجوه كسنة طرفدن شودر بودر ديمكه محل اوله جق بر نسنه اوليوب بالجمله
مؤمنين وموحدينك ممنون ومسرور اوله جقلى مصلحت دينيه دن اولديغنه بنه
بعض عقلى اربمانلر طرفلرندن بر كونه قيل وقال وقوعه كلامك اوزره كيفيتى مخلات
اماملرينه وسائر اقتضا اينلره تفهيم وحقيقت حال ومصلحت بو وجهله اولديغنى جله يه
يلدرد كدن صكره ينه بر كونه دل اوزاتمغه جنسارت ايدن اولور ايسه شرع شريفه مخالف
حر كنده بولنش وخرق اجماع ايتمش اوله جفنه مبنى اولبايده ويريلان ديكر فتواى شريفه
موجبجه اومقوله لرك مستحق اوله جقلى تاديبات لازمه شرعيه لرى اجرا اولننه جفنى
كوش هوشلرينه تنبيه وتلقينه دقت ايلده سن .

(ظهور ووقعه خير به)

ترتيب عسكر ايچون باب فتوى ايله افاقبو سنده تشكيل اولنان تعهد مجلسلرنده كئندا
برى مصطفى و كورد يوسف وسائر سوز صاحبلى اولان اشخاص مضرة ات ميداننده
تعليمه حين مباشرت لرنده صورت عصيانى نهايت نيت ايتمشلر ايكن بعضيسى ميدانه
قزغان چيتمسز بن خروج ايتك قاعده مرعيه مخالفدر . ديو اعلان عصيانه ممانعت وبعضيسى
دخى اشكنجيلر تكثر ايلد كدن صكره قيره لكه حدرلر بنى يلسونلر . و بزه زبونكشلك اسناد
ايتسونلر . ديو اختلاف ايتمشلر ايتمش .

اره دن بر ماه مرور يله ذى القعدة نك طقوزنجى وميلادك يك سكر يوز بكرمى سكرنجى سنه سنى
حزيرانك اونجى پنجشنبه كچه سى بعد المغرب بر ايكيشر ات ميداننه كلك اوزره
يكچيرى طاقى رؤساسى طرفندن دعوتله كچه ساعت التيده تجمع ايدن كسانك بر فرقه سى
اغا قپوسنه هجوم ايلدليلر . يكچيرى اغاسى جلال الدين اغا قوله چيتمش اولديغندن
قبويه هودتى زور بارك هجوملرينه مصادف اولمش ايسه ده اغاخلايه قاجه رق اخفا
ايتكله اله بچور مكدن اشقياما يوس اولنجه قيونك اوتنه سنى روسنى خراب و بر قاچ محله
آتش القاوتفنگلر انداخت ايلد كدن صكره ميدانه عودت ايلدليلر .

هلى السحر اشقياي مجتمعه قشله لردن ات ميداننه قزانلرى چيقاروب جبه خانه وسراجخانه
قزانلرينى دخى الوب دارالندوه حشرات اولان تحت القلعه اصمه التى اون قپانى وسائر
محلاره تردقولنجيلر ارساليه « صدر اعظم سليم پاشا و اياحامين پاشا و دارندهلى عزت
محمد پاشا و يكچيرى اغاسى وسائر ارکان دولتى كسلك بتردك » حوادثنى اشاعه و حال
وارفاد مقوله سى اشخاصى بفسايه تحريص ايتلر يله كند كچه ججستلى زايد ايلدى .
وبرطاقى نقلجى سرخوش معيتى ايله باب مالى بنى و بر گروهى نجيب افندى قوناغنى

يغما واحراق ايتك اوزره ميدانن چيديلر . صدر اعظم وازكان دولت حسب الموسم
ياليزنده بولمكلر يله زور بارك دست شقاوت بيوسنلرندن امين اوله بيشلر و باب مالىنك
حرم دائره سى خلقى بچجده مخزنه التجا ايله خلاص اولمشلر ايسه ده خزينه صدر اعظميدن
التى يك كيسه دن متجاوز نقود و جواهر و سائر اشيا و نجيب افندى قوناغندن يدى سكر
يوز كيسه لك مال و مئال دست عصاته بچمش و زور بار شوقارتدن صكره « فتوى و حجت
يازانلرى كسوب بچه جكر . بشقه كسنة به ضرر يمز طوقمز . خلق راحت اولسون .
وهر كس دكانلرينى آچسون .» ديو اسواق شهرده غلو و غلغله يه اغاز ايلدليلر .

فته نك وقوعى ارکان دولتك معلوملرى اولدقده جله دن اول صدر اعظم سليم محمد
پاشا بوغاز محافظى حسين پاشا ايله عزت محمد پاشاره عسكر لر بنى آلب يالى كوشكنه بيشلرى
ايچون برادرى خليل بكى ياليسندن مشار اليهمايه ارسال تدبير بنى اجرا ايله قايعنه بنوب
يالى كوشكنه ورود و خزينه كئنداسى قبر يسلى محمد امين اغا بنى بشكطاش سراينه
كوندره رك كيفيتى طرف شاهانه يه افاده و سنجاغ شرينى بالاخراج اشقيا اوزرينه هجوم
اولمسنى استيدان ايله تشر يف همايونى اخطار و كتابچيسى سعيد اغندى بنى دخى شيخ الاسلام
قاضى زاده طاهر افنديك دعوتنه ارسال ايلدى .

مغنى الانام سرعت حر كته ورود و در حال طرفلرندن دانشمندان و چوقدارلر ارساليه
صدور و موالى و طلبه و در رسعام افنديلر ك موجود بولمكلرى ايچون دعوت و طرف
صدارتدن دخى رجال دولت و خدمه باب مالى و ترسانه ده قاليونجى باش چاوشى پاپوشجى
اوغلى احمد افا و طوبجى باشى نعمان افا و عر به جى باشى حسن افا و خبره جى باشى
دده مصطفى اغارله لغجى باشى خليل بكك عسكر لر يله بيشلرى اخبار اولندى .

قول كئنداسى حسن افا قوناغنه كلان قطار اغارى و اكثريسى ميدانه اوغرايه رق كلك
اولان چور باجيملر و براز يازيچى و مشولى و او طه باشلر ايله افا قپوسنه كله رك باش
ياز يچى بنى اشقيا جانبنه بالارسال مراملر بنى استسأل ايتدكده « بز بو تعليمى ايتيوز . اسكى
اصولز اوزره دستى به قورشون آتار كچه به قايچ چالارز بشقه تعليم بيلوز . اندرون و بيرون
رجالندن واركان سلطنتدن بو تعليمه سبب اولنلر دن اسملر بنى صايدقلى ذواتى استرز » ديو
ياز يچى بنى ارجاع ايتلر يله اغاى موسى ايله دخى در عقب ياز يچى بنى يالى كوشكنه صدر اعظمه
كوندردى .

مجلسده حاضر علماء و رجال حقيقت حالى اكلادق لرنده « بز بو تعليمى جله نك اتفاقى
و شرعشريفك مساغى ايله اجرا اينلك . بوكا مخالفت اظهار طغيان ديمك اولديغندن
جلاه سنى قهر و تدبيره حاضرز . وار بو يله سوبله .» ديو جله نك اتفاقى ايله ياز يچى بنى

آگاهانه در صکره سرای همایونه عزیمتله علما و طلبه و طوپیچی و عمر به جی باشیلر و طوپیچی سواری یوز باشیسی قره جهنم ابراهیم آغا بر قاج قطعه طوپ ایله و ترسانه ده قالیونجی باش چاوشی بابوشچی اوغلی احمد آغا قالیونجی عسکر یله و خبره جی و لغجی عسکر لری دخی اغالر یله کلوب تشریف پادشاهی به منتظر اولدیلر .

وقتا که حضرت شهر یار خزینه کتخداسی واسطه سیله زور بارک حرکتدن خبردار اولدی . در حال تبدیل قایقرنک احضار بینی امر ایله باش چوقدار بکر افندی به صدر اعظمه اعزام و کندورلر بده سر کاتبی مصطفی افندی بی معیت شاهانه لرینه الهرق قایق ایله طوپقوسر ایله بالورود سنت او طه سنده ارام ایتدیلر . و علما و رجالی حضور شاهانه لرینه جلبله ابتدای جلو معدنبرو بو طاقه نیک اصلاح لرینه همتله اساتلرینه باقیوب انواع لطفه شایان الملش و بود فعه کی تعلیم عسکر امر مشروعه در ضار یله شروع اولمشیکن بو کره نصدی ایتدکری حرکت باغیانازی حقنده مقتضای شرعشرف و جبهه در ؟ سؤالنه « فان بغت احدیهم اعلی الاخری » الی آخرها آیت کریمه سی موجب قتلری مشروع اولدیغنه حکم شرعی لاحق و لواء سعادتک اخرا جیله زور بارلر اوزرینه هجوم باشنده حضار مجلس متفق اولغله استانبول و بلاد ثلاثه نیک هر طرفه منادیلرله « اهل اسلام اولنلر لواء سعادت التمه مجتمع اولسونلر » دیو خبر لر ایصال و مشیخت کبر ادن منفصل در زاده عبدالله مکی زاده عاصم ملا یسجی عبدالوهاب و صدیق زاده افندی لری کلری استعمال اولندی . ذاتاً خلق زور بالردن یورکی یا تمش و بر چوق محذراتک بابا و انا و قرنداشلری ال قائلرله بو یانان کریمه لریتک قاننی المغه عهدو پیمان الملش اولدیغندن ده منادیلری طو معدن طلبه علوم و اماملر یله اهالی محلات و حاکم لر یله بلاد ثلاثه اهالیسی فوج فوج سرای میدانته صو کبی اقلده ایکن لواء شریف خرقة سعادت او طه سندن چیقار یلوب و بد مؤید پادشاهیدن صدر اعظم و شیخ الاسلامه تسلیم بیور یلوب تعظیبات قائمه ایله سلطان احمد خان جامع شرینی منبرینه نصب اولندی . لواء شریفک حین اخر اجنده سلاحلری اولیانلره مار بقایم جبهه خانه دن سلاح طاغندیلر . حضرت پادشاه بالذات زور بارلر اوستنه کیمکه نیت الملش ایکن و کلای دولتک رجا و اصرار لر یله بونیتدن فراغت و فقط استخبار احواله سهولت اولقی ایچون باب همایون فوقنده کی دأره بی تشریفه رغبت بیور دیلر .

ارکان دولت و مشایخ و علمای امت جامع شریفک محراب صفه سنده عقد مشورته تدابیر ایجا . پیه نیک مذاکره سنه قیام ایتدکرنده رجالدن حیت ملیه سی هیجانه کلان بر قاج ذات وسط مجلسه کلوب « ای علماء دین بواشتیانک قتالی شروع دکیلدر ؟ » دیدکرنده جله طرفندن وجوب قتلری در میان اولنوب فقط « اول امر ده اهل بغی مسئله سی حکمنجه مجملرینه خبر

ارسالیله حقه دعوت اولنسون اصرار و عناد ایدر لر سه اولوقت تأدیب اولنقی مناسب اولور . دیو جواب و رلدکده خواجه لردن اخسته لی احمد افندی ک بو خصوص ایچون ات میدانته کوندر لسی تدکر اولنمش ایسنه ده افندی « بنی کوندر مکدن نه فائده وار ؟ بیوده بی تلف ایدر لر ! بونلر لسان سیفدن بشقه کلاده جق شی یوقدر ! » و دارنده لی عزت محمد پاشا ایسه « امر اوقت مخاطره بی موجبدر . قلیج ایله شبهه لر بینی ازاله ایتک کر کدر ! » دیملر یله صدر اعظم ایاغه قالقوب قلیجی قوشانه رق اشقیبا اوزرینه کتمکه حاضر لشمس فقط حضار بالتوقیف اغا حسین پاشا و عزت محمد پاشای عسا کر مجتمعه و طو پلر ایله قشله لر طرفته ارسال ایتمش ایدی . بونلردن حسین و محمد پاشا لرله طو پیچی باشی نعمان اغا طو پیچی و قالیونجی عسکر لر یله دیوان بولندن و خبره جی و لغجی عسکر لری اغالر یله بوز طغان کبری و آت پازاری جاده سندن یورویه رک او کلرینه کلان زور بابی تبه لدیلر . و ولوله تکبیر و جمع کثیر ایله خور خور چشمه سی جوارینه وارد قرنده اشقیما مقابله به ابتدار و طو پیچیلردن ایکی کشی بی شهید ایتشلر ایسنه ده عسا کر وارده نیک کترقی مناسبتیله قشله به فرار و میدان قیوسی قیابوب ارقه سنه طاشلر قویه رق تحض ایتدیلر .

عسا کر قشله لری محاصره ایدر لر قره جهنم ابراهیم اغا صوت بلند ایله « ای یکینلر ! تعلم حر به راضی اولمشیکن شمدی مخالفت ایدوب یوق یره بنای عیش و حضور بکری یقیوب قصور حیانتگری باقیک ! سینا تکره استغفار و اطاعت فرمان شاهانه به بذل اقتدار ایدک . پادشاهمز جر مگری عفو ایدر . سز همان عقلگری باشیکزه الوب اعتذاره باشلاک ! » دیه اشقیبا به نصیح و بند ایتک ایسته مش ایسنه ده تأثیری کورلمدیکندن ضروری طو پلر قیل و بر یله رک قیونک بر قنادی حداسنده بولنان نفوسکه بونلرک ایچنده سیرجی و اوته دن برودن بر یکمش کیمسلر دخی و ارا ایدی . جله سی برنجی طو پده تلف اولدیلر . زور بالردن بعض قنائلر ساده دلان اشرا ره « سز قزغانلر باقیک . بزارد قیودن چیقوب طو پیچیلرک اربینی الهلم . » دیو باینده بی چوز مشلر ایدی . سائر اشخاص و رای با به یغیلور . طورر ایکن بر شجیع طو پیچی نفری قیونک او بر قنادی دخی آچوب ایچرو به دخول ایدر ایکن قره جهنمک ایاغنه قورشون اصابتیله کبر و چکلدی . طوپک صدمه سی ایچروده کیلرک تفرقه سنه بادی اوله رق کیمیسی وسط میدانده کاشن تکیه به و کیمیسی قشله لر دروننه کیروب منحیر اولدق لری حالدله قیوی ایچان طو پیچی نفری طو مروق دید ک لری قصاب دکانلردن ماهتاب ایله قشله لری احراقه شتاب و صالقم ایله مملو طو پلر دخی اون اوش دفعه انداخت اولنجه قشله لر بتون بتون یا تمغه باشلادی . وزو بالرده انلرله برابر بالکینه سوزان اولوب کیتدی .

برو طرفدن سلطان احمد جامع شریفنده کی رجال و علمای نصرت ایله و سلیم پاشا جامع

حوالیسنه بجمع ایدن ارباب صداقتی ابتدا کیدن عسا کرک امدادینه کوندر مکه مشغول اولدیغی
 صرده بیکچر یل طرفدن معرض اعتذارده کتخدایری مصطفی افا ایله بعض رؤسا بالظهور
 « یولداش لر هیئت معهوده اولان تعلیمی ایدمیر دیر لایمش .» دیو افا دهر بنه « بقه افا را
 تعلیم حر بلک زوم ووجوبنه دائر علما اتفاق ایتش یکن شمعی قبول ایتش اولدیغکن تعلیمدن
 نکول ایتک اطاعتنلک دلمی؟» دیندیگی ایدم صدر اعظمک یاننده بولنان امام ثانی پادشاهی
 زین العابدین افندی صوت بلند ایله مرقوملرک اساترندن بالمباحنه دفع مضر تلر نیک ووجوبنی
 ایتانه موجودا هالی به « هایدی کیدن کیمسه لره امداد ایدک !» دیو تکبیر و تهلیل ایله خلق تشجیع
 ایلدیکندن حضار بر باشوغ تعیننی اسندما ایلدیله . همان صدر اعظم زندنه حاضر بولنان
 بارونخانه لر ناظری و مصر قیو کتخداسی نجیب افندیکن معیننه قیوجی باشلردن مصرلی
 هلی و امین بکار ایله فرملی امین افا و شریف افاری مأمور ایدرک و اهالی دخی ارقه لر بنه
 دوشه رک قشله لر طرفته روان اولدیله . بونلرک اورایه وصولری قره جهنمک و رای بادن
 خطاب نصیح امیری هنگامه تصادفله بالاده محرر شراره اشرا رک انطفاسی میسر اولدیغی
 خبری جامع شریفده کر بسته صفوف انتظار اولان ارکان دولته واصل اولدقه جله سی سجده
 تشکری ایفا ایله کیفیتی طرف پادشاهی به یلدر دیله .

صدر اعظم بوسرت خبر بنی آلدقه جامع شریفک خارجنده بی جناحه صدور ورجال
 ایله برابر چیقیدیلر .

اشقیادن ات میدانده عقد جمعیت فسادیه ایدنلرک بقیه السیوفی قید و بند ایله کشان بر
 کشان آت میداننه کتوزیلوب و بونلردن بدی تقری محفل التنده محبس اتخاذ اولنان کار کیر
 او طه ده بوغیلوب جسدری معهود چنار او کنه القا اولندی . وشو صورت ایله جمعیت
 اشقیاء محو ایدیلوب انجق احتیاطاً استانبولک محافظه سیچون قلعه قیولریله قوللقره قیوجی
 باشلرله عسکر لر اقعاد اولندی .

ووقعه کوننک اخشاهی اولان جمعه کیمه سی ارکان دولت سلطان اجد جامع شریفی صفه لر نده
 بیتوت و آرام و حسین پاشا ایله نجیب افندی قشله لر دن عودتده شهزاده باشنده کی
 اسکی او طه لر نامیله متعارف قشله بی دخی تحری برله بوله یلدر کیری کسانا در دست انتقام و افا
 قیوسنه کلوب جاسه خفیفه دن صکره نجیب افندیکن اخطار یله سلیمانیه جامع شریفی
 حوالیسنه نصب اولنان خیمه ده قیام و اطرافه جاسوسلر ارسالیله ایله عذ کوره ده قاعده
 تبصره اهتمام ایتدیله .

و جمعه کونی بعد الطلوع صدر اعظم سلیم پاشا جمعی حوالیسنه ناظر جناحه چیقوب
 دیوان چاوشلری و سایر طوت قاپ مأمورلری اطرافنده حاضر اولدیغی حالده رؤسای اشقیایی

برز بر یاننه احضار و ملا فاسده قباحتر بنی تذکار ایله ازاله وجود لر بنه ابتدار
 ایلدی .

یوم مذ کورده سلیم پاشانک تلف ایتدیگی نفوسک عددی ایکوزه و افا قیوسنده حسین
 پاشانک کسوب بوغدیغی کسان یوز یکرهی نفره قریب اولمشیدی .

آت میدانیله سلطان اجد جامعنده مجتمع نفوس بشر نمونه محشر اولوب وقعه نیک اوچنجی
 جمعه ایتسی کونی بیکچر یلک نام و نشانک بقا و الغاسی ایچون عقد اولنان جمعیت
 عمومیه ده جریان ایدن مذا کرانک نتیجه سننده احوال سابقه لر ی دلا نتیجه بو مثالو فضاحتلری
 مرتکب اولنلری دفع و تنکیل ایدمش ایسه ده ناملری میدانده طور دجه ماده فسادیه لر ی
 باقی اوله رقی یوزلردن خیر مأمول اولیه جغی بدیهی اولدیغی و ایش بو پره سه یه کلشیکن
 اسمز نیک صحیفه عالمدن محوی اتفاق آرا ایله قزار کیر اوله رقی طرف شاهانه دن استبدان
 اولندقدنه اجرای اقتضاسی اراده بیور لندی .

بکلکچی پرتوافندی قلیله اخشامدن حاضر لنان فرمان مالی صورتنی او کون ارکان دولت
 و مشایخ و علما و رجالدن مرکب درون جامعه عقد اولنان مجلس عمومیه رئیس الکتاب
 سیدا افندی علناً قرائتله استحسان عمومی انه رقی و امام اول و ثانی افندیلر عشر شریفلر
 او قویه رقی کیفیت بتکرار حضور همایونه بالاخبار خط همایون صدور یله همان اجرای
 مقتضاسی امر اولندی . امر عالینک بر قطعه سی تبیض ایله صم کشیده قلندقدن و او یله
 نماز نذصره خلق جامعه مجتمع اولدققری حالده وقایع کاتبی اسعد افندی لواء شریفک
 بولندیغی منبرده فرمانی جهرا او قیوب مضمونی اعلان قلندی .

(عقیب وقعه ده نشر اولنان امر عالی صورتی)

جمله امت محمدیه معلومدر که بودین مین و دولت محمدیه نیک بدایت ظموری و بعده شرق و غربی احاطه
 ایتسی مطلقا شریعت مطهره و سیف جهاد سایه سننده اولوب جمیع زمانه اعدای دینه مقابل اوله .
 جق عسا کر مسلمین و غزات موحدینک وجودی لابد اولدیغندن ولی نعمتمز اولان بود دولت علیه
 ابدی الدوامه مقدما بیکچری او جاغی تنظیم اولنوب ازمان سابقه ده کچن بیکچری عسکرلری
 وارد قری جهاد و غزاده دشمنه کو کس و بره رک کوسر دکلری ثبات و متانت و اولو الامر طا
 عترلی سبیلله یوزلردن بونجه فتوحات ظهوره گلش ایسه ده کیدرک ایچلر بنه او یغونسترلق و درلو
 درلو فسادقار شوب و اسکی اطاعتلری اطاعتنلکه مبدل اولوب یوز سنه دنبرو کتند
 کلری سفر لرده اصلی یوقدن در لوار اجیف پیداسیله تشتت و عدم اطاعتلری جهتله فرار
 عن الحرب عاری بنی ارتکاب ایدرک بونجه قلاع و ممالک ایدای اعداده قالسنه سبب اولدقنلردن
 و اعداد دخی بو حالزی کوردکجه ملت اسلامیه نیک بتون عجز و تشتتند جل ایله معاذ الله تعالی

بضه منوره اسلامیه بی کلیاشکست ایتمک داعیه سیله زفته رفته مطالب و ادعای بی
 ارتیر هرق کوندن کونه فناالشوب درت طرفزی کفره اعدا قوشامتی درجه سنه واردیندن
 بو حالده بزردخی غیرت اسلامیه بی اله الوب دینزک اغورنده دشمنلر مزک حقندن کله جک
 صورتله چاره سنی بولمق فرض درجه سنه وارمش و شمدی به قدر واقع اولان سفرلر ده
 بالدفعات مشاهده و تجر به اولندیغی و جمله اعدانک قولایقله نائل اولدیغی غلبه صورتی
 مجرد معمل عسکر اعمالندن نشأت ایلدیکی تین اطش اولدیغندن ایکوزایکی سفری ختامندن
 صکره و کرک مؤخرأ ایکی دفعه معمل عسکر ترتیبه ضروری تشبث اولمشیکن یکچیری طا
 نه سی هم کندوری ایشه برامیوب اول ترتیبی تعطیل و الغا ایتدرمش اولدقلرندن
 بشقه شمدی به قدر بالدفعات متجاسر اولدقلری و قعه شنیعه سببیه روح عالم مشابه سنده اولان
 بر قاج مرحومک تلفنه دخی باعث اولشلردر . حال بویه ایکن بونلرینه قدیم اوجاق نظریله
 باقیله هرق بقاری حقنده برشی دنیه میوب بوآنه دکن جانلری ایسترایسه اطاعت واسته من
 ایسه فساد و شقاوت ایتمکلی عادت ایندن کندن هر نقدر کندواره مزده تحمل اولنه گلش ایسه
 ده نه فائده دینز دشمنلری تک طور میوب بزم بو حالزی کوردیکه فرصت عدیه اطرافزی
 الهرق الله حفظ ایلسون کلیاً اضمحلالزده چالشقده اولدقلرینه بناء کچنده بو کیفیتلر باب
 قنوا ایتاهیده عقد اولنان مجلس شوراده جمله وزرا و علمای اعلام و رجال وینه اوجاق مذکور
 رک مجموع ضابطانی حاضر اولدقلری حالده جمله به بیان و انا و طرف شرع عشر یفدن
 استجواب واستفتا اولنه هرق نهیایه الامر قبل شرع انوردن ویریلان فتاوی شریفه و عموماً
 ختم و امضا اولنان تحت شرعیه موجب مجر داحیای کلمه الله العلیانیت خالصه سیله کفارک
 مدار غلبه سی اولان حیل و خدعه سنه مقابل مسا کراسلامیه دخی اولال التزام دیانت و اطاعت
 عت و نایاتعالیم و تعلم ایله کسب مهارت ایتمکدن غیری چاره اولدیغی ظاهر اولمق جهتیه واقع
 اولان اتفاق عموم و اجاع امت و جمله یکچیری اوجاغنک قدیم اصول و قانونلرینک هیچ ریسنه
 خلل کلامک اوزره فقط بهر اورطه دن یوز الیش نقر علوفه لومعلم اشکنجی نقراتی تعیین اولمشنه
 قرار ویرلش و اولو جمله بیت المال مسلمیندن بو قدر اچمه و علوفه صرفی ضروری اختیار
 اولنه هرق تحریره باشلانوب بر طرفدن دخی کسه نیک قدیم اسامه و یومیه سنه خلل کلیه
 جکی و بوتفاق عمومی و اجاع امته مخالف هر کیم سوز سویلر و خلافی حرکت ایدرایسه
 فتاوی شریفه موجب مجر جزاسی ترتیب اولنه جنی جمله به اعلان و اشاعت اولمش و بعده یکن
 هفته تعلیم و تعلم بدأ ایله یازیلان نقراته اسلحه و البسه لرو یرلش ایکن بو قدر اولنان تنبیهات
 دینیه و وصایای شرعیه نیکینه فائده سی اولیه هرق اولکی پنجشنبه کیجه سی ایاقلنوب ابتدا
 انا قوسنی و صکره باب عالی بی و سائر محالزی باصه هرق بغما و غارت والریینه یکن محصف

شریفی بچاقله یازله لیوب درلو درلوشناعت و فضاحت برله کو یا تعلیم و تعلی استیر
 دیه رک اظهار بغی و طغیان و بوباده شریعت مظهریه و فتاوی شریفه و دولت علیه به
 و علماء اعلامه اطاعت و اتقیاد لری اولدیغنی اعلان و دولت علیه نیک تعلیم شرعی ایچون
 الری نه و یردیکی اسلحه بی بی محابا دولت علیه محمدیه علیه نه اعمال ایدرک خروج علی
 السلطان فضیحه سنه اجتناسار و عصیان ایش اولدقلرینه منی بونلرک بو حرکتلری دین و مذ
 هبدن خارج بر کیفیت اولدیغندن در حال سابق و لاحق سما حتلو شیوخ اسلام افندیلر
 و صدور کرام و بالجمله علمای اعلام کتر هم الله الی یوم القیام و رجال و خدمه دولت
 و سائر امت محمد سرای همایونه ورود و اجتماع ایدرک لواء سعادت التواهی حضرت سلطان
 الانبیاء علیه افضل و التحایاتی الوب سلطان احد جامع شریفنه اخراج و جمله سی اورایه
 جمع ایله امت محمدن اهل ایمان اولنلر سنجاق رسول الله التمه کلوب کتاب و شریعتک حکمنه
 التجا المللی طرف طرف دلالت سوقیله ندا ایتدرمش و دین و ایمانی اولان کافه امت محمد
 جان و باشیله سکر دوپ گلش ایسه ده اشقیا کروهی جمعیتکاه شقاوتلرنده اصرار و دین
 و دولته قارشو طور و بمعاذ الله تعالی دوات محمدیه بی ز بروز بر و اهل عرض کروهی اولان
 بونجه اهل ایمانی ایاقلر التنده پایمال و نتیجه سنده اعدای دین پنجه سنه کرتار ایله جک بویه
 برشناعت عظیمه به جرأت و احتسار ایش اولدقلرندن بر مقتضای شرع شریف دملری
 هدر اولمق اوزره اوزرلرینه مأمورلر تعیینیه قشلا لری احراق اولنه هرق نهایت حق سبحانه
 و تعالی حضرتلری کندورلیغی شریعت قلیچنه اوغرادوب جزای عملری بو لشلردر . شویله که
 بوفساد عظیم ظاهرده بر طاق ارادل و اشقیانک ایشی کورلش ایسه ده ینه او جاقلودن
 بر طاق مفسد و محرک و بدخواه دین و دولت مقوله لری ایچ یوزندن بونلر یاداش اوله هرق
 بو اختلال و جمعیت انلرک باشی التندن اولدیغی بالتحقیق هر بری اسم و رسمیه اخذ و مقتضای
 شرع شریف اوزره جزالی ترتیب اولمش و بر طرفدن دخی اصل اشقیا کروهندن سوء
 حرکتلری متحقق اولنلر طوبیله هرق مجازات لاقه لری اجرا اولتمقده اولوب انجق بوآنه
 قدر بونجه واقعاتن معلوم و متین اولمشدر که یکچیری اوجاغنک ابتدای وضعنده مقصود
 اولان یرارلق و اطاعت قضیه سی بروقتدنبرو بالعکس بر امرلق و شقاوته مبدل اوله هرق
 حاصلی یکچیر بلک نامی و یولداشلق عنوانی بیاغی اشقیالغه ملجأ دیمک صورتنه واروب
 ویر امری اهل عرضنه غلبه ایدوب حتی بودفعه طوبیلوب سیاست اولنلرک ایچلرنده
 کفره دن هم قولنده یش بش نشانی و هم کاور خجی بونله هرق اشته ایچلرینه اجناس مختلفه
 قارشمش و دائماً ایچلرنده بو مقوله کفره دن اهل اسلام قیاقنده جاسوسلر بولندیغی و دفع
 و تطهیری کرار او مرارا افاده و تنبیه اولمشیکن عدم اصقلاری سببیه تفریق و تمیزی میسر

اوله ماهش واعوان وانصار لری ایچنده کندولرینه او ایمان اهل عرضلری ضبط ور بطلرندن عاجز قالمش و بوندنصکره دخی بونلرک بقای ناملر یله برابر هر نه کونه تدبیر اولنسه مفیدو مشراولیه جغنی تین ایش اولمندن ناشی بوکون سلطان احمد جامع شریفنده سنجاق شریف التنبه مجتمع اولان شیوخ اسلام حضراتی وبالجمله صدورا کرم و علمای اعلام و مجموع خیر خواه دین و دولت بیننده بر مقتضای شرع و اتفاق اولان اتفاق ارامو ججه صلاح حال عالم ایچون او جاغک اسم و رسمی رقیق و كافة قانون قدیم آخر هیئتله تجدید اولنهرق فیما بعد یکچیر یلک نامی کلیاً اورطه دن قاقوب انک برینه معلم عسا کرمصوره محمدیه عنوانیله دین و دولته بر ایه جق و غزا و جهادده دشمنه جواب و یره جک کفایت مقداری عسا کر تحریر و ترتیب اولمش و حال ا خداوند کار سنجاقی متصرفی وزیر مکرم سعادتلو حسین پاشا حضرت تلی اوزرلرینه سر عسکر نصیبیله افاقه بوسنده اقامت ایتمک و فیما بعد افاقه بوسنک اسمی تغییر ایله السنه مامده سر عسکر پاشا قیوسی عنوانی سوبیلتمک و بعد ازیق قشلارده و قولقرده اشون نقرات مرتبه اقامه اولمش و یکچیری اغالنی و قطار اغوانی و بلوک اغالقری کنلک کلیاً لغور ایا اولنهرق حالاً یکچیری اغاسی اولان محمد اغایه میراخور اول پایه سیله درگاه عالی قیوجی باشینغی احسان و قول کتخدانی اغایه رتبه میر میرانی ایله مشار الیهک معینه تعیین وز غریجی و سکصونجی باشیره درگاه معلوقی باشیقاری و سائر موجود اولان صداقتکاران بلوک اغالرینه خاصه سلحشورلغی و حالو حالجه عطایای سنیه احسان و جزاغ و پایه بکلکنه متصرف اولنر فیما بعد سائر زعمای مثللو دولت علیه کد کوسی اعتبار پور یاهرق بوندن بویله بونلر دولت علیه نک سائر خدمات سنیه سنده استخدام قلمق و یکچیری او جاغندن یومیه واسامه یه متصرف اولنلرک سایه مرجتوایه حضرت پادشاهیده قطعاً یومیه واسامه لریته خلل کلیه رک ابراز ایده جکلری مهورلر موجبجه هر کسک داخل اجمال اولهرق متصرف اولدیغی یومیه سی تمقدار ایسه یته اولیجه بلانقصان و یر بلهرک عمرلری اولدیجه یوب متصرف اولمش و هیچ کسنه یه ضرر و زیان کلامک و بوندن بویله مجموع اهل اسلام و کوچک و یوک كافة اامت محمد و علماء و سائر او جاقر خلقی و عموم ناس بر وجود کبی اولهرق بر لرینه دین قرنداشی نظریله باقرق میانده آیر یلق و غیر یلق اولماق و یوکلر کوچکلره رحم و شفقت کوز یله باقوب کوچکلر دخی یوکلرینه هر حالده انقیاد و اطاعت ایتمک و اصل مقصود اصلی و جمله یه فرض شرعی اولان اعلائی کلمه الله المعین و احیای دین و شریعت حضرت سید المرسلین امرنده اتفاق عامه ایله اختیار و تشبث اولنان مصلحت خیر به ده كافة اهل ایمان الی ماشاء الله تعالی بویله منفق و متحد اولوب زهار و زهار هیچ بر فرد خلاقی حرکته و مخالف سوز سوبیلکه جرأت ایتمک

و ایدری اولور ایسه و بالی بوننه در حال سیف شریعتله حقندن کلمک اوزره مستعینا توفیق الله تعالی اتفاق عامه ایله قرار و برلش و همان اقتضای نیک اجراسنه شروع و مباشرت اولمش و بوجمله روم ایلی و اناطولینک اوچر قولرینه و بالجمله ممالک محروسه یه او امر علیه اصداریله نشر و اعلان قلمش اولمغله ایدمی بالجمله محلات اماملرینی حضور شرعه جلب و جمع ایله کیفیتی تفهیم و اشبو فرمان عالی نیک سربعاً بر رقطعه ممضی صورتلرینی چبقار دوب یدلرینه اعطا ایدرک هر بری واروب محله سی جامع و مسجدلرنده اهالی به قرائت ایدوب بوبایده مجرد احیای دین و دولت علیه محمدیه و اصلاح احوال ملت اسلامیه ایچون کتاب و شریعت حکمنجه فیما بعد یکچیر یلک نامی کلیاً قالدیغنی وانک برینه تجدید قانون صورتیله عسا کرمصوره محمدیه عنوانیله معلم نقرات تحریرینه مباشرت اولدیغنی و هیچ بر کیمسه نک متصرف اولدیغی علوفه و اسامه سنه قطعاً ضرر کلیدرک اجماله داخل مهورلرینی ابراز ایدنلرک یومیه لری تمقدار ایسه بعد ازیق دخی عمرلری اولدیجه احسان و عنایت بویله جغنی و بوجهتله دین و ایمانی اولنر و کتاب الله و شریعت مطهره یه اطاعت و انقیاد ایدنلر بو خصوصک قدر و شکرینی یلهرک سایه شو کتوایه پادشاهیده مسرور البال و مستریح الحال و همان دعوات خیریه جناب ظل الهی یه مشغول اوللرینی هر برینک کوش هوشلرینه کرکی کبی تفهیم و تلقین و خلافت سوز سو یلیانلر دنیا و آخرتده قهر و خسرا نه مبتلا اوله جقلرینی دخی کوز لجه بیان و تبیین ایللرینی تنبیه ایدرک سز دخی بو خصوصه طرف شرع اتوردن علی الدوام دقت و نظارت و هر حالده اجرای مقتضای شرع شریفه اهتمام و دقت ایلیه سکر .

- خاتمه -

یکچیر یلرک مسئله الغاسنی یا کلمش محاکمه ایدن بعض کونه بینلرک افراد اسلامیه دن بونجه بی کناهک دملری هدر اولمش ! بو قدر قان دو کلکده نه معنی وار ایدی ! شو یله اولسه اولزمی ایدی کبی اعتراضلرینه اولدی کبی الیوم دخی تصادف ایدلکده در . بونلره جواباً دینیسلور که هر نوقت بر طائفه حدینی تجاوز ایدوب شرع و نظام و قانون خارجنده حرکاته مجاسرت ایدر سه البته غیرت حق ظهور ایدرک بر حاکم زور آورک سیف قهر و تدمیر یله مقهور اوله کلش یعنی عاده الله دائماً بو صورتله ظهور ایش اولدیغنی اثبات ایچون صحایف تواریح بر اهین عیدیه ایله طو بطلودر . یکچیر یلر دخی هیچ بر دین و شریعتده اولیان بر قانون دولته موافق کلیه جکی میدانده اولان اطوار ناجیایه مجاسرت ایده کنولر یله برابر معاذ الله شو دولت محمدیه یی ده بر جاه اضحلاله سوق ایتمکده ایدیلر . و حر یفلرک بو حال طغیانلری ایکی عصر

قدر دوام ایدوب ازه صره تأدیب واصلاح لرینه غیرت اولندیغی حالده ینه متینه اولدقرندن طاقت غیرت الهیه ظهور ایدرک مجدد قوانین دولت عنوان فاخره سنه مظهر اولان سلطان محمود عدلی حضرتلری بو خدمت مهمه بدهده مأمور معنوی اولمش اولدیله .

بناء علیه بوبابده هیچ کیسه ایچون شودردیه اعتراضه محل اوله مز . شورایی خاطره کتور لیلدرکه عجبا یکچیریلر عصر و زمانک ایجاب ایلدیکی وجهله تعلیم و تعلمه موافقت ایدرک بو کونکی اردور یمزه اساس اولمش اولدیله ! قینارجه و بکرش وزشتوی مصا .

له لرینی ایتدیرن احوال مؤله کوزیلورمی و کندیلردن صکره تشکل ایدن عسا کر منصوره محمدیه نیک دهها یکجه تشکل ایدوب حقیقه عجمی نفر کی فن خریده عجمی اولسی مناسبه وقوعه اولان معهود ادرنه مصالحه سی اولورمی ایدی ؟

پادشاهان عظام ساله دن بعضیلری یکچیری او جاغنیک کلیاً ایحا اولنقسزین اصلاح احوال لرینه پک چوق غیرت و همت بیوردیلر . نه چاره که حریفیلر پادشاهلر نیک ایتدیکی ویا ایتکه اوغراشدیغی اصلاحاتی کندی الار یله بوزوب حکمسنز بر اقدیلر . واصلاح حال و کار ایتیه جک لرینی کراه ایله اثبات ایلدیله . ارتق بتون بتون احساسندن بشقه چاره قالمدی . بتون بتون الفاسی ایسه قان دو ککدن بشقه یولده ممکن اوله مز دی . بنابرین دولت و ملتک سلامتی یولنده بو قدر نیک یکچیری قربان ایلدی .

تم الكتاب اول و یلیه الكتاب الثاني

« خطا و صواب جدولی »

صواب	خطا	صحیفه	سطر	ستون	خطا	صواب	صحیفه	سطر
ایتدیرملری	ایتدیر مک	۷۵	۶		یومیه بر	یومیه	۱۹	۰۷
المقری	المق	۷۵	۶		۶۸	۶۵	۱۱	۱۵
کیملی	کیمک	۷۵	۶		بایراق	بایراق	۱۴	۱۹
سانتیمتره	دستیمتره	۸۲	۱۳		ایتمز	ایتمز	۲۲	۲۰
رقم	رقم	۸۲	۲۳		اولدیغی کی	اولدیغی کی قول	۲۵	۲۱
۵۲۶۹۶	۲۶۹۶	۸۶	۲۶	۵	کتخداسیده	کتخداسیده		
۱۶۹۶۰۸۰	۶۹۶۰۸۰	۸۷	۶	۶	چوقه داری	چوقه داری	۹	۲۲
۵۰	۵	۸۹	۳۴	۱	بو	بو	۲۸	۲۲
۹۰۲	۹۱۰	۹۰	۲۴	۱	ضابطه کل	ضابطه کل	۲۹	۲۲
۴۱۷	۴۱۸	۹۱	۱۹	۳	ایدیسه لده	ایدیسه لده		
۳۸۹۰۷	۴۱۹۰۷	۹۱	۲۵	۵	فصل سابع	فصل سادس	۲۹	۲۸
۴۸۰	۴۸۱	۹۱	۳۰	۳	ایلکله واغادن	ایلکله واغادن	۰۱	۳۱
۳۹۷۸۰	۴۲۷۸۰	۹۱	۳۰	۵	ایسه برنجی	ایسه برنجی	۰۶	۳۲
۷۴۶۶۲۵۹	۶۴۶۶۲۵۹	۹۲	۰۲	۶	اسکان ایتمسی	اسکان ایتمسی	۲۱	۳۲
۴۸۰	۴۸۱	۹۲	۰۳	۶	قرار کاهلریله	قرار کاهلریله	۰۳	۳۴
۳۹۷۳۱	۴۲۷۸۰	۹۲	۰۵	۵	طعمه	طعمه	۲۰	۴۰
۳۷۸۱۰۵۲	۳۷۸۶۳۸۸	۹۲	۰۵	۶	چاوشلرایله	چاوشلرایله	۱۹	۴۱
۲۶۰۵۰	۰۲۶۰۴۸	۹۲	۰۹	۱	چک چاوش اسمنده	چک چاوش اسمنده		
۳۰۷۱	۳۰۷۲	۹۲	۰۹	۳	اولان	اولان		
۲۲۶۶۰۶	۲۲۹۶۰۶	۹۲	۰۹	۵	اوریر	اوریر	۱۳	۴۳
۱۸۹۶۰۱۲۴	۲۱۷۴۶۵۱۲	۹۲	۰۹	۶	سکه سکر بچق درهم	سکه	۱۵	۶۱
موجود	موجودنظا	۹۲	۰۵	۵	جزایر	جزایر	۲۴	۶۵
میس	میس	۹۲	۰۵	۵	اهل	اهل	۱۲	۶۶
نظامیسی	نظامیسی	۹۲	۰۵	۵	مصطفی خان	مصطفی	۲۵	۶۶
۴۵۸۴۸	۴۵۶۸۹	۹۲	۱۰	۱۰	۶	۶	۲۵	۷۲
مأمورین	مأمورین دولته ده	۹۳	۱۹	۱۹	اجل	فنا	۰۷	۷۲
اعضا و اولنور	اعضا و اولنور				صندوقدن کسنه	صندوقدن	۱۰	۷۴
ایندی	ایندی				واکر	واکر	۱۲	۷۴

